ॐ

વીતરાગાય નમઃ

અમૃત બોધ

(ભાગ-૨)

(પૂજ્ય બહેનશ્રીનાં વચનામૃત ઉપર
શિક્ષણ શિબિર પ્રસંગે ચાલેલા પ્રવચનો)

પ્રકાશક

શ્રી કુંદકુંદ-કહાન પારમાર્થિક ટ્રસ્ટ
મુંબઈ

કહાન સંવંત ૩૭	વિક્રમ સંવંત ૨૦૭૩	વીર સંવંત ૨૫૪૩	ઈ. સન ૨૦૧૭

પ્રકાશન
તા. ૧૯-૧૦-૨૦૧૭
વીર નિર્વાણ કલ્યાણક દિન

પ્રકાશક તથા પ્રાપ્તિ સ્થાન
શ્રી કુંદકુંદ-કહાન પારમાર્થિક ટ્રસ્ટ
વિલેપાર્લા, મુંબઈ
ફોન : ૦૨૨-૨૬૧૩૦૮૨૦

ટાઈપ સેટિંગ :
પૂજા ઈમ્પ્રેશન્સ
ભાવનગર
મો. ૯૭૨૫૨૫૧૧૩૧

પ્રકાશકીય

અંતિમ જિનેશ્વર શ્રી મહાવીર સ્વામીના પ્રવર્તમાન શાસનમાં અનેક આચાર્ય ભગવંતો, મુનિ ભગવંતોએ સ્વયંની પ્રચંડ સાધના વડે મોક્ષમાર્ગને જીવંત રાખ્યો છે. તેઓશ્રીની સાતિશય દિવ્ય પ્રજ્ઞાના નિમિત્તે પ્રવાહિત અનેક પરમાગમોમાં મોક્ષમાર્ગનું રહસ્ય ખુલ્લું કરીને મૂક્યું છે. તેઓશ્રીના પ્રત્યેક વચનોમાં અમૃત નીતરી રહ્યું છે. આપણા સૌનું મહાન સદ્‌ભાગ્ય છે કે આવા પરમાગમો આજે પણ મોજૂદ છે.

પ્રવર્તમાન કાળ એ હુંડાવસર્પિણીના નામે પ્રચલિત છે. આવા નિકૃષ્ટ કાળમાં મોક્ષમાર્ગનું જીવંત રહેવું એક આશ્ચર્યકારક ઘટના છે. ભગવાનની દિવ્યધ્વનિના મધુરા રણકારો જિનાગમોમાં તો જીવંત છે જ, પરંતુ તેમને ઉકેલનાર કોઈ નહોતું. સમાજ ચુસ્ત રૂઢિવાદમાં જકડાયેલો હતો. ક્રિયાકાંડમાં ધર્મ માનનારા તથા મનાવનારાનો પ્રભાવ વર્તતો હતો. સત્ય મોક્ષમાર્ગ શું છે, જન્મ-મરણનો અંત કઈ રીતે આવે, આત્મિક સુખ કઈ રીતે પ્રાપ્ત થાય ઈત્યાદિ અનેક વિષયો પ્રાયઃ લુપ્ત થઈ ગયા હતા.

એવા ઘોર તિમિરમય કાળમાં એક એવા સૂર્યનો પ્રકાશ થયો જેમણે પૂરા સમાજને નવી દિશા આપીને અસીમ અમાપ ઉપકાર કર્યો છે. સૌરાષ્ટ્રના ઉમરાળા જેવા નાના ગામમાં આપણા સૌના તારણહાર પરમોપકારી જ્ઞાન દિવાકર અજ્ઞાન અધંકારનો નાશ કરનાર, કૃપાળુ કહાન ગુરુદેવનો જન્મ આપણને સૌને તારવા માટે જ થયો. સ્થાનકવાસી સંપ્રદાયમાં જન્મ થયો તથા દીક્ષિત પણ તેમાં થયા, તેમ છતાં સત્યની શોધ, આત્મહિત કરવાની પ્રચંડ ભાવનાએ તેઓશ્રીને શાશ્વત સુખના પંથે દોરવ્યા. તેઓશ્રીના ગુણગાન શું કરવા? જેની કોઈ કિંમત ન થઈ શકે એવા પરમ નિર્મળ મોક્ષમાર્ગને તેઓશ્રીએ સ્વયંની નિષ્કારણ કરુણાથી પ્રકાશી વર્તમાન સમાજ ઉપર અનંત અનંત ઉપકાર કર્યો છે.

તેઓશ્રીનો આત્મા પ્રત્યેનો પ્રેમ, મુમુક્ષુઓ કઈ રીતે મોક્ષમાર્ગ પર્યંત પહોંચે એવી નિષ્કારણ કરુણા, જિનદેવ, જિનધર્મ, જિનવાણી આદિના સાતિશય બહુમાનથી નિતરતી તેઓશ્રીની વાણી મુમુક્ષુઓને રસતરબોળ કરી મૂકે છે. પ્રત્યેક વચનોમાં ટપકતુ અમૃત મુમુક્ષુઓને અજરામર પદની પ્રાપ્તિ કરાવે તેવા છે. જે શુદ્ધોપયોગમાંથી બહાર આવતાં તેઓશ્રીને ઉત્પન્ન થયેલો વિકલ્પ મુમુક્ષુઓના જન્મ-મરણને ટાળી શકતો હોય તો તેઓશ્રીના શુદ્ધોપયોગની શું વાત કરવી!! તેઓશ્રીનો અંતરંગ વૈભવ તો જે સ્વસંવેદનજ્ઞાનમાં આવે તે જ જાણે.

એવા પરમ પવિત્ર સ્વસંવેદનને જન્મ આપનારા પ્રશમમૂર્તિ ધન્યાવતાર પૂજ્ય ભગવતી માતા ચંપાબહેન, ધર્મરત્ન, ધર્મની શોભા ઈત્યાદિ અનેક પ્રશંસાયુક્ત શબ્દોથી પૂજ્ય

ગુરુદેવ મુક્ત કંઠે પ્રશંસા કરતાં થાકતા નહોતા. પૂજ્ય ગુરુદેવ પરમાગમો ઉપર તો પ્રવચન કરીને મોક્ષમાર્ગનું રહસ્ય તો ખોલ્યું જ છે, પરંતુ અંતિમ વર્ષોમાં પૂજ્ય બહેનશ્રીનાં વચનામૃત ઉપર પણ તેઓએ પ્રવચનો કર્યા. પૂજ્ય ગુરુદેવ પ્રવચનોમાં અનેક વખત ફરમાવતા હતા, અમે કોઈ દિવસ કોઈ શાસ્ત્ર છપાવો, એમ કહ્યું નથી. પરંતુ આ 'બહેનશ્રીનાં વચનામૃત' પુસ્તક એક લાખ છપાવો. એવી સૌ પ્રથમ આજ્ઞા આપી. એવું તો એમના વચનામૃતમાં શું ભર્યું છે? એ તો પ્રસ્તુત પ્રવચનોનું રસપાન જ્યારે મુમુક્ષુઓ કરશે ત્યારે તેઓ સ્વયં જ સમજી જશે.

જે ગૂઢ સિદ્ધાંતો પરમાગમોમાંથી ઉકેલવા, સમજવા મુમુક્ષુઓને કઠિન લાગે છે, તે જ સિદ્ધાંતોને સાદી ભાષામાં વચનામૃતમાં સુસ્પષ્ટપણે સમજાવવામાં આવ્યા છે. મુમુક્ષુઓના કાળજાની કોર સમાન પૂજ્ય બહેનશ્રીની સાતિશય દિવ્ય પ્રજ્ઞામાં રહેલું ઊંડાણ, તેમની વિશાળતા, મુમુક્ષુઓની પ્રત્યેક મુંઝવણને દૂર કરનારા તેમના વચનામૃતો ખરેખર આ કાળની અજાયબી છે.

પ્રસ્તુત ગ્રંથમાં ઈ.સ. ૧૯૮૦માં શિક્ષણ શિબિર પ્રસંગે ચાલેલા કુલ ૫૦ પ્રવચનોમાંથી ૨૫ પ્રવચનો દ્વિતીય ભાગમાં લેવામાં આવેલ છે. બધા જ પ્રવચનો હિન્દી ભાષામાં ચાલેલ છે તેથી માત્ર તેમની લિપિ બદલાવીને હિન્દી ભાષામાં જ પ્રકાશિત કરવામાં આવેલ છે. સૌ પ્રથમ સી.ડી. પ્રવચનોને શબ્દશઃ ઉતારી લઈ, જ્યાં કૌંસ ભરવાની જરૂરિયાત લાગી ત્યાં કૌંસ ભરવામાં આવ્યા છે તથા વાક્ય રચના પૂર્ણ કરવામાં આવી છે. જ્યાં કંઈ પણ સંભળાતું નથી ત્યાં ડોટ કરીને મૂકી દેવામાં આવેલ છે. પાઠક વર્ગે સ્વયંની સમજણ અનુસાર અર્થઘટન કરવા વિનંતી.

કુંદકુંદ-કહાન પારમાર્થિક ટ્રસ્ટ, વિલેપાર્લા, મુંબઈ દ્વારા શ્રી વીર નિર્વાણ કલ્યાણક દિને દ્વિતીય ભાગ પ્રકાશિત થઈ રહ્યો છે. શબ્દશઃ પ્રવચનો ઉતારવાનું તથા સંપાદિત કરવાનું કાર્ય શ્રી નિલેષભાઈ જૈન, ભાવનગર દ્વારા કરવામાં આવેલ છે. પ્રસ્તુત પ્રવચનોમાં કોઈ પણ પ્રકારની ક્ષતિ રહી જવા પામી હોય તો દેવ-શાસ્ત્ર-ગુરુની શુદ્ધ અંતઃકરણપૂર્વક ક્ષમા યાચીએ છીએ. મુમુક્ષુ વર્ગને નમ્ર વિનંતી છે કે તેમને કોઈ ક્ષતિ જણાય તો સુધારો કરી મોકલે જેથી સુધારો કરી શકાય. આ પ્રવચનો www.vitragvani.com પર મૂકવામાં આવેલ છે. અંતતઃ પ્રસ્તુત પ્રવચનોનું અમૃતપાન કરી અજરામર એવા શાશ્વત સુખને પ્રાપ્ત કરીએ, એ જ ભાવના.

ટ્રસ્ટીગણ

શ્રી કુંદકુંદ-કહાન પારમાર્થિક ટ્રસ્ટ, મુંબઈ

અધ્યાત્મયુગસર્જક પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી કાનજીસ્વામીનો સંક્ષિપ્ત જીવન પરિચય

ભારતદેશના ગુજરાત રાજ્યમાં ભાવનગર જિલ્લાના 'ઉમરાળા' ગામમાં સ્થાનકવાસી સંપ્રદાયના દશાશ્રીમાળી વણિક પરિવારના શ્રેષ્ઠીવર્ય શ્રી મોતીચંદભાઈના ઘેર, માતા ઉજમબાની કૂંખે, વિક્રમ સંવત ૧૯૪૬ના વૈશાખ સુદ બીજ, (તા. ૨૧-૪-૧૮૯૦) રવિવારે વહેલી સવારે આ બાળ મહાત્માનો જન્મ થયો.

જે સમયે આ બાળ મહાત્મા ધરતી પર પધાર્યા, તે સમયે જૈનોના જીવનનો શ્વાસ અંધશ્રદ્ધા, પાખંડ અને શુષ્ક ક્રિયાકાંડમાં જ રૂંધાઈ ગયો હતો. કોઈક સ્થળે આધ્યાત્મિક ચિંતન ચાલતું હતું, પણ તેમાં અધ્યાત્મ નહોતું. એવા એ અંધકારમય કળીકાળમાં આ તેજસ્વી કહાનસૂર્યનો ઉદય થયો.

સાત વર્ષની ઉંમરે નિશાળમાં લૌકિક શિક્ષા લેવાનું શરૂ કર્યું. દરેક વસ્તુના હાર્દ સુધી પહોંચવાની તેજસ્વી બુદ્ધિપ્રતિભા, મધુરભાષીપણુ, શાંતસ્વભાવ, ગંભીર મુખમુદ્રા તથા જતું કરવાનો સ્વભાવ હોવાથી બાળ 'કાનજી' શિક્ષકોમાં તથા વિદ્યાર્થીઓમાં પ્રિય થઈ ગયા. નિશાળમાં તથા જૈન પાઠશાળાના અભ્યાસમાં પ્રાયઃ પ્રથમ નંબર આવતો, પરંતુ નિશાળના લૌકિક અભ્યાસથી તેમને સંતોષ થયો નહિ અને ઊંડે ઊંડે એમ લાગતું કે હું જેની શોધમાં છું તે આ નથી. તેર વર્ષની ઉંમરે માતુશ્રીના અવસાનથી પિતા સાથે પાલેજ જવાનું થાય છે. ચાર વર્ષ બાદ પિતાનો સ્વર્ગવાસ થતાં સત્તર વર્ષની ઉંમરે ભાગીદાર સાથે વેપારમાં જોડાય છે.

વ્યાપારની પ્રવૃત્તિ વખતે પણ તેઓ જરા પણ અપ્રમાણિકતા ચલાવી લેતા નહિ. સત્યનિષ્ઠા, નીતિમત્તા, નિખાલસતા અને નિર્દોષતાથી તેમનું વ્યવહારિક જીવન સુગંધિત હતું. સાથે તેમનો આંતરિક વ્યાપાર અને ઝુકાવ તો સતત સત્યની શોધ તરફ જ હતો. દુકાનમાં પણ ધાર્મિક પુસ્તકો વાંચતા. વૈરાગી ચિત્તવાળા કહાનકુંવર રાત્રિના રામલીલા કે નાટક જોવા જતાં ત્યારે તેમાંથી વૈરાગ્યરસનું ઘોલન કરતાં. જેના ફળસ્વરૂપે સત્તર વર્ષની ઉંમરે ઉજ્જ્વળ ભવિષ્યની આગાહી કરતા બાર લીટીના કાવ્યની રચના કરે છે :

'શિવરમણી રમનાર તું તું હી દેવનો દેવ'

ઓગણીસ વર્ષની ઉંમરથી તો રાત્રિના આહાર, પાણી તથા અથાણાંનો ત્યાગ કરે છે.

સત્યની શોધ માટે, દીક્ષા લેવાના ભાવથી ૨૨ વર્ષની યુવા વયે દુકાનનો પરિત્યાગ કરે છે અને ગુરુ પાસે આજીવન-બ્રહ્મચર્ય વ્રત અંગીકાર કરે છે. પછી ૨૪ વર્ષની વયે (વિ. સં. ૧૯૭૦) જન્મનગરી ઉમરાળામાં ૨૦૦૦ જેટલા સાધર્મીઓના વિશાળ

જનસમુદાયની હાજરીમાં સ્થાનકવાસી સંપ્રદાયની દીક્ષા અંગીકાર કરે છે. દીક્ષા સમયે હાથી પર બેસવા જતાં ધોતિયું ફાટે છે. તીક્ષ્ણ બુદ્ધિના ધારક ગુરુવરને શંકા પડી જાય છે કે કંઈક ખોટું થાય છે.

દીક્ષા લીધાં બાદ સત્યના ખોજક આ મહાત્માએ સ્થાનકવાસી તથા શ્વેતાંબર સંપ્રદાયના સમસ્ત આગમોનો ગહન અભ્યાસ માત્ર ચાર વર્ષમાં જ પૂરો કર્યો. સંપ્રદાયમાં મોટી ચર્ચાઓ ચાલી. કર્મ છે તો વિકાર થાય છે ને? જો કે પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીને હજી દિગંબર શાસ્ત્રો તો મળ્યા નહોતાં, છતાં પૂર્વના સંસ્કારના બળે તેઓ દઢતાપૂર્વક સિંહગર્જના કરે છે-'જીવ પોતાથી સ્વતંત્રપણે વિકાર કરે છે; કર્મથી કે પરથી નહિ. જીવ પોતાના ઊંધા પુરુષાર્થથી વિકાર કરે છે અને સવળા પુરુષાર્થથી નાશ કરે છે.'

વિ. સં. ૧૯૭૮માં મહાવીરપ્રભુના શાસન-ઉદ્ધારનો અને હજારો મુમુક્ષુઓના મહાન પુણ્યોદય સૂચક એક મંગળકારી પવિત્ર પ્રસંગ બને છે

૩૨ વર્ષની ઉંમરે, વિધિની કોઈ ધન્યપળે શ્રીમદ્ ભગવત કુંદકુંદાચાર્યદેવ વિરચિત સમયસાર નામનું મહાન પરમાગમ દામનગરમાં દામોદર શેઠ દ્વારા પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીના હસ્તકમળમાં આવે છે અને આ પવિત્ર પુરુષના અંતરમાંથી સહજ જ ઉદગાર નીકળે છે 'શેઠ! આ તો અશરીરી થવાનું શાસ્ત્ર છે.' એનું અધ્યયન અને ચિંતન કરતાં અંતરમાં આનંદ અને ઉલ્લાસ ઉભરાય છે. આ મહાપુરુષના અંતરંગ જીવનમાં પણ પરમ પવિત્ર પરિવર્તન થયું. ભુલી પડેલી પરિણતિ નિજ ઘર દેખે છે. ત્યારબાદ વિ.સં. ૧૯૮૨ના ચાતુર્માસ પહેલા રાજકોટમાં શ્રી દામોદરભાઈ લાખાણીએ 'મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશક' ગ્રંથ પૂ. ગુરુદેવશ્રીને આપ્યો જે વાંચતા, પોતાના હૃદયની અનેક વાતોનું સમર્થન આ ગ્રંથમાંથી મળી આવતાં તેઓ તેના વાંચનમાં એવા ઓતપ્રોત થઈ જતાં કે તે વખતે તેમને ખાવું-પીવું કે સૂવું ગમતું નહીં. ત્યારબાદ શ્રી પ્રવચનસાર, અષ્ટપાહુડ, દ્રવ્યસંગ્રહ, સમ્યગ્જ્ઞાન દીપિકા વગેરે દિગંબર શાસ્ત્રોના અભ્યાસથી ૧૩ વર્ષ સુધી ખૂબ જ જ્ઞાનની પ્રગાઢતા બાદ તેઓશ્રીને નિઃશંક નિર્ણય થઈ જાય છે કે દિગંબર જૈન ધર્મ જ મૂળ માર્ગ છે અને તે જ સાચો ધર્મ છે. તેથી અંતરંગ શ્રદ્ધા કંઈક અને બહારમાં વેષ કંઈક એવી સ્થિતિ તેમને અસહ્ય થઈ પડે છે. તેથી અંતરમાં ખૂબ જ મનોમંથન બાદ સંપ્રદાય છોડવાનો નિર્ણય કરે છે.

પરિવર્તન માટે યોગ્ય સ્થળની તપાસ કરતાં કરતાં સોનગઢ આવી 'સ્ટાર ઑફ ઈન્ડિયા' નામના એકાંત મકાનમાં મહાવીર જન્મકલ્યાણકના દિવસે (વિ. સં. ૧૯૯૧, ચૈત્ર સુદ ૧૩) બપોરે સવા વાગે સંપ્રદાયના ચિહ્ન મુહપત્તીનો ત્યાગ કરે છે અને જાહેર કરે છે : 'હવે હું સ્થાનકવાસી સાધુ નથી, હું સનાતન દિગંબર જૈન ધર્મનો શ્રાવક

છું.' સિંહ સમાન વૃત્તિના ધારક આ મહાપુરુષે, ૪૫ વર્ષની ઉંમરે અંતરમાં મહાવીર્ય ઉછાળીને આ અદ્‌ભુત પરાક્રમી કાર્ય કર્યું.

'સ્ટાર ઑફ ઈન્ડિયા'માં ત્રણ વર્ષ દરમ્યાન જિજ્ઞાસુ ભક્તજનોનો પ્રવાહ દિન-પ્રતિદિન વધતો જ ગયો, જેના કારણે આ મકાન ખુબ જ નાનું પડવા લાગ્યું. તેથી ભક્તોએ આ પરમપ્રતાપી સત્પુરુષ માટે નિવાસ અને પ્રવચનનું મકાન 'શ્રી જૈન સ્વાધ્યાય મંદિર'નું નિર્માણ કરાવ્યું. ગુરુદેવશ્રીએ વિ. સં. ૧૯૯૪ના વૈશાખ વદ ૮ના રોજ આ નિવાસસ્થાનમાં મંગળ પદાર્પણ કર્યું. આ 'સ્વાધ્યાય મંદિર' જીવન-પર્યંત આ મહાપુરુષની આત્મ-સાધના અને વીરશાસનની પ્રભાવનાનું કેન્દ્ર બની રહ્યું.

અહીં દિગંબર ધર્મના ચારે અનુયોગના નાના-મોટા ૧૮૩ જેટલા ગ્રંથોનો ઊંડાણથી અભ્યાસ કર્યો. તેમાંથી ૩૮ ગ્રંથો પર સભામાં પ્રવચનો કર્યા, જેમાં સમયસાર ઉપર તો ૧૯ વખત અધ્યાત્મવર્ષા કરી છે. પ્રવચનસાર, અષ્ટપાહુડ, પરમાત્મપ્રકાશ, નિયમસાર, પંચાસ્તિકાયસંગ્રહ, સમયસાર કળશ-ટીકા વગેરે ગ્રંથો પર પણ અનેકવાર પ્રવચનો કર્યા છે.

દિવ્યધ્વનિનું રહસ્ય સમજાવનાર તેમજ કુંદકુંદાદિ આચાર્યોના ગહન શાસ્ત્રોનું રહસ્યોદ્‌ઘાટન કરનાર આ મહાપુરુષની ભવતાપવિનાશક અમૃતવાણીને ભાઈશ્રી નવનીતભાઈ ઝવેરીની દીર્ઘદષ્ટિને કારણે શ્રી દિગંબર જૈન સ્વાધ્યાય મંદિર ટ્રસ્ટ દ્વારા ઈ.સ.૧૯૫૯ થી ૧૯૮૦ સુધી નિયમિત રીતે ટેપમાં ઉતારી લેવામાં આવી છે. જેના પ્રતાપે આજે આપણી પાસે ૯૦૦૦ થી વધુ પ્રવચનો સુરક્ષિતપણે ઉપલબ્ધ છે. આ મંગલ વાણી દેશ-વિદેશના તમામ મુમુક્ષુમંડળોમાં તેમજ લાખો જિજ્ઞાસુ મુમુક્ષુઓના ઘેર-ઘેર ગુંજતી થઈ ગઈ છે. તેથી એટલું તો નક્કી છે કે ભરતક્ષેત્રના ભવ્યજીવોને પંચમ કાળના અંત સુધી આ દિવ્યવાણી જ ભવના અભાવમાં પ્રબળ નિમિત્ત થશે.

આ મહાપુરુષનો ધર્મસંદેશ દેશ-વિદેશના સમસ્ત મુમુક્ષુઓને નિયમિત મળતો રહે તે હેતુથી સૌ પ્રથમ વિ. સં. ૨૦૦૦ના માગશર (ડિસેમ્બર ૧૯૪૩) માસથી 'આત્મધર્મ' નામની માસિક અધ્યાત્મિક-પત્રિકાનું પ્રકાશન સોનગઢથી મુરબ્બી શ્રી રામજીભાઈ માણેકચંદ દોશીના સંપાદન હેઠળ શરૂ થયું. આજે પણ 'આત્મધર્મ' ગુજરાતી તેમજ હિન્દી ભાષામાં નિયમિત રીતે પ્રકાશિત થઈ રહ્યું છે. પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીના દૈનિક પ્રવચનોને પ્રસિદ્ધ કરતું 'શ્રી સદ્‌ગુરુ પ્રવચન પ્રસાદ' સપ્ટેમ્બર ૧૯૫૦ થી નવેમ્બર ૧૯૫૬ સુધી પ્રકાશિત થયું. સ્વાનુભૂતિવિભૂષિત આ ચૈતન્યવિહારી મહાપુરુષની મંગળવાણી વાંચીને તેમજ સાંભળીને હજારો સ્થાનકવાસી, શ્વેતાંબર તથા અન્ય કોમના ભવ્યજીવો પણ તત્ત્વની સમજણપૂર્વક સાચા દિગંબર જૈનધર્મના અનુયાયી થયા. અરે..! મૂળ દિગંબર જૈનો પણ સાચા અર્થમાં

દિગંબર જૈન બન્યા.

શ્રી દિગંબર જૈન સ્વાધ્યાય મંદિર ટ્રસ્ટ, સોનગઢ દ્વારા દિગંબર આચાર્યો-મુનિવરોના તેમજ આત્માનુભવી પંડિતવર્યોના ગ્રંથો અને પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીના તે ગ્રંથો પરના પ્રવચનોના પુસ્તક છપાવવાનું કાર્ય વિ. સં. ૧૯૯૯ (ઈ.સ. ૧૯૪૩)થી શરૂ થયું. આ સત્-સાહિત્ય દ્વારા વીતરાગી તત્ત્વજ્ઞાનની દેશ-વિદેશમાં અપૂર્વ પ્રભાવના થઈ, જે આજે પણ અવિરતપણે ચાલી રહી છે. પરમાગમોનું ઊંડું રહસ્ય સમજાવીને કૃપાળુ કહાન ગુરુદેવે આપણા સહુ ઉપર કરુણા વરસાવી છે. તત્ત્વજિજ્ઞાસુ જીવો માટે આ એક મહાન આધાર છે અને દિગંબર જૈન સાહિત્યની આ એક અમૂલ્ય સંપત્તિ છે.

દસલક્ષણ પર્યુષણ પર્વ દરમ્યાન ભારતભરમાં અનેક સ્થળોએ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીએ પ્રરૂપેલા તત્ત્વજ્ઞાનના પ્રચાર માટે પ્રવચનકારો મોકલાય છે. આ પ્રવૃત્તિથી ભારતભરના સમસ્ત દિગંબર સમાજમાં જાગૃતિ આવી છે. આજે પણ દેશ-વિદેશમાં પર્યુષણપર્વમાં સેંકડો પ્રવચનકાર વિદ્વાનો આ વીતરાગી વાણીનો ડંકો વગાડે છે.

બાળકોમાં તત્ત્વજ્ઞાનના સંસ્કારોનું સિંચન થાય તે હેતુથી સોનગઢમાં વિ. સં. ૧૯૯૭ (ઈ. સ.) ૧૯૪૧ના મે માસના વેકેશનથી ૨૦ દિવસના ધાર્મિક શિક્ષણ વર્ગ શરૂ થયા. વડીલો માટેનો પ્રૌઢ શિક્ષણ વર્ગ વિ. સં. ૨૦03 ના શ્રાવણ માસમાં શરૂ કરવામાં આવેલ છે.

સોનગઢમાં વિ.સં. ૧૯૯૭ના ફાગણ સુદ બીજના રોજ નૂતન દિગંબર જિનમંદિરમાં કહાનગુરુના મંગળ હસ્તે શ્રી સીમંધરાદિ ભગવંતોની પંચકલ્યાણક વિધિપૂર્વક પ્રતિષ્ઠા થઈ. તે સમયે સૌરાષ્ટ્રમાં માંડ ચાર-પાંચ દિગંબર જિનમંદિરો હતા અને દિગંબર જૈનો તો ભાગ્યેજ જોવા મળતા હતાં. આવા ક્ષેત્રે ગુરુદેવશ્રીની પાવન પ્રેરણાથી પ્રથમ જિનમંદિર બને છે અને બપોરે પ્રવચન બાદ જિનમંદિરમાં અડધો કલાક ભક્તિ થાય છે, જેમાં જિનવરભક્ત ગુરુરાજ હંમેશા હાજર રહે છે. ઘણીવાર તેઓશ્રી અતિભાવવાહી ભક્તિપાન કરાવતાં. આમ, ગુરુદેવશ્રીનું જીવન નિશ્ચય-વ્યવહારની અપૂર્વ સંધિપૂર્વકનું હતું.

ઈ. સ. ૧૯૪૧ થી ઈ. સ. ૧૯૮૦ દરમ્યાન સૌરાષ્ટ્ર-ગુજરાત ઉપરાંત ભારત દેશના અનેક શહેરોમાં તથા નાઈરોબીમાં કુલ ૬૬ દિગંબર જિનમંદિરોની મંગળ પ્રતિષ્ઠા, આ વીતરાગમાર્ગ પ્રવર્તક સત્પુરુષના પવિત્ર કરકમળ દ્વારા થઈ.

જન્મમરણથી રહિત થવાના સંદેશા નિરંતર સંભળાવનાર આ ચૈતન્યવિહારી પુરુષની મંગળકારી જન્મોત્સવો ઉજવવાની શરૂઆત ૫૯મા વર્ષથી થઈ. ૭૫ મા હિરકજયંતિ પ્રસંગે સમગ્ર ભારતના જૈન સમાજ દ્વારા ચાંદી જડિત એક આઠસો પાનાનો દળદાર 'અભિનંદન ગ્રંથ' આ ભાવિ તીર્થાધિનાથને ભારત સરકારના તત્કાલીન ગૃહમંત્રી શ્રી

લાલબહાદુર શાસ્ત્રી દ્વારા મુંબઈમાં દેશભરના હજારો ભક્તોની હાજરીમાં અર્પણ થયો.

શ્રી સમ્મેદશીખરજીની યાત્રા નિમિત્તે ઈ. સ. ૧૯૫૭ તથા ઈ. સ. ૧૯૬૭માં એમ બે વખત સમગ્ર ઉત્તર અને પૂર્વ ભારતમાં મંગળ વિહાર થયો. તે જ રીતે ઈ. સ. ૧૯૫૯ અને ઈ. સ. ૧૯૬૪માં એમ બે વખત દક્ષિણ અને મધ્ય ભારતમાં મંગળ વિહાર થયો. આ મંગળ તીર્થયાત્રાના વિહાર દરમ્યાન લાખો જિજ્ઞાસુ જીવોએ આ સિદ્ધપદના સાધક સંતના દર્શન કર્યા અને તેઓશ્રીની ભવાંતકારી અમૃતમય વાણી સાંભળીને અનેક ભવ્ય જીવોના જીવનની દિશા આત્મ-સન્મુખ થઈ ગઈ. આ સત્પુરુષને અનેક સ્થાનોએથી લગભગ ૮૦ જેટલા અભિનંદન પત્ર અર્પણ થયા.

શ્રી વીરપ્રભુના નિર્વાણ બાદ, આ સળંગ ૪૫ વર્ષનો સમય (વીર સંવત ૨૪૬૧થી ૨૫૦૭ અર્થાત્ ઈ. સ. ૧૯૩૫ થી ૧૯૮૦) વીતરાગમાર્ગની પ્રભાવનાનો સુવર્ણકાળ હતો. જે કોઈ મુમુક્ષુ અધ્યાત્મ તીર્થધામ સુવર્ણપુરી જતા, તેમને તો ત્યાં ચતુર્થ કાળનો જ અનુભવ થતો.

વિ. સં. ૨૦૩૭ના કારતક વદ ૭, (તા. ૨૮-૧૧-૧૯૮૦) શુક્રવારના રોજ, આ પ્રબળ પુરુષાર્થી આત્મજ્ઞ સંતપુરુષદેહાદિનું લક્ષ છોડી પોતાના જ્ઞાયક ભગવાનના અંતરધ્યાનમાં એકાગ્ર થયા, અતીન્દ્રિય આનંદકંદ નિજ પરમાત્મતત્ત્વમાં લીન થયા. સાંજે આકાશનો સૂર્ય અસ્ત થયો, ત્યારે સર્વજ્ઞપદના સાધક સંતે ભરતક્ષેત્રમાંથી સ્વર્ગપુરીમાં પ્રયાણ કર્યું. તેઓશ્રી વીરશાસનને પ્રાણવંતુ કરી અધ્યાત્મયુગનું સર્જન કરતાં ગયાં.

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી કાનજીસ્વામી આ યુગના એક મહાન અને અસાધારણ વ્યક્તિ હતાં. તેમના બહુમુખી વ્યક્તિત્વની સૌથી મોટી વિશેષતા એ છે કે તેમણે સત્યથી ખુબ જ દૂર જન્મ લઈને સ્વયંબુદ્ધની જેમ સત્યનું અનુસંધાન કર્યું અને પોતાના પ્રચંડ પુરુષાર્થથી આત્મસાત પણ કર્યું.

આ વિદેહ દશાવંત મહાપુરુષનું અંતર જેટલું ઉજ્જ્વળ હતું તેટલું બાહ્યજીવન પણ પવિત્ર છે; પવિત્રતા અને પુણ્યનો સહજ યોગ આ કળિકાળમાં ભાગ્યે જ જોવા મળે છે. તેમની અત્યંત નિયમિત દિનચર્યા, સાત્વિક અને પરિમિત આહાર, આગમ સંમત સંભાષણ, કરુણ અને સુકોમળ હૃદય, તેમના વિરલ વ્યક્તિત્વના અભિન્ન અવયવો હતા. શુદ્ધાત્મ તત્ત્વનું નિરંતર ચિંતન અને સ્વાધ્યાય એ જ તેમનું જીવન હતું. જૈન શ્રાવકના પવિત્ર આચાર પ્રત્યે તેઓશ્રી હંમેશા સતર્ક અને સાવધાન હતા. તેઓ જગતની પ્રશંસા કે નિંદાથી અપ્રભાવિત, માત્ર પોતાની સાધનામાં જ તત્પર રહ્યા. ભાવલિંગી મુનિઓના તેઓ પરમ ઉપાસક હતા.

આચાર્ય ભગવંતોએ જે મુક્તિનો માર્ગ પ્રકાશ્યો છે તેને આ અનુભૂતિ વિભૂષિત

સંતપુરુષે પોતાના શુદ્ધાત્મતત્ત્વની અનુભૂતિના આધારે, સાતિશય જ્ઞાન અને વાણી દ્વારા, યુક્તિ ને ન્યાયથી સર્વ પ્રકારે સમજાવ્યો છે. દ્રવ્યની સ્વતંત્રતા, દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાય, ઉપાદાન-નિમિત્ત, નિશ્ચય-વ્યવહાર, ક્રમબદ્ધપર્યાય, કારણશુદ્ધપર્યાય, આત્માનું શુદ્ધ સ્વરૂપ, સમ્યગ્દર્શન અને તેનો વિષય, સમ્યગ્જ્ઞાન અને જ્ઞાનનું સ્વ-પરપ્રકાશકપણું ઈત્યાદિ સમસ્ત તેઓશ્રીના પરમ પ્રતાપે આ કાળે સત્યરૂપે બહાર આવ્યું છે. આજે દેશ-વિદેશમાં લાખો જીવો મોક્ષના માર્ગને સમજવાનો પ્રયત્ન કરી રહ્યા છે, તે તેઓશ્રીનો જ પરમ પ્રતાપ છે.

સમગ્ર જીવન દરમ્યાન આ ગુણવંતા જ્ઞાનીપુરુષે બહુ જ અલ્પ લખ્યું છે, કેમકે તેઓશ્રીને તો તીર્થંકરની વાણી જેવો યોગ હતો. તેમની અમૃતમય મંગળવાણીનો પ્રભાવ જ એવો હતો કે સાંભળનાર તેનું રસપાન કરતાં થાકતા જ નહિ. દિવ્યભાવશ્રુત જ્ઞાનધારી આ પુરાણપુરુષે પોતે જ પરમાગમના આ સારભૂત સિદ્ધાંતો લખાવ્યા છે :

૧. એક દ્રવ્ય બીજા દ્રવ્યને અડે નહિ, સ્પર્શે નહિ.

૨. દરેક દ્રવ્યની દરેક પર્યાય ક્રમબદ્ધ જ થાય છે.

૩. ઉત્પાદ, ઉત્પાદથી છે, વ્યયથી કે ધ્રુવથી નથી.

૪. ઉત્પાદ પોતાના ષટ્કારકના પરિણમનથી થાય છે.

૫. પર્યાયના અને ધ્રુવના પ્રદેશ ભિન્ન છે.

૬. ભાવશક્તિના કારણે પર્યાય હોય જ છે, કરવી પડતી નથી.

૭. ભૂતાર્થના આશ્રયે સમ્યગ્દર્શન થાય છે.

૮. ચારે અનુયોગનું તાત્પર્ય વીતરાગતા છે.

૯. સ્વદ્રવ્યમાં પણ દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાય ભેદ પાડવા તે અન્યવશપણું છે.

૧૦. ધ્રુવનું આલંબન, પણ વેદન નહિ, અને પર્યાયનું વેદન, પણ આલંબન નહિ.

આ અધ્યાત્મયુગ સર્જક મહાપુરુષે પ્રકાશેલ સ્વાનુભૂતિનો પાવન પંથ જગતમાં સદા જયવંત વર્તો ! તીર્થંકર શ્રી મહાવીર ભગવાનની દિવ્યધ્વનિનું રહસ્ય સમજાવનાર શાસન સ્તંભ શ્રી કહાન ગુરુદેવ ત્રિકાળ જયવંત વર્તો !

સત્પુરુષનો પ્રભાવના ઉદય જયવંત વર્તો !

અનુક્રમણિકા

પ્રવચન નં.	તારીખ	વચનામૃત	પૃષ્ઠ સંખ્યા
૨૬	૦૬-૦૯-૧૯૮૦	૩૬૬, ૩૬૮, ૩૬૯	૦૦૧
૨૭	૦૭-૦૯-૧૯૮૦	૩૬૯, ૩૭૧	૦૧૪
૨૮	૦૮-૦૯-૧૯૮૦	૩૭૧, ૩૭૨	૦૨૬
૨૯	૧૦-૦૯-૧૯૮૦	૩૭૩, ૩૭૬, ૩૭૭	૦૩૮
૩૦	૧૧-૦૯-૧૯૮૦	૩૭૭, ૩૭૮	૦૫૧
૩૧	૧૨-૦૯-૧૯૮૦	૩૭૮	૦૬૪
૩૨	૧૩-૦૯-૧૯૮૦	૩૭૮, ૩૮૦, ૩૮૨	૦૭૪
૩૩	૧૪-૦૯-૧૯૮૦	૩૮૨, ૩૮૪	૦૮૬
૩૪	૧૫-૦૯-૧૯૮૦	૩૮૪, ૩૮૭, ૩૯૦	૦૯૮
૩૫	૧૬-૦૯-૧૯૮૦	૩૮૯, ૩૯૦	૧૧૨
૩૬	૧૭-૦૯-૧૯૮૦	૩૯૧, ૩૯૩	૧૨૫
૩૭	૧૮-૦૯-૧૯૮૦	૩૯૩	૧૩૮
૩૮	૧૯-૦૯-૧૯૮૦	૩૯૩, ૩૯૪, ૩૯૬	૧૫૦
૩૯	૨૦-૦૯-૧૯૮૦	૩૯૭, ૩૯૮	૧૬૩
૪૦	૨૧-૦૯-૧૯૮૦	૪૦૧, ૪૦૩	૧૭૪
૪૧	૨૨-૦૯-૧૯૮૦	૪૦૫, ૪૦૭	૧૮૭
૪૨	૨૩-૦૯-૧૯૮૦	૪૦૯, ૪૧૦	૨૦૦
૪૩	૨૫-૦૯-૧૯૮૦	૪૧૫	૨૧૪
૪૪	૨૭-૦૯-૧૯૮૦	૪૧૦, ૪૧૨	૨૨૬
૪૫	૨૮-૦૯-૧૯૮૦	૪૧૩, ૪૧૪	૨૩૯

૪૬	૨૯-૦૯-૧૯૮૦	૪૧૬, ૪૧૭	૨૫૨
૪૭	૩૦-૦૯-૧૯૮૦	૪૧૭, ૪૧૯	૨૬૬
૪૮	૦૫-૧૦-૧૯૮૦	૪૨૩	૨૭૯
૪૯	૦૬-૧૦-૧૯૮૦	૪૨૯, ૧, ૨	૨૯૧
૫૦	૦૬-૧૧-૧૯૮૦	૩, ૫	૩૦૩

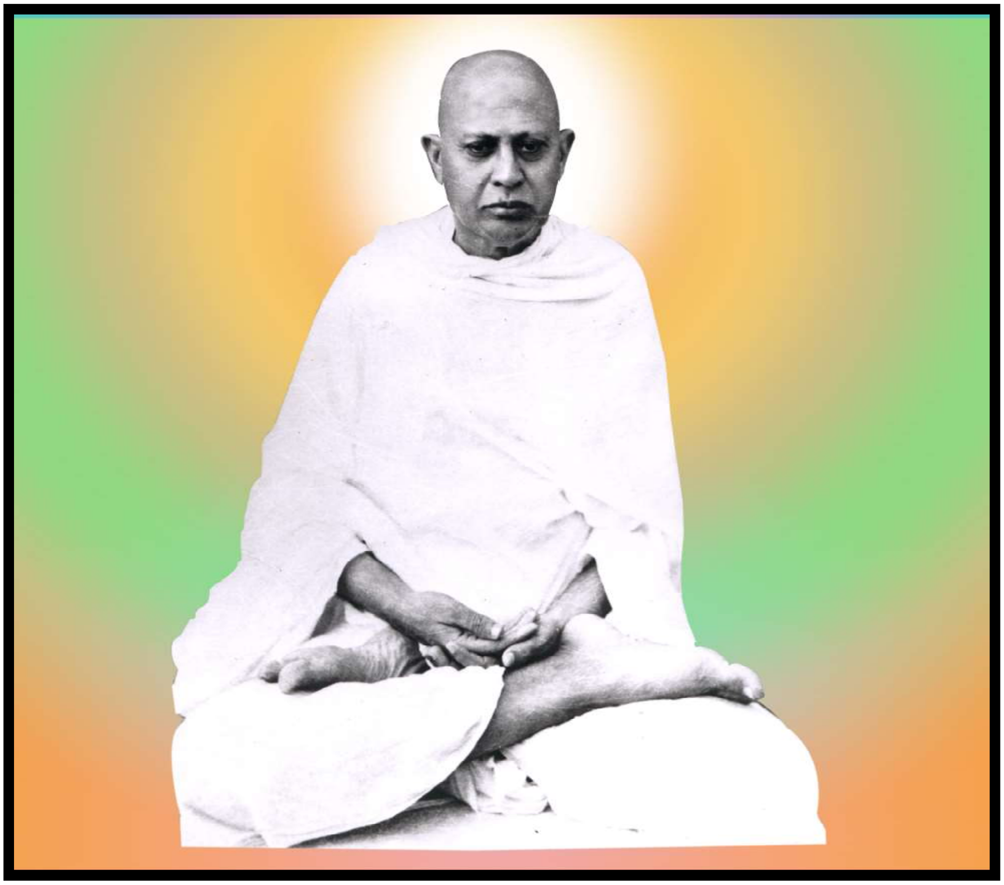

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી કાનજીસ્વામી

प्रशममूर्ति पूज्य બહેનશ્રી ચંપાબેન

ॐ
।।નમઃ સિદ્ધેભ્ય।।

અમૃત બોધ
(ભાગ–૨)
(અધ્યાત્મયુગપુરુષ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી કાનજીસ્વામીના બહેનશ્રીનાં વચનામૃત ઉપરના વિવિધ પ્રવચનો)

વિક્રમ સંવત–૨૦૩૬, શ્રાવણ વદ–૧૨, શનિવાર, તા. ૬–૯–૧૯૮૦
વચનામૃત–૩૬૬, ૩૬૮, ૩૬૯, પ્રવચન નં. ૨૬

જિસને આત્માકો પહિચાના હૈ, અનુભવ કિયા હૈ, ઉસકો આત્મા હી સદા સમીપ વર્તતા હૈ, પ્રત્યેક પર્યાયમેં શુદ્ધાત્મદ્રવ્ય હી મુખ્ય રહતા હૈ. વિવિધ શુભ ભાવ આયેં તબ કહીં શુદ્ધાત્મા વિસ્મૃત નહીં હો જાતા ઔર વે ભાવ મુખ્યતા નહીં પાતે.

મુનિરાજકો પંચાચાર, વ્રત, નિયમ, જિનભક્તિ ઈત્યાદિ સર્વ શુભ ભાવોંકે સમય ભેદજ્ઞાનકી ધારા, સ્વરૂપકી શુદ્ધ ચારિત્રદશા નિરંતર ચલતી હી રહતી હૈ. શુભ ભાવ નીચે હી રહતે હૈં; આત્મા ઊંચાકા ઊંચા હી–ઊર્ધ્વ હી–રહતા હૈ. સબ કુછ પીછે રહ જાતા હૈ, આગે એક શુદ્ધાત્મદ્રવ્ય હી રહતા હૈ. ૩૬૬.

વચનામૃત, ૩૬૬. '**જિસને આત્માકો પહિચાના હૈ,...**' પહલી બાત તો યહ હૈ કિ આત્માકા જ્ઞાન પ્રથમ હોના ચાહિયે, પીછે સબ બાત. આત્મા જ્ઞાનાનંદ સહજાત્મ સ્વરૂપ શુદ્ધ નિત્યાનંદ, ઉસકે સન્મુખ હોકર ઉસકા અનુભવ હોના ચાહિયે. પહલી... '**જિસને આત્માકો પહિચાના...**' કિ મૈં તો જ્ઞાન ઔર આનંદ શુદ્ધ ચૈતન્યમૂર્તિ હૂં. ઐસી ઉસકો આત્માકો પહિચાન હોતી હૈ. અનુભવ કિયા હૈ. પહિચાના હૈ તો અનુભવ

ભી કિયા હૈ કિ આત્મા જ્ઞાન સ્વભાવ (હૈ). ઉસકા અનુભવ આનંદકા અનુભવ સમ્યગ્દર્શન હોનેપર (હુઆ હૈ). ધર્મકી પહલી સીઢી, ધર્મકી પ્રથમ શુરૂઆત. ઉસમેં પહલે પહિચાન કર અનુભવ કિયા. આહા..હા..! થોડા કઠિન હૈ.

સર્વ પ્રથમ યહ કરનેકા હૈ. દેહસે તો ભિન્ન હૈ. પરંતુ દયા, દાન, પુણ્ય-પાપકે ભાવ, ઉસસે ભી યહ ચૈતન્ય ભગવાન જ્ઞાયકભાવ ભિન્ન હૈ. આહા..હા..! ઉસકા જબ પહલે જ્ઞાન હો તબ ઉસકા અનુભવ હોતા હૈ. યહ આત્મા ઐસા હૈ, ઐસા ખ્યાલમેં આતા હૈ, તબ ઉસકા અનુભવ હોતા હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદકા સ્વાદ આતા હૈ. આહા..હા..! **'ઉસકો આત્મા હી સદા સમીપ વર્તતા હૈ,...'** અધિકાર બહુત અચ્છા આયા હૈ, મૂલ અધિકાર હૈ. **'જિસને આત્માકો પહિચાના હૈ, અનુભવ કિયા હૈ, ઉસકો આત્મા હી સદા સમીપ વર્તતા હૈ,...'** કોઈ ભી ક્રિયાકાંડ જગતકી હો, શરીર, વાણી, મનકી યા શુભાશુભ ભાવ હો, ફિર ભી આત્મા હી દૃષ્ટિમેં સમીપ વર્તતા હૈ. આહા..હા..! ઐસી કઠિન બાત.

'ઉસકો આત્મા હી...' 'હી' શબ્દ હૈ ન? આત્મા હી. આત્મા મુખ્ય વર્તતા હૈ. સબ પ્રસંગમેં આત્માકા જ્ઞાન હુઆ હૈ તો આત્મા હી સબ પ્રસંગમેં મુખ્ય વ્રતતા હૈ. આહા..હા..! આત્માકો છોડકર કભી જ્ઞાનીકી દૃષ્ટિ પર ઉપર નહીં જાતી. પર હોતા હૈ ઉસકો જાનતે હૈં, પરંતુ દૃષ્ટિકા વિષય જો ધ્રુવ આયા હૈ, ઉસમેંસે હટતે નહીં. આહા..હા..! ઐસી ધર્મકી બાત. **'ઉસકો આત્મા હી સદા સમીપ વર્તતા હૈ, પ્રત્યેક પર્યાયમેં...'** આત્માકી પ્રત્યેક અવસ્થામેં-કોઈ ભી અવસ્થા હો-શુભ હો યા અશુભ હો, **'શુદ્ધાત્મદ્રવ્ય હી મુખ્ય રહતા હૈ.'** કોઈ ભી પર્યાયમેં-અવસ્થામેં આત્મા હી મુખ્ય વર્તતા હૈ. પર્યાયકી મુખ્યતા કભી નહીં હોતી. આહા..હા..! યહ બાત!

... ઉસ અવસ્થાકી મુખ્યતા કભી નહીં હોતી. દૃષ્ટિમેં આત્માકી પહિચાન હુયી ઔર અનુભવ હુઆ તો આત્મા હી સદા પ્રથમ મુખ્ય વર્તતા હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત. (અજ્ઞાની) કહે, યહ કરો, યહ કરો, વહ કરો. .... આત્મા ક્યા ચીજ હૈ, વહ કુછ નહીં. આહા..હા..! અનંત કાલ હુઆ,

અનંત કાળથી આથડ્યો, વિના ભાન ભગવાન,
સેવ્યા નહિ ગુરુ સંતને, મૂક્યા નહિ અભિમાન.

આહા..હા..! અપના સ્વરૂપ જ્ઞાન ઔર આનંદ સ્વરૂપ ત્રિકાલી પ્રભુ, ઉસકી પ્રથમ દૃષ્ટિ હુયી ઔર અનુભવમેં પહિચાના.. આહા..હા..! ઉસકી પ્રત્યેક પર્યાયમેં, પ્રત્યેક અવસ્થાકી દશામેં આત્માકી મુખ્યતા વર્તતી હૈ. પર્યાયકી મુખ્યતા વર્તતી નહિ. આહા..હા..! ક્યા કહતે હૈં? પર્યાયમેં અનેક અવસ્થા હોતી હૈ, ફિર ભી ધર્મીજીવકી-

આત્માકે અનુભવીકી દૃષ્ટિમેંસે આત્મા ત્રિકાલ નહીં હટતા. દૃષ્ટિમેં આત્મા હી મુખ્ય વર્તતા હૈ. આહા..હા..!

‘**વિવિધ શુભભાવ આયેં તબ કહીં શુદ્ધાત્મા વિસ્મૃત નહીં હો જાતા...**’ આહા..હા..! કહતે હૈં કિ શુભભાવ આયેં, દયાકા, ભક્તિકા, પૂજાકા ભાવ ધર્મીકો ભી આયે છતાં વિવિધ પ્રકારકે શુભભાવ આયેં. એક પ્રકારકા નહીં, અનેક પ્રકારકે. દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજા (આદિ). છતાં ‘**શુભભાવ આયેં તબ કહીં શુદ્ધાત્મા વિસ્મૃત નહીં હો જાતા...**’ શુભભાવકે કાલમેં ભી ધર્મીકો ત્રિકાલી આત્મા વિસ્મૃત નહીં હોતા. આહા..હા..! યહ ભાષા પહલે તો સમજની કઠિન પડે. ઐસા માર્ગ! કભી સુના નહીં, કભી કિયા નહીં. આહા..હા..!

જિસને આત્માકી મુખ્યતા (કી), મુખ્ય વસ્તુ ભગવાન આત્મા હી મુખ્ય વસ્તુ હૈ. દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્રકી ભક્તિકા ભાવ આતા હૈ, ફિર ભી ઉસ સમય આત્મા જો મુખ્ય વસ્તુ હૈ ઉસકી મુખ્યતા નહીં હટતી, પર્યાયકી મુખ્યતા નહીં હોતી. દ્રવ્યકી જો દ્રવ્યદૃષ્ટિ હુયી હૈ, ઉસકી મુખ્યતા રહતી હૈ. કઠિન બાત હૈ. આહા..હા..! કુછ કરના યા છોડના કહે તો ઠીક લગે. ક્યોંકિ અજ્ઞાનમેં વહ અનાદિકા અભ્યાસ હૈ. યહાં તો કહતે હૈં, કરના તો કુછ નહીં હૈ, પરંતુ કદાચિત્ શુભાશુભ પરિણામ આવે, ઉસ સમય ભી શુદ્ધાત્માકી મુખ્યતા દૃષ્ટિમેંસે હટતી નહીં. આહા..હા..!

દૃષ્ટાંત દિયા થા ન? માં ઔર બેટી ભીડમેં ચલે જાતે હો. ઉસમેં બેટીસે માંકી અંગુલી છૂટ ગયી ઔર અકેલી રહ ગયી ઔર ભીડમેં આગે નિકલ ગયી. પુલીસની દેખા કિ યહ લડકી અકેલી હૈ, ઉસકી માં (નહીં હૈ). ઉસે પૂછે... યહ હમને પ્રત્યક્ષ દેખા હૈ, પોરબંદરમેં. ચોમાસા પોરબંદરમેં થા. ઉપાશ્રયકે પાસ હી લડકી ગૂમ હો ગયી. ઉસકી માં આગે ચલી ગયી તો ગૂમ ગઈ. ખ્યાલ નહીં રહા. પુલીસ આયી. પુલીસને પૂછા, તું કૌન હૈ? મેરી માં. નામ ક્યા હૈ? મેરી માં. તેરી સહેલી કૌન હૈ? ઉસ પરસે ગલી ઢૂંઢકર વહાં લે જા સકે. તેરી ગલી કૌન-સી હૈ? મેરી માં. એક હી (બાત), મેરી માં, મેરી માં. આહા..હા..!

ઐસે ધર્મીકો સબ પ્રસંગમેં પ્રભુ મેરા આત્મા શુદ્ધ અંદર જો મુખ્ય અનુભવમેં આયા, ઉસકી મુખ્યતા હંમેશા રહતી હૈ. આહા..હા..!

‘**વિવિધ શુભભાવ આયેં...**’ વિવિધ યાની અનેક પ્રકારકે. ભક્તિકા, નામ સ્મરણ, ણમો અરિહંતાણં આદિ આયેં. લેકિન ઉસ સમય ભી આત્મા જો દૃષ્ટિમેં શુદ્ધ અનુભવમેં આયા ઔર આત્માકો જો પહિચાના હૈ, ઉસકી વિસ્મૃતિ નહીં હોતી. શુભભાવ અનેક પ્રકારકે આતે હૈં, ઉસ સમય ભી આત્મા શુદ્ધ ચૈતન્યકી દૃષ્ટિ હૈ, ઉસકી વિસ્મૃતિ

નહીં હોતી. આહા..હા..! ઐસા માર્ગ. ભભૂતમલજી! પૈસેમેં કુછ સૂઝે ઐસા નહીં હૈ. ધૂલમેં. '**વિવિધ શુભભાવ આયેં...**' વિવિધ અર્થાત્ અનેક પ્રકાર. દયાકા, દાનકા, સ્મરણકા, વાંચનકા, સમજાના ઐસે વિવિધ શુભભાવ આયેં. ફિર ભી '**શુદ્ધાત્મા વિસ્મૃત નહીં હો જાતા...**' શુદ્ધાત્મા ત્રિકાલી જો હૈ, વહ જો દૃષ્ટિમેં આયા હૈ, વહ વિસ્મૃત (નહીં હો જાતા), ઉસે ભૂલ જાય ઐસા નહીં હોતા. આહા..હા..! પ્રવિણભાઈ! યહ કભી સુના નહીં. પૈસે ઈક્ઠે કિયે. ક્રોડોપતિ. આહા..હા..! ધૂલ-ધૂલપતિ. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- ...

સમાધાન :- ક્રોડ યાની ધૂલ. ક્રોડકા અર્થ ધૂલ હૈ-પૈસા. આહા..હા..! જગતકી મિટ્ટી હૈ. યે તો અભી નોટ આ ગયી, પહલે નગદ રૂપયા થા. અબ નોટ આ ગયી. લેકિન વહ નોટ ભી પુદ્ગલ-ધૂલ હૈ. પૈસા, સોનેકા.. ક્યા કહતે હૈં? ગુલ્લી. (લગડી) આપકે નામ ભૂલ જાતે હૈં. સોનેકી ગુલ્લી હો તો ભી ધૂલ-મિટ્ટી હૈ. અરે..! મણિ રત્ન હો લાખ રૂપયેકા, તો ભી વહ ધૂલ-મિટ્ટી હૈ. દુનિયાને ઉસકી કિંમત કી હૈ. ઉસમેં કોઈ કિંમત નહીં હૈ. આહા..!

પ્રભુ આત્મામેં તો કિંમત હૈ. આહા..! અનંત જ્ઞાન. જ્ઞાન તો હૈ લેકિન વહ જ્ઞાન ભી અનંત હૈ. જિસ જ્ઞાનકા અંત નહીં, ઈતની જ્ઞાનકી શક્તિ હૈ. ઐસે શ્રદ્ધા હૈ વહ શક્તિ ભી અનંત હૈ. આનંદ હૈ, અતીન્દ્રિય આનંદ આત્મામેં હૈ, વહ ભી અનંત-અંત નહીં ઈતના અનંત હૈ. ઐસે આત્માકો પહિચાના તો વહ ઔર વિવિધ પ્રકારકે શુભભાવ હોં, શુભભાવ હોં, અશુભકો એક ઓર રખો. હિંસા, જૂઠ, વિષયભોગ વહ તો અકેલા પાપ હૈ. પરંતુ વિવિધ પ્રકારકે-અનેક પ્રકારકે શુભભાવ આયેં '**તબ કહીં શુદ્ધાત્મા વિસ્મૃત નહીં હો જાતા.**' આહા..હા..! શુદ્ધ ભગવાન પવિત્ર આનંદનાથ, જો અનુભવમેં પહિચાનમેં જ્ઞાનમેં આયા, ઉસકી કભી કોઈ પ્રસંગમેં વિસ્મૃતિ નહીં હોતી. આહા..!

'**ઔર વે ભાવ મુખ્યતા નહીં પાતે.**' ક્યા કહતે હૈં? કિ ધર્મીકો જો શુભભાવ આતે હૈં, પરંતુ વહ મુખ્યતા નહીં પાતે. મુખ્યતા તો જ્ઞાયક સ્વભાવ ભગવાન આત્મા હૈ, ઉસકી મુખ્યતા ધર્મીકો કભી છૂટતી નહીં. શુભભાવકે સમય ભી શુભભાવકી મુખ્યતા નહીં હોતી. આહા..હા..! ઐસી બાત. '**શુદ્ધાત્મા વિસ્મૃત નહીં હો જાતા.**' વિવિધ પ્રકારકા ભાવ-ભક્તિ, પૂજામેં દિખે, સમકિતી બાહર શુભભાવમેં ઉત્સાહિત દિખે, ફિર ભી વહાં ત્રિકાલી જ્ઞાયકભાવ પીછાનમેં, અનુભવમેં આયા, વહ કભી વિસ્મૃત નહીં હોતા. અથવા ઉસકી કભી ગૌણતા નહીં હો જાતી. શુભભાવ બહુત ઊંચા આયે તો ઉસકી મુખ્યતા હો જાય ઔર સ્વભાવકી ગૌણતા હો જાય, ઐસા કભી નહીં

હોતા. આહા..હા..! **'નહીં હો જાતા. ઔર વે ભાવ મુખ્યતા નહીં પાતે.'** શુભભાવ મુખ્યતાકો પ્રાપ્ત નહીં હોતે. આહા..હા..! શુભભાવ આવે, ધર્મીકો ભી આત્મધર્મ પ્રાપ્ત કિયા હૈ ઉસકો શુભભાવ આતા હૈ, પરંતુ વહ શુભભાવ મુખ્યતા નહીં પાતે, ઉસકી મુખ્યતા કભી નહીં હોતા, શુભભાવ તો ગૌણ હો જાતા હૈ ઔર ત્રિકાલી જ્ઞાયક જો જાનનેમેં આયા, ઉસકી મુખ્યતા રહતી હૈ. અરે..! ઐસા ધર્મ કૈસા? આહા..! દુનિયામેં ઐસી બાત સુનને મિલની મુશ્કિલ. ઉસમેં યહ મુખ્યતા ઔર ગૌણતા... આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- ..

સમાધાન :- અંતર દેખતે હૈં, અંતર. જ્ઞાનમેં જો વસ્તુ જ્ઞેય હુયી વહ કભી હટતી નહીં. જ્ઞાનમેં, યહ મેરી માં હૈ, યહ જનેતા હૈ, ઐસા ખ્યાલમેં આયા તો ચાહે જિતની સ્ત્રિયોંકો દેખે તો ભી કોઈ સ્ત્રીકી મુખ્યતા નહીં હો જાતી, માંકી મુખ્યતા રહતી હૈ. આહા..હા..! સમજમેં આયા?

ઐસે ધર્મીજીવ ઉસે કહેં કિ જિસે શુભાદિ ભાવ તો અનેક પ્રકારકે આતે હૈં, ફિર ભી ઉસકી મુખ્યતા ચૈતન્ય જ્ઞાયક સ્વભાવકી મુખ્યતા નહીં હટતી ઔર શુભભાવકી મુખ્યતા નહીં હોતી. આહા..હા..! ભાષા તો સાદી હૈ, પરંતુ ભાવ બહુત ગહરા હૈ, ભાઈ! આહા..હા..! અરે..! અનંત કાલમેં કભી કોઈ દરકાર નહીં કી. બાહરકી માથાપચ્ચી કરકે મર ગયા. એક તો સંસારકી પ્રવૃત્તિ પાપ આડે નિવૃત્તિ નહીં મિલતી. વહાંસે છૂટકર યહાં આયે તો કહે, દયા, દાન, પુણ્ય, શુભભાવકી ક્રિયામેં અટક જાય. મૂલ ચીજ રહ ગયી. મૂલ ચીજ દૃષ્ટિમેં આયે બિના જન્મ-મરણકા કભી અંત આતા નહીં. આહા..હા..! વહી કહતે હૈં.

અનેક શુભભાવ આતે હૈં, પરંતુ વહ ભાવ મુખ્યતા નહીં પાતે. હૈ? મુખ્યતા તો ચૈતન્ય શુદ્ધ ધ્રુવ શુદ્ધ ચૈતન્ય, ઉસકી અંતરમેંસે મુખ્યતા, પ્રધાનતા, અગ્રેસરતા, અગ્રતા ઉસકી નહીં હોતી. ઔર કોઈ શુભભાવ મુખ્ય હો જાય ઐસા હોતા નહીં. આહા..હા..!

'મુનિરાજકો...' અબ મુનિરાજકી પરિભાષા કરતે હૈં. **'પંચાચાર,...'** આહા..હા..! જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, તપ ઔર વીર્ય-પાંચ આચાર. જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, તપ ઔર વીર્ય. યે પાંચ આચાર હો, પંચ મહાવ્રત હો-વ્રત, કોઈ નિયમ લિયા હો કિ અમુક જગહ.. આહા..! આતા હૈ ન ઉસ પ્રકારકા નિયમ? ઐસી સાડી પહની હો, ઐસા ... હો, ઔર વહ લડુ ખાતી હો, તો હી ઉસકે હાથસે લેના હૈ, નહીં તો નહીં લેના હૈ. ઐસા નિયમ ભી લેતે હૈં. ફિર ભી ઉસ નિયમ કાલમેં ભી આત્માકી મુખ્યતા

નહીં હટતી. આહા..હા..! હૈ?

'**નિયમ, જિનભક્તિ,...**' વીતરાગકી ભક્તિ કરતે હૈં. '**ઇત્યાદિ સર્વ શુભ ભાવોંકે સમય ભેદજ્ઞાનકી ધારા...**' આહા..હા..! ઉસ સબ ભાવકે કાલમેં ભેદજ્ઞાનકી ધારા અર્થાત્ શુભભાવ રાગ હૈ, ભગવાન આત્મા વીતરાગી આનંદ હૈ, ઐસા ભેદજ્ઞાન-દોકા પૃથક્ જ્ઞાન ભૂલ નહીં જાતે. આહા..હા..! યહ કૈસી બાત? અનંત કાલ હુઆ, અનંત કાલ હુઆ, ઉસને કભી સત્ય બાત ખોજી નહીં. અસત્યમેં સંતુષ્ટ હો ગયા, જીવન ચલા જાતા હૈ. ઔર ચૌરાસીકે અવતાર, કૌઆ, કૂત્તા, સુવર, ચીંટી, કુંજાર, હાથી ઐસે અવતાર કર-કરકે મર ગયા ઔર મરકર માંસ આદિ ખાતા હો, સિંહ, બાઘ ફિર મરકર નર્કમેં જાય. આહા..હા..!

અરે..! ભગવાન આત્મા સુંદર મુખ્ય ચીજ હૈ, ઉસકો પહિચાને તબ તો શુભભાવકે સમય ભેદજ્ઞાનકી ધારા તો ચલતી હૈ. ક્યા કહતે હૈં? ભક્તિ ચલતી હો, ભાવ આતા હૈ, ઉત્સાહ, ઉલ્લાસ ભક્તિમેં દિખતા હૈ જ્ઞાનીકો, ફિર ભી ભેદજ્ઞાનકી ધારા-શુભસે મૈં ભિન્ન હૂં, યહ બાત ભૂલાતી નહીં. ભેદજ્ઞાનકા કભી નાશ નહીં હોતા. કોઈ ભી પ્રસંગમેં હો. આહા..હા..! રાગાદિકે પ્રસંગમેં, ભક્તિમેં હો, રાગસે ભિન્ન જો ભેદજ્ઞાન હુઆ હૈ, ઉસે વહ ભૂલતા નહીં. આહા..હા..! ઐસા ઉપદેશ.

અનંત કાલ હુઆ, અનંત ભવ કિયે, કભી આત્મા ક્યા ચીજ હૈ, વહ સુનનેમેં આયા ફિર ભી ઉસ ઓર રુચિ, અનુભવ કિયા નહીં. આહા..! બાકી ક્રિયાકાંડ તો ઈતને કિયે કિ નૌંવી ગ્રૈવેયક ચલા જાય, લેકિન એક ભવ કમ નહીં હો. આત્માકે અનુભવ બિના ભવ કમ નહીં હોતા તીન કાલમેં. આહા..!

એ આત્મા ... '**જિનભક્તિ ઈત્યાદિ સર્વ શુભભાવોંકે સમય ભેદજ્ઞાનકી ધારા...**' અર્થાત્ યહ રાગ હૈ ઔર મૈં શુદ્ધ ચૈતન્ય હૂં, ઐસી '**ભેદજ્ઞાનકી ધારા, સ્વરૂપકી શુદ્ધ ચારિત્રદશા નિરંતર ચલતી હી રહતી હૈ.**' આહા..હા..! રાગસે ભિન્ન ચલતી હૈ ઔર શુદ્ધ ચારિત્રદશા. મુનિરાજ, સચ્ચે મુનિ નગ્ન મુનિ દિગંબર મુનિ હોતે હૈં. જંગલમેં બસતે હૈં. આહા..હા..! ઉનકો ચારિત્રદશામેં નિરંતર ચલતી રહતી હૈ. શુદ્ધ ચારિત્રદશામેં ભી ભેદજ્ઞાન નિરંતર વર્તતા હૈ. આહા..હા..! ભાષા... યે તો બહિન રાતકો બોલે હોંગે તો કિસી બહિનને લિખ લિયા હોગા. યહ તો અંદરકી બાતેં હૈં. આહા..હા..!

'**શુભ ભાવ નીચે હી રહતે હૈં;...**' ધર્મીકો શુભભાવ આતા હૈ-દયા, દાન, ભક્તિ, પૂજા પરંતુ આત્માકે મુખ્ય ભાવસે યહ શુભભાવ નીચે રહતે હૈં. વહ અધિકપના નહીં પાતે. આહા..હા..! સમજમેં આયા? બાત તો નિકટ હૈ, હૈ તો નિકટ-સમીપ, પરંતુ કઠિન હૈ. પુરુષાર્થ અનંત પુરુષાર્થ ચાહિયે. વહ કભી કિયા નહીં ઔર બાહરમેં

જિંદગી ચલી ગયી. પશુ તુલ્ય અવતાર. પશુ જૈસે મજુરી કરે, વૈસે યહ ભી પૂરા દિન રાગ ઔર પુણ્ય-પાપ, રાગકી મજદૂરી કરતા હૈ. આહા..હા..! અપને આત્માકી કિંમત નહીં કી. રાગકે વિકલ્પસે ભિન્ન પ્રભુ, ઉસકો જિસને જાના નહીં.. આહા..! ઉસને કુછ કિયા નહીં. ઔર ઉસને જાના (તો) ઉસે ચારિત્ર (દશામેં) નિરંતર ચલતા રહતા હૈ, ભેદજ્ઞાન હંમેશા રહતા હૈ. મુનિકો ચારિત્ર-સ્વરૂપકી રમણતામેં ભક્તિ આદિકા રાગ આતા હૈ, પરંતુ ભેદજ્ઞાન અંદરસે ભિન્નતા હંમેશા ચાલૂ રહતી હૈ. આહા..હા..!

સેઠકા નૌકર પૂરા દિન કામ કરે, સેઠકે નામસે. ફિર ભી અંદરમેં જાનતા હૈ કિ યહ સબ ધંધાકા ફલ સેઠકા હૈ. વહ કભી ભૂલતા નહીં. રાણપુરમેં ઐસા બના થા. નૌકર હોંશિયાર થા. નૌકરકા કામ કરતા થા. બડી દુકાન થી. સેઠ બૈઠે, આયે. લેકિન સેઠકે દિમાગકા ઠિકાના નહીં થા. ઈસલિયે બીચમેં કુછ બોલને જાય તો નૌકર કહે, ઘર ચલે જાઓ. ઔર નૌકરકી છાપ ભી ઐસી થી. આપકા કામ નહીં હૈ. વ્યાપાર-ધંધેમેં કૈસે બોલના, કૈસે કરના આપકો માલૂમ નહીં. ચલા જાય. સેઠકો નૌકર પર ઈતના વિશ્વાસ થા. ઉસકી મુખ્યતા ઉસે કભી છૂટતી નહીં. ફિર ભી ઉસકે હૃદયમેં, ઈસ વ્યાપારકા ફલ મુઝે નહીં મિલનેવાલા હૈ, ફલ તો સેઠકો મિલેગા. આહા..હા..! ઐસા બના હૈ. સેઠ થા વહ દુકાન પર આયે ઔર બરાબર બોલે નહીં, (તો નૌકર કહે), આપ કુછ મત બોલના. ઘર ચલે જાઓ. ચલા જાય. ઈતના ઉસે નૌકર પર બહુમાન થા. આદમી ઐસા થા. મુઝે દૂસરા કહના હૈ કિ નૌકર ભલે સેઠકે બહાને સબ કામ કરે, પરંતુ અંતરમેં જાનતા હૈ કિ ફાયદે-નુકસાનકા વ્યાપાર સેઠકા હૈ. મેરા નહીં હૈ. મુઝે તો જો મેરી નૌકરી હૈ વહ નૌકરી હૈ. આહા..હા..!

વૈસે યહાં શુભભાવકે કાલમેં ભી આત્મા જાનતા હૈ કિ મૈં તો આત્મા હું. શુભભાવ મૈં નહીં. આતા હૈ અશુભસે બચનેકો, પરંતુ વહ શુભભાવ દયા, દાન, ભક્તિ મેરી ચીજ નહીં હૈ. આહા..હા..! **'શુભ ભાવ નીચે હી રહતે હૈં;...'** શુદ્ધ શુદ્ધ આત્માકી મુખ્યતામેં ચૈતન્ય જ્ઞાયક સ્વભાવ, ઉસકી મુખ્યતામેં શુભભાવ ભી ગૌણ રહતા હૈ, નીચે રહતે હૈ, ઉસકો અધિકતા નહીં મિલતી. અધિકપના તો શુભસે ભિન્ન આત્મા હૈ, આનંદ ઔર જ્ઞાનકો અધિકતા દેતે હૈં. આહા..હા..! અરેરે..! ઐસી બાતેં કૈસી! વીતરાગકી બાત ઐસી હૈ. તીન લોકકે નાથ જિનેન્દ્ર દેવ અનંત તીર્થંકરોંકા યહ વચન હૈ. બહિન તો વહાં મહાવિદેહમેં થી, વહાંસે આયી હૈં. પ્રભુકે પાસ થી. સેઠકે પુત્ર થે. વહાંસે સીધા ગ્રહણ કિયા, સુના હુઆ. થોડી ભૂલ હો ગયી તો યહાં કાઠિયાવાડમેં અવતાર હો ગયા. યહ ઉનકે વચન હૈ. રાતકો બહિનોંકે બીચ બોલે હોંગે. બહિનોંને લિખ લિયા. આહા..હા..!

કહતે હૈં,.. આહા..! **'શુભ ભાવ નીચે હી રહતે હૈં;...'** આત્મા પુણ્ય-પાપ, શુભ-અશુભ ભાવસે ભિન્ન શુદ્ધ ભાવ, દયા, દાન, ભક્તિ, વ્રત, પૂજા યહ શુભભાવ રાગભાવ હૈ. પરંતુ ઉસસે ભિન્ન આત્માકા શુદ્ધ ભાવ રાગ બિનાકા ભાવ, ઉસ રાગ બિનાકે ભાવકી મુખ્યતામેં રાગ આતા હૈ ઉસકી મુખ્યતા કભી નહીં હોતી. રાગ આતા હૈ પરંતુ ઉસકી મુખ્યતા કભી નહીં હોતી. આહા..હા..! ઐસા કૈસા યહ? ઐસા માર્ગ હૈ, પ્રભુ! જન્મ-મરણ રહિત હોનેકા ઔર આત્મજ્ઞાનકા માર્ગ કોઈ અલૌકિક હૈ! અભી બહુત ફેરફાર હો ગયા હૈ. આહા..હા..! થોડે શબ્દોંમેં કિતના ભરા હૈ! આહા..!

'શુભ ભાવ નીચે હી રહતે હૈં; આત્મા ઊંચાકા ઊંચા-ઊર્ધ્વ હી-રહતા હૈ.' ઊંચા નામ રાગકી મહત્તા, મહિમા નહીં આતી. મહિમા તો ચિદાનંદ રાગસે ભિન્ન આત્માકી મહિમા હૈ, વહ મહિમા કભી હટતી નહીં. આહા..હા..! **'ઊર્ધ્વ હી-રહતા હૈ.'** ભગવાનકા સ્વભાવ આત્મા જિસને જાના હૈ, ઉસકો તો અંતરમેં આત્મા મુખ્ય હી રહતા હૈ. આહા..હા..! **'સબ કુછ પીછે રહ જાતા હૈ,...'** તીર્થંકર ગોત્રકા ભાવ કદાચિત્ આવે તો ભી ઉસકી મુખ્યતા નહીં હોતી. ક્યોંકિ વહ વિકલ્પ ઔર રાગ હૈ. જિસસે બંધન હો વહ રાગ હૈ. આહા..હા..! ઔર આત્માકા સ્વભાવ રાગરહિત શુદ્ધ ચૈતન્યમૂર્તિ આનંદકંદ પ્રભુ, ઉસકી દૃષ્ટિ હુયી, ઉસકી મુખ્યતા કભી જાતી નહીં. **'સબ કુછ પીછે રહ જાતા હૈ,...'** આહા..હા..! બહુત અચ્છી બાત આયી હૈ. આજ શ્વેતાંબરકે પર્યુષણ હૈ ના? આજ શ્વેતાંબરકા, કલસે સ્થાનકવાસીકે. અપને આયેંગે પંચમીસે. રવિવાર, પંચમી, ભાદ્રપદ પંચમીસે ચતુર્દસી તક. આહા..!

'સબ કુછ પીછે રહ જાતા હૈ, આગે એક શુદ્ધાત્મદ્રવ્ય હી રહતા હૈ.' દૃષ્ટિમેં તો આત્મા આનંદકા નાથ પ્રભુ,... આહા..હા..! શુદ્ધ આત્મા પવિત્ર, પુણ્ય ઔર પાપકે મલિન ભાવસે ભિન્ન, ઉસકી મુખ્યતા દૃષ્ટિમેં આતી હૈ, કભી હટતી નહીં. આહા..હા..! ઉસકા નામ ધર્મી ઔર ધર્મ કહતે હૈં. અરેરે..! ૩૬૬ હુઆ ન? **'આગે એક શુદ્ધાત્મદ્રવ્ય હી રહતા હૈ.'** કોઈ ભી પર્યાયમેં હો, જ્ઞાની અશુભભાવમેં ભી આ જાતે હૈં. આહા..! ફિર ભી આત્મા જો આનંદસ્વરૂપ હૈ, ઉસકી મુખ્યતા નહીં જાતી. કમજોરીસે પર્યાયમેં કોઈ રાગ આતા હૈ. લડાઈકા (ભાવ) ભી સમકિતીકો જા જાતા હૈ.

ભરત ઔર બાહુબલી, દોનોં ભાઈ. ઋષભદેવ ભગવાનકે દો પુત્ર. સમકિતી આત્મજ્ઞાની (થે), દોનોં લડાઈમેં આ ગયે. પરંતુ વહ ભાવ હો, ઉસમેં આત્માકી અંદર મુખ્યતા હૈ, ઉસ મુખ્યતાકી કભી ગૌણતા નહીં હોતી. આહા..હા..! અરેરે..! લાખોંકા વ્યાપાર કરતે હોં, ક્રોડોંકા ધંધા હો, પરંતુ ધર્મી કિ જિસને આત્મા જાના હૈ, ઉસકો કભી ઉસકી મુખ્યતા નહીં રહતી. ક્રોડોંકી કમાઈ એક દિનકી હો, એક

દિનમેં ક્રોડોંકી, ફિર ભી સમકિતી-ધર્મી-સમકિતી ધર્મકી પ્રથમ સીઢીવાલા, ઉસે આત્માકી મુખ્યતા હટકર પૈસેકી મુખ્યતા કભી આતી નહીં. આહા..હા..! અરેરે..! ઐસી બાતેં હૈં, પ્રભુ! અરે..! જિંદગી ચલી જાતી હૈ. ક્ષણમેં દેહ ચલા જાયેગા. યહ ભાવ સમજા નહીં ઔર આત્માકા કુછ કિયા નહીં તો પરિભ્રમણ મિટેગા નહીં. ચૌરાસીકે અવતાર... આહા..હા..! અનંત કાલસે કિયે હૈં વહ કરતે રહતા હૈ.

યહાં કહતે હૈં, આહા..હા..! ચાહે જિતને શુભાશુભ ભાવ હો, ધર્મીકી શુદ્ધાત્મ દ્રવ્યકી મુખ્યતા હંમેશા રહતી હૈ. સમજમેં આયા? આહા..હા..! યહ ધર્મીકા લક્ષણ. ઐસી ક્રિયા કરે, ફલાના કરે, ઢિકના કરે વહ કોઈ ધર્મીકા લક્ષણ નહીં હૈ. આહા..હા..! ૩૬૬ હુઆ ન?

પંચેન્દ્રિયપના, મનુષ્યપના, ઉત્તમ કુલ ઔર સત્ય ધર્મકા શ્રવણ ઉત્તરોત્તર દુર્લભ હૈ. ઐસે સાતિશય જ્ઞાનધારી ગુરુદેવ ઔર ઉનકી પુરુષાર્થપ્રેરક વાણીકે શ્રવણકા યોગ અનંત કાલમેં મહાપુણ્યોદયસે પ્રાપ્ત હોતા હૈ. ઈસલિયે પ્રમાદ છોડકર પુરુષાર્થ કરો. સબ સુયોગ પ્રાપ્ત હો ગયા હૈ, ઉસકા લાભ લે લો. સાવધાન હોકર શુદ્ધાત્માકો પહિચાનકર ભવભ્રમણકા અંત લાઓ. ૩૬૮.

૩૬૮. કિસીને લિખા હૈ કિ યહ પઢના. '**પંચેન્દ્રિયપના,...**' યહ પંચેન્દ્રિયપના મિલા. પાંચ ઈન્દ્રિયાં. કાયા, જીભ, નાક, આંખ ઔર કાન. પાંચ. '**મનુષ્યપના, ઉત્તમ કુલ ઔર સત્ય ધર્મકા શ્રવણ...**' સત્ય બાતકા શ્રવણ. બાપુ! ધર્મકે નામ પર અનેક પ્રરૂપણા ચલતી હૈ, વહ ધર્મકે નામ પર જૂઠી (હૈ). સત્ય ધર્મકી પ્રરૂપણા શ્રવણ મિલની, વહ મહા પુણ્યકા ઉદય હો તો (મિલતા હૈ). આહા..હા..! પરમાત્માકા પૂર્વાપર વિરોધ રહિત શ્રવણ, ઐસી બાત... આહા..હા..! '**ધર્મકા શ્રવણ ઉત્તરોત્તર દુર્લભ હૈ.**' પહલે તો પંચેન્દ્રિયપના દુર્લભ (હૈ). આહા..હા..! કહા થા ન? શાસ્ત્રમેં લેખ હૈ. નિગોદકે જીવ અનંત હૈં, ઉસમેં અનંત કાલસે પડે હૈં. ઉસમેંસે લટ હો, લટ.. લટ, તો ભી છ ઢાલામેં ઐસા હૈ કિ ઉસમેંસે લટ હો તો ભી ચિંતામણિ પ્રાપ્ત હુઆ. અનંત કાલસે નિગોદમેં જીવ પડે હૈં ઔર અનંત પડે હૈં, વે કભી ત્રસ નહીં હુએ હૈં. મનુષ્ય તો હુએ નહીં. આહા..હા..! નિગોદમેંસે નિકલકર ત્રસપના પ્રાપ્ત કરના, ત્રસપના લટ, ચીંટી. ઉસે ભી શાસ્ત્રમેં-છ ઢાલામેં એક ચિંતામણિ ગિના હૈ.

મુમુક્ષુ :- દુર્લભ લહિ જ્યોં ચિંતામણિ, ત્યોં પર્યાય લહી ત્રસતણી.

ઉત્તર :- હાં, વહ. ઉન્હેં કંઠસ્થ હૈ. આહા..હા..!

વૈસે યહ મનુષ્યપના, પંચેન્દ્રિયપના, ઉત્તમ કુલ ઔર સત્ય ધર્મકા શ્રવણ, એકકે

બાદ એક દુર્લભ હૈ. પૈસે મિલના યા પુત્ર-પુત્રી મિલને દુર્લભ નહીં હૈ. વહ તો અનંત બાર મિલે ઔર ગયે ઔર નર્કમેં ચલા ગયા. આહા..હા..! અરબોપતિ અનંત બાર હુઆ. મરકર નર્કમેં ગયા. આહા..હા..! યા તો નિગોદમેં ચલા ગયા. તત્ત્વકા વિરોધ કિયા હો ઔર તત્ત્વદૃષ્ટિ માલુમ નહીં હો ઔર તત્ત્વસે વિરુદ્ધ હો જાય, વહ મરકર નિગોદમેં જાતા હૈ. પ્યાજ, લહસૂન અથવા કાઈ, પાનીમેં કાઈ હોતી હૈ. એક કણમેં અસંખ્ય શરીર ઔર એક શરીરમેં અનંત જીવ હૈં. આહા..હા..! ઐસે અનંત ભવ કિયે. ઉસમેં યહ ઉત્તરોત્તર દુર્લભ હૈ. આહા..હા..!

'**ઐસે સાતિશય જ્ઞાનધારી ગુરુદેવ ઔર ઉનકી પુરુષાર્થપ્રેરક વાણીકે શ્રવણકા યોગ અનંત કાલમેં મહાપુણ્યોદયસે પ્રાપ્ત હોતા હૈ.**' સત્ય શ્રવણ ઔર સત્ય ધર્મકા યોગ. આહા..હા..! મહા '**પુરુષાર્થપ્રેરક વાણીકે શ્રવણકા યોગ અનંત કાલમેં મહાપુણ્યોદયસે પ્રાપ્ત હોતા હૈ.**' આહા..હા..! સત્ય વાણી સુનને મિલની... જીવન ઐસે હી ચલા જાય. આહા..હા..! હમારે સંપ્રદાયકે ગુરુ થે-હિરાજી મહારાજ, વે બેચારે ક્રિયા કરે, તત્ત્વદૃષ્ટિકી કુછ ભી સમઝ નહીં થી. દૂસરેકા કર સકતા હૈ યા નહીં, વહ ભી માલુમ નહીં. દૂસરેકી દયા પાલની વહ ધર્મ. આહા..! બહુત ઊંચે થે. સ્થાનકવાસીમેં 'હિરા એટલા હિર બાકી સુતરના ફાળકા'. ઉતની ઉનકી નર્મી. ક્રિયાકાંડમેં ભી બહુત (ચુસ્ત થે). લેકિન યહ તત્ત્વકી બાત સુની નહીં થી. આત્મા રાગસે ભિન્ન હૈ, શુભરાગ ધર્મ નહીં હૈ, યહ શબ્દ સુનને નહીં મિલા થા. આહા..હા..! ૨૧ વર્ષ ઉસમેં રહે થે ન. ગુરુકી હયાતી ચાર સાલ રહી. (સંવત) ૧૯૭૦મેં દીક્ષા લી થી, તો ૧૯૭૪ તક. આહા..! યહ શબ્દ ભી સુનને નહીં મિલે થે. ક્યોંકિ યહ બાત હી નહીં હૈ. બાત તો દયા કરો, યહ કરો, વહ કરો ઐસી પ્રરૂપણા. સુનનેવાલે સુનકર કુછ કરે, સામાયિક, પૌષધ ઔર પ્રતિક્રમણ (કરે).

યહાં કહતે હૈં, '**મહાપુણ્યોદયસે પ્રાપ્ત હોતા હૈ. ઈસલિયે પ્રમાદ છોડકર...**' આહા..હા..! અવસર આયા હૈ, પ્રભુ! અબ સમઝ લે. ઐસા અવસર મિલના મુશ્કિલ હૈ. ઐસી સત્ય વાણી સુનને મિલની... આહા..હા..! હૈ કઠિન, હૈ અપૂર્વ, અપૂર્વ નામ પૂર્વમેં કભી નહીં કી ઐસી. આહા..હા..! ઐસી વાણી ભી મહાપુણ્યોદયસે પ્રાપ્ત હોતી હૈ. '**ઈસલિયે પ્રમાદ છોડકર પુરુષાર્થ કરો.**' આહા..હા..! પ્રમાદ છોડકર અંતર ચૈતન્યમૂર્તિ ભગવાન ધ્રુવ નિત્યાનંદ પ્રભુ, ઉસકી પહિચાન કરો. ઉસકે બિના જન્મ-મરણકા અંત નહીં આયેગા, પ્રભુ! આહા..હા..! બાકી લાખોં, ક્રોડોંકા દાન કરે, ક્રોડોં રૂપયેકા મંદિર બનાયે, ધર્મ નહીં હૈ. વહ ધર્મ નહીં હૈ, શુભભાવ હૈ.

અભી આફ્રિકા ગયે થે. ઉન લોગોંને સાઠ લાખ ઈકઠે કિયે. પંદ્રહ લાખ તો

પહલે કિયે થે. પંદ્રહ લાખકા મંદિર બનાનેકે લિયે. મેરે જાનેકે બાદ પૈંતાલીસ લાખ ઈકઠે કિયે. સાઠ લાખ. પચીસ લાખકા મંદિર બનાયેંગે. નાઈરોબી. ક્રોડોપતિ બહુત હૈં. કહા, બાપુ! યહ કરો, લેકિન વહ ભાવ ધર્મ નહીં હૈ. અશુભસે બચનેકે લિયે થોડા શુભ આયે. તુમ ક્રોડો રૂપયે ખર્ચ કરો ઔર પચીસ લાખકા મંદિર બનાઓ ઈસલિયે ધર્મ હો જાય ઔર ભવ કમ હો, વહ બાત નહીં હૈ, બાપુ! વહાંકે લોગ નર્મ હૈં. બડી સભા ઈકઠી હોતી થી. શાંતિસે સુનતે થે. આહા..હા..!

એક ઈન્દ્ર હુઆ, ઈન્દ્ર. સાઢે તીન લાખ રૂપયેમેં. ઔર ભગવાનકી જો મુખ્ય પ્રતિમા બિરાજમાન કી, ઉસે બિરાજમાન કરનેવાલે સાઢે પાંચ લાખ રૂપયે (દિયે). લક્ષ્મીચંદભાઈ. સાઢે પાંચ લાખ રૂપયા. ભગવાનકો બિરાજમાન કરનેકી પ્રતિમા અભી બનેગી, પધરામણી હો ગયી હો, મૈં થા તબ. લેકિન અભી મંદિર કચ્ચા હૈ, નયા હૈ. અભી બારહ મહિને લગેંગે. બડા કરેંગે. કહા, ઈન સબમેં ક્રિયા તો પરકી હોતી હૈ. ઉસમેં કરનેવાલેકા ભાવ કદાચિત્ શુભ હો, પરંતુ ઉસસે ધર્મ હો, ઐસા નહીં હૈ. યહાં તો સ્પષ્ટ બાત હૈ. આફ્રિકા હો યા કાઠિયાવાડ હો. આહા..હા..! વહાં પૈસેવાલે બહુત હૈં. ૪૫૦ તો એક ગાંવમેં ક્રોડપતિ હૈં. ૪૫૦. ઔર ૧૫ તો અરબપતિ હૈં. વહ અરબપતિ હમારે પાસ આયા થા. અમુક બાત કરતા થા, શ્વેતાંબર થા. અપને દિગંબર મુમુક્ષુ વહાં મંદિર નહીં જાતે થે. ઈસલિયે વહ બાત કરતા થા, આપકે દિગંબર મંડલકે લોગ વહાં નહીં આતે હૈં. હમ વહાં પરદેશમેં ગયે, ઉસમેં ક્યા કહના? ઉસે કહા, બાપુ! તત્ત્વજ્ઞાન સમજમેં આનેકે બાદ વ્યવહાર કૈસા હો, વહ સમજમેં આયેગા. ઉતની બાત કહી. તત્ત્વજ્ઞાન આત્મજ્ઞાન હૈ, વહ સમજનેકે બાદ વ્યવહાર કૈસા હો, વહ બાદમેં સમજમેં આયેગા. પહલે કુછ ભી વ્યવહાર માને, વહ વ્યવહાર સમજમેં નહીં આયેગા. વહ બેચારા આયા થા. બાદમેં મુંબઈ ભી આયા થા. અરબપતિ. ઐસે ૧૫ અરબપતિ વહાં હૈ. આહા..હા..! ઉસમેં ધૂલમેં ક્યા હૈ? બાપુ! ઐસા બડા રાજા અનંત બાર હુઆ. આહા..હા..! ઔર મરકર નર્કમેં ગયા. આહા..હા..! યહ બાત દુર્લભ મિલી હૈ.

'ઈસલિયે પ્રમાદ છોડકર પુરુષાર્થ કરો. સબ સુયોગ પ્રાપ્ત હો ગયા હૈ,...' આહા..હા..! સબ સુયોગ અર્થાત્ જિતની બાહ્ય સામગ્રી ચાહિયે, દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્ર, વાણી મિલે હૈં, **'ઉસકા લાભ લે લો.'** ઉસમેં યહ લાભ લે-આ... આત્માકા જ્ઞાન કર લે ઔર ઉસે સમજ લે. આહા..હા..! બાકી તો સબ વ્યર્થ હૈ. દુનિયા તો પ્રશંસા કરેગી. પાંચ લાખ દે તો માનો.. ઓહોહો..! અભી પાંચ લાખ દિયે ન. ભાઈ! ગંગવાલ ના? મિસરીલાલ. મિસરીલાલ ગંગવાલ. ૨૫ ક્રોડ હૈ. ઉસકે પાસ હૈ. વહાં

ગયે થે. પ્રવચનમેં તો સબ આતે હૈં ન. ઉસને અભી પાંચ લાખ દિયે. પાંચ લાખ ક્યા પાંચ ક્રોડ દે તો કુછ ધર્મ હો જાય, ઐસા થોડા ભી નહીં હૈ. ઉસમેં શુભભાવ હો તો પુણ્ય હો ઔર ઉસમેં ભી ધર્મ માને તો મિથ્યાત્વ હો. અરે..! ઐસી બાતેં હૈં. સુને, સુનતે થે. આહા..! પાંચ-પાંચ લાખ રૂપયા નિકાલે. એક ભગવાનકી પ્રતિમા વિરાજમાન કી. લક્ષ્મીચંદભાઈ થે, સાઢે પાંચ લાખ દેકર વિરાજમાન કી. અભી હમ ગયે થે. હમ થે તબ પ્રતિષ્ઠા હો ગયી. કામ અભી બહુત બાકી હૈ. સૈંકડો પેટિયાં સંગમરમરકી આયી હૈં. કરેંગે. આહા..! બાપુ! વહ શુભભાવ હૈ. વહ શુભભાવ કભી અધિક હો જાય,.. આહા..હા..! ઔર વહ ધર્મકા રૂપ ધારણ કરે, ઐસા નહીં હૈ.

યહાં કહતે હૈં કિ, લાભ લે, બાપુ! સાવધાન હોકર. આહા..હા..! અપના સ્વભાવ જ્ઞાનસ્વભાવ, આનંદસ્વભાવ, શુદ્ધ પવિત્ર દર્શનસ્વભાવ ઐસી અનંત-અનંત શક્તિકા સાગર પ્રભુ હૈ. આત્મા અનંત-અનંત શક્તિ કહો, ગુણ કહો, સ્વભાવ કહો, ઉસકા સાગર આત્મા હૈ. ઉસે '**સાવધાન હોકર શુદ્ધાત્માકો પહિચાનકર...**' આહા..હા..! યહ કરના હૈ. '**શુદ્ધાત્માકો પહિચાનકર ભવભ્રમણકા અંત લાઓ.**' તો ભવભ્રમણકા અંત આયેગા. નહીં તો ચૌરાસીકે અવતાર કર-કરકે હૈરાન હો ગયા હૈ. કભી વિચાર ભી નહીં કિયા કિ મૈંને અનંત ભવ કહાં કિયે? કિસ જગહ કિયે? કિસ ક્ષેત્રમેં, કિસ કાલમેં, કિસ સ્થિતિમેં (કિયે)? આહા..હા..!

નર્કમેં અનંત બાર ગયા. પહલી નર્કમેં દસ હજાર વર્ષકી સ્થિતિ, વહાં અનંત બાર ગયા. દસ હજાર ઔર એક સમયકી સ્થિતિમેં ભી અનંત બાર ગયા, ફિર દો સમયકી સ્થિતિમાં અનંત બાર ગયા. ઐસે સબ સિદ્ધાંતમેં લેખ હૈં. ઐસે એક સાગરકી સ્થિતિ તક. સમય-સમયકી અધિકતામેં અનંત બાર ઉત્પન્ન હુઆ. આહા..હા..! અરે..! ઉસકે દુઃખકી બાતેં ક્યા કરની? આહા..હા..! ઉસકી ઉષ્ણ વેદનાકા એક કણ યહાં લાયે તો આસપાસકે દસ યોજનકે લોગ મર જાય. ઉતની અગ્નિ. ઉસમેં પ્રભુ! તૂને લાખોં વર્ષ, અરબોં વર્ષ નિકાલે. અરે..! સાગરોપમ! સાગરોપમ નિકાલે. ઈસલિયે અબ સબ સામગ્રી પ્રાપ્ત હો ગયી હૈ. મનુષ્યપના આદિ. સત્ય શ્રવણ ભી મિલ ગયા હૈ. આહા..હા..!

'**સાવધાન હોકર શુદ્ધાત્માકો પહિચાનકર...**' કિસકી પહિચાન? શુદ્ધાત્મા પુણ્ય ઔર પાપકે વિકલ્પસે-ભાવસે રહિત. શરીરસે તો રહિત હૈ. યહ તો મિટ્ટી-ધૂલ હૈ. પરંતુ અંદરમેં દયા, દાનકા ભાવ.. દયા, દાન, ભક્તિ, પૂજાકા ભાવ હો, વહ ભી રાગ હૈ, મૈલ હૈ. ઉસસે ભી ભિન્ન આત્મા હૈ. ઉસકો પહિચાનકર.. આહા..હા..! '**ભવભ્રમણકા અંત લાઓ.**' આહા..હા..! ૩૬૮ પૂરા હુઆ.

ચૈતન્યતત્ત્વકો પુદ્‌ગલાત્મક શરીર નહીં હૈ, નહીં હૈ. ચૈતન્યતત્ત્વકો ભવકા પરિચય નહીં હૈ, નહીં હૈ. ચૈતન્યતત્ત્વકો શુભાશુભ પરિણતિ નહીં હૈ, નહીં હૈ. ઉસમેં શરીરકા, ભવકા, શુભાશુભ ભાવકા સન્યાસ હૈ.

જીવને અનંત ભવોંમેં પરિભ્રમણ કિયા, ગુણ હીનરૂપ યા વિપરીતરૂપ પરિણમિત હુએ, તથાપિ મૂલ તત્ત્વ જ્યોંકા ત્યોં હી હૈ, ગુણ જ્યોંકે ત્યોં હી હૈં. જ્ઞાનગુણ હીનરૂપ પરિણમિત હુઆ ઉસસે કહીં ઉસકે સામર્થ્યમેં ન્યૂનતા નહીં આયી હૈ. આનંદકા અનુભવ નહીં હૈ ઈસલિયે આનંદગુણ કહીં ચલા નહીં ગયા હૈ, નષ્ટ નહીં હો ગયા હૈ, ઘિસ નહીં ગયા હૈ. શક્તિરૂપસે સબ જ્યોંકા ત્યોં રહા હૈ. અનાદિ કાલસે જીવ બાહર ભટકતા હૈ, અતિ અલ્પ જાનતા હૈ, આકુલતામેં રૂક ગયા હૈ, તથાપિ ચૈતન્યદ્રવ્ય ઔર ઉસકે જ્ઞાન-આનન્દાદિ ગુણ જ્યોંકે ત્યોં સ્વયમેવ સુરક્ષિત રહે હૈં, ઉનકી સુરક્ષા નહીં કરની પડતી.

- ઐસે પરમાર્થસ્વરૂપકી સમ્યગ્દષ્ટિ જીવકો અનુભવયુક્ત પ્રતીતિ હોતી હૈ. ૩૬૯.

૩૬૯. કિસીને લિખા હૈ, યહ પઢના. કિસીને લિખા હૈ. '**ચૈતન્યતત્ત્વકો પુદ્‌ગલાત્મક શરીર નહીં હૈ,...**' ક્યા કહતે હૈં? ભગવાન જો અંદર ચૈતન્ય વસ્તુ અરૂપી અનંત ગુણકા પિંડ હૈ, ઉસકો યહ પુદ્‌ગલસ્વરૂપ શરીર નહીં હૈ. ચૈતન્યકો શરીર નહીં હૈ. શરીર જડ હૈ, ઉસસે ચૈતન્યપ્રભુ ભિન્ન હૈ. આહા..હા..! ચૈતન્ય જાણનપ્રકાશમૂર્તિ-જ્ઞાનકી પ્રકાશમૂર્તિ, જ્ઞાનકા પૂર ઉસકા નૂર, જ્ઞાનકે તેજકા પૂર, ઐસા જો યહ ભગવાન આત્મા.. આહા..! વહ ચૈતન્ય હૈ. ઔર યહ શરીર જડ પુદ્‌ગલ હૈ. દોનોં ચીજ સર્વથા ભિન્ન હૈ.

આત્મા શરીરકા કુછ નહીં કર સકતા. હાથ હિલે આદિ સબ જડકી ક્રિયા, જડસે (હોતી હૈ), આત્માસે નહીં. અરે..! કૈસે બૈઠે? પૂરા દિન કામ લે ઔર કહે કિ ઉસસે હોતા નહીં. પ્રભુ તો ના કહતે હૈં. અનંત તીર્થંકરોંકી પુકાર હૈ કિ એક તત્ત્વકા દૂસરે તત્ત્વકે સાથ કોઈ મેલ નહીં હૈ. ચાહે તો જડ હો, ચાહે તો ચૈતન્ય હો. એક તત્ત્વ દૂસરે તત્ત્વકો... આહા..હા..! છૂતા નહીં. એક તત્ત્વ દૂસરે તત્ત્વકો છૂતા નહીં, સ્પર્શતા નહીં. ઐસા પાઠ હૈ, સમયસારકી તીસરી ગાથા. આહા..હા..! શરીરકો આત્મા છૂતા નહીં. જડ (હૈ). આત્મા ચૈતન્ય. જાત હી પૂરી અલગ હૈ. અરે..!

'**ચૈતન્યતત્ત્વકો પુદ્‌ગલાત્મક શરીર નહીં હૈ, નહીં હૈ.**' નહીં હૈ, દો બાર ડાલા હૈ. ભગવાન આત્મા ચૈતન્યસ્વરૂપ, ઉસકો યહ પુદ્‌ગલ શરીર નહીં હૈ. ઉસકા નહીં હૈ. નહીં હૈ, નહીં હૈ. આહા..હા..! ઈત્યાદિ-ઈત્યાદિ કહેંગે...

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ વદ-૧૩, રવિવાર, તા. ૭-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩૬૯, ૩૭૧. પ્રવચન નં. ૨૭

વચનામૃત-૩૬૯. થોડા ચલા થા કલ. ફિરસે. '**ચૈતન્યતત્ત્વ...**' જો અંદર આત્મા જ્ઞાનસ્વરૂપી જ્ઞાનતત્ત્વ આત્મા, (ઉસકો) '**પુદ્ગલાત્મક શરીર નહીં હૈ, નહીં હૈ.**' નહીં હૈ, નહીં હૈ. ભગવાન આત્મા ચૈતન્યસ્વરૂપ અંદર હૈ, ઉસકો યહ પુદ્ગલ શરીર, પુદ્ગલસ્વરૂપ શરીર નહીં હૈ, નહીં હૈ. નિશ્ચયસે ભી નહીં હૈ ઔર વ્યવહારસે ભી નહીં હૈ. આહા..! '**ચૈતન્યતત્ત્વકો ભવકા પરિચય નહીં હૈ, નહીં હૈ.**' આહા..હા..! ભવકા પરિચય ચૈતન્યતત્ત્વકો નહીં હૈ. વહ તો પર્યાયમેં હૈ, વસ્તુ તો વસ્તુ હૈ. ત્રિકાલ નિરાવરણ અખંડ એક પ્રત્યક્ષ પ્રતિભાસમય, પ્રતિપક્ષ નહીં હૈ ઉસસે વિરુદ્ધ નહીં, અવિનશ્વર ઐસી ચીજ ચૈતન્યતત્ત્વ, ઉસે ભવકા પરિચય નહીં હૈ, નહીં હૈ. આહા..હા..! ભવ આદિ પર્યાય-અવસ્થામેં હોતા હૈ, દશામેં ભવ આદિ હોતા હૈ. વસ્તુ હૈ વહ તો ત્રિકાલ નિરાવરણ અખંડ એક પ્રત્યક્ષ પ્રતિભાસમય (હૈ). આહા..હા..!

'**ચૈતન્યતત્ત્વકો ભવકા પરિચય નહીં હૈ, નહીં હૈ.**' પરિભ્રમણકા પરિચય ચૈતન્યતત્ત્વકો, મૂલ વસ્તુકો નહીં હૈ. આહા..હા..! '**ચૈતન્યતત્ત્વકો શુભાશુભ પરિણતિ નહીં હૈ,...**' શુભ ઔર અશુભ ભાવ. હિંસા, જૂઠ, ચોરી, વિષયભોગ વાસના, કામ, ક્રોધ, દયા, દાન, ભક્તિ, પૂજા. યહ શુભાશુભ ભાવ ચૈતન્યતત્ત્વમેં નહીં હૈ. ચૈતન્યતત્ત્વમેં નહીં હૈ, નહીં હૈ. આહા..! '**ઉસમેં શરીરકા, ભવકા, શુભાશુભ ભાવકા સંન્યાસ હૈ.**' ત્યાગ હૈ. આહા..હા..! ઉસકા ત્યાગ કરના પડતા નહીં. ત્યાગ હી હૈ. આહા..હા..! વહ તો વિકારકા ત્યાગ કરના પડતા હૈ, વહ ભી બિલકુલ નામ માત્ર હૈ. શુદ્ધ ચૈતન્યતત્ત્વ દૃષ્ટિમેં લેકર જહાં અંદરમેં સ્થિર હુઆ તો વિકારકી ઉત્પત્તિ નહીં હુયી, ઉસકો વ્યવહારસે આત્માને નાશ કિયા ઐસા કહનેમેં આતા હૈ. આહા..હા..! તો પરકે (ત્યાગકી) તો બાત હી કહાં હૈ? અંતરમેં વિકારકા ત્યાગ નામ માત્ર હૈ. વહ ચૈતન્યપ્રભુ હૈ. આહા..હા..!

'**જીવને અનંત ભવોંમેં પરિભ્રમણ કિયા,...**' અનંત-અનંત ભવ નર્કકે, નિગોદકે, ત્રસકે અનંત-અનંત ભવ કિયે. ઈતના વિચાર કરે તો ભી ઉસકા સનાતન તત્ત્વ ઈતને ભવ કિયે, ફિર ભી ચૈતન્યતત્ત્વ તો નિર્મલ નિરાવરણ રહા હૈ. ઉસમેં-તત્ત્વમેં કુછ ફર્ક નહીં હુઆ. આહા..હા..! અનંત કાલ અનંત ભવોંમેં પરિભ્રમણ કિયા, '**ગુણ હીનરૂપ...**' આત્મામેં અનંત ગુણ હૈં. જ્ઞાન, દર્શન આદિ વહ તો ધ્રુવ ત્રિકાલ હૈ.

ઉસકી વર્તમાન પરિણતિ,.. ગુણ હીનરૂપ પરિણમા (પર્યાય). પરંતુ ગુણ જો ત્રિકાલી હૈ, ઉસમેં કોઈ હીનરૂપ નહીં (હુએ). ઉસકી પર્યાયમેં હીનરૂપ હૈ. આહા..હા..! દ્રવ્ય જો વસ્તુ ઔર ઉસકે ગુણ તો ત્રિકાલ નિરાવરણ ધ્રુવ હૈ. ઉસકી પરિણતિ-પર્યાયમેં દોષ હૈ. હૈ?

'ગુણ હીનરૂપ યા વિપરીતરૂપ પરિણમિત હુએ, તથાપિ મૂલ તત્ત્વ જ્યોંકા ત્યોં હી હૈ,...' મૂલ ચૈતન્યતત્ત્વ જો અનાદિ ત્રિકાલ નિરાવરણ, વહ તત્ત્વ તો જૈસા હૈ વૈસા હૈ. ચાહે ઉસને અનંત ભવ કિયે, લેકિન ઉસ તત્ત્વમેં કોઈ હીનતા યા વિપરીતતા તત્ત્વમેં નહીં આયી હૈ. આહા..હા..! કૈસે બૈઠે? **'ગુણ જ્યોંકે ત્યોં હી હૈં.'** ગુણકી પરિણતિ હીન હુયી, પરંતુ ગુણ ધ્રુવ જ્યોંકે ત્યોં હૈં. આહા..હા..! ઉસકી પર્યાયમેં હીનતા, અધિકતા પરિભ્રમણ ચૌરાસીકે અવતાર પર્યાયમેં હુએ. ગુણ તો જૈસા હૈ વૈસા હી રહા. દ્રવ્ય જૈસા હૈ વૈસા અનાદિઅનંત હૈ. આહા..હા..! ગુણ ભી જૈસા હૈ વૈસા હૈ.

પહલે ઉસે ઉસકી પીછાન કરની પડે. જો ચીજ જૈસી હૈ ઐસા ખ્યાલમેં આયે બિના, ઉસ ઓર રુચિ ઝુકતી નહિ. આહા..હા..! જો તત્ત્વ જિસ તરહ, જિસ પ્રકાર અનાદિઅનંત હૈ, ઐસા ખ્યાલ આયે બિના ઉસમેં રુચિ, પુસાન, દૃષ્ટિ જમતી નહીં. આહા..હા..! ઐસા માર્ગ.

'જ્ઞાનગુણ હીનરૂપ પરિણમિત હુઆ...' આત્મામેં જ્ઞાનગુણ હૈ-જાણનસ્વભાવ. વહ પર્યાયમેં-અવસ્થામેં હીનરૂપ દશા હુયી. **'ઉસસે કહીં ઉસકે સામર્થ્યમેં ન્યૂનતા નહીં આયી હૈ.'** આહા..હા..! પર્યાયમેં ઇતની હીનતા હુયી કિ નિગોદમેં અક્ષરકે અનંતવે ભાગમેં વિકાસ રહ ગયા. અક્ષરકે અનંતવે ભાગમેં વિકાસ. નિગોદ કાઈ આદિ. વહાં જીવ હૈં, ઉસમેં અનંત જીવ હૈં. ઐસી હીનતા પર્યાયમેં તો અક્ષરકે અનંતવે ભાગમેં હુઈ. લેકિન વસ્તુમેં કોઈ ફર્ક નહીં હૈ. હૈ? **'જ્ઞાન હીનરૂપ પરિણમિત હુઆ ઉસસે કહીં ઉસકે સામર્થ્યમેં ન્યૂનતા નહીં આયી હૈ.'** ઉસકી શક્તિ જો હૈ, જ્ઞાનગુણકી જો શક્તિ હૈ-સામર્થ્ય હૈ, સ્વરૂપકી સ્થિતિકી જો તાકત હૈ, ઉસ તાકતમેં હીનતા નહીં આતી. આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ. પર્યાય ઔર ગુણકે બીચ ઇતના અંતર. ઓહોહો..! યહ બાત કઠિન લગે.

'સામર્થ્યમેં ન્યૂનતા નહીં આયી હૈ.' જ્ઞાનસ્વભાવ કેવલ જ્ઞાનમૂર્તિ હૈ. પ્રભુ તો કેવલ-અકેલી જ્ઞાનકી મૂર્તિ હૈ. વહ જ્ઞાનમૂર્તિ ધ્રુવ સ્વરૂપ પર્યાયમેં હીનતા હોને પર ભી ગુણ તો વૈસાકા વૈસા રહા હૈ. આહા..હા..! હીન પર્યાયમેં ગુણ વૈસાકા વૈસા

રહા, યહ કૈસે બૈઠે? આહા..હા..! ગુણ હૈ વહ ધ્રુવ હૈ. ધ્રુવ દ્રવ્ય ઔર ગુણ હૈ વહ તો ધ્રુવ નિત્ય હૈ. પલટતી અવસ્થામેં હીનાધિકતા હોતી હૈ. પરંતુ વસ્તુમેં કોઈ હીનાધિકતા હોતી નહીં. આહા..હા..! યહ બાત સુનની મુશ્કિલ પડે, વહ ઉસે અંતરમેં બૈઠની કિ અંતર ચૈતન્યતત્ત્વ ઔર ઉસકા ચૈતન્યગુણ, ઉસકી પર્યાયમેં હીનતા હોને પર ભી તત્ત્વ ઔર ગુણમેં કોઈ હીનતા નહીં હુયી. આહા..હા..! વસ્તુકા સ્વરૂપ ઐસા હૈ.

સર્વજ્ઞ ભગવાન તીર્થંકરદેવ પરમેશ્વરકે જ્ઞાનમેં યહ ભાસિત હુઆ, ઐસી બાત વાણી દ્વારા-દિવ્યધ્વનિ દ્વારા આ ગયી. વહી વચન બહિનકે મુખમેંસે આયે હૈં. આહા..!

'**આનંદકા અનુભવ નહીં હૈ...**' પહલે જ્ઞાન ક્યોં લિયા? કિ જ્ઞાનકી પર્યાય પ્રગટ હૈ. જ્ઞાનકી પર્યાય પ્રગટ હૈ. તો પ્રગટ હૈ, અલ્પ હૈ, પ્રગટ અલ્પ હૈ, ફિર ભી વસ્તુમેં અલ્પતા આયી નહીં. ઈસલિયે પહલા શબ્દ યહ લિયા. જ્ઞાનગુણ જો ત્રિકાલ હૈ, ઉસકી વર્તમાન પર્યાય પ્રગટ તો હૈ હી, સર્વ જીવકો. નિગોદસે લેકર સર્વ જીવકો વિકાસકી પર્યાય તો હૈ હી. યદિ ન હો તો જડ હો જાય. આહા..હા..! ગુણકી પર્યાય હીન હોને પર ભી ગુણમેં હીનાધિકતા નહીં આયી. ગુણ તો જૈસા હૈ ઐસા હૈ. પહલે યહ ક્યોં લિયા? જ્ઞાનકી પર્યાય પ્રગટ હૈ ઈસલિયે. અબ પ્રગટ નહીં હૈ, ઉસકી બાત લેતે હૈં. ક્યા (કહા)?

'**આનંદકા અનુભવ નહીં હૈ...**' જ્ઞાનકા અનુભવ તો પર્યાયમેં હૈ. જ્ઞાનકી પર્યાય-અવસ્થામેં ઉસકા જ્ઞાન હૈ ઐસા તો ખ્યાલ હૈ. ભલે સત્ય ખ્યાલ નહીં હૈ. પરંતુ યહ જ્ઞાનકી પર્યાય હૈ, ઐસા તો હૈ. પરંતુ આનંદકી પર્યાય તો વર્તમાનમેં હૈ નહીં. આહા..હા..! દોમેં ફર્ક કિયા, ચંદુભાઈ! એકકા પ્રગટ અંશ હૈ, હીન હૈ યા પૂર્ણ કેવલજ્ઞાન હો જાય, તો દ્રવ્ય ઔર ગુણ તો જૈસે હૈં વૈસે હૈં. આહા..હા..! જ્ઞાનકી પર્યાય તો અક્ષરકે અનંતવે ભાગમેં નિગોદકે જીવકો ખુલી તો હૈ. ઉતની પર્યાય ખુલી ન હો તો પર્યાય બિનાકા જડ હો જાય. આહા..હા..! અબ દૂસરા ગુણ લિયા. આનંદકી પર્યાય.. આહા..હા..!

'**આનંદકા અનુભવ નહીં હૈ...**' જ્ઞાનકી પર્યાય તો અજ્ઞાનમેં ભી પ્રગટ તો હૈ. જ્ઞાનગુણ ત્રિકાલ, ઉસકા અજ્ઞાન હૈ, ભાન ન હો તો ભી વર્તમાન પર્યાયમેં ઉસકા વિકાસ, જ્ઞાનકી પર્યાયકી પ્રગટતા હયાતી તો હૈ. અનુભવ નામકા ગુણ, આનંદ ગુણ હૈ, ઉસકી તો પર્યાયમેં હયાતી અજ્ઞાનમેં અનાદિસે નહીં હૈ. આહા..હા..! સમજમેં આયા? સાધારણ શબ્દ નહીં હૈ. અંદર મર્મ હૈ. આહા..! જ્ઞાનકી પર્યાય, વિચાર આદિ ભલે અજ્ઞાન હો, પરંતુ યહાં તો પ્રગટ અંશ હૈ થોડા. ફિર ભી વસ્તુ તો

જૈસી હૈ વૈસી હૈ. અબ, આનંદકા તો પર્યાયમેં અનુભવ હૈ નહીં. ઉસકા ક્યા સમજના? આહા..હા..! અતીન્દ્રિય આનંદકા અનુભવ પર્યાયમેં વર્તમાન અવસ્થામેં અતીન્દ્રિય આનંદકા અનુભવ હૈ નહીં, દુઃખકા અનુભવ હૈ. આહા..હા..! અનાદિ અજ્ઞાનીકો રાગ ઔર દ્વેષ, પુણ્ય ઔર પાપ ઐસે દુઃખરૂપ ભાવકા અનુભવ હૈ. સંયોગકે કારણ દુઃખ નહીં હૈ, સ્વભાવકે કારણ દુઃખ નહીં હૈ. દુઃખ તો પર્યાયમેં અપની ભૂલસે... પર્યાયમેં ભૂલ હૈ, વસ્તુમેં ભૂલ નહીં હૈ ઔર પરકે કારણ ભૂલ નહીં હૈ. ક્યોંકિ પરચીજકો તો આત્મા છૂતા હી નહીં. આહા..હા..! ઐસા તો પહલે સમજના કઠિન પડે. આહા..હા..!

જ્ઞાનકી પર્યાય તો પ્રગટ હૈ થોડી, અજ્ઞાનમેં ભી. ભલે ચાર ગતિમેં રખડતા હૈ. ચીંટી, મકોડાકો ભી જ્ઞાનકી પર્યાયકા થોડા વિકાસ તો હૈ. ફિર ભી વસ્તુ, જ્ઞાનગુણમેં તો હીનતા-અધિકતા હૈ નહીં. ગુણ તો ધ્રુવરૂપ જૈસા હૈ, વૈસા હૈ. આહા..હા..! અબ રહા આનંદ. આનંદકા અનુભવ તો હૈ નહીં પર્યાયમેં. દુઃખકા અનુભવ હૈ. રાગ ઔર દ્વેષ, પુણ્ય ઔર પાપ, કામ ઔર ક્રોધકા વિકલ્પ, રાગકા શોર, અસંખ્ય પ્રકારકા રાગ, ઉસકા વેદન અનાદિ અજ્ઞાનીકો હૈ. વહ તો દુઃખ હૈ. વહ દુઃખ હૈ ઉસમેં આનંદકા તો અનુભવ હૈ નહીં. ફિર ભી, આનંદકા અનુભવ નહીં હોને પર ભી,.. આહા..હા..!

'**આનંદગુણ કહીં ચલા નહીં ગયા હૈ,...**' ચલા નહીં ગયા હૈ. આહા..હા..! ક્યા કહતે હૈં? આનંદગુણકી વર્તમાન દશામેં અનાદિ સંસાર પરિભ્રમણમેં કભી આનંદકી-અતીન્દ્રિય આનંદકા અવસ્થામેં તો અનુભવ હૈ નહીં. આહા..હા..! મૂલ ચીજકી બાત હૈ. કઠિન લગે. આહા..હા..! ફિર ભી.. આહા..હા..! '**આનંદગુણ કહીં ચલા નહીં ગયા હૈ,...**' ભલે આનંદગુણકી પર્યાયમેં પ્રગટમેં આનંદગુણકી પર્યાય હૈ નહીં, પ્રગટમેં તો આનંદગુણસે વિપરીત વિકારરૂપ દુઃખકા અનુભવ હૈ. ફિર ભી આનંદગુણમેં કુછ કમી આયી નહીં. આહા..હા..! ઐસી બાત સમજની.. કભી અભ્યાસ નહીં કિયા. મૂલ ચીજકા અભ્યાસ નહીં હૈ. ઉપરસે બાત કર-કરકે જીવન વ્યતીત કિયા. આહા..હા..!

જિસકા પર્યાયમેં અનુભવ નહીં હૈ ઔર ઉસસે ઊલટા દુઃખકા અનુભવ હૈ, ઐસા હોને પર ભી આનંદગુણ તો જૈસા હૈ ઐસા હૈ. આહા..હા..! સમજમેં આયા? જ્ઞાનગુણકી તો પર્યાયમેં પ્રગટતા હૈ. શ્રદ્ધાગુણમેં ભી પ્રગટતા-વિપરીત શ્રદ્ધા, ઐસા તો હૈ. ચારિત્રગુણમેં ભી વિપરીતતા રાગાદિ હૈ. પરંતુ આનંદગુણકી તો પર્યાય હૈ નહીં. આહા..હા..! પ્રગટમેં તો ઉસકી પર્યાય હૈ નહીં. તો વહ ચીજ હૈ કિ નહીં? આહા..હા..! પર્યાયમેં ઉસકા કુછ નમુના હૈ નહીં. ઊલટા નમુના હૈ દુઃખકા. આહા..!

તો ભી '**આનંદગુણ કહીં ચલા નહીં ગયા હૈ,...**' અંતરમેં તો અતીન્દ્રિય આનંદકા કંદ પ્રભુ વિરાજતા હૈ. આહા..હા..! પર્યાયમેં આનંદકા અનુભવ ન હોને પર ભી ઔર દુઃખકા અનુભવ હોને પર ભી, વિકૃત દુઃખકા અનુભવ હોને પર ભી અવિકૃત આનંદગુણ તો જૈસા હૈ વૈસા હૈ. આહા..હા..! કભી સુના નહીં હૈ, પ્રવિણભાઈ! ધૂલકે આડે. પૂરા દિન ક્રોડ રૂપયા, ક્રોડો રૂપયા... પોપટભાઈકે પુત્ર. આહા..હા..! ઉસીમેં ઘુસ ગયા, ધૂલમેં. પૂરા દિન યહ લિયા, યહ દિયા, બ્યાજ આયા, ફલાના કિયા, ઢિકના કિયા. આહા..હા..!

ભગવાન આત્મા.. યહાં તો બહિન યહ કહતે હૈં, પ્રભુ! તેરેમેં આનંદકા તો કોઈ નમુના બાહર હૈ નહીં. પર્યાયમેં તો દુઃખ હૈ. તો આનંદગુણ હૈ કિ નહીં? સમજમેં આયા? પર્યાયમેં-અવસ્થામેં તો દુઃખ હૈ. રાગ ઔર દ્વેષ, પુણ્ય ઔર પાપ, કામ ઔર ક્રોધ, દયા ઔર દાન, સબ દુઃખ, દુઃખરૂપ પરિણામ હૈં. દુઃખરૂપ પરિણામ હૈ તો આનંદ હૈ કિ નહીં? આહા..હા..! આનંદ તો જૈસા હૈ ઐસા હૈ, ત્રિકાલી ગુણ. પર્યાયમેં ચાહે જિતની વિકૃત અવસ્થા હુયી,.. આહા..હા..! પર્યાયમેં આનંદકા નમૂના ભી નહીં આયા. જ્ઞાનકા તો નમુના અનાદિસે હૈ. ફિર ભી અંદરમેં જ્ઞાનગુણ તો જૈસા હૈ વૈસા હૈ. વૈસે આનંદગુણકા નમુના તો અજ્ઞાનીકો હૈ નહીં. દુઃખરૂપ હી દશા હૈ, વહ આનંદગુણકી ઊલટી દશા હૈ. સંસાર પૂરા દુઃખરૂપ હૈ. પૂરા સંસાર વ્યાપાર-ધંધા, સ્ત્રી, કુટુંબ, વ્યાપાર અકેલે પાપમય હૈ. આહા..હા..! ઐસા પાપમય, દુઃખમય હોને પર ભી અંતરમેં આનંદગુણમેં કોઈ કમી આયી નહીં અથવા આનંદગુણ કહીં ચલા નહીં ગયા. આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ!

'**આનંદકા અનુભવ નહીં હૈ ઈસલિયે આનંદગુણ કહીં ચલા નહીં ગયા હૈ...**' આહા..હા..! અતીન્દ્રિય આનંદકા નાથ. ભગવાન તો અતીન્દ્રિય આનંદ, અતીન્દ્રિય સુખકા સાગર હૈ. પર્યાયમેં સુખકા નમુના અનાદિસે અજ્ઞાનકે કારણ, મિથ્યા ભ્રમકે કારણ પરવસ્તુકો મૈં કર સકતા હું, પરકો સુધાર સકતા હું, પરકી મદદ કર સકતા હું, પરવસ્તુ મેરે કબ્જેમેં હૈ, ઐસે મિથ્યા ભ્રમકે કારણ દુઃખકા તો અનુભવ હૈ. તો આનંદકા નમુના હૈ નહીં. તો આનંદગુણ હૈ કિ નહીં? આહા..હા..! '**આનંદગુણ કહીં ચલા નહીં ગયા હૈ...**' આનંદગુણ તો અંદર ત્રિકાલ પડા હી હૈ. આહા..હા..! બાત કોઈ અલૌકિક હૈ.

'**નષ્ટ નહીં હો ગયા હૈ,...**' આનંદગુણ આત્મામેં જો ત્રિકાલ વસ્તુ હૈ, ઉસકી વર્તમાન પર્યાયમેં ઉસકા અનુભવ થોડા ભી નહીં હૈ, ઊલટે દુઃખકા અનુભવ હૈ, ફિર ભી વહ આનંદગુણ કહીં ચલા નહીં ગયા હૈ. આહા..હા..! આનંદ ગુણ તો

સદા અનાદિઅનંત અંદર પડા હી હૈ. આહા..હા..! શક્કરકો ચાહે જિતના મૈલ હાથમેં હો ઔર ઉસે છૂએ, તો મૈલ ઉપર હૈ, પરંતુ શક્કર મૈલરૂપ નહીં હો જાતી. આહા..હા..! ઐસે આનંદકા નાથ પ્રભુ, અતીન્દ્રિય આનંદકા સાગર ઉસકી પર્યાયમેં તો એકલી દુઃખકી પર્યાય હૈ. મૈલકી દુઃખકી પર્યાય હૈ. ઐસા હોને પર ભી આનંદગુણ અંદરમેંસે કહીં ચલા નહીં ગયા હૈ. આહા..હા..! કૈસી સાદી ભાષામેં ગુણકા અસ્તિત્વ સિદ્ધ કરતે હૈં! આહા..હા..!

'**નષ્ટ નહીં હો ગયા હૈ,...**' આનંદગુણ, અંતર અતીન્દ્રિય આનંદગુણકા પિંડ પ્રભુ, અતીન્દ્રિય આનંદકા સાગર, ઐસા હોને પર ભી પર્યાયમેં દુઃખ હૈ તો આનંદગુણ નષ્ટ નહીં હો ગયા હૈ. વૈસે.. આહા..હા..! ચલા ગયા નહીં હૈ. દો (બાત). '**ઔર ઘિસ નહીં ગયા હૈ.**' તીન. પર્યાયમેં અનાદિસે દુઃખકા વેદન હૈ તો આનંદગુણ ઘિસ ગયા હો (ઐસા નહીં હૈ). આહા..હા..! આનંદગુણ તો જૈસા હૈ વૈસા અનાદિ હૈ. ચાહે જિતને એકેન્દ્રિયકે દુઃખમેં હો, નર્કકે દુઃખમેં હો.. આહા..હા..! યા મનુષ્યપને ભી ઈકલૌતી સંતાન હો ઔર શાદીકે દો મહિને બાદ મર ગયા હો ઔર વહ જો રોયે, કૂટે.. આહા..હા..! દેખા હૈ સબકો. લેકિન ઉસ વક્ત ભી, બાહરમેં દુઃખકા અનુભવ હોને પર ભી અંતરકા આનંદ કહીં ચલા નહીં ગયા. આહા..હા..! ઐસા કભી સુના નહીં હૈ. પ્રવિણભાઈ! સબ ગપ સુની હૈ. આહા..હા..!

ઐસા ભગવાન અંદર બિરાજતા હૈ. ઉસકે અસ્તિત્વકી-હયાતીકી કિતની તૈયારી હૈ, કિ જિસકી પર્યાયમેં ઐસા દુઃખ હો ફિર ભી, ઉસકા આંશિક અનુભવ નહીં હોને પર ભી, વહ તો પૂર્ણ ગુણસે ભરા હી હૈ. આહા..હા..! તીન બાત કહી. એક તો આનંદગુણકા અનુભવ નહીં હૈ. આનંદગુણ કહીં ચલા નહીં ગયા હૈ. નષ્ટ નહીં હો ગયા હૈ. આનંદકા નાશ નહીં હુઆ હૈ. વહ તો ઠીક હૈ કિ નાશ ન હો. પરંતુ ઘિસ નહીં ગયા. થોડા ઘિસ ગયા હો, ઈતને-ઈતને દુઃખ સહન કિયે, એકેન્દ્રિય, દો ઈન્દ્રિય આદિમેં, તો વહ આનંદગુણ થોડા ઘિસ ગયા (ઐસા નહીં હૈ). આહા..હા..! ભાષા તો દેખો!

ગુણ પ્રભુ અંદર ભરા હૈ. સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ. સત્ કાયમ રહનેવાલા ઔર ચિદ્ નામ જ્ઞાન ઔર આનંદકા ભંડાર ભગવાન. ઈસ આનંદકા વર્તમાનમેં આંશિક અનુભવ નહીં હોને પર ભી કહીં ચલા નહીં ગયા હૈ, નષ્ટ નહીં હુઆ હૈ, તથાપિ ઘિસા નહીં હૈ. પર્યાયમેં બિલકુલ આનંદ નહીં હૈ ઈસલિયે કુછ ઘિસ ગયા હો (ઐસા નહીં હૈ). ઘસારોકો ક્યા કહતે હૈં? ક્યા? (ઘિસ ગયા). ઘિસ જાય. કોઈ ઊંચી ચીજ હો, ઔર કિસીકે સાથ ઘિસે તો ઘિસ જાતી હૈ ન? આહા..હા..! આહા..હા..! ઘિસા

નહીં હૈ, ઐસા કહતે હૈં. આહા..હા..! પ્રભુ! તુને તેરી બાત સુની નહીં. આહા..! મૂલ તત્ત્વકી બાતકે બિના બાકી (સબ) કર-કરકે મર ગયા. ચૌરાસીકે અવતાર કર-કરકે મર ગયા. આહા..હા..! દેખો! બહિનકે વચન તો દેખિયે! કિતને ન્યાયસે ભરે હૈં.

જ્ઞાનગુણકા અનુભવ હૈ, ફિર ભી હીનાધિક કુછ ભી હો, પરંતુ વસ્તુ પૂર્ણ હૈ. આનંદકા તો અનુભવ ભી નહીં હૈ. આહા..હા..! ઔર અનુભવ હૈ તો ઉસસે ઊલટા દુઃખકા હૈ. દુઃખકે અનુભવસે વહ પૂર્ણ દુઃખરૂપ હૈ, ઐસા હૈ? આહા..હા..! દુઃખરૂપ અનુભવ હોને પર ભી ભગવાન અંદર અતીન્દ્રિય આનંદમૂર્તિ પ્રભુ (હૈ). યહ ઈન્દ્રિયકે વિષય તો ઝહર હૈ. પાંચ ઈન્દ્રિયોંકે વિષયકી ઓર ઝુકાવ અકેલા ઝહર, રાગ ઔર દુઃખ હૈ. આહા..હા..! અજ્ઞાનીકો અનાદિસે પર્યાયબુદ્ધિમેંસે દૃષ્ટિ હટી નહીં હૈ. દુઃખરૂપ હૈ વહી મૈં હૂં (ઐસા ચલતા હૈ). આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં કિ દુઃખરૂપ દશા હો, ફિર ભી અંદર આનંદગુણ તો જૈસા હૈ વૈસા હૈ. આહા..હા..! ગજબ બાત! ક્યોંકિ પર્યાયમેં ફર્ક હૈ. પર્યાયમેં ઉસકા નમુનાકા અંશ અતીન્દ્રિય આનંદકા હૈ નહીં. ઊલટા હૈ, વિષયભોગકા, ઝહરકા. આહા..! વિષયભોગ ઝહરકા પ્યાલા હૈ. લેકિન ઉસે માલુમ નહીં હૈ, ઈસલિયે મુઝે ઠીક લગતા હૈ, ઐસા મિથ્યાત્વભાવ વિપરીત ભાવકો પોસતા હૈ. મિથ્યાત્વકો પોસતા હૈ. આહા..હા..! આનંદકા ગુણકા.. આહા..હા..! બડા ન્યાય રખા હૈ. પર્યાયમેં અનુભવ નહીં હુઆ હૈ, ફિર ભી જ્ઞાનગુણ ચલા નહીં ગયા હૈ, જ્ઞાનગુણ નહીં હૈ ઐસા નહીં. આનંદ-આનંદગુણ. આનંદગુણ નહીં હૈ ઐસા નહીં. ઔર આનંદગુણ નષ્ટ હો ગયા હૈ, ઐસા નહીં. તથાપિ આનંદગુણ થોડા ઘિસ ગયા, બહુત દુઃખ હુઆ, નિગોદમેં રહા.. આહા..હા..! અક્ષરકે અનંતવે ભાગમેં વિકાસ (રહા), આનંદકા તો આંશિક વિકાસ ભી નહીં થા, ઐસી સ્થિતિમેં ભી આનંદ તો જૈસા હૈ વૈસા હૈ. આહા..હા..! અરે..! ઉસને તત્ત્વકા વિચાર ભી કહાં કીયા હૈ. ક્યા જીવ હૈ, ક્યા અજીવ હૈ, જીવમેં ગુણ ક્યા હૈ ઔર ઉસકી પર્યાય-અવસ્થામેં ક્યા હોતા હૈ ઔર અવસ્થામેં વહ દશા ન હો તો ભી વહ ચીજ ક્યા હૈ? અવસ્થામેં આનંદ તો હૈ નહીં. આહા..હા..! ઝહરકા આનંદ હૈ. વિષયકા, પૈસેકા, સ્ત્રીકા, પુત્રકા, ભોગકા. આહા..હા..! ઐસી સ્થિતિમેં ભી આનંદ નામકા ગુણ તો જૈસા હૈ ઐસા પડા હી હૈ. ઔર વહ ઘિસા નહીં હૈ ઔર નષ્ટ હુઆ નહીં. આહા..! ભલે અનંત કાલ દુઃખકી દશામેં ચલા ગયા. ફિર ભી આનંદગુણ જો ત્રિકાલ હૈ, વહ થોડા ભી ઘિસા નહીં. આહા..હા..! સ્પર્શ નહીં હુઆ. આહા..!

દુઃખકી પર્યાયકા અનુભવ અનાદિસે અજ્ઞાનીકો હૈ. ઉસસે આનંદ ઘિસ જાય,.. આહા..! અતીન્દ્રિય આનંદકો કોઈ હીનતા આ જાય, ત્રિકાલી આનંદકા નાથ પ્રભુ, ઉસ આનંદમેં કોઈ હીનતા હો જાય, ઈતને દુઃખમેં રહા તો ભી ઘિસા નહીં. આહા..હા..! ભગવંત! બાત તો ભગવાન! બહુત ઊંચી બાત હૈ, પ્રભુ! આહા..હા..! તત્ત્વકા વિચાર કરકે નિર્ણય કિયા નહીં, ઐસા કહતે હૈં. ક્યા હૈ યહ? પર્યાયમેં શરીર, વાણી, મન, કર્મ તો હૈ હી નહીં. ક્યા કહા? દ્રવ્ય-ગુણમેં તો હૈ નહીં, ત્રિકાલી હૈ. પરંતુ પર્યાયમેં શરીર, વાણી, મન, કર્મ, સ્ત્રી, કુટુંબ પરિવાર, પૈસા, ઈજ્જત વહ તો ઉસકી પર્યાયમેં ભી નહીં હૈ. માત્ર ઉસ પર્યાયમેં વહ મેરા હૈ, ઐસી મમતા-મિથ્યાત્વભાવ હૈ. આહા..હા..! સમજમેં આતા હૈ? ભાષા તો સાદી હૈ. ભાવ તો હૈ સો હૈ. આહા..હા..!

પ્રભુ! તું આનંદકા નાથ હૈ ન, નાથ! આહા..હા..! તુને અનંત કાલ દુઃખમેં વ્યતીત કિયા. પરંતુ તેરે આનંદમેં કુછ કમી નહીં હુયી, નષ્ટ હુઆ નહીં, ગુણ ચલા ગયા નહીં ઔર ઘિસા નહીં, બહુત દુઃખ ભોગા ઈસલિયે ઘિસ જાયે (ઐસા નહીં હૈ). આહા..હા..! એક ઈંટ હો ઔર દૂસરી ઈંટ લગે તો ઘિસ જાય. આનંદગુણ ઐસે ભી નહીં ઘિસા હૈ. આહા..હા..! ઐસા આનંદગુણકા નાથ પ્રભુ, પર્યાયસે પાર ઐસે તત્ત્વકી અંદર દૃષ્ટિ કરના, યહી ધર્મકી મુખ્ય પહલી સીઢી ઔર શ્રેણી હૈ. આહા..હા..! કઠિન લગે, સુના નહીં હો ઈસલિયે દૂસરા હો જાય, ઐસા કુછ નહીં હૈ. બાપુ! પ્રભુ! માર્ગ તો યહ હૈ.

અનંત તીર્થંકરોં, અનંત કેવલીઓં યહ માર્ગ કહ ગયે હૈં. ઉસને લક્ષ્યમેં લિયા નહીં હૈ. સુના હોને પર ભી સુનને જૈસા કિયા નહીં હૈ, સુના ફિર નહીં સુનનેકે બરાબર કર દિયા. આહા..હા..! લોગ નહીં કહતે? ઈસ કાનસે સુના, ઉસ કાનસે નિકાલ દિયા. કુછ ધ્યાનમેં નહીં લિયા. આહા..હા..! ઐસે ભગવંતકી બાતેં બહુત બાર સુની ઔર દૂસરે કાનસે નિકાલ દી. ઉસ પર કુછ વજન નહીં દિયા, વજન તો વહ જો કુછ કરતા હૈ, યહ કરું, યહ કરું (ઉસ પર વજન દિયા). કર કુછ નહીં સકતા, આત્માકે સિવા હાથ ભી નહીં હિલા સકતા, પ્રભુ! આહા..હા..! દાલ, ચાવલ, સબ્જી ભી નહીં ખા સકતા. ડાઢકો છુ નહીં સકતા. રોટીકે દો ટૂકડે નહીં કર સકતા. આહા..હા..! ઐસા પ્રભુ ચૈતન્ય ભિન્ન વસ્તુ હૈ. વહ પરકી કોઈ ક્રિયા અજ્ઞાનમેં ભી નહીં કર સકતા. અજ્ઞાનમેં ભી કર સકતા નહીં. આહા..હા..! અજ્ઞાનકો ઘોટતા હૈ. આહા..હા..!

યહાં તો કહતે હૈં, ભલે હી અજ્ઞાનકો ઘોટે ઔર વર્તમાનમેં આનંદ નહીં હૈ, તો ભી અંતરમેંસે વહ ચલા નહીં ગયા હૈ. આહા..હા..! અતીન્દ્રિય આનંદકા નાથ

અતીન્દ્રિય આનંદસે ભરા હૈ, વહ વૈસાકા વૈસા હૈ. આહા..હા..! કાંતિભાઈ! યહ બાત કૈસે બૈઠે? એક તો સુનને નહીં મિલતી. બાહરકી માત્ર સંસારકી બાતેં. પુણ્યકી, દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજા અકેલા પુણ્ય-સંસાર. આહા..હા..!

યહાં, ઉસસે રહિત પ્રભુ આનંદગુણકા નમુના પર્યાયમેં નહીં હૈ, ફિર ભી ચલા નહીં ગયા હૈ. આહા..હા..! '**શક્તિરૂપસે સબ જ્યોંકા ત્યોં રહા હૈ.**' તીન બોલ કહે, ઉસકે બાદ લિયા. શક્તિરૂપસે-આનંદકી શક્તિરૂપસે, અતીન્દ્રિય આનંદકે સ્વભાવકે સામર્થ્યરૂપસે અંતર અતીન્દ્રિય આનંદ સામર્થ્યરૂપસે '**સબ જ્યોંકા ત્યોં રહા હૈ.**' આહા..હા..! સબ ગુણ, એક નહીં લેકિન અનંત ગુણ. બાહરમેં ચાહે જિતની હીનતારૂપ, કમીરૂપ, વિપરીત હો જાઓ, અંતરમેં તો જૈસા હૈ વૈસાકા વૈસા અનાદિઅનંત ગુણ હૈ. આહા..હા..! કભી વિચાર ભી કિયા નહીં. કભી સુનને મિલા નહીં કિ ક્યા હૈ યહ તત્ત્વ?

યહાં તત્ત્વકી બાત બતાતે હૈં. પરમ તત્ત્વ ભગવાન આત્મા અનાદિઅનંત જૈસા હૈ વૈસા હૈ. ઉસકો પર્યાયમેં દુઃખકા અનુભવ હુઆ હો, ફિર ભી અતીન્દ્રિય આનંદમેં કુછ ભી કમી હોતી હૈ, ઐસા હૈ નહીં. આહા..હા..! કૈસે ઉસકા વિશ્વાસ આયે? દૂસરા વિશ્વાસ આયે. આહા..! યહ બીજ બોયેંગા તો વૃક્ષ હોગા. બાજરેકા બીજ બોયેંગે તો બાજરા પકેગા, વહાં ગેહૂ નહીં પકેગા. વહાં વિશ્વાસકી જો જાત હૈ ઉસકા વિશ્વાસ હૈ. યહ ગેહૂકા બીજ હૈ તો ગેહૂ પકેગા, બાજરેકા હૈ તો બાજરા પકેગા. ઉસે બીજકે ફલકી ઔર બીજકી શ્રદ્ધા હૈ. અનાદિ અજ્ઞાનકી શ્રદ્ધા. આહા..હા..!

યહ એક મહાબીજ અંદર આનંદમૂર્તિ પ્રભુ, ઉસકી જો અંદર પ્રતીતિ-શ્રદ્ધા કરકે બોયા, ઉસકા પરમાત્માકા ફલ હુએ બિના છૂટકારા નહીં. આહા..હા..! ભલે જ્ઞાન કોઈ કમ-જ્યાદા હો, ઉસકે સાથ સંબંધ નહીં હૈ. અંતર વસ્તુકા વિશ્વાસ, દૃષ્ટિ, બાહરમેં ઈતના દુઃખાદિ હોને પર ભી વસ્તુ અતીન્દ્રિય આનંદકી મૂર્તિ હૈ, ઐસા અંતરમેં અનુભવ કરકે પ્રતીતિ હોની, વહ ભવકે અભાવકા કારણ હૈ. આહા..હા..! બહુત અચ્છી બાત આયી. પૈસેકે આડે કહાં ફૂરસદ હૈ? ભભૂતભાઈ! ભભૂતિ લગાયી હૈ. આહા..! યહ ભભૂતિ અલગ જાતકી હૈ. મંદિર બનાયા હૈ ન? બેંગલોરમેં. આઠ લાખ રૂપયા દિયા હૈ, ઈન્હોંને. વહાં મંદિર બનાયા હૈ ન? આઠ લાખ ઈનકે ઔર ચાર લાખ જુગરાજજીને (દિયે). સ્થાનકવાસી ક્રોડપતિ હૈં. મુંબઈકે સ્થાનકવાસી હૈં. ઉન્હોંને ચાર લાખ દિયે, આઠ લાખ ઈનકે. બારહ લાખ. અભી તો પંદ્રહ લાખકે ઉપર મંદિર હુઆ. ઉસ વક્ત તો વહ વહાં થે તબ હુઆ ન. આહા..હા..! વહ સબ ચીજ તો બાહ્ય હૈ, પ્રભુ! આત્માકો તો વહ ચીજ કભી છૂતી નહીં. ઉસ પ્રસંગમેં

રાગકી મંદતા હો તો શુભભાવ હો. પરંતુ શુભભાવ ભી વિકાર, રાગ ઔર દુઃખ હૈ. આહા..હા..! ઉસ દુઃખકી દશાકે કાલમેં ભી પ્રભુ અંદરમેં અતીન્દ્રિય આનંદ ભરા હૈ. આહા..હા..! અરે..! ઉસકે અંદર હૈ ઉસકી ઉસે પ્રતીતિ નહીં હૈ.

મુમુક્ષુ :- માલુમ તો હૈ...

ઉત્તર :- માલુમ નહીં પડતા હૈ.

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- સચ બાત હૈ. આહા..હા..!

પ્રભુ! તુઝમેં યહ પડા હૈ ન. તુને સુના નહીં ઈસલિયે નહીં હૈ ઐસા (કૈસે કહેં?) આહા..હા..! અતીન્દ્રિય અનંત જ્ઞાન, અતીન્દ્રિય અનંત આનંદ, અતીન્દ્રિય અનંત દર્શન, અતીન્દ્રિય અનંત-અનંત ચારિત્રશક્તિકા પિંડ પ્રભુ હૈ. ઉસમેં કભી કમી-બેસી હોતી નહીં. વસ્તુમેં કભી ગુણ-શક્તિ-સત્ત્વ.. આહા..હા..! શક્તિવાન ઔર શક્તિ, શક્તિવાન વહ દ્રવ્ય ઔર શક્તિ વહ ગુણ, ઈન દોનોંમે કભી હાની, કમી-બેસી હોતી નહીં. ઐસે તત્ત્વકી અંદર નજર કર. આહા..હા..! પર્યાયબુદ્ધિ છોડ દે. વર્તમાનમેં પર્યાયકે અંશમેં.. આહા..હા..! અંતરમેં ભગવાન વિરાજતા હૈ, પરમાત્મા વિરાજતે ન હો તો પરમાત્મા હોગા કૈસે? અરિહંતપના અંદર શક્તિરૂપ ન હો, સ્વભાવરૂપ ન હો તો અરિહંત હોગા કૈસે? બાહરસે કોઈ ચીજ આયે ઐસા હૈ? આહા..હા..!

ઈસલિયે કહતે હૈં, ચાહે જિતની પર્યાયમેં હીનાધિકતા હુયી, '**શક્તિરૂપસે સબ જ્યોંકા ત્યોં રહા હૈ. અનાદિ કાલસે જીવ બાહર ભટકતા હૈ,...**' આહા..હા..! બાહર લક્ષ્ય કરતા હૈ. બાહ્ય ચીજકો છુતા નહીં. પરંતુ બાહ્ય ચીજકે લક્ષ્યસે ભટક રહા હૈ. બાહ્ય ચીજકે લક્ષ્યમેં ભટક રહા હૈ. આહા..હા..! બાહ્ય ચીજ ઉસે છુતી નહીં. પરંતુ બાહ્ય વસ્તુકે લક્ષ્યસે, અંતર લક્ષ્યસે ભ્રષ્ટ હોતા હુઆ,... આહા..હા..! અંતરકી ચીજસે ભ્રષ્ટ હોતા હુઆ, બાહ્ય ચીજકા લક્ષ્ય કરકે (ભટકતા હૈ). બાહ્ય ચીજ ઉસે દુઃખ યા લક્ષ્ય નહીં કરવાતી. આહા..હા..! સિર્ફ અપને આનંદકો ભૂલકર પરચીજમેં અપના અસ્તિત્વ માનકર, મુઝે ઈસમેં મજા આતા હૈ, યહ મેરી ચીજ હૈ. પુત્ર-પુત્રી, પૈસા, ઈજ્જત, વાણી મેરી ચીજ હૈ. યહ મિથ્યાત્વકા સેવન હૈ. આહા..હા..!

'**અનાદિ કાલસે જીવ બાહર ભટકતા હૈ, અતિ અલ્પ જાનતા હૈ,...**' જાનતા હૈ, વિકાસ તો થોડા હૈ. અનાદિસે અલ્પ જાનતા હૈ. '**આકુલતામેં રુક ગયા હૈ,...**' વહાં આનંદ તો થોડા ભી નહીં હૈ. આહા..હા..! અકેલી શુભ-અશુભ રાગકી આકુલતામેં રુક ગયા હૈ. સૂક્ષ્મ લગે, પ્રભુ! બાત તો યહ હૈ. તીન લોકકે નાથ પરમાત્મા તીર્થંકરદેવ અનંત તીર્થંકરોંકા યહ કથન હૈ. જો બાત કહીં ઔર નહીં હૈ. હૈ વહ બહુત ગૂઢ

ઔર ગંભીર હૈ. ગૂઢ ઔર ગંભીરકો સૂલઝાકર, ઉસકી શ્રદ્ધા કરના યહ કોઈ અપૂર્વ અલૌકિક બાત હૈ. આહા..! અપૂર્વ નામ પૂર્વમેં કભી નહીં કિયા, વહ ચીજ યહ અંતરકી હૈ. બાકી સબ તો પૂર્વમેં અનંત બાર જાના, દેખા ઔર માના. આહા..હા..!

'અનાદિ કાલસે જીવ બાહર ભટકતા હૈ, અતિ અલ્પ જાનતા હૈ, આકુલતામેં રુક ગયા હૈ, તથાપિ...' તો ભી **'ચૈતન્યદ્રવ્ય...'** ચૈતન્યવસ્તુ **'ઔર ઉસકે જ્ઞાન-આનન્દાદિ ગુણ જ્યોંકે ત્યોં સ્વયમેવ...'** અપનેસે **'સુરક્ષિત રહે હૈં,...'** આહા..હા..! દ્રવ્ય અર્થાત્ વસ્તુ ઔર ઉસકી શક્તિ અર્થાત્ ગુણ સ્વયમેવ સુરક્ષિત હૈં. **'સુરક્ષિત રહે હૈં,...'** આહા..હા..! ઉસકી રક્ષા કરે તો રહે ઐસા હૈ નહીં. રક્ષા ન કરે તો ન રહે, ઐસી યહ ચીજ નહીં હૈ. યહ ચીજ તો અનાદિઅનંત અંદર સુરક્ષિત હૈ. આહા..હા..! ઈસ ચમડીસે તો પાર પરંતુ પુણ્ય-પાપકા વિકલ્પ, રાગ ઉસસે પાર પ્રભુ, જૈસા હૈ વૈસા અનાદિકા પડા હી હૈ. આહા..હા..! ઐસા ઉપદેશ. ઉસમેં તો કરના કિ યહ કરો, સામાયિક કરો, પૌષધ કરો, પ્રતિક્રમણ કરો. કહાં સે સમકિત બિના? આહા..! દુલ્હે બિનાકી બરાત. દુલ્હે બિનાકી બરાત. દુલ્હા નહીં હૈ, બરાત નિકાલી. ઉસે બરાત નહીં કહતે. ઉસે તો લોગોંકા સમૂહ કહતે હૈં. આહા..હા..!

વૈસે ભગવાન આત્મા, ઉસકી પર્યાયબુદ્ધિ છોડકર દ્રવ્યબુદ્ધિ ન હો, તબ તક ઉસકી મુખ્યતા નહીં હૈ ઔર દૂસરેકી મુખ્યતા હૈ. વહ દુલ્હે બિનાકી બરાત હૈ. આહા..હા..! વર સમજતે હો? દુલ્હા કહતે હૈં ન? આહા..હા..! **'અતિ અલ્પ જાનતા હૈ, આકુલતામેં રુક ગયા હૈ, તથાપિ ચૈતન્યદ્રવ્ય ઔર ઉસકે જ્ઞાન-આનંદાદિ ગુણ જ્યોંકે ત્યોં સ્વયમેવ સુરક્ષિત હૈં,...'** સ્વયમેવ-અપનેસે સુરક્ષિત હૈ. ઉસકી કોઈ રક્ષા કરે તો રહે, ઐસી યહ ચીજ નહીં હૈ. સ્વયંસિદ્ધ વસ્તુ અનાદિઅનંત હૈ. ઉસકે ગુણ સુરક્ષિત અનાદિઅનંત હૈં. આહા..! ઉનકી સુરક્ષા નહીં કરની પડતી. અનંત ગુણ ઔર અપના જો દ્રવ્ય ત્રિકાલી શુદ્ધ ચિદાનંદ, ઉસકી કોઈ રક્ષા નહીં કરની પડતી. આહા..હા..!

'ઐસે પરમાર્થસ્વરૂપકી સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવકો અનુભવયુક્ત પ્રતીતિ હોતી હૈ.' આહા..હા..! અંતિમ શબ્દ હૈ ન વહ? **'ઐસે પરમાર્થસ્વરૂપકી...'** દ્રવ્ય-ગુણ ત્રિકાલી ધ્રુવ ઔર પર્યાયમેં ચાહે જિતની હીનાધિકતા ઔર વિપરીતતા હો, પરંતુ અંતરમેં કુછ નહીં હૈ. અંદરમેં દ્રવ્ય ઔર ગુણ તો પૂર્ણ અખંડાનંદ ભરા હૈ. આહા..હા..! **'ઐસે પરમાર્થસ્વરૂપકી સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવકો અનુભવયુક્ત પ્રતીતિ હોતી હૈ.'** ઉસકા અનુભવ કરકે પ્રતીતિ હોતી હૈ. જાનકરકે પ્રતીતિ હોતી હૈ. આહા..હા..! રાગ ઔર દુઃખસે ભિન્ન ઐસા આનંદાદિ જ્ઞાનકા અનુભવ કરકે, જાનકર અનુભવ હોકર પ્રતીતિ

હોતી હૈ. જાને બિનાકી પ્રતીતિ કિસકી? જો ચીજ દૃષ્ટિમેં આયી નહીં, તો પ્રતીતિ કિસકી? '**પરમાર્થસ્વરૂપકી સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવકો અનુભવયુક્ત...**' આહા..હા..! ગુણકે ભાન સહિત પ્રતીતિ હોતી હૈ. આહા..હા..! એક બોલ એક ઘંટા ચલા. કિતના અચ્છા હૈ! એક ઘંટા પૂરા હોને આયા. આહા..હા..! બાદમેં ૩૭૧. વહ હૈ ન?

જૈસે સ્વપ્નકે લડ્ડુઓંસે ભૂખ નહીં મિટતી, જૈસે મરીચિકાકે જલસે પ્યાસ નહીં બુઝતી, વૈસે હી પર પદાર્થોંસે સુખી નહીં હુઆ જાતા.

'ઈસમેં સદા રતિવંત બન, ઈસમેં સદા સંતુષ્ટ રે.
ઈસસે હિ બન તૂ તૃપ્ત, ઉત્તમ સૌખ્ય હો જિસસે તુઝે.'

-યહી સુખી હોનેકા ઉપાય હૈ. વિશ્વાસ કરો. ૩૭૧.

૩૭૧. કિસીને લિખકર રખા હૈ કિ યહ પઢના. આહા..હા..! ૩૭૧. '**જૈસે સ્વપ્નકે લડ્ડુઓંસે ભૂખ નહીં મિટતી,...**' સપનેમેં લડ્ડુ ખાયા ઔર ભૂખ થી તો લડ્ડુ ખાનેસે ભૂખ નહીં મિટતી. આહા..હા..! સ્વપ્નમેં ભોજન કિયા, મૈસુબ ખાયા. ભૂખ બહુત લગી થી ઔર મૈસુબ ખાય. ઈસસે પેટ નહીં ભરતા. '**જૈસે મરીચિકાકે જલસે પ્યાસ નહીં બુઝતી,...**' સૂર્યકિ તેજસે પાની-જલ જૈસા દિખે ને? ઉસસે તૃષા નહીં છીપતી. '**વૈસે હી પર પદાર્થોંસે સુખી નહીં હુઆ જાતા.**' વિશેષ કહેંગે...

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ વદ-૧૪, સોમવાર, તા. ૮-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩૭૧, ૩૭૨. પ્રવચન નં. ૨૮

વચનામૃત-૩૭૧. '**જૈસે સ્વપ્નકે લડુઓંસે ભૂખ નહીં મિટતી,...**' ક્ષુધા હો, ક્ષુધા ઔર સ્વપ્નમેં લડુ ખાયે, ઉસસે ભૂખ મિટતી હૈ? '**સ્વપ્નકે લડુઓંસે ભૂખ નહીં મિટતી, જૈસે મરીચિકાકે જલસે...**' સૂર્યકિ ધૂપમેં રેત હો ઉસમેં જલ જૈસા દિખતા હૈ-મરીચિ. આહા..! ઉસે કોઈ પ્યાસ નહીં બૂઝતી. વહ કોઈ પાની નહીં હૈ. ઉસસે પ્યાસ નહીં બૂઝતી. '**વૈસે હી પર પદાર્થોંસે સુખી નહીં હુઆ જાતા.**' આત્માકે સિવા-અલાવા કોઈ ભી ચીજ-લક્ષ્મી, ઈજ્જત, કીર્તિ, સ્ત્રી, પુત્ર, મકાન, ઈજ્જત વહ સબ પર પદાર્થ હૈ. પર પદાર્થસે સુખી નહીં હુઆ જાતા. આહા..! પૂરી દુનિયાસે ફર્ક પડે તબ અંદરમેં આયે. પૂરી દુનિયાકા રસ ઊડ જાય. આહા..હા..!

કહતે હૈં, વૈસે હી પર પદાર્થ સબ. શુભ વિકલ્પસે લેકર પૂરી દુનિયાકી ચીજ અનુકૂલ પૈસા, સ્ત્રી, કુટુમ્બ, ઈજ્જતમેં સુખ નહીં હૈ. અજ્ઞાની કલ્પના કરકે ઉસમેં સુખ માનતા હૈ. સુખી હૈ નહીં. સ્વપ્નકે લડુસે જૈસે ભૂખ નહીં મિટતી, વૈસે અપના સુખ પર પદાર્થસે નહીં મિલતા. આહા..હા..! પૈસેકી અનુકૂલતા હો, પુત્રકી અનુકૂલતા હો ઔર નૌકર ભી અચ્છે કામ કરનેવાલે મિલે, તો કહતે હૈં, પર પદાર્થસે થોડા ભી સુખ નહીં હૈ. પરપદાર્થમેં જિતના તેરા લક્ષ્ય જાતા હૈ, ઉતના તો દુઃખ હૈ. આહા..! પર પદાર્થસે દુઃખ નહીં હૈ. આહા..! પર પદાર્થમેં લક્ષ્ય જાનેસે જો રાગાદિ, દ્વેષાદિ (હોતે હૈં), અનુકૂલ જાનકર રાગ ઔર પ્રતિકૂલ જાનકર દ્વેષ (હોતા હૈ), અનુકૂલ પ્રતિકૂલ કોઈ ચીજ નહીં હૈ. ચીજ તો આત્માકા જ્ઞાન હૈ, સબ ચીજ જ્ઞાનકા જ્ઞેય હૈ. જ્ઞાનમેં જાનને લાયક હૈ. બસ! ઈસસે અતિરિક્ત, આત્માકે અલાવા રાગકા વિકલ્પ દયા, દાનકા વહાંસે લેકર બાહ્ય સબ ચીજ, ઉસમેં કહીં મેરાપના નહીં હૈ. ઔર ઉસમેં કોઈ સુખકા સાધન હૈ નહીં. આહા..હા..! ઔર પૂરા દિન ઉસકે પીછે જિંદગી ગંવાતા હૈ. પૈસા કમાના, સ્ત્રી, પુત્ર.. આહા..હા..!

બહિનને યહાં દૃષ્ટાંત દિયા હૈ, ઉસકે બાદ ગાથા હૈ. સમયસારકી નિર્જરા અધિકારકી ૨૦૬ ગાથા હૈ. ૨૦૬ ગાથા. ગાથા નહીં રખકર હરિગીત રખા હૈ.

ઈસમેં સદા રતિવંત બન, ઈસમેં સદા સંતુષ્ટ રે,
ઈસસે હિ બન તું તૃપ્ત, ઉત્તમ સૌખ્ય હો જિસસે તુઝે.

જિસમેં સદા.. ભગવાન આત્મા જ્ઞાનસ્વરૂપ આનંદમૂર્તિ પ્રભુ, ઉસમેં રતિવંત બન. વહાં જા ઔર વહાં તું રતિ-પ્રેમ કર. તુઝે આનંદ હોગા. આહા..હા..! બહુત ફેરફાર. **'ઈસમેં સદા રતિવંત બન,'** પ્રભુ આત્મા આનંદ ઔર જ્ઞાનસ્વરૂપ હૈ, ઉસમેં સદા રતિ-રતિ પ્રેમ કર. ઔર **'ઈસમેં સદા સંતુષ્ટ રે.'** બાહ્ય પદાર્થમેં કહીં અનુકૂલતા મિલે ઔર સંતોષ માને વહ તો દુઃખ હૈ. આહા..હા..! **'ઈસમેં સદા સંતુષ્ટ...'** ભગવાન આત્મા આનંદ ઔર સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ, ઉસમેં સદા સંતોષ માન, ઉસમેં આનંદ હૈ, ઉસમેં શાંતિ હૈ, ઉસમેં પ્રભુતા હૈ, ઉસમેં સર્વસ્વ હૈ. જિતની શાંતિ ઔર સુખ ચાહિયે, વહ સર્વસ્વ ઉસમેં હૈ.

'ઈસસે હી બન તું તૃપ્ત, ઉત્તમ સૌખ્ય હો જિસસે તુઝે.' ઉસકે કારણ તુઝે ઉત્તમ સુખ તેરેમેં હોગા, બાકી બાહરમેં કહીં નહીં હૈ. આહા..હા..! ઐસા માનના.. શરીર મિટ્ટી-ધૂલ હૈ, ઉસસે ભી આત્મામેં કોઈ સુખ નહીં, દુઃખ હૈ. ઉસ ઓર લક્ષ્ય કરનેસે, ઉસકા ધ્યાન રખનેસે, ઉસકી સંભાલ કરનેસે વિકાર ઔર દુઃખ ઉત્પન્ન હોતા હૈ. આહા..હા..! એક સ્વપદાર્થકે અલાવા સબ પદાર્થમેં લક્ષ્ય કરનેસે દુઃખ ઉત્પન્ન હોતા હૈ. ઔર પરપદાર્થ, રાગસે લેકર પરકો અપના માનકર મિથ્યાત્વ હોતા હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ, ભાઈ! એક ઓર પ્રભુ આત્મા ઔર એક ઓર યહ સબ વસ્તુએં. આહા..!

'ઉત્તમ સૌખ્ય હો જિસસે તુઝે.' બાહ્ય કોઈ ભી ચીજમેં તેરે સુખકી ગંધ નહીં હૈ. આહા..હા..! અપને આત્માકે અલાવા સર્વ ચીજમેં લક્ષ્ય દેનેસે તો દુઃખ હોગા. ઔર ઉસ ચીજકો અપની માનનેસે મિથ્યાત્વ હોગા. આહા..હા..! અપની ચીજ જો નિજ સ્વરૂપ જ્ઞાન ઔર આનંદ સ્વરૂપ, ત્રિકાલી સનાતન શાશ્વત જિસકી સત્તા-મૌજૂદગી હૈ, ઐસી ચીજકે અલાવા કોઈ ભી ચીજ... આહા..હા..! મક્ખન હો ઔર મૈસુબ હો, પત્તરવેલિયા હો, વહ સબ જડ પર પદાર્થ (હૈ). તેરા લક્ષ્ય જાયેગા તો તુઝે દુઃખ હોગા. આહા..હા..! ઐસા કરના. એક આત્માકે અલાવા સબ પદાર્થ, વિકલ્પ-દયા, દાન, ભક્તિ, વ્રતકા વિકલ્પ ઉઠતા હૈ, ઉસ વિકલ્પસે લેકર સબ ચીજ પર હૈ. પરમેં લક્ષ્ય જાનેસે અપના સુખકે લક્ષ્યસે ભ્રષ્ટ હોતા હૈ. આહા..હા..! અપનેમેં આનંદ હૈ, ઉસ આનંદસે ભ્રષ્ટ હોતા હૈ. તબ પરમેં આનંદ ઔર સુખ માનને લગતા હૈ. ઈસસે અતિરિક્ત પર વસ્તુ મેરી હૈ, મૈં ઉસકા હૂં, ઐસી દૃષ્ટિકો તો પરમાત્મા મિથ્યાદૃષ્ટિ કહતે હૈં, વહ મિથ્યાદૃષ્ટિ હૈ, જૈન હૈ હી નહીં. જૈનકી ઉસે ખબર નહીં. જૈન 'ઘટ ઘટ અંતર જિન વસે, ઘટ ઘટ અંતર જૈન'. આહા..હા..!

ઘટ ઘટ અંતર જિન વસે, ઘટ ઘટ અંતર જૈન,
મતમદિરાકે પાનસૌ મતવાલા સમજૈ ન.

લેકિન અપને અભિપ્રાયકા દારૂ પિયા હૈ. આહા..હા..! ઉસ દારૂકે નશેમેં મતવાલા પરમેંસે અપની બુદ્ધિ હટતી નહીં. આહા..હા..! જૈન તો અંતર બસતા હૈ, આત્મા જૈનસ્વરૂપ હી હૈ. જૈન કોઈ પક્ષ નહીં હૈ, જૈન કોઈ સંપ્રદાય નહીં હૈ. આહા..હા..! અંતર સ્વરૂપ રાગકે વિકલ્પસે ભિન્ન ઐસી અપની ચીજ હૈ, ઉસ ચીજમેં રહના, દૃષ્ટિ કરના ઔર રાગસે એકતા નહીં કરના, ઉસકા નામ જૈન કહનેમેં આતા હૈ. આહા..હા..! બડી કઠિન બાત. યહ તો ગુજરાતી હૈ. મૂલ ગાથા નિર્જરા અધિકાર, સમયસારકી ૨૦૬ ગાથા હૈ, ઉસકા ગુજરાતી હૈ. આહા..હા..!

'**યહી સુખી હોનેકા ઉપાય હૈ.**' અંતરમેં જાના, બાહરસે ચિંતા ઔર ઉપયોગ હટાકર અંતરમેં અચિંતા ઔર ઉપયોગ લગા દેના. આહા..હા..! યહ એક હી સુખી હોનેકા ઉપાય હૈ. સુખી હોનેકા યહ એક હી ઈલાજ ઔર ઉપાય વીતરાગ માર્ગમેં હૈ. અજ્ઞાની કિસી ભી રીતસે રસ્તા બતાવે, ઉસસે કુછ હોતા નહીં. ઈતની બાર ભક્તામર પઢો તો તુમ્હે સુખ હોગા, ઐસા લગા દે. ફિર હમેશા ભક્તામર બોલે. આહા..! ભક્તામર બોલનેસે પૈસેસે, કુટંબસે, ઈજ્જતસે સુખી હોગા. સુબહ ભક્તામર બોલે. આહા..!

કાલાવડમેં એક બાર ગયે થે, કાલાવડ. અપાસરાકે સામને કોઈ મકાન થા. બ્રાહ્મણ થા કિ કોઈ ભી હો, પરંતુ ભક્તામર સુબહ બોલતા થા. મુઝે લગા, યહ ક્યોં ભક્તામર સબેરે (બોલતા હૈ)? ગહરાઈમેં યહ હોતા હૈ કિ ભક્તામર બોલેંગે તો સબ વ્યવસ્થિત રહે ઔર રુચિકે અનુકૂલ સબ સામગ્રી રહે. આહા..હા..! અરે..! પ્રભુ! બાહ્ય સામગ્રી તો એક રજકણ ભી ઉસકે કાલમેં જહાં જાનેવાલા, રહનેવાલા, જૈસી સ્થિતિમેં રહનેવાલા હો, વહ વહાં રહતા હૈ. ઉસમેં દૂસરે પરમાણુકા તો અધિકાર નહીં હૈ, આત્માકા અધિકાર તો પરમાણુ પર બિલકુલ અંશમાત્ર નહીં હૈ. આહા..હા..!

યહ શરીર પરમાણુકા પિંડ હૈ. ઉસમેં આત્માકા બિલકુલ અધિકાર નહીં હૈ. વહ તો જડ મિટ્ટી-ધૂલ હૈ. ઐસે લક્ષ્મી ભી ધૂલ-મિટ્ટી હૈ. યહ કાગજ હૈ, કાગજ હૈ વહ મિટ્ટી હૈ ન? ક્યા કહતે હૈં? નોટ.. નોટ. પહલે નગદ પૈસે થે, અબ નોટ હો ગયી. હૈ તો વહ ભી ધૂલ. ઐસી નોટ પાંચસૌ, હજાર, દો હજાર દેખે.. ઉસમેં હજાર-હજારકી એક-એક નોટ (દેખકર) આહા..! રાગ (કરને લગતા હૈ). ક્યા હૈ? પ્રભુ! ક્યા હૈ? અનંત-અનંત આનંદ ઔર અનંત-અનંત સંતોષ અંદરમેં પડા હૈ. અંતર ચીજમેં અનંત આનંદ ઔર સંતોષ હૈ. ઉસે ભૂલકર પર કોઈ ભી છોટી-

બડી ચીજમેં સુખકી કલ્પના કરના, વહ મિથ્યાત્વભાવ હૈ ઔર વહ દુઃખ હૈ. આહા..હા..!

યહાં અંદરમેં ભગવાન આત્મા જ્ઞાનકી મૂર્તિ પ્રભુ, વીતરાગ સ્વરૂપી વિરાજમાન સર્વાંગ આનંદસે ભરા પ્રભુ, અસંખ્ય પ્રદેશી સર્વાંગ અતીન્દ્રિય આનંદસે ભરા હૈ, વહાં જા. વહાં ઉપયોગ લગા. વહાં વૃત્તિકો... શ્રીમદ્‌મેં આતા હૈ ન? 'મૂળમાર્ગ સાંભળો જિનનો રે, કરી વૃત્તિ અખંડ સન્મુખ.' વૃત્તિ યાની પરિણતિ, પરિણતિ યાની પર્યાય. 'કરી વૃત્તિ અખંડ સન્મુખ...' પર્યાયકો દ્રવ્ય સન્મુખ અખંડ કર. ભંગ ભેદ નહીં, ગુણ ઔર ગુણી ઐસા ભેદ ભી નહીં. ઐસી પરિણતિ અખંડ પર લગા દે. તો વહ જૈન માર્ગ હૈ. આહા..હા..! યે તો સબેરે ભક્તામર બોલે, યા આનુપૂર્વી સબેરે ગિને, યા તો નમસ્કાર મંત્રકી માલા ગિને. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં, પ્રભુ! વહાં કહીં ભી સુખ નહીં હૈ. યહી એક સુખી હોનેકા ઉપાય (હૈ). આત્મામેં અંદરમેં રુચિ કરકે, પુસાન કરકે અંદરમેં એકાગ્ર હોકર સુખકા વેદન કરના વહી એક હી ઉપાય સુખી હોનેકા હૈ. આહા..હા..! '**વિશ્વાસ કરો.**' આહા..! હૈ? વિશ્વાસ કરો. પ્રભુ મેરેમેં સબ હૈ. મેરી ચીજકે સિવા કોઈ ચીજમેં મેરા સુખ, આનંદ હૈ નહીં. આહા..હા..! ઐસા તો કભી વિચાર ભી નહીં કિયા હો. બાહરમેં કુછ સામાયિક, પૌષધ, પ્રતિક્રમણ, દાન કિયા, કુછ કિયા તો હો ગયા. વહ સબ તો પરક્રિયા હૈ. પરક્રિયામેં તો રાગ હૈ, રાગ હૈ વહ તો દુઃખ હૈ. આહા..હા..! ઈસમેં સુખી હોનેકા ઉપાય હૈ. વિશ્વાસ, શ્રદ્ધા (કર). ત્રિકાલી આનંદકા નાથ પ્રભુ, અતીન્દ્રિય આનંદસે ભરા પડા પ્રભુ હૈ, વિશ્વાસ કર. રુચિ કર, રુચિ કર. ઉસકા પુસાન કર. ઉસકે અલાવા કોઈ ચીજમેં પુસાન કરનેકી ચીજ હૈ નહીં. આહા..! યહ માર્ગ હૈ. પૈસેકે આડે આપકો કહાં સૂઝે ઐસા હૈ. કહા થા ન? ઉસને મંદિરમેં આઠ લાખ ખર્ચ કિયે થે. દો ક્રોડકા સ્ટિલ થા, ચાલીસ લાખ મિલે. આઠ લાખ ખર્ચ કિયે ઔર ચાલીસ લાખ મિલે. કોઈ તો કલ કહતા થા કિ દો ક્રોડસે જ્યાદા.. મૈંને કહા, મૈંને બોલ દિયા હૈ, ચાર-પાંચ ક્રોડ. ઉસે પૈસે બઢ ગયે હૈં. ઐસા કોઈ કહતા થા.

મુમુક્ષુ :- આપ બિરાજમાન થે ઈસલિયે બઢ ગયે.

ઉત્તર :- વહ તો વહ ચીજ પડી થી ઔર યહાં કામમેં રુકે થે, ઉસમેં ભાવ બઢ ગયા. ઉસમેં આત્મામેં ક્યા હુઆ? આત્મામેં હુઆ, યહ મેરા હૈ, ઐસી મમતા હૈ તો દુઃખ હુઆ. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- ધૂલમેં ભી નહીં હૈ. એક દિનકે દસ-દસ હજાર પૈદા કરતા હૈ. ચંદુભાઈકે ભાઈ. પુનમચંદ, પુનમચંદ. મુંબઈ. પુનમચંદ. મલૂકચંદભાઈ ઉનકે પિતાજી અહેમદાબાદમેં દુઃખી હો ગયે હૈં. અહેમદાબાદમેં દો પુત્ર હૈં. એક લડકા સ્વીટઝરલેન્ડ હૈ. ઉસકે પાસ ચાર-પાંચ ક્રોડ હૈ, એક યહાં હૈ ઉસકે પાસ પાંચ-છઃ ક્રોડ, દૂસરા અહેમદાબાદમેં હૈ ઉસકે પાસ થોડે હૈં, દસ લાખ જિતને. અભી બિસ્તરમેં હૈ. ગિર ગયે, કમજોર શરીર થા, ગિર ગયે તો હડ્ડી ટૂટ ગયી. અર્ધ પક્ષઘાત હો ગયા. આહા..હા..! ચાર-ચાર પુત્ર ઐસે પૈસેવાલે. દો પુત્ર તો પાંચ-પાંચ, છઃ-છઃ ક્રોડવાલે. ધૂલ વહાં ક્યા કરે?

મુમુક્ષુ :- પુત્રકે પાસ પૈસે હો ઉસમેં પિતાકો ક્યા?

ઉત્તર :- પૈસા ઉસકા હૈ, ખર્ચ કરને હો તો ખર્ચ કર સકતે હૈં. વહ ના નહીં કહેગા. લેકિન ખર્ચ કરે તો ભી ક્યા હુઆ? ખર્ચ કરના વહ તો જડ વસ્તુ હૈ. જડકો મૈં દેતા હૂં, પ્રભુ! માર્ગ દૂસરા હૈ, જડ ચીજકો મૈં દેતા હૂં, યહ માન્યતા હી મિથ્યાત્વ હૈ. આહા..હા..! ક્યોંકિ ઉસ ચીજકા માલિક તૂ નહીં હૈ. વહ ચીજ જહાં રહનેવાલી હૈ, જૈસી પર્યાય હોનેવાલી હૈ, ઐસે ઉસકે કારણસે ઉત્પન્ન હોતી હૈ. ઉસકા તું માલિક બનકર મૈંને દિયા, મૈંને લિયા ઔર મૈંને ઐસા કિયા (માનતા હૈ). પ્રભુકા માર્ગ કઠિન હૈ, પ્રભુ! આહા..હા..! વીતરાગ જિનેશ્વર સર્વજ્ઞદેવ, ઉસકા માર્ગ દુનિયાસે કોઈ અલગ હૈ. ૩૭૧ પૂરા હુઆ.

જૈસે પાતાલકુંઆ ખોદને પર, પત્થરકી આખિરી પર્ત ટૂટકર ઉસમેં છેદ હો જાને પર પાનીકી જો ઊંચી પિચકારી ઉડતી હૈ, ઉસે દેખનેસે પાતાલકે પાનીકા અંદરકા ભારી જોર ખ્યાલમેં આતા હૈ, ઉસી પ્રકાર સૂક્ષ્મ ઉપયોગ દ્વારા ગહરાઈમેં ચૈતન્યતત્ત્વકે તલ તક પહુંચ જાને પર, સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હોનેસે, જો આંશિક શુદ્ધ પર્યાય ફૂટતી હૈ, ઉસ પર્યાયકા વેદન કરને પર ચૈતન્યતત્ત્વકા અંદરકા અનંત ધ્રુવ સામર્થ્ય અનુભવમેં-સ્પષ્ટ ખ્યાલમેં આતા હૈ. ૩૭૨.

૩૭૨. '**જૈસે પાતાલકુંઆ ખોદને પર, પત્થરકી આખિરી પ્રત ટૂટકર...**' આખિરકા પત્થર. '**ટૂટકર ઉસમેં છેદ હો જાને પર...**' આહા..! યહાં બોટાદકે પાસ ગાંવ હૈ. ક્યા નામ? વહાંસે નિકલે થે. જનડા. ક્યા? જનડા.. જનડા. જનડાકે પાસસે નિકલે થે. જનડામેં ખોદતે-ખોદતે ઈતના ખોદા ફિર ભી પાની નહીં નિકલા. એક બાકી રહ ગયા થા. વહ ટૂટે તો પાની નિકલે. ઉસમેં એક બરાત નિકલી, બરાત. દસ બજે થે. યહાં કુંઆ હૈ તો યહાં પાની મિલેગા. ઉપરસે દેખા તો પાની નહીં થા. ફિર ઉપર એક બડા પત્થર થા, ઉસે ડાલા. ડાલા તો અંદરસે એકદમ પાની નિકલા.

આખિરી પર્ત રહ ગઈ થી. વહ ફૂટા ઔર ફિર પાની નિકલા. અભી તો કોષ રહતા હૈ, દસા, બારહ, પંદ્રહ કોષ પાની (રહતા હૈ). હમ નિકલે થે, જનડા. બોટાદ ઔર વડૌદકે બીચમેં હૈ. આહા..હા..!

'**યહાં કહતે હૈં, જૈસે પાતાલકુંઆ ખોદને પર, પત્થરકી આખિરી પર્ત ટૂટકર ઉસમેં છેદ હોને પર પાનીકી જો ઊંચી પિચકારી ઉડતી હૈ,...**' આહા..હા..! વહ આખિરી પર્ત ટૂટ જાય, તબ અંદર છેદ હોનેસે પાની નિકલતા હૈ. પાની ઉડે. ઈતના જોર કિ અંદર પાની કિતના ચલા જા રહા હૈ કિ જિસે એક છેદ હુઆ તો ઉછલતા હૈ. આહા..હા..! '**પાનીકી જો ઊંચી પિચકારી ઉડતી હૈ,...**' આહા..હા..! '**ઉસે દેખનેસે પાતાલકે પાનીકા અંદરકા ભારી જોર ખ્યાલમેં આતા હૈ,...**' આહા..! યહ તો દૃષ્ટાંત દેતે હૈં. અરેરે..! '**ઉસે દેખનેસે પાતાલકે પાનીકા અંદરકા ભારી જોર ખ્યાલમેં આતા હૈ,...**' અંદરમેં પાનીકા જોર પાતાલમેં કિતના ચલતા હૈ કિ છેદ હુઆ તો પિચકારી ઉડી. આહા..હા..! યહ દૃષ્ટાંત હૈ.

'**ઉસી પ્રકાર સૂક્ષ્મ ઉપયોગ દ્વારા...**' આહા..હા..! રાગકી મંદતા કરતે-કરતે સૂક્ષ્મ ઉપયોગ હો જાય, અંદરમેં સૂક્ષ્મ ઉપયોગ કરે. જાનને-દેખનેકા જો ઉપયોગ હૈ, વહ બહુત પતલા ઔર સૂક્ષ્મ કરે.. આહા..! તો ઉસ '**સૂક્ષ્મ ઉપયોગ દ્વારા ગહરાઈમેં...**' ગહરાઈમેં ચૈતન્યકા પાતાલ જો અંદર હૈ,.. આહા..હા..! પર્યાય એક સમયકી હૈ. ઉસમેં અનાદિકા ખેલ હૈ. કભી પર્યાયકે અંદર પાતાલમેં ભગવાન બિરાજતા હૈ, પૂર્ણાનંદકા નાથ, ઉસ ઓર તો કભી દૃષ્ટિ કી નહીં. '**ગહરાઈમેં ચૈતન્યતત્ત્વકે તલ તક પહુંચ જાને પર,...**' આહા..હા..! ઉપયોગ જાનને-દેખનેકા સૂક્ષ્મ કરકે, અંતરમેં પહુંચ જાય પાતાલમેં, પર્યાય પર જો દૃષ્ટિ હૈ, ઉસકો અંતરમેં લે જાય, આહા..! સૂક્ષ્મ ઉપયોગ કરકે. ભાષા તો સાદી હૈ, પરંતુ (ભાવ ગહરે હૈં). આહા..હા..! '**તલ તક પહુંચ જાને પર, સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હોનેસે,...**' આહા..હા..! પાતાલમેંસે ફૂટકર જૈસે પાની ઉડતા હૈ, ઐસે ભગવાન આત્મા ઉપયોગ સૂક્ષ્મ કરકે આત્મામેં લગા દે તો અંતરમેં સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હોતા હૈ. આનંદકી ધારા બહતી હૈ. આહા..હા..!

જૈસે વહ પાનીકી પિચકારી ઉડતી હૈ, પિચકારી જૈસે નિકલતી હૈ, વૈસે યહાં અંદર.. આહા..! ભગવાન મહાપ્રભુ.. દૂસરી ચીજકો માલુમ નહીં હૈ, હૈ યા નહીં, શરીરકો માલુમ નહીં હૈ કિ હમ હૈ કિ નહીં, ઉસકો ખબર હૈ? યહાં અપની ખબર હૈ ઔર દૂસરે સબકી ખબર હૈ. પૈસેકો પૈસેકી ખબર નહીં. આત્માકો માલુમ હૈ કિ યહ પૈસા જડ હૈ. આહા..હા..! સ્ત્રી આદિકો માલુમ નહીં હૈ કિ મૈં ઉસકી નહીં હૂં. વહ તો માનતી હૈ કિ યહ મેરે પતિ હૈં. મેરે પતિદેવ હૈં. આત્મા જાને અંદરસે

કિ મેરેસે તો વહ ચીજ ભિન્ન હૈ. મેરા ઔર ઉસકા કોઈ સંબંધ હૈ નહીં. આહા..હા..!

ઐસા સૂક્ષ્મ ઉપયોગ, જાનન-દેખનકા ઉપયોગ વ્યાપાર સૂક્ષ્મ કરકે પાતાલમેં અંદર દ્રવ્યમેં, દ્રવ્ય અર્થાત્ વસ્તુ પાતાલમેં લે જાય તો ઉસકો સમ્યગ્દર્શનકી કણિકા ફૂટતી હૈ. આહા..હા..! ઉસમેં આનંદકી ધારાકે સાથ, અતીન્દ્રિય આનંદકી ધારાકે સાથ સમ્યગ્દર્શન ફૂટતા હૈ. આહા..હા..! ભાષા સાદી હૈ, પરંતુ વસ્તુ તો બહુત મહંગી હૈ. કભી અભ્યાસ કિયા નહીં ઔર પ્રેમ ભી નહીં. પૂરી દુનિયામેં ઐસે હી... જિંદગી પૂરી કરકે જાય ચાર ગતિમેં. આહા..! બહુત લોગ તો માંસ આદિ ન ખાતે હો, વે બહુભાગ તો પશુ હોંગે, તિર્યંચ હોંગે. આહાહા...!

યહ પ્રભુ અંદર બિરાજતા હૈ, ઉસે સૂક્ષ્મ ઉપયોગ દ્વારા, જૈસે પાતાલમેંસે પાનીકી પિચકારી ઉડતી હૈ, વૈસે સૂક્ષ્મ ઉપયોગ કરનેસે અંતરમેંસે સમ્યગ્દર્શન ઔર જ્ઞાનકી ધારા નિકલતી હૈ. આહા..હા..! ઐસા માર્ગ અબ.

'**ઉપયોગ દ્વારા ગહરાઈમેં ચૈતન્યતત્ત્વકે તલ તક...**' ચૈતન્યતત્ત્વકા તલ. ઉપર હૈ વહ પર્યાય હૈ. યહ જાનને-દેખનેકા જો વ્યાપાર હોતા હૈ, વહ તો પર્યાય હૈ. અનાદિકી વહાં દૃષ્ટિ હૈ. પર્યાય પર દૃષ્ટિ, પર્યાય પર અસ્તિત્વ, પર્યાય પર માન્યતા ઔર વહી મૈં હૂં, ઐસે અનાદિ કાલસે પર્યાયદૃષ્ટિ તો હૈ. આહા..હા..! ઉસ દૃષ્ટિકો જિસકી પર્યાય હૈ, ઉસ પર લે જા, સૂક્ષ્મ ઉપયોગ કરકે. વાત ગહન હૈ, પ્રભુ! માર્ગ તો ઐસા હૈ. દૂસરી રીતસે કોઈ મનાવે ઔર આસાન કર દે, આસાન, વહ આસાન નહીં હોગા. આસાનકે બદલે આસાનીકી રાખ હોગી. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ કરનેકી યહી વિધિ હૈ?

ઉત્તર :- યહી વિધિ હૈ.

જો વર્તમાન પર્યાય, ઉસકા ઉપયોગ પર ઓર ઝુકા હૈ, અનાદિસે પર ઓર ઝુકા ઔર વહી કામ કિયા હૈ. સંસાર દુઃખકા. આહા..હા..! ઉસકો એક બાર કહતે હૈં, પ્રભુ! તુઝે મનુષ્યપના મિલા ઔર વીતરાગકી વાણી સુનનેકા અવસર મિલા.. આહા..હા..! એક બાર તો તું લે. જ્ઞાનમેં સૂક્ષ્મ ઉપયોગ કરકે અંતરમેં જા. આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ લો. દૂસરે કહે, ઐસા કરો, ઐસા કરો, ઐસા કરો. ઈતની સામાયિક કરો, ઈતને પ્રતિક્રમણ કરો. જો કરના હૈ વહાં તો ક્રિયાકા કર્તા (હોતા હૈ), વહ મિથ્યાદૃષ્ટિ હૈ. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! પરકી ક્રિયાકા કર્તૃત્વ માનના ઉસે પ્રભુ મિથ્યાદૃષ્ટિ અજૈન કહતે હૈં. આહા..હા..! બાત કઠિન, પ્રભુ! પરંતુ સત્ય બાત તો યહ હૈ. પરમ સત્ય પરમાત્મા સ્વયં પરમાત્મા હૈ આત્મા. અપ્પા સો પરમપ્પા. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- આત્મા-આત્મા ઘૂંટનેસે કામ નહીં ચલેગા, પર્યાયકો અંદર લે જાના

પડેગા.

ઉત્તર :- પર્યાયકો અંદર લે જાની હૈ. આત્મા તો ધ્રુવ હૈ. આહા..! વર્તમાન પર્યાયકો-અવસ્થાકો, જો બાહર ઘૂમતી હૈ, રાગ ઔર દ્વેષ, ઠીક-અઠીકમેં કામ કરતી હૈ... ઓહોહો..! વહ વર્તમાન પર્યાય જો અવસ્થા હૈ, ઉસે વહીં રહને દે. વહ તો રાગમેં રહી. બાદવાલી પર્યાય પ્રગટ કરકે અંદરમેં લે જા. આહા..હા..! ગહરી બાત હૈ. બાહરમેં ધંધા, પૈસે કમાયે ઔર દુકાન, નૌકર.... સાહબ પધારે, સાહબ. પધારો સાહબ! ઉસમેં તો ઉસે ઐસા હો જાય.. આહા..!

મુમુક્ષુ :- બહિનશ્રીને મંત્ર બતાયા હૈ, મૂલ મંત્ર હૈ.

ઉત્તર :- યહ મંત્ર હૈ. બોટાદમેં રાયચંદ ગાંધી થે. પૈસેવાલે (થે). ઔર ..કા વ્યાપાર. ...કા ઉન દિનોંમેં. સાઠ સાલ પહલે પચાસ હજારકી કમાઈ થી. દુકાન બડી, કોનેમેં દુકાન થી. નૌકર બહુત થે. સેઠ ન હો તો નૌકર પૈર લંબે કરકે પડે હો-બૈઠે હો. લંબી ગલી થી. બજાર લગી થી. ઉસમેં ખ્યાલ આયા કિ સેઠ આયે. સેઠ આયે ઈસલિયે સબ એકદમ કિતાબ ઈત્યાદિ લેકર (ઠીક ઠાક બૈઠ ગયે). બોટાદકી બાજારમેં આખિરકી દુકાન હૈ. રાયચંદ ગાંધીકી. આહા..હા..! ઉસકે તો પુત્ર અભી મુંબઈમેં હૈ. ચંપક ઔર હીરાલાલ, મુંબઈમેં હૈ. નયી ઔરતકે દો. પુરાનીવાલીકે સબ મર ગયે. આહા..હા..! ઉસ દિન ઉસે ઐસા થા કિ.. આહા..! પુત્ર, યહ, વહ.. બહુત કમાઈ. ઉસમેં ક્યા હૈ? વહ તો અનંત બાર હો ગયા. આહા..!

યહાં, સૂક્ષ્મ ઉપયોગ કરનેસે... રાયચંદ ગાંધી શ્રીમદ્કા પઢતે થે. શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર. આહા..હા..! '**સૂક્ષ્મ ઉપયોગ દ્વારા...**' યહ ઉસકી રીત હૈ, આત્માકો પ્રાપ્ત કરનેકી.

મુમુક્ષુ :- સૌ બાર પઢા, ઈતની મહિમા આયી હૈ.

ઉત્તર :- હાં. યહ વસ્તુ ઐસી હૈ. આહા..હા..! બહિનને તો ઉસ વક્ત રાત્રિમેં થોડી-થોડી બાત કી, લિખા ગયા ઔર બાહર આ ગયા. આહા..હા..! ઈસ પ્રકાર સૂક્ષ્મ ઉપયોગ (અર્થાત્) જાનને-દેખનેકા જો વ્યાપાર ઉસે સૂક્ષ્મ કરકે, જો સ્થૂલતાસે બાહર ઘૂમતા હૈ, ચારોં ઓર બાહર રાગ ઔર દ્વેષમેં (ઘુમતા હૈ), ઉસકો સૂક્ષ્મ કરકે ગહરાઈમેં, '**ઉપયોગ દ્વારા ગહરાઈમેં...**' અંદર ગહરાઈમેં ચૈતન્યરૂપી પાતાલ જો ગહરા દ્રવ્ય હૈ.. આહા..હા..! '**ચૈતન્યતત્ત્વકે તલ તક પહુંચ જાને પર,...**' વહ ચૈતન્યતત્ત્વકા તલ હૈ. પર્યાય એક સમયકી વર્તમાન હૈ, ઉસમેં અંતરમેં તત્ત્વ દેખો તો તલમેં મહાપ્રભુ ભગવાન હૈ. આહા..હા..!

સર્વજ્ઞ ભગવાનને જો આત્મા દેખા, વહ આત્મા પરમાત્મસ્વરૂપ હી હૈ. સર્વજ્ઞસ્વરૂપી પ્રભુ હૈ. જો સર્વજ્ઞ હોતે હૈં, કહાંસે હોતે હૈં? બાહરસે સર્વજ્ઞતા આતી હૈ? આહા..!

પ્રભુ! સર્વજ્ઞ નામકી શક્તિ અંદર પડી હૈ. ૪૭ શક્તિમેં આતા હૈ, સમયસાર. ૪૭ શક્તિ હૈ ન? હિન્દીમેં ક્યા કહતે હૈં? ચાર ઔર સાત. આહા..હા..! ઉસમેં સર્વજ્ઞ ઔર સર્વદર્શી શક્તિ અંદર પડી હૈ. પ્રભુ સર્વજ્ઞશક્તિવંત હી હૈ. ઉસકા સર્વજ્ઞપના કહીં બાહરસે આતા નહીં, કોઈ ક્રિયાકાંડસે આતા નહીં. આહા..હા..! જહાં સર્વજ્ઞ શક્તિ અંદર પડી હૈ, વહાં પર્યાયકો પાતાલમેં લે જા. આહા..હા..! ગહરાઈ, ગહરાઈ, ગહરાઈ. ગંભીર દ્રવ્ય સ્વભાવ હૈ વહાં લે જા. ચૈતન્યતત્ત્વકે તલ તક. તલ ધ્રુવ '**તક પહુંચ જાને પર, સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હોનેસે,...**' આહા..હા..! વહાં યથાર્થ જૈસી ચીજ હૈ ઐસી પ્રતીત હો જાતી હૈ. ક્યોંકિ ખ્યાલ આ ગયા કિ યહ ચૈતન્ય આનંદ હૈ ઔર પૂરી આનંદકી મૂર્તિ ઔર વીતરાગકી મૂર્તિ આત્મા હૈ. ઐસા જો પ્રતીતમેં આતા હૈ.. આહા..હા..!

'**જો આંશિક શુદ્ધ પર્યાય ફૂટતી હૈ,...**' સમ્યગ્દર્શન તો આંશિક હૈ, વહ કોઈ પૂર્ણતા નહીં હૈ, પૂર્ણતા તો સર્વજ્ઞતા હૈ. આહા..હા..! '**જો આંશિક શુદ્ધ પર્યાય ફૂટતી હૈ,...**' આહા..હા..! અનંત-અનંત ગુણોંકી એક સમયમેં સૂક્ષ્મ ઉપયોગ અંદરમેં દેનેસે અનંત ગુણોંકી સૂક્ષ્મ પર્યાય એક સમયમેં અનંતી પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ. અકેલા સમ્યગ્દર્શન નહીં. આહા..હા..! સમ્યગ્દર્શન, સમ્યગ્જ્ઞાન, સમ્યક્ચારિત્ર, વીતરાગતા, આનંદ, વીર્ય, શાંતિ, સ્વચ્છતા, પ્રભુતા.. અરે..! કહાં તક કહેં? આત્મામેં જો જોગ નામકા ગુણ હૈ, ઉસકા અજોગ તો ચૌદહવેં ગુણસ્થાનમેં હોતા હૈ, પરંતુ ઉસ અજોગકા અંશ ભી ચૌથે (ગુણસ્થાનમેં) પ્રગટ હોતા હૈ. આહા..હા..! અનંત જિતને ગુણ હૈં, ઉસ અનંત ગુણોંકે તલમેં જાને પર અનંત ગુણકા એક અંશ, સબકા એક અંશ, અનંતકે અનંત અંશ,.. આહા..હા..! પ્રગટ હોતે હૈં. યહ રીત હૈ, યહ માર્ગ હૈ, ભાઈ! આહા..હા..! દૂસરે કિસી ભી પ્રકારસે કહકર, યહાંકા નિશ્ચય હૈ, સોનગઢવાલે નિશ્ચયકી બાતેં કરતે હૈં, એકાંત નિશ્ચય હૈ, વ્યવહાર (ઉડા દેતે હૈં). સુન ન, પ્રભુ! વ્યવહાર હૈ, હોતા હૈ, પરંતુ વહ તો બંધકા કારણ હૈ. આહા..હા..!

નિશ્ચય અપના સ્વરૂપ અંદર તલમેં જાને પર... આહા..હા..! જૈસે પાનીકા વિરડા હોતા હૈ, પાનીકા વિરડા સમજતે હો? ચાહે જિતના ભી ભરો, પાની નિકલતા હી રહતા હૈ. હમારે ઉમરાલામેં બડી નદી હૈ, કાળુભાર. વિરડા હોતા હૈ ન? નદી પૂરી હો ગયી હો. ઈતના વિરડા (હોતા હૈ), ઉસમેંસે પાનીકા ઘડા ભરતે હી રહો, ફિર ભી પાની નિકલતા હી રહતા હૈ. અંદરમેંસે પાની આતા હી રહે. આહા..હા..! ઐસે ભગવાન આત્મામેં પર્યાયમેં જ્ઞાનકી પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ, વહ બાહર આતી હૈ.. વિશેષ.. વિશેષ.. વિશેષ.. ઔર અનંત ગુણકી અનંત પર્યાય બાહર આતી હૈ.

આહા..હા..! એક હી પર્યાય બાહર આતી હૈ, ઐસા નહીં. ઈસલિયે શ્રીમદ્‌ને સમકિતકી પરિભાષા કરતે હુએ, સર્વગુણાંશ સો સમકિત, ઐસા કહા. સર્વ ગુણાંશ. જિતને ગુણ હૈં, ઉસકા એક અંશ પર્યાયમેં પ્રગટ હોતા હૈ. આહા..હા..!

ઐસી '**જો આંશિક શુદ્ધ પર્યાય ફૂટતી હૈ,...**' આહા..હા..! આંશિક, હા! વહ અંશ હૈ. '**ઉસ પર્યાયકા વેદન કરને પર...**' આહા..હા..! ઉસ પર્યાયકા વેદન (કરને પર). અનાદિસે તો રાગ ઔર દ્વેષકા વેદન હૈ. પુણ્ય ઔર પાપ અસંખ્ય પ્રકારકે શુભ-અશુભ ભાવ, ઉસીકા વેદન ઔર ચાર ગતિ હૈ. યહ વેદન ભિન્ન જાતકા હૈ. આહા..! પર્યાયકા વેદન કરને પર. જો પર્યાય ફૂટતી હૈ-નિકલતી હૈ, ઉસકા વેદન કરકે. આહા..હા..! '**ચૈતન્યતત્ત્વકા અંદરકા...**' ચૈતન્યતત્ત્વકા અંદરકા '**અનંત ધ્રુવ સામર્થ્ય અનુભવમેં-સ્પષ્ટ ખ્યાલમેં આતા હૈ.**' કિ ઈસ ચીજમેં જો આનંદ આયા, વહ પૂર્ણ આનંદમય હૈ, ઐસા ખ્યાલ આતા હૈ. વસ્તુ પૂર્ણ આનંદમય હૈ, ઉસકા બાહરમેં-પર્યાયમેં તો અંશ આયા. આહા..હા..! વહ અંશ અંદર પૂર્ણ હૈ, ઐસી પ્રતીત કરવાતા હૈ. આહા..હા..! ઐસા માર્ગ કભી સુના નહીં હો, કભી કિયા નહીં. ધૂલકો પ્રાપ્ત કરને ઔર સ્ત્રી-પુત્રકો ખુશ રખનેમેં પૂરા દિન પાપકી ગઠરી બાંધતા હૈ. આહા..હા..! યહ પ્રભુ અંદર, ઉસે કહતે હૈં કિ એક બાર સૂક્ષ્મ ઉપયોગ કર ઔર ઉસકે તલ પર લે જા. ઉસકા તલ.. તલ-પાતાલ. પર્યાયકા, વર્તમાન પર્યાયકા પાતાલ ધ્રુવ હૈ. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- ૧૪૪ ગાથાકા પૂર્ણ હૃદય ઈસમેં સમા ગયા હૈ.

સમાધાન :- વસ્તુ યહ હૈ, માર્ગ યહ હૈ, પ્રભુ!

પહલે નિર્ણયમેં તો પક્કા કરે કિ માર્ગ તો યહ હૈ, બાકી દૂસરા કોઈ માર્ગ હૈ નહીં. દૂસરા કોઈ કહતે હો કિ યહ કરો, વહ કરો, યહ કરો. તુમ્હારા કલ્યાણ હો જાયેગા. ભક્તામર હમેશા બોલના, ફલાના ઐસા કરના, આનુપૂર્વી ગિનના. લાખ, ક્રોડ ગિન, અનંત બાર ગિના. ભક્તામર અનંત બાર ગિના. આહા..હા..! વહ સબ તો વિકલ્પ, રાગ હૈ. સૂક્ષ્મ ઉપયોગ (કર). જૈસે અંદરમેંસે પાતાલમેંસે આખિરી પર્ત, પત્થરકી પર્ત-પર્ત. પત્થરકી પર્ત હોતી હૈ ન આખિરકી? વહ ટૂટને પર જૈસે પાની ફટતા હૈ, વૈસે યહાં એક આખિરી દરાર, મિથ્યાત્વકે અંશકી દરાર ટૂટતી હૈ (તો) પાતાલમેંસે અંદરમેંસે પર્યાય આતી હૈ. આહા..હા..! બહુત અચ્છી બાત હૈ. આહા..હા..! દૂસરે કુછ ભી માનતે હો. અનાદિસે દૂસરા માના કહાં હૈ? આહા..!

અરે..! હમારે હિરાજી મહારાજ બેચારે કૈસે સજ્જન થે. યહ બાત સુનને નહીં મિલી થી. આહા..હા..! યહ બાત ચલતી હી નહીં થી. વહ તો યહ કરો, વહ કરો,

કરો, યહ કરો,... કહનેવાલે વહ ઔર સુનનેવાલેકો ઉસમેં મજા આતી થી. યહ બાત..! આહા..હા..! અંદરમેં ચૈતન્યતલ ભગવાન રાગ ઔર પુણ્યકે વિકલ્પસે પાર, વહ પર્યાય જો સૂક્ષ્મ હૈ, રાગસે ભિન્ન હોકર સૂક્ષ્મ પર્યાયકો પાતાલમેં નામ દ્રવ્યમેં, વસ્તુકા જો સ્વરૂપ હૈ ઉસમેં જોડ દેના, તો ઉસમેંસે સમ્યગ્દર્શન આદિ પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ ઔર ચૈતન્યતત્ત્વકા અંદરકા અનંત ધ્રુવ.. આહા..હા..! પર્યાયકા વેદન હોને પર ઉસકો ખ્યાલ આ જાતા હૈ કિ યહ ચીજ અનંત ધ્રુવ સામર્થ્ય અનુભવમેં સ્પષ્ટ ખ્યાલમેં આતા હૈ. યહ ચીજ ધ્રુવ હૈ, અનંત હૈ. યહ સમ્યગ્દર્શન તો એક નમુના આયા, નમુના આયા.

જૈસે રુઈકી ગઠરી હોતી હૈ ન? રુઈકી બડી ગઠરી. પચીસ-પચાસ મન. નમુના નિકાલે. ઐસી હી પૂરી ચીજ અંદર ભરી હૈ. વૈસે સૂક્ષ્મ ઉપયોગ, જ્ઞાનકા સૂક્ષ્મ ઉપયોગ ચૈતન્યદ્રવ્ય પર જોડનેસે.. વહ ચૈતન્યગુણકી ગઠરી હૈ. આહા..હા..! ચૈતન્યગુણકા ગોદામ હૈ. ગુણકા ગોદામ હૈ. અનંત ગુણ જિસમેં હૈ. અનંત સ્વભાવકા સાગર હૈ. અનંત શક્તિકા પિંડ હૈ. શક્તિ નામ ગુણ. આહા..હા..! ઉસ તત્ત્વ પર દૃષ્ટિ કરનેસે જો પર્યાય પ્રગટ હુઈ, ઉસ પર્યાયકે વેદનસે ચૈતન્યતત્ત્વકા અંદરકા અનંત ધ્રુવ સામર્થ્ય અનુભવમેં આતા હૈ. ઓહોહો..! ઈતને અંશમેં ઈતના આનંદ ઔર શાંતિ (હૈ તો) પૂરી ચીજ કૈસી હૈ! સારી પૂર્ણ ચીજકી પ્રતીતિ તબ આતી હૈ. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- દૃષ્ટાંત ઔર સિદ્ધાંત સુંદરમેં સુંદર!

ઉત્તર :- સુંદરમેં સુંદર હૈ. આહા..હા..! કાંતિભાઈ! યે આપકે પૈસે-ફૈસેકી બાતેં (નહીં હૈ). બડે નૌકર ઐસા કરતે હૈં, વૈસા કરતે હૈં. દુકાન પર ગયે થે, પચ્ચીસ લોગ. સબકો પાંચસૌ-હજાર દેતે હોંગે. એક-એકકો. ઐસે પચીસ લોગ દુકાનમેં કામ કરતે થે. ધૂલ ઈકઠ્ઠી હો. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- ધૂલસે દાને આતે હૈં.

ઉત્તર :- ધૂલસે દાને નહીં આતે હૈં. દાના દાનેકે કારણ આતા હૈ. પૈસા દૂસરી ચીજ હૈ, દાના દૂસરી ચીજ હૈ. પ્રભુ! એક ચીજસે દૂસરી ચીજ આતી હૈ, યહ માન્યતા બિલકુલ ભ્રમ ઔર અજ્ઞાન હૈ. આહા..હા..! અરેરે..! ઉસકી નિજ સત્તાકે સામર્થ્યકી બાત, પ્રભુ! સુની નહીં. જિંદગીમેં ઉસને ક્યા કિયા? આહા..હા..! ૩૯સે ૪૩ ગાથા હૈ ન? સમયસારકી ૩૯સે ૪૩. વહાં તો શુભભાવમેં રુકનેવાલેકો નપુંસક કહા હૈ. ૩૯સે ૪૩ ગાથા હૈ, સમયસાર. વહાં શુભ-અશુભભાવમેં રુકનેવાલેકો, અનાદિસે વહાં રુકા હૈ, ઉસકો નપુંસક કહા હૈ. હીજડા હૈ. જૈસે હીજડેકો વીર્ય નહીં હોતા હૈ તો પુત્ર નહીં હોતા. વૈસે પુણ્ય ઔર પાપમેં ધર્મકી પ્રજા નહીં હોતી. આહા..હા..!

શુભ ઔર અશુભભાવ નપુસંકતા હૈ. દો જગહ આયા હૈ. એક વહાં હૈ ઔર એક ૧૫૪મેં હૈ, પુણ્ય-પાપ અધિકાર હૈ ન? ૧૫૪ ગાથા. સમયસાર. વહાં હૈ.

જો કોઈ પુણ્ય ઔર પાપમેં રુકકર અંદરમેં નહીં જાતે હૈં, વે નામર્દ, નપુંસક હૈ. મૂલ પાઠમેં તો દો બાર '**क्लिब**', દો બાર '**क्लिब**' હી હૈ. નપુંસક અર્થ કિયા હૈ. આહા..હા..! પ્રભુ! તુઝે પુરુષાર્થ, વીર ઔર આદમી તો તબ કહેં.. આહા..હા..! તેરા અંદર ભગવાન બિરાજતા હૈ, વહાં જાકર પાતાલ તોડ. આહા..હા..! વહાં સબ ૠદ્ધિ ભરી હૈ.

યહી કહતે હૈં, અનંત ધ્રુવ. અંદરકા ચૈતન્યતત્ત્વકા એક અંશકા ભી વેદન આયા, વહાં તત્ત્વકા અંદરકા અનંત ધ્રુવ સામર્થ્ય અનુભવમેં યાની સ્પષ્ટ ખ્યાલમેં આયા. ખ્યાલમેં આયા કિ યહ પૂરી ચીજ આનંદસે ભરી હૈ. યહ પૂરી ચીજ જ્ઞાનસે ભરી હૈ. જ્ઞાનકા અંશ સમ્યગ્જ્ઞાન પ્રગટ હુઆ, ઉસકે દ્વારા પૂરા આત્મા જ્ઞાનસે ભરા હૈ, આનંદકા અંશ પ્રગટ હુઆ, ઉસસે પૂરા આનંદસે ભરા હૈ. વીર્યકા અંશ પ્રગટ હુઆ, વર્તમાન નિર્મલ દશા પ્રગટ કરનેમેં વીર્ય-પુરુષાર્થ પ્રગટ હુઆ. તો વહ ભી અંશ આયા. તો અંતરમેં પૂર્ણ વીર્ય હૈ, પુરુષાર્થ પૂર્ણ હૈ. ઐસે અંશકે વેદનમેં પૂરે અંશીકા માહાત્મ્ય આતા હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાતેં હૈં.

ઐસે દેખો તો ધમાધમ કિતની લગે. વહાં ગયે થે ન? આફ્રિકા. આફ્રિકા ગયે થે. આપ થે ન? ધમાધમ. ૨૬ દિન રહે. ૪૫ લાખ રૂપયા ઈકઠ્ઠા કિયા. ૧૫ લાખ પહલે કિયે થે. ૨૬ દિન રહે ઉસમેં ૪૫ લાખ (આયે). એક પ્રતિમા લક્ષ્મીચંદભાઈને બિરાજમાન કી. મંડલકે પ્રમુખ હૈ. એક પ્રતિમા ભગવાનકી બીચમેં બિરાજમાન કી, ઉસકે સાઢે પાંચ લાખ દિયે. આહા..હા..! ઉસમેં ઉત્સાહ ઔર જાગૃતિ દેખનેમેં આતી હૈ. વહ તો રાગ મંદ હો તો પુણ્ય હૈ. વહ સાઢે પાંચ લાખ ક્યા, ક્રોડ રૂપયા દે. વહ ધર્મ નહીં હૈ. આઠ લાખ ઉસને દિયે હૈં. બેંગ્લોરમેં મંદિર બનાયા. કુછ ભી હો, વહ તો પ્રભુ! બાહરકી રાગકી મંદતા હૈ. પરંતુ આત્મામેં અંદરમેં જો શક્તિ પડી હૈ, ઉસકો પહુંચનેમેં સૂક્ષ્મ ઉપયોગ, જ્ઞાનકા સૂક્ષ્મ ઉપયોગ. શુભ ઔર અશુભ રાગસે રહિત. શુભ ઔર અશુભ રાગ દોનોં પુણ્ય ઔર પાપ. દોનોં સંસાર હૈ. આહા..હા..! સૂક્ષ્મ ઉપયોગ અંદર લગાનેસે સ્પષ્ટ ખ્યાલમેં આતા હૈ કિ યહ ચીજ અંદર પૂર્ણ હૈ, ઐસા સ્પષ્ટ ખ્યાલમેં આતા હૈ. વિશેષ કહેંગે...

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા સુદ-૧, બુધવાર, તા. ૧૦-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩૭૩, ૩૭૬, ૩૭૭. પ્રવચન નં. ૨૯

સબ તાલોંકી કુંજી એક-'જ્ઞાયકકા અભ્યાસ કરના'. ઈસસે સબ તાલે ખુલ જાયેંગે. જિસે સંસારકારાગૃહસે છૂટના હો, મુક્તિપુરીમેં જાના હો, ઉસે મોહ-રાગ-દ્વેષરૂપ તાલે ખોલનેકે લિયે જ્ઞાયકકા અભ્યાસ કરનેરૂપ એક હી કુંજી લગાની ચાહિયે. ૩૭૩.

વચનામૃત-૩૭૩. ૩૭૨ હો ગયા હૈ. '**સબ તાલોંકી કુંજી એક...**' એક લડકી કોઈ બોલતી થી. હિન્દુસ્તાનકી. સબ તાલોંકી કુંજી એક. આહા..હા..! '**સબ તાલોંકી કુંજી એક..**' ક્યા? '**જ્ઞાયકકા અભ્યાસ કરના**'. જાણન સ્વભાવ જ્ઞાયકભાવ, જાનનસ્વરૂપ જિસકા, જ્ઞાનસ્વરૂપ ત્રિકાલકા અભ્યાસ કરના. વહ સબ તાલોંકી કુંજી હૈ. '**ઈસસે સબ તાલે ખુલ જાયેંગે.**' જ્ઞાયકકા અભ્યાસ કરના. શુભાશુભ ભાવ હોતા હૈ. લેકિન ઉસ પર જોર નહીં દેકર, અંદર જ્ઞાયક સ્વભાવ જો ત્રિકાલી જ્ઞાયક હૈ, ઉસકા અંતરમેં સ્વસન્મુખકા અભ્યાસ કરનેસે, સબ તાલે ખુલ જાયેંગે. સબકા ન્યાય દિમાગમેં આ જાયેગા.

'**જિસે સંસારકારાગૃહસે છૂટના હો...**' આહા..હા..! યહ સંસારકા પરિભ્રમણ, ચાર ગતિકે ભવ, જિસે સંસાર કારાગૃહ લગા હો ઔર ઉસસે છૂટના હો, '**મુક્તિપુરીમેં જાના હો,...**' સિદ્ધદશા પ્રાપ્ત કરની હો, જન્મ-મરણ રહિત હોનેકી દશા પ્રાપ્ત કરની હો, '**ઉસે મોહ-રાગ-દ્વેષરૂપ તાલે ખોલનેકે લિયે...**' આહા..હા..! મોહ નામ પર ઓરકી સાવધાની. ઔર '**રાગ-દ્વેષરૂપ તાલે ખોલનેકે લિયે જ્ઞાયકકા અભ્યાસ કરનેરૂપ...**' જ્ઞાયક. મૈં તો એક જાનનસ્વરૂપ હૂં. જાનન-જ્ઞાયકસ્વરૂપ હી આત્મા ત્રિકાલ હૈ. ઉસસે રાગ-દ્વેષ તો ભિન્ન ચીજ હૈ. શરીર તો ભિન્ન ચીજ હૈ હી, પરંતુ દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, કામ, ક્રોધકા પરિણામ વહ ભી વિકાર ઔર વિષ સમાન (હૈ). આત્મા જ્ઞાયક સ્વરૂપસે ભિન્ન હૈ. લેકિન સબ તાલે ખોલનેકે લિયે જ્ઞાયકકા અભ્યાસ કરના. જ્ઞાયકકા અભ્યાસ હૈ, શુભ-અશુભ રાગ કમજોરીસે હોતે હૈં, જ્ઞાયકભાવકી દૃષ્ટિ નહીં છૂટનેસે ઉસકા જાનને-દેખનેવાલા રહતે હૈં. આહા..હા..! ઐસી વસ્તુ હૈ.

'**જ્ઞાયકકા અભ્યાસ કરનેરૂપ એક હી કુંજી લગાની ચાહિયે.**' મોહ-મિથ્યાત્વ ઔર

રાગ-દ્વેષ વહ ચારિત્રદોષ. મોહ-મિથ્યાત્વ શ્રદ્ધાદોષ. દોનોં દોષકો ટાલનેકે લિયે એક હી કુંજી હૈ. જ્ઞાયક સ્વરૂપ ભગવાન આત્મા જાનન સ્વભાવ અનાદિઅનંત એકરૂપ, ઉસકા અંતર સન્મુખ અભ્યાસ કરના, વહ મોહ-રાગ-દ્વેષ ટાલનેકી કુંજી હૈ. આહા..! બહુત સંક્ષેપમેં હૈ. '**મોહ-રાગ-દ્વેષરૂપ તાલે ખોલનેકે લિયે જ્ઞાયકકા અભ્યાસ કરનેરૂપ એક હી કુંજી લગાની ચાહિયે.**' કોઈ લડકી બોલતી થી. ઉસે કંઠસ્થ કરવાયા થા. સબ તાલેકી કુંજી એક જ્ઞાયક... ઐસા બોલતી થી. હિન્દી થી, હિન્દી. લોગોંકો યહ કંઠસ્થ (હો જાતા હૈ), સાદી ભાષા હૈ ન.

'**અભ્યાસ કરનેરૂપ એક હી કુંજી...**' જ્ઞાયક ચૈતન્ય ત્રિકાલી, જ્ઞાયક સ્વરૂપ ભગવાન, ઉસકી રુચિ, દૃષ્ટિ કરકે ઉસ ઓરકા અભ્યાસ ઔર સન્મુખતા કરની ચાહિયે. તો સબ તાલે ખુલ જાયેંગે. સબ મોહ-રાગ-દ્વેષકા નાશ હો જાયેગા. ઈસકે અલાવા દૂસરા કોઈ ઉપાય હૈ નહીં. આહા..હા..! જન્મ-મરણ રહિત હોનેકા કારણ યહ એક હી કુંજી હૈ.

પૂર્ણ ગુણોંસે અભેદ ઐસે પૂર્ણ આત્મદ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ કરનેસે, ઉસીકે આલંબનસે, પૂર્ણતા પ્રગટ હોતી હૈ. ઈસ અખંડ દ્રવ્યકા આલંબન વહી અખંડ એક પરમપારિણામિકભાવકા આલંબન હૈ. જ્ઞાનીકો ઉસ આલંબનસે પ્રગટ હોનેવાલી ઔપશમિક, ક્ષાયોપશમિક ઔર ક્ષાયિકભાવરૂપ પર્યાયોંકા-વ્યક્ત હોનેવાલી વિભૂતિયોંકા-વેદન હોતા હૈ પરન્તુ ઉનકા આલંબન નહીં હોતા-ઉન પર જોર નહીં હોતા. જોર તો સદા અખંડ શુદ્ધ દ્રવ્ય પર હી હોતા હૈ. ક્ષાયિકભાવકા ભી આશ્રય યા આલંબન નહીં લિયા જાતા ક્યોંકિ વહ તો પર્યાય હૈ, વિશેષભાવ હૈ. સામાન્યકે આશ્રયસે હી શુદ્ધ વિશેષ પ્રગટ હોતા હૈ, ધ્રુવકે આલંબનસે હી નિર્મલ ઉત્પાદ હોતા હૈ. ઈસલિયે સબ છોડકર, એક શુદ્ધાત્મદ્રવ્યકે પ્રતિ-અખંડ પરમપારિણામિકભાવકે પ્રતિ-દૃષ્ટિ કર, ઉસીકે ઊપર નિરંતર જોર રખ, ઉસીકી ઓર ઉપયોગ ઢલે ઐસા કર. ૩૭૬.

૩૭૬. '**પૂર્ણ ગુણોંસે અભેદ ઐસે પૂર્ણ આત્મદ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ કરનેસે,...**' આહા..હા..! એક તો પૂર્ણ ગુણોંસે અભેદ. જ્ઞાન, દર્શન, આનંદ ઐસે અનંત ગુણ. અનંત ગુણોસે એક અભેદ. અંદર કહીં ભિન્ન-ભિન્ન નહીં હૈ, વસ્તુ તો એક હી હૈ. અનંત ગુણકા પિંડ વસ્તુ એક હૈ. ઔર વહ પૂર્ણ ગુણ હૈ. જિસકા સ્વભાવ હૈ વહ તો પૂર્ણ હી હૈ. અપના સ્વભાવ જાનન-દેખન, આનંદ વહ પૂર્ણ સ્વભાવ હૈ.

ઔર પૂર્ણ હૈ વહ ગુણોંસે અભેદ, ગુણસે એકરૂપ ઐસા જો આત્મા-આત્મદ્રવ્ય. આહા..! **'ઐસે પૂર્ણ આત્મદ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ કરનેસે,...'** આહા..હા..! મૂલ બાત હૈ. અન્ય મતિ ભી યહ પઢકર ખુશ હો જાતે હૈં. ઐસી યહ કુંજી હૈ. આહા..હા..!

'પૂર્ણ આત્મદ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ કરનેસે, ઉસીકે આલંબનસે...' જ્ઞાનસ્વરૂપી જ્ઞાયક ભગવાન અનાદિઅનંત નિત્ય પ્રભુ, ઉસકે અવલંબનસે. આહા..હા..! **'પૂર્ણતા પ્રગટ હોતી હૈ.'** ઉસકે અવલંબનસે પ્રથમ શુરૂઆતમેં મોહ-રાગ-દ્વેષ મંદ હો જાતે હૈં. મોહકા નાશ હોતા હૈ ઔર રાગ-દ્વેષ મંદ હો જાતે હૈં. બાદમેં ઉસીકા અવલંબન લેનેસે પૂર્ણતા પ્રગટ હોતી હૈ. સિદ્ધપદ કેવલજ્ઞાનકી પ્રાપ્તિ ભી ઉસકે અવલંબનસે હોતી હૈ. આહા..હા..!

'ઈસ અખંડ દ્રવ્યકા આલંબન...' આહા..હા..! એકરૂપ.. અભ્યાસ ન હો ઉસે યહ કઠિન લગે. અંદર જ્ઞાન, દર્શન આદિ ગુણ, વહ ગુણ પૂર્ણ હૈ. ઔર પૂર્ણકા એકરૂપ વહ જ્ઞાયક હૈ, દ્રવ્ય હૈ. **'ઈસ અખંડ દ્રવ્યકા આલંબન વહી...'** ઈસ અખંડ દ્રવ્યકા આલંબન. આહા..હા..! **'વહી એક અખંડ પરમપારિણામિકભાવકા આલંબન હૈ.'** પરમપારિણામિક યાની ત્રિકાલી સ્વભાવ. આહા..! અખંડ દ્રવ્યકા આલંબન, વસ્તુ ત્રિકાલી ધ્રુવકા આલંબન, **'વહી એક અખંડ પરમપારિણામિકભાવકા આલંબન હૈ.'** વહી પરમપારિણામિકભાવ. પારિણામિક પરમ સહજ ભાવ. ત્રિકાલ ભાવ. આહા..હા..!

અનાદિઅનંત સનાતન સત્ય પ્રભુ આત્મા, ઉસકી અનાદિઅનંતકી કુંજી, ઉસકા આલંબન, **'વહી એક પરમપારિણામિકભાવકા આલંબન હૈ.'** પરમપારિણામિક કહતે હૈં ન? ઉદય તો રાગ-દ્વેષ હૈ. ઉપશમ, ક્ષયોપશમ, ક્ષાયિક તો પર્યાય હૈ. યહ તો ત્રિકાલી વસ્તુકો અખંડ દ્રવ્ય કહતે હૈં. આહા..હા..! **'ત્રિકાલી દ્રવ્યકા આલંબન વહી એક પરમપારિણામિકભાવકા આલંબન હૈ.'** એક દ્રવ્યકા આલંબન હૈ વહ પરમપારિણામિકકા હી આલંબન હૈ. આહા..હા..! અગમ્ય બાત. યહ કરના, યહ કરના, યહ કરના. ઉસે વહ સૂઝતા હૈ, જો અનાદિસે સૂઝતા હૈ. યહ વસ્તુ સૂઝની-બુઝની, વહ અનંત-અનંત પુરુષાર્થ ઔર સબ ચિંતાસે રહિત, સબ ચિંતાસે રહિત એક અખંડ આનંદ પરમપારિણામિક સ્વભાવ, જો દ્રવ્ય કહો યા પારિણામિક સ્વભાવ કહો, પરમ દ્રવ્ય પદાર્થ અનંત ગુણોંકા પૂર્ણ કહો યા ઉસકો પરમપારિણામિકભાવ કહો, ઉસકા આલંબન હૈ. આહા..હા..!

'જ્ઞાનીકો ઉસ આલંબનસે...' ધર્મીજીવકો અખંડ પંચમ પારિણામિકભાવ, જિસમેં ઉપશમ, ક્ષયોપશમ, ક્ષાયિક ઔર ઉદય, ઐસી જો ચાર પર્યાય હૈ, ચાર ભાવ વહ પર્યાય હૈ, વહ પર્યાય ભી જિસમેં નહીં હૈ. વહ અખંડ દ્રવ્ય હૈ. પદાર્થ ભગવાન

તીર્થંકર સર્વજ્ઞદેવને જો પ્રગટ કિયા, વહ ચીજ યહ હૈ. આહા..હા..! પ્રગટ અવલંબનસે '**પ્રગટ હોનેવાલી...**' ક્યા કહતે હૈં? અખંડ પરમપારિણામિક સ્વભાવ અર્થાત્ જો સહજ સ્વભાવ અર્થાત્ ત્રિકાલી એકરૂપ સ્વભાવ, ઉસકે આલંબનસે પ્રગટ હોનેવાલી. ઉસકે-દ્રવ્યકે અવલંબનસે ત્રિકાલી જ્ઞાયક પરમપારિણામિક સ્વભાવભાવ, ઉસકા આધાર-આલંબનસે પ્રગટ હોનેવાલી '**ઔપશમિક,...**' પર્યાય. આહા..હા..! '**ક્ષાયોપશમિક ઔર ક્ષાયિકભાવરૂપ પર્યાયોંકા...**' આહા..હા..!

એક ત્રિકાલીકા અવલંબન લેનેસે પ્રગટ હોનેવાલી જો ઉપશમ, ક્ષયોપશમ, ક્ષાયિક. આહા..હા..! ક્ષાયિક સમકિત, ક્ષાયિક ચારિત્ર યા કેવલજ્ઞાન, ઉસકા ભી ઉસકો અવલંબન નહીં હૈ. જિસમેં અનંત ગુણસે પરિપૂર્ણ ભરા હૈ પ્રભુ, ઉસકે અવલંબનસે ઇન પર્યાયોંકા '**વ્યક્ત હોનેવાલી...**' જો યહ શક્તિ હૈ, ઉસમેંસે ઉપશમ, ક્ષયોપશમ, ક્ષાયિક યે તીન પર્યાય હૈ. વહ વ્યક્ત પ્રગટ હોતી હૈ. વસ્તુ પ્રગટ નહીં હોતી, વસ્તુ તો ત્રિકાલ હૈ. ત્રિકાલકે અવલંબનસે વ્યક્ત નામ પ્રગટ ઉપશમ, ક્ષયોપશમ, ક્ષાયિક ધાર્મિક દશા, ધર્મકી દશા.. આહા..હા..! ઉન '**વિભૂતિયોંકા-વેદન હોતા હૈ...**' આહા..હા..! ક્યા કહા? પૂર્ણ સ્વરૂપ અંતરમેં જ્ઞાયક ચૈતન્ય દ્રવ્ય પરમપારિણામિક સ્વભાવ, ઉસકે અવલંબનસે પ્રગટ હોનેવાલી પર્યાય, ઉપશમ, ક્ષયોપશમ, ક્ષાયિક ધાર્મિક પર્યાય, ઉસકા વેદન ધર્મીકો હોતા હૈ. ઉસકા અનુભવ નામ વેદન હોતા હૈ. દ્રવ્યકા વેદન નહીં હોતા. દ્રવ્ય હૈ વહ તો ત્રિકાલી ધ્રુવ હૈ. ઉસકે અવલંબનસે પર્યાયમેં યે જો તીન પ્રકારકી નિર્મલ પર્યાય પ્રગટ-વ્યક્ત હોતી હૈ, ઉસકા વેદન હોતા હૈ. ધ્રુવકા વેદન હોતા નહીં. આહા..હા..! ઐસી બાત. યહ સબ બાત.. સંપ્રદાયમેં .. બાત ચલતી નહીં. બાપુ! માર્ગ હી બદલ ગયા હૈ. આહા..હા..!

વીતરાગ ત્રિલોકનાથ સર્વજ્ઞદેવ અનંત સર્વજ્ઞોંને ફરમાન કિયા કિ તેરી ચીજ હી જ્ઞાયક સ્વરૂપ પડી હૈ, અનંત ગુણકા પુર હૈ, ઉસકે અવલંબનસે પર્યાયમેં જો પ્રગટ દશા હોતી હૈ, ઉપશમ, ક્ષયોપશમ, ક્ષાયિક ઉસકા વેદન હૈ. ધ્રુવકા વેદન નહીં હૈ. આહા..હા..! પૂરા દિન ઇસ સંસારકે કામ આડે યહ બાત... ઉસમેં તો દો ઘડી સામાયિક કરે, પૌષધ કર લિયા, હો ગયા. શામકો પ્રતિક્રમણ કર લિયા, બિછાના છિડકકર ચલે ઘર. અરે.. ભાઈ! ઐસી ક્રિયાકાંડ તો અનંત બાર કી. વહ તો રાગકી ક્રિયા હૈ. આહા..હા..! ઉસમેં કહીં ભી જ્ઞાયકકા અવલંબન હૈ નહીં. ઔર વહ જ્ઞાયકકે અવલંબનસે પ્રગટ હોતી ભી નહીં. વહ ક્રિયાકા રાગકા ભાવ નિમિત્તકે વશ હોતા હૈ. નિમિત્ત નામ કર્મકે નિમિત્તકે વશ, હાં! નિમિત્તસે નહીં. યે પર્યાય રાગ ઔર દ્વેષ, દયા ઔર દાન, વ્રત ઔર ભક્તિ, પૂજા, કામ, ક્રોધ નિમિત્ત કર્મકે વશ હોકર

હોતે હૈં. ઉસસે નહીં ઔર વહ પર્યાય વિકારી હૈ. હૈ દુઃખરૂપ હૈ. વહ નિમિત્તકે વશ હોતી હૈ. ઔર ધર્મપર્યાય ત્રિકાલીકે આલંબનસે હોતી હૈ. આહા..હા..!

દો પ્રકારકી પર્યાય. પર્યાય યાની અવસ્થા. આત્માકી હાલત-દશા. ઉસ દશાકે દો પ્રકાર. એક ધર્મકી દશા. વહ ઉપશમ, ક્ષયોપશમ, ક્ષાયિક. એક અધર્મકી દશા. મિથ્યાત્વ, રાગ, દ્વેષ, પુણ્ય-પાપ, વ્રત, અવ્રત, કામ, ક્રોધ ભાવ વહ અશુદ્ધ દશા નિમિત્ત પરકે વશ ઉત્પન્ન હોતી હૈ. ઔર યહ જો તીન પર્યાય નિર્મલ હૈ, વહ સ્વકે અવલંબનસે ઉત્પન્ન હોતી હૈ. આહા..હા..! ભાષા તો સાદી હૈ, ભાવ તો મહાદુર્લભ હૈ. અનંત કાલમેં અપૂર્વ બાત કભી કી નહીં, સુની નહીં. સુનને મિલી તો નિકાલ દી, વહ તો નિશ્ચય હૈ, નિશ્ચય હૈ, નિશ્ચય હૈ. આહા..હા..!

ભગવાન આત્મા ત્રિકાલી જો જ્ઞાયકસ્વરૂપ વસ્તુ શાશ્વત હૈ, ઉસકે અવલંબનસે ઉત્પન્ન હોનેવાલી પર્યાય ધર્મપર્યાય હૈ. ઉસકા વેદન ધર્મીકો હોતા હૈ. ઔર નિમિત્તકે આધીન વિકાર પર્યાય હોતી હૈ, ઉસકા વેદન ધર્મીકો હૈ, પરંતુ દુઃખરૂપ વેદન હૈ. વહ દુઃખરૂપ વેદન હૈ. ઔર આત્માકે અવલંબનસે જો પર્યાયકા વેદન હૈ વહ સુખરૂપ હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત. ક્યા કહા સમજમેં આયા? કિ ત્રિકાલકે અવલંબનસે હોનેવાલી વ્યક્ત પર્યાય, ઉન વિભૂતિયોંકા વેદન હોતા હૈ. વહ સુખરૂપ હૈ. '**પરંતુ ઉનકા આલંબન નહીં હોતા...**' કિસકા? વ્યક્ત પર્યાય પ્રગટ હુઈ, ઉસકા અવલંબન નહીં (હોતા). આહા..હા..! અવલંબન તો ત્રિકાલી જ્ઞાયક સ્વરૂપકા (હોતા હૈ).

સામાન્યકા પર્યાયમેં ઉસકા અવલંબન, વિશેષમેં. સામાન્ય તો ધ્રુવ હૈ. ઉસમેં કુછ (પર્યાય) હૈ નહીં. સામાન્ય ધ્રુવકા વર્તમાન વિશેષ પર્યાયસે, ઉસકે અવલંબનસે જો પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ, વહ વેદનયોગ્ય-ધાર્મિક પર્યાય વેદનયોગ્ય હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ. ઔર જિતની નિમિત્તાધીન, નિમિત્તસે નહીં.. જૈસે યહાં ત્રિકાલી કે અવલંબનસે નિર્મલ પર્યાય હોતી હૈ, ઐસે નિમિત્તકે વશ હોકર મિથ્યાત્વ, રાગ-દ્વેષ, કામ, ક્રોધ, મોહ, વિષય, વાસનાકે વિકારી ભાવ ઉત્પન્ન હોતે હૈં. ઉસ વિકારી ભાવકા દુઃખરૂપ વેદન હૈ. ઔર આત્માકે અવલંબનસે ઉત્પન્ન હોનેવાલી પર્યાય, (ઉસકા) સુખરૂપ વેદન હૈ. આહા..હા..! વહ ધર્મ હૈ. નિમિત્તકે આધીન જો રાગ-દ્વેષ હૈ વહ અધર્મ હૈ. આહા..હા..! ચાહે તો વ્રત, તપ, ભક્તિકા પરિણામ હો, પરંતુ હૈ અધર્મ. ધર્મ નહીં. આહા..હા..!

ઉસ ત્રિકાલી આલંબનસે પ્રભુ પૂર્ણાનંદકા નાથ, જો નવ તત્ત્વમેં જીવતત્ત્વ કહા. પુણ્ય-પાપ, આસ્રવ, સંવર, નિર્જરા વહ સબ તો પર્યાય હૈ. પુણ્ય-પાપ, આસ્રવ, બંધ, સંવર, નિર્જરા ઔર મોક્ષ, વહ તો પર્યાય હૈ. જીવદ્રવ્ય ત્રિકાલી હૈ. ઉસ ત્રિકાલી

દ્રવ્યકે આલંબનસે જો નિર્મલ પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ, ઉસકા નામ યહાં ઉપશમ, ક્ષયોપશમ, ક્ષાયિક (કહતે હૈં). શાસ્ત્ર ભાષાસે નિર્મલ પર્યાયકે નામ હૈ. ઉસકા વેદન (હોતા હૈ). ઔર નિમિત્તાધીન હોકર જિતના રાગ-દ્વેષ હો, વહ દુઃખકા વેદન હૈ.

યહાં તો યહ કહના હૈ કિ ત્રિકાલી ચૈતન્યકે અવલંબનસે ઉત્પન્ન હોનેવાલી વ્યક્ત પર્યાય જો નિર્મલ પ્રગટ હોતી હૈ, ઉસકા આલંબન નહીં લેના. આલંબન તો ત્રિકાલી દ્રવ્યકા (લેના). આહા..હા..! હૈ? ઉસકા આલંબન નહીં હોતા. આહા..હા..! ત્રિકાલી જ્ઞાયક ચૈતન્યપ્રભુ, ઉસકે આલંબનસે જો ધાર્મિક શાંતિ, સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર જો મોક્ષકા માર્ગ નિર્મલ નિર્વિકલ્પ ઉત્પન્ન હોતા હૈ, ઉસકા અવલંબન નહીં લેના. અવલંબન તો ત્રિકાલકા હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ. કિતનોંને તો સુના નહીં હો, યહ ક્યા હૈ. અંતરકા અવલંબન ક્યા? વસ્તુ નિત્યાનંદ પ્રભુ ધ્રુવ અનાદિઅનંત આત્મા, વહ શુદ્ધ પવિત્ર વસ્તુ હૈ. ઉસકે આલંબનસે પર્યાય હોતી હૈ. વહ ધાર્મિક-ઉપશમ, ક્ષયોપશમ, ક્ષાયિક ધાર્મિક-વહ વેદન યોગ્ય હૈ. પરંતુ વહ આશ્રય-અવલંબન કરને યોગ્ય નહીં હૈ. આહા..હા..!

જો ત્રિકાલી તત્ત્વ ભગવાન આત્મા સબકા પૂર્ણાનંદસે ભરા પડા પ્રભુ અંદર હૈ. ઉસકે અવલંબનસે ઉત્પન્ન હોનેવાલી પર્યાય ધાર્મિક-શાંતિ, સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર, ઉસકે અવલંબનસે પ્રગટ હોતી હૈ. પ્રગટ હોતી હૈ, પરંતુ ઉસકા અવલંબન નહીં હોતા. આહા..હા..! અવલંબન તો ત્રિકાલીકા હૈ. કહો, દેવીલાલજી! ઐસી બાતેં હૈં. ઐસા ઉપદેશ કહાંસે નિકાલા? હમને તો કભી સુના ભી નહીં થા. અનાદિકા માર્ગ યહ હૈ. મહાવિદેહકા માર્ગ યહ હૈ. પ્રભુકે પાસ યહ માર્ગ વર્તતા હૈ. આહા..હા..!

યહાં તો ઇતના કહના હૈ કિ અવલંબનકા આધાર તો ત્રિકાલી જ્ઞાયક સ્વરૂપ ભગવાન આત્મા હી હૈ. ઉસકે અવલંબનસે પ્રગટ હોનેવાલી ધાર્મિક પર્યાય, વીતરાગી ઉપશમ, ક્ષયોપશમ, ક્ષાયિક યે તીનોં વીતરાગી પર્યાય હૈ. યે વીતરાગી પર્યાયકા વેદન હૈ. ધ્રુવકા વેદન નહીં હોતા. પરંતુ આલંબન ધ્રુવકા હૈ. વેદન પર્યાયકા હૈ, આલંબન ધ્રુવકા હૈ. આહા..હા..! આલંબન પર્યાયકા નહીં, ધ્રુવકા વેદન નહીં. આહા..હા..! સમજમેં આતા હૈ?

ભગવાન આત્મામેં દો પ્રકાર. યહ તો પર હૈ, જડ મિટ્ટી ધૂલ. અંદર કર્મ ધૂલ હૈ. અબ અંદરમેં નિમિત્તકે આધીન હોનેવાલા વિકાર, વહ તો દુઃખરૂપ હૈ. ચાહે તો વ્રત, તપ, ભક્તિ, પૂજા, દાન, દયા, કામ, ક્રોધ, ભોગ, વિષય, વ્યાપાર-ધંધાકા પરિણામ વહ સબ પાપ હૈ. આહા..હા..! વહ નિમિત્તાધીન હૈ. ઉસકા વેદન હૈ વહ દુઃખરૂપ હૈ. વેદન હૈ, દુઃખરૂપ હૈ ઔર ઉસકા આલંબન તો હૈ નહીં. પરંતુ અપને

ત્રિકાલી સ્વભાવકે અવલંબનસે નિર્મલ પર્યાય પ્રગટ હુયી, ઉસકા વેદન હૈ. આલંબન નહીં હૈ. ધ્રુવકા આલંબન હૈ. પરંતુ ધ્રુવકા વેદન નહીં હૈ. આરે.. આરે.. ઐસી બાતેં ક્યા કરતે હૈં? જિંદગીમેં કભી સુની ન હો, ઐસી બાતેં હૈં, પ્રભુ! આહા..!

વીતરાગ સર્વજ્ઞ પરમેશ્વરકા યહ હુકમ હૈ. આહા..હા..! '**ઉન પર જોર નહીં હોતા.**' ક્યા કહતે હૈં? ચૈતન્યદ્રવ્ય જો જ્ઞાયક ત્રિકાલ ઉસકે અવલંબનસે ધાર્મિક પર્યાય ઉત્પન્ન હોતી હૈ, ઉસકા વેદન હૈ પરંતુ ઉસકા આલંબન નહીં લેના. ઔર '**ઉન પર જોર નહીં હોતા.**' પર્યાય ચાહે તો ક્ષાયિક પ્રગટ હો, ક્ષાયિક સમકિત, પરંતુ ઉસ પર જોર નહીં દેના. આહા..હા..! વહ પર્યાય હૈ, અવસ્થા હૈ, વર્તમાન પરિણતિકી દશા હૈ વહ આલંબન યોગ્ય નહીં હૈ, વેદન યોગ્ય હૈ. આહા..હા..! ઔર ત્રિકાલી ચીજ આલંબન યોગ્ય હૈ. વેદન યોગ્ય નહીં હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત!

મુમુક્ષુ :- બહુત સરલ કરકે દિયા.

ઉત્તર :- ઐસા માર્ગ હૈ. આહા..હા..! અરે..! અનંત કાલમેં ઉસને ધ્યાન નહીં દિયા. અપના સ્વરૂપ ક્યા હૈ, ઉસકા તો ધ્યાન દિયા હી નહીં. બાહરકે ખેલમેં રગડ ગયા ઔર ચાર ગતિમેં રખડ મરા. આહા..હા..! અપની ચીજ અંદર ક્યા હૈ ઔર ઉસકા આલંબન હી ધર્મકા, જન્મ-મરણકે અંતકા, ધર્મકા નામ જન્મ-મરણકે અંતકા યહ કારણ હૈ. આહા..હા..!

'**ઉનકા આલંબન નહીં હોતા-ઉન પર જોર નહીં હોતા.**' ધર્મકી પર્યાય ત્રિકાલીકે અવલંબનસે પ્રગટ હોતી હૈ, પરંતુ ઉસ પર જોર નહીં દેના. જોર તો ત્રિકાલી પર હૈ. આહા..હા..! ઐસા તો કભી સુના ભી ન હો. અરેરે..! ઐસા કહાં ચલતા હૈ. યહ તો બહિન રાતકો અનુભવસે બાત કરતે હુએ બાત નિકલ ગયી ઔર યહ લિખા હુઆ બાહર આ ગયા. યહ તો લિખા હુઆ બાહર આ ગયા, શબ્દશઃ. '**ઉન પર જોર નહીં હોતા.**' ઉન પર કા અર્થ? આત્મદ્રવ્ય જો વસ્તુ ત્રિકાલ હૈ, ઉસકે અવલંબનમેં જો પર્યાય પ્રગટ હુયી, ઉસ પર જોર ન દેના કિ મુઝે ઐસા પ્રગટ હુઆ હૈ, મુઝે ઐસા પ્રગટ હુઆ હૈ તો ઉસકે આશ્રયસે મૈં આગે બઢૂંગા. ઐસા જોર નહીં દેના. મુઝે ધર્મપર્યાય પ્રગટ હુયી હૈ તો ઉસ પર્યાયકે આશ્રયસે મૈં આગે બઢૂંગા, ઐસા જોર દેના નહીં. આહા..હા..! મીઠાલાલજી! ઐસી મીઠી બાત હૈ. મધુર મીઠી. આહા..હા..! મહંગી પડે, પ્રભુ! અનાદિકા અભ્યાસ નહીં હૈ. ઔર ધર્મકે નામ પર ભી વિકારકા આલંબન ઔર અભ્યાસ.

વિકાર રહિત અંદર ચીજ પડી હૈ. ત્રિકાલી અનંત ગુણકા પૂર્ણ સ્વરૂપ. ગુણ પૂર્ણ, તો અનંત ગુણકા પૂર્ણ રૂપ. ઉસ દ્રવ્યકે અવલંબનસે જો નયી પર્યાય પ્રગટ

વ્યક્ત હોતી હૈ, શક્તિમેં થી, શક્તિમેં તો આનંદ ઔર શાંતિ આદિ થે, પરંતુ ઉસકા અવલંબન લેનેસે વ્યક્તિ યાની પ્રગટ દશામેં આનંદ આતા હૈ. આહા..હા..! પ્રગટ દશામેં ધાર્મિક દશા પ્રગટ હોતી હૈ. ઉસકા વેદન હોતા હૈ પરંતુ ઉસકા આલંબન લેના નહીં. એક બાત. ઉસ પર જોર દેના નહીં. દો બાત. ઉસ પર જોર નહીં દેના કિ મુઝે સમકિત હુઆ તો ઉસસે કેવલજ્ઞાન હોગા. સમકિત હુઆ તો ઉસસે ચારિત્ર હોગા. ઉસસે હોગા ઐસા જોર દેના નહીં. આહા..હા..! ઐસી બાત ભાગ્યશાલીકો સુનને મિલે ઐસી હૈ, બાપૂ! ક્યા હો?

ત્રિલોકનાથ સર્વજ્ઞ પ્રભુ મહાવિદેહમેં બિરાજતે હૈં. આહા..હા..! ઉનકે સાક્ષાત્ સમવસરણમેં સુની હુયી વાણી. આહા..હા..! બહિન ભી વહાં થે. સેઠકો પુત્ર થે. આહા..હા..! શાંતાબહિનકા જીવ વહાં થા. વે ભી સેઠકે પુત્ર થે. ભગવાનકી વાણી સુનને જાતે થે. આહા..હા..!

કહતે હૈં, ભગવાનને તો ઐસા કહા.. આહા..હા..! પૂર્ણાનંદ સ્વરૂપ પ્રભુ, આત્મા જો હૈ વહ વસ્તુ હૈ, પદાર્થ હૈ, તત્ત્વ હૈ, હયાતીવાલી ચીજ હૈ. વહ હયાતીવાલી ચીજ પૂર્ણ હૈ. ચીજ અપૂર્ણ નહીં હોતી. વસ્તુ અપૂર્ણ, અશુદ્ધ, પરાલંબનવાલી વસ્તુ નહીં હોતી. આહા..હા..! સ્વાવલંબી વસ્તુ ત્રિકાલી અંદર પડી હૈ, પ્રભુ! ઉસકે અવલંબનસે વેદનવાલી પર્યાયકા વેદન હો, અનુભવ હો, પરંતુ ઉસકા આલંબન નહીં (હોતા) ઔર ઉસ પર જોર દેના નહીં કિ યહ હુઆ તો ઐસા હોગા, ઐસા નહીં લેના. જોર તો દ્રવ્ય પર દેના. આહા..હા..! ઐસી બાત. શિવલાલભાઈ! કભી સુની ન હો. આહા..હા..! અરે..! યહ કૈસા હોગા? યે કોઈ નયા માર્ગ નિકાલા હોગા? અરે..! અનંત તીર્થંકર.. સાક્ષાત્ ભગવાન બિરાજતે હૈં, વહાંકી હૈ. આહા..હા..!

'**ઉન પર જોર નહીં હોતા. જોર તો સદા અખંડ શુદ્ધ દ્રવ્ય પર હી હોતા હૈ.**' આહા..હા..! માલ-માલ રખા હૈ, અકેલા માલ! આહા..હા..! ક્યા કહા? જોર જો આલંબન લેના હૈ, વહ તો સદા અખંડ શુદ્ધ દ્રવ્ય પર હી હોતા હૈ. જોર તો અખંડ દ્રવ્ય પર હી હોતા હૈ. પર્યાય પર જોર નહીં હોતા. આહા..હા..! '**ક્ષાયિકભાવકા ભી આશ્રય...**' આહા..હા..! ક્ષાયિકભાવ. આહા..હા..! નીચે ક્ષાયિકભાવ તો સમકિત હોતા હૈ. ફિર ઉપર આગે બઢનેપર ક્ષાયિક (હોતા હૈ). ફિર ભી ઉસ '**ક્ષાયિકભાવકા ભી આશ્રય યા આલંબન નહીં લિયા જાતા...**' ઉસકા આશ્રય ઔર આધાર નહીં લિયા જાતા, વહ પર્યાય હૈ. વસ્તુ ત્રિકાલી ભગવાન ભિન્ન હૈ. પર્યાયકા આલંબન તો દ્રવ્ય હૈ. આહા..હા..! થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ પરંતુ સમજને યોગ્ય યહ હૈ, પ્રભુ! દૂસરે પ્રકારસે રાજી હોકર જિંદગી ચલી જાયેગી. અરેરે..! કહાં જાયેગા? બાપુ!

અનાદિઅનંત હૈ, ઉસકી સત્તા તો અનાદિઅનંત રહનેવાલી હૈ. આહા..હા..! ઐસી ચીજકા લક્ષ્ય ઔર આશ્રય નહીં કિયા ઔર બાહરમેં જિંદગી ગંવાયી, પ્રભુ! કહાં જાયેગા? ચાર ગતિ ચૌરાસીકે અવતાર. આહા..હા..! કહાં-કહાં રખડા. યહાં ક્રોડોપતિ મરકર સુવરમેં જાય, કૌએમેં જાય, ચીંટી હો, આહા..હા..! નર્કમેં ભી જાય, માંસ આદિ ખાતા હો તો. બનિયેકો તો માંસ આદિ હોતા નહીં. આહા..હા..!

'**ક્ષાયિકભાવકા ભી આશ્રય યા આલંબન નહીં લિયા જાતા...**' ક્યોં? '**ક્યોંકિ વહ તો પર્યાય હૈ,...**' આહા..હા..! પર્યાયકા આશ્રય નહીં લેના. આહા..હા..! વહ '**વિશેષભાવ હૈ.**' ક્યા કહતે હૈં? પર્યાય તો વિશેષભાવ હૈ. દ્રવ્ય હૈ વહ સામાન્ય ભાવ હૈ. સામાન્ય યાની કાયમ રહનેવાલી એકરૂપ ચીજ સામાન્ય હૈ. ઔર પલટતી અવસ્થા વહ પર્યાયમેં વિશેષભાવ હૈ. આહા..હા..! સામાન્ય હૈ વહ વિશેષકે બિના કભી હોતા નહીં. ત્રિકાલમેં કોઈ ભી દ્રવ્ય, કિસી ભી સમય અકેલે વિશેષ બિના સામાન્ય ત્રિકાલ રહતા નહીં. આહા..હા..! ચાહે તો ઊલટા વિશેષ હો યા સુલટા વિશેષ હો, પરંતુ વિશેષ બિના દ્રવ્ય સામાન્ય કભી અકેલા નહીં રહતા. વહ યહાં કહતે હૈં. ક્ષાયિકભાવકા ભી આશ્રય-આલંબન નહીં લિયા જાતા, ક્યોંકિ વહ તો પર્યાય વિશેષભાવ હૈ.

ભલે કેવલજ્ઞાન હુઆ, પરંતુ વહ વિશેષભાવ હૈ, સામાન્ય નહીં. સામાન્ય નામ ત્રિકાલ એકરૂપ રહનેવાલા દ્રવ્ય સ્વભાવ તો એકરૂપ રહનેવાલા હૈ. વહ સામાન્ય હૈ ઔર યહ પર્યાય આદિ હૈ વહ વિશેષ હૈ. આહા..હા..! પૂરા દ્રવ્ય સામાન્ય-વિશેષસ્વરૂપ હી હૈ. પૂરા પદાર્થ સામાન્ય-વિશેષસ્વરૂપ હી પદાર્થ હૈ. પરકે કારણ, પરકી વિશેષતાકે કારણ ઈસકી વિશેષતા હૈ, (ઐસા નહીં હૈ). ક્યા કહા? આત્મામેં સામાન્યપના તો ત્રિકાલ હૈ. પરંતુ ઉસમેં જો વિશેષ હૈ, વહ પરકે કારણ યહ વિશેષ હૈ, ઐસા ભી હૈ નહીં. આહા..હા..! વિશેષ ભી ઉસકા સ્વભાવ હૈ. સામાન્ય ઔર વિશેષ દો મિલકર એક પ્રમાણકા દ્રવ્ય હૈ. પ્રમાણકા દ્રવ્ય હૈ. આહા..હા..! નિશ્ચયકા દ્રવ્ય ત્રિકાલી એક હૈ. પ્રમાણકા દ્રવ્ય ત્રિકાલી દ્રવ્ય ઔર પર્યાય દો મિલકર પ્રમાણકા દ્રવ્ય હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત, ઐસા ઉપદેશ.

ભાઈ! માર્ગ તો ઐસા હૈ. સુનને મિલે તો વિચારમેં આયે. વિચારમેં આયે તો અંદરમેં પુરુષાર્થ કરે. યહ ચીજ હૈ તો ઈસ ઓર મુઝે જાના હૈ. પરંતુ ચીજકી સુની હી નહીં, યથાર્થ બાત (હી નહીં હૈ), જાયે કહાં? બાહરકી ક્રિયાકાંડમેં રુક જાય ઔર જિંદગી ચલી જાય. ઐસા તો અનંત બાર જૈનમેં મુનિપના, દિગંબરકા મુનિપના અનંત બાર લિયા હૈ. શ્વેતાંબર ઔર સ્થાનકવાસી તો થે હી નહીં. વહ તો બાદમેં નિકલે

હૈં. દિગંબર ધર્મ તો અનાદિઅનંત હૈ. આહા..હા..! ઉસમેં ભી સાધુપના લેકર અઠ્ઠાઈસ મૂલગુણ, પંચ મહાવ્રત આદિ અનંત (બાર) પાલે હૈં. પરંતુ અંદરમેં અપની ચીજ ક્યા હૈ? કાયમ રહનેવાલી ચીજ ક્યા હૈ? ઉસ પર દૃષ્ટિ દી નહીં. આહા..હા..!

'આલંબન નહીં લિયા જાતા..' **'ક્ષાયિકભાવકા ભી આશ્રય યા આલંબન નહીં લિયા જાતા ક્યોંકિ વહ તો પર્યાય હૈ, વિશેષભાવ હૈ.'** વિશેષ સમજમેં આયા? કાયમ રહનેવાલી ચીજકો સામાન્ય કહતે હૈં ઔર પલટતી દશાકો વિશેષ કહતે હૈં. પલટે, પલટતા હૈ, વિકાર પલટતા રહતા હૈ ન? વહ વિશેષ હૈ. પલટતી અવસ્થાકો વિશેષ કહતે હૈં ઔર કાયમ એકરૂપ રહનેવાલી વસ્તુકો સામાન્ય કહતે હૈં. આહા..હા..! ઐસી બાત!

'સામાન્યકે આશ્રયસે હી શુદ્ધ વિશેષ પ્રગટ હોતા હૈ,...' આહા..હા..! દેખો! બહુત અચ્છી બાત હૈ, પૈરાગ્રાફ બહુત અચ્છા આયા હૈ. ભાદ્રપદ એકમ. નયા મહિના શુરૂ હુઆ. આહા..હા..! ક્યા કહતે હૈં? સામાન્ય જો ત્રિકાલી જ્ઞાયકભાવ, ઉસકે આશ્રયસે હી, આશ્રયસે હી શુદ્ધ વિશેષ પ્રગટ હોતા હૈ. આહા..હા..! ત્રિકાલી દ્રવ્યકે આશ્રયસે હી શુદ્ધ પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ. ત્રિકાલી શુદ્ધ સ્વભાવ હૈ, ઉસકે અવલંબનસે હી પર્યાયમેં શુદ્ધપર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ. આહા..હા..! ક્યોંકિ પર્યાય બિનાકા દ્રવ્ય કભી નહીં રહતા, તીન કાલમેં તીન લોકમેં. પર્યાય બિનાકા રહે તો દ્રવ્ય ક્યા હૈ, કારણ કૌન હૈ, વહ માલુમ નહીં પડતા. આહા..હા..!

વહ કહતે હૈં, **'સામાન્યકે આશ્રયસે હી શુદ્ધ વિશેષ પ્રગટ હોતા હૈ,...'** ધ્રુવકે અવલંબનસે હી.. સામાન્ય કહો યા ધ્રુવ કહો. **'ધ્રુવકે આલંબનસે હી નિર્મલ ઉત્પાદ હોતા હૈ.'** આહા..હા..! બહુત અચ્છી બાત આયી હૈ. ત્રિકાલી ભગવાન નિર્મલ, ઉસકે આશ્રયસે હી નિર્મલ ઉત્પાદ હોતા હૈ. વહ વિશેષ. ધ્રુવકે અવલંબનસે હી નિર્મલ પર્યાય (પ્રગટ હોતી હૈ). ધ્રુવ કહો યા સામાન્ય કહો. સામાન્ય કહો તો ઉસકી અવસ્થાકો વિશેષ કહો. ઔર ધ્રુવ કહો તો ઉસકી પર્યાયકો અધ્રુવ કહો. સમજમેં આયા? આહા..હા..! ત્રિકાલી ભગવાન જબ ધ્રુવ કહો તો પર્યાયકો અનિત્ય ઔર અધ્રુવ કહો. ત્રિકાલીકો જબ સામાન્ય કહો તો પર્યાયકો વિશેષ કહો. બાત તો વહી હૈ. આહા..હા..!

અરે..! ઐસી બાત સુનને મિલે, ભાગ્ય બિના (નહીં મિલતી). પ્રભુ એક ઓર રહ ગયે. ભરતક્ષેત્રમેં પ્રભુકા વિરહ પડા. આહા..હા..! વાત પ્રભુકે ઘરકી રહ ગયી. ઉસે છોડકર બાહરકી બાતોંમેં ચઢ ગયે. ઔર સચ્ચી બાતકો જૂઠી ઠહરાને લગે ઔર જૂઠીકો સચ્ચી ઠહરાને લગે. આહા..હા..! પ્રભુ! ક્યા કરે? ઉસકો જો બૈઠા હો, ઉસ

અનુસાર કરે. વહ ઉસે બૈઠા હો, ઉસ અનુસાર કરે. દૂસરા કરે કહાંસે? ઉસકે અભિપ્રાયમેં, પરિણામમેં જો બાત બૈઠી હો, ઉસ અનુસાર વહ ચલે. આહા..હા..!

'**ધ્રુવકે આલંબનસે હી નિર્મલ ઉત્પાદ હોતા હૈ. ઈસલિયે સબ છોડકર,...**' ઈસલિયે લક્ષ્યમેંસે સબ છોડકર '**એક શુદ્ધાત્મદ્રવ્યકે પ્રતિ...**' એક શુદ્ધાત્મદ્રવ્ય. આહા..હા..! કહો, દેવીલાલજી! બહુત અચ્છી બાત આયી હૈ. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- અત્યંત આનંદકી બાત હૈ.

ઉત્તર :- આહા..હા..! યહ બાત.. બાપૂ! ભલે હી કોઈ ઉસે એકાંત કહે, નિશ્ચયાભાસ કહે, ઐસા કહકર ઉડાયે. ... આહા..હા..!

યહ પ્રભુ અંદર ધ્રુવ બિરાજતા હૈ. ઉત્પાદ-વ્યય તો પર્યાય હૈ. વસ્તુ હૈ વહ ઉત્પાદવ્યયધ્રુવયુક્તં સત્ હૈ. ઉત્પાદ-નયી અવસ્થા ઉત્પન્ન હો, પુરાની અવસ્થાકા વ્યય હો ઔર ધ્રુવપને કાયમ રહે. ઈસલિયે ઉત્પાદવ્યયધ્રુવયુક્તં સત્. વહ યહાં કહતે હૈં, ધ્રુવકે અવલંબનસે હી નિર્મલ પર્યાય ઉત્પન્ન હોતી હૈ. '**ઈસલિયે સબ છોડકર, એક શુદ્ધાત્મદ્રવ્યકે પ્રતિ...**' એક શુદ્ધાત્મા દ્રવ્ય વસ્તુ. ત્રિકાલ પવિત્ર શુદ્ધ ભગવાન આત્મા, ઉસકે પ્રતિ. અર્થાત્ '**અખંડ પરમપારિણામિકભાવકે પ્રતિ...**' આહા..હા..! અખંડ પરમપારિણામિક સ્વભાવ. જો સામાન્ય કહો, ધ્રુવ કહો, એકરૂપ કહો. આહા..હા..! ઉસે યહાં અખંડ પરમપારિણામિકભાવ (કહા). પરમપારિણામિકભાવ. અકેલા પારિણામિકભાવ નહીં. પારિણામિકભાવ તો પર્યાયકો ભી પારિણામિક કહતે હૈં. પરંતુ ધ્રુવ ત્રિકાલી હૈ વહ અખંડ પરમપારિણામિકભાવ હૈ. આહા..હા..! યહ ૩૭૬વાં બોલ હૈ.

મુમુક્ષુ :- સારમેં સાર.

ઉત્તર :- સારમેં સાર હૈ.

મુમુક્ષુ :- બારહ અંગકા સાર.

ઉત્તર :- બારહ અંગકા સાર. આહા..હા..!

પૂર્ણાનંદકા નાથ પ્રભુ ધ્રુવ, ઉસકા આશ્રય લેનેસે જો પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ, ઉસકા આશ્રય લેના નહીં. આહા..હા..! ત્રિકાલી ધ્રુવકે આશ્રયસે જો ધર્મકી પર્યાય ઉત્પન્ન હોતી હૈ, ઉસકા આશ્રય લેના યોગ્ય નહીં હૈ. ઉસ પર જોર દેને યોગ્ય નહીં હૈ. આહા..હા..! '**અખંડ પરમપારિણામિકભાવ...**' પરમપારિણામિક યાની સહજ સ્વભાવ. ત્રિકાલી સહજ સ્વભાવ. ઉસકો કિસીને કિયા નહીં, કોઈ ઈશ્વર નહીં હૈ કિ આત્માકો બનાયા. વહ અનાદિ પરમ સ્વભાવસ્વરૂપ સત્તા હી પડી હૈ. આહા..હા..! પરમપારિણામિક. પરમપારિણામિક યાની સહજ. પરમ સહજ ભાવકે પ્રતિ. આહા..હા..! '**પરમપારિણામિકભાવકે પ્રતિ-દૃષ્ટિ કર,...**' ભગવાન! પરમ સ્વભાવકે પ્રતિ દૃષ્ટિ કર.

આહા..હા..! પરમપારિણામિક યાની પરમ સહજ સ્વભાવ. ત્રિકાલી ધ્રુવ સ્વભાવ, ત્રિકાલી સામાન્ય સ્વભાવ, ત્રિકાલી એક અખંડ સ્વભાવ, ઉસ પર દૃષ્ટિ કર. આહા..હા..!

'**ઉસીકે ઊપર નિરંતર જોર રખ,...**' દૃષ્ટિ વહાં કર ઔર ઉસીકે ઊપર નિરંતર જોર ભી વહાં રખ. પ્રગટ પર્યાય પર જોર નહીં દેના. આહા..હા..! બહુત અચ્છી બાત આ ગયી હૈ. '**ઉસીકે ઊપર નિરંતર જોર રખ, ઉસીકી ઓર ઉપયોગ ઢલે ઐસા કર.**' આહા..હા..! જ્ઞાયક ચૈતન્ય આનંદકંદ પ્રભુ નિત્યાનંદ ધ્રુવ સ્વરૂપ, ઉસ ઓર ઉપયોગ ઢલે, વર્તમાનમેં જાનન ઉપયોગકો વહાં ઢાલ. ઉસ ઓર લે જા. આહા..હા..! જો જાનન ઉપયોગ જો જાનતા હૈ, વહ બાહરમેં માથાપચ્ચીમેં પડા હૈ કિ યહ કિયા, વહ કિયા, યહ રખા, યહ લિયા, વહ દિયા. વહ જાનન ઉપયોગ પરમેં રુક ગયા હૈ. ઉસ ઉપયોગકો અંતરમેં જોડ દે. આહા..હા..! હૈ? '**ઉસીકી ઓર ઉપયોગ ઢલે ઐસા કર.**' આહા..હા..! ૩૭૬. બહુત અચ્છી બાત આયી. ઉસકે બાદ ૩૭૭ હૈ.

સ્વભાવમેંસે વિશેષ આનંદ પ્રગટ કરનેકે લિયે મુનિરાજ જંગલમેં બસે હૈં. ઉસ હેતુ ઉનકો નિરંતર પરમપારિણામિકભાવમેં લીનતા વર્તતી હૈ,- દિન-રાત રોમરોમમેં એક આત્મા હી રમ રહા હૈ. શરીર હૈ કિન્તુ શરીરકી કોઈ ચિંતા નહીં હૈ, દેહાતીત જૈસી દશા હૈ. ઉત્સર્ગ એવં અપવાદકી મૈત્રીપૂર્વક રહનેવાલે હૈં. આત્માકા પોષણ કરકે નિજ સ્વભાવભાવોંકો પુષ્ટ કરતે હુએ વિભાવભાવોંકા શોષણ કરતે હૈં. જિસ પ્રકાર માતાકા પલ્લા પકડકર ચલતા હુઆ બાલક કુછ અડચન દિખને પર અધિક જોરસે પલ્લા પકડ લેતા હૈ, ઉસી પ્રકાર મુનિ પરીષહ-ઉપસર્ગ આને પર પ્રબલ પુરુષાર્થપૂર્વક નિજાત્મદ્રવ્યકો પકડ લેતે હૈં. 'ઐસી પવિત્ર મુનિદશા કબ પ્રાપ્ત કરેંગે!' ઐસા મનોરથ સમ્યગ્દૃષ્ટિકો વર્તતા હૈ. ૩૭૭.

૩૭૭. નીચે. '**સ્વભાવમેંસે વિશેષ આનંદ પ્રગટ કરનેકે લિયે...**' આહા..હા..! ક્યા કહતે હૈં? અંતર જો સ્વભાવ, અપના જો ત્રિકાલી સ્વભાવ, સ્વ નામ અપના ભાવ ત્રિકાલી નિત્યાનંદ પ્રભુ, ધ્રુવ સ્વભાવ ઉસમેંસે '**વિશેષ આનંદ પ્રગટ કરનેકે લિયે મુનિરાજ જંગલમેં બસે હૈં.**' આહા..હા..! જંગલમેં ચલે જાતે હૈં. અંદરમેંસે વિશેષ-વિશેષ, સામાન્યમેંસે વિશેષ વિશેષ નિકાલનેકે લિયે... આહા..હા..! બાહરકા સર્વ સંગ છોડકર જહાં મનુષ્યકા આહટ ન હો, મનુષ્યકા આના-જાના ન હો ઐસે જંગલમેં મુનિ ચલે જાતે હૈં. આહા..હા..! બડે ચક્રવર્તી શાંતિનાથ, કુંથુનાથ, અરનાથ

તીન તો ચક્રવર્તી થે, તીર્થંકર થે, કામદેવ થે. ઉનકે જૈસા રૂપ કિસીકા નહીં થા. ઐસી સબકી પદવી થી. આહા..હા..! પરંતુ વે આત્મામેં અંદર સામાન્યમેંસે વિશેષ પ્રગટ કરનેકે લિયે જંગલમેં ચલે ગયે. ૯૬ હજાર સ્ત્રિયાં છોડકર, ૯૬ ક્રોડ પાયદલ છોડકર. આહા..હા..! અકેલે જંગલમેં અંતરમેં સામાન્ય સ્વભાવમેંસે વિશેષ એકાગ્રતા કરકે પ્રગટ કરનેકે લિયે જંગલમેં ચલે ગયે. આહા..હા..! '**મુનિરાજ જંગલમેં બસે હૈં.**' ઈસ કારણસે જંગલમેં બસે હૈં. મુનિ જંગલમેં ક્યોં બસતે હૈં? કિ '**સ્વભાવમેંસે વિશેષ આનંદ પ્રગટ કરનેકે લિયે મુનિરાજ જંગલમેં બસે હૈં.**' સમજમેં આયા? જંગલમેં ક્યોં ચલે જાતે હૈં? અંદરસે વિશેષ પ્રગટ કરનેકે લિયે. આહા..હા..! વિશેષ આયેગા...

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા સુદ-૨, ગુરુવાર, તા. ૧૧-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત- ૩૭૭. ૩૭૮. પ્રવચન નં. ૩૦

વચનામૃત-૩૭૭. મુનિકી મુખ્ય બાત કહી હૈ. બાત તો યહ હૈ કિ આત્મા વસ્તુકી ઐસી સ્થિતિ હૈ કિ જો જોગકા કંપન તેરહવેં ગુણસ્થાન તક હૈ, વહ કંપન જીવમેં નહીં હૈ. આહા..હા..! સજોગ દશા. સયોગી કેવલી. ઉન્હેં ભી યોગ કંપન હૈ. પરંતુ વહ પર્યાયદષ્ટિસે જાનને જૈસી હૈ. વસ્તુસ્થિતિ દેખને પર ઉસમેં યોગ હૈ હી નહીં. પંદ્રહ યોગ હૈ, ચાર મન, ચાર વચન, સાત કાયાકે. ઔદારિક, વૈક્રિયક, આહારક ઔર કાર્માણ. આહા..હા..! ઐસી જો વસ્તુ, ઉસે પ્રગટ કરને ઔર વિશેષ અનુભવ કરનેકે લિયે... '**સ્વભાવમેંસે વિશેષ આનંદ પ્રગટ કરનેકે લિયે...**' આહા..! સ્વભાવમેં તો આનંદ પડા હૈ. આહા..હા..! જોગકી કંપનક્રિયા ભી આત્મામેં હૈ નહીં. અરે..! ઐસા લિયા ન માર્ગણામેં? સંયમલબ્ધિસ્થાન ભી જીવમેં નહીં. ક્યોંકિ વહ તો ક્ષયોપશમભાવ હૈ. સંયમલબ્ધિસ્થાન ક્ષયોપશમભાવ હૈ. વહ ભી જીવમેં નહીં હૈ. આહા..હા..! ઉસકી દષ્ટિ, ઐસે જીવકી દષ્ટિ, ઉસકા અનુભવ વહ સમ્યગ્દર્શનકી શુરૂઆત હૈ. આહા..હા..! યહ ચીજ મુખ્ય સમજે નહીં.

યહાં તો કહતે હૈં, '**સ્વભાવમેંસે...**' ઉસમેં તો કુછ હૈ નહીં. કંપન રાગ, દ્વેષ આદિ સ્વભાવમેં તો હૈ નહીં. આહા..હા..! કંપન હૈ નહીં. જો કંપન ચૌદહવેં જાય, અજોગી દશા, ઉસકા એક અંશ ભી ચૌથે ગુણસ્થાનમેં પ્રગટ હોને પર... જીવમેં તો વહ હૈ હી નહીં. આહા..હા..! જીવદ્રવ્યકે અંદર તો જોગ મન, વચન, કાયાકે વશસે હોનેવાલી કંપન દશા, વહ ભી જીવદ્રવ્યમેં નહીં હૈ. જીવદ્રવ્યમેં હૈ નહીં. આહા..હા..! યહાં જીવકો જાના. જીવ-આત્મા ઉસે કહેં, જિસમેં સંયમલબ્ધિસ્થાનકા વિકાસ હો, વહ ભી પર્યાયમેં હૈ, વસ્તુમેં હૈ નહીં. આહા..હા..! ઔર ઉસ વસ્તુકી દષ્ટિમેં આનંદ હૈ.

'**સ્વભાવમેંસે વિશેષ આનંદ પ્રગટ કરનેકે લિયે...**' વિશેષ ક્યોં કહા? ચૌથે, પાંચવેમેં આનંદ તો થા, પરંતુ મુનિરાજ તો વિશેષ આનંદકે લિયે.. આહા..હા..! '**સ્વભાવમેંસે વિશેષ આનંદક પ્રગટ કરનેકે લિયે...**' વિશેષ ક્યોં કહા? કિ આનંદ પ્રગટ હોતા હૈ વહ ભી વિશેષ હૈ ઔર ચૌથે, પાંચવેસે ભી મુનિકો વિશેષ આનંદ હોતા હૈ. ઈસલિયે વિશેષકે દો પ્રકાર. આનંદ સ્વયં વિશેષ હૈ પર્યાયમેં ઔર વિશેષ આનંદ

પ્રગટ કરનેકે લિયે '**મુનિરાજ જંગલમેં બસે હૈં...**' આહા..હા..! ઐસા જો યહ ભગવાન આત્મા અજોગી સ્વરૂપ ભગવાન આત્મા, ઉસકા સ્વરૂપ અજોગ, અકષાય ઔર આનંદ ઔર પૂર્ણ જ્ઞાનાદિ અનંત શક્તિકા સાગર. ઉસે '**વિશેષ આનંદ પ્રગટ કરનેકે લિયે મુનિરાજ જંગલમેં બસે હૈં.**' દૂસરા કોઈ કારણ નહીં હૈ. આહા..! જહાં મનુષ્યકી કોઈ આહટ નહો, આહટ યાની આના-જાના. એકાંત કોઈ જંગલમેં ગુફામેં, કોઈ ખાલી (સ્થાન) હો, વહાં જાકર ધ્યાનમેં (રહતે હૈં). જો ચીજ હૈ વહ તો સ્વયંકે પાસ હૈ.

'**વિશેષ આનંદ પ્રગટ કરનેકિ લિયે મુનિરાજ જંગલમેં બસે હૈં.**' આહા..હા..! ગૃહસ્થાશ્રમમેં પંચમ ગુણસ્થાન હોતા હૈ, પરંતુ મુનિકો જો આનંદ હોતા હૈ, ઐસા આનંદ નહીં (હોતા). ક્યોંકિ યહાં પંચમમેં તો થોડી ઉપાધિ ભી હૈ. યહાં કુછ નહીં હૈ. એક પ્રભુ આત્મા.. આત્મા.. આત્મા. '**ઉસ હેતુ ઉનકો નિરંતર પરમપારિણામિકભાવમેં લીનતા વર્તતી હૈ,...**' આહા..હા..! ઈસ કારણસે સંતોંકો અંતર નિરંતર, અંતરમેં '**નિરંતર પરમપારિણામિકભાવમેં લીનતા વર્તતી હૈ,...**' આહા..હા..! પરમપારિણામિક સ્વભાવ જો ધ્રુવ, જો નિત્ય સ્વભાવ, જો સામાન્ય સ્વભાવ, ઉસમેં મુનિરાજકી લીનતા વર્તતી હૈ. આહા..હા..! લીનતા હૈ વહ વિશેષ હૈ, વહ પર્યાય હૈ. પરંતુ દ્રવ્ય જો હૈ વહ સામાન્ય હૈ. ઉસમેં વિશેષ લીનતાકે લિયે જંગલમેં બસતે હૈં. આહા..હા..!

'**દિન-રાત...**' દિન હો યા રાત હો.. આહા..હા..! ભગવાન તો સદા નિરંતર અનાદિ સનાતન પડા હૈ. ઉસે કોઈ દિન ઔર રાતકી અપેક્ષા નહીં હૈ. આહા..હા..! દિન હો તો ઠીક પડે ઔર રાતકે અંધેરેમેં ઠીક ન પડે. ઐસા હૈ નહીં. આહા..હા..! પ્રકાશકા પુંજ પ્રભુ.. દિન-રાત પરમપારિણામિકભાવમેં લીનતા વર્તતી હૈ. આહા..હા..! સ્વભાવભાવ જો ત્રિકાલ, લબ્ધિસ્થાન ભી જિસમેં ગિનતીમેં આયા નહીં, કંપન ભી જિસમેં ગિનનેમેં આયા નહીં, ઐસા પરમ સ્વભાવભાવ, ઉસમેં લીનતા વર્તતી હૈ. '**દિન-રાત રોમરોમમેં એક આત્મા હી રમ રહા હૈ.**' આહા..હા..! મુનિપના. ભગવાન! લેકિન ધન્ય દશા! આહા..! અંતરકા પંચમ પારિણામિક સ્વભાવ, ઉસકા અનુભવ બિના કોઈ સમકિત ન હો તો મુનિપના તો કહાંસે હો? આહા..હા..! ઐસી દશા!

'**શરીર હૈ કિન્તુ શરીરકી કોઈ ચિંતા નહીં હૈ,...**' '**દિન-રાત રોમરોમમેં એક આત્મા હી રમ રહા હૈ.**' પીછલી રયનમેં સોતે હૈં કિ નહીં? લેકિન વે તો અંતરમેં આનંદમેં હૈ. ઉસ વક્ત ભી અંતરમેં આનંદમેં હી હૈ. આહા..હા..! નિદ્રાકે કાલમેં ભી અતીન્દ્રિય આનંદમય દશા હૈ. આહા..હા..! પૂર્ણ પ્રભુ ભિન્ન (ઉસમેં અન્ય) કુછ હૈ નહીં. દૂર નહીં હૈ. જહાં જાઓ વહાં સ્વયં હૈ. આહા..હા..! કોઈ ક્ષેત્ર,

કોઈ કાલમેં, કોઈ જંગલ યા કોઈ ગાંવ.. આહા..હા..! અપના શુદ્ધ સ્વરૂપ, ઉસમેં રોમરોમમેં એક આત્મા હી રમ રહા હૈ. રોમરોમમેં ઉસકા અર્થ-આત્મપ્રદેશમેં. રોમ તો બાલ હૈ. **'શરીર હૈ કિન્તુ શરીરકી કોઈ ચિંતા નહીં હૈ, દેહાતીત જૈસી દશા હૈ.'** દેહસે રહિત હો, ઐસી તો જિનકી દશા હો ગઈ. આહા..હા..! ચલતે સિદ્ધ! ઐસા કહા હૈ. **'ઉત્સર્ગ એવં અપવાદકી મૈત્રીપૂર્વક રહનેવાલે હૈં.'** અંતરમેં લીન રહતે હૈં ઔર લીન રહનેમેં થોડા પ્રમાદ આ જાય તો અપવાદ માર્ગમેં સ્વાધ્યાય આદિકા વિકલ્પ આતા હૈ. સ્વાધ્યાયકા વિકલ્પ વહ અપવાદ હૈ. અંતરમેં તો સ્વાધ્યાય-સ્વ-અધ્યાય હૈ. આહા..હા..!

અંતર સ્વરૂપ ભગવાન આત્મા સ્વ સન્મુખમેં તો સ્વાધ્યાય હૈ હી, પરંતુ અંદર વિશેષ લીન ન હો સકે, વિશેષ-વિશેષ, વિકલ્પ આતા હૈ તો વહ અપવાદમાર્ગ હૈ. તો વહ અપવાદ ખ્યાલમેં આ જાતા હૈ કિ અભી અંતરમેં સ્થિર નહીં રહ સકતા હું. અપવાદ ઔર ઉત્સર્ગ. અંતરમેં રહના વહી ઉત્સર્ગ માર્ગ હૈ. યહ તો વિકલ્પ આતા હૈ, પ્રમાદ હૈ. આહા..હા..! સંજ્વલનકા ઉદય હૈ. ચૌથા કષાય હૈ ઉસકા થોડા ઉદય હૈ. ઉસકો અપવાદ કહતે હૈં. **'ઉત્સર્ગ ઔર અપવાદકી મૈત્રીપૂર્વક રહનેવાલે હૈં. આત્માકા પોષણ કરકે...'** આહા..હા..! ઐસી બાત. મુનિ કિસે કહેં? આહા..હા..! જો **'આત્માકા પોષણ કરકે નિજ સ્વભાવભાવોંકો પુષ્ટ કરતે હુએ...'** નિજ સ્વભાવભાવ શક્તિરૂપ જો હૈ, ઉસકો વ્યક્તરૂપસે પુષ્ટિ કરતે હુએ-પ્રગટરૂપ પુષ્ટિ કરતે હુએ. આહા..હા..! શક્તિરૂપ તો પરમાત્મા હી હૈ. શક્તિ-સામર્થ્ય ઉસકા ભગવાન આત્માકા સ્વભાવ, પરમાત્માકા સ્વભાવ હી હૈ. યહાં તો વ્યક્ત પ્રગટ કરનેકી દશા. આહા..હા..!

'નિજ સ્વભાવભાવોંકો પુષ્ટ કરતે હુએ...' પર્યાયમેં. ધ્રુવ તો હૈ હી. ઉસકે અવલંબનસે.. આહા..હા..! અતીન્દ્રિય આનંદકો પુષ્ટ કરતે હુએ **'વિભાવભાવોંકા શોષણ કરતે હૈં.'** વિકલ્પકા નાશ કરતે હૈં. શોષણ નામ નાશ. દયા, દાન, વ્રતાદિ પંચ મહાવ્રતકા વિકલ્પ, વહ તો અપવાદમાર્ગ હૈ, દોષ હૈ, દુઃખ હૈ. આહા..હા..! ઉસકા શોષણ કરતે હૈં. વિકલ્પ ઉઠતા હૈ ઉસકા તો નાશ કરનેકા પ્રયત્ન હૈ. આહા..હા..! ઐસા માર્ગ.

'જિસ પ્રકાર માતાકા પલ્લા પકડકર ચલતા હુઆ બાલક...' સાડી પકડકર ચલતા હૈ. ઉસમેં કોઈ કૂત્તા આ ગયા તો માંકી સાડી બરાબર પકડે. કૂત્તા આયા, કોઈ બિલ્લી આઈ તો બરાબર પકડે. આહા..હા..! **'જિસ પ્રકાર માતાકા પલ્લા પકડકર ચલતા હુઆ બાલક કુછ અડચન દિખને પર...'** કૂત્તા આયા યા કોઈ બિલ્લી યા ગિલહરી આયી તો બાલક ડર ગયા. **'અડચન દિખને પર અધિક જોરસે પલ્લા પકડ**

લેતા હૈ,...' પલ્લા. આહા..હા..! દૃષ્ટાંત (દેતે હૈં).

'**ઉસી પ્રકાર મુનિ પરિષહ–ઉપસર્ગ આને પર...**' ક્ષુધા હો ઔર આહાર મિલે નહીં, તૃષા હો ઔર પાની મિલે નહીં. આહા..હા..! ઔર જંગલમેં સખ્ત ધૂપ (પડતી હો), ઉસમેં ધ્યાનમેં બૈઠે હો. કહતે હૈ, ઐસા પરિષહ પડે, '**ઉપસર્ગ આને પર...**' કોઈ જાનવર આકર થપ્પડ મારે. આહા..હા..! ઐસા ઉપસર્ગ આને પર '**પ્રબલ પુરુષાર્થપૂર્વક...**' પ્રબલ પુરુષાર્થપૂર્વક '**નિજાત્મદ્રવ્યકો પકડ લેતે હૈં.**' આહા..હા..! જૈસે (બાલક) ઉસકી માંકા પલ્લા વિશેષ પકડ લેતા હૈ, ઉસકી ગોદમેં ચલા જાય. ઐસે ચલતા હો, બાહર કોઈ કૂત્તા આયા હો તો ઉસકી ગોદમેં ચલા જાય. આહા..હા..! વૈસે, જબ પરિષહ ઔર ઉપસર્ગ હોતા હૈ, તબ '**પ્રબલ પુરુષાર્થપૂર્વક નિજાત્મદ્રવ્યકો પકડ લેતે હૈં.**' આહા..હા..!

'**ઐસી પવિત્ર મુનિદશા..**' ઐસી પવિત્ર મુનિદશા '**કબ પ્રાપ્ત કરેંગે! ઐસા મનોરથ સમ્યગ્દૃષ્ટિકો વર્તતા હૈ.**' આહા..હા..! ગૃહસ્થાશ્રમમેં ભી સમકિતીકો ઐસા ભાવ વર્તતા હૈ. કબ મૈં યહ છોડૂં ઔર કબ મૈં મુનિ હોઉં. કબ જંગલમેં મેરે આત્મામેં પરિષહ ઉપસર્ગ આને પર ભી મૈં ડિગૂ નહીં ઔર આનંદમેં જમ જાઉં! આહા..હા..! સબ અનજાની બાતેં. આહા..! અકેલા આત્મા.. આત્મા. વ્રત, નિયમ ઔર પચ્ચખાણ ભી વિકલ્પ ઔર રાગ (હૈ). આહા..હા..! જોગ, મન-વચન-કાયાકે જોગકા કંપન ભી નહીં. મન, વચન, કાયા તો નહીં, વહ તો જડ હૈ, લેકિન ઉસકે વશ હોકર કંપન હોતા હૈ, ઉસસે રહિત. આહા..હા..! અપને આત્માકો પકડ લેતે હૈં. આહા..હા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! કલ તો ૩૭૬ આયા થા, આજ ૩૭૭ હૈ. '**ઐસી પવિત્ર મુનિદશા કબ પ્રાપ્ત કરેંગે! ઐસા મનોરથ સમ્યગ્દૃષ્ટિકો વર્તતા હૈ.**' આહા..હા..!

શ્રીમદ્‌ને અપૂર્વ અવસરમેં કહા ન? શ્રીમદ્.

'અપૂર્વ અવસર ઐસા કબ આયેગા? બાહ્યાંતર વર્તો નિર્ગ્રંથ જો.' બાહ્ય ઔર અભ્યંતર નિર્ગ્રંથ દશા વર્તો. આહા..! અપૂર્વ અવસર એવો.. વહ ગુજરાતી હૈ. ક્યારે આવશે? 'ક્યારે થઈશું બાહ્યાંતર નિર્ગ્રંથ જો, સર્વ ભાવનું છેદન કરી.' સર્વ ભાવથી ઉદાસીન. ઉદાસીન-પરમેં ઉદાસ. આહા..હા..! એક આત્મામેં રમણતા. વહી એક સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર મોક્ષમાર્ગ (હૈ). બાકી મોક્ષમાર્ગ દૂસરી કોઈ ચીજ હૈ નહીં. આહા..હા..!

વહ કહતે હૈં, '**ઐસા મનોરથ સમ્યગ્દૃષ્ટિકો વર્તતા હૈ.**' ભલે હી ગૃહસ્થાશ્રમમેં રહે. રાગાદિ હો, પરંતુ મનોરથમેં તો.. આહા..! મૈં કબ મુનિ હો જાઉં ઔર જંગલમેં આત્મદશા આનંદકી પુષ્ટિ કરું. ઐસી ભાવના સદા રહતી હૈ. વહ ૩૭૭ (પૂરા હુઆ).

જિસે સ્વભાવકી મહિમા જાગી હૈ ઐસે સચ્ચે આત્માર્થીકો વિષય-કષાયોંકી મહિમા ટૂટકર ઉનકી તુચ્છતા લગતી હૈ. ઉસે ચૈતન્યસ્વભાવકી સમઝમેં નિમિત્તભૂત દેવ-શાસ્ત્ર-ગુરુકી મહિમા આતી હૈ. કોઈ ભી કાર્ય કરતે હુએ ઉસે નિરંતર શુદ્ધ સ્વભાવ પ્રાપ્ત કરનેકા ખટકા લગા હી રહતા હૈ.

ગૃહસ્થાશ્રમમેં સ્થિત જ્ઞાનીકો શુભાશુભ ભાવસે ભિન્ન જ્ઞાયકકા અવલંબન કરનેવાલી જ્ઞાતૃત્વધારા નિરંતર વર્તતી રહતી હૈ. પરંતુ પુરુષાર્થકી નિર્બલતાકે કારણ અસ્થિરતારૂપ વિભાવપરિણતિ બની હુઈ હૈ ઈસલિયે ઉનકો ગૃહસ્થાશ્રમ સંબંધી શુભાશુભ પરિણામ હોતે હૈં. સ્વરૂપમેં સ્થિર નહીં રહા જાતા ઈસલિયે વે વિવિધ શુભભાવોંમેં યુક્ત હોતે હૈં :- 'મુઝે દેવ-ગુરુકી સદા સમીપતા હો, ગુરુકે ચરણકમલકી સેવા હો' ઈત્યાદિ પ્રકારસે જિનેન્દ્ર ભક્તિ-સ્તવન-પૂજન એવં ગુરુસેવાકે ભાવ હોતે હૈં તથા શાસ્ત્રસ્વાધ્યાયકે, ધ્યાનકે, દાનકે ભૂમિકાનુસાર અણુવ્રત એવં તપાદિકે શુભભાવ ઉનકે હઠ બિના આતે હૈં. ઈન સબ ભાવોંકે બીચ જ્ઞાતૃત્વ-પરિણતિકી ધારા તો સતત ચલતી હી રહતી હૈ.

નિજસ્વરૂપધામમેં રમનેવાલે મુનિરાજકો ભી પૂર્ણ વીતરાગદશાકા અભાવ હોનેસે વિવિધ શુભભાવ હોતે હૈં :- ઉનકે મહાવ્રત, અઠ્ઠાઈસ મૂલગુણ, પંચાચાર, સ્વાધ્યાય, ધ્યાન ઈત્યાદિ સંબંધી શુભભાવ આતે હૈં તથા જિનેન્દ્રભક્તિ-શ્રુતભક્તિ-ગુરુભક્તિકે ઉલ્લાસમય ભાવ ભી આતે હૈં. 'હે જિનેન્દ્ર! આપકે દર્શન હોનેસે, આપકે ચરણકમલકી પ્રાપ્તિ હોનેસે, મુઝે ક્યા નહીં પ્રાપ્ત હુઆ? અર્થાત્ આપ મિલનેસે મુઝે સબ કુછ મિલ ગયા'. ઐસે અનેક પ્રકારસે શ્રી પદ્મનન્દિ આદિ મુનિવરોંને જિનેન્દ્રભક્તિકે સ્રોત બહાયે હૈં. - ઐસે-ઐસે અનેક પ્રકારકે શુભભાવ મુનિરાજકો ભી હઠ બિના આતે હૈં. સાથ હી સાથ જ્ઞાયકકે ઉગ્ર આલંબનસે મુનિયોગ્ય ઉગ્ર જ્ઞાતૃત્વધારા ભી સતત ચલતી હી રહતી હૈ.

સાધકકો-મુનિકો તથા સમ્યગ્દૃષ્ટિ શ્રાવકકો-જો શુભભાવ આતે હૈં વે જ્ઞાતૃત્વપરિણતિસે વિરુદ્ધ સ્વભાવવાલે હોનેકે કારણ ઉનકા આકુલતારૂપસે-દુઃખરૂપસે વેદન હોતા હૈ, હેયરૂપ જ્ઞાત હોતે હૈં. તથાપિ ઉસ ભૂમિકામેં આયે બિના નહીં રહતે.

સાધકકી દશા એકસાથ ત્રિપટી (તીન વિશેષતાઓંવાલી) હૈ :- એક તો, ઉસે જ્ઞાયકકા આશ્રય અર્થાત્ શુદ્ધાત્મદ્રવ્યકે પ્રતિ જોર નિરંતર વર્તતા હૈ જિસમેં અશુદ્ધ તથા શુદ્ધ પર્યાયાંશકી ભી ઉપેક્ષા હોતી હૈ; દૂસરા, શુદ્ધ પર્યાયાંશકા સુખરૂપસે વેદન હોતા હૈ; ઔર તીસરા, અશુદ્ધ પર્યાયાંશ જિસમેં વ્રત, તપ, ભક્તિ આદિ શુભભાવોંકા સમાવેશ હૈ ઉસકા-દુઃખરૂપસે, ઉપાધિરૂપસે વેદન હોતા હૈ.

સાધકકો શુભભાવ ઉપાધિરૂપ લગતે હૈં-ઈસકા ઐસા અર્થ નહીં હૈ કિ વે ભાવ હઠપૂર્વક હોતે હૈં. યોં તો સાધકકે વે ભાવ હઠરહિત સહજદશાકે હૈં, અજ્ઞાનીકી ભાંતિ 'યે ભાવ નહીં કરુંગા તો પરભવમેં દુઃખ સહન કરના પડેંગે' ઐસે ભયસે જબરન્ કષ્ટપૂર્વક નહીં કિયે જાતે; તથાપિ વે સુખરૂપ ભી જ્ઞાત નહીં હોતે. શુભભાવોંકે સાથ-સાથ વર્તતી, જ્ઞાયકકા અવલંબન લેનેવાલી જો યથોચિત નિર્મલ પરિણતિ વહી સાધકકો સુખરૂપ જ્ઞાત હોતી હૈ.

જિસ પ્રકાર હાથીકે બાહરકે દાંત-દિખાનેકે દાંત અલગ હોતે હૈં ઔર ભીતરકે દાંત-ચબાનેકે દાંત અલગ હોતે હૈં, ઉસી પ્રકાર સાધકકો બાહ્યમેં ઉત્સાહકે કાર્ય-શુભ પરિણામ દિખાયી દેં વે અલગ હોતે હૈં ઔર અંતરમેં આત્મશાન્તિકા-આત્મતૃપ્તિકા સ્વાભાવિક પરિણમન અલગ હોતા હૈ. બાહ્ય ક્રિયાકે આધારસે સાધકકા અંતર નહીં પહિચાના જાતા. ૩૭૮.

૩૭૮. બડા (બોલ હૈ). **'જિસે સ્વભાવકી મહિમા જાગી હૈ...'** જિસકો ભગવાન આત્માકા સ્વભાવ, સ્વ-સ્વ-અપના ભાવ આનંદ, ત્રિકાલી આનંદ, ત્રિકાલી શાંતિ, ત્રિકાલી પ્રભુતા, ત્રિકાલી સ્વચ્છતા,.. આહા..હા..! જિસકો સ્વભાવમકી મહિમા, વહ સ્વભાવ. ત્રિકાલી સ્વભાવ સનાતન અનાદિઅનંત નિત્યાનંદ પ્રભુ, ઉસકી સ્વભાવકી મહિમા જાગી હૈ, **'ઐસે સચ્ચે આત્માર્થીકો...'** ઐસે સચ્ચે આત્માર્થીકો, સચ્ચા આત્માર્થી. વહ આત્માર્થી હૈ. આહા..! **'વિષય-કષાયોંકી મહિમા ટૂટકર...'** ઐસે ગૃહસ્થાશ્રમમેં ભી વિષય-કષાયોંકી મહિમા ટૂટકર **'ઉનકી તુચ્છતા લગતી હૈ.'** ધર્મીજીવકો અપને સ્વભાવકી મહિમાકે આગે વિષય-કષાય આ જાતા હૈ, પરંતુ તુચ્છતા લગતી હૈ. આહા..હા..! અંદરમેં આદર નહીં હૈ. અંદરમેં જ્ઞાનાનંદકા આદર હૈ. બાકી વિષયવાસના આ જાતી હૈ. ચારિત્રદોષ (હૈ). ભૂમિકા મુનિકી હૈ નહીં. મુનિકી દશામેં ભી કભી દોષ આ જાતા હૈ. પુરુષાર્થકી મંદતા હો જાય તો. પરંતુ ઉસસે ભી હટકર સ્વભાવમેં રહનેકા પ્રયત્ન કરતે હૈં.

'ઉસે ચૈતન્યસ્વભાવકી સમઝમેં નિમિત્તભૂત...' આહા..હા..! ભગવાન આત્મા અકેલા અતીન્દ્રિય આનંદકા રત્ન ભરા હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદકા હિરા પ્રભુ, શરીર પ્રમાણ.. હીરાકા જૈસે પાસા હોતા હૈ, વૈસે પ્રભુમેં અનંત ગુણકા પાસા હૈ. આત્મામેં અંદર આહા..હા..! **'ચૈતન્યસ્વભાવકી સમઝમેં નિમિત્તભૂત દેવ-શાસ્ત્ર-ગુરુકી મહિમા આતી હૈ.'** વિકલ્પ આતા હૈ. આહા..હા..! શુભભાવ ધર્મીકો ભી અપને સ્વરૂપમેં

સ્થિર રહ સકે નહીં-ઉત્સર્ગમેં, તો અપવાદમેં આ જાતે હૈં. દેવ-ગુરુ-ધર્મકી મહિમા.. આહા..હા..! ઉસકે નિમિત્તભૂત (હૈં તો) આતી હૈ.

'**કોઈ ભી કાર્ય કરતે હુએ ઉસે નિરંતર શુદ્ધ સ્વભાવ પ્રાપ્ત કરનેકા...**' આહા..હા..! કહતે હૈં કિ 'ચૈતન્યસ્વભાવકી સમઝમેં નિમિત્તભૂત દેવ-શાસ્ત્ર-ગુરુકી મહિમા આતી હૈ.' ફિર ભી '**કોઈ ભી કાર્ય કરતે હુએ...**' ઉસ કાર્યમેં ભી '**ઉસે નિરંતર શુદ્ધ સ્વભાવ...**' ભગવાન અતીન્દ્રિય આનંદ, નિર્મળાનંદ પ્રભુ અંદર વીતરાગમૂર્તિ આત્મા.. આહા..હા..! સાક્ષાત્ સિદ્ધ સમાન. 'સર્વ જીવ છે સિદ્ધસમ, જે સમજે તે થાય.' શ્રીમદ્‌મેં હૈ. 'સર્વ જીવ છે સિદ્ધસમ'. સર્વ જીવ સિદ્ધ સમાન હૈં. અભવિ યા ભવિ. આહા..હા..! શરીરસે તો રહિત હૈ, યહ તો મિટ્ટી હૈ, કર્મ જો ધૂલ હૈ ઉસસે રહિત હૈ. પરંતુ પુણ્ય ઔર પાપકા ભાવ, દેવ-શાસ્ત્ર-ગુરુકી મહિમાકા ભાવ પુણ્ય ઉસસે ભી રહિત હૈ. આહા..હા..!

'**મહિમા આતી હૈ. કોઈ ભી કાર્ય કરતે હુએ...**' ઉસ મહિમાકે કાલમેં ભી, દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્રકી મહિમાકે કાલમેં ભી '**નિરંતર શુદ્ધ સ્વભાવ પ્રાપ્ત કરનેકા ખટકા લગા હી રહતા હૈ.**' આહા..હા..! ભલે શુભભાવ આતા હૈ, પરંતુ અંદરમેં ખટકા લગા હી રહતા હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદકા નાથ, ઉસે જો પકડ લિયા હૈ, ઉસ ઓરકા ઝુકાવ છૂટતા હી નહીં. ભલે રાગાદિ આતા હૈ, ફિર ભી અંતરકા ઝુકાવ દૂર હોતા નહીં. આહા..હા..! ઐસી બાતેં. કહાં સંસારમેં ગલે તક ડૂબ ગયે હો. ઉસે ઐસી બાતેં (સમજની). આહા..હા..!

ફિર ભી શ્રેણિક રાજા જૈસે, ભરત ચક્રવર્તી છ ખંડ, ૯૬ હજાર સ્ત્રિયાં, ૯૬ ક્રોડકા સૈન્ય ફિર ભી આત્મજ્ઞાન થા. આહા..હા..! વહ ચીજ નડતી નહીં હૈ, વહ તો રાગ હૈ. અંતર સ્વરૂપમેં રમણતા વહ ભિન્ન ચીજ હૈ. આહા..હા..! ૯૬ હજાર સ્ત્રિયાં, ૯૬ ક્રોડકે સૈન્ય.. આહા..! ફિર ભી આત્મજ્ઞાન પર લીનતા ચલતી હી હૈ. અંતરમેં.. અંતરમેં.. અંતરમેં. આહા..હા..! જિસકા ભોજન.. આહા..હા..! ૩૬૦ તો અધિકારી હૈં. જો ૩૬૦ અધિકારી હૈં, ઉસમેં એક અધિકારીકો, બાહર મહિનેમેં એક દિન આહાર કૈસા કરના, ઉસકી વ્યવસ્થા બારહ મહિને તક કરતા હૈ. આહા..હા..! ક્યા કહા?

ચક્રવર્તી સમકિતી હૈ, આત્મજ્ઞાની હૈ. ઉસકે ૩૬૦ રસોઈયા નહીં હૈ. રસોઇયા તો અલગ. ૩૬૦, રસોઈયાકો એક દિન ક્યા કરના, ઉસકી બારહ મહિને ખોજ કરકે, બારહ મહિને! આહા..હા..! લોગોંકો તો બૈઠના કઠિન. આહા..હા..! બારહ મહિને તક એક દિન કૈસા આહાર કરના, કૈસી રોટી, કૈસી દાલ, કૈસે ચાવલ...

આહા..હા..! હીરેકી ભસ્મ. ક્રોડો રૂપયેકી હીરેકી ભસ્મકો ઘીમેં ડાલકર, ઉસમેં ગેહૂ ડાલકર, વહ ગેહૂ ભસ્મવાલા ઘી પી જાય. ઉસકી બનાયે રોટી. લેકિન વહ સબ કલા, બારહ મહિનેમેં એક અધિકારી સીખે, સબ ખ્યાલમેં લે લે ઔર ફિર રસોઈયાકો હુકમ કરે. આહા..હા..! આજ યહ બનાના. યહ દાલ, યહ ચાવલ, યહ સબ્જી, યહ રોટી, યહ હલવા.. જો કુછ. આહા..હા..! ઐસે તો ૩૬૦ અધિકારી. રસોઈયાકો કહનેવાલે. ફિર ભી અંતરમેં નિરંતર આનંદકી લહર વર્તતી હૈ. આહા..હા..! જિસકા ભોજન, એક બારકા ભોજન ૩૨ કવલ બનાતે હૈં, એક કવલ ખોરાક ૯૬ ક્રોડકા સૈન્ય ખા ન સકે. એક કવલ ૯૬ ક્રોડકા સૈન્ય હજમ ન કર સકે. ઐસે ૩૨ કવલકો હજમ કરતે હૈં. આહા..હા..! ફિર ભી અંદરમેં ભિન્ન હૈ. અરે..! યહ નહીં, યહ તો રાગ હૈ. મેરી ચીજ તો વીતરાગમૂર્તિ આનંદ હૈ. ઉસ આનંદકી પ્રીતિ, પ્રેમ ઔર આદર જો પરિણતિ હૈ વહ પરિણતિ હટતી નહીં. આહા..હા..! લોગોંકો તો યહ કઠિન લગે. બાહરકા થોડા ત્યાગ દેખે તો માનો.. ઔર ઈસે તો બત્તીસ કવલકા એક કવલ ૯૬ ક્રોડકા સૈન્ય હજમ કર સકે નહીં. ઐસે ક્રોડો હીરે ઔર માણિકકી ભસ્મ કરકે,... આહા..હા..! ઘીમેં ડાલે ઔર ઉસમેં ડાલે ગેહૂ, વહ ગેહૂ સબ ભસ્મ પી જાય. ઉસ ગેહૂકી બનાયે રોટી. દાલકી જાત કોઈ અલગ હોગી. ઐસી અલૌકિક બાતેં કરે. ફિર ભી અંદરમેં કુછ નહીં, રસ બિલકુલ નહીં. આહા..હા..!

આત્માકા સ્વભાવ જહાં માલૂમ હુઆ હૈ, આહા..હા..! અતીન્દ્રિય આનંદકા વેદન જહાં હુઆ હૈ.. વહ તો આ ગયા થા ન? કલ કહા થા ન? વેદન હૈ ઉસકા આલંબન નહીં, આલંબન તો ભગવાન ત્રિકાલીકા આલંબન હૈ. આલંબન હૈ ઉસકા વેદન નહીં ઔર વેદન હૈ ઉસકા આલંબન નહીં. આહા..હા..! અરેરે..! ઐસી બાતેં કભી જિંદગીમેં સુનને (નહીં મિલે), ઉસમેં ભી પરદેસમેં ગયે હો ઉસે તો હો ચૂકા.. આહા..હા..! ઐસા માર્ગ પ્રભુકા હૈ, ભાઈ!

કહતે હૈં, ઉતના ૩૨ કવલકા ભોજન હંમેશા લે તો ભી ઉસસે ભિન્ન રહતે હૈં. અંદર અપને આનંદકો ચૂકતે નહીં. અપને આનંદકી દશા પર જો દૃષ્ટિ હુઈ હૈ ઔર જો પરિણમન હુઆ હૈ, પરિણમન નામ આનંદકી જો પર્યાય પ્રગટ હુઈ હૈ, ઉસમેં ઐસી ભોજનકી દશા હો તો ભી ઉસે વર્તમાન આનંદમેં કમી નહીં આતી. આનંદ બઢતા નહીં, પરંતુ વર્તમાન આનંદમેં કમી નહીં આતી. આહા..હા..! માર્ગ પ્રભુકા અલગ હૈ, ભાઈ! 'પ્રભુનો માર્ગ છે શૂરાનો, કાયરના નહિ કામ'. 'જિનનો માર્ગ છે શૂરાનો, કાયરના કામ નહિ ત્યાં'. સુન સકે નહીં ઐસી બાત. આહા..હા..! ઐસા ભોજન ઔર સમકિતી! ઔર એક બાર ભી ખાયે નહીં ઔર એક-એક મહિનેકા

ઉપવાસ. દ્રવ્યલિંગી નગ્ન મુનિ જંગલમેં બેસે, પરંતુ આત્મજ્ઞાન બિનાકા બિના અંકકે શૂન્ય. આહા..હા..! વહ ચાર ગતિમેં રખડેગા.

યહાં વહ કહતે હૈં, **'કોઈ ભી કાર્ય કરતે હુએ ઉસે નિરંતર...'** નિરંતર હૈ ન? **'શુદ્ધ સ્વભાવ પ્રાપ્ત કરનેકા ખટકા લગા હી રહતા હૈ.'** શુદ્ધ સ્વભાવકી વૃદ્ધિ કરનેકા ખટકા લગા હી રહતા હૈ. આહા..હા..!

'ગૃહસ્થાશ્રમમેં સ્થિત જ્ઞાનીકો...' ગૃહસ્થાશ્રમમેં સ્થિત જ્ઞાનીકો **'શુભાશુભ ભાવસે ભિન્ન...'** ઉસકો ભી શુભભાવ ઔર અશુભભાવ ભી આતા હૈ. ગૃહસ્થાશ્રમમેં સમકિતી હૈ, આત્મજ્ઞાની ઉસકો ભી શુભભાવ ઔર અશુભ દોનોં આતે હૈં. આહા..હા..! રૌદ્રધ્યાન આતા હૈ, પંચમ ગુણસ્થાનમેં. પરંતુ અંદરમેં ભિન્ન પડા હૈ, ઉસમેંસે હટતા નહીં. આહા..હા..! વહ કહતે હૈં કિ **'ગૃહસ્થાશ્રમમેં સ્થિત જ્ઞાનીકો શુભાશુભ ભાવ...'** અશુભભાવ ભી આતે હૈં ઔર શુભભાવ ભી આતે હૈં. આહા..હા..! સમકિતી હૈ, ધંધા ભી કરતા હૈ. શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર. લાખોંકા ઝવાહરાતકા ધંધા કરતે થે. ફિર ભી નારિયેલમેં જૈસે ગોલા ભિન્ન હોતા હૈ, .. વૈસે યહ નારિયેલકા ગોલા યહ શરીર-નારિયેલ, ઉસમેં ભગવાન ગોલા આનંદકા નાથ અંદર ભિન્ન હો ગયા હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ. લાખોંકા વ્યાપાર કરતે થે.

એક બાર તો એક માણેક યા રત્નકા વ્યાપાર કિયા થા, કોઈ ઝોહરીકી દુકાનમેં. ઉસને પુડિયા બના દી. જિસકા સૌદા થા વહ ભૂલ ગયા, વહ લેનેવાલા. ઔર ઊંચી ચીજકી પુડિયા, જિસમેં લાખોં રૂપયે મિલે ઐસી પુડિયા દે દી. જો સૌદા થા વહ સાધારણ હિરેકા થા ઔર ઉસ હિરેકી કિંમતકા પાર નહીં, ઉસકી પુડિયા બના દી. વહ પુડિયા લેકર ઘર આયે. આકર જહાં ખોલકર દેખા.. અરેરે..! અરે..! બેચારા અભી આયેગા. યહ ચીજ હમારી નહીં, હમને ઈસકા સૌદા નહીં કિયા હૈ. લાખોંકી કમાઈ. ઉસ પુડિયામેં લાખોંકી કમાઈ થી. આહા..હા..! ઐસે ઊંચે હીરે. ઉસે ખોલતે થે, ઉતનેમેં વહ આયા. ભાઈ! હમને યહ સૌદા નહીં કિયા હૈ. અરે..! ભાઈ! પ્રભુ! યહ રહી ચીજ, ભાઈ! લે જા. તેરી ચીજ લે જા. હમને જો સૌદા કિયા વહ ચીજ લાઓ. ઉસે ઐસા લગા, યહ હૈ કૌન? યહ કોઈ દૈવી પુરુષ હૈ! જિસે મૈંને પુડિયા બના દી, તો ભી અભી ખોલકર મુઝે દેતા હૈ. મેરી ભૂલ હુયી કિ મેરે હાથમેં યહ આ ગયા. આહા..હા..! લૌકિકમેં નૈતિક જીવન ધર્મીકા ઐસા હોતા હૈ. આહા..હા..! ધર્મીજીવકા નૈતિકપના ભી અલૌકિક હોતા હૈ. ઉસ વક્ત લાખોં (મિલતે થે). ઉસ વક્ત. અભી તો કિંમત કમ હો ગઈ. ઉસ વક્તકા એક લાખ ઔર અભીકે પચીસ લાખ. ઉસ વક્ત લાખોંકી કિંમતકી પુડિયા. ખોલકર દેખતે હૈં તો, અરે..! ઈસકા

સૌદા મૈંને નહીં કિયા હૈ. અરે..! યહ ક્યા આ ગયા? ઉતનેમેં વહ આયા, ઉસે દે દિયા. વહ લેતા હૈ ઔર બોલતા હૈ, યે દૈવી પુરુષ હૈ કૌન? આહા..હા..! જિસે આત્માકી પડી હૈ, ઉસે દુનિયાકી કોઈ ચીજકી દરકાર નહીં. ક્રોડોં રૂપયા હો યા ન હો. આહા..હા..!

યહાં યહ કહતે હૈં, '**ગૃહસ્થાશ્રમમેં સ્થિત...**' સમકિતી ધર્મી-આત્માકા ભાનવાલા. જ્ઞાનીકો '**શુભાશુભ ભાવસે...**' શુભ ઔર અશુભ દોનોં ભાવ હોતે હૈં. આહા..હા..! હૈ? શુભભાવ ભી હોતા હૈ ઔર અશુભભાવ ભી હોતા હૈ. આહા..હા..! '**શુભાશુભ ભાવસે ભિન્ન જ્ઞાયકકા અવલંબન કરનેવાલી...**' જ્ઞાયક સ્વરૂપ ભગવાન આત્મા, ઐસા નિત્યાનંદ પ્રભુ, જ્ઞાનકા હિરા પૂરા ભગવાન આત્મા, ઉસકી જો અંતર દૃષ્ટિ, પકડ, અનુભવ હુઆ હૈ, વહ '**જ્ઞાયકકા અવલંબન કરનેવાલી જ્ઞાતૃધારા...**' વર્તમાન પર્યાય. ત્રિકાલ જ્ઞાયકકો પકડનેવાલી વર્તમાન જ્ઞાતૃધારા. જ્ઞાયકકો પકડનેવાલી જ્ઞાયકધારા. જ્ઞાયક વહ દ્રવ્ય ત્રિકાલી. ઉસકો પકડનેવાલી-અનુભવ કરનેવાલી ધારા વહ પર્યાય હૈ. આહા..હા..!

'**જ્ઞાયકકા અવલંબન કરનેવાલી...**' આહા..હા..! કૌન? જ્ઞાતૃધારા. '**નિરંતર વર્તતી રહતી હૈ.**' આહા..! જ્ઞાયક સ્વરૂપ ભગવાન આત્મા, જિસમેં પુણ્ય-પાપ તો હૈ નહીં, શરીર, વાણી, મન તો હૈ નહીં. દયા, દાન, કામ, ક્રોધ હૈ નહીં, પરંતુ જિસમેં અલ્પતા હૈ નહીં. વહ તો પરિપૂર્ણ આનંદ ઔર પરિપૂર્ણ શક્તિસે ભરા પડા હૈ. અશુદ્ધતા તો હૈ નહીં.. આહા..! પરંતુ અપૂર્ણતા હૈ નહીં. આહા..હા..! ઐસી બાતેં હૈં. અનજાને આદમીકો તો ઐસા લગે કિ યહ ક્યા? ઉસ રાસ્તે પર ચલા નહીં હૈ. આહા..! વીતરાગ ત્રિલોકનાથ જિનેશ્વરકા અંતર માર્ગ, વહ પંથ સુના નહીં, ઉસ રાસ્તે પર ચલા નહીં. આહા..હા..! ઉસે તો રખડનેકા રાસ્તા (હૈ).

યહાં કહતે હૈં, ધર્મીકો ગૃહસ્થાશ્રમમેં શુભ ઔર અશુભભાવ હોને પર ભી. શુભાશુભ ભાવ તો વિકાર હૈ, ફિર ભી કમજોરીસે હોતા હૈ, પરંતુ ઉસસે ભિન્ન જ્ઞાયકકા અવલંબન કરનેવાલી જ્ઞાતૃધારા. ત્રિકાલી જ્ઞાયક સ્વરૂપ, ઉસકા અવલંબન કરનેવાલી વર્તમાન જ્ઞાનકી પર્યાય. આહા..હા..! જ્ઞાતૃધારા '**નિરંતર વર્તતી રહતી હૈ.**' ભાષા તો સાદી હૈ, પ્રભુ! માલ તો જો હૈ સો હૈ. આહા..હા..! માલ, અકેલા મકખન હૈ.

'**પરંતુ પુરુષાર્થકી નિર્બલતાકે કારણ...**' યહ ક્યા કહા પરંતુ? કિ જ્ઞાયકભાવ જો ત્રિકાલ હૈ, ઉસકી પરિણતિમેં જ્ઞાતૃધારા તો બહતી હૈ. જાનન, જાનન-દેખન, આનંદકી દશા તો વર્તતી હૈ. ફિર ભી, '**પરંતુ પુરુષાર્થકી નિર્બલતાકે કારણ અસ્થિરતારૂપ વિભાવપરિણતિ બની હુઈ હૈ...**' આહા..હા..! ગૃહસ્થાશ્રમમેં ભી બડી-બડી લડાઈ

કરતે હૈં. આહા..હા..! અરબોંકા વ્યાપાર હોતા હૈ. ચક્રવર્તીકા રાજ કિસે કહેં! જિસકે બત્તીસ કવલમેંસે એક કવલ ૯૬ ક્રોડ સૈન્ય ન ખા સકે, વહ ૩૨ કવલ હંમેશા ખાયે, ફિર ભી વહ સમકિતી. ઔર દૂસરા લૂખી રોટી ખાય, દૂધ ઔર ઘીકા ત્યાગ કરકે. ફિર ભી ઉસે રાગકા પ્રેમ હૈ ઔર આત્માકા પ્રેમ નહીં હૈ. અંતર જ્ઞાયક ઓરકી દૃષ્ટિ હોકર જ્ઞાયકકી ધારા જાગૃત નહીં હુયી હૈ. વહ અજ્ઞાની હૈ.

મુમુક્ષુ :- જ્ઞાતાધારામેં પૂર્ણતા હૈ કિ અપૂર્ણતા હૈ?

ઉત્તર :- કાયમ-કાયમ ચલતી હૈ. જિતની નિર્મલ ખીલી હૈ, ખીલી હૈ ઉતની, ખીલી હૈ ઉતની. ગૃહસ્થાશ્રમમેં દો કષાયકા અભાવ. મિથ્યાત્વકા અભાવ હુઆ, ઉતની ખીલી હૈ. જિતની ખીલી હૈ ધારા વહ ચલતી હૈ. આહા..હા..! સમજમેં આયા? ઐસી બાતેં. આહા..હા..!

'**વિભાવપરિણતિ બની હુઈ હૈ...**' પુરુષાર્થકી કમજોરીસે ધર્મીકો ભી શુભ-અશુભભાવ આતા હૈ. આહાહા...! બંધકા કારણ હૈ, આતા હૈ. પરંતુ વહ અસ્થિરતાકે કારણ, નિર્બલતાકે કારણ. '**ઈસલિયે ઉનકો ગૃહસ્થાશ્રમ સંબંધી શુભાશુભ પરિણામ હોતે હૈં.**' હૈ ના? શુભ-અશુભભાવ. અશુભભાવ ભી હોતા હૈ. આહા..હા..! પુત્રો-પુત્રી, સ્ત્રી, પુત્ર, કુટુંબ. વિકલ્પ ઉઠતા હૈ, જાનતે હૈં કિ યહ કોઈ મેરી ચીજ નહીં હૈ. મૈં કિસીકા નહીં હૂં, વહ મેરે નહીં હૈ. પરંતુ અસ્થિરતાકે કારણ સ્વરૂપકી દૃષ્ટિ હોને પર ભી, ઉસ ભૂમિકાકે પ્રમાણમેં, ઉસ દશા અનુસાર જ્ઞાયકકી જ્ઞાયકધારા નિર્મલ પરિણતિ વર્તતી હોને પર ભી ઐસે વિભાવ શુભાશુભ ભાવ આતા હૈ. આહા..હા..! ઐસા ધર્મ. ઐસા કૈસા? દૂસરોંકો ઐસા લગે, યહ જૈન ધર્મ હોગા? આહા..હા..! હમ તો એકેન્દ્રિયકી દયા પાલો, વ્રત કરો, યહ સુના થા. વહ બાત તો ઈસમેં કહીં નહીં આતી. આહા..હા..! પ્રભુ! વહ માર્ગ કોઈ દૂસરા હૈ. આહા..હા..! બાહ્ય વ્રત, તપ ઔર ક્રિયાકાંડ.. અરે..! શરીરસે બ્રહ્મચર્ય પાલે, પ્રભુ! વહ ભી ધર્મ નહીં. વહ શુભભાવ હૈ. આહા..હા..!

બ્રહ્મ નામ આત્મા જ્ઞાયક હૈ, ઉસકો પકડકરકે ઉસમેં લીનતા હોતી હૈ ઔર અતીન્દ્રિય આનંદકા સ્વાદ આતા હૈ, ઉસકા નામ બ્રહ્મચર્ય હૈ. સબ બાતમેં ફર્ક હૈ, નાથ! તું બડા પ્રભુ હૈ, ભગવાન! તેરી બાત તૂને સુની નહીં. આહા..હા..! તૂ કિતની કિંમતકા ઔર કિતની ઋદ્ધિસે (ભરા હૈ), કિતની કિંમત ઔર તેરે અંદર કિતની ઋદ્ધિ ભરી હૈ. આહા..હા..! સિદ્ધ સમાન ઋદ્ધિ સબ પડી હૈ તેરેમેં. ભગવાન! તૂને નજર નહીં કી. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં કિ ગૃહસ્થાશ્રમમેં આત્મજ્ઞાન હોને પર ભી, ધર્મધ્યાન હોને પર

ભી વિભાવ પરિણતિ આતી હૈ, શુભાશુભ પરિણતિ હોતી હૈ, સ્વરૂપમેં સ્થિર નહીં હો સકતા હૈ. આહા..હા..! '**સ્વરૂપમેં સ્થિર નહીં રહા જાતા ઇસલિયે વે વિવિધ શુભભાવોંમેં યુક્ત હોતે હૈં...**' યહ બાત લી. પહલે તો શુભાશુભ દોનોં ભાવ લિયે થે. ફિર એક શુભકી લી. '**વિવિધ શુભભાવોંમેં યુક્ત હોતે હૈં.**' ભક્તિ, વાંચન, શ્રવણ, ચર્ચા-વાર્તા શાસ્ત્રકી યહ સબ શુભભાવ હૈ. કરતે હૈં. ઓહોહો..!

'**મુઝે દેવ-ગુરુકી સદા સમીપતા હો,...**' આહા..! ઐસી ભાવના ભી કરતે હૈં. હૈ શુભભાવ, વિકલ્પ. '**મુઝે દેવ-ગુરુકી સદા સમીપતા હો, ગુરુકે ચરણકમલકી સેવા હો.**' આહા..હા..! ઐસા વિકલ્પ શુભભાવ જ્ઞાતૃધારા હોને પર ભી, જાનન શક્તિકી વ્યક્તતા પ્રગટ હોને પર ભી યહ ભાવ આતા હૈ. ક્યોંકિ પૂર્ણ શુદ્ધતા પ્રગટ નહીં હુયી હૈ. '**ઇત્યાદિ પ્રકારસે જિનેન્દ્રભક્તિ,...**' જિનેન્દ્ર ભક્તિ ભી આતી હૈ. જાનતે હૈં કિ યહ શુભભાવ હૈ, પુણ્ય હૈ, ધર્મ નહીં. આહા..હા..! '**સ્તવન..**' શુભભાવ હૈ. ભગવાનકા સ્તવન ગાતે હૈં. કલ ભાઈ! એક લેખ આયા હૈ. કોઈ આર્જિકાને.. એક માસિક આતા હૈ, સમયસારકા ગીત બહુત અચ્છા બનાયા હૈ. સમયસારકી પ્રશંસા કા ગીત બનાકર. ઉસે જો બૈઠા હો, વહ અલગ બાત. પરંતુ સમયસારકી ઐસી પ્રશંસા કી હૈ, ઐસી પ્રશંસા કી હૈ. આહા..! ગીત બનાયા હૈ. સમયસાર યાની ક્યા ચીજ! આહા..! ઇસ ભરતક્ષેત્રકી ઉગ્ર, ઉત્તમસે ઉત્તમ ચીજ!! જગતચક્ષુ! આહા..હા..! સમયસાર યાની આત્મા. આહા..હા..!

આત્માકી પરિભાષા સમયસારમેં કુંદકુંદાચાર્યને કી હૈ, વહ બહિન કહતી હૈં. આહા..હા..! ભક્તિ આતી હૈ, સ્તવન આતા હૈ, પૂજન આતા હૈ '**એવં ગુરુસેવાકે ભાવ હોતે હૈં...**' આહા..હા..! શુભભાવ આતા હૈ. પરંતુ ધર્મી જાનતે હૈં કિ શુભભાવ પુણ્ય હૈ. મેરે આદર કરને લાયક નહીં હૈ. આહા..હા..! ફિર ભી પુરુષાર્થકી કમજોરીસે આયે બિના રહતા નહીં. આહા..હા..! એક મ્યાનમેં દો તલવાર? દો નહીં હૈ. ચૈતન્ય ભગવાન નિર્મલાનંદ વીતરાગમૂર્તિ પ્રભુ, ઉસકી ધારા નિર્મલ ભી ચલતી હૈ ઔર સાથમેં રાગ ભી ચલતા હૈ. શુભ ઔર અશુભ રાગ. સાધક હૈ વહાં બાધક તો હોતા હી હૈ. મિથ્યાદૃષ્ટિકો આંશિક ધર્મ ભી નહીં હૈ. અકેલે શુભ ઔર અશુભભાવ (હૈં). ભગવાનકો આંશિક ભી દુઃખ નહીં હૈ. અકેલે શુદ્ધ સ્વભાવકા પૂર્ણ પરિણમન (હૈ). સાધકકો જિતના સ્વભાવકે આશ્રયસે શુદ્ધતા (હુયી ઉતની શુદ્ધતા હૈ). જિતના લક્ષ્ય પર ઉપર જાતી હૈ, ઉતની અશુદ્ધતા હૈ. દોનોં સાથમેં ચલતી હૈ. આહા..હા..! દોનોં સાથમેં ચલતી હૈ.

એક શ્લોક આતા હૈ ન? ભાઈ! જબ તક કર્મકી પૂર્ણ વિરતી ન હો,.. શ્લોક

આતા હૈ. તબ તક રાગ આયે, આયે, ઉસસે વિરોધ નહીં હૈ. વિરોધ યાની વહાં જ્ઞાતૃપના ન રહ સકે, રાગ આયા ઈસલિયે જ્ઞાતૃપના ન રહ સકે ઐસા ભી નહીં. વૈસે રાગ આયા ઈસલિયે ધર્મ હૈ, ઐસા ભી નહીં. આહા..હા..! શ્લોક હૈ ન? ભાઈ! યાવત કર્મ વિરતિ. કર્મ યાની કાર્ય-રાગ. રાગકી પૂર્ણ નિવૃત્તિ નહીં હૈ, તબ તક ધર્મી-સમકિતી-આત્મજ્ઞાનીકો ભી રાગ તો આતા હૈ. અશુભરાગ આતા હૈ. આહા..હા..! લેકિન ઉસકી મીઠાસ નહીં હૈ. આહા..હા..! ઉસકા ખેદ, દુઃખ, ઝહર જૈસા જાનતે હૈં. પુરુષાર્થકી કમજોરીકે કારણ.. આહા..હા..! પહલે શુભાશુભ ભાવ કહા હૈ, બાદમેં શુભભાવકી બાત કી હૈ.

ગુરુકી સેવા '**તથા શાસ્ત્રસ્વાધ્યાયકે,...**' શાસ્ત્રસ્વાધ્યાય વહ ભી વિકલ્પ હૈ, શુભભાવ હૈ. ધર્મ નહીં. આહા..હા..! શાસ્ત્ર કહના ઔર સુનના, દોનોં રાગ હૈ. આહા..હા..! આયે બિના રહે નહીં. કમજોરીસે આતા હૈ, પરંતુ હૈ નુકસાનકારક. અરર..ર..! સમાધિ શતકમેં તો વહાં તક લિયા હૈ, મુનિ કહતે હૈં કિ હમકો ઉપદેશકા વિકલ્પ આતા હૈ, શુભરાગ હૈ, પરંતુ વહ પાગલપન હૈ. ઐસા કહતે હૈં. આહા..હા..! સમાધિ શતક. યોગીન્દ્રદેવ. ઉપદેશકા શુભભાવ આતા હૈ વહ પાગલપન હૈ. ક્યોં? કિ હમારે રાગસે વહ સમજ નહીં જાયેગા. ઉસકી પર્યાય સ્વતંત્ર હૈ. ઉસકી પર્યાય ઉસકે કારણસે સ્વતંત્ર પ્રગટ હોગી. આહા..હા..! તો ઐસા રાગ આયા હૈ વહ નિરર્થક હૈ. આહા..હા..! સુનનેમેં ભી રાગ આયા વહ વિકલ્પ રાગ હૈ. ગણધર ભી ભગવાનકી વાણી સુનતે હૈં, પરંતુ હૈ શુભરાગ, ધર્મ નહીં. આહા..હા..!

'**શાસ્ત્રસ્વાધ્યાયકે, ધ્યાનકે,...**' અંદર ધ્યાન કરું ઐસા વિકલ્પ આતા હૈ. શુભ.. શુભ. '**દાનકે,..**' સચ્ચે મુનિ, સંત આદિકો ધર્મીકો દાનાદિકા ભાવ આતા હૈ, વહ પુણ્ય શુભભાવ હૈ. પુણ્ય હૈ. '**ભૂમિકાનુસાર...**' દેખો! '**અણુવ્રત એવં તપાદિકે શુભભાવ ઉનકે હઠ બિના આતે હૈં.**' ભૂમિકા અનુસાર અણુવ્રત બારહ વ્રત હોતે હૈં, તપાદિ હોતે હૈં. વહ '**શુભભાવ ઉનકે હઠ બિના આતે હૈં.**' સહજ આતે હૈં. ઉસ કાલમેં ક્રમબદ્ધમેં આનેવાલા હૈ તો આયા હૈ, ઐસા જાનકર દૂર રહતે હૈં. હઠ બિના. આહા..હા..! '**ઈન સબ ભાવોંકે બીચ જ્ઞાતૃત્વ-પરિણતિકી ધારા તો સતત ચલતી હી રહતી હૈ.**' મૈં જાનનેવાલા હૂં, યહ બાત તો સદા ચલતી રહતી હૈ. ઉસમેં વિરહ પડતા નહીં.

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા સુદ-૩, શુક્રવાર, તા. ૧૨-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત- ૩૭૮. પ્રવચન નં. ૩૧

ઈસમેં ૧૬૦ પૃષ્ઠ હૈ. તીસરા પૈરાગ્રાફ હૈ. '**નિજસ્વરૂપધામમેં...**' પહલા આયા. ૩૭૮ કા તીસરા પૈરાગ્રાફ. દો પૈરાગ્રાફ ચલે હૈં. '**નિજસ્વરૂપધામ...**' અતીન્દ્રિય આનંદ ઔર અતીન્દ્રિય જ્ઞાન જિસકી સત્તામેં હૈ, મૌજૂદગીરૂપ વહી હૈ. અનંત જ્ઞાન, જ્ઞાનસ્વરૂપ હૈ લકિન વહ જ્ઞાન અનંત હૈ. ઉસકી કોઈ મર્યાદા નહીં હૈ. ઐસા આનંદ. ઉસકી સત્તા ક્ષેત્ર થોડા, અસંખ્ય પ્રદેશમેં લેકિન ગુણ અનંત અપરિમિત ગુણ જિસમેં હૈ, ઐસા નિજસ્વરૂપધામ. નિજસ્વરૂપધામ. આહા..! '**રમનેવાલે મુનિરાજકો ભી પૂર્ણ વીતરાગદશાકા અભાવ હોનેસે વિવિધ શુભભાવ હોતે હૈં.**' ઉનકો ભી વિવિધ શુભભાવ તો હોતે હૈં. આહા..હા..!

'**ઉનકે મહાવ્રત,...**' યહ શુભભાવ. '**અઠ્ઠાઈસ મૂલગુણ,...**' શુભભાવ '**પંચાચાર,...**' વ્યવહાર. વ્યવહાર પંચાચાર. બાકી નિશ્ચય પંચાચાર ભી હૈ. પ્રવચનસાર. પહલે શુરૂઆતમેં નિશ્ચય પંચાચાર (આતે હૈં). ઔર યહ વ્યવહાર પંચાચાર શુભભાવ. '**સ્વાધ્યાય,...**' શાસ્ત્રકા સ્વાધ્યાય કરના વહ ભી શુભભાવ હૈ. '**ધ્યાન ઈત્યાદિ સંબંધી...**' ધ્યાન યાની આત્માકા વિચાર, વિકલ્પ. ધ્યાન યાની નિર્વિકલ્પ નહીં. પરંતુ અંદર મૈં ધ્યાન કરું. ચૈતન્ય આનંદ સ્વરૂપ હૈ. ઐસી જો વિકલ્પ દશા ઉસકો યહાં ધ્યાન કહતે હૈં. '**ઈત્યાદિ સંબંધી શુભભાવ આતે હૈં...**' આહા..હા..! વેદનમેં ભી શુભભાવ હૈ. વેદનમેં શુદ્ધભાવ ઔર શુભભાવકા વેદન હૈ. અશુભકા ભી થોડા વેદન હૈ. પરંતુ વેદનકા આલંબન નહીં હૈ. જિસકા આલંબન (હૈ), ઉસકા વેદન નહીં હૈ. જિસકા વેદન હૈ, ઉસકા આલંબન નહીં હૈ. આહા..હા..! શુદ્ધ પર્યાય, શુભભાવ, અશુભ વેદનમેં હૈ. શુદ્ધ વેદન ભી હૈ, અશુભ ઔર શુભકા વેદન હૈ. વેદનકા અવલંબન નહીં હૈ, વેદનકા આલંબન નહીં હૈ. ઔર જિસકા આલંબન હૈ ઉસકા વેદન નહીં હૈ. આહા..હા..! ધ્રુવસ્વરૂપ. સ્વધામ કહા ન? નિજસ્વરૂપધામમેં. રહના ભલે વહાં રહે, ઉસકા વેદન નહીં હૈ. ચંદુભાઈ! વેદન પર્યાયકા હૈ. '**નિજસ્વરૂપધામમેં રમનેવાલે...**' ઐસા કહા ન? મુનિરાજકો ઐસે શુભભાવ આતે હૈં. '**જિનેન્દ્રભક્તિ-શ્રુતભક્તિ-ગુરુભક્તિકે ઉલ્લાસમય ભાવ ભી આતે હૈં.**' ઉલ્લાસ, પ્રેમ ઔર ઉલ્લાસ દિખનેમેં ભી આતે હૈં.

'હે **જિનેન્દ્ર!**' પદ્મનંદી આચાર્ય કહતે હૈં. પદ્મનંદી મુનિ. '**આપકે દર્શન હોનેસે,**

આપકે ચરણકમલકી પ્રાપ્તિ હોનેસે, મુઝે ક્યા નહીં પ્રાપ્ત હુઆ?' હૈ તો પર. પરંતુ ઐસા ભી વ્યવહાર આતા હૈ. પરંતુ વહ વ્યવહાર અવલંબન કરને લાયક નહીં હૈ. આહા..હા..! અવલંબન કરને લાયક તો એક નિજધામ શુદ્ધ સ્વરૂપ (હૈ). ઐસી ચીજ મુનિકો ભી આતી હૈ, ઐસા કહતે હૈં. હે નાથ! '**મુઝે ક્યા નહીં પ્રાપ્ત હુઆ?**' યહ તો વ્યવહાર આયા. આપકી પ્રાપ્તિ હુયી, પ્રભુ! '**મુઝે ક્યા નહીં પ્રાપ્ત હુઆ?**' યહ તો વેદનકી, શુભભાવકી વેદનકી દશાકી બાત હૈ. આહા..હા..! ઉસ સમય ભી જિસકા વેદન નહીં, ઉસકા આલંબન તો કાયમ રહતા હૈ. ધ્રુવકા આલંબન તો કાયમ રહતા હૈ. ભલે વહ વેદનમેં ન આવે. વેદનમેં ધ્રુવ આતા નહીં. આહા..હા..! ઔર વેદનમેં પર્યાય આતી હૈ ઉસકા આલંબન નહીં.

યહ શુભભાવ આતા હૈ, હે પ્રભુ! '**આપકે દર્શન હોનેસે, આપકે ચરણકમલકી પ્રાપ્તિ હોનેસે, મુઝે ક્યા નહીં પ્રાપ્ત હુઆ?**' ઐસા કહતે હૈં. ક્યા નહીં પ્રાપ્ત હુઆ? વહ તો વિકલ્પ હૈ. વેદનમેં તો વિકલ્પ હૈ. સમજમેં આયા? લેકિન ઉસ સમય ભી આલંબન તો ધ્રુવકા હૈ. આપકે ચરણકમલ પ્રાપ્ત હુએ, મુઝે ક્યા નહીં પ્રાપ્તિ હુયી? યહ તો એક શુભભાવકા વેદન હૈ તો વહ બાત આતી હૈ. લેકિન અંતરમેં જો ચીજ હૈ, જિસકા વેદન નહીં, પરંતુ જિસકા આલંબન એક ક્ષણ હટતા નહીં.. આહા..હા..! જિસકા આલંબન એક સમય હટતા નહીં. જિસકે વેદનમેં ચાહે તો શુભ વેદન હો, શુદ્ધકા વેદન હો, અરે..! અશુભકા ભી થોડા ભાવ આ જાય. મુનિકો ભી આર્તધ્યાન આ જાય. પંચમ ગુણસ્થાનમેં તો રૌદ્રધ્યાન ભી આ જાય. વેદન હૈ, આલંબન નહીં. આહા..હા..!

આધાર પ્રભુ એક સમયમેં નિજ સ્વરૂપધામ ઉસકા અવલંબન ઔર આધાર તો કાયમ એક હી રહતા હૈ. આહા..હા..! ઐસી દશામેં આતે હૈં. પ્રભુ! આપકે દર્શનસે મુઝે ક્યા નહીં હુઆ? ઐસી ભાષા ભી આતી હૈ, વિકલ્પ ભી આતા હૈ. ફિર ભી ઉસકા અવલંબન નહીં. આહા..હા..! અવલંબનમેં તો અંદર પ્રભુ જ્ઞાયક વસ્તુ જ્ઞાયકકી ધારા ચલતી હૈ, ઉસકા વેદન હૈ, આલંબન જ્ઞાયકકા હૈ. શુભ-અશુભકા ભી નહીં ઔર શુદ્ધકા ભી આલંબન નહીં. આહા..હા..! ઐસી ચીજ હૈ.

'**આપ મિલનેસે મુઝે સબ કુછ મિલ ગયા. ઐસે અનેક પ્રકારસે શ્રી પદ્મનંદિ આદિ મુનિવરોંને જિનેન્દ્રભક્તિકે સ્રોત બહાયે હૈં.**' પ્રવાહ બહાયા હૈ. '**ઐસે ઐસે અનેક પ્રકારકે શુભભાવ મુનિરાજકો ભી હઠ બિના આતે હૈં.**' શુભ નહીં લાઉંગા તો દુર્ગતિમેં જાઉંગા, ઐસી હઠ નહીં, ઐસા લક્ષ્ય ભી નહીં હૈ. આહા..હા..! વહ તો ઐસા સહજ ભાવ, શુદ્ધકે અવલંબનકી પૂર્ણતા નહીં હોનેસે, શુદ્ધકી પૂર્ણતા દ્રવ્યકી

નહીં હોનેસે ઐસા ભાવ વેદનમેં આતા હૈ. ફિર ભી વેદનકી મુખ્યતા નહીં (હોતી). આહા..હા..! સમજમેં આયા? મુખ્યતા તો ભગવાન દ્રવ્ય સ્વભાવ, નિજ સ્વરૂપધામ (કી હૈ). આહા..હા..! નિજ સ્વરૂપધામ. ભલે અસંખ્ય પ્રદેશ હોં, પરંતુ અસંખ્ય પ્રદેશમેં ભી અનંત.. અનંત.. અનંત ગુણ વિરાજતે હૈં. ઉસકા એકરૂપ, અનંત ગુણકા એકરૂપ, ઉસકા આલંબન ઐસી દશામેં ભી, શુભભાવકી દશામેં ભી, અરે..! કભી અશુભ પરિણામ આતા હૈ, મુનિરાજકો અશુભ તો ગિનનેમેં આયા નહીં. ઉન્હેં આર્તધ્યાન હોતા હૈ, ફિર ભી ગિનનેમેં નહીં આયા હૈ. ગૃહસ્થકો ગિનનેમેં આયા હૈ. પરંતુ ગૃહસ્થકો ભી અશુભભાવકે કાલમેં ભી વેદન ભલે ઉસકા હો, વેદનમેં આલંબન નહીં હૈ. આહા..હા..! આલંબન તો વેદન નહીં હૈ ઉસ ચીજકા આલંબન હૈ. વેદન નહીં હૈ, ઉસ ચીજકા આલંબન (હોતા હૈ). વેદન હૈ ઉસ ચીજકા આલંબન નહીં હૈ. આહા..હા..! ઐસા માર્ગ હૈ.

દ્રવ્ય ઔર પર્યાય, દોકે બીચ (બાત હૈ). પર્યાયકા વેદન ઔર દ્રવ્યકા આલંબન. વેદનકા આલંબન નહીં ઔર દ્રવ્યકા-ધ્રુવકા વેદન નહીં. આહા..હા..! દો ચીજ ભિન્ન હૈ. પરસે તો ભિન્ન હૈ હી. પ્રવચનસારકી ૧૦૧ ગાથા લી ન? ઉત્પાદ ધ્રુવકે કારણ નહીં. આહા..હા..! ઉત્પાદ ધ્રુવકે કારણ નહીં ઔર વ્યય ઉત્પાદકે કારણ નહીં, ઔર ઉત્પાદ ધ્રુવકે કારણ નહીં, પરંતુ ધ્રુવ ઉત્પાદકે કારણ નહીં. આહા..હા..! ૧૦૧ ગાથા, પ્રવચનસાર. ભગવાનકી દિવ્યધ્વનિકા સાર. આહા..હા..! ઉત્પાદ-વ્યયકા પરિણામ આતા હૈ. ક્યોંકિ તીન મિલકર ઉત્પાદવ્યયધ્રુવ યુક્તં સત્, તીનોં મિલકર સત્ હૈ. ફિર ભી ઉત્પાદ-વ્યય સત્, ઉસકા આલંબન નહીં. ઉસીકી ચીજમેં ઉત્પાદ-વ્યયકા આલંબન નહીં હૈ. આલંબન તો નિજ ધામકા હી હૈ. આહા..હા..!

યહ કહતે હૈં, હઠ બિના શુભભાવ આ જાતે હૈં. આલંબન તો ધ્રુવ શુદ્ધકા હી હૈ. '**સાથ હી સાથ જ્ઞાયકકે...**' દેખા! આયા. '**સાથ હી સાથ જ્ઞાયકકે ઉગ્ર આલંબનસે...**' આલંબન તો ઉસકા હૈ. આહા..હા..! ઐસે ભાવમેં ભી સાથ હી સાથ, સાથ હી સાથ. આલંબન પીછે ઔર શુભભાવ પહલે ઐસા ભી નહીં. સાથ હી સાથ. શુભભાવકે સાથમેં હી '**જ્ઞાયકકે ઉગ્ર આલંબનસે મુનિયોગ્ય ઉગ્ર જ્ઞાતૃત્વધારા ભી...**' આહા..હા..! જ્ઞાયક સ્વભાવકી અવલંબન દશાકે કારણ જ્ઞાતૃધારા ભી સતત ચલતી હૈ, ઐસે શુભભાવકે કાલમેં ભી. આહા..હા..! જ્ઞાતૃધારા યહ પરિણતિ હૈ, પર્યાય હૈ. પરંતુ શુભભાવકે કાલમેં ભી જ્ઞાયકકી જ્ઞાતૃધારા ચલતી હૈ. આહા..હા..! '**સતત ચલતી હી રહતી હૈ.**' આહા..હા..! નિરંતર શુભ-અશુભભાવકે સાથમેં, સાથમેં, આગે-પીછે નહીં, સાથમેં મુનિયોગ્ય જ્ઞાતૃધારા (ચલતી હી રહતી હૈ). આહા..હા..! આલંબન તો ધ્રુવ(કા હૈ),

પરંતુ જ્ઞાતૃધારા પરિણતિ-પર્યાય હૈ. જ્ઞાતૃધારા વહ ઉત્પાદ-વ્યયકી પર્યાય હૈ. આહા..હા..! વહ ભી સતત ચલતી રહતી હૈ. આહા..હા..!

'**સાધકકો-મુનિકો તથા સમ્યગ્દૃષ્ટિ શ્રાવકકો...**' દોનોંકો. સાધક યાની દો-મુનિ અથવા સમ્યગ્દૃષ્ટિ શ્રાવક. '**જો શુભભાવ આતે હૈં વે જ્ઞાતૃત્વપરિણતિસે વિરુદ્ધ સ્વભાવવાલે હોનેકે કારણ...**' પરિણતિસે વિરુદ્ધ, હાં. આલંબન તો ત્રિકાલ જ્ઞાયકકા હૈ. ઉસકે અવલંબનસે જ્ઞાતૃધારા ચલી, નિર્મલ ધારા ચલી, ઉસકે સાથ શુભભાવ આદિ ભી હૈ. '**વિરુદ્ધ સ્વભાવવાલે હોનેકે કારણ...**' દોનોંકા વિરુદ્ધ સ્વભાવ હૈ. આહા..હા..! પર્યાયમેં, હાં! ત્રિકાલીકા અવલંબન હૈ, પરંતુ પરિણતિમેં જ્ઞાતૃધારાસે વિરુદ્ધ શુભભાવ વિરુદ્ધ ભાવ હૈ. આહા..હા..! જ્ઞાતૃધારા જ્ઞાયકકી પરિણતિ હૈ-પર્યાય હૈ. ઉસકે સાથ શુભભાવ હૈ, પરંતુ વહ વિરુદ્ધ હૈ. આયા ન? '**જ્ઞાતૃત્વપરિણતિસે વિરુદ્ધ સ્વભાવવાલે હોનેકે કારણ ઉનકા આકુલતારૂપસે-દુઃખરૂપસે વેદન હોતા હૈ,...**' આહા..હા..! જ્ઞાયકકે અવલંબનસે જ્ઞાયક પરિણતિ જો પર્યાય ઉત્પન્ન હુયી, ઉસકા વેદન સુખરૂપ હૈ. ઔર ઉસકે સાથ જો શુભભાવ આયા, ઉસકા વેદન વિરુદ્ધ આકુલતા હૈ. આહા..હા..! એક સમયમેં દો (ભાવ). એક સમયમેં તીન. જ્ઞાતાકા અવલંબન, ઉસ અવલંબનકી ધારા, ઉસસે શુભભાવ વિરુદ્ધ ધારા. તીનોં ચલતે હૈં સાથમેં. આહા..હા..! ઐસા માર્ગ.

'**ઉનકા આકુલતારૂપસે-દુઃખરૂપસે વેદન હોતા હૈ,...**' જ્ઞાતૃધારાકી પરિણતિકી અપેક્ષાસે, અવલંબન તો જ્ઞાયકકા હૈ, ઉસકા તો વેદન હૈ નહીં, ઉસકે આલંબનસે જો નિર્મલ જ્ઞાતૃધારા શુદ્ધ પરિણતિ-ધર્મધારા જો પ્રગટ હુયી, ઉસસે શુભભાવ વિરુદ્ધ ભાવ હૈ. આકુલતારૂપસે-દુઃખરૂપસે વેદન હોતા હૈ. આહા..હા..! શુભભાવ આકુલતા-દુઃખરૂપ. સમયસારમેં આતા હૈ. સમયસારમેં હૈ ન? અધ્યવસાન આદિ દુઃખમય હૈ. જિતને અધ્યવસાય વિકલ્પ ઉઠતે હૈં, ઉસે દુઃખમેં ડાલા હૈ. આહા..હા..! વહ પ્રભુમેં હૈ નહીં, ઉસકી શુદ્ધ પરિણતિમેં વહ હૈ નહીં. આહા..હા..! સૂક્ષ્મ બાત બહુત, ભાઈ! જ્ઞાયક ત્રિકાલમેં તો હૈ નહીં. પરંતુ ત્રિકાલકી ધારાસે જો જ્ઞાતૃધારા પરિણતિ-પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ વહ ધ્રુવધારા હૈ. આહા..હા..!

ચૈતન્ય ત્રિકાલીકી ધારા તો ધ્રુવધારા હૈ. ઉસકે અવલંબનસે ઉત્પન્ન હુયી વહ અધ્રુવધારા હૈ. પરંતુ વહ આનંદ ઔર સુખરૂપ હૈ. ઉસકે સાથ શુભરાગ હૈ, ઉસકી ભી સાથમેં ધારા હૈ. પરંતુ વહ દુઃખરૂપ હૈ. આહા..હા..! ઇસમેં વિરોધ આતા થા ન? દીપચંદજી સેઠિયા. જ્ઞાનીકો દુઃખ હોતા હી નહીં (ઐસા માનતે થે). દુઃખ વેદે વહ તીવ્ર કષાયવાલા અજ્ઞાની વેદે. દુઃખકા વેદન નહીં હોતા, ઐસા કહતે થે. આહા..હા..!

યહાં તો કહતે હૈં, જબ તક વીતરાગતા ન હો, તબ તક તીન કાયમ ચલતે હૈં. ત્રિકાલકા અવલંબન, ઉસકી ધારા પરિણતિ નિર્મલ ઔર શુભ યા અશુભમેંસે કોઈ ભી એક ભાવ. આહા..હા..! ઔર ઉસ શુભ-અશુભભાવકા વેદન દુઃખ. આત્મા જ્ઞાયક આનંદમય હૈ, તો આનંદમયકે અવલંબનસે ઉત્પન્ન હુયી, યહાં જ્ઞાતૃત્વધારા કહા, વહ આનંદધારા હૈ. આહા..હા..! જ્ઞાયકભાવ લિયા ન? તો જ્ઞાયકકે કારણ જ્ઞાતૃત્વધારા લિયા. આનંદસ્વરૂપ લો તો વહ આનંદધારા હૈ. જ્ઞાનસ્વરૂપ લો તો જ્ઞાનધારા હૈ. શ્રદ્ધાસ્વરૂપ લો તો સમકિતધારા હૈ. વીતરાગસ્વરૂપ લો તો વીતરાગધારા હૈ. આહા..હા..! ઐસી સૂક્ષ્મ બાત. પૈસેમેં યહ કબ સુના હૈ? આહા..હા..! તીન લેંગે, નીચે તીન લેંગે.

'હેયરૂપ જ્ઞાત હોતે હૈં,...' ધર્મીકો શુભભાવ આતા હૈ, પરંતુ હેયરૂપ ભાસતા હૈ, દુઃખરૂપ ભાસતા હૈ. વેદનમેં દુઃખ હૈ. આહા..હા..! અકેલા હેય હૈ, ઐસા નહીં હૈ. પરંતુ સાથમેં વેદન ભી હૈ. અકેલા વેદન ભી નહીં, સાથમેં હેય ભી હૈ. વેદન તો નિર્મલ પરિણતિકા ભી હૈ ઔર યહ મલિન પરિણામકા ભી વેદન હૈ. પરંતુ એક હેય હૈ. આહા..હા..! પરિણતિ હૈ ઔર વેદન હૈ, ઈસલિયે હેય હૈ, ઐસા નહીં. પરિણતિ તો નિર્મલ ધારા ભી હૈ. આહા..હા..! શુદ્ધ ચૈતન્યવસ્તુ ભગવાન, ઉસકે અવલંબનસે, ઉસકે ધ્યેયસે જો ધ્યાનકી નિર્મલ પર્યાય ઉત્પન્ન હુયી, વહ પર્યાય હૈ. ઉસકે સાથ-સાથ શુભરાગ હોતા હૈ, પહલે શુભકી બાત લી હૈ. પહલે શુભાશુભ લિયા. પ્રથમ પંક્તિ, ઈસ ઓર. **'ગૃહસ્થાશ્રમ સંબંધી શુભાશુભ પરિણામ હોતે હૈં.'** પ્રથમ પંક્તિ. ૧૬૦ પૃષ્ઠ પર પ્રથમ પંક્તિ. **'ગૃહસ્થાશ્રમ સંબંધી શુભાશુભ પરિણામ હોતે હૈં.'** ફર્ક હૈ? પૃષ્ઠમેં ફર્ક હૈ. ગુજરાતી હૈ? ઠીક. યહ હિન્દી હૈ. પહલે બાત લી હૈ. શુભાશુભ ભાવ, શુભાશુભ પરિણામ હોતે હૈં. ગૃહસ્થાશ્રમમેં શુદ્ધ, શુભ ઔર અશુભ તીનોં હોતે હૈં. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં, **'હેયરૂપ જ્ઞાત હોતે હૈં, તથાપિ ઉસ ભૂમિકામેં આયે બિના નહીં રહતે.'** આહા..હા..! ભૂમિકા નીચેકી દશા હૈ. સ્વામી કાર્તિકેયમેં તો ઐસા આતા હૈ કિ ઐસી શુદ્ધ પરિણતિ હો, પરંતુ કેવલજ્ઞાનીકી પરિણતિ જૈસી નહીં હૈ તો વહાં ઐસા કહા હૈ, હે પ્રભુ! હમ તો પામર હૈં. વસ્તુસે પ્રભુ હૈ, પર્યાયસે પામર હૈ. ઐસા પાઠ હૈ. સ્વામી કાર્તિકેય. પ્રભુ! કહાં ચારિત્રકી પરિણતિ ઔર કહાં કેવલકી અવસ્થા! સમ્યગ્દર્શનકી પરિણતિ તો પામર હૈ. આહા..હા..! મિથ્યાદૃષ્ટિકી તો બાત હી ક્યા કરની? પામરકે સાથ, ઉત્કૃષ્ટ પામરકે સાથ... ઉત્કૃષ્ટ શક્તિ પ્રગટ હુયી હો ઉસકે સાથ મિલાન કરકે કહના હૈ. મિથ્યાદૃષ્ટિકો કિસકે સાથ મિલાન કરે? આહા..હા..!

ઔર વહાં તક ચલા હૈ ન? ષટ્ખંડાગમમેં. સમ્યક્ધારા, ત્રિકાલ જ્ઞાયક સ્વરૂપસે સમ્યગ્જ્ઞાન ધારા આયી, ઉસમેં જો મતિજ્ઞાન હૈ વહ કેવલજ્ઞાનકો બુલતા હૈ. ઐસા પાઠ હૈ, ષટ્ખંડાગમમેં. મતિજ્ઞાન જો નિર્મલ પ્રગટ હુઆ, ત્રિકાલી જ્ઞાયકભાવમેં તો ધ્રુવતા હૈ. ઉસકે અવલંબનસે જો મતિ-શ્રુતજ્ઞાન ઉત્પન્ન હુઆ, વહ પર્યાય-પરિણતિ હૈ. વહ પર્યાય ઐસા કહતી હૈ, કેવલજ્ઞાનકો બુલાઓ, કેવલજ્ઞાન આઓ, કેવલજ્ઞાન આઓ. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- પામર પર્યાય પ્રભુકો બુલાતી હૈ?

ઉત્તર :- હાં. પામર પર્યાય .. કો બુલાતી હૈ. હમેં ઉત્કૃષ્ટ .. લેના હૈ. ઐસા કહતે હૈં, પામર પર્યાય ઉત્કૃષ્ટ .. વાલી પર્યાયકો બુલાતી હૈ? પામર હી બુલાતી હૈ. પરમ પુરુષાર્થ બુલાયે કહાંસે? પરમ પુરુષાર્થ તો પૂર્ણ હો ગયા. આહા..હા..! કેવલજ્ઞાની ભગવાનકો તો પરમ પુરુષાર્થ પૂર્ણ હો ગયા. આહા..હા..! બુલાતી હૈં, ઉસકા અર્થ હી યહ હુઆ કિ હમારી પરિણતિ બહુત છોટી હૈ. હે નાથ! આપકી પરિણતિ બડી હૈ. હમારી પરિણતિ જ્ઞાન, સમ્યગ્દર્શનકી પરિણતિ આપકી પરિણતિકે પાસ તો પામર હૈ. આહા..હા..! શુભભાવકી તો બાત હી ક્યા કરની? આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ.

'**સાધકકી દશા...**' અબ લેતે હૈં. '**સાધકકી દશા...**' સમ્યગ્દર્શનસે સાધકકી દશા ઉત્પન્ન હોતી હૈ. ફિર ચૌથે, પાંચવે, છઠે આદિ સબ. અંતરમેં નિર્મલાનંદ પ્રભુ શુદ્ધ ચૈતન્ય સ્વરૂપ, ઉસકે આશ્રયસે સાધકપના જો પ્રગટ હુઆ, વહ સાધકદશા '**એકસાથ ત્રિપટી (-તીન વિશેષતાઓંવાલી) હૈ.**' આહા..હા..! ક્યા હૈ? સાધકકી દશા-ધર્મીકી દશા ચૌથે, પાંચવે, છઠે આદિ એકસાથ ત્રિપટી-તીન વિશેષતાઓંવાલી હૈ. '**એક તો, ઉસે જ્ઞાયકકા આશ્રય અર્થાત્ શુદ્ધાત્મદ્રવ્યકે પ્રતિ જોર નિરંતર વર્તતા હૈ...**' આહા..હા..! જ્ઞાયક અકેલા જાણન સ્વભાવ જો અંતર્મુખમેં પૂર્ણ હૈ, પર્યાયમેં બાહરમેં આયા નહીં, ઐસા પ્રભુ અંદર.. આહા..હા..! '**ઉસે જ્ઞાયકકા આશ્રય અર્થાત્ શુદ્ધાત્મદ્રવ્યકે પ્રતિ જોર નિરંતર વર્તતા હૈ...**' આહા..હા..! બડેકા આશ્રય કભી છોડતે નહીં. સંસારમેં ભી બડેકા આશ્રય છોડતા નહીં. આહા..હા..!

બડા પ્રભુ ધ્રુવ, ઉસકા આશ્રય કભી છૂટતા નહીં. '**ઉસે જ્ઞાયકકા આશ્રય અર્થાત્ શુદ્ધાત્મદ્રવ્યકે પ્રતિ જોર નિરંતર વર્તતા હૈ...**' ધર્મીકી દૃષ્ટિમેં જો જ્ઞાયક આયા હૈ. ઉસમેં પર્યાયમેં જોર દ્રવ્યકી ઓર નિરંતર વર્તતા હી હૈ. પર્યાયકા ઝુકાવ દ્રવ્ય તરફ હી વર્તતા હૈ. આહા..હા..! નિર્મલ પર્યાય સમીપમેં વર્તતી હૈ. રાગ અસમીપ-દૂર વર્તતા હૈ. આહા..હા..! '**જ્ઞાયકકા આશ્રય અર્થાત્ શુદ્ધાત્મદ્રવ્યકે પ્રતિ જોર...**' જોર

નામ પુરુષાર્થ ઉસ ઓર ગતિ કરતા હી હૈ. કરના પડતા નહીં. ભેદજ્ઞાન હુઆ તો પુરુષાર્થ ઉસ ઓર ચલતા હી હૈ. આહા..હા..!

'**જિસમેં અશુદ્ધ તથા શુદ્ધ પર્યાયાંશકી ભી ઉપેક્ષા હોતી હૈ;...**' નિરંતર જહાં આત્માકે અવલંબનમેં જોર વર્તતા હૈ, ધ્રુવધામમેં જહાં જોર વર્તતા હૈ, વહાં '**અશુદ્ધ તથા શુદ્ધ પર્યાયાંશકી ભી ઉપેક્ષા...**' અશુદ્ધ પરિણામ જો શુભ-અશુભ, યા શુદ્ધ પરિણામ વીતરાગી પર્યાયકી ઉપેક્ષા હોતી હૈ. અપને ત્રિકાલ સ્વભાવકી અપેક્ષાસે શુદ્ધતાકી ભી ઉપેક્ષા (વર્તતી હૈ), અપેક્ષા નહીં હૈ. અપેક્ષા ત્રિકાલકી, ઉપેક્ષા વર્તમાન પર્યાયકી. આહા..હા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ. ચૈતન્ય ત્રિકાલી સનાતન હયાતીવાલા તત્ત્વ ઉસકી ઓર જોર તો કાયમ વર્તતા હી હૈ. આહા..હા..! ઔર '**જિસમેં અશુદ્ધ તથા શુદ્ધ પર્યાયાંશકી ભી ઉપેક્ષા હોતી હૈ;...**' અશુદ્ધ-શુભાશુભ રાગ, યહાં શુભ વિશેષ હૈ ઔર શુદ્ધ પર્યાય-સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર આદિ નિર્મલ પર્યાય જો ઉત્પન્ન હુયી, ઉસકી ભી શુદ્ધાત્મદ્રવ્યકે આશ્રયસે, જોરસે ઉપેક્ષા વર્તતી હૈ. આહા..હા..! બહુત સૂક્ષ્મ.

જહાં શુભકી તો ઉપેક્ષા હૈ હી, પરંતુ શુદ્ધ પર્યાયકી ભી ઉપેક્ષા હૈ. ત્રિકાલી ભગવાન ધ્રુવ સ્વરૂપકી અપેક્ષા જહાં હુયી, ઉસકા આલંબન હુઆ, વહાં શુભ-અશુભભાવ કી તો ઉપેક્ષા હી હૈ. આહા..હા..! વહ પહલે કહા કિ આતા હૈ, હોતા હૈ, કહતે હૈં, હે નાથ! મુઝે આપ મિલે તો ક્યા નહીં મિલા? ભાષામેં સબ આતા હૈ, ભાવ ભી શુભ ઐસા હોતા હૈ. આહા..હા..! વહ પહલે આ ગયા હૈ. પરંતુ.. આહા..! વેદનમેં અશુદ્ધ ઔર શુદ્ધ પર્યાયકી ઉપેક્ષા રહતી હૈ. વેદન હૈ, વેદન તો દોનોંકા હૈ, શુદ્ધ ઔર અશુદ્ધ દોનોંકા વેદન હૈ. પરંતુ દ્રવ્યકી-જ્ઞાયકકી દૃષ્ટિકે આલંબનસે શુદ્ધ ઔર અશુદ્ધ પર્યાય દોનોંકી ઉપેક્ષા (વર્તતી હૈ), અપેક્ષા નહીં. થોડેમેં બહુત ભર દિયા હૈ. અપેક્ષા એક ત્રિકાલકી. ચિદાનંદ ભગવાન અનંત ગુણકા ધામ, અનંત શાંતિકા સ્થાન, ઉસકે અવલંબનસે શુદ્ધાશુદ્ધ પર્યાય, ઉસકે અવલંબનકે આગે ઉપેક્ષા હૈ. ઉસકી દરકાર નહીં હૈ. અપેક્ષા નહીં, ઉપેક્ષા હૈ. આહા..હા..! બડી કઠિન બાત.

શુદ્ધ પર્યાયકી ભી ઉપેક્ષા હોતી હૈ. દોનોં. અશુદ્ધકી તો હોતી હૈ. આહા..હા..! ક્યોંકિ દૃષ્ટિકા વિષય તો દ્રવ્ય સ્વભાવ હૈ. ત્રિકાલી દ્રવ્ય સ્વભાવ.. આહા..હા..! એક અકેલી દૃષ્ટિ ઝુકી હૈ, ઐસા નહીં, અનંત પર્યાયકા અંશ અંદર ઝુકા હૈ. એક હી પર્યાય અંદર ઝુકી હૈ, ઐસા નહીં. ક્યોં? કિ જિતને ગુણ હૈં, ઉતની પ્રતીતિ કરનેમેં, અનુભવ કરનેમેં અનંત ગુણ હૈ, ઉન સબકા અંશ પ્રગટ હોતા હૈ. અનંત જિતને ગુણ હૈં, ઉતને સબ ગુણકા અંશ પ્રગટ હોતે હૈં. તો સમ્યગ્દર્શન હી પ્રગટ હોતા હૈ, દ્રવ્યકે અવલંબનસે અકેલી સમ્યગ્દર્શનકી પર્યાય ઉત્પન્ન હોતી હૈ, ઐસા નહીં.

આહા..હા..! ઐસી બાતેં. ધર્મકી બાત. શશીભાઈ! આહા..હા..!

'**દૂસરા, શુદ્ધ પર્યાયાંશકા સુખરૂપસે વેદન હોતા હૈ;...**' ઉપેક્ષા દોનોંકી (હોતી હૈ). શુદ્ધ પર્યાય ઔર અશુદ્ધ પર્યાય દોનોંકી ઉપેક્ષા. અપેક્ષા એક કી ભી નહીં. પરંતુ વેદનમેં ફર્ક હૈ. '**શુદ્ધ પર્યાયાંશકા સુખરૂપસે વેદન હોતા હૈ;...**' શુદ્ધ પર્યાય જો ઉત્પન્ન હુયી, નિર્મલ ધર્મ સમકિત ધારા, ઉસકા સુખરૂપસે વેદન હોતા હૈ. '**ઔર તીસરા, અશુદ્ધ પર્યાયાંશ-જિસમેં...**' આહા..હા..! યહાં તો અકેલા શુભભાવ લિયા હૈ. અશુદ્ધ પર્યાયકા અંશ, '**જિસમેં વ્રત,...**' વહ અશુદ્ધ હૈ. '**તપ,...**' વિકલ્પ હૈ વહ અશુદ્ધ હૈ. '**ભક્તિ...**' અશુદ્ધ અંશ હૈ. '**આદિ શુભભાવોંકા સમાવેશ હૈ...**' ઈસમેં અકેલે શુભભાવ લિયે હૈં. અશુભભાવ ગૌણ કરકે. આહા..હા..! એક પંક્તિ સમજની કઠિન પડે. આહા..હા..!

અપેક્ષા ત્રિકાલકી, ઉપેક્ષા દોકી-શુદ્ધ પર્યાય ઔર અશુદ્ધ. વેદનમેં દોનોંમેં ફર્ક. શુદ્ધપર્યાયકા સુખવેદન, અશુદ્ધકી પર્યાયકા દુઃખવેદન. હૈ? '**ઔર તીસરા, અશુદ્ધ પર્યાયાંશ-જિસમેં વ્રત,...**' ઉસકા અશુદ્ધ વેદન હૈ. આહા..હા..! '**તપ,...**' અશુદ્ધ વેદન હૈ. તપ હૈ વહ વિકલ્પ હૈ. નિશ્ચયતપ નહીં. વ્યવહારતપ-યહ ઉપવાસ કરના, પરલક્ષ્યી વહ સબ અશુદ્ધ પર્યાયાંશ હૈ. અશુદ્ધ દશાકી વર્તમાન અવસ્થાકા અંશ હૈ. '**ભક્તિ...**' વહ અશુદ્ધ પર્યાયકા અંશ હૈ. '**આદિ શુભભાવોંકા સમાવેશ હૈ...**' આહા..હા..! '**ઉસકા-દુઃખરૂપસે...**' આહા..હા..! વ્રત, તપ, ભક્તિ આદિ શુભભાવોંકા દુઃખરૂપસે '**ઉપાધિરૂપસે વેદન હોતા હૈ.**' આહા..હા..! અશુભકો નહીં લિયા. શુભ લિયા. સમજમેં આયા? ઐસા વીતરાગકા માર્ગ. વીતરાગભાવસ્વરૂપ વીતરાગભાવસ્વરૂપ પ્રભુ, ઉસમેંસે વીતરાગભાવ પ્રગટ હોતા હૈ. અપૂર્ણ પ્રગટ હોતા હૈ વહ સાધક હૈ, પૂર્ણ પ્રગટ હોતા હૈ વહ સાધ્ય હૈ. તીનોં વીતરાગ. આહા..હા..!

દ્રવ્ય-વસ્તુકા પૂર્ણ સ્વરૂપ અકેલા બિલકુલ વીતરાગ સ્વરૂપ હૈ. જિસમેં રાગકા સંબંધ કુછ ભી નહીં હૈ. ઔર ઉસકે આશ્રયસે પ્રગટ હોનેવાલી જો સાધક દશા, વીતરાગભાવકા અંશ હૈ ઔર પૂર્ણ કેવલજ્ઞાન હુઆ, વહાં પૂર્ણ વીતરાગતા હૈ. તીનોંમેં વીતરાગતા આતી હૈ, કહીં રાગ નહીં આતા. આહા..હા..! સમજમેં આતા હૈ? ભાષા તો સરલ હૈ, પરંતુ ભાવ.. આહા..! વીતરાગપ્રભુ ત્રિકાલી વીતરાગનાથ, ઉસકે માર્ગમેં તીનોંમેં વીતરાગતા આતી હૈ. વસ્તુ વીતરાગસ્વરૂપ, ઉસકે આશ્રયસે સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હો, વહ વીતરાગી સમકિત પ્રગટ હોતા હૈ. સરાગ સમકિત નહીં.

ઈસકી ભી તકરાર કરતે હૈં. નીચે સરાગ સમકિત હૈ, પીછે વીતરાગ સમકિત હૈ. સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્રકા અંશ વીતરાગ હૈ. વીતરાગ ત્રિકાલી સ્વરૂપમેંસે ઉસકે

અવલંબનસે પ્રગટ હુઆ. હૈ સ્વતંત્ર. પર્યાયકો ધ્રુવકી ભી અપેક્ષા નહીં. ઐસા ૧૦૧ ગાથા, પ્રવચનસારમેં (આયા). ઉત્પાદકો ધ્રુવકી અપેક્ષા નહીં. આહા..હા..! યહાં લક્ષ આશ્રય લિયા હૈ, ... લક્ષ ભી કર્તાપને સ્વતંત્રપને લક્ષ્ય લિયા હૈ. શુદ્ધ પર્યાય દ્રવ્યકા આશ્રય કરતી હૈ, પરંતુ વહ પર્યાય કર્તાપને સ્વતંત્ર કર્તાપને લક્ષ્ય કરતી હૈ. દ્રવ્ય હૈ ઈસલિયે નિરાલંબનસે, મૈં નિરાધાર હૂં, ઐસે નહીં. આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ.

પ્રત્યેક દ્રવ્યમેં સમય-સમયમેં ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રુવ ધારા તીનોં વર્તતી હૈ. પરંતુ તીનોંમેં કિસીકો કિસીકી અપેક્ષા નહીં હૈ. આહા..હા..! ઉત્પાદકો વ્યયકી અપેક્ષા નહીં, વ્યયકો ઉત્પાદકી અપેક્ષા નહીં. ઉત્પાદકો ધ્રુવકી અપેક્ષા નહીં, ધ્રુવકો ઉત્પાદકી અપેક્ષા નહીં. ઓહોહો..! ઐસા સ્વરૂપ પહલે તો સુનના મુશ્કિલ પડે. સુનને મિલતા નહીં. એકાંત હૈ, એકાંત હૈ, ઐસા કહકર (નિકાલ દેતે હૈં). બાત સચ્ચી હૈ, એકાંત હી હૈ.

પ્રમાણમેં નય જો નિશ્ચય હૈ વહ એકાંત હી હૈ. એકાંત નિશ્ચય ન હો તો પ્રમાણ હો જાય. આહા..હા..! ક્યા કહા? દ્રવ્ય ઔર પર્યાય હોકર પ્રમાણ હૈ. નય સમ્યક્ એકાંત હૈ. એક ઓર પર્યાય ઝુકી હૈ, વહ સમ્યક્ એકાંત હી હૈ. આહા..! સમ્યક્ એકાંતમેં પર્યાય આ જાય તો પર્યાય રહતી નહીં. આહા..હા..! સમ્યક્ એકાંત, નિશ્ચય સમ્યક્ એકાંત હી હૈ. વ્યવહાર પર્યાય હૈ વહ જાનનેલાયક હૈ. વ્યવહારસે હૈ. નહીં હૈ ઐસા નહીં. નય હૈ વહ તો વિષયી હૈ. વિષયીકા વિષય તો હોતા હી હૈ. દોનોં નય વિષયી હૈ અર્થાત્ વિષય કરનેવાલી હૈ. વિષય કરનેવાલી હૈ તો ઉસકા વિષય તો હૈ હી. વ્યવહારનયકા વિષય તો હૈ, આદરણીય નહીં. આહા..હા..! બડા કઠિન કામ. યહ પુસ્તક તો બાહર આ ગયા હૈ. પૂરા પઢા હૈ ન? પૂરા પઢા? આહા..હા..!

સાધકકો વહ '**દુઃખરૂપસે, ઉપાધિરૂપસે વેદન હોતા હૈ.**' આહા..હા..! વ્રત, તપ, ભક્તિ આદિ શુભભાવ હોતે હૈં, પરંતુ વહ ઉપાધિરૂપ, દુઃખરૂપ પરાશ્રયસે, પરસે નહીં, શાસ્ત્રમેં ઐસા શબ્દ બહુત આતા હૈ કિ નિમિત્તવશ, પરકે વશ. ઐસા શબ્દ આતા હૈ. પરસે નહીં. પરકે વશ. સ્વયં સ્વતંત્ર પરકે વશ હોકર વિકાર કરતા હૈ. નિમિત્ત વિકાર કરવાતા હૈ, વહ બાત હૈ નહીં. શુભ-અશુભ ભાવ કર્મસે હુઆ હૈ, ઐસા હૈ નહીં. સમયસારમેં ટીકામેં બહુત આતા હૈ. પરવશ, પરકે વશ, નિમિત્તવશ, નિમિત્તકે વશ. નિમિત્તકે વશકા અર્થ અપની પર્યાય સ્વતંત્ર નિમિત્તકે વશ હોતી હૈ. નિમિત્તકો છૂતી નહીં. નિમિત્તકો છૂતી નહીં. નિમિત્ત રાગકો છૂતા નહીં. પરંતુ રાગ નિમિત્તકે આશ્રયસે, લક્ષ્ય વહાં ચલા જાતા હૈ. આહા..હા..! ભલે ઉસે છુએ નહીં, છુએ નહીં, સ્પર્શ કરે નહીં, ફિર ભી લક્ષ્ય કરતા હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ.

યહાં વહ કહા, આહા..! '**સાધકકો શુભભાવ ઉપાધિરૂપ લગતે હૈં-ઈસકા ઐસા**

અર્થ નહીં હૈ કિ વે ભાવ હઠપૂર્વક હોતે હૈં.' આહા..! ક્યા કહા? ધર્મીકો શુભભાવ આતે હૈં તો વે ઉપાધિરૂપ લગતે હૈં તો હઠસે આયા હૈ, (ઐસા નહીં હૈ). ઉપાધિરૂપ હૈ ન? દુઃખરૂપ હૈ ન? તો જબરન્ હઠસે આ ગયા હૈ, ઐસા નહીં. આહા..હા..! ક્યા કહા? '**સાધકકો શુભભાવ ઉપાધિરૂપ લગતે હૈં-ઈસકા ઐસા અર્થ નહીં હૈ...**' ઉપાધિરૂપ લગતે હૈં, દુઃખરૂપ લગતે હૈં, પરંતુ ઉસકા ઐસા અર્થ નહીં હૈ કિ વહ શુભભાવ હઠપૂર્વક હોતે હૈં. અપની પર્યાયમેં સહજ પુરુષાર્થકી કમજોરીસે અપનેમેં હોતા હૈ. કોઈ કર્મકે નિમિત્તસે, કોઈ સંયોગસે હઠસે (નહીં હોતા). આહા..હા..!

નારકી જીવમેં ભી ઈતની ઠંડી ઔર ગર્મી હૈ, ઠંડી-ગરમીકે કારણ ઉસકો દુઃખ નહીં હૈ. ઉસ ઓરકે ઝુકાવસે ઉસકો દુઃખ હૈ. ઠંડી ઔર ઉષ્ણતા તો આત્માકો છૂતે હી નહીં. આહા..હા..! ફિર ભી ઉસકા ઠંડી-ઉષ્ણતાકા દુઃખ હૈ. ઉસકા અર્થ ક્યા? આહા..હા..! ભગવાન આત્મા ઠંડી-ગરમીકો છુતા નહીં. પરંતુ ઠંડી-ગરમીકી ઓર લક્ષ્ય કરતા હૈ, અવલંબન લેતા હૈ વહ દુઃખ હૈ. આહા..હા..! અગ્નિ યહાં છુતી હૈ, ઉસકા દુઃખ નહીં હૈ. અપની પર્યાયમેં અપને કારણસે વહાં પરમાણુ ઉષ્ણ હોતા હૈ, વહ દુઃખ હૈ. અપને કારણસે. અગ્નિકા સ્પર્શ હુઆ તો પરમાણુ ઉષ્ણ હુઆ, ઐસા હૈ નહીં. આહા..હા..! આયા?

'**સાધકકો શુભભાવ ઉપાધિરૂપ લગતે હૈં-ઈસકા અર્થ ઐસા નહીં હૈ...**' વહ શુભભાવ પરકે કારણ હઠસે (હોતે હૈં). અપની પર્યાયમેં કરના નહીં હૈ, ફિર ભી નિમિત્તકે આધીન હોકર નિમિત્તસે હોતા હૈ ઐસા હૈ નહીં. ઐસા અર્થ હૈ નહીં. ... સહજ હી ક્રમબદ્ધમેં.. આહા..હા..! ક્રમબદ્ધમેં વહ પરિણામ આનેકા કાલ હૈ તો સહજ આતા હૈ. આહા..હા..! વિકારકો સહજ કહતે હૈં. ઉસકા હેતુ, કોઈ નિમિત્તકે કારણસે વિકાર હુઆ, કર્મ આતા હૈ વહાં પ્રતિકૂલ સંયોગપના હૈ, ઈસલિયે વહાં દુઃખ હુઆ ઐસા હૈ નહીં. આહા..! ક્યોંકિ એક દ્રવ્યકી પર્યાય દૂસરે દ્રવ્યકી પર્યાયકો છૂતી નહીં. આહા..હા..! નારકીમેં મારે, કાટે વહ દુઃખ લગે. વહ દુઃખ નહીં હૈ. દુઃખકી દશા પર ઓર ઝુક જાતી હૈ ઔર અશુદ્ધતા ઉત્પન્ન કરતા હૈ, વહ દુઃખ હૈ. આહા..હા..! હઠસે હોતી હૈ ઐસા નહીં.

'**યોં તો સાધકકે વે ભાવ હઠરહિત સહજદશાકે હૈં,...**' દેખો! વહ તો ઉસ સમયકી પર્યાય ક્રમબદ્ધમેં આતી હૈ, જાનતે હૈં. ... દુઃખ વેદતે હૈં. આહા..હા..! એક અપેક્ષાસે કર્તા હોતા નહીં, એક અપેક્ષાસે કર્તા હૈ. ૪૭ નય, પ્રવચનસાર. .. કર્તા હૈ. કિસ અપેક્ષાસે? પરિણમનકી અપેક્ષાસે કર્તા હૈ. પરિણમતા હૈ ન? અપને કારણસે પરિણમતા હૈ, પરકે કારણસે નહીં. વિશેષ કહેંગે...

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા સુદ-૪, શનિવાર, તા. ૧૩-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત- ૩૭૮, ૩૮૦-૩૮૨. પ્રવચન નં. ૩૨

વચનામૃતમાં ૩૭૮માં છેલ્લે. સાધકને ઈ ને? '**સાધકને શુભભાવો ઉપાધિરૂપ જણાય છે...**' શું કહે છે? કે આત્મા નિર્મલ શુદ્ધ ચૈતન્ય છે, એની જ્યાં દૃષ્ટિ થઈ એટલે શુભભાવ ઉપાધિરૂપ લાગે છે. આહા..હા..! કેમ કે શુભભાવ આકુળતા છે. શુભભાવ તે રાગ છે. એટલે એ સાધકને શુભભાવો ઉપાધિ જણાય છે. '**એનો અર્થ એવો નથી કે તે ભાવો હઠપૂર્વક હોય છે.**' હઠપૂર્વક નથી હોતા. સહજ તે સમયે ક્રમબદ્ધમાં તે આવવાનો, થવાનો કાળ છે તેથી તે શુભભાવ થાય છે. આહા..હા..! થવાનો તે કાળ છે માટે થાય છે. આહા..હા..! આ વાત. '**આમ તો સાધકના તે ભાવો હઠ વિનાની સહજદશાના છે,...**' ત્યાં સુધી આવ્યું હતું.

'**અજ્ઞાનીની માફક 'આ ભાવો નહિં કરું તો પરભવમાં દુઃખો સહન કરવા પડશે' એવા ભયથી પરાણે કષ્ટપૂર્વક કરવામાં આવતા નથી;...**' એક તો એ કે એવા ભયથી કરું, ભય જ્ઞાનીને છે જ નહિ. '**ભયથી પરાણે...**' પરાણે પણ નથી. એ તો એક કાળમાં આવવાનો કાળ છે, ભાવ થવાનો તે જાણવા માટે જાણે છે. આહા..હા..! જ્ઞાન ઉપર જેની દૃષ્ટિ છે, જ્ઞાયક ઉપર જ્યાં દૃષ્ટિ છે તેને તે કાળે જ્યારે શુભનો સમય છે, આવવાનો હોય છે તે આવે છે, તેને ભયથી નહિ, પરાણે નહિ, તેમ દુઃખો સહન કરવા પડશે માટે શુભ કરું એમ પણ નહિ. આહા..હા..! '**એવા ભયથી પરાણે કષ્ટપૂર્વક કરવામાં આવતા નથી;...**' દુઃખપૂર્વક કરવામાં આવતા નથી. શુભભાવ આવે છે. શુદ્ધનો ઉપયોગ અંદર કાંઈ કાયમ રહે નહિ. સાધકપણું કાયમ રહે. ધર્મીને સાધકપણું કાયમ રહે. પણ ઉપયોગ સાધકપણાનો કાયમ ન રહે. આહા..હા..! એટલે ઉપયોગમાં તો શુભાદિ ભાવ આવે, પણ સહજપણે એ આવે. એના કાળક્રમમાં આવવાને કાળે હઠ વિના આવે છે એને જાણે છે. આહા..હા..! આવી વાત છે.

'**છતાં તેઓ સુખરૂપ પણ જણાતા નથી.**' કષ્ટપૂર્વક કરવામાં આવતા નથી. '**છતાં તેઓ સુખરૂપ પણ જણાતા નથી.**' આહા..હા..! બે વાત કીધી. એક તો એ કે કષ્ટપૂર્વક કરવામાં આવતા નથી. એ તો આવે જાય છે. આહા..! '**છતાં તેઓ સુખરૂપ પણ જણાતા નથી.**' ધર્મીને શુભભાવ સુખરૂપ જણાતા નથી. આહા..હા..! અહીં સુધી જાવું. વાત ચૈતન્યસ્વરૂપ શુદ્ધ જ્ઞાનઘન આનંદકંદ જ્યાં દૃષ્ટિમાં આવ્યો એને

શુભભાવ આવે પણ દુઃખરૂપ લાગે. આહા..! '**શુભભાવોની સાથે સાથે...**' શુભભાવોની સાથે સાથે '**વર્તતી, જ્ઞાયકને અવલંબનારી જે યથોચિત નિર્મળ પરિણતિ...**' જાણનાર જ્ઞાયકપ્રભુ આત્મા એને અવલંબનારી પરિણતિ. જ્ઞાયકને જાણકસ્વભાવ ચૈતન્યમૂર્તિ એને અવલંબનારી.. આહા..! યથોચિત-યથાયોગ્ય '**નિર્મળ પરિણતિ તે જ સાધકને સુખરૂપ જણાય છે.**' આહા..હા..! આત્મા આનંદસ્વરૂપ, એનું ભાન થયું તેથી તેને પરિણતિમાં સુખરૂપ પરિણતિ પણ છે અને શુભરાગ છે એ દુઃખરૂપ પણ છે. છતાં એ સાધકને નિર્મળ પરિણતિ તે સુખરૂપ જણાય છે. પુણ્યભાવ તે સુખરૂપ જણાતો નથી. આહા..હા..! કેટલી શરતું.

'**જેમ હાથીને બહારના દાંત-દેખાવના દાંત જુદા હોય છે...**' આહા..હા..! હાથીના બહારના દાંત જુદા હોય છે '**અને અંદરના દાંત-ચાવવાના જુદા હોય છે,...**' આહા..હા..! '**તેમ સાધકને...**' આહા..! આત્મા આનંદ અને જ્ઞાયકસ્વરૂપ (છે) એવી જે દૃષ્ટિ અંદર પરિણમી એવા ધર્મી સાધકને '**બહારમાં ઉત્સાહના કાર્ય-શુભ પરિણામ દેખાય...**' હાથીના જે બહારના દાંત દેખાય.. આહા..હા..! એમ શુભભાવ.. આહા..હા..! '**ઉત્સાહના કાર્ય-શુભ પરિણામ દેખાય તે જુદા હોય છે...**' અંતરની પરિણતિથી એ જુદા હોય છે. અંતરની પરિણતિથી એ જુદા હોય છે. શુદ્ધ ચૈતન્યમૂર્તિ એવા આત્માની દૃષ્ટિના સાધકપણામાં તે તદ્દન જુદા જ દેખાય છે. એક નહિ. આહા..હા..! આવો ધર્મ.

શુદ્ધાત્મ પરિણતિ-શુદ્ધ ચૈતન્યની પરિણતિ-દશા તે તો કાયમ હોય છે. છતાં તેમાં જ્યારે શુભભાવ આવે એ હઠપૂર્વક આવતો નથી. છતાં તે સુખરૂપ લાગતો નથી. આહા..! સુખરૂપ તો સાધક પરિણતિ જણાય છે. આહા..હા..! આ બહારની વાત તો આમાં ક્યાંય આવી નહિ. બહારની આવી, પણ પેલો શુભભાવ. આહા..! હાથીના જેમ અંતરના દાંત જુદા અને બહારના જુદા, એમ સાધકની અંતરની પરિણતિ જુદી ઔર બહારના ઉલ્લાસપૂર્વક દેખાતા શુભભાવ, ભલે ઉલ્લાસપૂર્વક દેખાય ભક્તિ આદિમાં છતાં તે બહારના દાંત જુદા છે. બહારના ભાવ જુદા જણાય છે. આહા..હા..! આવી વાત છે.

'**અને અંતરમાં આત્મશાંતિનું-આત્મતૃપ્તિનું સ્વાભાવિક પરિણમન...**' આહા..! હાથીના દાંતની પેઠે અંતરના ચાવવાના જુદા અને દેખાવના જુદા, એમ શુભભાવ ઉત્સાહપૂર્વક બહારમાં દેખાય પણ એ દુઃખરૂપ છે. અંતરમાં ચૈતન્યની શુદ્ધ પરિણતિ છે તે સુખરૂપ છે. આહા..હા..! '**અંતરમાં આત્મશાંતિનું-આત્મતૃપ્તિનું સ્વાભાવિક પરિણમન...**' ધર્મીને અંતર ભગવાન આત્મા શાંત અને આનંદરૂપ છે. એની પરિણતિ

તો નિરંતર ચાલે જ છે. આહા..! અધૂરો છે એથી એને વચમાં શુભભાવ આવે છે અને ઉલ્લાસપૂર્વક પણ જણાય છે. છતાં તેને સુખરૂપ માનતો નથી. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- શુભભાવને લંબાવે છે.

ઉત્તર :- આવે છે, આવી જાય છે. લંબાવતો કાંઈ નથી. પરિણતિ-પ્રયત્ન તો ધ્રુવ તરફ જ છે. પણ તેનો કાળ હોય ત્યારે શુભભાવ આવે છે, આવે છે, લંબાતો નથી. આવે છે. જાણે છે. આહા..હા..! દૃષ્ટિ જ્ઞાયક ઉપર હોવા છતાં, જ્ઞાયકનું શુદ્ધ પરિણમન હોવા છતાં તેના કાળના ક્રમમાં તે પરિણતિ શુભની આવ્યા વિના રહેતી નથી, તેને લંબાવતો પણ નથી, તેમ તેનો હઠ કરતો નથી, તેમ તેને કષ્ટપૂર્વક માનતો નથી. કષ્ટપૂર્વક કરવું પડે છે એમ નહિ, આવી જાય છે. આહા..હા..! છતાં એને દુઃખરૂપ માને છે. કષ્ટપૂર્વક કરવું પડે છે એમ નહિ. આ હઠપૂર્વક કરવું પડે છે એમ નહિ. આવી જાય છે, હોય છે, પણ છે તે દુઃખરૂપ. આહા..હા..!

'**અંતરમાં આત્મશાંતિનું-આત્મતૃપ્તિનું સ્વાભાવિક પરિણમન...**' આહા..હા..! '**જુદું હોય છે.**' એ શુભભાવથી અંતરના આત્મતત્ત્વના અંતરાત્માની પરિણતિ શુભભાવથી તદ્દન જુદી હોય છે. આહા..! અરે..! અશુભભાવ પણ આવે છે. પણ એનાથી પરિણતિ તો તદ્દન જુદી રહે છે. આહા..! બહુ કામ આકરું. અજ્ઞાનીનો શુભભાવ એ તો એકલી દૃષ્ટિ ત્યાં (શુભભાવ પર) છે, તે અધર્મ જ છે. જ્ઞાનીનો અશુભભાવ છે દુઃખ પણ એને જાણનારો જુદો રહે છે. બેય વાત જુદી રહે છે. આહા..હા..! જાણનાર તે હું જુદો છું અને આ રાગ થાય તે જુદી ચીજ છે. આહા..! આવી વાત છે.

'**બાહ્ય ક્રિયાના આધારે સાધકનું અંતર ઓળખાતું નથી.**' છે? આહા..! બાહ્ય ક્રિયાના આધારે. આહા..હા..! સાધકનું અંતર ઓળખાતું નથી. બાહ્ય ક્રિયા તો અનેક પ્રકારની, વિવિધ પ્રકારની શુભ-અશુભની દેખાય. પણ અંતરની જાત છે (એનું) અંદર પરિણમન જુદું હોય છે. આહા..હા..! '**બાહ્ય ક્રિયાના આધારે સાધકનું અંતર ઓળખાતું નથી.**' એ તો અંતરની દૃષ્ટિથી ઓળખાય એવું છે. આહા..હા..! શબ્દો આવ્યા છે કેવા, જુઓને! પછી ૩૮૦.

જેમ કંચનને કાટ લાગતો નથી, અગ્નિને ઊધઈ લાગતી નથી, તેમ જ્ઞાયકસ્વભાવમાં આવરણ, ઊણપ કે અશુદ્ધિ આવતી નથી. તું તેને ઓળખી તેમાં લીન થા તો તારાં સર્વ ગુણરત્નોની ચમક પ્રગટ થશે. ૩૮૦.

૩૮૦. દ્રવ્ય એને કહીએ કે પોતાના સાધન માટે બહાર (સાધનની) રાહ જોવાની

જરૂર ન પડે. એક એ તત્ત્વ આવી ગયું. દ્રવ્ય એને કહીએ, વસ્તુ આત્મા એને કહીએ કે પોતાના સાધકભાવ માટે પરદ્રવ્યના સાધનની રાહ જોવી પડતી નથી. આહા..હા..! હવે એવું આ આવ્યું. આ સિદ્ધાંત.

'જેમ કંચનને કાટ લાગતો નથી,...' આહા..હા..! સોનાને કાટ હોય નહિ. આહા..હા..! હિન્દી ભાષામાં સોનાને જંગ હોય નહિ. એ હિન્દી ભાષા. આહા..હા..! સોનાને કાટ લાગતો નથી. આહા..હા..! **'અગ્નિને ઊધઈ લાગતી નથી,...'** હિન્દી ભાષામાં બીજી ભાષા હશે. ઊધઈને ઠેકાણે જીવડા (દીમક). **'અગ્નિને ઊધઈ લાગતી નથી,...'** જ્યાં અગ્નિ હોય છે ત્યાં ઊધઈ હોતી નથી. ઊધઈ હોતી જ નથી. આહા..હા..! અને હોય અને કદાચિત્ ક્યાંક રાફડો ફાટે તો બળીને રાખ થઈ જાય. આહા..હા..! એક ફેરી (સંવત) ૧૯૭૫માં પાળિયાદમાં જોયું હતું. અપવાસ કરતા ને, આઠમ ને .. અને બપોરે બાર વાગે, એક વાગે તડકામાં દિશાએ જાવું પડે. આ ૭૫ની વાત છે. બહાર બહુ સખત તડકો. દિશાએ ગયા, જ્યાં દિશા માટે બેઠા, ત્યાં ઊધઈ આમ નજીકમાં દેખાતી. પણ ઊધઈ એના રાફડામાંથી નિકળે આમ, ત્યાં તડકાની એટલી ગરમી કે મરી જાય તરત. જેમ ધાણી થઈ જાય એમ ધાણી થઈ જાય. આહા..હા..! ઊધઈ.. ઊધઈ. જીવડા કહીએ એને. એને ઊધઈ ન હોય. આહા..હા..! કંચનને કાટ ન હોય. આહા..! અગ્નિમાં, અગ્નિને ઊધઈ લાગતી નથી. આહા..હા..! બે (વાત). એ તો દૃષ્ટાંત થયો.

'તેમ જ્ઞાયકસ્વભાવમાં આવરણ,...' ભગવાન જ્ઞાયકસ્વભાવ તેમાં આવરણ હોતું નથી. એ ત્રિકાળ નિરાવરણ છે. આહા..હા..! દ્રવ્ય સ્વભાવ જે છે, દ્રવ્યસ્વભાવ-વસ્તુ એ તો ત્રિકાળ નિરાવરણ છે. એ સમયસારની ૩૨૦મી ગાથામાં, જયસેનાચાર્યની ટીકામાં આવે છે. ત્રિકાળ નિરાવરણ. આહા..હા..! વસ્તુ તો ત્રિકાળ નિરાવરણ જ અંદર પડી છે. આહા..હા..! એ તો પર્યાયમાં એક સમયની અવસ્થામાં રાગના સંબંધથી આવરણ દેખાય છે. આહા..હા..! બાકી વસ્તુમાં આવરણ છે નહિ. કેમ? કે પર્યાયમાં અશુદ્ધતા આવે ત્યારે તો શુદ્ધતા ઢંકાઈ જાય છે, શુદ્ધતાનો નાશ થાય છે. એમ જો દ્રવ્યમાં વસ્તુને આવરણ આવે તો અવસ્તુ થઈ જાય. આહા..હા..! વસ્તુને આવરણ આવે તો અવસ્તુ થઈ જાય. તેમ કોઈ દિ' ત્રણ કાળમાં બને નહિ. માટે વસ્તુમાં ત્રણે કાળમાં આવરણ નથી. આહા..હા..!

એ જ્ઞાયકસ્વભાવમાં આવરણ નથી, ઊણપ નથી. આહા..હા..! ઓછપ નથી. એ તો પરિપૂર્ણ વસ્તુ છે અંદર. આહા..હા..! વસ્તુએ દ્રવ્ય જે હોય તેમાં ઓછપ ન હોય, ઊણું ન હોય, તેમ આવરણ તો ન જ હોય. તેમ ઊણપ નથી. ઓછપ-

ઓછપ. ત્રિકાળી દ્રવ્યમાં કંઈક કમી છે, કંઈક કમી છે એમ છે નહિ. ત્રિકાળી દ્રવ્યમાં કમી નથી. આહા..હા..! તેમ '**અશુદ્ધિ આવતી નથી.**' ત્રિકાળી દ્રવ્યમાં અશુદ્ધિ નથી, અશુદ્ધિ તો પર્યાયમાં છે. એક સમયની પર્યાયમાં અશુદ્ધતા ભાસે છે. વસ્તુ જુઓ તો તો ત્રિકાળ (શુદ્ધ જ છે). આહા..હા..! શુદ્ધિમાં અશુદ્ધિ જરીયે નથી. આહા..હા..! આવું ક્યારે ધ્યાન રાખે?

અંદર ભગવાન આત્મા દેહના પરમાણુથી તો જુદો, પણ અંદરના દયા, દાન ને ભક્તિ આદિના ભાવ એ વિકાર છે, એનાથી પણ જુદો છે. આહા..હા..! આકરું લાગે એવું છે. એમાં અત્યારે ચાલતો પ્રવાહ બહારમાં બધા મથીને પડ્યા છે. મૂળ ભગવાન પડ્યો રહ્યો અંદર. અંદર ચૈતન્ય સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ.. આહા..! અગ્નિને.. આહા..હા..! ઊધઈ હોય નહિ. સોનાને કાટ લાગે નહિ, એમ ભગવાન આત્માને અંદર વસ્તુ છે એને આવરણ હોય નહિ. એ વસ્તુમાં ઊણપ હોય નહિ, ઓછપ ન હોય, તેમ અશુદ્ધિ ન હોય. આહા..હા..! એવી અંદર ચીજ ભગવાન બિરાજે છે શરીરમાં. દરેક દરેકના શરીરમાં પરમાત્મા બિરાજે છે. એની શક્તિ જ પરમાત્મસ્વરૂપ છે. પણ તેના ઉપર એણે અનંત કાળમાં નજર કોઈ દિ' કરી નથી. બહારમાં ને બહારમાં પર્યાયમાં ને રાગમાં અટકી ગયો છે. ચીજ રહી ગઈ અંદર. આહા..હા..!

'**જ્ઞાયકસ્વભાવમાં આવરણ, ઊણપ કે અશુદ્ધિ આવતી નથી.**' આહા..હા..! '**તું તેને ઓળખી...**' એવો અંદર ભગવાન બિરાજે છે, ચૈતન્યમૂર્તિ જ્ઞાયક સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ, સત્ કાયમ રહેનાર જ્ઞાન ને.. ચિદ્ એટલે જ્ઞાન અને આનંદ, કાયમ રહેનારો પ્રભુ જ્ઞાન અને આનંદની મૂર્તિ છે અંદર. આહા..હા..! એને તું ઓળખ. છે ને? '**તું તેને ઓળખી તેમાં લીન થા...**' ઓળખ્યા વિના લીન થવાય નહિ. એ ચીજ શું છે? એ ખ્યાલમાં આવ્યા વિના લીનતા શેમાં કરવી? જે ચીજ ખ્યાલમાં જ ન આવે એમાં લીનતા, એકાગ્રતા, તે તરફનો ઝુકાવ ક્યાંથી બને? આહા..હા..!

અનંત કાળથી આથડ્યો, વિના ભાન ભગવાન,
સેવ્યા નહિ ગુરુ સંતને, મૂક્યા નહિ અભિમાન.

હું જાણું છું, હું જાણું છું, મને આવડે છે. એવા ને એવા.. એ આગળ આવશે. આહા..હા..! ઈ તરત જ આવશે.

'**તું તેને ઓળખી...**' અંદર ભગવાન ચૈતન્ય જ્ઞાયકસ્વભાવ સુખસ્વરૂપ, આનંદસ્વરૂપ પ્રભુ અતીન્દ્રિય આનંદનું દળ અને કંદ છે, તેને ઓળખી તેમાં લીન થા. આ કરવાનું છે. જેને જન્મ-મરણ રહિત થવાનું હોય તો ઉપાય તો આ છે. અત્યારે તો બીજા અનેક રસ્તામાં મનાવી દીધું. ક્યાંક દાનમાં ને દયામાં ને વ્રતમાં

ને અપવાસમાં ને ભક્તિમાં ને પૂજામાં મનાવી દીધું છે કે એ બધું કરો, જાઓ! કલ્યાણ થશે. અરે..! ભાઈ! એ બધા વિકલ્પો છે, રાગ છે. આત્મા તેનાથી તદ્દન નિર્વિકલ્પ ભિન્ન-ભિન્ન તત્ત્વ છે. આહા..હા..! એને ઓળખી તેમાં લીન થા. તું તેને ઓળખી એટલે કે કોઈ બીજાથી નહિ. આહા..હા..! બરાબર છે? તું તેને ઓળખી એટલે બીજો કોઈ ઓળખાવનાર મળી ગયો, એમ નથી. આહા..હા..! એ બીજો તો કહે, કહીને છૂટી જાય. ન્યાં કાંઈ એના લક્ષે જણાતું નથી.

'**તું તેને ઓળખી..**' આહા..હા..! '**તેમાં લીન થા તો તારા સર્વ ગુણરત્નોની ચમક પ્રગટ થશે.**' ઈ શું કહ્યું? તેને ઓળખી તેમાં લીન થા તો તારા સર્વ ગુણો જેટલા અનંત.. અનંત.. અનંત ગુણ છે. ભગવાન આત્મામાં અનંત અનંત ગુણ છે. સંખ્યાએ. જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, આનંદ, અસ્તિત્વ, વસ્તુત્વ, પ્રભુત્વ, જીવત્વ એવી અનંત અનંત શક્તિઓનો પિંડ છે ઈ. આહા..હા..! પણ અરૂપી છે અને સ્વભાવ જેનો છે, એને કોઈ ક્ષેત્રની મોટપની જરૂર નથી. એના ભાવના સામર્થ્યની જરૂર છે. તેના ભાવનું સામર્થ્ય અનંત છે. આહા..હા..! આવી વાતું હવે. એવા આત્માને ઓળખ તેમાં લીન થા તો તારા સર્વ ગુણરત્નોની.. જેટલા ગુણો અનંતા છે એ સર્વ ગુણરત્નોની ચમક પ્રગટ થશે. એટલે કે તારી પર્યાયમાં અનંતા ગુણની પર્યાય પ્રગટ થશે. આહા..હા..! તારી વર્તમાન દશામાં જો અંતરને ઓળખીને અંદરમાં જા, લીન થા તો તારી વર્તમાન દશામાં અનંતા ગુણોનો અંશ પ્રગટ થશે. અનંતા ગુણોની ચમક બહાર આવશે. એ ચેતનના ચમત્કારની દશા બહાર આવશે. આહા..હા..! આવી વાતું છે.

વસ્તુ તો આ છે. લોકો બીજે રસ્તે ચડી ગયા. એને આવું સાંભળતા એવું લાગે કે આ તો નિશ્ચય, નિશ્ચય. પણ અમારે વ્યવહાર કેમ કરવો, ઈ ક્યાં આમાં આવ્યું. વ્યવહાર વ્યવહાર છે ઈ રાગ છે, એ તો દુઃખ છે. એ તો વાત આવી ગઈ. આહા..હા..! વ્યવહાર એ દુઃખ છે અને નિશ્ચય એ સુખ છે. વ્યવહાર પરદિશા તરફ છે, નિશ્ચય સ્વદિશા તરફ છે. બેયની દિશાની દશાફેર છે. આહા..હા..! ઓહોહો..!

'**સર્વ ગુણરત્નોની...**' જોઈ ભાષા! જેટલા ગુણો છે... સર્વ ગુણાંશ તે સમકિત, કહ્યું ને શ્રીમદ્દે? ઈ આ. સર્વ ગુણો. જોગ (યોગ) નામનો જે ગુણ છે-અકંપ,.. આહા..હા..! આત્મામાં એક અકંપ નામનો ગુણ છે કે જે ચૌદમે ગુણસ્થાને પૂર્ણ પ્રગટે. એ ગુણની પણ ચમક પ્રગટ થશે. આહા..હા..! આત્માના સ્વભાવ તરફ ઢળતાં એ જોગ-કંપન જે થાય છે એ એક અંશ અટકી જશે અને અકંપપણાનો અંશ, સર્વ ગુણાંશમાંથી એ ગુણનો પણ અંશ પ્રગટ થશે. આહા..હા..! ગજબ વાત છે!

જોગ નામનો અંદર ગુણ છે, ત્રિકાળ. જોગનો ગુણ એટલે અકંપ ગુણ, હોં! કંપ નહિ. અજોગ ગુણ છે ખરેખર. જોગનો અર્થ તો વેપાર એટલો શબ્દ હતો મગજમાં. પણ ખરેખર અજોગ નામનો ગુણ છે આત્મામાં. આહા..હા..! જે ચૌદમે ગુણસ્થાને પૂર્ણ પ્રગટે. એનો અંશ પણ તારા સ્વરૂપ તરફમાં લક્ષ કરતાં સર્વ ગુણ માહ્યલો એ ગુણનો પણ અંશ-ચમક પ્રગટ થશે. એની ચમક પ્રગટ થશે. આહા..હા..! આવો કઈ જાતનો ધર્મ? પેલા તો મંદિર કરાવવું ને ભક્તિ કરવી ને પૂજા કરવી ને આખો દિ' ટીલાટપકા કરવા ને.. એ હોય છે, પણ એ બધી વાત શુભભાવમાં પુણ્યમાં જાય છે. એ કોઈ ધર્મ-બર્મ નથી. અને એનાથી કોઈ જન્મ-મરણ રહિત થાય એ રીત નથી. લોકોએ તો એને ન્યાં ચડાવી દીધા છે. આ ધર્મ ને આનાથી મારો મોક્ષ થાશે. આહા..હા..!

અહીં એ કહે છે, તારા સર્વ ગુણોની, સર્વ ગુણરત્નોની, સર્વ ગુણરત્નોની-જેટલા ગુણ અનંત છે, અનંતાઅનંત છે બધાની ચમક પ્રગટ થશે. આહા..હા..! એ સર્વ ગુણાંશ તે સમકિત. ઈ કહ્યું એ. એ તરફ દૃષ્ટિ થતાં જેટલા ગુણો છે તેટલા શક્તિરૂપે, સ્વભાવરૂપે સત્ત્વ એવું તત્ત્વ આત્મા એનું સત્ત્વ ભાવરૂપે (છે), એના ઉપર દૃષ્ટિ આપતાં બધા ગુણોનો એક અંશ પણ વર્તમાન પર્યાયમાં પ્રગટ થાય છે. આહા..હા..! આવો માર્ગ છે. સાંભળ્યો ન હોય આ. આહા..હા..! ૩૮૦ (પૂરો થયો).

જીવ ભલે ગમે તેટલાં શાસ્ત્રો ભણે, વાદવિવાદ કરી જાણે, પ્રમાણ-નય-નિક્ષેપાદિથી વસ્તુની તર્કણા કરે, ધારણારૂપ જ્ઞાનને વિચારોમાં વિશેષ વિશેષ ફેરવે, પણ જો જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્માના અસ્તિત્વને પકડે નહિ અને તદ્રૂપ પરિણમે નહિ, તો તે જ્ઞેયનિમગ્ન રહે છે, જે જે બહારનું જાણે તેમાં તલ્લીન થઈ જાય છે, જાણે કે જ્ઞાન બહારથી આવતું હોય એવો ભાવ વેદ્યા કરે છે. બધું ભણી ગયો, ઘણાં યુક્તિ-ન્યાય જાણ્યાં, ઘણા વિચારો કર્યા, પણ જાણનારને જાણ્યો નહિ, જ્ઞાનની મૂળ ભૂમિ નજરમાં આવી નહિ, તો તે બધું જાણ્યાનું શું ફળ? શાસ્ત્રાભ્યાસાદિનું પ્રયોજન તો જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્માને જાણવો તે છે. ૩૮૧.

૩૮૧. '**જીવ ભલે ગમે તેટલાં શાસ્ત્રો ભણે...**' આહા..હા..! શાસ્ત્ર ભણ્યો એટલે એને આત્મજ્ઞાન થઈ જાય એમ નથી. આહા..હા..! શાસ્ત્ર અગિયાર અંગનું જ્ઞાન અબજો શ્લોકોનું અનંત વાર કર્યું છે. પણ એમાં આત્મા નથી. એ તો પર તરફના વલણવાળી ભાવ દશા છે. અંતર ભગવાન આત્મા શાસ્ત્રના ભણતરથી પણ પાર છે. આહા..હા..! '**જીવ ભલે ગમે તેટલાં શાસ્ત્રો ભણે...**' એમ કહ્યું ને? ગમે તેટલાં. '**જીવ ભલે ગમે તેટલાં શાસ્ત્રો ભણે, વાદવિવાદ કરી જાણે,...**' વાદવિવાદ કરી જાણે

કે આમ હોય ને આમ હોય, આમ હોય ને આમ હોય. બાપુ! એ તો બધા વિકલ્પ ને રાગ છે. આહા..હા..! **'વાદવિવાદ કરી જાણે, પ્રમાણ-નય-નિક્ષેપાદિથી વસ્તુની તર્કણા કરે,...'** આહા..હા..! દ્રવ્ય એ નયનો વિષય છે, પર્યાય વ્યવહારનો (વિષય છે), ત્રિકાળી દ્રવ્ય નિશ્ચયનો વિષય, પર્યાય વ્યવહારનો વિષય, આખી ચીજ એ પ્રમાણનો વિષય. એમ પ્રમાણ, નય, નિક્ષેપ. નિક્ષેપ-નામ નિક્ષેપ, સ્થાપના, દ્રવ્ય, ભાવ. આહા..હા..! એ જ્ઞેયના ભેદ. એની વસ્તુની તર્કણા કરે. આહા..હા..! પ્રમાણ, નય, નિક્ષેપનું પણ જાણપણું કરે. ૧૩મી ગાથામાં આવે છે કે નય, નિક્ષેપ, પ્રમાણથી ઓળખે. પણ એ અભૂતાર્થ છે. એ ચીજ કંઈ આત્માના અનુભવમાં મદદ કરે એમ નથી. આહા..હા..! એનું પણ લક્ષ છોડી દઈને આત્મા તરફનું લક્ષ કરે અને અંદરમાં જાય તો અનુભવ થાય. નય, નિક્ષેપ અને પ્રમાણ પણ વિકલ્પાત્મક (છે).

ગમે તેટલી નયો શીખે. એ પણ સમયસારમાં આવ્યું છે ને? પ્રભુ! આ તારી નય તો ઈન્દ્રજાળ છે. વ્યવહારથી આત્મામાં રાગ છે એમ કહે, નિશ્ચયથી નથી (એમ કહે). પર્યાયને વ્યવહાર કહે, ત્રિકાળને નિશ્ચય કહે. એક કોર પર્યાયને નિશ્ચય કહે, પોતાની છે માટે. બીજી કોર પર્યાયને દ્રવ્યની અપેક્ષાએ વ્યવહાર કહે. આહા..હા..! આવી ઈન્દ્રજાળ.

મુમુક્ષુ :- ન સમજે એના માટે..

ઉત્તર :- એના માટે છે ને. આહા..હા..! સૂઝે એને તો સૂઝ પડી જાય તરત. આહા..હા..! એક કોર એમ કહે.. આહા..હા..! પર્યાય એ વ્યવહાર, દ્રવ્ય એ નિશ્ચય. એક બાજુ એમ કહે કે રાગ એ વ્યવહાર અને પર્યાય એ નિશ્ચય. કઈ અપેક્ષા છે? ઈ તો રાગની અપેક્ષાએ આને નિશ્ચય કહ્યું. સ્વની (પર્યાય) છે માટે નિશ્ચય કહ્યું. પણ છે અંશ વર્તમાન દશા. પર્યાયમાત્ર વ્યવહારનયનો વિષય છે. આહા..હા..! કેવળજ્ઞાન અને સિદ્ધદશા પણ વ્યવહારનયનો વિષય છે. કેમકે એ અવસ્થા પર્યાય છે. આહા..હા..!

નિશ્ચયથી તો ભગવાન આત્મા અનાદિઅનંત સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ... આહા..હા..! એ મોક્ષ અને મોક્ષના કારણને કરે નહિ. આહા..હા..! રાડ નાખી જાય એવું છે. એ તો પર્યાયમાં થાય છે. મોક્ષ અને મોક્ષનું કારણ, ધર્મ અને ધર્મનું ફળ મોક્ષ, એ પર્યાયમાં છે, દ્રવ્યમાં નથી. દ્રવ્ય વસ્તુ છે એ તો ત્રિકાળ એકરૂપ નિરાવરણ વસ્તુ ભગવાન છે. આહા..હા..! એક કોર પર્યાયને વ્યવહાર કહેવો અને નિશ્ચય મોક્ષમાર્ગ હોય એને નિશ્ચય કહેવો. આહા..હા..! રાગના ભાવને વ્યવહાર કહેવો અને નિશ્ચય મોક્ષમાર્ગ જે આત્માના અવલંબે થાય તેને નિશ્ચય કહેવો. અને એક બાજુ એમ કહેવું કે તે પર્યાય છે. માટે ત્રિકાળની અપેક્ષાએ તે વ્યવહાર છે. આહા..હા..! આહા..હા..!

આવા '**પ્રમાણ-નય-નિક્ષેપાદિથી વસ્તુની તર્કણા (કર્યા) કરે,...**' વસ્તુ સમજે નહિ, અંદર વસ્તુ શું છે. આહા..હા..! '**ધારણારૂપ જ્ઞાનને વિચારોમાં વિશેષ વિશેષ ફેરવે,...**' જાણપણું લક્ષમાં રાખી આત્માના ભાન વિના, જાણપણાની વાતો ધારણામાં રાખી. આહા..હા..! '**ધારણારૂપ જ્ઞાનને વિચારોમાં વિશેષ વિશેષ ફેરવે,...**' આહા..હા..! એ કંઈ ચીજ નથી. એ તો વિકલ્પ છે, રાગ છે. આહા..હા..! આકરો અધિકાર છે. '**પણ જો જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્માના...**' એવું બધું કર્યા છતાં '**પણ જો જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્માના...**' એ તો પ્રજ્ઞાબ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રભુ છે. આત્મા પ્રજ્ઞા એટલે જ્ઞાન અને બ્રહ્મ એટલે આનંદ. પ્રજ્ઞાબ્રહ્મ આનંદસ્વરૂપ ભગવાન છે અંદર. આહા..હા..! એવો આત્મા '**જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્માના અસ્તિત્વને પકડે નહિ...**' આહા..હા..! આકરી વાત છે.

ગમે તેટલાં શાસ્ત્રો ભણે, વાદવિવાદ કરી જાણે, પ્રમાણ-નય-નિક્ષેપાદિથી વસ્તુની તર્કણા કરે, ધારણારૂપ જ્ઞાનને વિચારોમાં વિશેષ વિશેષ ફેરવે આહા..હા..! પણ, આવું કર્યા છતાં પણ જો જ્ઞાનસ્વરૂપી ભવગાન, પ્રજ્ઞાસ્વરૂપ ચૈતન્યબિંબ અંદર ભગવાન જ્ઞાન ચૈતન્યચંદ્ર, ચૈતન્યચંદ્ર, એ જ્ઞાનચંદ્ર જ્ઞાનની મૂર્તિ છે. પ્રજ્ઞાબ્રહ્મસ્વરૂપ આત્મા અંદર આખો છે. એવા જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્માના અસ્તિત્વને પકડે નહિ, એની હયાતીને પકડે નહિ એટલે અનુભવે નહિ. આહા..હા..! પૂર્ણ સ્વરૂપ એવો જે ભગવાન આત્મા વસ્તુ છે, પૂર્ણ સ્વરૂપ છે. એને જો પકડે નહિ, એની હયાતીને અને આ બહારની હયાતીમાં રોકાઈ જાય. આહા..હા..! '**અને તદ્રૂપ પરિણમે નહિ...**' પકડે નહિ અને તે રૂપે પરિણમે નહિ. આહા..હા..!

આનંદ અને જ્ઞાનરૂપે અવસ્થા થવી જોઈએ, એનું નામ ધર્મ છે. આનંદ અને જ્ઞાનસ્વરૂપ પ્રભુ, ત્રિકાળી આત્મા આનંદમૂર્તિ સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ, એના જ્ઞાન અને આનંદનો જે સ્વભાવ, તે રૂપે અવસ્થાનું થવું, તે રૂપે પર્યાય-પરિણમનનું થવું.. આહા..હા..! '**તદ્રૂપ પરિણમે નહિ, તો તે જ્ઞેયનિમગ્ન રહે છે,...**' ભાષા જુઓ. અંતર સ્વરૂપ જ્ઞાનપ્રભુ એને પકડે નહિ તો આ બધા બોલો જે કહ્યા એ જ્ઞેયનિમગ્ન છે. આહા..હા..! આવી વાતું. જ્ઞેય એટલે પર જાણવાલાયક વસ્તુ એમાં નિમગ્ન છે. સ્વ જાણવાયોગ્ય વસ્તુમાંથી દૂર છે. આહા..હા..! આવી વાત માણસને આકરી લાગે એટલે બહારના માણસોને... બાપુ! માર્ગ તો આવો છે.

અન્યમતમાં વૈષ્ણવમાં નરસિંહ મહેતા કહી ગયા, 'જ્યાં લગી આત્મા તત્ત્વ ચિહન્યો નહિ, ત્યાં લગી સાધના સર્વ જૂઠી.' આત્માનો અનુભવ નહિ ત્યાં સુધી તારી ધારણા ને ભક્તિ ને પૂજા ને વ્રત ને તપ બધા એકડા વિનાના મીંડા છે. આહા..હા..! આહા..હા..! 'શું કર્યું તીર્થ ને ભક્તિ કરવા થકી?' એમ આ આત્મજ્ઞાન વિના આવી ક્રિયામાં રોકાતા એને તદ્રૂપ જ્ઞાનનું ભાન થાય નહિ. આહા..હા..! એ તો જ્ઞેયનિમગ્ન

છે. સ્વજ્ઞેય નિમગ્ન નહિ, પરજ્ઞેય નિમગ્ન. આહા..હા..! એ પણ મગ્ન નહિ, નિમગ્ન. પરમાં વિશેષ લીન થઈ ગયો છે. અંદર ભગવાન આત્મા ભિન્ન પડ્યો છે. ચૈતન્યાનંદ ચૈતન્યસ્વરૂપ ભગવાન અનાદિઅનંત, જેની ઉત્પત્તિ નથી, જેનો નાશ નથી. જે છે એની ઉત્પત્તિ નથી. જે છે તેની ઉત્પત્તિ નથી, છે તેનો નાશ નથી. એવો જે આત્મા, એને એ જાણે નહિ તો તે જ્ઞેયનિમગ્ન રહે છે. આહા..હા..!

'જે જે બહારનું જાણે તેમાં તલ્લીન થઈ જાય છે,...' આહા..હા..! બહારનું જાણવામાં આવે એમાં એકાકાર થઈ જાય છે. અંતરમાં જવાને માટે પ્રયત્ન કરતો નથી. આહા..હા..! એ બહારના જાણપણામાં રોકાઈ ગયો. એ તો જ્ઞેય એટલે પરજ્ઞેય નિમગ્ન (છે). આહા..હા..! **'જાણે કે જ્ઞાન બહારથી આવતું હોય એવો ભાવ વેદ્યા કરે છે.'** આહા..હા..! જાણવાના ભાવમાં વધારો થાય, જાણવામાં એ જ્ઞાન જાણે બહારથી આવતું હોય એમ માને છે. આહા..! જાણવાના ભાવમાં, જાણવું વધારે થાય તો એ બહારનું જાણપણું ઈ કાંઈ આત્માનું નથી. અને એ જાણે બહારથી જ્ઞાન આવતું હોય એમ માને છે. આહા..હા..! **'બહારથી આવતું હોય એવો ભાવ વેદ્યા કરે છે.'**

'બધું ભણી ગયો,...' આહા..હા..! અનંત વાર અનંતા ભવ કર્યા, અનાદિનો આત્મા, જેની આદિ નથી, અનંત કાળનો એમાં અનંત વાર સાધુ થયો, અગિયાર અંગ ભણ્યો પણ આત્મા અંતર તત્ત્વનો અનુભવ કર્યો નહિ. આહા..હા..! બહારથી હજારો રાણીને છોડી, રાજપાટ છોડ્યા, અગિયાર અંગ ભણ્યો એથી શું? ૧૪૨ ગાથામાં આવે છે ને? તેથી શું? અરે..! જ્ઞાયક છું એવો વિકલ્પ આવ્યો, તેથી શું? આહા..હા..! એકલો ચૈતન્યબ્રહ્મ આત્મા આનંદનો નાથ એવો એક વિકલ્પ-રાગ આવ્યો કે હું આવો છું. તેથી શું? એ પણ રાગ છે. આહા..હા..! આકરું કામ બહુ. અજાણ્યા માણસને તો.. વ્યવહારના રસીલાને તો લાગે કે આ તો એકલી નિશ્ચય.. નિશ્ચયની વાત છે. સાધન શું? આનો ઉપાય શું? એ તો આવતું નથી. બાપુ! એ ઉપાય અને સાધન જ આ છે. આહા..હા..! અંતર સ્વભાવમાં રાગથી ભિન્ન પડીને જવું એ સાધક અને ઉપાય છે. રાગ અને શાસ્ત્રના જાણપણામાં રોકાઈ જવું, એ કોઈ સાધક અને ઉપાય નથી. આહા..હા..! અરે..! આવું...

'બધું ભણી ગયો, ઘણાં યુક્તિ-ન્યાય જાણ્યાં,...' આહા..હા..! ઘણાં યુક્તિ અને ન્યાય પણ જાણ્યા, તેથી શું? **'ઘણાં વિચારો કર્યા,...'** આહા..હા..! **'પણ જાણનારને જાણ્યો નહિ,...'** જેની સત્તા જાણવાની છે, આત્મા આનંદમૂર્તિ પ્રભુ જ્ઞાનનો સાગર છે. એ તો જ્ઞાનની મૂર્તિ છે. આહા..હા..! જણાવાયોગ્ય વસ્તુને જાણી પણ જાણનારને જાણ્યો નહિ. આહા..હા..! જાણનારને જાણ્યો નહિ. આહા..હા..!

આવ્યું ને? '**જ્ઞાનની મૂળ ભૂમિ નજરમાં આવી નહિ,...**' જાણનારને જાણ્યો નહિ એની વિશેષતા. '**જ્ઞાનની મૂળ ભૂમિ નજરમાં આવી નહિ,...**' જ્ઞાનની મૂળ ભૂમિ આત્મા છે. એ કંઈ બહારથી જાણપણું છે એ કંઈ વસ્તુ નથી. શાસ્ત્રના ભણતર આદિ કે દુનિયાને સમજાવવું માટે એ જ્ઞાન. એ કંઈ જ્ઞાન નથી. આહા..હા..! અંતરમાં આત્મતત્ત્વ... આહા..હા..! આહા..હા..! જ્ઞાનની મૂળ ભૂમિ નજરમાં આવી નહિ. આહા..હા..! જ્ઞાનની મૂળ ભૂમિ એટલે આત્મા. આત્મા જ્ઞાનસ્વરૂપ જ છે, પ્રજ્ઞાબ્રહ્મસ્વરૂપ છે. એમાં પુણ્ય અને પાપ, દયા ને દાન રાગાદિ એમાં છે જ નહિ. આહા..હા..! આવું આકરું લાગે.

મુમુક્ષુ :- બધો જ ભ્રમ નીકળી જાય...

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી :- બેને રાતે વિચાર કરતાં કોઈએ પૂછ્યું ત્યારે તો આ થયું, આ બધું લખાઈ ગયું. આહા..હા..! '**જ્ઞાનની મૂળ ભૂમિ નજરમાં આવી નહિ, તો તે બધું જાણ્યાનું શું ફળ?**' આહા..હા..! જ્ઞાનની મૂળ ભૂમિ તો પ્રભુ આત્મા છે. એ જ્ઞાનસ્વરૂપી છે. જેમ સાકર ગળપણસ્વરૂપે છે, મીઠું જેમ ખારાસ્વરૂપે છે, એમ આત્મા જ્ઞાનસ્વરૂપે છે. આહા..હા..! એ જ્ઞાનસ્વરૂપની ભૂમિ હાથ ન આવી. જ્ઞાન તો એ છે. આ બહારનું જાણવું જાણવું એ કંઈ જ્ઞાન નથી. આહા..હા..! '**બધું જાણ્યાનું શું ફળ?**' આહા..હા..!

'**શાસ્ત્રાભ્યાસાદિનું પ્રયોજન તો જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્માને જાણવો તે છે.**' શાસ્ત્ર અભ્યાસ આદિ. વાંચન, શ્રવણ, મનન આદિ. એનું પ્રયોજન તો જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્માને જાણવું તે છે. જ્ઞાનસ્વરૂપી ભગવાન આત્મા તેને જાણવું, તે આ બધાનું પરિણામ છે. એ ન જાણ્યું તો કાંઈ કર્યું નહિ. આહા..હા..! અરે..! એમ ને એમ જીવન એળે વયા ગયા. બહારથી ક્રિયા કરી, વ્રત કર્યા, તપસ્યાઓ કરી ને અપવાસ કર્યા ને ભક્તિ કરી ને લાખો-કરોડો રૂપિયા મંદિરમાં ખર્ચ્યા. એથી જાણે કાંઈક ધર્મ થઈ જશે. એનાથી બિલકુલ ધર્મ નથી. ધર્મ તો આત્માની અંતરની ચીજમાં જ્ઞાનભૂમિ, આનંદભૂમિ, શાંતિની ભૂમિ એ પોતે છે. બહારથી જાણપણા (કર્યા) એ નથી. આહા..હા..! આકરી વાત છે. શાસ્ત્રઅભ્યાસાદિ. એમાં એ કહ્યું ને બધું? '**શાસ્ત્રાભ્યાસાદિનું પ્રયોજન તો જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્માને જાણવો..**' આહા..હા..! એ જ્ઞાનસ્વરૂપી પ્રભુ છે. એનું જ્ઞાન કંઈ બહારથી લાવવું નથી, એનું જ્ઞાન બહારથી આવતું નથી. એ જ્ઞાનસ્વભાવ .. આહા..! એ જ્ઞાન-આત્માને જાણ્યો તે .. છે. આહા..! આકરી વાતું છે. '**શાસ્ત્રાભ્યાસાદિનું પ્રયોજન તો જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્માને જાણવો તે છે.**' આહા..! ૩૮૧ (પૂરો થયો).

આત્મા ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રૌવ્યસ્વરૂપ છે. તે કાયમ રહીને પલટે છે. તેનું કાયમ રહેનારું સ્વરૂપ ખાલી નથી, ભરપૂર ભરેલું છે. તેમાં અનંત ગુણરત્નોનાં ઓરડા ભરેલા છે. તે અદ્‌ભુત ઋદ્ધિયુક્ત કાયમી સ્વરૂપ પર દૃષ્ટિ દે તો તને સંતોષ થશે કે 'હું તો સદા કૃતકૃત્ય છું'. તેમાં ઠરતાં તું પર્યાયે કૃતકૃત્ય થઈશ. ૩૮૨.

૩૮૨. '**આત્મા ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રૌવ્યસ્વરૂપ છે..**' આત્મા નવી અવસ્થાએ ઉત્પન્ન થાય, જૂની અવસ્થાનો અભાવ થાય અને ધ્રુવપણે કાયમ રહે, નિત્યપણે કાયમ રહે. ઉત્પાદ-વ્યયની અવસ્થા (થાય). છતાં ધ્રુવપણું જાય નહિ અને ધ્રુવ છે તો પણ ઉત્પાદ-વ્યય વિના રહે નહિ. ત્રણ વસ્તુ થઈને વસ્તુ છે. છતાં ઉત્પાદ ઉત્પાદને કારણે છે, વ્યય વ્યયને કારણે છે, ધ્રુવ ધ્રુવને કારણે છે. આહા..હા..! '**આત્મા ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રૌવ્યસ્વરૂપ છે. તે કાયમ રહીને...**' નિત્ય પ્રભુ છે. અનંત કાળ ગયો અને અનંત કાળ જાય, પણ એ તો નિત્ય વસ્તુ છે, અનાદિઅનંત ભગવાન છે. એનો કંઈ અંત નથી. શરૂઆત નથી, છેડો નથી. અનાદિઅનંત નિત્યાનંદ પ્રભુ છે. આહા..હા..!

'**તે કાયમ રહીને પલટે છે.**' પલટે છે, બદલે છે. નિત્ય પણ રહે છે અને પર્યાયમાં-અવસ્થામાં પલટે છે. આહા..હા..! '**તેનું કાયમ રહેનારું સ્વરૂપ ખાલી નથી,...**' આહા..હા..! એટલે શું કીધું ઈ? નવી અવસ્થા ઉત્પન્ન થાય, જૂનીનો વ્યય થાય છતાં ધ્રુવ સ્વરૂપ છે. તે ધ્રુવ કંઈ ખાલી નથી. એ ધ્રુવ સ્વભાવથી ભરેલો છે. આહા..હા..! એમાં બીજી હિન્દી ભાષા છે, રિક્ત નથી, ખાલી નથી. રિક્ત નથી. આહા..હા..! '**તે કાયમ રહીને પલટે છે. તેનું કાયમ રહેનારું સ્વરૂપ ખાલી નથી,...**' આત્મા નિત્ય રહે છે કાયમ. પર્યાયે-અવસ્થાએ બદલે છે. અનેક પ્રકારની અવસ્થાઓ બદલે પણ વસ્તુ છે ઈ કાયમ રહે છે. ઈ કાયમ રહે છે.. આહા..હા..! તે કંઈ ખાલી નથી. '**ભરપૂર ભરેલું છે.**' ધ્રુવ છે ઈ તો ભરપૂર ભરેલું તત્ત્વ છે. આહા..હા..! પૂર્ણ સ્વરૂપ છે અંદર. અરે..!

વર્તમાન અવસ્થા જે બદલે છે, પર્યાય બદલે છે એ તો અવસ્થા છે. પણ કાયમની ચીજ જે અંદર છે એ તો નિત્ય રહેનારી છે. આહા..! એ નિત્ય રહેનાર જે છે એ ગુણથી ભરપૂર ભરેલું છે. શક્તિથી પૂર્ણ ભરેલ છે. '**તેમાં અનંત ગુણરત્નોના ઓરડા ભરેલા છે.**' આહા..હા..! એમ કેમ કહ્યું? અનંત ગુણના ઓરડા. એક એક ગુણમાં પણ અનંતી પર્યાય થવાની તાકાત (છે). આ ઝીણી વાત બહુ, બાપુ! અનંત ગુણના ઓરડા અંદર પ્રભુમાં છે. પણ કોઈ દિ' નજર કરી નથી, તેનું માહાત્મ્ય આવ્યું નથી, બહારનું માહાત્મ્ય છોડ્યું નથી. આહા..! વિશેષ કહેશે...

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા સુદ-૫, રવિવાર, તા. ૧૪-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત- ૩૮૨, ૩૮૪ પ્રવચન નં. ૩૩

આજ ક્ષમાકા દિન હૈ. દશ પ્રકારકા ધર્મ હૈ ન? વહ ચારિત્રકા ધર્મ હૈ. ઔર ચારિત્ર હૈ વહ સમ્યગ્દર્શન બિના હોતા નહીં. તો ક્ષમા ભી સમ્યગ્દર્શન બિના હોતી નહીં. વહ બાત કહતે હૈં, દેખો! (કાર્તિકેયાનુપ્રેક્ષા).

कोहेण जो ण तप्पदि, सुरणरतिरिएहिं कीरमाणे वि।
उवसग्गे वि रउदे, तस्स खमा णिम्मला होदि।।३९४।।

બહિનકા બાદમેં પઢેંગે, ઈસકે બાદ. પહલે જો કોઈ આત્મા અંતરમેં તો સહજાત્મ આનંદસ્વરૂપ નિષ્ક્રિય પરમબ્રહ્મ આનંદમૂર્તિ પ્રભુ આત્મા, ઉસકા અનુભવ હો, ઉસકા અનુસરણ કરકે આનંદકા અનુભવ હો, ઉસકા નામ તો પ્રથમ ધર્મ સમકિત કહતે હૈં. આહા..હા..! ક્ષમા તો બાદકી બાત હૈ. પહલે પ્રભુ દેહ, રજકણ યહ તો મિટ્ટીસે તો ભિન્ન હૈ. કર્મસે ભિન્ન હૈ, પુણ્ય-પાપસે ભિન્ન હૈ. ઉસમેં જો જ્ઞાન ઔર આનંદ ભરા હૈ, ઉસ આનંદકા વેદન હોના વહ પ્રથમ ધર્મ હૈ. બાદમેં ક્ષમા હોતી હૈ. સમ્યગ્દર્શન બિના ક્ષમા હોતી નહીં.

કહતે હૈં કિ, '**જો મુનિ, દેવ, મનુષ્ય, તિર્યંચ આદિસે રૌદ્ર (ભયાનક ઘોર) ઉપસર્ગ કરને પર ભી...**' ઘોર ઉપસર્ગ હો. પરંતુ અંતરમેં આનંદમેં ધર્માત્મા તો અતીન્દ્રિય આનંદમેં મસ્ત હૈ. આહા..હા..! જિસને પુણ્ય-પાપકા વિકલ્પ-રાગ, ઉસકા ભી જિસકો સ્પર્શ નહીં હૈ, છૂઆ નહીં,.. આહા..હા..! ઐસે ભગવાન આત્માકા અંતર અનુભવ કરને પર, ઉપસર્ગ કરને પર ભી '**ક્રોધસે તપ્તાયમાન નહીં હોતા હૈ...**' આહા..હા..! ભગવાન શાંતિકા સાગર, અકષાય સ્વભાવ કહો કિ શાંતિ કહો યા વીતરાગમૂર્તિ કહો. વીતરાગમૂર્તિ પ્રભુ આત્મા અંદર હૈ. ઉસકી દૃષ્ટિ ઔર અનુભવ હોનેકે બાદ પરિષહ ઔર ઉપસર્ગ આને પર ભી ક્રોધ-અણગમા-ક્રોધ નહીં કરના, ઉસકા નામ પ્રથમ ક્ષમા, ધર્મકા નામ ક્ષમા હૈ. આહા..હા..! ઐસી કઠિન બાત હૈ. ક્ષમા ઉસકા નામ. હઠસે ક્ષમા કરના, આત્માકે ભાન બિના હઠકી ક્ષમા કરના વહ તો અનંત બાર કી હૈ. આહા..હા..!

ભગવાન સહજાત્મ સ્વરૂપ અંદર, જો નિષ્ક્રિય રાગ, દયા, દાન, વ્રત, રાગકી ક્રિયા ભી જિસમેં નહીં હૈ, ઐસી ચીજકા અનુભવ હોને પર શાંતરસ આને પર

પ્રતિકૂલ પરિષહ આને પર ભી ક્રોધ કરતે નહીં. આહા..હા..! ઉસકા નામ ક્ષમા, ઉસકા નામ યહ જો દશ પ્રકારકા ધર્મ હૈ, વહ ચારિત્રકા પ્રકાર હૈ. ચારિત્ર સમકિત બિના હોતા નહીં. આહા..હા..! ઔર સમકિત અપના ચૈતન્યસ્વરૂપ ભગવાન, ઉસકે અવલંબન બિના હોતા નહીં. આહા..હા..! ઉતની ક્ષમાકી બાત કહી.

અબ બહિનકે વચનામૃત. ૩૮૨? ૩૮૨. બહિનકે વચનામૃત પઢતે હૈં ન? યહ તો અલૌકિક બાત હૈ. બહિન તો અંતરમેંસે રાત્રિમેં થોડા-થોડા બોલે હોંગે ઔર ૬૪ બાલ બ્રહ્મચારી બહને હૈં, ઉનમેંસે નૌ બહનોંને લિખ લિયા. ઉસમેંસે બાહર આયા. હિંમતભાઈને બનાયા. અપને પઢતે હૈં. ૩૮૨. સૂક્ષ્મ હૈ, ભગવાન!

'**આત્મા ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રૌવ્યસ્વરૂપ હૈ;...**' આહા..હા..! યહ દેહ તો ભિન્ન હૈ, કર્મ ભિન્ન હૈ, પુણ્ય-પાપકા વિકલ્પ ભી ભિન્ન હૈ. અપના સ્વરૂપ અપનેસે ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રૌવ્યસ્વરૂપ હૈ. આહા..હા..! ઉસમેં થોડી સૂક્ષ્મતા દિખનેમેં આયી થી. રાત્રિકો કહા થા. ઉત્પાદ જો આત્મામેં હોતા ધર્મકા, ઉસ ઉત્પાદકો કિસીકી અપેક્ષા નહીં હૈ. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! આત્મામેં ધર્મકી જો ઉત્પત્તિ હોતી હૈ, શાંતિકી અથવા અરે..! અજ્ઞાનકી, વહ જો ઉત્પાદ હૈ, ઉસમેં કોઈ પરકી અપેક્ષા નહીં હૈ. નિમિત્તકી અપેક્ષાસે યહાં શુદ્ધ યા અશુદ્ધ પર્યાય ઉત્પન્ન હોતી હૈ, ઐસા હૈ નહીં. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ!

૧૦૨ ગાથા, પ્રવચનસાર. કુંદકુંદાચાર્ય ઐસા કહતે હૈં કિ આત્મામેં જો અનંત ગુણ હૈં, ઉસમેં જિસ સમય પર્યાય ઉત્પન્ન હોનેવાલી હૈ વહ હોગી. ઉત્પાદકો ધ્રુવ ઔર વ્યયકી ભી અપેક્ષા નહીં હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત કહાં સુને? બાહરમેં યહ કરો, વહ કરો ઔર વહ કરો. આહા..હા..! આત્મામેં અનંત-અનંત ગુણકા ભંડાર ભગવાન, ઉસકી શુદ્ધ પર્યાય અપને લક્ષ્યસે હો તો ઉસ ઉત્પાદકો કોઈ અપેક્ષા નહીં હૈ. નિમિત્ત અનુકૂલ હૈ તો ઉત્પાદ હુઆ, અરે..! ધર્મકી-સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્રકી પર્યાયકા ઉત્પાદ, ઉસે અપને દ્રવ્ય ઔર ગુણકી અપેક્ષા નહીં હૈ. પ્રભુ! સૂક્ષ્મ પડેગા. આહા..હા..! અરે..! બાત ભી સુની નહીં.

અપના દ્રવ્ય ઔર ગુણ જો ત્રિકાલ હૈ, ઉસમેં જો ઉત્પાદ હોતા હૈ, ઉસ ઉત્પાદકો નિમિત્ત ઔર સંયોગકી તો અપેક્ષા નહીં હૈ, પરંતુ ઉસ ઉત્પાદકો દ્રવ્યકી, ગુણકી, વ્યયકી અપેક્ષા નહીં હૈ. અરેરે..! ઐસી બાત કભી સુની ન હો. ઉત્પાદ, વ્યય. પૂર્વકી અવસ્થાકા વ્યય હોતા હૈ. ઉસકો ભી કોઈ અપેક્ષા નહીં હૈ. વ્યયકો ભી કિસીકી અપેક્ષા નહીં હૈ. ઉત્પાદકી અપેક્ષા ભી વ્યયકો નહીં હૈ. ઔર ધ્રુવકી ભી અપેક્ષા વ્યયકો નહીં હૈ. વ્યય સ્વતંત્ર અપના (હોતા હૈ). ક્યોંકિ ઉત્પાદ-વ્યય ઔર ધ્રુવ

તીન સત્ હૈ. તીનોં સત્ હૈ. તો સત્કો પરકી અપેક્ષા હૈ નહીં. આહા..હા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ. અનંત કાલ વ્યતીત હુઆ. અનંત-અનંત ચૌબીસ, અનંત પુદ્ગલ પરાવર્તન કિયે, પરંતુ આત્મા આનંદમૂર્તિ.. ધર્મકી ઉત્પત્તિકી પર્યાયકી અપેક્ષામેં વ્યવહાર રત્નત્રય જો રાગ હૈ, દયા, દાન, દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્રકી શ્રદ્ધા, ઉસકી ભી અપેક્ષા નહીં હૈ. અરે..! પ્રભુ! વહ ઉત્પાદ સ્વતંત્ર સત્ હૈ. આહા..હા..! ઉસ ઉત્પાદકો અનંત ગુણકી પર્યાયકા જો ઉત્પાદ હોતા હૈ, એક સમયમેં એક હી પર્યાય નહીં ઉત્પન્ન હોતી હૈ, પ્રત્યેક દ્રવ્યમેં એક સમયમેં અનંત ગુણકી ઉત્પાદ પર્યાય ઉત્પન્ન હોતી હૈ. ઉસ ઉત્પાદકો કિસીકી અપેક્ષા નહીં હૈ. આહા..હા..! નિમિત્તકી અપેક્ષા નહીં હૈ કિ નિમિત્ત આવે તો યહ હોતા હૈ. ઐસી અપેક્ષા હૈ નહીં. ઉસકી તો નહીં, પરંતુ ઉસકા જો ત્રિકાલી દ્રવ્ય-ગુણ ધ્રુવ હૈ, ધ્રુવકી ભી ઉત્પાદકો અપેક્ષા નહીં હૈ. આહા..હા..! ૧૦૨ ગાથા, પ્રવચનસાર, ઉસમેં યહ કહા હૈ. સૂક્ષ્મ બાત, ભાઈ! અભી તો ક્રિયા ઔર પ્રવૃત્તિકી બાત, યહ કરો, વહ કરો, યહ કરો. માર્ગ બહુત અલૌકિક હૈ.

ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રુવ. ધ્રુવ નામ કાયમ રહનેવાલા. વહ ભી નિરપેક્ષ હૈ. ઉસકો ભી ઉત્પાદ-વ્યયકી અપેક્ષા નહીં હૈ. આહા..હા..! નિત્યાનંદ પ્રભુ, ઉસકો ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રુવયુક્તં સત્ તીનોં હોકર પ્રમાણકા વિષય હૈ. પરંતુ ધ્રુવકો ઉત્પાદ-વ્યયકી અપેક્ષા નહીં, ઉત્પાદ-વ્યયકો ધ્રુવકી અપેક્ષા નહીં. આહા..હા..! '**ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રૌવ્યસ્વરૂપ હૈ. વહ નિત્ય રહકર પલટતા હૈ.**' હૈ? કાયમ રહકર પલટતા હૈ. નિત્ય-કાયમ અપનેસે સ્વતઃ નિત્ય ધ્રુવ રહકર પલટતા હૈ નામ પર્યાયમેં-અવસ્થામેં બદલતા હૈ. આહા..હા..! યહ બહિનકી વાણી હૈ. ચંપાબેન. વહાં આયા હૈ ન? યહ તો કરીબ ૮૦૦૦૦ પુસ્તક છપ ગયે. તીન હજાર તો આફ્રિકામેં ગયે. આફ્રિકા. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- અભી બીસ હજાર છપના બાકી હૈ.

ઉત્તર :- વહ સબ પૂરી ગિનતી હો ગયી. આફ્રિકામેં તીન હજાર પુસ્તક ઔર લોગોંકો પ્રેમ.. ઓહોહો..! હમ આફ્રિકા ગયે થે અભી. ૪૫૦ તો ક્રોડપતિ એક ગાંવમેં હૈ. ૪૫૦. ઔર ૧૫ તો અરબપતિ હૈં. પચીસ લાખકા મંદિર બનાનેકા હૈ. પંદ્રહ લાખ પહલે કિયે થે, હમારે જાનેકે બાદ દૂસરે ૪૫ લાખ કિયે. સાઠ લાખ રૂપયા ઈકઠ્ઠા હુઆ હૈ.

મુમુક્ષુ :- આપને વહાં લકડી ઘુમાયી.

ઉત્તર :- વહ તો ઉસ સમય.. વહ બાત તો આયી ન સેઠ? જિસ સમય જો પર્યાય હોનેવાલી હૈ વહ હોગી, હોગી ઔર હોગી. કિસીસે નહીં. આહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! ઐસે હી હમ દિગંબર હૈ ઔર હમ જૈન હૈં, ઐસા તો અનંત

બાર માના, ઉસમેં કુછ હૈ નહીં.

યહાં કહતે હૈં, '**નિત્ય રહકર...**' વસ્તુ જો હૈ આત્મા, વહ નિત્ય રહકર-ધ્રુવ રહકર '**પલટતા હૈ.**' ધ્રુવ... કહા ન? ધ્રુવ ઔર ઉત્પાદ-વ્યય. ઉત્પાદ-વ્યય પલટતા હૈ ઔર ધ્રુવ નિત્ય-કાયમ રહતા હૈ. વહ નિત્ય રહકર પલટતા હૈ. આહા..હા..! પલટનેમેં પરકી કોઈ અપેક્ષા નહીં. આહા..હા..! પાંચ-પચીસ લાખ રૂપયા જાતા હૈ, તો દેનેવાલેકા ભાવ હુઆ તો જાતા હૈ, ઐસા નહીં. ગજબ બાત હૈ, પ્રભુ! જડકી પર્યાય ઉત્પાદ ઉસ સમય જાનેવાલા થા તો વહ ઉત્પાદ હુઆ હૈ. ઉસ ઉત્પાદકા કારણ દેનેવાલા તો હૈ નહીં, પરંતુ ઉસ ઉત્પાદકા કારણ દ્રવ્ય ભી નહીં. ઐસા સ્વતંત્ર ઉત્પાદ હૈ. આહા..હા..! કહાં સુના હૈ? વીતરાગ માર્ગ... સેઠ! આહા..હા..!

સર્વજ્ઞદેવ ત્રિલોકનાથ સીમંધર સ્વામી ભગવાન તો વિરાજતે હૈં. આહા..હા..! ઉનકી યહ વાણી આયી હૈ. બહિન વહાં થે ન. સેઠકે પુત્ર થે. વહાંસે આયે હૈં. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં, '**નિત્ય રહકર પલટતા હૈ. ઉસકા નિત્યસ્થાયી સ્વરૂપ...**' આહા..હા..! આત્માકા કાયમ રહનેવાલા સ્વરૂપ. ઉત્પાદ-વ્યય પર્યાય હૈ. નિત્ય ધ્રુવ હૈ. નિત્યસ્થાયી કાયમ રહનેવાલી ચીજ '**રીતા (રિક્ત) નહીં...**' ખાલી નહીં હૈ. આહા..હા..! ક્યા કહા? વહ નિત્ય વસ્તુ જો અંદર હૈ-ભગવાન આત્મા, વહ ખાલી નહીં હૈ. અનંત ગુણસે ભરા હૈ. આહા..હા..! અરે..! અનંત ચિંતામણિ રત્ન, અનંત ગુણકે કમરે ભરે હૈં. વહ આ ગયા? અબ આયેગા. '**ઉસકા નિત્યસ્થાયી સ્વરૂપ રીતા (રિક્ત) નહીં...**' ભગવાન આત્માકા નિત્ય સ્વરૂપ જો ધ્રુવ હૈ, વહ ખાલી નહીં. અનંત ગુણસે ભરા હૈ. આહા..હા..! '**પૂર્ણ ભરા હુઆ હૈ.**' પૂર્ણ ગુણસે ભરા હુઆ હૈ. આહા..હા..! એક-એક આત્મા સબ ભગવાન (હૈં).

'**ઉસમેં અનંત ગુણરત્નોંકે કમરે ભરે હૈં.**' આહા..હા..! ભગવાન આત્મામેં અનંત ગુણકે કમરે. એક-એક ગુણમેં અનંતી પર્યાય હોનેકી તાકત (હૈ). એક-એક ગુણમેં અનંત પર્યાય-અવસ્થા હોનેકી તાકત હૈ. ઐસે અનંત ગુણકે કમરે હૈં. આહા..હા..! અરેરે..! પ્રભુ! તુને તેરી બાત સુની નહીં. તું કૌન હૈ? કહાં હો? કિતના હો? બાહરકી બાતોંમેં હો.. હા.. હો.. હા. યહ કરો, વ્રત કરો, ઉપવાસ કરો, ગજરથ ચલાવો, રથ કરો, મંદિર બનાઓ,.. આહા..હા..! વહ હોતી હૈ ક્રિયા ઉસકે કારણસે. ઔર કરાનેવાલેકા ભાવ વહા, કરા સકતા નહીં. ભાવ શુભ હૈ, પુણ્ય હૈ, ધર્મ નહીં. આહા..હા..! સમજમેં આયા?

વહાં આફ્રિકામેં દો હજાર સાલમેં કોઈ (જિન મંદિર) નહીં થા. પહલી બાર દિગંબર મંદિર હોગા, પચીસ લાખકા. સાઠ લાખ ઈકઠ્ઠે હુએ હૈં. બહુત પૈસેવાલે. સાધારણ

લાખ, દો લાખવાલા તો ગરીબ કહલાતા હૈ. દશ લાખ, બીસ લાખ, પચીસ લાખ, ક્રોડ.. ધૂલ હૈ વહ સબ તો, કહા.

મુમુક્ષુ :- આપને છૂ મંતર કિયા.

ઉત્તર :- નહીં, વહ તો બહુત પ્રેમ થા તો ગયે થે. ઉનકા બહુત પ્રેમ થા ઈસલિયે ગયે થે. બાકી તો... ૯૧ સાલ હુએ. ૯૧. ૯૦ ઔર ૧. વહાં લોગોંકા બહુત પ્રેમ થા, બહુત ભાવ. નહીં તો પરદેશ હૈ, વહાં સર્દી બહુત હૈ. હમ એક મહિના વહાં રહે-૨૬ દિન, યહાં જૈસા મૌસમ થા. વે લોગ ભી ચકિત હો ગયે. આપ યહાં આયે તો વહાંકા મૌસમ હી બદલ ગયા. મૌસમકે કારણ કોઈ નુકશાન નહીં હુઆ. નહીં તો શરીર કોમલ. સર્દી લગ જાય.

યહાં તો કહતે હૈં કિ, નિત્યસ્થાયી પ્રભુ, ઉસમેં અનંત ગુણરત્નોંકે કમરે ભરે હૈં. આહા..હા..! એક આત્મામેં અનંત ગુણકે કમરે. એક-એક કમરેમેં અનંત પર્યાય હોનેકી તાકત. આહા..હા..! કૌન સુને ઔર કિસે દરકાર હૈ? યે બાહરકી હોલી પૈસા-લક્ષ્મી ક્રોડ, ધૂલ. ઉસમેં પાંચ-પચાસ લાખ એક સાલમેં મિલે તો હો ગયા, ઉસમેં ઘુસ જાય. હમને કિયા, હમને કિયા, હમને કિયા. હમને બરાબર વ્યવસ્થા કી તો વ્યવસ્થિત હુઆ, બિલકુલ મિથ્યાત્વ હૈ. આહા..હા..!

વહી યહાં કહા ન? વસ્તુ સ્વયં ઉત્પાદવ્યયધ્રુવ સ્વરૂપ હૈ. ઉસે દૂસરા કોઈ બદલે, પલટે.. આહા..હા..! તો ઉસકા પલટન સ્વભાવ કહાં ગયા? આહા..હા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! યહ તો પર્યુષણકા પ્રથમ દિન હૈ. આહા..! અરે..! ઉસને કભી અંદર ચૈતન્ય કૌન હૈ? (ઉસે જાનનેકા પ્રયત્ન કિયા નહીં). ઉસમેં અનંત ગુણોંકે કમરે ભરે હૈં. એક-એક ગુણમેં અનંતી પર્યાય-અવસ્થા હોનેકી તાકત હૈ. ઐસે અંદર ગુણ હૈં. આહા..હા..! ફિર ભી ઉસ ગુણકે કારણસે ભી પર્યાય ઉત્પન્ન નહીં હોતી. ગુણ તો ધ્રુવ હૈ, પર્યાય અધ્રુવ હૈ. પર્યાય ક્રમસે હોતી હૈ, ક્રમસર, ક્રમબદ્ધ હોતી હૈ. એકકે બાદ એક, જો હોનેવાલી હૈ વહી હોતી હૈ. ઉસકો કિસીકી અપેક્ષા નહીં હૈ. આહા..હા..!

વહ કહતે હૈં, '**ઉસમેં અનંત ગુણરત્નોંકે કમરે ભરે હૈં. ઉસ અદ્ભુત ઋદ્ધિયુક્ત...**' અદ્ભુત ઋદ્ધિયુક્ત '**નિત્ય સ્વરૂપ પર દૃષ્ટિ દે...**' આહા..હા..! અંતર અનંત ઋદ્ધિયુક્ત નિત્ય સ્વરૂપ પર દૃષ્ટિ દે. વહાં દૃષ્ટિ દે તો સમ્યગ્દર્શન હોગા. બાકી સબ ધૂલ હૈ. (અને વા પાણી હૈ) જન્મ-મરણકા અંત નહીં આયેગા. ચૌરાસી લાખકે અવતાર અનંત બાર કિયે. આહા..હા..!

આચાર્ય તો ઐસા ભી કહતે હૈં.. આહા..! ક્યા નામ? વાદિરાજ. વાદિરાજને સ્તુતિ કી. કોઢ થા ન? ફિર ઉન્હોંને ભગવાનકી સ્તુતિ કી. કોઢ મિટ ગયા કુદરતી.

મિટનેવાલા થા. પરંતુ વે વાદિરાજ ઐસા કહતે થે કિ, અરે..! પ્રભુ! મૈં ભૂતકાલકે દુઃખકો યાદ કરતા હૂં. નર્કકા, નિગોદકા, પરાધીન બહારના... ઢાઈ દ્વિપકે બાહર તિર્યંચમેં મારામારી, સિંહ ઔર બાઘ ખા જાય, પ્રભુ! ઐસે દુઃખકો યાદ કરતા હૂં તો આત્મામેં ઘાવ લગતા હૈ. મુનિરાજ ઐસા કહતે હૈં. વે તો આનંદ-આનંદમેં હૈં. તો ભી થોડા સંજ્વલનકા કષાય હૈ, ચૌથા કષાય. તીન કષાયકા અભાવ હૈ. ચૌથા સંજ્વલનકા (કષાય) હૈ. કહતે હૈં કિ યાદ કરતા હૂં પૂર્વકે દુઃખોંકો, તો ઘાવ લગતા હૈ કિ આહા..! અરેરે..! ઐસે દુઃખ મૈંને સહન કિયે. અબ ઉસ દુઃખમેં-ભવમેં જાના નહીં હૈ. અબ વહ ભવ નહીં કરના હૈ. અબ વહ ભવ નહીં કરને હૈં. આહા..! ક્યોંકિ ભવકા ભાવ ઔર ભવ, ઇસસે રહિત ઐસા ભગવાન... આહા..હા..! ક્યા કહા?

ભવ ઔર ઉસકા ભાવ, દોસે રહિત આત્મા હૈ. આહા..હા..! દોસે રહિત પ્રભુ આત્મા હૈ. ઐસે આત્માકા અંદરમેં ધ્યાન કરનેસે ઔર ઉસકા અનુભવ કરનેસે ભવકા અંત આ જાતા હૈ. ઇસકે સિવા ભવકા અંત કોઈ ક્રોડો, અરબોં રૂપયે ખર્ચ કર દે.. આહા..! યા વ્રત, નિયમ ઔર તપ, બારહ-બારહ મહિનેકે ઉપવાસ કરે, અનંત બાર કિયા, ઉસમેં કુછ આત્માકે ભવકા અભાવ હો ઐસા હૈ નહીં. આહા..હા..!

યહાં તો કહતે હૈં, '**અદ્‌ભુત ઋદ્ધિયુક્ત નિત્ય સ્વરૂપ પર દૃષ્ટિ દે...**' આહા..હા..! અંદરમેં નિત્ય સ્વરૂપ ભગવાન, અતીન્દ્રિય આનંદ પરમાત્મ સ્વરૂપસે બિરાજમાન શક્તિસે હૈ, વહાં દૃષ્ટિ દે. ભવકા અંત આયેગા. ઉસકે બિના ભવકા અંત કોઈ ક્રિયાકાંડસે યા બાહરમેં પૈસા ખર્ચ કરનેસે, ક્રોડ, અરબ ખર્ચ કરનેસે (નહીં આયેગા). રાગકી મંદતા કી હો ઔર ઉસમેં ભી વહ પૈસા મેરા, ઐસા માનનેવાલા અજીવકો જીવ માને વહ તો મિથ્યાદૃષ્ટિ હૈ. આહા..હા..! વહ તો મિટ્ટી-ધૂલ હૈ. ઉસકો અપના હૈ, મેરા હૈ.. આહા..હા..! વહ ધૂલ મેરી હૈ, પ્રભુ ચૈતન્યમૂર્તિ (હૈ), આહા..! વહ ધૂલ મેરી હૈ ઐસા માનનેવાલા.. આહા..હા..! (ઉસે) અદ્‌ભુત ઋદ્ધિયુક્ત નિત્ય સ્વરૂપકી ખબર નહીં.

'**અદ્‌ભુત ઋદ્ધિયુક્ત નિત્ય સ્વરૂપ પર દૃષ્ટિ દે...**' અંદર દૃષ્ટિ દે. આહા..હા..! કહીં દૃષ્ટિ દેનેકી જરૂરત નહીં હૈ. આહા..હા..! પર્યાય પર ભી દૃષ્ટિ મત દે. દૃષ્ટિ પર્યાય હૈ, પરંતુ ઉસ પર્યાયકી દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર દે. આહા..હા..! હૈ? '**અદ્‌ભુત ઋદ્ધિયુક્ત નિત્ય સ્વરૂપ પર દૃષ્ટિ દે...**' આહા..! માલ હૈ યહ તો. મકખન હૈ. અરે..! પરકી દયા કરને નિકલ પડા, લેકિન સ્વકી દયા નહીં કી. આહા..! મૈં ચાર ગતિમેં રખડતા હૂં. ચૌરાસીકે અવતારમેં કૌઆ, કૂત્તા, ભાલુ, સુવર, ઐસે અવતાર અનંત-અનંત કિયે. ઔર જબ તક મિથ્યાદૃષ્ટિ હૈ, ઉસકે પેટમેં અનંત અવતાર કરનેકી તાકત હૈ. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં, **'અદ્ભુત ઋદ્ધિયુક્ત નિત્ય સ્વરૂપ...'** પ્રભુ કાયમ ત્રિકાલી વહાં દૃષ્ટિ દે **'તો તુઝે સંતોષ હોગા...'** આહા..હા..! વહાં આનંદ ઔર શાંતિ અંદર ભરી હૈ. વહાં તુઝે સંતોષ હોગા. બાહ્યમેં તો કહીં તૂ હૈ હી નહીં. પરંતુ એક સમયકી પર્યાયમેં ભી તું પૂરા નહીં હૈ. પૂરા તો નિત્ય ધ્રુવમેં હૈ. વહાં દૃષ્ટિ દેનેસે તુઝે સંતોષ હોગા. આહા..હા..! **'મૈં તો સદા કૃતકૃત્ય હું'** આહા..હા..! મૈં પ્રભુ! મૈં તો કૃતકૃત્ય ધ્રુવ હું. મુઝે કુછ કરના હૈ, ઐસા મૈં હું નહીં. આહા..હા..! કઠિન બાત હૈ, પ્રભુ! હૈ? **'મૈં તો સદા કૃતકૃત્ય હું.'** ભાષા તો સાદી હૈ, સેઠ! ભાષા તો સાદી હૈ. ભાષા ઐસી કોઈ વ્યાકરણ (જૈસી નહીં હૈ). ભાવ.. ભાવ ગહરે હૈં. આહા..હા..!

અરે..! અનંત કાલ વ્યતીત હુઆ. 'મુનિવ્રત ધાર અનંત બૈર ગ્રૈવેયક ઉપજાયો'. મુનિ અનંત બાર દિગંબર હુઆ, અઠ્ઠાઈસ મૂલગુણ પાલે, પંચ મહાવ્રત પાલે. 'મુનિવ્રત ધાર અનંત બૈર ગ્રૈવેયક ઉપજાયો, પણ આતમજ્ઞાન બિન લેશ સુખ ન પાયો'. આહા..હા..! અરે..! આત્મજ્ઞાન બિના વહ પંચ મહાવ્રત ભી દુઃખરૂપ હૈં. પંચ મહાવ્રત ઔર મુનિકે અઠ્ઠાઈસ મૂલગુણ રાગ હૈ, દુઃખરૂપ હૈ, ઝહર હૈ. અરર..ર..! ઐસી બાત? અમૃતકા સાગર ભગવાન, ઉસસે વહ ભાવ વિરુદ્ધ હૈ. વિકલ્પ હૈ, રાગ હૈ, વૃત્તિ હૈ. આહા..! તો વહાં સ્થિતિ છોડ દે. મૈં તો સદા કૃતકૃત્ય હૂં. આહા..હા..! ધ્રુવ. મુઝે કોઈ કાર્ય કરના હૈ, ઐસી મૈં ચીજ નહીં હૂં. ઐસી પર્યાયમેં દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર દે. આહા..! દ્રવ્ય તો ધ્રુવ હૈ. ધ્રુવ પર દૃષ્ટિ દેના વહ ધ્રુવ નહીં હૈ. દૃષ્ટિ તો પર્યાય હૈ. પર્યાયકી દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર દે. આહા..હા..!

'ઉસમેં સ્થિર હોનેસે...' ક્યા કહતે હૈં? દો બાત. મૈં તો સદા કૃતકૃત્ય હું. વસ્તુ તો કૃતકૃત્ય હું. ધ્રુવ જો હૈ વસ્તુ તો કૃતકૃત્ય હું. કૃતકૃત્ય નામ કુછ કરના ઐસા મેરી ચીજમેં હૈ નહીં. મૈં કૃતકૃત્ય હી હું. પરંતુ **'ઉસમેં સ્થિર હોનેસે તું પર્યાયમેં કૃતકૃત્ય હો જાયગા.'** આહા..હા..! સમજમેં આયા? ભાષા તો સાદી હૈ, પ્રભુ! આહા..! સબ ભગવાન હૈં. દેહકો મત દેખ, વાણીકો મત દેખ તો અંતર તો સબ ભગવાન હી હૈં. આહા..હા..!

કહતે હૈં, વસ્તુ આત્મા જો નિત્ય વસ્તુ, વહ તો કૃતકૃત્ય હી હૈ. નિત્યકો કુછ કરના હૈ વહ તો હૈ નહીં. હૈ? **'મૈં તો સદા કૃતકૃત્ય હું'**. આહા..હા..! **'ઉસમેં સ્થિર હોનેસે...'** **'ઉસમેં સ્થિર હોનેસે તું પર્યાયમેં કૃતકૃત્ય હો જાયગા.'** આહા..હા..! ભાષા દેખો! નિત્યાનંદ પ્રભુ ધ્રુવ વસ્તુ નિત્ય જો કાયમ રહનેવાલી ચીજ હૈ, વહ તો કૃતકૃત્ય હી હૈ. ઉસમેં કુછ કરના હૈ ઐસા હૈ નહીં. પરંતુ કૃતકૃત્ય વસ્તુ પર દૃષ્ટિ દેનેસે.. આહા..હા..! ઉસમેં સ્થિર હોનેસે પર્યાયમેં કૃતકૃત્ય હો જાયગા. પર્યાયમેં

ભી તુઝે કુછ કરના હૈ, વહ બાકી નહીં રહેગા. પૂર્ણાનંદકી દશા તુઝે પ્રગટ હો જાયગી. કૃતકૃત્ય-સબ કાર્ય પૂરે હો ગયે. પૂરા કાર્ય હૈ ઐસા ભગવાન નિત્ય હૈ. ઉસમેં સ્થિર હોનેસે.. આહા..હા..! પર્યાયમેં કૃતકૃત્ય હો જાયગા. પર્યાયમેં પીછે કુછ કરના વહ બાકી નહીં રહેગા. આહા..હા..!

પ્રાપ્તકી પ્રાપ્તિ હૈ. અંદરમેં ભરા હૈ, વહ પર્યાયમેં આયેગા, યદિ સ્થિર હુઆ તો. આહા..હા..! ઐસા માર્ગ હૈ, ભાઈ! આહા..હા..! બાહરકી બાતોંમેં સંતોષ ઔર બાહરકી બાતોંમેં મહત્તા ઔર મહિમા. આહા..હા..! ભગવાન અંતર મહા આનંદ મહિમાકા ધની, જિસકી મહિમાકા પાર નહીં, વહ મહિમાવંત કૃતકૃત્ય વસ્તુ હૈ. કાર્ય કોઈ કરના વહ તો વસ્તુમેં હૈ નહીં. વસ્તુ તો પૂર્ણાનંદ હૈ. ઉસમેં સ્થિર હોનેસે પર્યાયમેં કૃતકૃત્ય હો જાયગા. પર્યાયમેં ભી નયા કામ કરના ઐસા નહીં રહેગા. તું સ્થિર હો જા, કેવલજ્ઞાન હો જાયગા. આહા..હા..! ઉપાય યહ. બાહ્ય ક્રિયાકાંડ ઔર પ્રવૃત્તિ કોઈ ઉપાય નહીં હૈ. આહા..હા..! પંક્તિ તો બહુત કમ થી. ચાર ઔર દો, છઃ. સવા છઃ પંક્તિ થી. અબ, ૩૮૩? ૩૮૪?

તેરે આત્મામેં નિધાન ઠસાઠસ ભરે હૈં. અનંતગુણનિધાનકો રહનેકે લિયે અનંત ક્ષેત્રકી આવશ્યકતા નહીં હૈ, અસંખ્યાત પ્રદેશોંકે ક્ષેત્રમેં હી અનંત ગુણ ઠસાઠસ ભરે હૈં, તુઝમેં ઐસે નિધાન હૈં, તો ફિર તૂ બાહર ક્યોં જાતા હૈ? તુઝમેં હૈ ઉસે દેખ ન! તુઝમેં ક્યા કમી હૈ? તુઝમેં પૂર્ણ સુખ હૈ, પૂર્ણ જ્ઞાન હૈ, સબ કુછ હૈ. સુખ ઔર જ્ઞાન તો ક્યા પરંતુ કોઈ ભી વસ્તુ બાહર લેને જાના પડે ઐસા નહીં હૈ. એક બાત તૂ અંતરમેં પ્રવેશ કર, સબ અંતરમેં હૈ. અંતરમેં ગહરે ઉતરને પર, સમ્યગ્દર્શન હોને પર, તેરે નિધાન તુઝે દિખાયી દેંગે ઔર ઉન સર્વ નિધાનકે પ્રગટ અંશકો વેદકર તૂ તૃપ્ત હો જાયગા. પશ્ચાત્ પુરુષાર્થ કરતે હી રહના જિસસે પૂર્ણ નિધાનકા ભોક્તા હોકર તૂ સદાકાલ પરમ તૃપ્ત-તૃપ્ત રહેગા. ૩૮૪.

૩૮૪ હૈ. યહાં લિખા હૈ. ૩૮૪. ૩૮૩ બીચમેં છોડ દેના. '**તેરે આત્મામેં નિધાન ઠસાઠસ ભરે હૈં.**' આહા..હા..! કિસે પડી હૈ? ચૌરાસી (લાખ) અવતારમેં રખડતે હુએ અનંત બાર અરબોપતિ રાજા હુઆ, અનંત બાર નૌંવી ગ્રૈવેયકકા અહમિન્દ્ર હુઆ, અનંત બાર સાતવી નર્કકા નારકી હુઆ ઔર અનંત બૈર નિગોદમેં રહા. આહા..હા..! પરંતુ કભી ઉસને અપની ઋદ્ધિ અંદરમેં ક્યા હૈ, ઉસ ઓર દૃષ્ટિ દી હી નહીં. પહલે તો યહ બાત સુનને મિલના મુશ્કિલ હૈ. આહા..! સુનને મિલે તો રુચિ હોતી નહીં. રુચિ હોનેકે બાદ ઉસમેં સ્થિરતા હોતી હૈ, તબ કૃતકૃત્ય હો જાતા

હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ! સૂક્ષ્મ લગે. બાહરમેં યહ કરું, વહ કરું. બાહરકી કર્તાબુદ્ધિ તો મિથ્યાત્વબુદ્ધિ હૈ. આહા..હા..!

અપને આત્મામેં દયા, દાનકે ભાવકા કર્તાપના, વહ ભી મિથ્યાત્વ હૈ. પરકી દયા તો પાલ સકતા નહીં, પરકી દયા મૈં પાલ સકતા હું. વહ મિથ્યાત્વ ભાવ હૈ. પરંતુ પરકી દયાકા ભાવ આયા, વહ રાગ ઔર હિંસા હૈ. ક્યોંકિ ભગવાન આત્મા તો જ્ઞાતા-દૃષ્ટા જ્ઞાનસે ભરા પડા પ્રભુ હૈ. આહા..હા..! ઉસમેં પરકી દયા પાલ તો સકતા નહીં, આહા..હા..! પરંતુ ભાવ આયા કિ મૈં પરકી દયા પાલું, વહ રાગ હૈ, હિંસા હૈ. તેરી ચીજકી હિંસા હૈ, પ્રભુ! ક્યોં? '**તેરે આત્મામેં નિધાન ઠસાઠસ ભરે હૈં.**' તેરી ચીજ પ્રગટ કરનેમેં પરકા સહારા, પર નિમિત્તકા સહારા નહીં લેના પડતા. આહા..હા..! ઐસી બાત.

'**તેરે આત્મામેં નિધાન...**' અનંત ગુણકા શાંતિ, આનંદકા નિધાન ઠસાઠસ ભરપૂર ભરા હૈ. '**અનંત ગુણનિધાનકો રહનેકે લિયે...**' ક્યા કહતે હૈં અબ? '**અનંત ગુણનિધાનકો રહનેકે લિયે અનંત ક્ષેત્રકી આવશ્યકતા નહીં હૈ,...**' ક્યા કહા વહ? અનંત ગુણ હૈ તો રહનેકે લિયે અનંત ક્ષેત્ર ચાહિયે, ઐસા હૈ નહીં. આત્માકે અસંખ્ય પ્રદેશ હૈં, ઉસમેં અનંત ગુણ રહતે હૈં. શરીર પ્રમાણ અસંખ્ય પ્રદેશ ભિન્ન હૈં. ગુણ અનંત હૈં, પ્રદેશ અસંખ્ય હૈં. તો અનંત ગુણકો રહનેકે લિયે અનંત ક્ષેત્ર નહીં ચાહિયે. આહા..હા..! હૈ? '**અનંત ગુણનિધાનકો રહનેકે લિયે અનંત ક્ષેત્રકી આવશ્યકતા નહીં હૈ,...**' અરે..! ઉસને નિજ નિધાનકી બાતેં સુની નહીં હૈ. કરનેકા તો કરે કહાંસે? અરેરે..! જિંદગી ચલી જાતી હૈ. જો-જો દિન, મહિને જાતે હૈં, વહ મૃત્યુકે સમીપ જાતે હૈં. ક્યોંકિ મૃત્યુ તો નિશ્ચિત હૈ. સમય, ક્ષેત્ર, કાલ જિસ સ્થાનમેં દેહ છૂટનેવાલા હૈ, વહ નક્કી-નિશ્ચિત હૈ. આહા..હા..! ઉસકી પર્યાયમેં ભી નિશ્ચિત હૈ ઔર ભગવાન જ્ઞાનમેં દેખતે હૈં કિ ઈસ સ્થાનમેં યહ દેહ છૂટેગા. આહા..હા..! તો જિતને મહિને ઔર દિન જાતે હૈં, વહ દેહ છૂટનેકે મૃત્યુકે સમીપ જાતે હૈં. આહા..હા..! શોભાલાલજી ચલે ગયે, દેખો! કૈસા શરીર થા, કૈસા પ્રેમ થા બેચારેકો. યહાં આતે થે. બહુત પ્રેમ. આહા..હા..! હમ તો ઉસ દિન પહલી બાર સુના. નહીં તો ઉસકા શરીર તો કૈસા થા. સેઠકા શરીર તો લોહવાલા દુર્બલ થા. લેકિન શરીર ક્યા કરે? જિસ સમય જો પર્યાય હોનેવાલી હૈ વહ હુએ બિના તીન કાલમેં નહીં રહતી. આહા..હા..! નિરોગ શરીર હૈ તો ઉસે મૃત્યુકે લિયે દેર લગેગી, ઐસા હૈ નહીં. ભાઈ! આહા..હા..!

યહાં એક દસ સાલકા લડકા થા. કોઈ રોગ નહીં, શરીરમેં રોગ નહીં, નિરોગ. મુઝે યહાં કુછ હોતા હૈ, બસ! ઈતના કિયા, દસ મિનિટમેં દેહ છૂટ ગયા. હમ પહલે

જિસ મકાનમેં ઠહરે થે ન? હીરાભાઈકા મકાન. ઉનકે લડકેકા લડકા. ઉનકે લડકેકા લડકા, દસ સાલકી ઉમ્ર. કોઈ રોગ નહીં, ઐસે બૈઠા થા. યહાં કુછ હોતા હૈ, ડૉક્ટર કુછ કહતે હૈં, ડિપ્થેરિયા કહતે હૈં. કંઈ હશે હવે... દસ મિનિટ રહા, બસ, દેહ છૂટ ગયા. વહ તો ઉસી સમય છૂટનેકા કાલ થા. ઉસમેં કુછ આગે-પીછે ઐસા કિયા, ધ્યાન રખા હોતા તો ઐસા હોતા.. આહા..! વહ અજ્ઞાનીકી કલ્પનાએં હૈં.

યહાં કહતે હૈં, '**અનંત ગુણનિધાનકો રહનેકે લિયે અનંત ક્ષેત્રકી આવશ્યકતા નહીં હૈ, અસંખ્યાત પ્રદેશોંકે ક્ષેત્રમેં હી અનંત ગુણ ઠસાઠસ ભરે હૈં,...**' આહા..હા..! અસંખ્ય પ્રદેશ. જૈસે માલામેં મણકા હોતા હૈ, ઐસે આત્મામેં અસંખ્ય પ્રદેશ હૈ. હર એક પ્રદેશમેં અનંત ગુણ ભરે હૈં. પૂરા નહીં, પૂરા ગુણ તો અસંખ્ય પ્રદેશમેં હૈ. ઉસકા અંશ. એક-એક પ્રદેશમેં અનંત ગુણકા અનંત અંશ. આહા..હા..! અરે..! ઘરકી ઋદ્ધિકા દેખા નહીં, સુના નહીં, ઉસકી મહિમા કી નહીં. પરકી મહિમા છોડી નહીં. પરકી મહિમા કભી છોડી નહીં, અપની મહિમા કી નહીં. આહા..હા..!

યહ કહા, '**અસંખ્ય પ્રદેશોંકે ક્ષેત્રમેં હી અનંત ગુણ ઠસાઠસ ભરે હૈં, તુઝમેં ઐસે નિધાન હૈં, તો ફિર તું બાહર ક્યોં જાતા હૈ?**' આહા..હા..! હૈ? '**તુઝમેં ઐસે નિધાન હૈં,...**' ચૌથી પંક્તિ હૈ. '**તો ફિર તું બાહર ક્યોં જાતા હૈ?**' આહા..! '**તુઝમેં હૈ ઉસે દેખ ન!**' આહા..હા..! તેરેમેં હૈ ઉસકો દેખ ન. તેરેમેં નહીં હૈ ઉસે દેખને-જાનનેમેં તેરા કાલ ચલા ગયા. આહા..હા..! તેરેમેં જો ચીજ નહીં હૈ ઉસકો દેખને-જાનનેમેં કાલ ચલા ગયા. આહા..હા..! પરંતુ તુઝમેં હૈ ઉસે દેખ. આહા..હા..! પ્રભુ અંદર અનંત ગુણકા ભરા પ્રભુ, કરના તો યહ હૈ. સબ ક્રિયાકાંડ ઔર બાહરકી બાતેં વ્યવહારકી હૈ. પુણ્યબંધકા કારણ હૈ. જન્મ-મરણ ઉસમેં ખડે હૈં. આહા..હા..!

'**તુઝમેં ક્યા કમી હૈ?**' આહા..હા..! ઉસમેં આતા હૈ ન? ભજન આયા ન?

પ્રભુ મેરે તું સબ બાતે પૂરા, પ્રભુ મેરે તું સબ બાતે પૂરા.
પરકી આશ કહાં પ્રીતમ, પ્રભુ મેરે તું સબ બાતે પૂરા.
પરકી આશ કહાં પ્રીતમ, તું કિસ વાતે અધૂરા?

કબ હૈ તું અધૂરા? આહા..હા..! ઐસી બાતેં. યહાં તો એક થોડા માન મિલે તો, બસ! જહાં પાંચ-પચાસ લાખ, ક્રોડ, દો ક્રોડ મિલે વહાં.. માનો.. ઓહો..! અપને બઢ ગયે. આહા..હા..!

'**તુઝમેં હૈ ઉસે દેખ ન! તુઝમેં ક્યા કમી હૈ? તુઝમેં પૂર્ણ સુખ હૈ,...**' આહા..! પૂર્ણ આનંદ હૈ. તું સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ હૈ. આહા..હા..! સત્ રહનેવાલા. સત્ યાની રહનેવાલા. ચિદ્ ઔર જ્ઞાન. ચિદ્ યાની જ્ઞાન ઔર આનંદ. આહા..હા..! તેરેમેં તો

સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ ભરા હૈ. અરેરે..! **'તુઝમેં પૂર્ણ સુખ હૈ,...'** આહા..હા..! **'પૂર્ણ જ્ઞાન હૈ,...'** તેરે સ્વભાવમેં પૂર્ણ જ્ઞાન ઔર પૂર્ણ આનંદ હૈ. આહા..હા..! **'સબ કુછ હૈ.'** જો કુછ તૂ કહતા હૈ, વહ સબ અંદરમેં હૈ. અનંત પુરુષાર્થ, અનંત વીર્ય, અનંત દર્શન, અનંત આનંદ, અનંત શાંતિ, અનંત સ્વચ્છતા, અનંત પ્રભુતા.. આહા..હા..! સબ કુછ હૈ. આહા..હા..! બાહરકી બાતકી મહિમા એમાં અંદરકી બાત સુનની ભી મુશ્કિલ પડે. આહા..હા..!

'સુખ ઔર જ્ઞાન તો ક્યા પરંતુ કોઈ ભી વસ્તુ બાહર લેને જાના પડે ઐસા નહીં હૈ.' આહા..હા..! સુખ ઔર જ્ઞાન તો તેરી ચીજ હૈ હી, પરંતુ કોઈ ભી વસ્તુ.. આહા..હા..! **'બાહર લેને જાના પડે ઐસા નહીં હૈ.'** એક બાર તું અંતરમેં પ્રવેશ કર. આહા..! આનંદકા ઘર પ્રભુ, અતીન્દ્રિય આનંદકો ધારણ કરનેવાલા પરમાત્મા સ્વયં, અપ્પા સો પરમપ્પા, વહી પરમાત્મા હૈ. આહા..હા..! ઉસમેં પ્રવેશ કર. **'એક બાર તું અંતરમેં પ્રવેશ કર,...'** બાહર તો અનંત બાર ગયા. આહા..હા..!

'એક બાર તું અંતરમેં પ્રવેશ કર, સબ અંતરમેં હૈ.' આહા..હા..! શાંતિ, સુખ, સ્વચ્છતા, પ્રભુતા, ઈશ્વરતા, સબ તેરી શક્તિમેં પડા હૈ. આહા..હા..! બાત લગે લૂખી, માલ તો યહ હૈ. બાકી દુનિયાકો રાજી કરનેકે લિયે, યહ કરો, વહ કરો, યહ કરો, વહ કરો. કરના હૈ વહાં મરના હૈ. કર્તા હોના, એક રાગકા વિકલ્પકા ભી કર્તા હોના, વહાં આત્માકો મરણતુલ્ય કર દિયા. આહા..હા..! ક્યોંકિ આત્મા જો જ્ઞાતા-દૃષ્ટા હૈ, તો કર્તા હુઆ તો ઉસકો ના કહી કિ નહીં, તું ઐસા નહીં. હૈ. અર્થાત્ ઉસકા નિષેધ કિયા. નિષેધ કિયા વહ મરણતુલ્ય કિયા. કલશટીકામેં આતા હૈ કિ આત્માકો મરણતુલ્ય કર દિયા હૈ. આહા..હા..! નાશ તો હોતા નહીં, નિત્ય હૈ તો નાશ તો હોતા નહીં. પરંતુ અપની પર્યાયમેં પરકા આદર કરતા હૈ ઔર અપના અનાદર કર દિયા. આહા..હા..!

'એક બાર તું અંતરમેં પ્રવેશ કર, સબ અંતરમેં હૈ. અંતરમેં ગહરે ઉતરને પર,...' આહા..! આત્મામેં ગહરે ઉતરને પર, **'સમ્યગ્દર્શન હોને પર,...'** આહા..હા..! **'તુઝે સમ્યગ્દર્શન હોને પર, તેરે નિધાન તુઝે દિખાયી દેંગે...'** આહા..હા..! તેરે નિધાન.. આહા..હા..! તુઝે દિખાયી દેંગે. તેરા નિધાન તુઝે દિખાયી દેગા. આહા..હા..! **'ઔર ઉન સર્વ નિધાનકે પ્રગટ અંશકો વેદકર...'** નિધાન તો પૂર્ણ હૈ, ઐસા પ્રતીતમેં આયા, દેખનેમેં આયા. પરંતુ **'સર્વ નિધાનકે પ્રગટ અંશકો વેદકર...'** આહા..હા..! વેદનેમેં, ત્રિકાલી નિધાન ધ્રુવ વેદનેમેં નહીં આતા. ક્યા કહા? ત્રિકાલી ધ્રુવ જો અનંત ગુણ હૈં, વહ વેદનેમેં નહીં આતે. વેદનેમેં તો ઉસ ઓરકી પ્રતીતિ, જ્ઞાન ઔર રમણતાકી પર્યાય વેદનેમેં આતી હૈ. પર્યાયકા વેદન હોતા હૈ, ધ્રુવકા વેદન હોતા નહીં. આહા..હા..!

વહ અપને પહલે આ ગયા. વેદન પર્યાયકા હોતા હૈ, ધ્રુવકા વેદન નહીં. ધ્રુવ તો શાશ્વત ચીજ પડી હૈ. અનંત-અનંત દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્રકા ભંડાર. પરંતુ ઉસ ઓર ઝુકાવ કરકે જો સ્થિરતા હોતી હૈ, શ્રદ્ધા-જ્ઞાન ઔર સ્થિરતા હોતી હૈ, વહ વેદન (હૈ). આહા..હા..! પરંતુ વેદનકા અવલંબન નહીં હૈ. આહા..હા..! ઔર ધ્રુવકા વેદન નહીં હૈ. આહા..હા..! ક્યા કહા? ધ્રુવ ચીજ હૈ ઉસકા વેદન નહીં. વહ તો નિત્ય ધ્રુવ હૈ. ઉસ ઓર લક્ષ્ય કરકે જો સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્રકી પર્યાય નિર્મલ પ્રગટ હોતી હૈ, ઉસકા વેદન. તો પર્યાયકા વેદન હૈ. ઉસકા આલંબન નહીં, આલંબન ધ્રુવકા, વેદન પર્યાયકા. પર્યાયકા આલંબન નહીં, ધ્રુવકા વેદન નહીં. આહા..હા..! ઐસી બાત.

ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રુવ યુક્તં સત્, વહ વસ્તુ. પરંતુ જો પર્યાય હૈ ઉસકા વેદન હૈ. ધ્રુવકા વેદન નહીં હોતા, ધ્રુવ તો નિત્ય હૈ. આલંબન નિત્યકા હૈ, વેદનકા આલંબન નહીં હૈ. આહા..હા..! ત્રિકાલી ભગવાનકા આલંબન ઔર વેદન પર્યાયકા. આલંબન પર્યાયકા નહીં, ધ્રુવકા વેદન નહીં. આહા..હા..! અરેરે..! ઐસી ચીજ અલૌકિક ચીજ રહ ગયી. ઉસકી દરકાર નહીં કી. બાહરકી પ્રવૃત્તિમેં જિંદગી વ્યતીત કરકે અરે..! આત્મા ચલા જાતા હૈ. વિશેષ કહેંગે... (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા સુદ-૬, સોમવાર, તા. ૧૫-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩૮૪, ૩૮૭, ૩૯૦ પ્રવચન નં. ૩૪

આજ પર્યુષણકા દૂસરા દિન હૈ. માર્દવ-નિર્માનતા. માર્દવ નામકા ધર્મ હૈ. વહ હોતા હૈ તો ચારિત્રકા ભેદ ઔર ચારિત્ર સમ્યગ્દર્શનપૂર્વક હોતા હૈ. જહાં સમ્યગ્દર્શન નહીં હૈ.. સૂક્ષ્મ બાત હૈ. અંતર આત્મા આનંદકંદ ચિદ્‌ઘન, ઉસકે અનુભવમેં ચીજ આયી, ઉસ ચીજકી માહાત્મ્યકી કિંમતસે ઉસકો માર્દવ નામ નિર્માનતા રહતી હૈ. કિસી ભી ચીજકે કારણ ઉસકો માન નહીં આતા. વહ કહતે હૈં.

उत्तमणाणपहाणो, उत्तमतवयरणकरणसीलो वि।
अप्पाणं जो हीलदि, मद्दवरयणं भवे तस्स।।३९५।।

અન્વયાર્થ :- 'જો મુનિ ઉત્તમ જ્ઞાનસે તો પ્રધાન હો...' ચાર-ચાર જ્ઞાન પ્રગટ હુઆ હો, આહા..હા..! બારહ અંગકા જ્ઞાન પ્રગટ હુઆ હો, તો ભી નિર્માનતા હૈ. ક્યોંકિ મેરી પર્યાય પામર હૈ. બારહ અંગકા જ્ઞાન વહ ભી પામરતા હૈ. સ્વામી કાર્તિકેયમેં ૩૧૩ ગાથામેં કહા હૈ, ૩૧૩ ગાથામેં. ધર્મી જીવ અપનેકો જ્ઞાનકા ભાન હૈ ઔર અપની દશામેં અલ્પજ્ઞતા હૈ, વસ્તુ પૂર્ણ ભરી હૈ. પરંતુ પર્યાયમેં અભી પામરતા હૈ. ક્યોંકિ કહાં કેવલજ્ઞાનાદિ ઉસકે આગે અપની પર્યાય પામર હૈ. આહા..હા..! ઐસે અપનેકો પામર માનતે હૈં.

સમ્યગ્દૃષ્ટિ, સાધુ સંત સચ્ચે ભાવલિંગી અપના પૂર્ણ પ્રભુ ભગવાન, આત્માકો તો ભગવાન માનતે હૈં, પરંતુ પર્યાયમેં પામરતા માનતે હૈં. આહા..હા..! કહાં કેવલજ્ઞાન, કહાં કેવલદર્શન ઔર કહાં મેરી દશા! ઐસે અપનેકો પામરતા, નિર્માનતા, માર્દવતા પ્રગટ હોતી હૈ. આહા..હા..! બારહ અંગકા જ્ઞાન હો. ચાર જ્ઞાન પ્રગટ હુઆ હો તો ભી કહતે હૈં, '**अप्पाणं हीलदि**' આત્માકો નિંદે. આહા..હા..! અભિમાન ન હો જાય, થોડા જાનપના કિયા કિ બાહર પ્રકાશમેં આયે.. આહા..હા..! '**अप्पाणं हीलदि**' પાઠ હૈ.

'**मद्दवरयणं भवे तस्स**'. આત્માકો ચાહે જિતના શાસ્ત્રજ્ઞાન હો યા ચારિત્રકી ક્રિયા હો, પરંતુ પૂર્ણ સર્વજ્ઞકે આગે અપની પર્યાયકો પામરતા જાનકર માન હોતા નહીં. નિર્માન ઔર માર્દવ ગુણ હોતા હૈ. માર્દવ ગુણ આજ પર્યુષણકા દિન હૈ. માર્દવ આદિ ચારિત્રકા ભેદ હૈ. ચારિત્ર સમ્યગ્દર્શન સહિત હોતા હૈ. ઉસમેં યહ ચારિત્રકા

ભેદ તો અપની ઋદ્ધિ જિસને દેખી, અંતરમેં જ્ઞાનાદિ અનંત ઋદ્ધિ જિસને શ્રદ્ધા કરકે માની, ઉસકી પર્યાયમેં ચાહે જિતના વિકાસ હો તો ભી કેવલજ્ઞાનકે આગે વે અપનેકો પામર માનતે હૈં. ઐસે નિર્માનતા, માર્દવતા, નર્મી પ્રગટ હોતી હૈ.

ચાર જ્ઞાન ઔર ચૌદહ પૂર્વકી રચના ગૌતમસ્વામી ગણધર અંતર્મુહૂર્તમેં રચના કરે. વહ ભી અપની પર્યાયમેં સર્વજ્ઞ ભગવાનકે આગે પામર માનતે હૈં. આહા..હા..! તો કિસકા મદ કરના? કિસકા માન કરના? ઐસા નિર્માન. અપની આત્માકો '**हीलदि**' લિખા હૈ યહાં. ચાહે જિતની દશા હો, પૂર્ણ સર્વજ્ઞ નહીં. જબ તક પૂર્ણ કેવલજ્ઞાન નહીં હૈ, તબ તક અપનેકો નિંદતે હૈં-નિંદા કરતે હૈં. અરે..! આત્મા! કહાં તેરી ઋદ્ધિ! તેરી ઋદ્ધિકા પાર નહીં અંદર ભગવાન! ઔર તેરી પર્યાયમેં તો પામરતા હૈ. ઐસે અપનેકે નિંદતે હૈં ઔર અપની પર્યાયમેં નિર્માનતાસે પામરતા માનતે હૈં. આહા..હા..! ઉસકા નામ નિર્માન ગુણ હૈ.

અપને યહાં ૩૮૪, વહ ચલતા હૈ ન? બાકી હૈ. આહા..હા..! '**સર્વ નિધાનકે પ્રગટ અંશકો વેદકર...**' આહા..હા..! કહતે હૈં, પ્રભુ! તેરેમેં તો અનંત-અનંત આનંદ ઔર અનંત શાંતિ ભરી હૈ ન, નાથ! ઉસમેંસે થોડા એક અંશ તો વેદન કર. આહા..હા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! ક્રિયાકાંડસે યહ ચીજ મિલતી નહીં. આહા..હા..! અંતરમેં '**સર્વ નિધાનકે પ્રગટ અંશકો વેદકર...**' આખિરમેં હૈ, આખિરમેં. '**તૂ તૃપ્ત હો જાયગા. પશ્ચાત્ પુરુષાર્થ કરતે હી રહના...**' આહા..હા..! અંતર સ્વરૂપકા ભાન હુઆ કિ મૈં તો આનંદકા નિધાન, આનંદકા ખજાના. મેરી ચીજ તો અતીન્દ્રિય આનંદકા ખજાના-નિધાન હૈ. તો જબતક પૂર્ણ આનંદ પ્રગટ ન હો, તબતક પુરુષાર્થ કરતે હી રહના. આહા..હા..! અંતરમેં પુરુષાર્થ કરતે હી રહના, જબતક પૂર્ણ સ્વભાવ ન પ્રગટ હો.

'**જિસસે પૂર્ણ નિધાનકા ભોક્તા હોકર...**' આહા..હા..! હૈ? '**પશ્ચાત્ પુરુષાર્થ કરતે હી રહના જિસસે પૂર્ણ નિધાનકા ભોક્તા હોકર...**' આયા હૈ? માણિકચંદજી! અંતિમ પંક્તિ હૈ. આહા..હા..! '**પશ્ચાત્ પુરુષાર્થ કરતે હી રહના...**' આત્માકા ભાન હુઆ, નિધાન અંદર ભરા હૈ, તો ભી પુરુષાર્થ તો અંદરમેં કરતે હી રહના. '**જિસસે પૂર્ણ નિધાનકા ભોક્તા હોકર...**' પૂર્ણ નિધાનકા પર્યાયમેં-અવસ્થામેં ભોક્તા હોકર '**તૂ સદાકાલ પરમ તૃપ્ત-તૃપ્ત રહેગા.**' આહા..હા..! વહ તૃપ્તિ બાહરસે આતી નહીં. તૃપ્તિ બાહરસે હોતી નહીં. તૃપ્તિ તો અંદરમેં આનંદ, આનંદ જો પૂર્ણાનંદ પ્રભુ, ઉસકા પુરુષાર્થ સ્વભાવમેં કરતે-કરતે જહાં પૂર્ણ દશા પ્રગટ હુયી, તૃપ્ત-તૃપ્ત હુઆ, વહ કૃતકૃત્ય હુઆ. આત્મા તો કૃતકૃત્ય તો થા હી, પર્યાયમેં કૃતકૃત્ય હો ગયા. આહા..હા..! ૩૮૪ (પૂરા હુઆ). અબ, ૩૮૭.

આત્મા ઉત્કૃષ્ટ અજાયબઘર હૈ. ઉસમેં અનંત ગુણરૂપ અલૌકિક આશ્ચર્ય ભરે હૈં. દેખને જૈસા સબ કુછ, આશ્ચર્યકારી ઐસા સબ કુછ, તેરે અપને અજાયબઘરમેં હી હૈ, બાહ્યમેં કુછ નહીં હૈ. તૂ ઉસીકા અવલોકન કર ન! ઉસકે ભીતર એક બાર ઝાંકનેસે ભી તુઝે અપૂર્વ આનંદ હોગા. વહાંસે બાહર નિકલના તુઝે સુહાયેગા હી નહીં. બાહરકી સર્વ વસ્તુઓંકે પ્રતિ તેરા આશ્ચર્ય ટૂટ જાયગા. તૂ પરસે વિરક્ત હો જાયગા. ૩૮૭.

૩૮૭. નીચે હૈ. '**આત્મા ઉત્કૃષ્ટ અજાયબઘર હૈ.**' હૈ? ૩૮૭. હૈ? નિકલા? ૩૮૭. આત્મા.. ૩૮૬કે નીચે. આત્મા અજાયબઘર હૈ. આહા..હા..! જિસમેં ચમત્કારિક ચીજેં પડી હૈં. અનંત જ્ઞાન, દર્શન આદિ અનંત.. અનંત.. અનંત અજાયબઘર હૈ. '**ઉસમેં અનંત ગુણરૂપ અલૌકિક આશ્ચર્ય ભરે હૈં.**' આહા..હા..! તેરેમેં પ્રભુ..! આહા..હા..! આચાર્ય તો પ્રભુ કહકર બુલાતે હૈં. સમયસારકી ૭૨ ગાથામેં આત્માકો ભગવાન.. ઐસા કહા. આહા..હા..! સમયસાર-૭૨ ગાથા. પ્રભુ! તેરી પર્યાયમેં જો પુણ્ય ઔર પાપકા ભાવ હોતા હૈ, વહ તો મલિન હૈ. શુભ-અશુભ ભાવ તો મલિન હૈ. તૂ તો ભગવાન હૈ ન! ઐસા કહા હૈ. યહાં ભી વહ કહા કિ, '**ઉસમેં અનંત ગુણરૂપ અલૌકિક આશ્ચર્ય ભરે હૈં.**' આહા..હા..!

'**દેખને જૈસા સબ કુછ,...**' વહ ના? '**દેખને જૈસા સબ કુછ, આશ્ચર્યકારી ઐસા સબ કુછ...**' દેખને જેસા સબ કુછ ઔર આશ્ચર્યકારી સબ કુછ. આહા..હા..! '**તેરે અપને અજાયબઘરમેં હી હૈ,...**' આહા..હા..! યહ તો અલૌકિક બાત હૈ. રાતકો બહિન થોડા-થોડા બોલે થે. ઉસમેં બહનોંને ગુપ્તતાસે લિખ લિયા. ઉનકો તો માલૂમ ભી નહીં થા. આહા..હા..! ક્યા કહા? '**દેખને જૈસા સબ કુછ,...**' જો ચીજ હૈ ઔર '**આશ્ચર્યકારી ઐસા સબ કુછ, તેરે અપને અજાયબઘરમેં હી હૈ,...**' આહા..હા..! તેરે અંતરમેં આનંદઘર, અનંત ગુણરત્નસે ભરા પડા હૈ, પ્રભુ! આહા..હા..! તુઝે તેરી મહિમા આયી નહીં. ઔર પરકી મહિમા અંતરમેંસે છૂટી નહીં. તો પરકી મહિમા છૂટે બિના અંતરમેં મહિમા આતી નહીં. આહા..હા..! યહ તો મૂલ ચીજ હૈ. યહ કોઈ ઊપર-ઊપરકી ચીજ નહીં હૈ.

'**બાહ્યમેં કુછ નહીં હૈ.**' આહા..હા..! તેરી ચીજમેં સબ હૈ. અનંત આનંદ, અનંત જ્ઞાન, અનંત વીર્ય, અનંત પ્રભુતા ઐસી-ઐસી અનંતી શક્તિકા ભંડાર ભગવાન આત્મા હૈ. જો સબ કુછ દેખને લાયક ઔર આશ્ચર્ય કરને લાયક હો વહ સબ કુછ તેરેમેં હૈ. આહા..હા..! બાહરમેં કુછ દેખને લાયક યા આશ્ચર્યકારી કોઈ વસ્તુ હૈ નહીં.

આહા..હા..! '**તૂ ઉસીકા અવલોકન કર ન!**' પ્રભુ! આહા..હા..! તેરેમેં અનંત-અનંત ગુણરત્નકા ભંડાર-ખજાના ભરા હૈ. વહ તૂને કભી દેખા નહીં, કભી નજર કી નહીં, કભી અવલોકન કિયા નહીં ઔર બાહરમેં ભટકતા રહતા હૈ. એક બાર અવલોકન તો કર. આહા..હા..! યહ કરનેકી ચીજ હૈ. ... યહાં તો વીતરાગભાવ હૈ. આહા..હા..!

ક્યોંકિ આત્મા વીતરાગભાવસે ભરા પડા હૈ. વીતરાગભાવકા પિંડ આત્મા હૈ. આહા..હા..! કભી સુના નહીં, કભી નજર કી નહીં. ક્રિયાકાંડકે આડે, બાહ્ય પ્રવૃત્તિકે આડે અંદર ચીજ ક્યા હૈ, વર્તમાનમેં તો સુનના મિલના મુશ્કિલ હો ગયા હૈ. અંતર અજાયબઘર. આહા..હા..! ઉસીકા અવલોકન (કર), '**બાહ્યમેં કુછ નહીં હૈ. તૂ ઉસીકા અવલોકન કર. ઉસકે ભીતર એક બાર ઝાંકનેસે...**' આહા..હા..! પ્રભુ! તેરી ચીજ ઐસી કોઈ હૈ કિ ક્રિયાકાંડ તો તુચ્છ હૈ. દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજા આદિ સબ ... હૈ, રાગ હૈ. વહ સબ તો ઝહર હૈ. આત્મા અમૃતકા સાગર પ્રભુ, ઉસસે વિરુદ્ધ ભાવ હૈ. આહા..હા..! કભી વિચાર ભી કિયા નહીં. કભી અંતરમેં ક્યા ચીજ હૈ, સુના ભી નહીં. ઔર બાહર ભટકતા રહતા હૈ. વસ્તુ અંદર હૈ ઔર ખોજને બાહર જાતા હૈ. બાહ્ય ક્રિયાકાંડસે અંદર મિલે. ઐસા અનંત-અનંત કાલ ગયા, પ્રભુ! આહા..હા..!

'**ભીતર એક બાર ઝાંકનેસે ભી તુઝે અપૂર્વ આનંદ હોગા.**' આહા..હા..! તૂ એક બાર અંદરમેં દેખ. ભાઈ! યહ તો અલૌકિક બાતેં હૈં! આહા..હા..! એક બાર ભી અનંત કાલમેં એક બાર તૂ દેખ તો સહી. બાહર તો દેખ-દેખકર જિંદગી વ્યતીત કી, અનંત જિંદગી ગયી. એક બાર.. આહા..હા..! '**ઝાંકનેસે ભી તુઝે અપૂર્વ આનંદ હોગા.**' આહા..! '**વહાંસે બાહર નિકલના તુઝે સુહાયગા હી નહીં.**' ઐસી ચીજ હૈ પ્રભુ તેરી. આહા..હા..! તેરી ચીજ ઐસી અંદર હૈ કિ ઉસ પર ઝુકનેસે બાહર નિકલના તુઝે રુચેગા હી નહીં. આહા..! આનંદકા નાથ..! બાહર નિકલનેસે તો રાગ હોતા હૈ ઔર રાગ તો ઝહર હૈ. ચાહે તો શુભરાગ હો, દયા, દાન, ભક્તિ, વ્રત, પૂજા આદિ હૈ તો રાગ ઔર ઝહર. આહા..હા..! ક્યોં? કિ ભગવાન આત્મા તો અમૃતસ્વરૂપ અમૃતસાગર હૈ. ઉસસે યહ પરિણામ વિરુદ્ધ હૈ. તો અમૃતસે વિરુદ્ધ હૈ વહ ઝહર હૈ. આહા..! ઔર ઉસસે લાભ હોગા ઐસા માનતા હૈ. વહ તો મિથ્યાત્વ ભાવ હૈ. આહા..હા..! બાહ્ય ક્રિયાકાંડસે અંદરમેં કુછ લાભ હોગા, વહ તો મિથ્યાદૃષ્ટિ જૈન નહીં. ઉસકો જૈનકી ખબર નહીં.

જૈન ઉસકો કહતે હૈં.. આહા..હા..! 'ઘટ ઘટ અંતર જિન બસે, ઘટ ઘટ અંતર જૈન.'

ઘટ ઘટ અંતર જિન બસે, ઘટ ઘટ અંતર જૈન.
મતમદિરાકે પાનસો મતવાલા સમજૈ ન.

બાહરકે અભિમાની, બાહ્ય ચીજમેં અધિકપના માનનેવાલા અંતરકી ચીજકો અધિકપને દેખનેકા અવસર લેતે નહીં. આહા..હા..! સેઠ! ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ! યહાં તો ઐસી બાત હૈ. માણિકચંદજી! વહાં સાગરમેં મિલે ઐસા નહીં હૈ. આહા..હા..! ઓહો..!

'વહાંસે બાહર નિકલના તુઝે સુહાયગા હી નહીં. બાહરકી સર્વ વસ્તુઓંકે પ્રતિ તેરા આશ્ચર્ય ટૂટ જાયગા.' આહા..હા..! તેરી ચીજમેં અંતર દૃષ્ટિ દેખનેસે બાહરકી ચીજકી વિસ્મયતા, આશ્ચર્યતા ટૂટ જાયગી. આહા..હા..! અરબોં રૂપયે ઔર ચક્રવર્તીકા પદ હો, ઇન્દ્રકા પદ હો પરંતુ અંતર દૃષ્ટિ દેખનેસે સમ્યગ્દર્શનમેં તુઝે ઉસ ચીજકા આશ્ચર્ય નહીં લગેગા. આહા..હા..! તેરી ચીજ હી આશ્ચર્યકારી હૈ. અલૌકિક અદ્‌ભુત નિધાન હૈ. ઉસકે આગે તુઝે કોઈ ચીજમેં વિસ્મયતા આયેગી ઐસા હૈ નહીં. આહા..હા..! ઐસી વિસ્મયકારી ચીજ હૈ. આહા..હા..! યહ તો અભી પ્રથમ બાત હૈ, યહ તો સમ્યગ્દર્શનકી બાત હૈ. ચારિત્ર તો સમ્યગ્દર્શનકે બાદ. સમ્યગ્દર્શન ન હો વહાં ચારિત્ર કહાં હૈ? આહા..! સમ્યગ્દર્શન હોનેકે બાદ અંદર ચારિત્ર (હોતા હૈ). ચારિત્ર-ચરના, ચરના નામ રમના. પરંતુ કિસમેં? જો ચીજ દેખી હૈ ઉસમેં. પરંતુ જો ચીજ દેખી નહીં, ઉસમેં રમના કહાં આયા? આહા..હા..! ભગવાન આત્મા જ્ઞાનસ્વરૂપી આનંદકા પિંડ પ્રભુ, જિસને દેખા હી નહીં વહ ઉસમેં રમે કહાંસે? ચારિત્ર કહાંસે હોગા? આહા..હા..! ઐસી ચીજ હૈ.

'બાહરકી સર્વ વસ્તુઓંકે પ્રતિ તેરા આશ્ચર્ય ટૂટ જાયગા. તૂ પરસે વિરક્ત હો જાયગા.' આહા..હા..! ભગવાન આત્મા અસંખ્ય પ્રદેશી અનંત ગુણકા ધણી. ઉસકે અનંત ગુણકો રહનેકે લિયે અનંત પ્રદેશ નહીં ચાહિયે. આહા..હા..! અસંખ્ય પ્રદેશમેં અનંત ગુણ ભરે હૈં. અરૂપી સ્વભાવ તેરી નજર ગયી નહીં, ઇસલિયે તેરે નિધાનકી મહિમા, નિધાનકી કિંમત આયી નહીં. ઔર ઉસ નિધાનકી કિંમત આયે બિના પરકી કિંમત હટેગી નહીં. આહા..હા..! પરકી કિંમત, બહુમાન અંતરકી ચીજકા બહુમાન આનેસે બાહ્ય ચીજકી વિસ્મયતા હટ જાયગી. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- જબતક અપની આત્મામેં ન આયે, તબ તક ..

ઉત્તર :- મહિમા અંદર અનંત કાલ હુઆ, ઉસે યહ ચીજ ક્યા હૈ, ક્રિયાકાંડકી મહિમા ભી, ઉસકો ઇસ ચીજકી મહિમા નહીં આતી હૈ, તબતક આતી હૈ. રાગ, દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજા વહ સબ વિકલ્પ રાગ હૈ. અપની ચીજકી મહિમા

ન આવે તબતક ઉસ રાગકી મહિમા નહીં જાતી. આહા..હા..! ઐસી ચીજ હૈ, પ્રભુ! દુનિયાસે તો ફર્ક હૈ. માર્ગ તો યહ હૈ પરમસત્ય. આહા..હા..!

'**તૂ પરસે વિરક્ત હો જાયગા.**' આહા..હા..! ૩૮૭ (પૂરા) હુઆ. ઉસકે બાદ ૩૮૮ ન?

મુનિરાજકો શુદ્ધાત્મતત્ત્વકે ઉગ્ર અવલંબન દ્વારા આત્મામેંસે સંયમ પ્રગટ હુઆ હૈ. સારા બ્રહ્માંડ પલટ જાયે તથાપિ મુનિરાજકી યહ દૃઢ સંયમપરિણતિ નહીં પલટ સકતી. બાહરસે દેખને પર તો મુનિરાજ આત્મસાધનાકે હેતુ વનમેં અકેલે બસતે હૈં, પરંતુ અંતરમેં દેખેં તો અનંત ગુણસે ભરપૂર સ્વરૂપનગરમેં ઉનકા નિવાસ હૈ. બાહરસે દેખને પર ભલે હી વે ક્ષુધાવંત હોં, તૃષાવંત હોં, ઉપવાસી હોં, પરંતુ અંતરમેં દેખા જાયે તો વે આત્માકે મધુર રસકા આસ્વાદન કર રહે હૈં. બાહરસે દેખને પર ભલે હી ઉનકે ચારોં ઓર ઘનઘોર અંધેરા વ્યાપ્ત હો, પરંતુ અંતરમેં દેખો તો મુનિરાજકે આત્મામેં આત્મજ્ઞાનકા ઉજાલા ફૈલ રહા હૈ. બાહરસે દેખને પર ભલે હી મુનિરાજ સૂર્યકે પ્રખર તાપમેં ધ્યાન કરતે હો, પરંતુ અંતરમેં વે સંયમરૂપી કલ્પવૃક્ષકી શીતલ છાયામેં વિરાજમાન હૈં. ઉપસર્ગકા પ્રસંગ આયે તબ મુનિરાજકો ઐસા લગતા હૈ કિ-'અપની સ્વરૂપસ્થિરતાકે પ્રયોગકા મુઝે અવસર મિલા હૈ ઈસલિયે ઉપસર્ગ મેરા મિત્ર હૈ'. અંતરંગ મુનિદશા અદ્ભુત હૈ; વહાં દેહમેં ભી ઉપશમરસકે ઢાલે ઢલ ગયે હોતે હૈં. ૩૮૮.

૩૮૮ હૈ. ૩૮૮-૩૮૯. કિસીને લિખા હૈ કિ યહ પઢના. '**મુનિરાજકો...**' ૩૮૮. '**શુદ્ધાત્મતત્ત્વકે ઉગ્ર અવલંબન દ્વારા...**' ઉસકો મુનિરાજ કહતે હૈં. આહા..હા..! હૈ? '**મુનિરાજકો શુદ્ધાત્મતત્ત્વકે ઉગ્ર અવલંબન દ્વારા...**' આહા..હા..! શુદ્ધાત્મતત્ત્વ નિર્મલાનંદ પ્રભુ, ઉસકા ઉગ્ર અવલંબન ચલતા હૈ. ઉસકા નામ મુનિપના હૈ. કોઈ પંચ મહાવ્રત યા અટ્ઠાઈસ મૂલગુણ પાલે, વહ તો અનંત બાર અભવિને ભી પાલે ઔર ભવિને ભી પાલે. વહ કોઈ ચીજ નહીં. આહા..હા..! '**શુદ્ધાત્મતત્ત્વકે ઉગ્ર અવલંબન દ્વારા આત્મામેંસે સંયમ પ્રગટ હુઆ હૈ.**' આહા..હા..! દેખો! કુછ બાહરસે નહીં આયા હૈ. શુદ્ધાત્મતત્ત્વકા ભાન તો પહલે હુઆ હૈ, સમ્યગ્દર્શન, બાદમેં ઉગ્ર અવલંબન (લિયા હૈ), ભગવાન પૂર્ણાનંદકા વજ્ર બિંબ ધ્રુવ, આહા..હા..! અનંત ગુણકા પિંડ પ્રભુ, ઉસકે અવલંબન દ્વારા '**આત્મામેંસે સંયમ પ્રગટ હુઆ હૈ.**' સંયમકી વ્યાખ્યા. સંયમ કોઈ જીવદયા પાલે ઔર નગ્ન હો જાય, પંચ મહાવ્રત લે, વહ કોઈ

સંયમ નહીં હૈ. આહા..હા..!

સંયમ તો યહ હૈ. '**શુદ્ધાત્મતત્ત્વકે...**' તો પહલે શુદ્ધાત્મ તત્ત્વ ક્યા હૈ, ઉસકા ભાન હોના (ચાહિયે). ભાન હોનેકે બાદ શુદ્ધાત્મતત્ત્વકે ઉગ્ર અવલંબન દ્વારા આત્મામેંસે સંયમ પ્રગટ હુઆ હૈ. સંયમ-ચારિત્ર ઐસે પ્રગટ હોતા હૈ. ચારિત્ર કોઈ ક્રિયા બાહ્ય ક્રિયા નહીં હૈ. પંચ મહાવ્રત, અટ્ઠાઈસ મૂલગુણ વહ કોઈ ચારિત્ર નહીં હૈ. આહા..હા..! અરે..! અનંત-અનંત કાલ વ્યતીત હુઆ, અનંત કાલ ચલા ગયા, કભી ઉસને અપને નિજ તત્ત્વકી ક્યા ચીજ હૈ, ઉસ પર દૃષ્ટિ, મહિમા આયી નહીં. બાહરકી મહિમા ગયી નહીં ઔર યહાંકી મહિમા આયી નહીં. આહા..હા..! ઔર બાહરમેં પૈસે કુછ પાંચ, પચીસ ક્રોડ હો, ઉસમેં ક્રોડ, દો ક્રોડકા ખર્ચ કરે તો ઉસમેં ઐસા હો જાય કિ હમને કુછ ધર્મ કિયા. કુછ કિયા. કુછ કિયા નહીં, પાપ કિયા. પૈસા મેરા હૈ ઔર મેરા માનકર ખર્ચ કિયા તો અજીવ જડકો અપના માના વહ તો મિથ્યાદૃષ્ટિ હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત કહાં હૈ?

જડ ચીજકો અપની માના, જો અપનેસે ત્રિકાલ ભિન્ન હૈ.. આહા..હા..! જિસકા દ્રવ્ય, ગુણ ઔર પર્યાય. દ્રવ્ય નામ વસ્તુ, ગુણ નામ ઉસકી શક્તિ, પર્યાય નામ અવસ્થા. અપનેસે જડકે દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાય, લક્ષ્મી આદિ શરીરાદિ તીનોં કાલ ભિન્ન હૈ. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- પૈસેસે કાલ ચલતા હૈ.

ઉત્તર :- ધૂલ ભી ચલતા નહીં હૈ. આહા..! અજ્ઞાની માનતા હૈ. વહ તો બાત ચલતી હૈ. તીસરી ગાથામેં તો ઐસા ભી કહા, સમયસારમેં, કિ એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા નહીં. આહા..હા..! સમયસાર, તીસરી ગાથા. '**एयत्तणिच्छयगदो समओ सव्वत्थ सुंदरो लोगे**' એક તત્ત્વ દૂસરે તત્ત્વકો કભી છૂઆ નહીં. આહા..હા..! આત્માને લક્ષ્મીકો કભી સ્પર્શ નહીં કિયા, છૂઆ નહીં. અરર..ર..! યહ માન્યતા. સમયસાર, તીસરી ગાથા હૈ. સમજમેં આયા? આહા..! તીસરી ગાથા હૈ ન?

'**ધર્મ,...**' છઃ પદાર્થ હૈ ન? '**અધર્મ-આકાશ-કાલ-પુદ્‌ગલ-જીવદ્રવ્યસ્વરૂપ લોકમેં સર્વત્ર જો કુછ જિતને જિતને પદાર્થ હૈં સભી નિશ્ચયસે (વાસ્તવમેં) એકત્વનિશ્ચયકો પ્રાપ્ત હોનેસે હી સુંદરતાકો પ્રાપ્ત હોતે હૈં, ક્યોંકિ...**' આહા..! '**અપને અનંત ધર્મોંકે ચક્રકો (સમૂહકો) ચુંબન કરતે હૈં,...**' પ્રત્યેક પદાર્થ અપનેમેં રહી શક્તિ ઔર પર્યાય, ઉસકો ચુંબન નામ સ્પર્શ કરતે હૈં, સ્પર્શ કરતે હૈં. '**તથાપિ વે પરસ્પર એક દૂસરેકો સ્પર્શ નહીં કરતે,...**' આહા..હા..! તીસરી ગાથા. લક્ષ્મીકો છૂતા નહીં, સ્પર્શતા નહીં. શરીરકો આત્મા છૂતા નહીં.

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- વહ હોતી હી નહીં. કભી સુના નહીં, જૈન ધર્મ ક્યા હૈ? આહા..હા..! જૈન ધર્મ ક્યા હૈ? ઓહોહો..!

અનંત પરમાણુકા પિંડ અંગૂલી હૈ. ઉસમેં એક પરમાણુ દૂસરે પરમાણુકો છૂયા નહીં. ક્યોંકિ એક પરમાણુમેં અપનેમેં અસ્તિ હૈ ઔર પરસે નાસ્તિ હૈ. આહા..હા..! તો પરસે નાસ્તિ હૈ તો પરકો છૂએ કહાંસે? આહા..હા..! અરે..! યહાં તો કહા, સબ આત્મા દૂસરેકો સ્પર્શ નહીં કરતે. આહા..હા..! અપની પર્યાય ઔર અપની શક્તિ નામ ગુણ, ઉસકો પ્રત્યેક પદાર્થ સ્પર્શ, ચુંબન કરતે હૈં. આહા..હા..! '**તથાપિ વે પરસ્પર એકદૂસરેકો સ્પર્શ નહીં કરતે,...**' સંસ્કૃત ટીકા હૈ. કુંદકુંદાચાર્યકે વચન હૈં, ભગવાનકી વાણી હૈ. કુંદકુંદાચાર્યકે વચન હૈં, ઉસકી ટીકા અમૃતચંદ્રાચાર્ય કરતે હૈં. આહા..હા..! કૌન માને? પાગલ હી કહે ન! યહ એક અંગૂલી દૂસરી અંગૂલીકો છૂતી નહીં, ઐસા કહતે હૈં.

મુમુક્ષુ :- કુંદકુંદ ભગવાન કહ ગયે હૈં, લેકિન ઉસકા રહસ્ય તો આપને ખોલા હૈ.

ઉત્તર :- ઉસમેં હૈ કિ નહીં? આહા..હા..! હમ તો વહાં ભી થે ન! આહા..હા..! હમ ભી મહાવિદેહમેં થે, પરંતુ આખિરમેં પરિણામ ઐસે હો ગયે તો યહાં કાઠિયાવાડમેં આ ગયે. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં, એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂએ નહીં, સ્પર્શે નહીં. અરેરે..! કૌન માને? આહા..હા..! દાલ, ચાવલ, સબ્જીકો દાઢ છૂતી નહીં. દાઢકો આત્મા છૂતા નહીં. દાઢકો આત્મા હિલાતા નહીં. રોટીકો આત્મા છૂતા નહીં. અરર.ર..! યહ સર્વજ્ઞ વીતરાગ પરમેશ્વર ત્રિલોકનાથકી વાણી હૈ.

યહાં કહતે હૈં, મુનિરાજકો શુદ્ધાત્મતત્ત્વ.. શુદ્ધાત્મતત્ત્વ અંદર વસ્તુ, (ઉસકે) '**ઉગ્ર અવલંબન દ્વારા...**' અંદરમેં ઉસકા ઉગ્ર અવલંબન લેતે હૈં. વ્યવહારકા અવલંબન નહીં. આહા..હા..! રાગાદિ વ્યવહાર રત્નત્રય આતે હૈ, પરંતુ અવલંબન નહીં. જાનને-દેખને લાયક ચીજ હૈ. યહાં તો '**શુદ્ધાત્મતત્ત્વકે ઉગ્ર અવલંબન દ્વારા આત્મામેંસે સંયમ પ્રગટ હુઆ હૈ. સારા બ્રહ્માંડ પલટ જાયે...**' આહા..હા..! સારા જગત પલટ જાયે, '**તથાપિ મુનિરાજકી યહ દૃઢ સંયમપરિણતિ નહીં પલટ સકતી.**' ક્યોંકિ સંયમપરિણતિ અંતર શુદ્ધાત્મતત્ત્વમેં અંતરમેંસે, અવલંબનમેંસે પ્રગટ હુયી હૈ. આહા..હા..! ઉસકા નામ સંયમ ઔર ચારિત્ર હૈ. અઠ્ઠાઈસ મૂલગુણ ઔર પંચ મહાવ્રત કોઈ ચારિત્ર-સંયમ નહીં હૈ. આહા..હા..! '**મુનિરાજકી યહ દૃઢ સંયમપરિણતિ નહીં પલટ સકતી.**' સારા બ્રહ્માંડ પલટ જાયે.. આહા..હા..! ધ્રુવ ભગવાન આત્મા, ઉસકે અવલંબનસે,

સારી દુનિયા પલટ જાય પરંતુ ઉસસે પલટતે નહીં. આહા..હા..!

'બાહરસે દેખને પર તો મુનિરાજ આત્મસાધનાકે હેતુ વનમેં અકેલે બસતે હૈં,...' હૈ? વનમેં અકેલે રહતે હૈં. આહા..હા..! ચક્રવર્તી રાજા હો, તીર્થંકર હો, અકેલે વનમેં ચલે જાતે હૈં. આહા..હા..! અંદર કુછ દેખા હૈ, ઉસકા સાધન કરનેકો નિકલતે હૈં. મહા અચિંત્ય પદાર્થ! દુનિયામેં દૂસરા હૈ નહીં. ઐસી ચીજકો અંદરમેં દેખી, જાની, અનુભવી. આહા..હા..! ઉસકા સાધન કરનેકો વનમેં અકેલે ચલે જાતે હૈં. આહા..હા..! હૈ? **'પરંતુ અંતરમેં દેખે તો અનંત ગુણસે ભરપૂર સ્વરૂપનગરમેં...'** આહા..હા..! ઐસે બાહરમેં વનમેં હૈં, અંદરમેં સ્વરૂપનગરમેં હૈં. સ્વરૂપનગર-આત્મા. અંતર.. અંતર.. અંતર અનંત ઋદ્ધિ ભરી હૈ. આનંદ, શાંતિ આદિ સ્વભાવકી ઋદ્ધિ અનંત-અનંત ભરી હૈ. આહા..હા..! **'અંતરમેં દેખે તો અનંત ગુણસે ભરપૂર સ્વરૂપનગમેં ઉનકા નિવાસ હૈ.'** ઐસે દેખો તો વનમેં હૈં. વૈસે દેખો તો અંદરમેં હૈં. આહા..હા..! અરેરે..! ઐસી બાતેં.

યહ તો જન્મ-મરણ રહિત હોનેકી બાત હૈ, ભૈયા! બાકી ચાર ગતિ પુણ્યાદિ કરે, વહ ચાર ગતિમેં રખડેગા. આહા..હા..! સુવરમેં અવતાર લેકર વિષ્ટા ખાયે. આહા..હા..! સુવર-સુવર. ભુંડ. ભુંડ. ઐસે અવતાર અનંત બાર કિયે, પ્રભુ! અરબોપતિ, ક્રોડોપતિ અનંત બાર હુઆ. દેવ અનંત બાર નૌંવી ગ્રૈવેયકમેં હુઆ. પરંતુ આત્મઋદ્ધિકી દૃષ્ટિ કભી માની નહીં, જાની નહીં. આહા..!

'સ્વરૂપનગર...' આહા..હા..! બાહર તો ઐસા દિખે કે અકેલે વનમેં હૈં. **'અંદરમેં દેખે તો સ્વરૂપનગરમેં ઉનકા નિવાસ હૈ.'** ઐસા મુનિપના હૈ, સેઠ! મુનિપના અકેલી બાહ્ય ક્રિયા (કરે) ઔર નગ્ન હો જાય, જય નારાયણ કરે ઐસી યહ ચીજ નહીં હૈ. આહા..હા..! આહા..હા..! **'સ્વરૂપનગરમેં નિવાસ હૈ.'**

'બાહરસે દેખને પર ભલે વે ક્ષુધાવંત હોં,...' ક્ષુધાવંત દિખે. શરીરમેં **'તૃષાવંત હોં, ઉપવાસી હોં, પરંતુ અંતરમેં દેખા જાય તો વે આત્માકે મધુર રસકા આસ્વાદન કર રહે હૈં.'** આહા..હા..! બાહરમેં શરીરમેં ક્ષુધા લગી હો, તૃષા લગી હો. આહા..હા..! ઉપવાસી હોં, **'પરંતુ અંતરમેં દેખા જાય તો વે આત્માકે મધુર રસકા આસ્વાદન કર રહે હૈં.'** અંતર અમૃતકે સ્વાદકા અનુભવ કર રહે હૈં. આહા..હા..! અરે..! ઐસી આત્માકી બાત સુની નહીં. સુનનેમેં આતી નહીં. બાહ્ય પ્રવૃત્તિકી બાતેં. યહ કરો, વહ કરો, યહ બનાયા, વહ બનાયા. આહા..હા..!

'બાહરસે દેખને પર ભલે હી ઉનકે ચારોં ઓર ઘનઘોર અંધરા વ્યાપ્ત હો,...' આહા..હા..! બાહરસે વનમેં.. તીન બાત લી. એક બાહરસે વનમેં હૈં, અંદરમેં

સ્વરૂપનગરીમેં હૈં. આહા..હા..! બાહરમેં ક્ષુધા-તૃષા હૈ, અંદરમેં આત્માકા અંતર આનંદકા મધુર રસ લેતે હૈં. આહા..હા..! ઔર તીસરા. તીસરા બોલ. '**ઉનકે ચારોં ઓર ઘનઘોર અંધેરા વ્યાપ્ત હો, પરંતુ અંતરમેં દેખો તો મુનિરાજકે આત્મામેં આત્મજ્ઞાનકા ઉજાલા ફૈલ રહા હૈ.**' આહા..હા..! બાહરમેં અંધેરા હૈ, અંતરમેં આત્માકા ઉજાલા હૈ. યહ ચીજ! લેકિન વહ આત્મા કૌન હૈ (વહ માલૂમ નહીં). યહ શરીરાદિ, બાહરકે આડે અંદર ચીજ કૌન હૈ, ઉસમેં પૈસા પાંચ-પચીસ ક્રોડ, યા દો-પાંચ અરબ મિલે તો હો ગયા..! માનોં હમ બડે હો ગયે. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- પૈસેવાલે ઐસા કહતે હૈં કિ હમ કર્મયોગી હૈં.

ઉત્તર :- કર્મયોગી-પાપયોગી હૈં. વહ બાત તો રાતકો સેઠકો કહી થી. દસલક્ષણી પર્વમેં સબ આયે થે ન? હુકમચંદજી. દસલક્ષણી ધર્મ પુસ્તક હૈ. આયા હૈ? ઉસમેં તો ઐસા લિખા હૈ કિ, પૈસા પુણ્યસે મિલતા હૈ. પરંતુ પૈસા વહ પાપ હૈ. તો પૈસેવાલા પાપી હૈ. આહા..હા..! અરર..ર..! ઉસ પુસ્તકમેં હૈ, સેઠ! ઉસ પુસ્તકમેં. ક્યોં? કિ પરમાત્માને ચૌબીસ પ્રકારકા પરિગ્રહ કહા હૈ. ચૌદહ પ્રકારકા અંતરંગ-મિથ્યાત્વ, રાગ-દ્વેષ, અજ્ઞાન અંદર ઔર દસ પ્રકારકા બાહ્ય. ધન, ધાન્ય, લક્ષ્મી, ક્ષેત્ર આદિ. ચૌદહ પ્રકારકા અંદર ઔર દસ પ્રકારકા બાહ્ય. ચૌબીસકો ભગવાનને પરિગ્રહ કહા હૈ ઔર પરિગ્રહ પાપ હૈ. મિલા પુણ્યસે, પરંતુ વર્તમાન પાપ હૈ. આહા..હા..! ઔર પાપકા ધની હોતા હૈ, વહ પાપી હૈ. દુનિયા કહતી હૈ કિ, પુણ્યવંત હૈ ઔર ભગવાન કહતે હૈં, પાપી હૈ. આહા..હા..! દુનિયાસે બાત અલગ હૈ, ભાઈ! આહા..હા..! ઐસી બાત ઉસને લિખી હૈ. હુકમચંદજીને. દસલક્ષણી પર્વ ઔર ક્રમબદ્ધ, દોનોં આ ગયે હૈં. ક્રમબદ્ધ છપા હૈ. જ્ઞાનચંદજી! આયા હૈ? ક્રમબદ્ધ પુસ્તક બહુત અચ્છા (હૈ), બહુત અચ્છા હૈ. વહ ભી પહલે યહાંસે નિકલા હૈ-ક્રમબદ્ધ.

પ્રત્યેક દ્રવ્યમેં એકકે બાદ એક પર્યાય હોગી. ફેરફાર કોઈ કરનેવાલા હૈ નહીં. આહા..હા..! જૈસે નંબરસે એક, દોન, તીન, ચાર, પાંચ, છઃ, સાત, આઠ નંબર (હોતે હૈં), વૈસે પ્રત્યેક દ્રવ્યમેં પહલે નંબરમેં જો પર્યાય હોતી હૈ વહ વહાં હોતી હૈ. દૂસરેમેં દૂસરી, તીસરી, ચૌથે, જહાં હોનેવાલી હૈ વહાં હોતી હૈ. ઉસમેં ફેરફાર કરનેકો કોઈ ઇન્દ્ર, નરેન્દ્ર, જિનેન્દ્ર સમર્થ નહીં હૈ. સ્વામી કાર્તિકયમેં કહા હૈ. સ્વામી કાર્તિકય મુનિ હુએ હૈં. બહુત પુરાના દિગંબર ગ્રંથ હૈ. ૨૨૦૦ સાલ પહલે. ઉન્હોંને કહા હૈ... આહા..હા..! ભગવાન તીર્થંકર ભી ઐસે બાહરમેં ચલે ગયે. ક્યા કહતે થે? સ્વામી કાર્તિક્યમેં.

મુમુક્ષુ :- પર્યાય જિસ કાલમેં હોનેવાલી હૈ...

ઉત્તર :- હાં, વહ. સ્વામી કાર્તિકેયને ઐસા લિખા હૈ કિ જિસ સમય જો પર્યાય હોનેવાલી હૈ, ઉસકો ઇન્દ્ર, નરેન્દ્ર, જિનેન્દ્ર... ઐસા સ્વામી કાર્તિકેયમેં હૈ. આહા..હા..! અભી પઢતે હૈં ન. ફેરનેકો કોઈ સમર્થ નહીં હૈ. આહા..હા..! પ્રભુ! તેરી નજર બદલ દે. ઉસકે બિના કુછ નહીં હૈ, વ્યર્થ હૈ. નજર અંદરમેં દિયે બિના બાહરકી નજરકી મહિમા ટૂટેગી નહીં. ઔર બાહરકી મહિમા ટૂટે બિના અંદરકી મહિમા આયેગી નહીં. આહા..હા..! પૈસા હો, ઈજ્જત હો, પુત્ર હો, પાંચ-પચીસ લડકે ઊંચે નંબરકે.. આહા..હા..!

વહાં કહા ન? નાઈરોબીમેં. પંદ્રહ લોગ તો અરબપતિ હૈં. અભી. પંદ્રહ. શ્વેતાંબરમેં અરબપતિ. આહા..હા..! સાઠ ઘર મુમુક્ષુકે હૈં. ઉસમેં આઠ તો ક્રોડપતિ હૈં. આઠ તો ક્રોડપતિ. અકેલા પૈસા.. પૈસા.. પૈસા દિખે. અરે..! ધૂલમેં (ક્યા હૈ)? પૈસા ઈતના કિ જહાં સાધારણ લાખ, દો લાખ તો પડે હો, સાધારણ ઘરમેં. આહા..હા..! શિલિંગ ઉનમેં કહતે હૈં. ઉન લોગોંમેં શિલિંગ પડી હો. એક રૂપયેકી એક શિલિંગ. આહા..હા..! ધૂલ હૈ, કહા. ભાઈ! હમ ૨૬ દિન રહે, પૈંતલીસ ઈકટ્ઠા કિયા ઔર પંદ્રહ લાખ પહલે કિયે થે. લાખ.. લાખ કિયા. ઉસમેં હૈ ક્યા? કહા. સાઠ લાખકા ક્યા અરબ કર ન. વહ તો જડ પરવસ્તુ હૈ. પરવસ્તુ અપની હૈ? ઔર પરવસ્તુ અપનેસે ચલતી હૈ જાતી હૈ કિ મૈં દે સકું ઔર લે સકું. આહા..હા..! બહુત કઠિન બાત. પૈસા યા શરીર યા લક્ષ્મી યા ઈજ્જત યા કીર્તિ, મૈં લૂં યા દૂં, વહ ચીજ હૈ હી નહીં. પરદ્રવ્યકો કભી છૂતા હી નહીં. આહા..હા..!

અભી આ ગયા ન? તીસરી ગાથામેં કહા ન? એક તત્ત્વ દૂસરે તત્ત્વકો કભી છૂઆ નહીં. આહા..હા..! કભી સુના હી નહીં. આહા..હા..! એક તો એક તત્ત્વ દૂસરેકો છૂતા નહીં. યહ અંગૂલી ઈસકો છૂતી નહીં. યહ કૌન માને? ઔર એક ક્રમબદ્ધ. એકકે બાદ એક ક્રમપર્યાય હોનેવાલી હોતી હૈ. આગેપીછે ઈન્દ્ર કરનેકો સમર્થ નહીં. આહા..હા..! ઔર ઉત્પાદવ્યયધ્રુવ યુક્તં સત્. તો પ્રત્યેક દ્રવ્યમેં જો ઉત્પાદ પર્યાય ઉસ સમય હોતી હૈ, જિસ પર્યાયકો અપને ધ્રુવ ઔર વ્યયકા ભી આશ્રય નહીં હૈ. તીનોં સમયમેં સ્વતંત્ર હૈં. પરકી આશા તો નહીં, પરંતુ અપનેમેં જો ઉત્પાદ હોતા હૈ, ઉસકો વ્યયકા આશ્રય નહીં હૈ, ઉસકો ધ્રુવકા આશ્રય નહીં હૈ. ઔર પૂર્વકી પર્યાય વ્યય હોતી હૈ, ઉસકો ઉત્પાદ ઔર ધ્રુવકા આશ્રય નહીં હૈ. કૌન માને? કૌન સમજે? આહા..હા..! સમજમેં આયા? પ્રવચનસાર, ૧૦૨ ગાથા. ઉસમેં આયા હૈ. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં, કહાં આયા? '**આત્મજ્ઞાનકા ઉજાલા ફૈલ રહા હૈ.**' એક ઓર મુનિકો દેખો તો અંધેરેમેં બૈઠે હોં. અંદરમેં દેખો તો ઉજાલા (હૈ). ચૈતન્યપ્રકાશકા

નૂરકા પૂર. આહા..હા..! '**બાહરસે દેખને પર ભલે હી મુનિરાજ સૂર્યકે પ્રખર તાપમેં ધ્યાન કરતે હો,...**' બાહરસે તો પ્રખર સૂર્યકે તાપમેં ધ્યાન (કરતે હો). '**પરંતુ અંતરમેં વે સંયમરૂપી કલ્પવૃક્ષકી શીતલ છાયામેં વિરાજમાન હૈં.**' અંતરમેં તો શાંતરસમેં, શાંતરસ.. આહા..હા..! શાંતિ.. શાંતિ.. શાંતિ. શાંતરસકા ભંડાર ભગવાન આત્મા. શાંતરસકા અર્થ અકષાયભાવ, ચારિત્રભાવ, વિકારરહિત ભાવ. ઐસે શાંતરસસે તો ભરપૂર ભરા હૈ ભગવાન આત્મા. આહા..! બાહરસે દેખો તો સૂર્યકે તાપમેં વે ખડે હૈં. અંદરસે દેખો તો શાંતરસમેં સ્થિર હો ગયે હૈં. આહા..હા..! અરે..! ઐસી બાતેં.

'**ઉપસર્ગકા પ્રસંગ આયે...**' મુનિરાજકો. બાહ્યમેં કોઈ સિંહ, બાઘ, સર્પ ઐસા ઉપસર્ગ (આયે) '**તબ મુનિરાજકો ઐસા લગતા હૈ કિ-'અપની સ્વરૂપસ્થિરતાકે પ્રયોગકા મુઝે અવસર મિલા...**' આહા..હા..!

એકાકી વિચરતો વળી સ્મશાનમાં, ગુજરાતી હૈ.
વળી પર્વતમાં વાઘ સિંહ સંયોગ જો,
અડોલ આસન ને મનમાં નહિ ક્ષોભતા,

ઐસી ભાવના અંતર આનંદમેં.. આનંદમેં.. આનંદમેં... આનંદમે. ઐસા આસન તો અડોલ પરંતુ મનમેં ક્ષોભ નહીં. ઔર સિંહ એવં બાઘ શરીર લેનેકો આયા.

પરમ મિત્રનો જાણે પામ્યા યોગ જો.

યહ શરીર મુઝે રખના નહીં હૈ ઔર વહ લે જાતા હૈ. તો વહ મિત્ર હૈ. આહા..હા..! યહ મુનિકી દશા!

'**ઉપસર્ગકા પ્રસંગ આયે તબ મુનિરાજકો ઐસા લગતા હૈ કિ-'અપની સ્વરૂપસ્થિરતાકે પ્રયોગકા...**' અંદરમેં લીન હોનેકા પ્રસંગ મિલા મુઝે. આહા..હા..! ઉપસર્ગ ઔર પરિષહ પર ઉનકા લક્ષ્ય નહીં હૈ. આહા..હા..! આગે આયેગા. '**અપની સ્વરૂપસ્થિરતાકે પ્રયોગકા મુઝે અવસર મિલા હૈ...**' હૈ? '**ઈસલિયે ઉપસર્ગ મેરા મિત્ર હૈ.**' આહા..! શ્રીમદ્‌મેં આયા ન? 'પરમ મિત્રનો જાણે પામ્યા યોગ'. ધ્યાનમેં બૈઠે ઔર સિંહ-બાઘ આયા તો મિત્ર આયા. મુઝે શરીર રખના નહીં હૈ, ઉસકો લેના હૈ, તો લે જાઓ. મેરી ચીજમેં વહ નહીં હૈ. આહા..હા..! ઐસા કઠિન ધર્મ..! આહા..હા..! કાયર સુનકર કાંપ જાય, ઐસા ધર્મ? વીતરાગકા ઐસા ધર્મ? બાપૂ! માર્ગ તો ઐસા હૈ. દુનિયા ચાહે કિસી ભી દૂસરી રીતસે ઉસે ખતાયે, કહે, માલ તો દૂસરા હોતા નહીં. 'એક હોય તીન કાલમેં પરમાર્થકા પંથ'. આહા..હા..!

વહ કહતે હૈં, '**અંતરંગ મુનિદશા અદ્‌ભુત હૈ;...**' હૈ અંદર? '**વહાં દેહમેં ભી ઉપશરસકે ઢાલે ઢલ ગયે હોતે હૈં.**' આહા..હા..! દેહમેં ભી ઉપશમરસ. ...

જિસકો યથાર્થ દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રગટ હોતી હૈ ઉસે દૃષ્ટિકે જોરમેં અકેલા જ્ઞાયક હી-ચૈતન્ય હી ભાસતા હૈ, શરીરાદિ કુછ ભાસિત નહીં હોતા. ભેદજ્ઞાનકી પરિણતિ ઐસી દૃઢ હો જાતી હૈ કિ સ્વપ્નમેં ભી આત્મા શરીરસે ભિન્ન ભાસતા હૈ. દિનકો જાગૃત દશામેં તો જ્ઞાયક નિરાલા રહતા હૈ પરંતુ રાતકો નીંદમેં ભી આત્મા નિરાલા હી રહતા હૈ. નિરાલા તો હૈ હી પરંતુ પ્રગટ નિરાલા હો જાતા હૈ.

ઉસકો ભૂમિકાનુસાર બાહ્ય વર્તન હોતા હૈ પરંતુ ચાહે જિસ સંયોગમેં ઉસકી જ્ઞાન-વૈરાગ્યશક્તિ કોઈ ઔર હી રહતી હૈ. મૈં તો જ્ઞાયક સો જ્ઞાયક હી હૂં, નિઃશંક જ્ઞાયક હૂં; વિભાવ ઔર મૈં કભી એક નહીં હુએ; જ્ઞાયક પૃથક્ હી હૈ, સારા બ્રહ્માંડ પલટ જાયે તથાપિ પૃથક્ હી હૈ. - ઐસા અચલ નિર્ણય હોતા હૈ. સ્વરૂપ-અનુભવમેં અત્યંત નિઃશંકતા વર્તતી હૈ. જ્ઞાયક ઉપર ચઢકર-ઊર્ધ્વરૂપસે વિરાજતા હૈ, દૂસરા સબ નીચે રહ જાતા હૈ. ૩૮૯.

‘**જિસકો દ્રવ્યદૃષ્ટિ યથાર્થ પ્રગટ હોતી હૈ...**’ ક્યા કહા? દ્રવ્ય અર્થાત્ વસ્તુ ભગવાન. ઉસકી દ્રવ્યકી દૃષ્ટિ. દૃષ્ટિ યાની યહ પૈસા નહીં. દ્રવ્ય યાની વસ્તુ આત્મા ત્રિકાલી. ‘**દ્રવ્યદૃષ્ટિ યથાર્થ પ્રગટ હોતી હૈ ઉસે દૃષ્ટિકે જોરમેં અકેલા જ્ઞાયક હી-ચૈતન્ય હી ભાસતા હૈ,...**’ આહા..હા..! અંતરકી દૃષ્ટિ હુયી આત્માકી તો જ્ઞાયક આત્મા અકેલા ભાસતા હૈ. આહા..! મૈં તો જાનન-દેખનવાલા ત્રિકાલ (હૂં). કિસીકા કર્તા-હર્તા, ભોક્તા હૂં નહીં. આહા..હા..! ઐસા માર્ગ વીતરાગકા સુનને મિલે નહીં, વહ પ્રયોગ કબ કરે? ઉસકા જ્ઞાન કબ કરે? આહા..! દુનિયા અનંત કાલસે ચાર ગતિમેં ભટક રહી હૈ.

યહાં કહતે હૈં કિ ‘**જિસકો દ્રવ્યદૃષ્ટિ...**’ દ્રવ્ય અર્થાત્ વસ્તુ ભગવાન. ત્રિકાલી ચીજ સચ્ચિદાંનદ પ્રભુ, ઉસકી દૃષ્ટિ ‘**યથાર્થ પ્રગટ હોતી હૈ ઉસે દૃષ્ટિકે જોરમેં અકેલા જ્ઞાયક હી-ચૈતન્ય હી ભાસતા હૈ,...**’ આહા..હા..! ચૈતન્ય.. ચૈતન્ય.. ચૈતન્ય.. ચૈતન્ય ભાસતા હૈ. ‘**શરીરાદિ કુછ ભાસિત નહીં હોતા.**’ આહા..હા..! ભાસિત નહીં હોતા હૈ અર્થાત્ ઉસકા તો જ્ઞાન હોતા હૈ. વહ તો અપને જ્ઞાનમેં શરીર જાનનેમેં આતા હૈ. આહા..! શરીર મેરા હૈ, ઐસી બાત તો હૈ હી નહીં. પરંતુ જહાં અંતરમેં સમ્યગ્જ્ઞાન પ્રગટ હુઆ, સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હુઆ તો જ્ઞાનમેં શરીર સંબંધી જ્ઞાન અપનેમેં અપનેસે હોતા હૈ. આહા..હા..! અરેરે..! ઐસી બાત. ‘**અકેલા જ્ઞાયક હી-ચૈતન્ય હી ભાસતા હૈ, શરીરાદિ કુછ ભાસિત નહીં હોતા.**’

‘**ભેદજ્ઞાનકી પરિણતિ ઐસી દૃઢ હો જાતી હૈ...**’ આહા..હા..! પરસે ભેદજ્ઞાન.

રાગકા વિકલ્પ દયા, દાન, ભગવાનકી ભક્તિ, ભગવાનકા દર્શન ઔર શાસ્ત્રકા દર્શન, સબ રાગ. રાગસે ભિન્ન. આહા..હા..! હૈ? ‘**ભેદજ્ઞાનકી પરિણતિ ઐસી દૃઢ હો જાતી હૈ કિ સ્વપ્નમેં ભી આત્મા શરીરસે ભિન્ન ભાસતા હૈ.**’ આહા..હા..! સ્વપ્નમેં ભી શરીરસે પ્રભુ ભગવાન ભિન્ન હૈ. આહા..હા..! ઐસી દૃષ્ટિ હો ગયી હૈ. ઐસી દૃષ્ટિકા નામ સમ્યગ્દર્શન હૈ. વિશેષ કહેંગે... (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા સુદ -૭, મંગળવાર, તા. ૧૬-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩૮૯, ૩૯૦ પ્રવચન નં. ૩૫

આજ દસલક્ષણી પર્વમેં તીસરા પ્રકાર હૈ. ઉત્તમ આર્જવ ધર્મ. ... આજ આર્જવ ધર્મ. યહ સબ ચારિત્રકે ભેદ હૈ. ચારિત્રવંત હો, ઉસકો યહ હોતા હૈ. સમ્યગ્દૃષ્ટિ યા શ્રાવક પંચમ ગુણસ્થાનમેં હો, ઉસમેં અંશ હૈ. મૂલ ચારિત્રધર્મકી વ્યાખ્યા હૈ. સરલપના કિતના હોના ચાહિયે. ધર્મીકો આર્જવ-સરલપના કૈસા હોના ચાહિયે?

जो चिंतेइ ण वंकं, कुणदि ण वंकं ण जंपदे वंकं।
ण य गोवदि णियदोसं, अज्जवधम्मो हवे तस्स।।३९६।।

જો કોઈ પ્રાણી મનમેં હો ઉસે છિપાયે નહીં. આહા..હા..! '**મનમેં વક્રતારૂપ ચિંતવન નહીં કરે,...**' સરલ. સરલતાકે તો દો પ્રકાર હૈ. એક સરલતા પુણ્યબંધકા કારણ હૈ. વહ યહ નહીં. સરલતા-મનસરલતા, વચનસરલતા, કાયસરલતા. અવિસંવાદ જોગેણ અર્થાત્ ઝઘડા નહીં. યે ચાર બોલસે પુણ્યબંધ હોતા હૈ. નામકર્મ બંધતા હૈ. વહ યહ નહીં. વહ બડી ચર્ચા હુયી થી, (સંવત) ૧૯૮૨કા વર્ષ. જામનગર. વે તો સાધુકો પઢાતે થે. આર્જવાદિ ધર્મ... દેખો! આપકા જ્ઞાનાર્ણવ.. કૌન-સા? જ્ઞાનસાગર. વહાંકા બનાયા હૈ. ઉસમેં મનસરલતા, વચનસરલતા, કાયસરલતા શુભ પુણ્યબંધકા કારણ હૈ. વહ વિકલ્પ ઔર રાગ હૈ. યહ નહીં.

યહ તો એકદમ સરલતા, આત્માકે ભાનસહિત. આહા..હા..! વહ બડી ચર્ચા હુયી થી. ઉસને કહા, ઈસમેં ધર્મ હૈ ન? મનસે સરલતા. કહા, મનસે સરલતા ધર્મ નહીં હૈ. ૧૯૮૨કી સાલકી બાત (હૈ). ૮૨. તારાચંદ વારિયે થે, સાધુકો પઢાતે થે. સ્થાનકવાસી સાધુકો પઢાતે થે. સરલતા ધર્મ હૈ ન? કહા, સરલતાકે દો પ્રકાર હૈ. મનસે રાગકી સરલતા વહ પુણ્યબંધકા કારણ હૈ. ઔર મનસે અંતરમેં શુદ્ધ ચૈતન્યસ્વરૂપ ભગવંત, ઉસ પર દૃષ્ટિ રખકર વક્રતા ન કરના, સરલતા કરના ઉસકો આર્જવ ધર્મ કહતે હૈં. ઉસકો ધર્મ કહતે હૈં. હમારે સાથ તો બહુત ચર્ચા આજ નહીં, પહલેસે (ચલતી હૈ). સંપ્રદાયમેં બહુત ફેરફાર થા.

યહ આર્જવ ધર્મ તો કોઈ અલગ ચીજ હૈ. મનસે સિર્ફ વક્રતા ન કરે ઔર સમ્યગ્દર્શન ન હો, આત્મજ્ઞાન શુદ્ધ ચૈતન્યસ્વરૂપ ભગવંત, સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ ઉસકા

જ્ઞાન, પ્રતીત ઔર અનુભવ ન હો તો-તો આર્જવ ધર્મ હોતા નહીં. જહાં સમ્યગ્દર્શન નહીં હૈ, વહાં મુનિપના કહાંસે આયા? યહ તો મુનિપનાકા એક ભેદ હૈ. આહા..હા..! ઈતના વિચાર (કબ કિયા હૈ?).

યહાં યહ કહતે હૈં, મનસે વક્રતા, વચનસે વક્રતા છોડ દે. કાયાસે વક્રતા છોડ દે. '**અપને દોષોંકો નહીં છિપાવે...**' આહા..હા..! અપનેમેં કોઈ દોષ હો, આત્મજ્ઞાન સહિત મુનિપનામેં ભી કોઈ રાગાદિ આ જાય, ઐસા દોષ હો તો દોષકો છિપાવે નહીં, ઢકે નહીં. ખુલ્લે કરકે ગુરુકે પાસ બતા દે કિ મેરેમેં ઐસા દોષ લગા હૈ તો આપ પ્રાયશ્ચિત દીજિયે. ઐસી સરલતા, ઉસે યહાં ભગવાન ઉત્તમ ધર્મ કહતે હૈં. લેકિન વહ આત્મા અંદર આનંદસ્વરૂપ જ્ઞાનકા પિંડ પ્રભુ, ઉસકા જિસકો અનુભવ હુઆ હો, ઉસકો આગે બઢનેપર બહુત પુરુષાર્થ કરકે સરલતા પ્રગટ કરતા હૈ, ઉસકો યહાં આર્જવ-સરલ ધર્મ કહનેમેં આતા હૈ. આહા..હા..! ઈતની સબ શર્તે.

ભાઈ! ધર્મ કોઈ સાધારણ ચીજ નહીં હૈ. ધર્મ તો કોઈ અલૌકિક ચીજ હૈ. વહ અકેલી બાહ્યકી સરલતા નહીં હૈ. અંદર જ્ઞાયકસ્વરૂપમેં બિલકુલ વક્રતાકા અંશ નહીં હૈ. ચિદાનંદ વીતરાગમૂર્તિકી દૃષ્ટિ કરકે, દૃષ્ટિ બનકર રાગ ઔર વક્રતા છોડકર સરલતા કરના, ઉસે પ્રભુ આર્જવ ધર્મ, તીસરે ધર્મકા પ્રકાર કહનેમેં આતા હૈ.

૩૮૯. આજ તો કિસીકા લિખા હુઆ હૈ. સબ થા, ઐસા મીઠા, બહિનકે વચન... કિસીને લિખા હૈ, વૈસે પઢતે હૈં. ૩૮૯. તીન પંક્તિ ચલી હૈ. ફિરસે. આહા..હા..! '**જિસકો દ્રવ્યદૃષ્ટિ યથાર્થ પ્રગટ હોતી હૈ...**' દ્રવ્યદૃષ્ટિ. દ્રવ્ય અર્થાત્ આત્મા. ઉસકી દૃષ્ટિ અંદર પ્રગટ હુયી હો, આહા..હા..! સર્વ પ્રથમ યહી કરના હૈ. સમ્યગ્દર્શનકે બાદ બાકી સબ બાત. ચારિત્રકી, પચ્ચખાણ આદિકી બાદમેં. પરંતુ પ્રથમ જિસકો દ્રવ્યદૃષ્ટિ (હોતી હૈ). દ્રવ્ય અર્થાત્ વસ્તુ. ચૈતન્ય ભગવાન ત્રિકાલી આનંદનાથ, પૂર્ણાનંદકા નાથ પ્રભુ શુદ્ધ ઘન, ઉસકી દૃષ્ટિ યથાર્થ પ્રગટ હોતી હૈ. ઉસકી દૃષ્ટિ લેકિન યથાર્થ-જૈસા દ્રવ્ય હૈ ઐસી દૃષ્ટિ હોતી હૈ, '**ઉસે દૃષ્ટિકે જોરમેં અકેલા જ્ઞાયક હી...**' આહા..હા..! મૈં તો ચૈતન્ય જ્ઞાયક હૂં. જ્ઞાયક તો જાનને-દેખનેવાલા મૈં હૂં. ઐસે '**ભાસતા હૈ,...**' આહા..હા..!

ધર્મ અલૌકિક ચીજ હૈ. વર્તમાનમેં ઉસમેં ગડબડ કર દી. ધર્મ અનંત કાલમેં અનંત ભવમેં એક સેકંડ ભી નહીં હુઆ, પ્રભુ! વહ ધર્મ કૈસા હોગા? અનંત બાર જૈનદર્શનમેં આયા, અનંત બૈરે સમવસરણમેં ગયા તો ભી આત્મજ્ઞાન ક્યા ચીજ હૈ, સમ્યગ્દર્શન ક્યા ચીજ હૈ, ઉસકી ઉસને દરકાર કી નહીં. આહા..હા..!

વહ કહતે હૈં.. આહા..! '**જિસકો દ્રવ્યદૃષ્ટિ યથાર્થ પ્રગટ હોતી હૈ...**' યથાર્થ.

'ઉસે દૃષ્ટિકે જોરમેં...' અંદર જ્ઞાયક અકેલા ચૈતન્યસ્વરૂપ, જિસમેં દયા, દાનકે વિકલ્પકા ભી અભાવ હૈ, ઐસી ચીજકો દેખનેસે-દૃષ્ટિ હોનેસે, ઉસકી દૃષ્ટિ કરનેસે, ઉસકે જોરમેં **'અકેલા જ્ઞાયક હી...'** આહા..હા..! **'ચૈતન્ય હી ભાસતા હૈ,...'** મૂલ બાત હૈ, પ્રભુ! ઉપરકી બાતેં તો લોગ સબ કરતે હૈં, પરંતુ મૂલ બાત-જિસસે જન્મ-મરણકા અંત આવે, ઐસા સમ્યગ્દર્શન, ઉસકા ધ્યેય દ્રવ્ય અપના પૂર્ણાનંદ નાથ, વહ સમ્યગ્દર્શનકા ધ્યેય, સમ્યગ્દર્શનકા લક્ષ્ય વહ હૈ. ઉસકી બાત તો પડી રહી, ઊપરસે બાત (ચલને લગી).

યહાં કહતે હૈં, **'દ્રવ્યદૃષ્ટિકે જોરમેં અકેલા જ્ઞાયક હી...'** આહા..હા..! મૈં તો જાનને-દેખનેવાલા હૂં. ઐસા હી **'ભાસતા હૈ,...'** હૈ? **'જ્ઞાયક હી-ચૈતન્ય હી ભાસતા હૈ,...'** આહા..હા..! **'શરીરાદિ કુછ ભાસિત નહીં હોતા.'** મેરેપને શરીરાદિ ભાસિત નહીં હોતા. જ્ઞાન હોતા હૈ, પરંતુ શરીર, વાણી, મન ઔર દયા, દાનકા વિકલ્પ, ભક્તિકા વિકલ્પ અપનાપને ભાસિત નહીં હોતા. આહા..હા..! આદિ હૈ ન? શરીર આદિ. અર્થાત્ શરીર, વાણી, મન, દયા, દાન, ભક્તિકા પરિણામ કુછ અપના ભાસિત નહીં હોતા. આહા..હા..! ઐસા ધર્મ હૈ, ભાઈ! વહાં તક કલ આયા થા. કલ વહાં તક (આયા થા).

'ભેદજ્ઞાનકી પરિણતિ ઐસી દૃઢ હો જાતી હૈ...' ધર્મ કરનેવાલે પ્રાણીકો રાગ ઔર પરસે આત્મા ભિન્ન હૈ, ઐસે ભેદજ્ઞાનકી પરિણતિ નામ દશા... આહા..હા..! દયા, દાનકા વિકલ્પ આદિ ઔર શરીર, વાણી, મન આદિ સબ ઉસસે ભિન્ન ભેદજ્ઞાનકી દશા ઐસી દૃઢ હો જાતી હૈ સમકિતીકો. પ્રથમ નંબરકા ધર્મ. ધર્મકી પહલી સીઢી. ધર્મકા પ્રથમ સોપાન. આહા..હા..! ઉસીમેં ભેદજ્ઞાનકી અવસ્થા, પરિણતિ યાની દશા, **'ઐસી દૃઢ હો જાતી હૈ કિ સ્વપ્નમેં ભી આત્મા...'** આહા..હા..! સ્વપ્નમેં ભી આત્મા શરીરસે ભિન્ન ભાસતા હૈ. આહા..હા..! યહ પ્રથમ સમ્યગ્દર્શનકી દશા. પ્રથમ ધર્મકી સીઢી. આહા..હા..! ઈસકો છોડકર સબ બાત શૂન્ય હૈં. એક બિનાકે શૂન્ય. ક્યા કહતે હૈં? એક બિનાકે શૂન્ય. આહા..હા..! અરેરે..!

ઐસા મનુષ્યપના અનંત બાર મિલા હૈ ઔર અનંત બાર જૈનધર્મમેં જન્મ ભી હુઆ હૈ ઔર અનંત બાર અરબોપતિ ભી હો ગયા હૈ. ઉસમેં કોઈ નવીન ચીજ નહીં હૈ. આહા..! અરે..! અનંત બાર પંચ મહાવ્રત ભી ધારણ કર લિયા હૈ. વહ કોઈ નયી ચીજ નહીં હૈ. આહા..હા..! પરંતુ અંદર રાગકે વિકલ્પસે ભિન્ન આત્મા, **'ભેદજ્ઞાનકી પરિણતિ ઐસી દૃઢ હો જાતી હૈ કિ સ્વપ્નમેં ભી આત્મા શરીરસે ભિન્ન ભાસતા હૈ.'** મુદ્દાકી રકમકી બાત હૈ, ભૈયા! આહા..હા..! ઉપરકી બાતોંમેં કોઈ માલ

નહીં હૈ. શરીર ચલા જાયેગા, આત્મા તો સત્તા-અસ્તિ હૈ, અનાદિઅનંત હૈ, શરીર છૂટેગા. ચૌરાસી વનમેં કહાં ચલે જાયેગા. ઓહોહો..! ચૌરાસીકે અવતાર, ચૌરાસી લાખ યોનિ. એક-એક યોનિમેં... યોનિ અર્થાત્ ઉત્પત્તિ સ્થાન. ચૌરાસી લાખ. એક-એક ઉત્પત્તિ સ્થાનમેં અનંત બાર ઉત્પન્ન હુઆ. પરંતુ કભી ઉસને સમ્યગ્દર્શન ઔર સમ્યગ્જ્ઞાન ક્યા હૈ, ઉસકી દરકાર કી હી નહીં. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં કિ '**સ્વપ્નમેં ભી આત્મા શરીરસે ભિન્ન ભાસતા હૈ.**' આહા..હા..! જિસકો ભેદજ્ઞાન કરના હૈ,... ભેદજ્ઞાનકા અર્થ-શરીર, વાણી, મન ઔર પુણ્ય-પાપકે ભાવ, ઉસસે ભિન્ન ઐસા આત્મા, ઉસકા નામ ભેદજ્ઞાન. આહા..હા..! '**દિનકો જાગૃત દશામેં તો જ્ઞાયક નિરાલા રહતા હૈ...**' આહા..હા..! ધર્મીકો... ધર્મ બાપૂ! અલૌકિક હૈ, પ્રભુ! આહા..હા..! અંતરકી દૃષ્ટિ રાગકા વિકલ્પ, દયા, દાન, ભક્તિસે ભી ભિન્ન ઐસી ચીજકા ભેદજ્ઞાન દૃષ્ટિ હુયી તો '**દિનકો જાગૃત દશામેં તો જ્ઞાયક નિરાલા રહતા હૈ...**' આહા..હા..! જાગૃત દશામેં જ્ઞાયક સમકિતીકો નિરાલા રહતા હૈ. આહા..હા..! '**પરંતુ રાતકો નિંદમેં ભી...**' આહા..હા..! રાત્રિમેં નિંદમેં ભી '**આત્મા નિરાલા હી રહતા હૈ.**' આહા..હા..! ઉસકા નામ સમ્યગ્દર્શન. ઉસકા નામ ધર્મકી પહલી સીઢી, પહલી શ્રેણિ, પહલા સોપાન-પહલી સીઢી. યહા માલૂમ નહીં ઔર દુનિયા કહીં-કહીં ચલકર રુક ગયી, જિંદગી ચલી જાતી હૈ. આહા..હા..! બહિનકો તો રાત્રિકો કિસીને પ્રશ્ન (કિયા હોગા), બહનેં બૈઠી હો ઉનસે યહ બોલા ગયા હૈ. અંતરસે. આહા..!

'**રાતકો નિંદમેં ભી આત્મા નિરાલા હી રહતા હૈ.**' આહા..હા..! અરે..! '**નિરાલા તો હૈ હી...**' અબ ક્યા કહતે હૈં? અંતર વસ્તુ ચૈતન્યસ્વરૂપકી સત્તા અભી ભી નિરાલી હી હૈ. રાગસે, શરીરસે ભિન્ન હી હૈ. '**નિરાલા તો હૈ હી, પરંતુ પ્રગટ નિરાલા હો જાતા હૈ.**' આહા..હા..! દ્રવ્ય અપેક્ષાસે વસ્તુ નિરાલી હૈ-ભિન્ન હૈ. વસ્તુ અપેક્ષાસે. પરંતુ પર્યાયમેં નિરાલા હો જાતા હૈ. આહા..હા..! ક્યા કહતે હૈં? વસ્તુ ચીજ જો હૈ અસ્તિપના, સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ દ્રવ્ય ચૈતન્ય, વહ તો ત્રિકાલ વસ્તુ નિરાવરણ હી હૈ. પરંતુ જબ ભેદજ્ઞાન હોતા હૈ ઔર સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ, તબ પર્યાયમેં પ્રગટ હોતા હૈ. હૈ?

'**નિરાલા તો હૈ હી, પરંતુ પ્રગટ નિરાલા હો જાતા હૈ.**' આહા..હા..! બહુત સૂક્ષ્મ બાત. ઈસલિયે ઈન લોગોંને સૂક્ષ્મ બાત નિકાલ દી ઔર મોટી-મોટી બાતેં સુનાને (લગે). લોગોંકો ઠીક પડે, ખુશી-ખુશી હો જાય ઔર જિંદગી ચલી જાય. આહા..હા..! અનંત ભવ હો ગયે, બાપુ! અનંત-અનંત અવતાર કિયે. યહ કોઈ

નયી ચીજ નહીં હૈ. અનંત બાર મનુષ્યપના (મિલા), જૈનમેં જન્મ (હુઆ), જૈનમેં સાધુ, જૈનકા સાધુ વ્યવહારી આત્મજ્ઞાન બિનાકા... આહા..હા..! આત્મજ્ઞાન ક્યા ચીજ હૈ, ઉસકી ખબર બિના વસ્તુ તો નિરાલી પડી હી હૈ, કહતે હૈં. પરંતુ સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ ઔર રાગસે ભિન્ન ભેદજ્ઞાન હોતા હૈ, પરંતુ પ્રગટ નિરાલા હોતા હૈ, પર્યાયમેં નિરાલા હોતા હૈ. વસ્તુ તો નિરાલી હી અંદર પડી હૈ, પરંતુ ભાન હોનેસે ઉસકી પર્યાયમેં નિરાલા-ભિન્ન ભાન હોતા હૈ. આહા..હા..! ઐસા માર્ગ હૈ.

'**ઉસકો ભૂમિકાનુસાર બાહ્ય વર્તન હોતા હૈ...**' સમ્યગ્દૃષ્ટિકો નિરાલા આત્માકા ભાન હોને પર ભી ભૂમિકા-અપની દશા અનુસાર બાહ્ય વર્તન હોતા હૈ. '**પરંતુ ચાહે જિસ સંયોગમેં ઉસકી જ્ઞાન-વૈરાગ્યશક્તિ કોઈ ઔર હી રહતી હૈ.**' આહા..હા..! બાહ્ય વર્તનમેં તો ગૃહસ્થી હૈ, જબતક મુનિ.. અંતરમેં મુનિદશા પ્રગટ નહીં હુયી, તબ તક ગૃહસ્થાશ્રમમેં સમકિતી બાહ્ય વર્તનમેં દિખતા હૈ, પરંતુ ઉસ બાહ્ય વર્તનમેં ભી ઉસ સંયોગમેં ઉસકો '**જ્ઞાન-વૈરાગ્યશક્તિ કોઈ ઔર હી રહતી હૈ.**' આહા..હા..! મૈં તો આત્મા જ્ઞાયક હૂં. વિકલ્પ રાગ ઉઠતા હૈ, વહ ભી મેરી ચીજ નહીં, ભિન્ન હૂં. ઐસા વૈરાગ્ય ઔર ઐસા જ્ઞાન, ઐસા જ્ઞાન ઔર ઐસા વૈરાગ્ય, આહા..! '**કોઈ ઔર હી રહતી હૈ.**' અજબ શક્તિ હૈ, કહતે હૈં. સમ્યગ્દર્શન, સમ્યગ્જ્ઞાનમેં અંતર આત્મા ભિન્ન ભાસતા હૈ, તબ જ્ઞાન-વૈરાગ્યશક્તિ હમેશા રહતી હૈ. આહા..!

જ્ઞાન-વૈરાગ્યકા અર્થ-અપના ચૈતન્ય સ્વરૂપકા જ્ઞાન ઔર વૈરાગ્ય અર્થાત્ પુણ્ય ઔર પાપ દોનોં ભાવસે વિરક્ત. પુણ્ય-પાપ અધિકારમેં વૈરાગ્યકા અધિકાર લિયા હૈ. સમયસારમેં. શુભ ઔર અશુભ દોનોં ભાવ. દયા, દાન, ભક્તિ, વ્રત, પૂજા આદિ ભાવ. ઔર હિંસા, જૂઠ, ચોરી, વિષયભોગ ભાવ. દોનોં ભાવસે જો અનાદિસે રક્ત હૈ, જ્ઞાની ઉસસે વિરક્ત હૈ. આહા..હા..! ધર્મી ઉસસે વિરક્ત હૈ. તો દો આયા. એક તો જો ચીજ હૈ ઉસકા જ્ઞાન ઔર પુણ્ય-પાપકે ભાવસે વિરક્તતા, વહ વૈરાગ્ય. ઐસી ચીજ હૈ, સેઠ!

મુમુક્ષુ :- ઐસા માનનેસે કામ હો જાયેગા?

ઉત્તર :- યહ માનનેસે કામ હો જાયેગા. જન્મ-મરણ મિટ જાયેગા. આહા..હા..! યહ આચરણ હૈ. અંતર સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાનકા આચરણ યહ હૈ. ઇસકે બિના ચારિત્રકા આચરણ ચારિત્ર-ફારિત્ર હોતા નહીં. આહા..હા..! કઠિન બાત હૈ, પ્રભુ! આહા..હા..!

શ્રેણિક રાજા, ક્ષાયિક સમકિતી. પહલે તો ઉસે નર્કકા આયુષ્ય બંધ ગયા. શ્રેણિક રાજા. એક મુનિ થે. ધ્યાનમેં બૈઠે થે. સચ્ચે મુનિ થે. એક મરા હુઆ સર્પ ઉનકે ગલેમેં ડાલ દિયા. શ્રેણિક રાજા પહલે તો બૌદ્ધમતિ થા. ડાલા તો લાખોં ચીટિયાં

(હો ગયી). રાજા ઘર પર આયા. ચેલણા ઉસકી સ્ત્રી સમકિતી (થી). ચેલણા સ્ત્રી આત્મજ્ઞાની (થી). ઉસને કહા, તેરે ગુરુ પર મૈંને સર્પ ડાલા હૈ. ઉસે નિકાલ દેગા. ઉપસર્ગ નિકાલ દેગેં. યહ બૌદ્ધધર્મી થા. રાનીને કહા, અન્નદાતા! હમારે ગુરુ ઐસે નહીં હોતે. ઉપસર્ગ આયે ઉસે હટાતે નહીં. ઉગ્ર પુરુષાર્થ કરકે અંદર જાતે હૈં. ચલ, દેખતે હૈં. પતિ-પત્ની દોનોં ગયે. મુનિ ધ્યાનમેં બૈઠે હૈં. ગલેમેં મરા હુઆ સર્પ થા. ઔર ચીટિયાં, લાખોં ચીટિયાં. ચેલણાને ચીટિયાં હટા દી. દેખો! મુનિ તો ધ્યાનમેં .. ... હૈં. ઈતના કહા તો ધ્યાન છૂટ ગયા. ધ્યાન છૂટ ગયા.. શ્રેણિક રાજાકો આશ્ચર્ય હુઆ કિ ઓહો..! ઐસે ઉપસર્ગકે કાલમેં ભી આનંદમેં રહતે હૈં! પ્રભુ! મુઝે ધર્મ સમજાઈયે. બૌદ્ધધર્મી થા. ચેલણા ઉસકી સ્ત્રી સમકિતી જ્ઞાની થી. જૈન થી. જૈન અર્થાત્ સંપ્રદાય નહીં. અંતર અંતર જૈન, આત્મજ્ઞાન થા. આહા..હા..! રાજાકો આશ્ચર્ય હો ગયા. આહા..હા..! યહ દશા! પ્રભુ! મુઝે ધર્મ સમજાઈએ. વહાં સમકિત પ્રાપ્ત હુઆ. શ્રેણિક રાજાને વહાં સમકિત પ્રાપ્ત કિયા. આહા..હા..! આત્મજ્ઞાન પાયા. હજારો રાનિયાં, હજારો રાજા ચંવર ઢાલે, ઐસી બાહ્ય પ્રવૃત્તિ થી. પરંતુ અંદરમેં દૃષ્ટિ ઔર જ્ઞાનમેં ભિન્ન થે. આહા..!

રાજાકો નર્કકા આયુષ્ય બંધ ગયા થા. મુનિકે ગલેમેં સર્પ ડાલા થા ન. સાતવીં નર્કકા આયુષ્ય બંધ ગયા થા. ૩૩ સાગરકા. પરંતુ સમકિત પાયા તો ૩૩ સાગર તોડકર ચૌરાસી હજાર વર્ષ રહ ગયે. આહા..હા..! અભી નર્કમેં હૈં. આયુષ્ય બંધા વહ છૂટતા નહીં. લડ્ડુ બન ગયા, ઘી, શક્કર યા આટેકા લડ્ડુ હુઆ, ઉસમેંસે ઘી નિકાલ પુડી નહીં બનતી. ઉસે તો ખાને પર હી છૂટકારા હૈ. લડ્ડુકો થોડે દિન સૂકાયે તો ભલે થોડા હો, અથવા ઉસ લડ્ડુમેં થોડા ઘી હો, પરંતુ લડ્ડુકો ખાયે બિના છૂટકારા નહીં હૈ. ઉસમેંસે કોઈ ઘી નિકાલકર યા આટા નિકાલકર રોટી બના દે, ઐસા નહીં હૈ.

વૈસે આયુષ્ય બંધ ગયા... આહા..હા..! પર ભવકા આયુષ્ય બંધ ગયા, ઉસે તો ભોગે બિના છૂટકારા નહીં હૈ. ઘટ જાય, આત્મધર્મ પ્રાપ્ત કરે તો ઘટ જાય. ૩૩ સાગરકા આયુષ્ય બંધ ગયા થા. સાતવીં નર્ક. આહા..હા..! ઉસકા ચૌરાસી હજાર વર્ષ રહ ગયે. અભી નર્કમેં હૈ. ઔર સમકિત પ્રાપ્ત કરનેકે બાદ ભગવાનકે પાસ ગયે. મહાવીર પરમાત્માકે પાસ ગયે. સમકિત તો મુનિકે પાસ પ્રાપ્ત કિયા. ફિર ભગવાનકે પાસ ગયે વહાં તીર્થંકર ગોત્ર બાંધા. આગામી ચૌબીસીમેં ઈસ ભરતમેં પ્રથમ તીર્થંકર હોંગે. આહા..હા..! ચારિત્ર-બારિત્ર નહીં થા. સમ્યગ્દર્શન-ક્ષાયિક સમકિત (થા). હજારો રાનિયાં ઔર હજારોં રાજા ચંવર ઢાલતે થે. પરંતુ આયુષ્ય બંધ ગયા, તો આયુષ્ય લંબા થા, જહાં આત્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત કિયા તો આયુષ્ટ ટૂટ ગયા. ૩૩ સાગર છૂટકર

ચૌરાસી હજાર વર્ષ રહે. અભી પહલી નર્કમેં ચૌરાસી હજાર વર્ષકી સ્થિતિમેં હૈ.

નીચે સાત નર્ક હૈ. આહા..હા..! નીચે સાત નારકી હૈ. માંસ, દારૂ, અંડે ખાયે વહ મહાપાપ. વહ મરકર નર્કમેં જાતે હૈં. આયુષ્ય બંધ ગયા થા. ઈસલિયે ચૌરાસી હજાર વર્ષકી સ્થિતિમેં અભી નર્કમેં હૈ. વહાં ભી તીર્થંકર ગોત્ર બાંધતે હૈં. સંયોગ પ્રતિકૂલ હૈ. જિતના રાગ, કષાય હૈ ઉતના દુઃખ ભી હૈ. આનંદ ભી હૈ. વહાંસે નિકલકર શ્રેણિક રાજા આગામી ચૌબીસીમેં યહાં પ્રથમ તીર્થંકર હોંગે. આહા..હા..! કહો, સેઠ! ઈતને માત્રસે? ઈતને માત્રસે. આહા..હા..! ઈતના માત્ર અર્થાત્? અંદર ચૈતન્યપ્રભુ, અનંત ગુણકા ધામ, અનંત ગુણકા સ્થાન, ઉસકા અનુભવ હુઆ, ઉસકે સન્મુખ હોકર (તો) અનંત ભવકા નાશ હો ગયા. એક-દો ભવ હૈ. અભી નર્કમેં હૈ, વહાંસે નિકલકર આગામી ચૌબીસી તીર્થંકર હોંગે. આગામી ચૌબીસીમેં ઈસ ભરતક્ષેત્રમેં પ્રથમ તીર્થંકર હોંગે ઔર મોક્ષ જાયેંગે. આહા..હા..! યહ ક્રિયા. અરે..! આહા..! સમ્યગ્દર્શન ક્યા ચીજ હૈ? ઔર સમ્યગ્જ્ઞાન ક્યા ચીજ હૈ? સમ્યજ્ઞાન. શાસ્ત્રકી પઢાઈ વહ કોઈ જ્ઞાન-સમ્યગ્જ્ઞાન નહીં હૈ. આહા..! અંતર જ્ઞાનમૂર્તિ આત્મા, જ્ઞાનસ્વરૂપી પ્રભુ, જ્ઞાનકા જ્ઞાન ઔર ઉસ જ્ઞાનકી અનુભવમેં પ્રતીતિ, યહ ચીજ હુયી ઉસકો સમ્યગ્દૃષ્ટિ કહતે હૈં. ઉસકે ભવકા છેદ હો ગયા. આહા..હા..! યહાં વહ કહતે હૈં.

જ્ઞાનીકો '**ભૂમિકાનુસાર બાહ્ય વર્તન હોતા હૈ પરંતુ ચાહે જિસ સંયોગમેં ઉસકી જ્ઞાન-વૈરાગ્યશક્તિ કોઈ ઔર હી રહતી હૈ.**' હૈ? આહા..હા..! માતા, જિસકે પેટમેં સવા નવ મહિના રહા, ઉસ જનેતાકો કહીં ભી દેખે માતાકી દૃષ્ટિસે હી દેખતા હૈ. આહા..! ઉસકી દૃષ્ટિ દૂસરી હોતી નહીં. ઐસે આત્માકા, રાગસે ભિન્ન આત્માકા ભાન હોનેસે ચાહે કિસી ભી ક્ષેત્રમેં, કાલ, વર્તનમેં હો પરંતુ અપને સ્વરૂપકા ભાન ભૂલતે નહીં. આહા..હા..! ઐસી બાત મિલી નહીં, કરે કહાંસે? અરેરે..! જિંદગી ચલી જાતી હૈ.

'**મૈં તો જ્ઞાયક સો જ્ઞાયક હી હૂં,...**' હૈ? ધર્મીજીવકો તો કોઈ ભી પ્રસંગમેં, સ્ત્રીકા પ્રસંગ ભી ન હો,.. આહા..હા..! સમકિતી શાદી ભી કરે. ભરત ચક્રવર્તી સમકિતી, ૯૬ હજાર સ્ત્રિયાં. આહા..! અંદરમેં તો ઉસ ઓર લક્ષ્ય જાતા હૈ, વહ ઝહર હૈ. આહા..હા..! અંતરમેં તો જ્ઞાન ઔર વૈરાગ્ય તો હમેશા-નિરંતર વર્તતે હૈં. અપના જ્ઞાન ઔર પુણ્ય-પાપકે ભાવસે વિરક્ત-વૈરાગ્ય, વહ વૈરાગ્ય (હૈ). પુણ્ય-પાપ ભાવ હોતા હૈ, ઉસસે વિરક્ત. ઔર અપના જ્ઞાન. જ્ઞાન ઔર વૈરાગ્ય તો સમકિતીકો હમેશા ચાહે કિસી ભી ક્ષેત્રમેં ભી વર્તતા હૈ. આહા..હા..! હૈ? '**મૈં તો જ્ઞાયક સો જ્ઞાયક હી હૂં, નિઃશંક જ્ઞાયક હૂં;...**' નિઃસંદેહ જાનનશરીર પિંડ સો મૈં હૂં. દૂસરી કોઈ ચીજ મૈં નહીં હૂં. આહા..હા..! ઐસી અંતરમેં પ્રતીતિ હોની વહ અલૌકિક ચીજ

હૈ. આહા..હા..! ઔર કરના હો તો પ્રથમ યહ કરના હૈ. ચારિત્ર ઔર પચ્ચખાણકી બાત બાદમેં હૈ. આહા..! યહ બાત નહીં હૈ તો બાકી સબ નિરર્થક હૈ. ક્રોડ શૂન્ય, એક અંકકે બિના સબ શૂન્ય હૈ. એક અંક લગાયે તો દસ હો જાય. ઔર એકકે બિના ક્રોડ મિંડા શૂન્ય શૂન્ય હૈ.

ઐસે અપના.. આહા..હા..! અપની ચૈતન્યશક્તિકે ભાન બિના, ઉસકે અનુભવ ઔર પ્રતીતિ બિના સબ શૂન્ય હૈ. બાહ્ય ત્યાગ હો યા નગ્ન મુનિ હો ગયા, સબ એકડા બિના એકકે શૂન્ય હૈં. ક્યોં? મૈં તો જ્ઞાયક હી હૂં. '**નિઃશંક જ્ઞાયક હૂં; વિભાવ ઔર મૈં કભી એક નહીં હુએ;...**' આહા..હા..! વિભાવકા વિકલ્પ રાગ, ચાહે તો દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિકા રાગ હો, વહ રાગ વિભાવ હૈ. આહા..હા..! વિકાર હૈ. '**વિભાવ ઔર મૈં કભી એક નહીં હુએ;...**' ઐસા સમકિતીકો-ધર્મીકો હોતા હૈ. યહ કરના હૈ. આહા..હા..! '**જ્ઞાયક પૃથક્ હી હૈ...**' જાનનસ્વરૂપ ભગવાન આત્મા પૂરી ચીજ રાગાદિ વિકલ્પસે બિલકૂલ ભિન્ન હૈ. બાહ્ય ચીજકી તો બાત હી ક્યા કરના? બાહ્ય ચીજ શરીરાદિ તો બિલકુલ ભિન્ન હૈ. પરંતુ પુણ્ય ઔર પાપકા ભાવ ભી મેરેમેં નહીં હૈ, મેરેસે ભિન્ન હૈ. આહા..હા..! કિસે ઐસી પડી હૈ? દેહ છૂટકર મૈં કહાં જાઉંગા? મેરી સત્તા તો અનાદિઅનંત હૈ. ઈસ દેહકા નાશ હોગા તો અપની સત્તાકા નાશ નહીં હોગા. વહ સત્તા કહીં ચલી જાયેગી. આહા..હા..!

'**સારા બ્રહ્માંડ પલટ જાય તથાપિ પૃથક્ હી હૈ.**' સમકિતીકો સારા બ્રહ્માંડ પલટ જાય (તથાપિ) જ્ઞાનસ્વરૂપ મૈં હૂં, વહ તો પૃથક્ હી હૈ. પૃથક્કે સાથ કભી એકત્વ હોતા નહીં. આહા..હા..! '**ઐસા અચલ નિર્ણય હોતા હૈ...**' ઐસા ચલાયમાન ન હો ઐસા નિર્ણય હોતા હૈ. આહા..હા..! મૂલ પહલી ચીજ યહ હૈ. પહલીકા ઠિકાના નહીં ઔર ઉપરકી બાત. ભક્તિ, પૂજા, દયા ઔર દાન. આહા..! '**સ્વરૂપ-અનુભવમેં...**' અપના સ્વરૂપ જો જ્ઞાનાનંદ ચૈતન્ય સ્વરૂપ, ઉસકે અનુભવમેં '**અત્યંત નિઃશંકતા વર્તતી હૈ.**' અત્યંત નિઃશંકતા વર્તતી હૈ. આહા..હા..! '**જ્ઞાયક ઉપર ચઢકર-ઊર્ધ્વરૂપસે વિરાજતા હૈ,...**' આહા..હા..! ક્યા કહતે હૈં? જ્ઞાયક. મૈં તો એક જાનન-દેખનસ્વરૂપ ચૈતન્યસૂર્ય, જ્ઞાયક જ્ઞાયકચંદ્ર, શીતલસ્વરૂપ જ્ઞાયકચંદ્ર પર દૃષ્ટિ રખકર, '**ઉપર ચઢકર-ઊર્ધ્વરૂપસે વિરાજતા હૈ,...**' વિકલ્પસે લેકર સબ રાગસે ભિન્ન ઊર્ધ્વ નામ ઊંચા રહતા હૈ. આહા..હા..!

'**દૂસરા સબ નીચે રહ જાતા હૈ.**' આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ, શાંતિભાઈ! દુનિયા કુછ ભી માનો. ચીજ તો ભગવાન અનંત તીર્થંકરો... સીમંધર ભગવાન તો વિરાજતે હૈં. વે વહાં કહતે હૈં, વહાંસે આયી હુયી બાત હૈ. બહિન વહાં થે. સમવસરણમેં

જાતે થે. આહા..હા..! આખિરમેં પરિણામમેં ફર્ક પડ ગયા તો યહાં સ્ત્રીપને આ ગયે હૈં. આહા..હા..! બાદમેં યહ ભાન હુઆ ઔર યહ બાત લિખતે હૈં. આહા..હા..! **'ઊર્ધ્વરૂપસે વિરાજતા હૈ,...'** મૈં તો સબસે, અરે..! જિસ ભાવસે તીર્થંકર ગોત્ર બંધે ઉસ ભાવસે મૈં ઊંચા-ઊર્ધ્વ હૂં. વહ ચીજ તો નીચે રહ ગયી. આહા..હા..! ઉસકા આદર ભી નહીં હૈ. આહા..હા..! ઐસા ઉપદેશ. બહિન રાતકો બોલે હોંગે વહ લિખા થા. રાતકો. ઉન્હેં પતા નહીં થા કિ કૌન લિખ રહા હૈ. ૬૪ બાલ બ્રહ્મચારી બહને હૈં ન.૬૪ લડકિયાં બાલ બ્રહ્મચારી હૈ. ગ્રેજ્યુએટ હૈ, કુછ તો લાખોપતિકી લડકી હૈ, બહિનકે નીચે. ઉસમેં નૌ બહનોંને લિખ લિયા, ઈસલિયે બાહર આ ગયા, નહીં તો બાહર નહીં આતા. આહા..હા..! આજ કિસીકા લિખા હુઆ આયા હૈ કિ યહ (પુસ્તક) પૂરી પઢની. આહા..હા..! **'દૂસરા સબ નીચે રહ જાતા હૈ.'** ૩૮૯ પૂરા હુઆ. ૩૯૦ હૈ ન? ૩૯૦ હૈ.

મુનિરાજ સમાધિપરિણત હૈં. વે જ્ઞાયકકા અવલંબન લેકર વિશેષ-વિશેષ સમાધિસુખ પ્રગટ કરનેકો ઉત્સુક હૈં. મુનિવર શ્રીપદ્મપ્રભમલધારીદેવ કહતે હૈં કિ મુનિ 'સકલવિમલ કેવલજ્ઞાનદર્શનકે લોલૂપ' હૈં. 'સ્વરૂપમેં કબ ઐસી સ્થિરતા હોગી જબ શ્રેણી લગકર વીતરાગદશા પ્રગટ હોગી? કબ ઐસા અવસર આયેગા જબ સ્વરૂપમેં ઉગ્ર રમણતા હોગી ઔર આત્માકા પરિપૂર્ણ સ્વભાવજ્ઞાન-કેવલજ્ઞાન પ્રગટ હોગા? કબ ઐસા પરમ ધ્યાન જમેગા કિ આત્મા શાશ્વતરૂપસે આત્મસ્વભાવમેં હી રહ જાયગા?' ઐસી ભાવના મુનિરાજકો વર્તતી હૈ. આત્માકે આશ્રયસે એકાગ્રતા કરતે-કરતે વે કેવલજ્ઞાનકે સમીપ જા રહે હૈં. પ્રચુર શાંતિકા વેદન હોતા હૈ. કષાય બહુત મંદ હો ગયે હૈં. કદાચિત્ કુછ ઋદ્ધિયાં-ચમત્કાર ભી પ્રગટ હોતે જાતે હૈં; પરંતુ ઉનકા ઉનકે પ્રતિ દુર્લક્ષ હૈ. 'હમેં યે ચમત્કાર નહીં ચાહિયે. હમેં તો પૂર્ણ ચૈતન્યચમત્કાર ચાહિયે. ઉસકે સાધનરૂપ, ઐસા ધ્યાન-ઐસી નિર્વિકલ્પતા-ઐસી સમાધિ ચાહિયે કિ જિસકે પરિણામસે અસંખ્ય પ્રદેશોંમેં પ્રત્યેક ગુણ ઉસકી પરિપૂર્ણ પર્યાયસે પ્રગટ હો, ચૈતન્યકા પૂર્ણ વિલાસ પ્રગટ હો.' ઈસ ભાવનાકો મુનિરાજ આત્મામેં અત્યંત લીનતા દ્વારા સફલ કરતે હૈં. ૩૯૦.

૩૯૦ હૈ. **'મુનિરાજ...'** આહા..હા..! સમકિતીકી તો બાત ક્યા કરના, અબ મુનિરાજ ક્યા હૈ? જો અંતરમેં **'સમાધિપરિણત હૈં.'** સમાધિ (અર્થાત્) દૂસરે સાધુ સમાધિ લગાયે વહ નહીં. સમાધિકા અર્થ-આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિ તીનસે રહિત સમાધિ. અબ તીનકા અર્થ. આહા..હા..! આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિ તીનસે રહતિ સમાધિ. આધિકા

અર્થ સંકલ્પ-વિકલ્પ. આહા..હા..! અંદરમેં પુણ્ય ઔર પાપકા વિકલ્પ વહ આધિ. ઉસસે રહિત સમાધિ. વ્યાધિ-શરીરમેં રોગ. ઉપાધિ-યે સ્ત્રી, પુત્ર, કુટુંબ, વ્યાપાર-ધંધા વહ ઉપાધિ. ઉપાધિ, વ્યાધિ, આધિ તીનસે રહિત. અરે..! ભગવાન! આહા..હા..!

લોગસ્સમેં આતા હૈ. શ્વેતાંબરમેં લોગસ્સ આતા હૈ. અપને દિગંબરમેં લોગસ્સ આતા હૈ, પરંતુ વહ બાહ્યમેં પ્રસિદ્ધ નહીં હૈ. સ્થાનકવાસી ઔર શ્વેતાંબરમેં બાહર પ્રસિદ્ધ હૈ. બાહરકી માની હુયી સામાયિક કરે ન? અપને સામાયિકમેં લોગસ્સ આતા હૈ. લોગસ્સમેં ઐસા આતા હૈ. સમાહિવર મુત્તમ દિંત્તુ. ઐસા અપનેમેં શ્લોક આતા હૈ. સમાહિવર. હે નાથ! મુઝે તો સમાધિ ચાહિયે. સમાહિવર ઉત્તમ. પરંતુ વહ સમાધિ કૌન-સી? યહ. આધિ-વ્યાધિ-ઉપાધિ રહિત સમાધિ. આહા..હા..! આધિ નામ પુણ્ય-પાપકા વિકલ્પ જો ઉઠતા હૈ, દયા, દાન, કામ, ક્રોધકા વહ સબ આધિ હૈ, વિકાર હૈ. શરીરમેં વ્યાધિ વહ રોગ હૈ. ઔર લક્ષ્મી, મકાન, સ્ત્રી, કુટુંબ, ઈજ્જત, ધૂલ વહ ઉપાધિ હૈ. આહા..હા..! ભગવાનકો પૈસા ઉપાધિ હૈ. આહા..હા..! ભગવાન આત્માકો સ્ત્રી ઉપાધિ હૈ. ક્યોં માને?

મુમુક્ષુ :- પુત્ર ઉપાધિ હૈ.

ઉત્તર :- પુત્ર ભી ઉપાધિ હૈ. ઉનકા એક પુત્ર હૈ ન. આઠ હજારકા એક મહિનેકા પગાર હૈ. અભી આયા થા ન. ઉનકે જન્મદિવસ પર. ભાદ્ર શુક્લ ચતુર્થી. ૯૮ વર્ષ હુએ. ૯૮. સૌમેં દો કમ. તો આયા થા. વહાં મુંબઈમેં હૈ. છઃ હજારકા તો પગાર હૈ ઔર દો હજાર રહનેકા મકાનકા, સબ મિલાકર આઠ હજાર એક મહિનેકા હૈ. આયા થા. વહ સબ ઉપાધિ હૈ. આહા..હા..!

ભગવાન! તુઝે કઠિન પડે, પ્રભુ! ક્યા કરેં? સંતોં કહતે હૈં કિ ક્યા કહેં? હમેં આશ્ચર્ય ઔર ખેદ હોતા હૈ. હમેં ભી રાગ હૈ, હમ વીતરાગ નહીં હુએ હૈં, હમકો ભી આશ્ચર્ય ઔર ખેદ હોતા હૈ, પ્રભુ! તૂ ક્યા કરતા હૈ? અરે..! અંતરકી ચીજ અંદર ભગવાન આત્મા વિરાજતા હૈ. ઉસકો છોડકર પરચીજ જો તેરેમેં નહીં હૈ, ઉસે અપના માનકર તેરી જિંદગી વહાં ચલી જાતી હૈ. પ્રભુ! અબ વહ મનુષ્યપના કબ મિલેગા? તુઝે અનંત ભવમેં કબ મિલેગા? આહા..હા..!

વહ કહતે હૈં, '**મુનિરાજ સમાધિપરિણત હૈં.**' સમાધિ સમજે? શાંતિ.. શાંતિ.. શાંતિ.. વીતરાગતા. અંતરમેં વીતરાગતા પરિણત. ઉસકા નામ મુનિરાજ હૈ. મહાવ્રત ઔર પંચ મહાવ્રત, અટ્ઠાઈસ મૂલગુણ વહ મુનિપના નહીં હૈ. આહા..હા..! યે સેઠ બાહરસે દેખે ક્રિયાકાંડ, નગ્નપના દેખે, ક્રિયા નિર્દોષ... જય પ્રભુ! સેઠ! યહ તો દૃષ્ટાંત હૈ. સબકા ઐસા હૈ ન. સબકો લાગૂ પડતા હૈ. બહુત અરબપતિ દેખે. ક્રોડોપતિ

તો બહુત, પરંતુ અરબોપતિ ધૂલમેં... હમને કહા, ભિખારી હૈ. ભિખારી-ભિખારી હૈ. લાઓ, લાઓ, લાઓ, લાઓ... યહાં તો મુઝે કુછ નહીં ચાહિયે, મેરા આત્મા ચાહિયે. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- ભક્તિ કરતે-કરતે મિલ જાયેગા.

ઉત્તર :- વિકલ્પ કરતે-કરતે પુણ્યબંધ હોગા, સંસાર બઢેગા. ભક્તિકે રાગકો નિયમસારમેં પદ્મપ્રભમલધારિદેવને શુભભાવકો ઘોર સંસાર કહા હૈ. અપને આ ગયા હૈ. ઘોર સંસાર. રાગ ચાહે તો ભક્તિકા રાગ હો, આતા હૈ. પૂર્ણ વીતરાગ ન હો તબ રાગ હોતા હૈ. મંદિરકી ભક્તિ પરમાત્માકી, પરંતુ વહ સબ શુભભાવ હૈ. વહ ક્રિયા તો સ્વતંત્ર જડકી હૈ, પરંતુ અંદરમેં જો ભક્તિ આદિકા ભાવ હૈ વહ શુભભાવ હૈ. આહા..હા..! વહ શુભભાવ અનંત બાર કિયા હૈ. પરંતુ શુભસે રહિત મેરી ચીજ (હૈ).

'**જ્ઞાયકકા અવલંબન લેકર...**' દેખો! આહા..! મુનિ તો ઐસે હૈં, '**વે જ્ઞાયકકા અવલંબન લેકર વિશેષ-વિશેષ સમાધિસુખ પ્રગટ કરનેકો ઉત્સુક હૈં.**' આહા..હા..! અંતરમેં અતીન્દ્રિય આનંદ વિશેષ પ્રગટ કરનેકો ઉત્સુક હૈ. આહા..હા..! ફર્ક હૈ? ગુજરાતી હૈ, ઠીક. યહ હિન્દી હૈ. '**મુનિવર શ્રી પદ્મપ્રભમલધારિદેવ કહતે હૈં...**' મુનિ. '**મુનિ 'સકલવિમલ કેવલજ્ઞાનદર્શનકે લોલુપ' હૈં.**' પ્રભુ! મૈં તો કેવલજ્ઞાનકા લોલુપી હૂં. આહા..હા..! જગત પૈસા, સ્ત્રી ઔર ઇજ્જતકા લોલુપી હૈ. આહા..હા..! તો મુનિરાજ કહતે હૈં, પદ્મપ્રભમલધારી મુનિ, યે કુંદકુંદાચાર્ય (હૈં), વહ અમૃતચંદ્રાચાર્ય. નિયમસારકે ટીકા કરનેવાલે મુનિ થે. ઔર કુંદકુંદાચાર્ય ઔર અમૃતચંદ્રાચાર્ય આચાર્ય થે. યે મુનિ થે. મુનિ ઐસા કહતે હૈં.. સચ્ચે મુનિ થે, હાં! સચ્ચે ભાવલિંગી. આહા..હા..! વે ઐસા કહતે હૈં કિ '**મુનિ 'સકલવિમલ કેવલજ્ઞાનદર્શનકે લોલુપ' હૈં.**' પૂર્ણ કેવલજ્ઞાન પ્રગટ કરનેમેં તો લોલુપી હૈં. ઉસમેં વે લોલુપ હૈં. આહા..હા..! દૂસરી કોઈ ચીજમેં ઉનકી લોલુપતા નહીં હૈ. શાસ્ત્રમેં તો.. એક ષટ્ખંડાગમ હૈ, બડા પુસ્તક હૈ. ચાલીસ પુસ્તક હૈ. એક-એક પુસ્તક દસ-બારહ રૂપયેકા, ઐસે ચાલીસ પુસ્તક હૈં. ષટ્ખંડાગમ. વીતરાગકી પુરાની વાણી. ઉસમેં તો ઐસા લિખા હૈ કિ સમ્યગ્દર્શન, મતિજ્ઞાન જબ હોતા હૈ, આત્માકા જ્ઞાન હોતા હૈ, આનંદકા ભાન ઔર જબ મતિજ્ઞાન હોતા હૈ, તો વહ મતિજ્ઞાન કેવલજ્ઞાનકો બુલાતા હૈ. આહા..હા..! યહ બાત... બુલાતા હૈ અર્થાત્? પાઠ ઐસા હૈ. મતિજ્ઞાન કેવલજ્ઞાનકો બુલાતા હૈ. અર્થાત્ મતિજ્ઞાન કેવલજ્ઞાનકો (કહતા હૈ), જલ્દી આઓ, જલ્દી આઓ. આહા..હા..! કહીં જાના હો તો બુલાતે હૈં ન? એ.. ભૈયા! સિદ્ધપુર જાનેકા રાસ્તા કૌન-સા હૈ? યહાં તો સિદ્ધપુર જાનેકા રાસ્તા (પૂછતે હૈં). વૈસે યહ કેવલજ્ઞાનકો બુલતા હૈ. સમ્યગ્જ્ઞાન હુઆ, આત્મા રાગસે ભિન્ન

જ્ઞાયક.. દેખો! આહા..હા..!

'મુનિ 'સકલવિમલ કેવલજ્ઞાનદર્શનકે લોલુપ' હૈં.' આહા..હા..! પૂર્ણ જ્ઞાન ઔર પૂર્ણ દર્શન. ઐસા કેવલજ્ઞાન ઔર કેવલદર્શન. ઉસકા લોલુપ હૈં. આહા..હા..! મુનિ તો ઉસકે લોલુપી હૈં. એકદમ સકલ કેવલજ્ઞાન ઔર કેવલદર્શન હો જાઓ. કોઈ દૂસરી ચીજ, મહાવ્રતાદિકે વિકલ્પમેં રૂકનેમેં ઉનકી રુચિ નહીં હૈ, દુઃખ લગતા હૈ. મહાવ્રતકા પરિણામ દુઃખ લગતા હૈ. અરેરે..! આહા..! ક્યોંકિ રાગ હૈ, આસ્રવ હૈ, દુઃખ હૈ. આહા..હા..! દુઃખસે રહિત આત્મા આનંદસ્વરૂપ પ્રભુ પૂર્ણાનંદકી પર્યાય મુઝે કબ હોગી? ઐસે લોલુપી, કેવલજ્ઞાન, કેવલદર્શનકે લોલુપી હૈં. આહા..હા..!

'સ્વરૂપમેં કબ ઐસી સ્થિરતા હોગી જબ શ્રેણી લગકર વીતરાગદશા પ્રગટ હોગી?' ઐસી ભાવના હૈ. આહા..હા..! દુનિયાકી ઈજ્જત-કીર્તિકા ખ્યાલ નહીં હૈ. **'સ્વરૂપમેં કબ ઐસી સ્થિરતા હોગી જબ શ્રેણી લગકર વીતરાગદશા પ્રગટ હોગી? કબ ઐસા અવસર આયેગા જબ સ્વરૂપમેં ઉગ્ર રમણતા હોગી...'** આહા..હા..! અંદર સ્વરૂપ જો ચૈતન્ય ભગવાન જ્ઞાન, ઉસમેં પૂર્ણ રમણતા કબ હોગી, ઐસી ભાવના હૈ. ધર્મીકી મુનિકી તો યહ ભાવના હોતી હૈ. આહા..હા..! હૈ? **'ઔર આત્માકા પરિપૂર્ણ સ્વભાવજ્ઞાન-કેવલજ્ઞાન પ્રગટ હોગા?'** આહા..હા..! કબ ઐસા અવસર આયેગા? હૈ ન? કબ ઐસા અવસર આયેગા જબ સ્વરૂપમેં **'સ્વભાવજ્ઞાન-કેવલજ્ઞાન પ્રગટ હોગા?'** આહા..હા..! યહ મુનિકી ભાવના હૈ. પંચ મહાવ્રતકા પરિણામ હોતા હૈ, પરંતુ વહ તો વિકલ્પ હૈ, રાગ હૈ. આહા..હા..!

'કબ ઐસા પરમધ્યાન જમેગા...' આહા..હા..! મુનિ તો યહ ભાવના કરતે હૈં, કહતે હૈં.. **'કબ ઐસા પરમધ્યાન જમેગા કિ આત્મા શાશ્વતરૂપસે આત્મસ્વભાવમેં હી રહ જાયેગા?'** આહા..હા..! યે મુનિદશા, બાપૂ! વહ તો અલૌકિક બાતેં હૈં! આહા..હા..! કબ **'આત્મા શાશ્વતરૂપસે આત્મસ્વભાવમેં હી રહ જાયેગા? ઐસી ભાવના મુનિરાજકો વર્તતી હૈ.'** લો. ઐસી ભાવના મુનિરાજકો હમેશા વર્તતી હૈ. **'આત્માકે આશ્રયસે એકાગ્રતા કરતે-કરતે...'** ક્યા કહતે હૈં? આત્માકે આશ્રયસે ભગવાન આત્મા ચૈતન્યસ્વરૂપ ઉસકે આશ્રયસે, પુણ્ય-પાપ, દયા, દાન, વ્રતકા આશ્રય નહીં,... આહા..હા..! સૂક્ષ્મ બાત તો હૈ, ભાઈ!

યહ તો બહિન અંદરસે બોલે થે, બહનોંને લિખ લિયા થા. આહા..! બાહર આયા. અભી કરીબ અસ્સી હજાર પુસ્તક પ્રકાશિત હો ગયે હૈં. એક લાખ પ્રકાશિત હોંગે. આયા થા તભી રામજીભાઈકો કહા થા, એક લાખ (છપવાઓ). ઈતને છપે, ઉસમેં કભી કિસીકો કુછ નહીં કહા. પૈસા યહાં રખો, દો, ઐસા કભી કિસીકો નહીં

કહા હૈ. ક્રોડોં રૂપયોંકા ખર્ચ હુઆ હૈ, કભી કિસીકો કહા નહીં કિ ઐસા કરો. પરંતુ યહ દેખકર ઐસા હો ગયા કિ ઓહોહો...! યહ એક લાખ પુસ્તક છપવાઓ. બહુત (છપ) ગયે હૈં.

'એકાગ્રતા કરતે-કરતે વે કેવલજ્ઞાનકે સમીપ જા રહે હૈં.' હૈ? આહા..હા..! અપને જ્ઞાનમેં.. જ્ઞાનસ્વરૂપ જ્ઞાન, હાં! શાસ્ત્રકા જ્ઞાન નહીં. જ્ઞાનસ્વરૂપ જો ભગવાન આત્મા, ઉસમેં **'સમીપ જા રહે હૈં. પ્રચુર શાંતિકા વેદન હોતા હૈ.'** આહા..! અંદર વિશેષ જાતે હૈં (તો) પ્રચુર શાંતિકા વેદન હોતા હૈ. **'કષાય બહુત મંદ હો ગયે હૈં. કદાચિત્ કુછ ૠદ્ધિયાં-ચમત્કાર ભી પ્રગટ હોતે જાતે હૈં; પરંતુ ઉનકા ઉનકે પ્રતિ દુર્લક્ષ હૈ.'** ચમત્કાર ભી લક્ષ્ય નહીં હૈ. **'હમેં યે ચમત્કાર નહીં ચાહિયે. હમેં તો પૂર્ણ ચૈતન્યચમત્કાર ચાહિયે.'** આહા..હા..! પૂર્ણ કેવલજ્ઞાન, કેવલદર્શન ચમત્કાર. **'ઉસકે સાધનરૂપ ઐસા ધ્યાન-ઐસી નિર્વિકલ્પતા-ઐસી સમાધિ ચાહિયે કિ જિસકે પરિણામસે અસંખ્ય પ્રદેશોંમેં પ્રત્યેક ગુણ ઉસકી પરિપૂર્ણ પર્યાયસે પ્રગટ હો, ચૈતન્યકા પૂર્ણ વિલાસ પ્રગટ હો.' ઈસ ભાવનાકો મુનિરાજ આત્મામેં અત્યંત લીનતા દ્વારા સફલ કરતે હૈં.'** સફલ કરતે હૈં. (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા સુદ-૮, બુધવાર, તા. ૧૭-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩૯૧, ૩૯૩ પ્રવચન નં. ૩૬

આજ ચૌથા દિન હૈ. વૈસે તો દસલક્ષણી ધર્મ મુખ્યરૂપસે મુનિકે હૈં. દસલક્ષણી હૈ ન? વહ તો મુનિપના હી હૈ. ઔર મુનિપના તો સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર તીનોં સહિત હોતા હૈ. યહાં દસ પ્રકારમેં દસ દિનમેં એક-એક ભિન્ન-ભિન્નકી વ્યાખ્યા કરતે હૈં. આજ ચૌથા દિન હૈ-(શૌચ). પહલે દિનમેં ક્રોધસે વિરુદ્ધ ક્ષમા થા. દૂસરે દિન માનસે વિરુદ્ધ નિર્માનતા. યાની માર્દવ કહો કિ નિર્માનતા કહો. તીસરા દિન-માયાસે વિરુદ્ધ સરલતા. આજ ચૌથે દિનમેં લોભસે વિરુદ્ધ શૌચતા-નિર્લોભતા. આજ ચૌથા દિન હૈ. આહા..હા..! ક્યા હૈ? દેખો!

'અબ ઉત્તમ શૌચધર્મકો કહતે હૈં.'

समसंतोषजलेणंय, जो धोवदि तिव्वलोहमलपुंजं।
भोयणगिद्धिविहीणो, तस्स सउच्चं हवे विमलं।।३९७।।

અન્વયાર્થ :- 'જો મુનિ સમભાવ (રાગ-દ્વેષ રહિત પરિણામ)...' પૂરી દુનિયા કુછ ભી હો, પરંતુ અંદરમેં વીતરાગભાવ-સમભાવ વહ શૌચ-પવિત્રતા હૈ. વહ નિર્લોભતા હૈ. કોઈ ભી ચીજકી ઈચ્છા નહીં, લોભ નહીં. ઔર અપને સ્વભાવમેં **'સંતોષ રૂપી જલસે તીવ્ર તૃષ્ણા ઔર લોભરૂપી મલકે સમૂહકો...'** ધોતે હૈં. તૃષ્ણા ઉસે કહતે હૈં, ભવિષ્યકા ઈચ્છા, ભવિષ્યકી કોઈ ભી પદાર્થકી ઈચ્છાકો તૃષ્ણા કહતે હૈં. ઔર લોભ વર્તમાન પ્રાપ્ત ચીજમેં ગૃદ્ધિ ઔર લોભ, ઉસકો લોભ કહતે હૈં. તૃષ્ણા ઔર લોભ, દોનોંકા અર્થ ભિન્ન હૈ. આહા..હા..!

આજ નિર્લોભતાકી બાત હૈ ન? શૌચકી. તૃષ્ણા-ભવિષ્યકી તૃષ્ણા ભી નહીં. આહા..હા..! ભવિષ્યકી કિસી ભી પ્રકારકી તૃષ્ણાઆ નહીં. આહા..હા..! ઔર વર્તમાન પ્રાપ્ત પદાર્થમેં કહીં લોભ નહીં. ભૂતકાલ તો ચલા ગયા હૈ. અભી તો હૈ નહીં. વર્તમાન ઔર ભવિષ્ય દો હૈ. તો વર્તમાનમેં નિર્લોભતાસે વર્તમાન પદાર્થમેં અપનાપના, લોભકા ત્યાગ કરતે હૈં. ઔર ભવિષ્યકી ઈચ્છા, ભવિષ્યકા કોઈ ભી પદાર્થ અનુકૂલ હો યા અનુકૂલ મિલે, ઐસી તૃષ્ણાકા અભાવ, ઉસકા નામ શૌચધર્મ, નિર્લોભ ધર્મ (હૈ). આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ.

શૌચ નામ પવિત્રતા. શૌચ નામ નિર્લોભતા. નિર્લોભતાકા દો પ્રકાર. એક-ભવિષ્યકી તૃષ્ણા ઔર એક-વર્તમાનમેં પ્રાપ્ત પદાર્થમેં લોભ. દોકા ત્યાગકા નામ શૌચ હૈ. આહા..! અપના જ્ઞાયક સ્વભાવ અનંત આનંદ ઔર અનંત શાંતિસે ભરા હુઆ, ઐસી દૃષ્ટિ, અનુભવ ઔર ચારિત્ર જિસકો હૈ, ઉસકો ઐસા લોભ, પ્રાપ્ત વસ્તુમેં લોભ નહીં, નહીં પ્રાપ્ત હુયી, ઉસકી તૃષ્ણા નહીં, ઉસકો યહાં તૃષ્ણા, લોભ રહિત શૌચધર્મ-પવિત્ર ધર્મ કહનેમેં આતા હૈ. વહ ચૌથે ધર્મકી વ્યાખ્યા હુયી. અપને કહાં ચલતા હૈ? ૩૯૦ ચલા ન?

અજ્ઞાનીને અનાદિ કાલસે અનંત જ્ઞાન-આનંદાદિ સમૃદ્ધિસે ભરે હુએ નિજ ચૈતન્યમહલકો તાલે લગા દિયે હૈં ઔર સ્વયં બાહર ભટકતા રહતા હૈ. જ્ઞાન બાહરસે ઢૂંઢતા હૈ, આનંદ બાહરસે ઢૂંઢતા હૈ, સબ કુછ બાહરસે ઢૂંઢતા હૈ. સ્વયં ભગવાન હોને પર ભી ભીખ માંગતા રહતા હૈ.

જ્ઞાનીને ચૈતન્યમહલકે તાલે ખોલ દિયે હૈં. અંતરમેં જ્ઞાન-આનંદાદિકી અખૂટ સમૃદ્ધિ દેખકર, ઔર થોડી ભોગકર, પહલે કભી જિસકા અનુભવ નહીં હુઆ થા ઐસી વિશ્રાન્તિ ઉસે હો ગઈ હૈ. ૩૯૧.

'**અજ્ઞાનીને અનાદિ કાલસે અનંત જ્ઞાન-આનંદાદિ સમૃદ્ધિસે ભરે હુએ નિજ ચૈતન્યમહલકો તાલે લગા દિયે હૈં...**' આહા..હા..! ઉપર-ઉપરકી તો સબ બાતેં કરતે હૈં, પરંતુ યહ અંતરકી બાતેં (હૈં). '**અજ્ઞાની અનાદિ કાલસે અનંત જ્ઞાન...**' ઔર અનંત આનંદ, અનંત શાંતિ, અનંત સુખ, પ્રભુતા ઐસા અંતરમેં ભરા હૈ. ઐસી '**સમૃદ્ધિસે ભરે હુએ નિજ ચૈતન્યમહલકો...**' ચૈતન્યરૂપી મહલ-મકાન-મહલ હૈ. આહા..હા..! ઉસમેં ઐસી સમૃદ્ધિ અંદર પડી હૈ. ઉસકો '**તાલે લગા દિયે હૈં...**' આહા..હા..! રાગકી એકતાબુદ્ધિમેં રાગકા અંશ પતલા, છોટા હો ઉસકી ભી અપનેમેં એકતા માનકર, સારી સમૃદ્ધિસે ભરા પ્રભુ, ઉસકો તાલા લગાયા હૈ. આહા..હા..! બહુત કઠિન બાત. ઉપર-ઉપરસે મિલતા હો વહ તો.... આહા..!

અનંત જ્ઞાન ઔર અનંત આનંદાદિ. અનંત ક્યોં કહા? કિ જિસકા સ્વભાવ હૈ, અપના સ્વ-અપના સ્વ-ભાવ, અપના સ્વભાવ હૈ તો ઉસકી અનંતતા (હૈ), હદ નહીં હૈ. અનંત હૈ. આહા..હા..! ઐસા અનંત જ્ઞાન, અનંત આનંદ આદિ અનંત-અનંત સમૃદ્ધિ અંદર ચૈતન્યમહલમેં ભરી હૈ. પરંતુ ઉસકો રાગ, સૂક્ષ્મમેં સૂક્ષ્મ લોભકા રાગ, ઉસકે સાથ એકતાબુદ્ધિસે પૂરે ચૈતન્યમહલમેં તાલા લગા દિયા હૈ. આહા..હા..! હૈ?

'ઔર સ્વયં બાહર ભટકતા રહતા હૈ.' સમૃદ્ધિ અંદર હૈ, ઉસમેં દૃષ્ટિ દેતા નહીં. ઉસ ઓર ઝુકાવકા ભાવ કરનેલાયક હૈ, ઐસા ભી માનતા નહીં. આહા..હા..! અપની ચીજસે બાહર ભટક રહા હૈ. ચૌરાસી લાખ યોનિમેં. આહા..હા..! ઐસે સૂક્ષ્મ બાત લગે, વસ્તુ તો ઐસી હૈ. જગત માને, ન માને, સત્‌કી સંખ્યા કમ-બેસી હો, ઉસકે સાથ સંબંધ હૈ નહીં. આહા..હા..! ઈસને તો તાલા લગા દિયા હૈ **'ઔર સ્વયં બાહર ભટકતા રહતા હૈ.'** અંતરમેં સમૃદ્ધિ હૈ તો ઉસકો તાલા લગા દિયા. તાલા લગા દિયા નામ ઉસ ઓરકા તો લક્ષ્ય હી નહીં હૈ ઔર બાહરકી ઓર સબ પુણ્ય-પાપ, દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, કામ, ક્રોધ, પૈસા, લક્ષ્મી, ઈજ્જત, સ્ત્રી, કુટુંબ-પરિવાર આદિ બાહ્ય ચીજમેં ભટક રહા હૈ. આહા..હા..!

'જ્ઞાન બાહરસે ઢૂંઢતા હૈ,...' માનો જ્ઞાન બાહરસે આતા હૈ. લેકિન જ્ઞાન તો અપના સ્વરૂપ હૈ. ચૈતન્યબ્રહ્મ ભગવાન આનંદ ઔર ચૈતન્ય તો ઉસકા સ્વરૂપ હૈ. તો વહ જ્ઞાન કહીં બાહરસે આતા નહીં. વાંચનસે... આહા..હા..! નિશ્ચયસે વાંચનસે ઔર શ્રવણસે ભી જ્ઞાન આતા નહીં. કઠિન પડે, પ્રભુ! અનંત કાલકા માર્ગ ઉસને જાના નહીં. ઓહોહો..! **'જ્ઞાન બાહરસે ઢૂંઢતા હૈ,...'** માનો સુનનેસે જ્ઞાન મિલ જાયેગા, પઢનેસે મિલ જાયેગા, બહુત શાસ્ત્રકે પન્ને પઢૂં તો ઉસમેંસે જ્ઞાન મિલ જાયેગા. વહાં કહાં જ્ઞાન હૈ? જ્ઞાન તો યહાં હૈ. આહા..હા..! જ્ઞાનસ્વરૂપી ભગવાન હી આત્મા હૈ. ચૈતન્યકા પુંજ, ચૈતન્યચંદ્ર, ચૈતન્યપ્રકાશકા શીતલ ચંદ્ર, શાંતરસકા દરિયા. આહા..હા..! ઉસ ઓર નજર નહીં કરકે, બાહરમેં ભટક રહા હૈ ઔર વહ જ્ઞાન માનોં બાહરસે આતા હૈ (ઐસા માનતા હૈ). આહા..હા..! માનો ભગવાનકે દર્શન કરનેસે જ્ઞાન આતા હૈ. શાસ્ત્ર સુનનેસે જ્ઞાન આતા હૈ. જ્ઞાન તો યહાં હૈ. બાહરસે આતા હૈ ઐસી માન્યતામેં અંતર ઓરકા ઝુકાવ અનંત કાલસે છોડ દિયા હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત સુનને મિલની મુશ્કિલ. આહા..હા..! સત્ય તો યહ હૈ.

'આનંદ બાહરસે ઢૂંઢતા હૈ,...' જ્ઞાન ભી બાહરસે ઢૂંઢતા હૈ, ઐસે આનંદ ભી બાહરસે-પૈસેસે, સ્ત્રીસે, કુટુંબસે, પરિવારસે, ઈજ્જતસે, શરીરકી અનુકૂલતાસે, નિરોગતાસે ઐસે બાહરસે સુખ ઢૂંઢતા હૈ. સુખ બાહર હૈ નહીં. આહા..હા..! મૃગકી નાભિમેં કસ્તૂરી. હિરન-મૃગ, મૃગ. ઉસકી નાભિમેં કસ્તૂરી (હૈ), ઉસકી ગંધ બાહર વનમેં ઢૂંઢતા હૈ. પરંતુ મેરેમેં કસ્તૂરી અંદર હૈ, ઉસકી ખબર નહીં. આહા..હા..! ઐસા ભગવાન જ્ઞાન ઔર આનંદ યહાં હૈ. મૃગ જૈસા પ્રાણી, વહ જ્ઞાન ઔર આનંદકો બાહરસે ઢૂંઢતા હૈ. કહો, સેઠ! ભાષા તો સાદી હૈ.

મુમુક્ષુ :- સમજમેં આયે ઐસી ભાષા હૈ.

ઉત્તર :- સમજમેં આયે ઐસી ભાષા. ચાર કક્ષા પઢા હો, તો ભી સમઝમેં આયે ઐસી ભાષા હૈ. વસ્તુ તો વસ્તુ હૈ, પ્રભુ! આહા..હા..! યહ તો બહિનકી ભાષા બિલકુલ સાદી ઔર અંતરકી બાત (હૈ). વે બોલે થે, ઉસે લિખ લિયા. નહીં તો બાહર આયે હી કહાં? આહા..હા..!

કહતે હૈં હૈ, જ્ઞાન ઔર આનંદ તો પ્રભુ! યહાં હૈ ન! જ્ઞાનકી શક્તિકા ભંડાર હૈ. ઔર આનંદકા તો ખજાના હૈ. આહા..હા..! વહાં દેખતા નહીં (ઔર) જ્ઞાન માનોં બાહરસે આતા હો તો બાહરકા લક્ષ્ય છોડતા નહીં. જો બાહરસે માનતા હૈ કિ વાંચનસે, શ્રવણસે (જ્ઞાન હોતા હૈ, તો) વહ વાંચન, શ્રવણ છોડતા નહીં, વહાં લગા રહતા હૈ. ઔર પરમેં જહાં આનંદ માનતા હૈ, આહા..! ખાને-પીનેકી અનુકૂલતા, લડ્ડુ હો, હલવા હો, વહ ખાતે-ખાતે મુઝે મજા આતી હૈ. લેકિન ખાયે કૌન? પ્રભુ! વહ ક્રિયા જડકી હૈ. આત્મા દાઢકો હિલા સકતા નહીં. પ્રભુ! આહા..હા..! વહ હલવા હાથમેં લે સકતા નહીં. જડ પદાર્થ હૈ. જડકી પર્યાયકા ઉત્પાદ આત્માસે કભી હોતા નહીં. આહા..હા..! ઐસી બાત!

'સબ કુછ બાહરસે ઢૂંઢતા હૈ.' દો બોલ લિયે-જ્ઞાન ઔર આનંદ. ફિર (કહા), બાહરસે ઢૂંઢતા હૈ. બાહરસે મિલેગા. આહા..હા..! વીર્ય નામ પુરુષાર્થ. શરીરમેં અનુકૂલતા હો તો મુઝે પુરુષાર્થ મિલેગા, વીર્ય મિલેગા. આહા..! પ્રભુતા અંદર ભરી હૈ. ઉસકે બજાય મુઝે બાહર અધિકારી, અધિકાર, સેઠાઈસે મુઝે પ્રભુતા મિલેગી. યહાં મિલતા નહીં (તો) બાહર ઢૂંઢતા હૈ. સ્વચ્છતા. અપનેમેં ભરી હૈ સ્વચ્છતા. ૪૭ ગુણ હૈ, સમયસારમેં પીછે. ઉસમેં સ્વચ્છતા નામકા ગુણ હૈ. આહા..હા..!

અરે..! ૪૭ ગુણમેં તો ભગવાનને ઐસા કહા હૈ કિ એક ભાવ નામકા ગુણ અંદર હૈ, તો અપને જો કુછ ચાહિયે વહ સબ પર્યાય ઉસમેંસે પ્રગટ હોતી હી હૈ. ભાવ નામકે ગુણસે, જિસને ભાવગુણકે ધરનેવાલે આત્માકો પકડ લિયા, અકેલે ગુણકો નહીં, ભાવગુણકો ધરનેવાલા ભગવાન આત્માકો જિસને પકડ લિયા, ઉસકી પર્યાયમેં ઈસ ભાવગુણકે કારણ સબકી, શાંતિ આદિ, સ્વચ્છતા આદિ, સુખ, જ્ઞાન, આનંદ, શ્રદ્ધા સબકી પર્યાય પ્રગટ હોતી હી હૈ. બાહર ઢૂંઢને જાના નહીં પડતા. આહા..હા..! કઠિન બાત હૈ, ભાઈ! સૂક્ષ્મ બાત હૈ.

યહાં વહ કહતે હૈં, **'સબ કુછ બાહરસે ઢૂંઢતા હૈ,...'** સબ કુછ અંદર હૈ. સબ કુછ અંદર હૈ ઉસકા તો લક્ષ્ય કરતા નહીં ઔર બાહરસે ઢૂંઢતા હૈ. **'સ્વયં ભગવાન હોને પર ભી...'** આહા..હા..! **'સ્વયં ભગવાન હોને પર ભી ભીખ માંગતા રહતા હૈ.'** આહા..હા..! યહાં તો સબ ભગવાન હૈ, બાપૂ! આહા..હા..! દેહ-સ્ત્રીકા, પુરુષકા

દેહ તો મિટ્ટીકા-ધૂલકા હૈ. આહા..હા..! યહાં તો કહતે હૈં, **'સ્વયં ભગવાન હોને પર ભી...'** આહા..હા..! સ્વયં ભગવાન હૈ. આહા..હા..! જીવ ભીખ માંગતા ફિરતા હૈ. ભગવાન ભીખ માંગતા હૈ.

દરબાર આયે થે, ભાવનગર. ક્રોડ રૂપયા. એક ક્રોડકા તાલુકા હૈ. એક ક્રોડકી કમાઈ હૈ, પૂરે સાલકી. યહાં આતે હૈં, યહાં તો રાજા ભી આવે ઔર સેઠ ભી આવે. એક બાર રાજા આયે, દો-તીન બાર આયે થે. માનસ્તંભ (પ્રતિષ્ઠાકે સમય) આયે થે. એક બાર કહા, દરબાર! જો કોઈ મહિનેમેં એક લાખ યા પાંચ લાખ માંગે વહ છોટા ભિખારી હૈ. ઔર વિશેષ માંગે, ક્રોડ માંગે વહ બડા ભિખારી હૈ. બડા ભિખારી.. ભિખારી. માંગણ-ભિખારી. લાઓ, લાઓ, લાઓ.. અરે..! પ્રભુ! તેરેમેં કહાં નહીં તો કિ તૂ બાહરસે ઢૂંઢતા હૈ. દરબાર નરમ થે. ભાવનગર દરબાર. ચલ બસે. યહાં આયે થે. દો-તીન બાર આયે થે. માનસ્તંભકે વક્ત આયે થે. આહા..હા..!

બાહરસે ઢૂંઢતા હૈ, ભીખ માંગતા હૈ, ઐસા કહતે હૈં. અંદરમેં સમૃદ્ધિ ભરી હૈ. જ્ઞાન, દર્શન, આનંદ, શાંતિ, સ્વચ્છતા, પ્રભુતા, ઈશ્વરતા, પરમેશ્વરતા. આહા..હા..! સબ સમૃદ્ધિ આત્મામેં ભરી હૈ. વહ સબ કુછ બાહર ઢૂંઢતા હૈ. **'સ્વયં ભગવાન હોને પર ભી ભીખ માંગતા હૈ.'** આહા..હા..!

'જ્ઞાનીને ચૈતન્યમહલકે તાલે ખોલ દિયે હૈં.' પહલેમેં અજ્ઞાનીને તાલે લગા દિયે થે ન? **'જ્ઞાનીને ચૈતન્યમહલકે તાલે ખોલ દિયે હૈં.'** મૈં તો ચૈતન્ય જ્ઞાયકસ્વરૂપ તીનોં કાલમેં મેરે જ્ઞાયકભાવમેં કભી કમી આયી નહીં, કભી વિરુદ્ધતા હુયી નહીં. આહા..હા..! કભી પરકા આવરણ મેરી ચીજમેં ત્રિકાલીમેં આયા નહીં. આહા..હા..! મૈં એક ચૈતન્ય જ્ઞાયક સ્વરૂપ હૂં ઔર રાગકી એકતા તોડકર, રાગકા સૂક્ષ્મ ભાવ, ઉસકી ભી એકતા તોડકર મૈં આનંદકા ઘર હૂં. આહા..હા..! ઐસે આત્માકે મહેલકા તાલા તોડ દિયા હૈ. આહા..! ઐસી બાત હૈ. ક્યા કરના ઈસમેં સૂઝતા નહીં. અંદર કરના હૈ, ભાઈ! બાહરમેં તો બાહરકી ક્રિયા તો સ્વતંત્ર જડકી હોતી હૈ. અપનેસે હાથ ભી હિલતા નહીં. યહ ભાષા ભી અપનેસે હોતી નહીં. આહા..હા..! ઔર અપનેમેં અંદર રાગાદિ વિકલ્પ હોતે હૈં, વહ ભી અપની ચીજ નહીં. પુણ્ય ઔર પાપ, દયા ઔર દાનાદિકા વિકલ્પ ઉઠતા હૈ, વહ ભી વિકાર ઔર દુઃખ હૈ. પ્રભુ અવિકારી ઔર સુખ હૈ. અંદર આત્મા અવિકારી ઔર આનંદ હૈ. ઉસ ઓરકા તાલા જ્ઞાનીને ખોલ દિયા હૈ. આહા..હા..! હૈ?

'જ્ઞાનીને ચૈતન્યમહલકે તાલે ખોલ દિયે હૈં.' સેઠ! હૈ? આપકે પૈસેકા ખોલ દિયા ઐસા નહીં. ચૈતન્યમહલકા તાલા ખોલ દિયા. આહા..હા..! ચૈતન્યરૂપી મહલ

પ્રભુ અંદર, મહલ યાની બડા મકાન હોતા હૈ ન? મહલ. મુંબઈમેં 30-30, 3૨-3૨ મજલેકા મહલ હોતા હૈ. અમેરિકામેં તો બહુત ઊંચા હોતા હૈ. ક્રોડો રૂપયેકા.

મુમુક્ષુ :- ૧૦૫ મજલે.

ઉત્તર :- ૧૦૫ મજલે. કહો! ૧૦૫. આહા..હા..! ઉસમેં ધૂલમેં ભી હૈ નહીં.

યહાં તો ચૈતન્યમહલકે તાલે ખોલ દિયે હૈં. શરીરપ્રમાણ ભગવાન વિરાજતા હૈ. ઉસમેં વિકલ્પ જો રાગકા ઉઠતા હૈ, અરે..! દયા, દાન, ભક્તિ, વ્રત, પૂજા, લક્ષ્મી દેનેકા ભાવ આદિ ભાવ સબ રાગ હૈ. વહ રાગ ઔર ભગવાન આત્મા દોનોં ભિન્ન હૈ. દો ભિન્નકા તાલા એકતા કરકે અનાદિસે (લગાયા હૈ) ઉસે તોડ દિયા.

'**અંતરમેં જ્ઞાન-આનંદદાદિકી અખૂટ સમૃદ્ધિ દેખકર,...**' આહા..હા..! યહાં તો આત્માકી બાત હૈ, પ્રભુ! આહા..હા..! બાહરકી બાતમેં તો લૂખા લગે. અંતરમેં... આહા..હા..! '**જ્ઞાન-આનંદાદિકી અખૂટ સમૃદ્ધિ દેખકર,...**' કિસકો? જ્ઞાની. અપની ચીજમેં નજર કરનેસે જો નિધાન અપના દેખા, ઉસમેં અખૂટ ખજાના ભરા હૈ. રાગકી એકતા તોડકર જો સ્વભાવકી સમૃદ્ધિકા ભાન હુઆ, આહા..હા..! ઉસે દેખકર, '**થોડી ભોગકર,...**' અખૂટ સમૃદ્ધિકો દેખકર. અંદર હૈ તો અખૂટ સમૃદ્ધિ હૈ. પરંતુ ઉસકા ભોગ-અનુભવ એક સમયમેં નહીં હોતા. આહા..હા..! ઉસ ઓર જિતના લક્ષ્ય ગયા, ઉતની પર્યાયકા વેદન, પર્યાયમેં સુખકા-આનંદકા હોતા હૈ. ધ્રુવકા વેદન નહીં હોતા. ધ્રુવ જો ત્રિકાલી ભગવાન હૈ, ઉસમેં અનંતી સમૃદ્ધિ પડી હૈ. ઉસ અનંતીકા વેદન એક સમયમેં નહીં હોતા. આહા..હા..! ઉસકા ભાન હુઆ તો અનંતવે ભાગમેં પર્યાયમેં.. ઐસા કહા હૈ ન? પર્યાયમેં '**થોડી ભોગકર,...**' પર્યાયમેં ભોગના હૈ. દ્રવ્યમેં ભોગના નહીં હૈ.

દ્રવ્ય ક્યા? દ્રવ્ય પૈસા હૈ? દ્રવ્ય-વસ્તુ, વસ્તુ. ત્રિકાલી ચીજ. ભગવાન અંદર દ્રવ્ય ત્રિકાલી ચીજ વહ દ્રવ્ય. દ્રવ્યમેં.. આહા..હા..! '**થોડી ભોગકર,...**' દ્રવ્યમેં દૃષ્ટિ હુઈ હૈ. પર્યાયમેં તો થોડા આનંદ, થોડી શાંતિ ઔર થોડા સંતોષ.. અરે..! અનંત ગુણકા એક અંશ વ્યક્ત પ્રગટ હુઆ, ઉસે '**થોડી ભોગકર,...**' આહા..! અંતરકી બાત હૈ. અંતર સ્વરૂપ તો પૂર્ણ ભરા હૈ. પરંતુ દ્રવ્યકા અનુભવ-વેદન નહીં હોતા. વેદન તો ઉસ ઓરકા જિતના લક્ષ્ય કરકે શક્તિમેંસે વ્યક્તતા પ્રગટ હોતી હૈ, ઉતના વેદન હોતા હૈ. આહા..હા..! અરેરે..! સબ અનજાની ચીજ. દુનિયાકી પરિચયવાલી ચીજસે (ભિન્ન) ચીજ હી દૂસરી હૈ. આહા..!

કહતે હૈં, જ્ઞાન તાલા ખોલ દિયા તો દેખા ક્યા? '**જ્ઞાન-આનંદાદિકી અખૂટ સમૃદ્ધિ દેખકર,...**' આહા..! ચૈતન્યમૂર્તિ, આનંદમૂર્તિ, સ્વચ્છમૂર્તિ, પ્રભુમૂર્તિ ઐસે

અનંત ગુણકો દેખકર ઉસકી પર્યાયમેં અલ્પ ભોગ આતા હૈ. ધ્રુવકા ભોગ આતા નહીં. સમજમેં આયા? ધ્રુવ ચીજ ત્રિકાલી હૈ, ઉસકા અનુભવ હોતા નહીં. ધ્રુવ, વર્તમાન ધ્રુવકી ઓર, ધ્રુવકી ઓરકા જિતના ઝુકાવ હૈ, ઉતની પર્યાયમેં ઉસકા અનુભવ-ભોગના હોતા હૈ. આહા..હા..! અરેરે..! કભી જિંદગીમેં સત્ય ક્યા હૈ, યહ સુના હી નહીં. તો સત્યકે પંથ પર કહાં જાયેગા? આહા..હા..! અનંત કાલસે ચાર ગતિ..

મુમુક્ષુ :- વિના ભાન ભગવાન.

ઉત્તર :- 'અનંત કાળથી આથડ્યો વિના ભાન ભગવાન, સેવ્યા નહિ ગુરુ સંતને...' ગુરુ-સંત ક્યા કહતે હૈં, ઉસકી ખબર નહીં કી. સેવા કરનેકા અર્થ પૈર દબાના નહીં હૈ. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં, ઓહોહો..! અનંત સમૃદ્ધિ દ્રવ્યમેં-વસ્તુમેં પડી હૈ, ઉસ સમૃદ્ધિકો દેખકર દેખનેમેં પૂર્ણ હૈ, પરંતુ વેદનમેં થોડી ભોગતા હૈ. પર્યાયમેં ભોગના હૈ. આહા..હા..! ભાષા સાદી હૈ, પ્રભુ! પરંતુ કહીં ચલતા નહીં હો ઈસલિયે યહ નયા લગે. આહા..હા..! યે દુનિયાકી ધૂલ-પૈસા, ઈજ્જત, સ્ત્રી, પુત્ર, મહલ ઔર મકાન. અરેરે..! પ્રભુ! તૂ કહાં રુક ગયા? કહાં તૂ હૈ ઔર કહાં તેરી દૃષ્ટિ રુક ગઈ? કહાં તેરી સમૃદ્ધિ હૈ ઔર કહાં તેરી ચીજ નહીં હૈ, વહાં તૂ રુક ગયા. તેરેમેં નહીં હૈ, વહાં રુક ગયા ઔર તેરેમેં હૈ વહાં આયા નહીં. આહા..હા..! ભાષા તો સેઠ! સાદી હૈ, સરલ હૈ.

મુમુક્ષુ :- દો શબ્દકા જ્ઞાન ન હો, વહ ભી સમજ સકે.

ઉત્તર :- ચાર કક્ષા પઢા હુઆ, હમારે ધરમચંદજી કહતે હૈં, ચાર કક્ષા પઢા હો તો ભી ખ્યાલમેં આયે. બહુત પઢનેકી આવશ્યકતા નહીં હૈ. સંસ્કૃત, વ્યાકરણ, ઐસા-વૈસા.. આહા..હા..! ઈસમેં ખ્યાલમેં તો આયે ન પહલે, પ્રભુ! કિ યહ ચીજ હૈ. આહા..હા..!

અનંત '**અખૂટ સમૃદ્ધિ દેખકર,...**' અખૂટ હૈ, દેખો! ખત્મ ન હો ઐસી સમૃદ્ધિ અંદર હૈ. આત્મા નિત્યાનંદ પ્રભુ અનાદિઅનંત (હૈ), ઐસી અનાદિઅનંત શક્તિ હૈ. જૈસે આત્મા અનાદિઅનંત હૈ, વૈસે ગુણ, ગુણ અનંત હૈ વહ ભી અનાદિઅનંત હૈ. આહા..હા..! '**અખૂટ સમૃદ્ધિ દેખકર, ઔર થોડી ભોગકર,...**' પૂરા દ્રવ્ય નહીં ભોગા જાતા. દ્રવ્ય તો ધ્રવ હૈ. ધ્રુવકા અનુભવ નહીં હોતા. અનુભવ-વેદન પર્યાયકા હોતા હૈ. અરેરે..! યહ ક્યા હૈ? ઐસી ચીજ ક્યા હૈ? અનુભવ ધ્રુવકા નહીં હોતા. વેદન-અનુભવમેં, સંસારમેં દુઃખકા વેદન હૈ. ઔર ધર્મીકો સુખકા પર્યાયમેં વેદન હૈ, ધ્રુવકા વેદન હૈ નહીં. આહા..હા..! પર્યાયકા હી વેદન હૈ.

૧૭૨ ગાથા, પ્રવચનસાર. ઉસકા ૨૦વાં બોલ. ૨૦વેં બોલમેં ઐસા લિયા હૈ,

પ્રત્યભિજ્ઞાન (કા વિષય) ઐસા જો દ્રવ્ય-વસ્તુ, જો કલ થા, વહ આજ હૈ, આજ હૈ વહ કલ રહેગા, અનંત કાલસે હૈ વહ યહ હૈ ઔર અનંત કાલ રહેગા, ઐસા પ્રત્યભિજ્ઞાનકા (વિષય) જો દ્રવ્ય-વસ્તુ હૈ,.. આહા..હા..! ઉસકો તો સ્પર્શતા નહીં, ઉસકો તો છૂતા નહીં ઔર અપની પર્યાયમેં સબ વેદન હૈ. ૨૦વેં બોલમેં હૈ. પ્રવચનસાર-૧૭૨ ગાથા. ગજબ બાત હૈ! ભાઈ! મૂલ બાત બહુત ગજબ હૈ!!

અખૂટ ખજાના દ્રવ્ય હૈ, પરંતુ વહાં તો ઐસા કહા હૈ, મૈં તો દ્રવ્યમેં એકાગ્ર હોકર જિતના આનંદ ઔર શાંતિ આદિ અનંત ગુણકી પ્રગટ પર્યાય હુઈ, વહ મૈં. આહા..હા..! ૧૭૨ ગાથા, પ્રવચનસાર. કુંદકુંદાચાર્ય ભગવાનકી વાણી. ઉસકી ૧૭૨ ગાથામેં અલિંગગ્રહણમેં ૨૦ બોલ હૈ. એક-અલિંગગ્રહણ (શબ્દકે) છઃ અક્ષરકા બીસ (બોલકા) બડા પાઠ હૈ. ઉસમેં ૨૦વેં બોલમેં યહ હૈ. અલિંગગ્રહણ, પ્રવચનસાર. આહા..હા..! ક્યા?

મૈં પ્રત્યભિજ્ઞાન નામ ત્રિકાલી હૂં. પરંતુ મેરા વેદન નહીં (હોતા), વેદન તો પર્યાયકા આતા હૈ. આહા..હા..! યે સુના હી નહીં. અનુભવ જો વેદન હોતા હૈ... સંસારમેં જો વેદન હોતા હૈ, વહ ભી પર્યાયકા વેદન હૈ. દ્રવ્ય તો ધ્રુવ ત્રિકાલ પડા હૈ. સંસારમેં કલ્પના માનતા હૈ, યહ સુખી ઔર દુઃખી, વહ સબ વેદન પર્યાય, પર્યાય હૈ મિથ્યા. આહા..હા..! અપના આનંદસ્વરૂપ ભગવાન, ઉસકા પર્યાયમેં વેદન આતા હૈ. વહ યહાં લિયા-... આહા..હા..!

'પહલે કભી જિસકા અનુભવ નહીં હુઆ થા,...' આહા..હા..! ૨૦વે બોલમેં તો વહાં પ્રવચનસારમેં ઐસા કહા, મૈં તો ચૈતન્યસ્વરૂપ ત્રિકાલ હૂં, પરંતુ વહ મૈં નહીં. મુઝે તો અંતરમેંસે જો આનંદ ઔર શાંતિ, અનંત ગુણકી શક્તિ જો પડી હૈ, ઉસમેં જો વ્યક્તતા એકાગ્ર હોકર જિતની બાહર આતી હૈ, વહ મૈં આત્મા. આહા..હા..! સમજમેં આયા? પૈસા આત્મા નહીં, પૈસેકી મમતા આત્મા નહીં, પૈસેમેં સુખ નહીં, પૈસેકી મમતામેં સુખ નહીં, દુઃખ. આહા..હા..! યહાં કહતે હૈં કિ આત્માકા ભી વેદન નહીં. ત્રિકાલી જો ધ્રુવ હૈ ઉસકા વેદન નહીં હોતા. યહ ક્યા હૈ? ક્યા ચીજ હૈ? વેદન-અનુભવ પર્યાય-અવસ્થામેં હોતા હૈ. યહ કભી સુના નહીં, ક્યા હૈ ચીજ? આહા..હા..! અનંત-અનંત સમૃદ્ધિસે ભરા હુઆ આત્મા, પરંતુ વેદન તો પર્યાયમેં હોતા હૈ. અપની પર્યાયમેં જિતની દ્રવ્યમેં એકાગ્રતા હુઈ, ઉતની પ્રગટ વ્યક્તતા હુઈ. અનંત શક્તિકા પિંડ પ્રભુ, ઉસમેં એકાગ્ર હોકર જિતની અનંત શક્તિમેંસે અનંતી શક્તિકી વ્યક્તતા પ્રગટ પર્યાયમેં હુઈ, ઉસકા અનુભવ હૈ. આહા..હા..!

પર્યાય ન હો તો વેદન હી નહીં હૈ. આહા..હા..! લેકિન પર્યાયકા બિનાકા કોઈ

દ્રવ્ય હૈ હી નહીં. તીન કાલમેં પર્યાય બિનાકા કોઈ દ્રવ્ય હૈ નહીં. સંસારમેં દુઃખકા-આકુલતાકા વેદન પર્યાયમેં (હૈ). સાધકમેં-સમ્યગ્દૃષ્ટિ આદિ સાધકમેં શાંતિકા, આનંદકા, સ્વચ્છતા આદિ અનંત ગુણકા અંશકા વેદન હૈ. પરમાત્માકો સંપૂર્ણ અંશકા વેદન હૈ. વેદન હૈ પર્યાયકા, દ્રવ્યકા નહીં. યે ક્યા? આહા..!

૭૪વી ગાથામેં કહા હૈ. ૭૪. આસ્રવ અધ્રુવ (હૈ). ૭૪વી ગાથા હૈ ન? ભાઈ! કર્તાકર્મ (અધિકાર). પુણ્ય ઔર પાપકા ભાવ વેદનમેં આતા હૈ. વહ આસ્રવ દુઃખ હૈ. આહા..હા..! વહ અધ્રુવ હૈ. ભગવાન ધ્રુવ હૈ. આહા..હા..! ૭૪ ગાથામેં હૈ. અધ્રુવ ઔર ધ્રુવ. ભગવાન આત્મા તો ધ્રુવ હૈ, લેકિન ઉસમેં અજ્ઞાનીકો અનાદિસે પુણ્ય ઔર પાપ જો અધ્રુવ હૈ, ઉસકા ઉસકો અનુભવ ઔર વેદન હૈ. જ્ઞાનીકો ઉસમેંસે થોડા ભી અંતરકી શાંતિકા ઔર આનંદકા થોડા ભી પર્યાયમેં વેદન હૈ. ધ્રુવમેં વેદન નહીં હૈ. યે ક્યા કહતે હૈં? અરે..! અંદર જો ધ્રુવ ચીજ હૈ, ધ્રુવ નિત્ય, ઉસમેં પરિણમન તો હૈ નહીં. પરિણમન પર્યાયમેં હૈ. તો પર્યાયમેં અનુભવ ઔર ભોગના પર્યાયકા હૈ. સંસારમેં ભી કલ્પના કરતા હૈ, વહ પર્યાયમેં કલ્પના કરતા હૈ કિ મૈં સુખી હૂં. હૈ દુઃખી. આહા..! ઐસે ધર્મીમેં પર્યાયમેં સુખકા વેદન આતા હૈ. ધ્રુવકા નહીં. ધ્રુવ તો ત્રિકાલી ચીજ પડી હૈ. અરેરે..! ઐસા સુનને મિલે નહીં. યે મનુષ્યપના...આહા..હા..! યહ બાત હી અભી ફેરફાર હો ગયી.

વહ કહા, મૈં તો અખૂટ ખજાના હૂં. દેખા અખૂટ ખજાના. વેદનમેં આયા થોડા. '**જ્ઞાન, આનંદાદિકી અખૂટ સમૃદ્ધિ દેખકર, ઔર થોડી ભોગકર, પહલે કભી જિસકા અનુભવ નહીં હુઆ થા...**' આહા..હા..! અનંત.. અનંત.. અનંત.. કાલમેં ચૌરાસી લાખ યોનિમેં રખડતે હુએ કભી પર્યાયમેં શાંતિકા વેદન નહીં થા. વહ પર્યાય નામ અવસ્થામેં શાંતિકા વેદન હુઆ. '**ઐસી વિશ્રાન્તિ ઉસે હો ગઈ હૈ.**' જિસકા અનુભવ અનંત કાલમેં નહીં હુઆ થા, ઐસી વિશ્રાંતિ ઉસે હો ગઈ. વિશ્રાંતિ હો ગઈ અંદરમેં. માર્ગ ઐસા (હૈ). ઈસમેં પકડના મુશ્કિલ પડે. મિલે નહીં, સુનને મિલે નહીં, બેચારે ક્યા કરે? રખડતે (રહતા હૈ). મરકર ચૌરાસીકે અવતારમેં વાપસ જાયેંગે. અરેરે..!

યહાં કહતે હૈં, પ્રભુ! એક બાર સુન તો સહી. તેરી ધ્રુવ ચીજ હૈ ઔર આસ્રવ હૈ વહ અધ્રુવ હૈ. ૭૪ ગાથા. આસ્રવ યાની પુણ્ય-પાપ, વહ અધ્રુવ હૈ ઔર દુઃખરૂપ હૈ. ઔર આત્મા દુઃખકા કારણ નહીં, આત્મા તો આનંદકા કારણ હૈ. ઐસે જબ આનંદકા કારણ હૈ, ઐસી ત્રિકાલી ચીજ, ઉસકી સમૃદ્ધિ જબ પ્રતીતમેં ઔર અનુભવમેં આયી તો થોડા ભોગના પર્યાયમેં હુઆ. ત્રિકાલ તો વૈસાકા વૈસા રહ ગયા. આહા..હા..! સમજમેં આતા હૈ? હૈ સૂક્ષ્મ, પ્રભુ! પરંતુ માર્ગ તો યહ હૈ. અભી તો સબ બદલ

ગયા, સબ બાત બદલ કયી. આહા..હા..! ૩૯૧ (પૂરા) હુઆ. ૩૯૩? લિખ લિયા હૈ? ૩૯૩, બાદમેં ૩૯૪. ઠીક, ઉસમેં લિખા હૈ. કલ તો એક પત્ર આયા હૈ કિ પૂરા પઢના. લેકિન અભી તો ઈસમેંસે પઢતે હૈં, ફિર બાકીકે બાદમેં પઢેંગે.

જિસે ભવભ્રમણસે સચમુચ છૂટના હો ઉસે અપનેકો પરદ્રવ્યસે ભિન્ન પદાર્થ નિશ્ચિત કરકે, અપને ધ્રુવ જ્ઞાયકસ્વભાવકી મહિમા લાકર, સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ કરનેકા પ્રયાસ કરના ચાહિયે. યદિ ધ્રુવ જ્ઞાયકભૂમિકા આશ્રય ન હો તો જીવ સાધનાકા બલ કિસકે આશ્રયસે પ્રગટ કરેગા? જ્ઞાયકકી ધ્રુવ ભૂમિમેં દૃષ્ટિ જમને પર, ઉસમેં એકાગ્રતારૂપ પ્રયત્ન કરતે-કરતે, નિર્મલતા પ્રગટ હોતી જાતી હૈ.

સાધક જીવકી દૃષ્ટિ નિરંતર શુદ્ધાત્મદ્રવ્ય પર હોતી હૈ, તથાપિ સાધક જાનતા હૈ સબકો;-વહ શુદ્ધ-અશુદ્ધ પર્યાયોંકો જાનતા હૈ ઔર ઉન્હેં જાનતે હુએ ઉનકે સ્વભાવ-વિભાવપનેકા, ઉનકે સુખ-દુઃખરૂપ વેદનકા, ઉનકે સાધક-બાધકપનેકા ઈત્યાદિકા વિવેક વર્તતા હૈ. સાધકદશામેં સાધકકે યોગ્ય અનેક પરિણામ વર્તતે રહતે હૈં પરંતુ 'મૈં પરિપૂર્ણ હૂં' ઐસા બલ સતત સાથ હી સાથ રહતા હૈ. પુરુષાર્થરૂપ ક્રિયા અપની પર્યાયમેં હોતી હૈ ઔર સાધક ઉસે જાનતા હૈ, તથાપિ દૃષ્ટિકે વિષયભૂત ઐસા જો નિષ્ક્રિય દ્રવ્ય વહ અધિકકા અધિક રહતા હૈ. -ઐસી સાધકપરિણતિકી અટપટી રીતિકો જ્ઞાની બરાબર સમઝતે હૈં, દૂસરોંકો સમઝના કઠિન હોતા હૈ. ૩૯૩.

૩૯૩. નીચે ૩૯૨ છોડકર. નીચે, નીચે. '**જિસે ભવભ્રમણસે સચમુચ છૂટના હો...**' જિસકો અથવા જિસે '**ભવભ્રમણસે સચમુચ છૂટના હો...**' સચમુચ છૂટના હો. સિર્ફ બાત કરતા હૈ, ઐસે નહીં. અંતરમેં છૂટનેકા ભાવ હો... આહા..હા..! '**જિસે ભવભ્રમણસે સચમુચ છૂટના હો ઉસે અપનેકો પરદ્રવ્યસે ભિન્ન પદાર્થ નિશ્ચિત કરકે,...**' આહા..હા..! અપનેકો પરદ્રવ્યસે-પરપદાર્થસે, રાગસે લેકર પૂરી દુનિયા. આહા..હા..! વિકલ્પ રાગ દયા, દાનસે લેકર રાગસે (લેકર) પૂરી દુનિયા, દેવ, ગુરુ ઔર શાસ્ત્ર ભી પરદ્રવ્ય હૈ. '**અપનેકો પરદ્રવ્યસે ભિન્ન પદાર્થ નિશ્ચિત કરકે,...**' આહા..હા..! હૈ? '**અપને ધ્રુવ જ્ઞાયક સ્વભાવકી મહિમા લાકર,...**' આહા..હા..! '**અપને ધ્રુવ જ્ઞાયક સ્વભાવ...**' કાયમ રહનેવાલા જ્ઞાયક સ્વભાવ. અનાદિઅનંત જિસકી શુરૂઆત નહીં, જિસકા અંત નહીં,ઐસા ભગવાન આત્મા ધ્રુવ જ્ઞાયક સ્વભાવકી. લેકિન ધ્રુવ હૈ ક્યા? ધ્રુવ તો પરમાણુ ભી ધ્રુવ હૈ. દૂસરે છહોં દ્રવ્ય ધ્રુવ હૈ. પરંતુ યહ

તો જ્ઞાયક સ્વભાવકી ધ્રુવતા. આહા..હા..!

'અપને ધ્રુવ જ્ઞાયક સ્વભાવ...' અપને. પર ભી ધ્રુવ તો હૈ. પરંતુ **'અપને ધ્રુવ જ્ઞાયક સ્વભાવકી મહિમા લાકર...'** આહા..હા..! અંદરમેં જાનન સ્વભાવ-જ્ઞાન સ્વભાવ ભગવાન આત્મા ત્રિકાલી ચૈતન્ય, ઉસકી મહિમા લાકર **'સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ...'** આહા..હા..! **'પ્રગટ કરનેકા પ્રયાસ કરના ચાહિયે.'** વહ આયા ન? સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ કરનેકા પ્રયત્ન કરના ચાહિયે. પહલે યહ કરના ચાહિયે. આહા..હા..! દૂસરી સબ બાત બાદમેં. ભક્તિકા રાગ આતા હૈ, વહ બાદમેં. પરંતુ પહલે યહ કરના ચાહિયે. ઈસકે બિના તો સબ એકડા બિના એકકે શૂન્ય હૈં. આહા..હા..! સુનનેમેં ભી કઠિન લગે. બાત કભી સુની ન હો. આહા..હા..! બાહર હી બાહર ભટક રહા હૈ. આહા..હા..! અંદરમેં સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ કરનેકા પ્રયાસ પ્રથમમેં પ્રથમ કરના ચાહિયે. આહા..! આયા ન?

'અપને જ્ઞાયક સ્વભાવકી મહિમા લાકર...' અંદર જ્ઞાયકભાવ હૈ, જાનન સ્વભાવ હૈ ઉસકી મહિમા લાકર. દૂસરી સબ મહિમા છોડકર. આહા..હા..! ભક્તિ, દયા, દાન, ભક્તિ આદિકે પરિણામકી મહિમા છોડકર. ઉસસે મિલતા નહીં. લોગ તો ઐસા કહતે હૈં, વહ કરતે-કરતે હોગા. વ્યવહાર કરતે-કરતે નિશ્ચય હોગા. આહા..હા..! લહસૂન ખાતે-ખાતે કસ્તૂરીકી ડકાર આયેગી. ઐસા અજ્ઞાની કહતે હૈં. ઐસા કરો, ઐસા કરો, ભક્તિ કરો, વ્રત કરો, વ્રત કરો, ઉપવાસ કરો, ભગવાનકી યાત્રા કરો, ઉસસે કલ્યાણ હોગા. પ્રભુ! કલ્યાણ નહીં હૈ, હાં! વહ એક શુભભાવ હૈ. આતા હૈ. શુભભાવ ધર્મીકો ભી અશુભસે બચનેકો આતા હૈ. પરંતુ વહ ધર્મ નહીં હૈ. વહ પુણ્ય શુભભાવ બંધકા કારણ હૈ. આહા..હા..! મંદિર આદિ હોતે હૈં. અનાદિ મંદિર હૈં. સ્વર્ગમેં હૈ, સાતવેં દ્વીપમેં નંદીશ્વર દ્વીપમેં બાવન જિનાલય હૈં. એક-એક જિનાલયમેં ૧૦૮ જિનકી રત્નકી પ્રતિમા હૈં. પરંતુ ઉસકી ભક્તિ, એકાવતારી ઈન્દ્ર ભી ભક્તિ કરતે હૈં. એક ભવકે બાદ મોક્ષ જાનેવાલા ઈન્દ્ર હૈ, ભક્તિ કરતા હૈ, પરંતુ જાનતા હૈ કિ, યહ શુભભાવ હૈ, પુણ્ય હૈ. પાપસે બચનેકો પુણ્ય હૈ. ધર્મ નહીં. આહા..હા..! કઠિન કામ પડે.

'અપનેકો પરદ્રવ્યસે ભિન્ન પદાર્થ નિશ્ચિત કરકે, અપને ધ્રુવ જ્ઞાયક સ્વભાવકી મહિમા લાકર, સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ કરનેકા પ્રયાસ કરના ચાહિયે.' આહા..હા..! હૈ? **'યદિ ધ્રુવ જ્ઞાયકભૂમિકા આશ્રય ન હો...'** આહા..હા..! અકેલે રત્ન ભરે હૈં! અન્યમતિ પઢતે હૈં તો (ઉસે ભી લગતા હૈ કિ), યહ હૈ ક્યા? આહા..! એક-એક શબ્દમેં કિતના ભરા હૈ! બહુત સંક્ષિપ્ત ભાષા. **'યદિ ધ્રુવ જ્ઞાયકભૂમિકા આશ્રય ન હો...'** ક્યા કહતે હૈં અબ? જ્ઞાયક સ્વભાવ ધ્રુવ ચૈતન્ય ત્રિકાલીકા પર્યાયમેં અવલંબન ન

હો, ધ્રુવ જ્ઞાયકભૂમિકા આશ્રય ન હો. કિસકો આશ્રય? પર્યાયમેં. પર્યાય યાની અવસ્થા. અવસ્થામેં યદિ ધ્રુવકા આશ્રય ન હો '**તો જીવ સાધનાકા બલ કિસકે આશ્રયસે પ્રગટ કરેગા?**' આહા..હા..! બહુત સાદી ભાષા. આહા..! ક્યા કહા?

'**યદિ ધ્રુવ જ્ઞાયકભૂમિકા આશ્રય ન હો...**' ત્રિકાલી. '**તો જીવ સાધનાકા બલ...**' ક્યોંકિ સાધનાકા બલ તો પર્યાયકો ધ્રુવકે અવલંબનસે હોતા હૈ. વર્તમાન પર્યાય જો ચલતી હૈ, ઉસકા અવલંબન તો ધ્રુવ હૈ. ઉસ ધ્રુવકા અવલંબન લે તો સાધના ચલતી હૈ. તો સાધન-ધર્મકા સાધન પ્રગટ હોતા હૈ. આહા..હા..! શબ્દ બહુત થોડે, સાદી ભાષા. પરંતુ બહુત સૂક્ષ્મ બાત, ભાઈ! પદ્મનંદી પંચવિંશતિમેં લિયા હૈ. પદ્મનંદી પંચવિંશતિ. પદ્મનંદી આચાર્ય હુએ હૈં. મહાસમર્થ! દિગંબર સંતોંકી બાત ક્યા કરની! બ્રહ્મચર્યકી બાત કી. બ્રહ્મચર્યકી બાત કી ઉસમેં... નામ તો પંચવિંશતિ હૈ, પરંતુ હૈ છબ્બીસ અધિકાર. છબ્બીસવેં અધિકારમેં બ્રહ્મચર્યકી વ્યાખ્યા (કી હૈ). શરીરસે તુમ બ્રહ્મચર્ય પાલતે હો, વહ બ્રહ્મચર્ય નહીં હૈ, ઐસા કહા. બાલ બ્રહ્મચારી રહકર સ્ત્રીકે શાદ બ્યાહ નહીં કિયા, ભોગ લિયા નહીં ઈસલિયે બ્રહ્મચર્ય. વહ બ્રહ્મચર્ય નહીં હૈ. વહ તો શરીરકી ક્રિયા નહીં હુઈ. શુભભાવ હૈ. વહ બ્રહ્મચર્ય નહીં. બ્રહ્મચર્ય તો બ્રહ્મ નામ આત્મા, ઉસમેં ચરના નામ રમના વહ બ્રહ્મચર્ય હૈ.

યહાં તો દૂસરા કહના હૈ કિ આચાર્યને બ્રહ્મચર્યકા ખૂબ વર્ણન કિયા. શરીરસે બ્રહ્મચર્ય પાલા, મનસે પાલા, વચનસે પાલા વહ તો શુભભાવ હૈ. વહ બ્રહ્મચર્ય નહીં. કાયાસે જિંદગીમેં સ્ત્રીકા વિષય નહીં લિયા, તો ભી વહ કોઈ ધર્મ નહીં હૈ. વહ બ્રહ્મચર્ય નહીં હૈ. વહ તો શુભભાવ હૈ. બ્રહ્મચર્ય તો બ્રહ્મ નામ આત્મા આનંદ, ઉસમેં રમના વહ બ્રહ્મચર્ય હૈ. મુઝે દૂસરા કહના હૈ, ઐસા કહકર વિસ્તાર કરકે (કહતે હૈં), હે યુવાનો! તુમકો યહ મેરી બાત રુચે નહીં, મૈં યહ બ્રહ્મચર્યકી વ્યાખ્યા કરતા હૂં, યહ તુમ્હેં ન રુચે તો માફ઼ કરના, પ્રભુ! મેરે પાસ (યહ હૈ), ક્યા કરના? સેઠ! મુનિ (કહતે હૈં) માફ઼ કરના, ભાઈ! મેરે પાસ દૂસરી કિસ ચીજકી આશા રખેગા? તુઝે રુચે ઐસી આશા મેરે પાસ તો હૈ નહીં. આહા..હા..! ગાથા થોડી હૈ, પરંતુ સૂક્ષ્મ બહુત કહા હૈ.

કાયાસે આજીવન બ્રહ્મચર્ય પાલે વહ ભી નહીં. વહ તો શરીર અટકા હૈ. બ્રહ્મ નામ આત્મા આનંદકા નાથ, ઉસમેં ચરના નામ રમના, ઐસી વ્યાખ્યા કરનેકે બાદ કહા, હે શ્રોતાઓ! હે યુવાનો! તુમ્હે બાહરકે પ્રેમકે આડે મેરી બાત ન રુચે, ન સુહાયે તો પ્રભુ! ક્ષમા કરના. ઐસા કહ હૈ. સેઠ! આહા..હા..! મેરે પાસ ક્યા આશા રખેગા? મેરે પાસ તો જો હૈ વહ તુમકો કહૂંગા. આહા..હા..! તુમ્હે ન રુચે ઔર

ન સુહાયે તો પ્રભુ! અરુચિ મત કરના. આહા..હા..!

યહાં વહ કહતે હૈં કિ, '**ધ્રુવ જ્ઞાયકભૂમિકા આશ્રય ન હો...**' ક્યા કહતે હૈં? ત્રિકાલી દ્રવ્યકા યદિ આશ્રય ન હો '**તો જીવ સાધનાકા બલ કિસકે આશ્રયસે પ્રગટ કરેગા?**' સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર જો સાધના, યદિ આત્માકે આશ્રયસે ન હો તો કિસકે આશ્રયસે પ્રગટ કરેગા? આહા..હા..! ભાષા.. હૈ? બહિનકી ભાષા હૈ. ઈસે પત્થરમેં ઉત્કીર્ણ કરનેવાલે હૈં. જન્મ દિવસ થા ન? અઢાઈ લાખ તો ઉસ દિન આયે. એક લાખસે તો બહિનકો વધાયા. એક લાખ રૂપયા વધાનેકા આયા. યહ દૂજ, સાવન કૃષ્ણા-દૂજ. ઔર એક લાખ (વચનામૃત) ઉત્કીર્ણ કરનેકે આયે. દો લાખ. ઔર પચાસ હજાર, જમશેદપુરકા નરભેરામ સેઠકા લડકા આયા થા. ઉસકી માતાકો બહુત પ્રેમ થા. ઉસકી માતાને યહાં મકાન લિયા થા. ઉસને પચાસ હજાર દિયા. યહ દૂજ, સાવન કૃષ્ણા દૂજ. આજ સપ્તમી હુયી. યહાં હુઆ થા. બહિનકા ૬૭વાં (જન્મ જયંતિ) દિન. સાવન કૃષ્ણા-દૂજ. આહા..! ઉસકા (મંદિર) બનાયેંગે. બાત યહ હૈ કિ, યહ મકાન...

યદિ જીવકો યહાંકા આશ્રય નહીં હૈ તો કિસકે બલસે પર્યાયમેં આશ્રય કરેગા? પર્યાયમેં આશ્રય, પર્યાયકે આશ્રયસે નહીં હોગા. પર્યાયમેં તો દ્રવ્યકે-ધ્રુવકે આશ્રયસે હોગા. આહા..! વિશેષ કહેંગે... (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા સુદ-૯, ગુરુવાર, તા. ૧૮-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩૯૩, પ્રવચન નં. ૩૭

આજ પાંચવાં ધર્મ. પાંચવા દિન હૈ ન? સત્ય ધર્મ. ઉત્તમ સત્ય ધર્મકા પાંચવા દિન હૈ.

जिणवयणमेव भासदि, तं पालेदुं असक्कमाणो वि।
ववहारेण वि अलियं, ण वददि जो सच्चवाई सो।।३६८।।

જિનવચનમેં જો કહા હૈ, ઉસે બરાબર માનના, જાનના. અપનેસે પલ સકે નહીં તો ઉસ દોષકો દોષ જાનના. હૈ ન? '**तं पालेदुं असक्कमाणो**' આચાર આદિ પાલના અશક્ય હો. સેઠ નહીં આયે હૈં? સમજમેં આયા? અપની શક્તિ અનુસાર પાલે. પરંતુ અશક્તિ હો તો છિપાયે નહીં કિ હમારા દોષ નહીં હૈ. દોષકો દોષ બરાબર જાને. ઔર દોષકો દોષ બરાબર કહે. શાસ્ત્રમેં લેખ હૈ, અષ્ટપાહુડમેં, કિ ચરિત્ત ભટા સિઝંતી, દંસણ ભટા ન સિઝંતિ. ચારિત્રદોષ હૈ, અંદર લગતા હો... આયે, સેઠ આયે. ચારિત્રદોષ લગતા હો તો વહ તો સિઝંતિ. મુક્તિમેં જાયેગા. ક્યોંકિ ખ્યાલમેં હૈ. વહ દોષ ખ્યાલમેં હૈ. પરંત દંસણ ભટ્ટા-જો શ્રદ્ધાસે ભ્રષ્ટ હૈ, વાસ્તવિક વીતરાગતત્ત્વ, પરમાત્માને કહે તત્ત્વસે વિરુદ્ધ કુછ ભી હો તો વહ તો સંસારમેં રખડેગા. ક્યા કહા, સમજમેં આયા?

જિનવચનમેં કહે '**ઉસમેં જો આચાર આદિ કહા ગયા હૈ ઉસકા પાલન કરનેમેં અસમર્થ હો...**' પાલન કરનેકી શક્તિ ન હો તો ઉસે છિપાયે નહીં. સત્યવાદી હૈ ન. અપના દોષ લગા હો ઉસે છિપાયે નહીં. ક્યોંકિ ઐસા સિદ્ધાંત હૈ કિ ચરિત્ત ભટા સિઝંતિ. અષ્ટપાહુડમેં પહલે દર્શનપાહુડમેં હૈ કિ કદાચિત્ કોઈ ચારિત્રભ્રષ્ટ હો, ચારિત્રમેં દોષ હો તો વહ તો સિઝંતિ. ક્યોંકિ ઉસકે ખ્યાલમેં હૈ કિ યહ દોષ હૈ. પરંતુ દંસણ ભટ્ટા ન સિઝંતિ. આહા..હા..! જો શ્રદ્ધાભ્રષ્ટ હૈ, શ્રદ્ધાકી મૂલમેં ભૂલ હૈ, ઉસકી કભી મુક્તિ હોગી નહીં. આહા..હા..! સમજમેં આયા?

સિદ્ધાંતમેં ઐસા લેખ હૈ. દર્શનપાહુડ, અષ્ટપાહુડ, કુંદકુંદાચાર્ય. ચરિત્ત ભટા સિઝંતિ. ચારિત્રમેં દોષ લગા હો તો ઉસે ખ્યાલમેં હૈ તો વહ તો છોડકર મુક્તિ હોગી. પરંતુ દંસણ ભટા ન સિઝંતિ. પરંતુ શ્રદ્ધાભ્રષ્ટ હૈ ઉસકી મુક્તિ કભી નહીં હોગી. દંસણ

ભટા, ભટા જ્ઞાન ભટા, ચરિત્ત ભટા. દર્શનભ્રષ્ટ હૈ (અર્થાત્) વાસ્તવિક તત્ત્વકી સ્થિતિસે વહ તો દર્શનસે ભ્રષ્ટ હૈ, જ્ઞાનસે ભ્રષ્ટ હૈ, ચારિત્રસે ભ્રષ્ટ હૈ. ઐસા પાઠ હૈ. આહા..હા..! ઉસકી તો લોગોંકો દરકાર નહીં હૈ કિ દર્શન ક્યા (હૈ)? ક્રિયા પર લક્ષ્ય. બાહરકી યહ ક્રિયા, બાહરકી વહ ક્રિયા, બાહરકી યહ ક્રિયા. યહાં કુંદકુંદાચાર્ય દર્શનપાહુડમેં તો યહ સ્પષ્ટ બાત કરતે હૈં. મુનિવ્રત ધારણ (કિયા હૈ) ઔર મુનિ ઐસા કહે કિ ચરિત્ત ભટા સિઝંતિ. સમ્યગ્દર્શન હૈ. અપના અનુભવ આત્માકા ભાન હૈ કિ મૈં શુદ્ધ ચૈતન્ય હૂં, ફિર ભી પર્યાયમેં ચારિત્રકા દોષ લગતા હૈ. વિષયકી વાસના, ક્રોધ, માન, લડાઈકા ભાવ ઐસા સમકિતીકો ભી આતા હૈ. આહા..હા..! તો ભી ઐસે ભગવાન કુંદકુંદાચાર્ય કહતે હૈં, વહ દોષ હૈ, ફિર ભી ચરિત્ત ભટા સિઝંતિ. ક્યોંકિ ઉસકે ખ્યાલમેં હૈ. જ્ઞાનમેં હૈ કિ યહ દોષ હૈ, વહ આદરણીય નહીં હૈ. કર્મકે નિમિત્તકી પ્રેરણાસે અપનેમેં અપને અપરાધસે વિકાર હો ગયા. ઐસા જ્ઞાનીકો ખ્યાલમેં હૈ. આહા..! વિકાર હુઆ હૈ ફિર ભી, ચારિત્રદોષ હૈ ફિર ભી કુંદકુંદાચાર્ય દર્શનપાહુડમેં કહતે હૈં કિ ચરિત્ત ભટા સિઝંતિ. વહ દોષ ઉસકે ખ્યાલમેં હૈ કિ મેરેમેં યહ દોષ હૈ, વાસના ઉઠી હૈ, ઈસ પ્રકારકા રાગ હૈ. દંસણ ભટા ન સિઝંતિ. આહા..હા..! સત્ય યહ હૈ, સત્ય ધર્મ યહ હૈ. આહા..હા..!

જૈસા ભગવાનને કહા ઉસસે કુછ ભી કિંચિત્ ભી ફેરફાર, એક અક્ષરકા ભી ફેરફાર હો તો વહ મિથ્યાદૃષ્ટિ હૈ. આહા..! લિખા હૈ, ભાઈ! અષ્ટપાહુડમેં સૂત્રપાહુડ હૈ ન? વહાં વિસ્તાર કિયા હૈ. વિસ્તારસે લિખા હૈ ઔર મૂલ પાઠમેં હૈ. સિદ્ધાંત જો વીતરાગ સર્વજ્ઞ પરમાત્માને કહા, ઉસમેં એક અક્ષર ભી માન્યતામેં ફેરફાર હૈ, સત્યસે વિરુદ્ધ (માન્યતા હૈ).. આહા..હા..! તો વહ ભ્રષ્ટ હૈ, શ્રદ્ધાસે ભ્રષ્ટ હૈ. પરંતુ ચારિત્રભ્રષ્ટમેં અપનેમેં ખ્યાલમેં હૈ કિ યહ દોષ હૈ. અપનેમેં ક્રોધ હૈ, થોડા રાગ આતા હૈ, વિષયવાસના ભી સમકિતીકો આ જાતી હૈ. આહા..હા..! માલૂમ હૈ, ખ્યાલ હૈ. શાસ્ત્ર કહતે હૈં કિ ચરિત્ત ભટા સિઝંતિ. સેઠ! ઉસકે ખ્યાલમેં હૈ, ઉસકી શ્રદ્ધામેં હૈ કિ મેરેમેં ચારિત્રદોષમેં ફેરફાર હો ગયા. ફિર ભી ઉસકી મુક્તિ હોગી. ક્યોંકિ ઉસકે ખ્યાલમેં હૈ તો વહ છોડ દેગા. પરંતુ જિસકો શ્રદ્ધાકા ખ્યાલ હી નહીં હૈ કિ ક્યા ચીજ હૈ ઔર એક અક્ષર ભી વિપરીત હો, ઐસા પાઠ હૈ. આહા..હા..! સિદ્ધાંતમેં જો કહા.. સૂત્રપાહુડમેં પાઠ હૈ. અષ્ટપાહુડ હૈ ઉસમેં દૂસરા સૂત્રપાહુડ હૈ. ઉસમેં એક અક્ષર ભી જો ભગવાનને કહા ઉસમેં ફેરફાર માને.. આહા..! તો અસત્ય માનનેવાલા શ્રદ્ધાસે ભ્રષ્ટ હૈ તો ઉસકી કભી મુક્તિ હોગી નહીં. વહ સત્ય ધર્મ હૈ. જૈસા સત્ય હૈ ઐસી શ્રદ્ધા કરતા હૈ. પરંતુ ચારિત્રમેં દોષ હો તો ભી છોડેગા ઔર ક્રમશઃ (મુક્તિમેં

જાયેગા).

શ્રેણિક રાજા. ક્ષાયિક સમકિતી. હજારોં રાનિયાં. હજારોં રાજા ચંવર ઢાલે. ફિર ભી સમકિતી (હૈં). આહા..હા..! ફિર ભી સમય-સમયમેં તીર્થંકર ગોત્ર બાંધતે હૈં. ક્યા કહા? ઓહોહો..! ઐસે રાગમેં પડે હૈં, સ્ત્રી આદિમેં વિષયમેં પડે હૈં, ફિર ભી સમય-સમયમેં ક્ષાયિક સમકિતી આત્મજ્ઞાની યથાર્થ હૈ તો સમય-સમયમેં તીર્થંકર ગોત્ર બાંધતે હૈં. ઐસે દોષકે કાલમેં ભી તીર્થંકર ગોત્ર બાંધતે હૈં. આહા..હા..! ક્યોંકિ સત્ય ખ્યાલમેં હૈ. સત્યકી યથાર્થ પ્રતીતિકા અનુભવ હૈ. તો દોષ હૈ વહ ઉસકે ખ્યાલમેં હૈ. વહ દોષ છોડેગા ઔર ચારિત્ર નિર્મલ કરેગા ઔર મોક્ષ હોગા. પરંતુ શ્રદ્ધામેં થોડા ભી ફેરફાર હો.. આહા..હા..! જો ભગવાનને કહા ઉસસે કુછ ભી દૂસરા માને તો ઉસકો ધર્મ હોતા નહીં, મોક્ષ હોતા નહીં. યહ સત્ય ધર્મ હૈ.

વચનામૃત-૩૯૩. ૩૯૩ ન? ૩૯૩ હૈ. ફિરસે લેતે હૈં, ફિરસે પહલેસે. ૩૯૩. '**જિસે ભવભ્રમણસે સચમુચ છૂટના હો...**' ૩૯૩. પ્રથમ પંક્તિ. '**જિસે ભવભ્રમણસે સચમુચ...**' સચમુચ, હાં! ઐસે કહે કિ હમેં ભવભ્રમણ નહીં કરના હૈ ઔર હમે જન્મ-મરણસે (છૂટના હૈ), ઐસા તો બોલે. ઉસમેં કથનમેં ક્યા? '**ભવભ્રમણસે સચમુચ છૂટના હો...**' યથાર્થપને ઉસે ભવ લેના હી નહીં હૈ, ભવ કરના હી નહીં હૈ. ઐસી અંતર દૃષ્ટિમેં જિસકી દૃષ્ટિ હૈ, '**ઉસે અપનેકો પરદ્રવ્યસે ભિન્ન...**' આહા..હા..! શરીર, વાણી, કર્મસે તો ભિન્ન, સ્ત્રી, કુટુંબ, પરિવાર, લક્ષ્મી, ઇજ્જત, મકાન, વ્યાપાર-ધંધેસે સમકિતી તો ભિન્ન હૈ. આહા..હા..! વ્યાપાર હોતા હૈ પરંતુ અંદરમેં સ્વામીપના નહીં હોતા. અજ્ઞાનીકો તો સ્વામીપના હોતા હૈ. હમ કરતે હૈં, હમ કરતે હૈં, હમારા હૈ. હમારા આચરણ હૈ, હમારા ધંધા હૈ, હમારા વ્યાપાર હૈ. હમ વ્યવસ્થાપક, હમ બરાબર વ્યવસ્થા કરતે હૈં. વહ મિથ્યાદૃષ્ટિ અજ્ઞાની હૈ. વહ જૈન નહીં. ઉસે જૈનકી શ્રદ્ધા નહીં હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ.

વહ કહતે હૈં કિ '**અપનેકો પરદ્રવ્યસે...**' પરદ્રવ્યમેં તો સ્ત્રી, કુટુંબ, પરિવાર, લક્ષ્મી.. અરે..! દેવ, ગુરુ ઔર શાસ્ત્ર ભી પરદ્રવ્યમેં આયે. '**પરદ્રવ્યસે ભિન્ન પદાર્થ નિશ્ચિત કરકે...**' પરપદાર્થસે મૈં બિલકુલ ભિન્ન હૂં. મેરેમેં રાગ, શરીર, કુટુંબ, ધંધા, વ્યાપાર, પૈસાકા કોઈ સંબંધ નહીં હૈ. વહ ચીજ બિલકુલ ભિન્ન હૈ, મૈં બિલકુલ ભિન્ન હૂં. ઐસા નિશ્ચિત કરકે '**અપને ધ્રુવ જ્ઞાયકસ્વભાવકી મહિમા લાકર,...**' આહા..હા..! બહુત અચ્છી બાત હૈ. '**અપને ધ્રુવ જ્ઞાયકસ્વભાવકી મહિમા લાકર...**' પર્યાય હૈ. પરંતુ વહ પર્યાય ધ્રુવકા નિર્ણય કરતી હૈ. આહા..! ધ્રુવ જ્ઞાયકભાવકી મહિમા. મહિમા કરનેવાલી પર્યાય હૈ. મહિમા કરના હૈ ધ્રુવકા. આહા..હા..! ક્યા? ત્રિકાલી જ્ઞાયકસ્વરૂપ ભગવાન

ચૈતન્યમૂર્તિ આનંદકંદ પ્રભુ, ઉસકા શ્રદ્ધાન કરના હૈ, ઉસકી મહિમા લાકર. મહિમા કરતા હૈ પર્યાયમેં, મહિમા કરતા હૈ પર્યાય-અવસ્થામેં પરંતુ મહિમા કરતા હૈ ધ્રુવકી. આહા..હા..! સમ્યગદર્શન પ્રગટ હોતા હૈ. તબ ઉસકો સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ (હોતા હૈ). અભી તો ધર્મકી પ્રથમ સીઢી. આહા..હા..! હૈ ન? **'સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ કરનેકા પ્રયાસ કરના ચાહિયે.'** આહા..હા..!

'યદિ ધ્રુવ જ્ઞાયકભૂમિકા આશ્રય ન હો...' આહા..હા..! મુદ્દેકા માલ હૈ. યદિ ધ્રુવ ત્રિકાલી ભગવાન નિત્યાનંદ અતીન્દ્રિય આનંદકા કંદ પ્રભુ, ઉસકા જ્ઞાયકભૂમિકા આશ્રય ન હો, ઉસકા જિસકો આલંબન નહીં, અંતરકા આશ્રય નહીં, ત્રિકાલી જ્ઞાયકભાવ ભગવાન આત્મા, ઉસકા જિસકો અવલંબન નહીં-આશ્રય નહીં, ઉસ ઓર ઝુકના નહીં હૈ, સમીપતા નહીં હૈ, આહા..હા..! વહ **'જીવ સાધનાકા બલ...'** વહ જીવ સાધનાકા સાધન, મોક્ષકા સાધન, વહ **'સાધનકા બલ કિસકે આશ્રયસે પ્રગટ કરેગા?'** આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- અનુભવકી બાત હૈ.

ઉત્તર :- મુદ્દેકી રકમ હૈ. આહા..હા..! બહિન બોલે થે. આહા..!

ક્યા કહતે હૈં? અપના ધ્રુવ ત્રિકાલી સ્વભાવ વર્તમાન પર્યાય હૈ. વહ પર્યાય ત્રિકાલકા નિર્ણય કરતી હૈ, અનુભવ કરતી હૈ. ત્રિકાલી જો ધ્રુવ સ્વભાવ, ઉસકા પર્યાય નિર્ણય કરતી હૈ. ઔર **'યદિ ધ્રુવ જ્ઞાયકભૂમિકા આશ્રય ન હો...'** ઐસા ત્રિકાલી ભગવાન આત્મા ધ્રુવ જ્ઞાયક સ્વરૂપ, ઉસકા આશ્રય ન હો તો જીવ સાધનાકા બલ-ધર્મકા સાધનાકા બલ, મોક્ષમાર્ગકા સાધનાકા બલ કિસકે આશ્રયસે પ્રગટ કરેગા? આહા..હા..! સમજમેં આયા? મુદ્દેકી રકમ હૈ. દરકાર કહાં દુનિયાકો પડી હૈ. અરેરે..! અનંત-અનંત ભવ કર-કરકે મર ગયા. ઔર અભી જિસકો અનંત ભવ હી કરને હૈં,... ભવભ્રમણસે સચમુચ છૂટનેકા ભાવ હો, ઉસકી બાત હૈ. આહા..!

યહાં કહતે હૈં, અંતરમેં ધ્રુવ સ્વરૂપ ભગવાન, ઉસકા જ્ઞાયકભૂમિકા આશ્રય ન હો.. આહા..હા..! નિત્યાનંદ પ્રભુકા અવલંબન ન હો, નિત્ય ધ્રુવ સ્વરૂપકા આધાર-આશ્રય-અવલંબન.. આહા..હા..! ન હો તો જીવ સાધનકા બલ, અપને મોક્ષમાર્ગકા સાધનાકા બલ કિસકે આશ્રયસે પ્રગટ કરેગા? પ્રગટ તો જો ધ્રુવ હૈ ઉસકો દૃષ્ટિમેં લેગા તો મોક્ષમાર્ગ પ્રગટ હોગા. ધ્રુવ લક્ષ્યમેં લેકર પ્રગટ મોક્ષમાર્ગ હોગા. પર્યાય, રાગ, દયા, દાન લક્ષ્યમેં રહેગા તો સંસાર રખડનેમેં હૈ. આહા..હા..! મુદ્દેકી રકમ હૈ. આહા..હા..! ક્યા કહા?

અપની ચીજ જો ત્રિકાલી ધ્રુવ હૈ, ઉસકા યદિ આશ્રય ન હો તો જીવ મોક્ષમાર્ગકા

સાધન કિસકે આશ્રયસે કરેગા? આહા..હા..! હૈ? '**બલ કિસકે આશ્રયસે પ્રગટ કરેગા?**' ક્યા? સાધનાકા બલ. બહુત સંક્ષેપમેં શબ્દ હૈં. સાધનાકા બલકા અર્થ-સ્વરૂપ શુદ્ધ ચૈતન્ય જ્ઞાયક, ઉસકી દૃષ્ટિ કરકે પર્યાયમેં જો બલ ઉત્પન્ન હુઆ-મોક્ષકા માર્ગ, તો યદિ ધ્રુવકા આશ્રય હૈ નહીં, ધ્રુવકા અવલંબન હૈ નહીં વહ કિસકે આશ્રયસે સાધનાકા બલ, મોક્ષમાર્ગરૂપી સાધન. મોક્ષમાર્ગકા સાધન કિસકે આશ્રયસે કરેગા? કિસકે આશ્રયસે પ્રગટ મોક્ષમાર્ગ કરેગા? આહા..હા..! ઐસી બાત. પૂરી દુનિયા રખડનેમેં પડી હૈ. અરેરે..!

યહાં તો કહતે હૈં, અંદર ભગવાન ધ્રુવ.. આહા..! નિત્યાનંદ પ્રભુકી દૃષ્ટિ પ્રગટ કરકે સમકિત પ્રગટ કરના. યદિ ઐસે ધ્રુવ જ્ઞાયકભાવકા આશ્રય ન હો તો આત્મા સાધનાકા બલ, મોક્ષમાર્ગકા સાધનાકા બલ કિસકે આશ્રયસે પ્રગટ કરેગા? કિસકે અવલંબનસે પ્રગટ કરેગા? કિસકે આધારસે પર્યાયમેં ઉત્પન્ન હોગા? આહા..હા..! લોગોંને દરકાર કરી નહીં. જહાં-તહાં મિલા ઉસમેં (ઘુસ ગયે). ઉસમેં પૈસે દો, પાંચ, દસ ક્રોડ મિલે.. મર ગયા, વહીં અટક ગયા. આહા..હા..! ઔર ઈજ્જત-કીર્તિ ધૂલ.. ધૂલ. આહા..હા..!

ક્યા કહતે હૈં? બહુત હી સંક્ષિપ્ત શબ્દોંમેં (કહતે હૈં), આત્મા સચમુચ ભવભ્રમણસે રહિત હોનેકા ભાવ હો તો એક ત્રિકાલી ધ્રુવકા અવલંબન લકર સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ કરના. ઔર ઉસ ધ્રુવ જ્ઞાયકભાવકે આશ્રય બિના મોક્ષમાર્ગકા બલ, સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાનકા બલ હૈ વહ કિસકે આશ્રયસે પ્રગટ કરેગા? ધ્રુવકે અવલંબન બિના કિસકે આશ્રયસે પ્રગટ કરેગા? સેઠ! ભાષા સંક્ષેપમેં હૈ, પરંતુ માલ હૈ. આહા..! પ્રભુ! તેરી અંદર પ્રભુતા પૂર્ણ પડી હૈ. એક સમયકી પર્યાય ઉસ પ્રભુતાકા આશ્રય ન લે.. આહા..હા..! એક સમયકી વર્તમાન દશા ત્રિકાલ જ્ઞાયકસ્વભાવકા આશ્રય ન લે, પ્રભુ! કિસકે આશ્રયસે વહ સાધનકા બલ પ્રગટ હોગા? ધ્રુવકે આશ્રય બિના તો સાધનકા બલ પ્રગટ હોગા નહીં. આહા..હા..! સમજનેમેં, સુનનેમેં કઠિન લગે. આહા..હા..! સમજમેં આયા?

પર્યાય ઔર રાગ-દ્વેષકે આશ્રયસે તો ધર્મ હોતા નહીં. શરીરકે આશ્રયસે તો હોતા નહીં, યે તો પરદ્રવ્ય હૈ. વહ તો પહલે કહા. કહા ન? '**અપનેકો પરદ્રવ્યસે ભિન્ન પદાર્થ નિશ્ચિત કરકે,...**' યહ પહલે કહા. આહા..હા..! સ્ત્રી, કુટુંબ-પરિવાર, લક્ષ્મી, શરીર-મિટ્ટી-ધૂલ, વાણી સબ પરદ્રવ્ય હૈ. '**પરદ્રવ્યસે ભિન્ન પદાર્થ નિશ્ચિત કરકે,...**' દૂસરી પંક્તિ હૈ ન? '**અપને ધ્રુવ જ્ઞાયકસ્વભાવકી મહિમા લાકર,...**' આહા..હા..! અપના નિત્યાનંદ પ્રભુ જ્ઞાયકભાવ ઉસકી મહિમા લાકર '**સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ કરનેકા પ્રયાસ કરના ચાહિયે.**' આહા..હા..! મુદ્દેકી રકમ હૈ. આજ સત્ય ધર્મકા દિન હૈ.

પાંચવા દિન. પાંચવા હૈ ન આજ? સત્ય ધર્મ. આહા..હા..!

કહતે હૈં કિ સત્ય ધર્મ સત્ય ધ્રુવકે અવલંબન બિના કિસકે અવલંબનસે પ્રગટ કરેગા? પર્યાયમેં સત્ય ધર્મ-સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર મોક્ષકા માર્ગ શુદ્ધ ધ્રુવ જ્ઞાયકભાવકે અવલંબન બિના કિસકે આશ્રયસે સાધનકા બલ પ્રગટ કરેગા? આહા..હા..! ભાષા બહુત સંક્ષેમેં હૈ, ભાવ બહુત ગંભીર હૈ. આહા..! ઈસકો પઢકર તો અન્યમતિ વૈષ્ણવ લોગ પઢકર.. આહા..હા..! કલ દોપહરકો ઐસા સપના આ ગયા કિ એક સાધુ આયા ઔર એક આદમી આયા. તો સાધુ ઐસા બોલા કિ યહ વચનામૃત ક્યા ચીજ હૈ! આહા..હા..! સપનેમેં. કલ દોપહરકો થોડી ઝબકી આ ગયી. કલ દોપહરકો. વહ સાધુ ઐસા બોલા, ગોપનાથમેં બોલા ન? તો વહ અંદરસે આ ગયા. યહ વચનામૃત ક્યા હૈ! આહા..!

યહાં કહતે હૈં, પ્રભુ! તુઝે ભવભ્રમણસે સચમુચ છૂટનેકા ભાવ હો, ભવભ્રમણસે છૂટનેકા સચમુચ ભાવ હો તો જ્ઞાયકસ્વભાવ ઐસા ત્રિકાલી ધ્રુવ, ઉસકે અવલંબનસે સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હોગા. આહા..હા..! ઔર ઉસકે અવલંબન બિના, પ્રભુ! અનંતકા નાથ પ્રભુ અંદર ધ્રુવ, અનંતજ્ઞાન, અનંતદર્શન, અનંતઆનંદ સર્વાંગ અતીન્દ્રિય આનંદસે ભરા પડા પ્રભુ, ઉસકા અવલંબન બિના કિસકે બલસે તૂ મોક્ષકે માર્ગકા સાધન કરેગા? આહા..હા..! યહ બડી બાત હૈ, છોટાભાઈ! આહા..હા..! પ્રભુ! તૂ છોટા નહીં હૈ, નાથ! બડા હૈ પ્રભુ અંદર. આહા..હા..! અરે..! તૂ ઉસ બડેકા આશ્રય ન લે, અરે..! અકાલ પડતા હૈ ન? અકાલ. તો બડેકા આશ્રય લિયે બિના ગરીબ આદમી બારહ મહિને નિર્વાહ કૈસે કરેગા? પાઠ હૈ ન શાસ્ત્રમેં. અકાલ પડતા હૈ ન? અકાલ. પૈસા નહીં, કમાઈ નહીં, ફસલ નહીં (હોતી). તો બડે ગૃહસ્થકા આશ્રય બિના બારહ મહિનેકા નિર્વાહ કૈસે કરેગા? આહા..હા..! ઐસે બડા ધ્રુવ ભગવાન આત્મા, તેરી પર્યાયમેં અકાલ પડા હૈ, પ્રભુ! આહા..હા..! અરે..! તુઝે તેરી ખબર નહીં હૈ, પ્રભુ! તેરી પર્યાયમેં અકાલ હૈ. આહા..હા..! ઉસ અકાલકા નાશ કરનેકા ઔર સમ્યગ્દર્શન આદિ મોક્ષમાર્ગ પ્રગટ કરનેકા સુકાલ ધ્રુવકા આશ્રય બિના કિસકે આશ્રયસે કરેગા? આહા..હા..! હૈ તો પર્યાય (આશ્રય) કરતી હૈ. ક્યા કહતે હૈં? અવલંબન તો પર્યાય કરતી હૈ. ધ્રુવ અવલંબન નહીં લેતા. ધ્રુવ તો ધ્રુવ હૈ, કાયમ હૈ. આહા..હા..! અરે..! પર્યાય ક્યા ઔર ધ્રુવ ક્યા? પર્યાય બિનાકા દ્રવ્ય તો કભી તીન કાલમેં એક સમય હોતા નહીં. આહા..હા..! વહ તો કલ આ ગયા-સામાન્ય વિશેષ સ્વરૂપ. વિશેષ બિના તો સામાન્ય ત્રિકાલ દ્રવ્ય કભી હોતા નહીં. કભી હોગા નહીં. વિશેષ જો પર્યાય હૈ.. આહા..હા..! વહ યદિ ધ્રુવ દ્રવ્યકા અવલંબન ન લે તો કિસકે આશ્રયસે તુઝે ધર્મકા

બલ પ્રગટ હોગા? ધર્મકા બલ તો ધ્રુવકે આશ્રયસે હી પ્રગટ હોગા. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- ગુરુકે ઉપદેશસે નહીં?

ઉત્તર :- ઉપદેશ અનંત બાર સુના. શાસ્ત્ર ભી અનંત બાર પઢા. શાસ્ત્રકે અનંત બાર પૈર છૂએ, જય ભગવાન, જય ભગવાન! સબ રાગ હૈ. અરે..! સાક્ષાત્ તીન લોકકે નાથ તીર્થંકરદેવ સમવસરણમેં વિરાજતે હૈં. વહાં ઈન્દ્ર આતે હૈં. વહાં તૂ અનંત બાર ગયા થા. અનંત બાર સુના હૈ. પરંતુ ધ્રુવકે અવલંબન બિના પ્રગટ હોગા કહાંસે? આહા..હા..! પરકે આલંબનસે તો પ્રગટ નહીં હોગા. વહ તો પહલે કહા ન? '**અપનેકો પરદ્રવ્યસે ભિન્ન પદાર્થ નિશ્ચિત કરકે,...**' આહા..હા..! '**અપને ધ્રુવ જ્ઞાયકસ્વભાવકી મહિમા લાકર, સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ કરનેકા પ્રયાસ કરના ચાહિયે.**' યહ પ્રયાસ કરના ચાહિયે. આહા..! મૂલ વસ્તુકો છોડકર.. મૂલં નાસ્તિ કુતો શાખા. મૂલ હી નહીં હૈ વહાં ફિર ફલ, ફૂલ કહાંસે આયેગા? આહા..હા..!

યહાં વહ કહતે હૈં, ઈસ શબ્દમેં તો બહુત પડા હૈ. '**યદિ ધ્રુવ જ્ઞાયકભૂમિકા...**' ધ્રુવ જ્ઞાયકભૂમિ-નિત્ય જ્ઞાયકભૂમિ-ત્રિકાલી જિસકી સત્તા હૈ. ઐસી સત્તાકા આશ્રય ન હો.. આહા..હા..! ત્રિકાલી ભગવાનકા આશ્રય ન હો તો '**જીવ સાધનાકા બલ...**' મોક્ષકી સાધનાકા બલ, ધર્મકી સાધનાકા બલ, સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્ર '**કિસકે આશ્રયસે પ્રગટ કરેગા?**' આહા..હા..! ઐસે હી પઢ લે તો (સમજમેં આયે ઐસા નહીં હૈ). ઉસમેં માલ ભરા હૈ. અન્યમતિ ભી એક બાર પઢકર ઐસા હો જાયે.. આહા..હા..! ક્યા હૈ યહ ચીજ! જૈનમેં કિસીકો માલૂમ નહીં, પઢે તો કુછ માલૂમ પડે નહીં. વ્યર્થ.

યહાં તો ઐસા કહતે હૈં, પ્રભુ! એક બાર સુન! તેરી ચીજમેં દો ચીજ હૈ. એક ધ્રુવ હૈ, એક પર્યાય હૈ. વર્તમાન અવસ્થા ઔર એક ત્રિકાલી ધ્રુવ હૈ. અબ, યદિ તુઝે સચમુચ ભવસે રહિત હોના હો તો પર્યાયમેં ધ્રુવકે અવલંબન બિના સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હોગા નહીં. ધર્મકી પહલી સીઢી.. આહા..હા..! ધર્મકી પહલી ભૂમિકા પર્યાયમેં-અવસ્થામેં ધ્રુવકે અવલંબન બિના કિસકે બલસે તૂ મોક્ષમાર્ગ પ્રગટ કરેગા? મોક્ષમાર્ગ પ્રગટ કરનેમેં તો ધ્રુવકા અવલંબન હૈ. આહા..હા..! 'થોડું લખ્યું ઘણું કરીને જાણજો.' આહા..!

'**જ્ઞાયકકી ધ્રુવ ભૂમિમેં...**' દૂસરા શબ્દ. જ્ઞાયક ભગવાન અંદર ચૈતન્યમૂર્તિ પ્રભુ સચ્ચિદાનંદ અનાદિઅનંત, ઐસે '**જ્ઞાયકકી ધ્રુવ ભૂમિમેં..**' ધ્રુવ ભૂમિ-ધ્રુવ સ્થલ-ધ્રુવ ધામ. ધ્રુવધામમેં '**દૃષ્ટિ જમને પર,...**' આહા..હા..! ધ્રુવ ભૂમિમેં દૃષ્ટિ જમને પર. આહા..હા..! '**ઉસમેં એકાગ્રતારૂપ પ્રયત્ન કરતે-કરતે...**' '**ઉસમેં એકાગ્રતારૂપ પ્રયત્ન કરતે-કરતે નિર્મલતા પ્રગટ હોતી જાતી હૈ.**' દૂસરા કોઈ ઉપાય હૈ નહીં કિ ઇતની

લક્ષ્મીકા ખર્ચ કિયા ઔર ઈતને મંદિર બનાયે ઔર ઈતની દયા પાલી, ભગવાનકી ઈતની માલા ગિની. સબ સંસાર (હૈ). રાગ હૈ, સબ વિકલ્પ હૈ. આહા..હા..! અરે..! યહાં તો પુસ્તક પ્રકાશિત હો ગયા હૈ. કરીબ ૮૦૦૦૦ તો પ્રકાશિત હો ગયે હૈં. યહ બાત કોઈ ભી મધ્યસ્થ હોકર પઢે તો ઉસે માલૂમ પડે કિ માર્ગ તો યહ હૈ. આહા..હા..!

'**જ્ઞાયકકી...**' જ્ઞાયક યાની જાનનેવાલા-જાનન સ્વભાવ. ભગવાન આત્મા જ્ઞાયક સ્વભાવ હૈ. સબ પરવસ્તુ, રાગ ભી પર, દયા, દાનકા ભાવ, ભક્તિકા ભાવ ભી પર (હૈ). એક '**જ્ઞાયકકી ધ્રુવભૂમિમેં દૃષ્ટિ જમને પર, ઉસમેં એકાગ્રતારૂપ પ્રયત્ન કરતે-કરતે...**' આહા..હા..! જ્ઞાયકભાવમેં એકાગ્રતા કરતે-કરતે '**નિર્મલતા પ્રગટ હોતી જાતી હૈ.**' આહા..હા..! થોડી કઠિન સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! પરંતુ માર્ગ યહ હૈ. દુનિયાને ... દિયા હૈ, બેચારેકો માર દિયા હૈ. યહ કરો, વહ કરો, યહ કરો, વહ કરો... તુમ્હારા કલ્યાણ હો જાયેગા. માર ડાલા હૈ. શાસ્ત્રમેં લેખ હૈ. મરણતુલ્ય કર દિયા હૈ. ઉસમેં હૈ, યહ શાસ્ત્ર હૈ. કૌન-સી ગાથા હૈ? ૨૮ હૈ. આહા..હા..! અમૃતચંદ્રાચાર્યકા શ્લોક હૈ. આહા..હા..! ભગવાન આત્મા કર્મસંયોગસે ઢકા હોનેસે રાગ ઔર દ્વેષ, પુણ્ય ઔર પાપકે ભાવકે અસ્તિત્વમેં રમણતા કરનેસે, તૂ વહાં રહનેસે મરણકો પ્રાપ્ત હો રહા હૈ. મરણકો પ્રાપ્ત હો ગયા હૈ. માનો જીવ હૈ હી નહીં. યે રાગ હી મૈં હૂં ઔર યહી મૈં હૂં. આહા..હા..! પુણ્ય ઔર પાપ, ઔર ઉસકા ફલ વહી મૈં હૂં. ઐસા કરકે.. આહા..હા..! મરણકો પ્રાપ્ત હો રહા હૈ. ભગવાન આત્મા તો મરણ-માનો કોઈ હૈ હી નહીં. મહાપ્રભુ હૈ વહ તો કુછ હૈ હી નહીં. ઔર ઈસ ધૂલમેં રાગ, પુણ્ય ઔર પાપકે ફલમેં અપના મરણ કર દિયા. તૂ નહીં હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત કહાં સુનને મિલે? અથવા સેઠ લોગોંકો મકખન લગાયે તો પૈસે ખર્ચ કરે. ઈસલિયે માનો આહા..! પૈસા ખર્ચ કરે તો લાભ હુઆ. ધૂલ ભી નહીં હૈ. ક્યોં, કપૂરચંદભાઈ! વહ સબ સેઠ હૈ. આહા..! કહીં પાંચ-પચીસ હજાર ખર્ચ કરે ઔર ઐસા કુછ બનાયે-જીવદયા મંડલ, ઉસકે અગ્રેસર હો. જીવદયા મંડલકા અગ્રેસર, પચાસ-સૌ લોગોંકા. હર જગહ કામ લે તો બહુત કામ કિયા. પ્રભુ કહતે હૈં, પ્રભુ! સુન તો સહી, નાથ! તેરી રાગકી ક્રિયાકા અસ્તિત્વમેં તેરા અસ્તિત્વ (માનકર) તૂને તેરા મરણ કિયા હૈ. આહા..હા..! તેરી હયાતી-સત્તા પુણ્ય ઔર પાપકી સત્તાકે ઉલ્લાસમેં... આહા..હા..! શુભ ઔર અશુભભાવ ઔર ઉસકા ફલ જો ધૂલ-લક્ષ્મી આદિ, ઉસકે ઉમંગમે તેરી ચીજકા તૂને અનાદર કર દિયા. આહા..હા..! તેરી ચીજકા મરણ કર દિયા. આહા..હા..!

વહ ભ્રાંતિ પરમગુરુ શ્રી તીર્થંકરકા ઉપદેશ.. આહા..! તીન લોકકે નાથકા ઉપદેશ સુનને પર પ્રગટ હોતા હૈ. ધર્મ તબ પ્રગટ હોગા. કલશટીકા હૈ. કલશ હૈ ન? અમૃતચંદ્રાચાર્ય મુનિ ભાવલિંગી સંત હૈં. અમૃતકે ઘરમેં ચલે ગયે હૈં. અમૃતકા.. આહા..હા..! ખજાના! ઉસમેં ઘુસ ગયે હૈં. વે બાત કરતે હૈં. પ્રભુ! તેરી હયાતી તો બડી અંદર હૈ. પરંતુ તૂને અભી તક તો ઐસા કિયા કિ ઉસમેં જો હૈ નહીં, ઐસા પુણ્ય-પાપકા ભાવ શુભ-અશુભ ઔર ઉસકે ફલમેં તૂ કૃતકૃત્ય હો ગયા, તુઝે સંતોષ હો ગયા, તેરે આત્માકા તૂને મરણ કર દિયા, માનો કોઈ ચીજ હૈ હી નહીં. આહા..હા..! ઈસ ચીજકે આગે કોઈ ચીજ હૈ નહીં. યહીં કહતે હૈં કિ ઈસ ચીજકે આગે દૂસરી કોઈ ચીજ નહીં હૈ. આહા..હા..!

'**સાધકજીવકી દૃષ્ટિ નિરંતર શુદ્ધાત્મદ્રવ્ય પર હોતી હૈ,...**' હૈ? સાધકજીવકી- ધર્મીકી દૃષ્ટિ.. આહા..હા..! જિસકો મોક્ષકા માર્ગ સાધના હૈ, ઐસે ધર્મકી દૃષ્ટિ '**નિરંતર શુદ્ધાત્મદ્રવ્ય પર હોતી હૈ,...**' આહા..હા..! દૃષ્ટિમેં તો શુદ્ધાત્મદ્રવ્ય પર હી વિરાજતા હૈ, દૃષ્ટિમેં ઉસકા હી આદર હૈ. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- ધ્રુવકા આશ્રય.

ઉત્તર :- ધ્રુવ ત્રિકાલી ભગવાનકા હી અવલંબન હૈ, બસ. આહા..હા..! વહી પૂરે આત્માકા જીવન જૈસા હૈ વૈસા માનનેકા સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હોગા. આહા..હા..! અરેરે..!

'**સાધકજીવકી દૃષ્ટિ નિરંતર શુદ્ધાત્મદ્રવ્ય પર હોતી હૈ, તથાપિ સાધક જાનતા હૈ સબકો;...**' અબ ક્યા કહતે હૈં? દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર-જ્ઞાયક પર નિરંતર હૈ, ફિર ભી વહ '**શુદ્ધ-અશુદ્ધ પર્યાયોંકો જાનતા હૈ...**' જાને સબકો. શુદ્ધ પર્યાય ધર્મકી પ્રગટ હુયી ઉસકો ભી જાને. ઔર અશુદ્ધ પર્યાય હોતી હૈ-શુભાશુભ ભાવ રાગ.. આહા..હા..! હૈ અશુદ્ધ. અશુદ્ધ શુભાશુભ રાગ. ઔર શુદ્ધ વહ મોક્ષકા માર્ગ, શુદ્ધ પર્યાય. ત્રિકાલકે અવલંબનસે પ્રગટ હુયી શુદ્ધ પર્યાય. ઉસકો ભી જ્ઞાન જાને-પર્યાયકો, ભલે વહ દૃષ્ટિકા વિષય નહીં હૈ, દૃષ્ટિકા વિષય ધ્રુવ હૈ, પરંતુ સાથમેં જો જ્ઞાન ઉત્પન્ન હુઆ વહ અપની વર્તમાન શુદ્ધ પર્યાયકો ભી જાનતા હૈ ઔર વર્તમાન અશુદ્ધ પર્યાયકો ભી જાનતા હૈ. આહા..હા..! અશુદ્ધપર્યાય ભી ધર્મીકો હોતી હૈ. આહા..હા..! અશુદ્ધકા દો પ્રકાર-શુભ ઔર અશુભ. શુભભાવ-દયા, દાન, ભક્તિ, વ્રત, તપ આદિ. યહ શુભ હૈ વહ અશુદ્ધ હૈ. ઔર હિંસા, જૂઠ, ચોરી, વિષયભોગ વાસના વહ અશુભ ભી અશુદ્ધ. અશુભ ઔર શુભ દોનોં અશુદ્ધ હૈ. આહા..હા..!

દૃષ્ટિ તો નિરંતર શુદ્ધાત્મદ્રવ્ય પર હોતી હૈ. ધર્મીકી દૃષ્ટિ તો ત્રિકાલી જ્ઞાયક સ્વભાવ

પર દૃષ્ટિ રહતી હૈ. '**તથાપિ સાધક જાનતા હૈ...**' ધર્મી જાનતા હૈ. ભલે ગૃહસ્થાશ્રમમેં હો, '**વહ શુદ્ધ-અશુદ્ધ પર્યાયોંકો જાનતા હૈ...**' શુદ્ધકો ભી જાનતા હૈ ઔર અશુદ્ધ આ ગયી (ઉસે ભી જાનતા હૈ). આતા હૈ, વિષયવાસના, સ્ત્રી ભોગ.. આહા..! અરે..! લડાઈકા ભાવ આયા. ભરત ઔર બાહુબલી. દો ભાઈ સમકિતી જ્ઞાની લડાઈમેં આ ગયે. જાનતે હૈં કિ યહ પર્યાય આ ગયી હૈ, વહ મેરી નહીં હૈ, પરંતુ મેરી કમજોરીસે આ ગયી હૈ. આહા..હા..!

'**ઔર ઉન્હેં જાનતે હુએ ઉનકે સ્વભાવ-વિભાવપનેકા,...**' જો આત્માકે અવલંબનસે નિર્મલ સમ્યગ્દર્શન હો, વહ સ્વભાવ હૈ ઔર પુણ્ય-પાપકા ભાવ હૈ વહ વિભાવ હૈ. આહા..હા..! ધર્મીજીવ સમકિતી ધર્મકી પહલી સીઢીવાલા ધ્રુવકે અવલંબનસે જો સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હુઆ, ઉસકે સાથ જ્ઞાન હુઆ વહ શુદ્ધ-અશુદ્ધ પર્યાયકો જાનતા હૈ. '**જાનતે હુએ ઉનકે સ્વભાવ-વિભાવપનેકા,...**' આહા..હા..! '**સુખ-દુઃખરૂપ વેદનકા,...**' સાધકકો આત્માકા સુખ થોડા હૈ ઔર કલ્પનાકા શુભભાવમેં સુખ અસ્થિરતાકા આ જાતા હૈ ઔર અશુભમેં દુઃખ હૈ. શુભમેં ભી દુઃખ હૈ ઔર અશુભમેં ભી દુઃખ હૈ. આહા..હા..! ઔર સુખ અપનેમેં આત્માકે આશ્રયસે (હૈ). જો સુખ અપના ત્રિકાલી જ્ઞાયકભાવ ભગવંતસ્વરૂપ, ઉસકે અવલંબનસે જો દશા પ્રગટ હુયી, વહ સુખ હૈ, વહ આનંદ હૈ. બાકી સબ દુઃખ હૈ. પુણ્ય ઔર પાપકા ચાહે જૈસા ભાવ (હો), સબ દુઃખ હૈ. ઉસ '**સુખ-દુઃખરૂપ વેદનકા...**' આહા..! ઉસકા વિવેક હૈ, ઐસા કહતે હૈં. સમકિતીકો ઉસકા વિવેક હૈ. આહા..હા..! અપને સ્વરૂપકા ભી ભાન હૈ ઔર ઐસા વિકારાદિ હૈ ઉસકા ભી ભાન હૈ. આહા..હા..! '**સુખ-દુઃખરૂપ વેદનકા...**' દેખો! યહાં તો દુઃખરૂપ વેદન આત્મા કરતા હૈ, સમકિતી!

મુમુક્ષુ :- સાધકપના હૈ વહાં બાધકપના હોતા હૈ.

ઉત્તર :- હૈ, સાધક હૈ. અભી પૂર્ણ આનંદ નહીં હૈ. પૂર્ણ દુઃખ મિથ્યાદૃષ્ટિમેં, પૂર્ણ આનંદ કેવલીમેં ઔર સાધકમેં થોડા આનંદ ઔર થોડા દુઃખ, દોનોં હૈં. આહા..હા..!

'**ઉનકે સાધક-બાધકપનેકા ઇત્યાદિકા વિવેક વર્તતા હૈ.**' આહા..હા..! અંતરમેં ધર્મીકો સાધકકી ધર્મકી પર્યાય આત્માકે અવલંબનસે જો ઉત્પન્ન હુયી હો ઔર બાધકપર્યાય પુણ્ય-પાપકા ભાવ, સુખ-દુઃખકા વેદન.. આહા..હા..! '**ઇત્યાદિકા વિવેક વર્તતા હૈ.**' જ્ઞાનમેં યહ સબ જાનનેમેં આતા હૈ. દૃષ્ટિમેં અકેલા ધ્રુવ હૈ. સમ્યગ્દર્શનમેં-ધર્મકી પ્રથમ સીઢીમેં તો દૃષ્ટિ તો ધ્રુવ પર હૈ. આહા..હા..! ધ્રુવ પરસે દૃષ્ટિ કભી હટતી નહીં. ઔર સાથમેં જો જ્ઞાન હૈ વહ જ્ઞાન સબકો જાનતા હૈ. સબકા વિવેક કરતા હૈ. હૈ? દુઃખકો દુઃખ જાનતા હૈ, સુખકો સુખ જાનતા હૈ, વિકારકો વિકાર જાનતા હૈ, અવિકારકો

અવિકાર જાનતા હૈ. આહા..હા..! ધર્મીકા સચ્ચા દર્શનપૂર્વક જો જ્ઞાન હુઆ, વહ જ્ઞાન દુઃખકો દુઃખરૂપ જાનતા હૈ, રાગકો રાગરૂપ જાનતા હૈ, સુખકો સુખરૂપ જાનતા હૈ. સુખ યાની અપને આત્માકા સુખ, હાં! દુનિયામેં સુખ કહીં નહીં હૈ. વહ સબ દુઃખી પ્રાણી હૈ. આહા..હા..! **'ઇત્યાદિકા વિવેક વર્તતા હૈ.'**

'સાધકદશામેં સાધકકે યોગ્ય અનેક પરિણામ વર્તતે રહતે હૈં...' સાધકદશા ધર્મીકી-સમકિતીકી હૈ, આહા..હા..! વહ **'સાધકકે યોગ્ય...'** સાધકકે યોગ્ય-લાયક **'અનેક પરિણામ વર્તતે રહતે હૈં પરંતુ 'મૈં પરિપૂર્ણ હૂં' ઐસા બલ સતત સાથ હી સાથ રહતા હૈ.'** આહા..હા..! ક્યા કહતે હૈં? સાધકદશા ધર્મીકી દશામેં સમકિતીકો **'સાધકકે યોગ્ય અનેક પરિણામ વર્તતે હૈં, વર્તતે રહતે હૈં. પરંતુ મૈં પરિપૂર્ણ હૂં, ઐસા બલ સતત સાથ હી સાથ રહતા હૈ.'** મૈં વસ્તુ તો પરિપૂર્ણ હૂં. આહા..હા..! ધ્રુવ, જાનતે હૈં પર્યાયમેં, સમજમેં આયા? ધ્રુવ જાનતા નહીં. જાનતે હૈં પર્યાયમેં, પરંતુ પર્યાયમેં જાનતે હૈં કિસકો? ધ્રુવકો. નિત્ય રહનેવાલી ચીજકો પર્યાય જાનતી હૈ. આહા..હા..! **'સાધકદશામેં સાધકકે યોગ્ય અનેક પરિણામ વર્તતે હૈં, વર્તતે રહતે હૈં. પરંતુ મૈં પરિપૂર્ણ હૂં, ઐસા બલ સતત સાથ હી સાથ રહતા હૈ.'**

'પુરુષાર્થરૂપ ક્રિયા અપની પર્યાયમેં હોતી હૈ...' આહા..હા..! ક્યા કહતે હૈં? અપને શુદ્ધ ધ્રુવ સ્વરૂપકી ઓર જો પુરુષાર્થ આયા વહ પર્યાય હૈ. વહ ધ્રુવ નહીં હૈ. ધ્રુવ પરસે જો પુરુષાર્થ ઉત્પન્ન હુઆ વહ તો પર્યાય હૈ. આહા..હા..! હૈ? **'પુરુષાર્થરૂપ ક્રિયા અપની પર્યાયમેં હોતી હૈ...'** આહા..હા..! ત્રિકાલી જ્ઞાયક સ્વરૂપ ભગવાન આત્મા પરિપૂર્ણ પરમાત્મસ્વરૂપ.. આહા..હા..! અપ્પા સો પરમપ્પા, ઐસા તારણસ્વામીમેં આતા હૈ. અપ્પા સો પરમપ્પા-આત્મા પરમાત્મા હી હૈ. આહા..! કહાં કિસકો પડી હૈ. આહા..!

યહાં કહતે હૈં, **'પુરુષાર્થરૂપ ક્રિયા અપની પર્યાયમેં હોતી હૈ...'** સ્વભાવસન્મુખકા પુરુષાર્થ ત્રિકાલી ધ્રુવ ઓરકા પુરુષાર્થ, વહ ક્રિયા પર્યાયમેં હોતી હૈ. ધ્રુવમેં નહીં હોતી. આહા..! ક્યા કહા? અરેરે..! પુરુષાર્થ જો ત્રિકાલીકા શ્રદ્ધા-જ્ઞાન-ચારિત્ર, વહ પર્યાયમેં હોતા હૈ. ધ્રુવ તો ત્રિકાલી એકરૂપ હૈ. ઉસકી શ્રદ્ધા-જ્ઞાન-ચારિત્ર વહ પર્યાયમેં હોતા હૈ. આહા..હા..! ઔર પર્યાય બિનાકા કભી અકેલા સામાન્ય હોતા નહીં. ઐસા હો તો મોક્ષમાર્ગ બિના અકેલા આત્મા રહ જાય. આહા..હા..! સમજમેં આયા? ઐસા ઉપદેશ. ઐસે પર્યુષણ, ઉસમેં ઐસા ઉપદેશ. બાહરકી બાતેં, યહ કરના, ઉપવાસ કરના, આઠ દિન-દસ દિનકે બિના પાનીકે કરો. ઐસા દસલક્ષણી પર્વકા ઉત્સવ કરો, મહોત્સવ કરો. આહા..હા..! અરે..! પ્રભુ! ઉસમેં ક્યા હૈ? ઉસમેં રાગકી મંદતા હો

તો કદાચિત્ પુણ્ય બંધેગા. બાકી આત્માકો કુછ લાભ બિલકુલ નહીં હૈ, નુકસાન હૈ. આહા..હા..!

ઐસા સતત સાથ હી સાથ રહતા હૈ. '**પુરુષાર્થરૂપ ક્રિયા...**' યે ક્યા કહતે હૈં? આત્મા જો ધ્રુવ હૈ, ઉસમેં પુરુષાર્થસે જો પ્રગટ સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ તો વહ પુરુષાર્થ પર્યાયમેં હૈ, ત્રિકાલમેં નહીં. ત્રિકાલ તો એકરૂપ હૈ. ધ્રુવ તો ત્રિકાલ એકરૂપ હૈ. પુરુષાર્થ હુઆ હૈ વહ તો પર્યાયમેં હુઆ હૈ. આહા..હા..! અરેરે..! ઐસી બાત સુનને મિલે નહીં ઔર મનુષ્યભવ પશુકી ભાંતિ ચલા જાતા હૈ. પશુ ઔર મનુષ્યમેં કોઈ અંતર નહીં હૈ. વહ આગે કહેંગે. દોપહરકો આયેગા. જો એકાંત માનતા હૈ, દ્રવ્ય હી માનતા હૈ, પર્યાયકો નહીં માનતા હૈ, વહ પશુ હૈ. પશુ નામ બધ્યતિ ઇતિ પશુ. સંસારસે મિથ્યાત્વસે બંધતા હૈ. આહા..હા..! ઔર પર્યાયકો માનતા હૈ ઔર ધ્રુવકો નહીં માનતે હૈં, વે ભી પશુ હૈં. આહા..! વહ ભી પશુતુલ્ય એકાંતમેં, જૈસે પશુકો માત્ર ઘાસ ખાનેકી આદત હૈ, ઘાસકે અંદર લડ્ડુ ડાલો તો ભી વહ ઘાસકે સાથ લડ્ડુ ખાતા હૈ. લડ્ડુકો અલગ નહીં ખાતા. ઐસે પશુકી ભાંતિ આત્મા, તિર્યંચકી ભાંતિ રાગ ઔર પુણ્યકો અપના આત્માકે સાથ મિલાકર ભોગતા હૈ. આહા..હા..! અરે..! કૌન કહે? ત્રિલોકનાથ સર્વજ્ઞદેવ પરમેશ્વર ઇન્દ્રોંકે સમક્ષ યહ બાત કરતે હૈં. અભી ભી વહાં પરમેશ્વર વિરાજતે હૈં. બાઘ ઔર સિંહ, ઔર રીંછ જંગલમેંસે સુનને ચલે આતે હૈં. યહ બાત સુનનેકો. સાધારણ બાત ઔર કથા તો ઘર-ઘરમેં હૈ. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં કિ '**પુરુષાર્થકી ક્રિયા અપની પર્યાયમેં હોતી હૈ ઔર સાધક ઉસે જાનતા હૈ,...**' વીર્યકો જાનતા હૈ. બસ! હો ગયા? '**તથાપિ દૃષ્ટિકે વિષયભૂત ઐસા જો નિષ્ક્રિય દ્રવ્ય...**' જો દ્રવ્ય હૈ ન? વહ નિષ્ક્રિય હૈ-પરિણામ બિનાકા. '**વહ અધિકકા અધિક રહતા હૈ.**' દૃષ્ટિમેં. '**ઐસી સાધકપરિણતિકી અટપટી રીતિકો જ્ઞાની બરાબર સમજતે હૈં, દૂસરોંકો સમજના કઠિન હોતા હૈ.**'

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા સુદ-૧૦, શુક્રવાર, તા. ૧૯-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩૯૩, ૩૯૪, ૩૯૬. પ્રવચન નં. ૩૮

આજ દસલક્ષણી ધર્મમેંસે છઠ્ઠા બોલ હૈ, છઠ્ઠા દિન હૈ ન? સંયમ.. સંયમ. ઉત્તમ સંયમકા દિન હૈ.

जो जीवरक्खणपरो, गमणागमणादिसव्वकज्जेसु।
तणछेदं पि ण इच्छदि, संजमधम्मो हवे तस्स।।३९९।।

આહા..હા..! પહલે બાત જાનની તો પડેગી ન? ભલે સંયમ પાલ ન સકે. સંયમ ભી સમકિત બિના હોતા નહીં. પહલે આત્મદર્શન હોતા હૈ, બાદમેં સંયમ હોતા હૈ. ઉસ સંયમમેં ઐસા હૈ કિ છકાયકે જીવકી રક્ષામેં તત્પર, ઐસા પાઠ હૈ. ઉસકા અર્થ કિ કોઈ પ્રાણીકો મારનેકા ભાવ નહીં હૈ. રક્ષાકા અર્થ ઐસા નહીં હૈ કિ રક્ષા કર સકતે હૈં. પરજીવકી રક્ષા કર સકતે હૈં, ઐસી બાત હૈ નહીં. યહાં વહ શબ્દ પડા હૈ. '**રક્ષામેં તત્પર...**' અર્થાત્ કોઈ ભી પ્રાણીકો થોડા ભી દુઃખ હો, ઐસા ન કરે. ઔર એક તૃણકા-તિનકેકા છેદ ભી ન કરે. આહા..હા..! સંયમ હૈ, કિસકો કહતે હૈં? એક તો આત્મજ્ઞાન અંતર આનંદ પૂર્ણાનંદ સ્વરૂપ, ઉસમેં દૃષ્ટિ ઘુસ ગયી. બાદમેં સંયમ અંદર સ્વરૂપમેં વિશેષ રમણતા કરના, વહ સંયમ હૈ. યહાં સંયમમેં તો વહાં તક કહા કિ એક તિનકેકા છેદ કરના, વહ ભી ઈચ્છતા નહીં. તિનકેકા છેદ કર સકતા હૈ, ઐસા પ્રશ્ન નહીં હૈ.

યહાં દો પ્રશ્ન હૈ-એક તો જીવકી રક્ષા ઐસા શબ્દ હૈ. ઉસકા અર્થ જીવકી રક્ષા કર સકતા હૈ, ઐસા નહીં. જીવકો નહીં મારનેકા ભાવ ઔર અંતરમેં રમનેકા ભાવ, વહ જીવકી રક્ષા નામ જીવકો દુઃખ ન દેનેકા ભાવ. આહા..હા..! દૂસરી બાત-તિનકા. એક તિનકેકા તો દો છેદ ન કરે. ઉસકા અર્થ તિનકેકા છેદ કર સકતા હૈ, ઐસા નહીં.

શ્રીમદ્ રાજચંદ્રને ભી એક પત્રમેં ઐસા લિખા હૈ. શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર. હમારેમેં એક તૃણ હમારી ગુજરાતી ભાષા હૈ-તૃણ, તિનકેકા દો ટૂકડા કરનેકી હમારી શક્તિ નહીં હૈ. એક તિનકેકા દો ટૂકડા કરના, યહ હમારી શક્તિ નહીં. અર્થાત્ આત્મા પરદ્રવ્યકા કુછ કર સકતા નહીં. અરે..! યહ બાત. એક તિનકા, છિલકા.. છિલકા, ઉસકા દો

ટૂકડા કર સકતા નહીં. પરંતુ દો ટૂકડે હોતે હૈં તો મૈં હૂં તો ઠીક હુઆ, ઐસા ભી હૈ નહીં. આહા..હા..! ઐસી બાત. બહુત સૂક્ષ્મ બાત, પ્રભુ! ઉસકા નામ સંયમ હૈ. સંયમ ઐસે પંચ મહાવ્રત અથવા બાહ્ય ક્રિયા વહ સંયમ હૈ, ઐસા નહીં. અંતરમેં એક અપના દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા ભી નહીં ઔર દૂસરે દ્રવ્યકા દો ટૂકડા કરના યા રક્ષ કરના યા મારના, વહ આત્મા તો કર સકતા હી નહીં. આહા..! પર ઓરસે લક્ષ્ય છોડકર અપના આનંદસ્વરૂપ ભગવાન આત્મા, ઉસમેં રમણતા કરતે હૈં, ઉસકા નામ સંયમ કહનેમેં આતા હૈ. આહા..હા..!

ઉસકા યહાં દો અર્થ લિયા હૈ. જીવકી રક્ષા કરતે હૈં. '**જીવોંકી રક્ષામેં તત્પર હોતા હુઆ ગમન આગમન આદિ સબ કાર્યોંમેં...**' ગમન આગમન કરતે હૈં, ઉન સબ કાર્યમેં '**તૃણકા છેદમાત્ર ભી નહીં ચાહતા હૈ,...**' આહા..હા..! યે સ્વામી કાર્તિકેય. કુંદકુંદાચાર્યકે પહલે હો ગયે. ૨૨૦૦ સાલ હો ગયે. પહલે યહ બનાયા હૈ, કાર્તિકેયાનુપ્રેક્ષા. આહા..હા..! વે કહતે હૈં કિ એક તિનકેકા છેદ કરના, વહ ભી આત્માકે અધિકારકી બાત નહીં હૈ. આહા..હા..! તો ઈસ દુનિયાકી કૈસે રચના કી હોગી? આહા..હા..!

અપની ચીજકા પહલે તો ભાન હુઆ. જ્ઞાતા-દૃષ્ટા આનંદ હૂં. મૈં પરકા સ્વામી નહીં હૂં. પર ચીજ મેરી હૈ, ઐસા મેરા કોઈ અસંખ્ય પ્રદેશમેં હૈ નહીં. પરંતુ મેરેસે તિનકેકા ટૂકડા ભી હો, વહ નહીં હૈ. ઔર મેરેસે કોઈ પ્રાણીકો થોડા ભી દુઃખ હો (ઐસા નહીં હૈ). સબ સુખી હોઓ. આહા..! મુઝે પ્રતિકૂલતા દેકર ભી યદિ તુમ સુખી હોતે હો તો ભલે તુમ સુખી હોઓ, પરંતુ દુઃખી કોઈ ન હો. ઔર કિસીકો દુઃખી કરનેકા જ્ઞાનીકા, સંયમીકા ભાવ હોતા નહીં. ઉસકા નામ સંયમ હૈ. આહા..હા..! અબ અપના ચલતા અધિકાર. ૩૯૩. આખિરકી પંક્તિ બાકી હૈ. ૩૯૩.

'**ઐસી સાધક...**' વહાંસે હૈ ન? ૩૯૩કી આખિરકી તીન પંક્તિ હૈ, ઢાઈ પંક્તિ હૈ. '**ઐસી સાધકપરિણતિકી અટપટી રીતિકો...**' ક્યા કહતે હૈં? આહા..હા..! દૃષ્ટિકા વિષયભૂત ઐસા જો નિષ્ક્રિય દ્રવ્ય. સમ્યગ્દર્શન, પ્રથમમેં પ્રથમ ઉસકા વિષય-ધ્યેય તો અકેલા દ્રવ્ય હૈ. સમ્યગ્દર્શનકા વિષય કોઈ પર્યાય, ગુણભેદ, પરકી રક્ષા કરના, નહીં મારના વહ કુછ હૈ નહીં. સમકિતકા પહલા વિષય ત્રિકાલી ચીજ ભગવાન આત્મા.. વહ આયા? '**નિષ્ક્રિય દ્રવ્ય વહ અધિકકા અધિક રહતા હૈ.**' આહા..હા..! બહુત સૂક્ષ્મ બાત. ધર્મીજીવકો સમ્યગ્દૃષ્ટિ યા મુનિકો ક્ષણ-ક્ષણમેં અપના નિષ્ક્રિય દ્રવ્ય (અધિકકા અધિક રહતા હૈ). નિષ્ક્રિય દ્રવ્ય અર્થાત્ જિસમેં રાગકી ઔર પર્યાયકી ક્રિયા નહીં હૈ ઐસી ત્રિકાલી ચીજ. આહા..હા..! પર્યાયમેં નિર્ણય કરતા હૈ. પર્યાયમેં આનંદાદિકા અનુભવ કરતા હૈ, પરંતુ પર્યાય સક્રિય હૈ. વહ ત્રિકાલીમેં હૈ નહીં.

આહા..હા..! ઐસા **'નિષ્ક્રિય દ્રવ્ય અધિકકા અધિક રહતા હૈ.'** આહા..હા..! ઐસી બાતેં.

'ઐસી સાધકપરિણતિકી...' ધર્મીજીવકે સાધનકી દશા ઐસી અટપટી રીતિકો, **'ઐસી અટપટી રીતિકો જ્ઞાની બરાબર સમજતે હૈં,...'** આહા..હા..! ક્યા સમજમેં આયા? દ્રવ્ય તો નિષ્ક્રિય હી હૈ. દ્રવ્યમેં તો પર્યાયિકા પરિણમન જો હોતા હૈ, વહ દ્રવ્યમેં નહીં, અંદરમેં નહીં હૈ. આહા..હા..! ફિર ભી બાહ્યકી ક્રિયા દિખતી હૈ, ચલના-ફિરના, ગમન (કરના), વહ સબ ક્રિયા જડકી હૈ. ઉસે જ્ઞાન જાનતા હૈ કિ યહ ક્રિયા હોતી હૈ. પરંતુ વહ મેરી નહીં. મૈં તો નિષ્ક્રિય દ્રવ્ય ચૈતન્ય હૂં. ઐસી ધર્મીકી કોઈ ભી ક્ષણ દ્રવ્યદૃષ્ટિસે હટતી નહીં. આહા..હા..!

'દૂસરોંકો સમજના કઠિન હોતા હૈ.' હૈ? ઐસી સાધકપરિણતિકી અટપટી રીતિ. એક ઓર દ્રવ્ય નિષ્ક્રિય ઔર એક ઓર પર્યાયમેં દયા, દાન, વ્રતકા ભાવ ભી આતા હૈ ઔર પર્યાયમેં નિર્મલતા ભી પ્રગટ હુઈ હૈ. આહા..હા..! ધર્મીકો પર્યાયમેં વસ્તુ નિષ્ક્રિય હૈ ત્રિકાલી. પરંતુ ઉસકી દૃષ્ટિ કરનેસે પર્યાયમેં નિર્મલતા પ્રગટ હોતી હૈ. વહ નિર્મલતા હૈ ઔર સાથમેં કમજોરીકે કારણ રાગ, દયા, દાનકા ભાવ ભી હોતા હૈ. પરંતુ ઉસકો જાનતે હૈં કિ વહ મેરી ચીજ નહીં હૈ. આહા..હા..! **'ઐસી સાધકપરિણતિકી અટપટી રીતિકો જ્ઞાની બરાબર સમજતે હૈં, દૂસરોંકો સમજના કઠિન હોતા હૈ.'** કઠિન. અશક્ય નહીં. સમજ સકે નહીં ઐસા નહીં. આહા..હા..!

જિસકી દરકાર હી નહીં, જિસકો અપના સ્વભાવ ઔર વિભાવકા ભેદજ્ઞાન હી નહીં હૈ ઔર ભેદજ્ઞાન કરનેકા પ્રયત્ન ઔર પ્રયાસ ભી નહીં હૈ, ઉસકો તો યહ બાત બહુત કઠિન લગે. કઠિન લગે, પરંતુ અશક્ય નહીં હૈ. સમજમેં ન આવે ઐસી બાત હૈ નહીં. ધ્યાન રખે, સમજ કરે, રસ ચઢે, દુનિયાકા રસ કમ કરે તો આત્માકા રસ ચઢતા હૈ. લેકિન બહુત કઠિન બાત (હૈ), અટપટી બાત હૈ. અબ, ૩૯૪.

મુનિરાજકે હૃદયમેં એક આત્મા હી વિરાજતા હૈ. ઉનકા સર્વ પ્રવર્તન આત્મામય હી હૈ. આત્માકે આશ્રયસે બડી નિર્ભયતા પ્રગટ હુઈ હૈ. ઘોર જંગલ હો, ઘની ઝાડી હો, સિંહ-વ્યાઘ્ર દહાડતે હોં, મેઘાચ્છન્ન ડરાવની રાત હો, ચારોં ઓર અંધકાર વ્યાપ્ત હો, વહાં ગિરિગુફામેં બસ અકેલે ચૈતન્યમેં હી મસ્ત હોકર નિવાસ કરતે હૈં. આત્મામેંસે બાહર આયે તો શ્રુતાદિકે ચિંતવનમેં ચિત્ત લગતા હૈ ઔર ફિર અંતરમેં ચલે જાતે હૈં. સ્વરૂપકે ઝૂલેમેં ઝૂલતે હૈં. મુનિરાજકો એક આત્મલીનતાકા હી કામ હૈ. અદ્‌ભુત દશા હૈ. ૩૯૪.

૩૯૪. '**મુનિરાજકે હૃદયમેં...**' આહા..હા..! મુનિ કિસકો કહતે હૈં? '**મુનિરાજકે હૃદયમેં એક આત્મા હી વિરાજતા હૈ.**' આહા..હા..! ચૈતન્ય સહજાત્મ સ્વરૂપ સહજ સ્વરૂપ. વહ શ્રીમદ્‌કા વાક્ય હૈ. શ્રીમદ્‌કા અગાસ હૈ ન? ઉસકા યહ મંત્ર હૈ. સમહજાત્મ સ્વરૂપ. કોઈ ભી આયે ઉસે મંત્ર દેતા હૈ. સહજાત્મ સ્વરૂપ. સહજ આત્મ-સ્વાભાવિક આત્મ સ્વરૂપ. '**મુનિરાજકે હૃદયમેં એક આત્મા હી વિરાજતા હૈ.**' બાહરકી ચીજ તો બાહરમેં રહતી હૈ. આહા..હા..! '**ઉનકા સર્વ પ્રવર્તન આત્મામય હી હૈ.**' આત્મામય હી હૈ. ભાષા દેખો! આહા..હા..! યહ દસલક્ષણી ધર્મ હૈ. સંયમકી યહ ચીજ હૈ. '**ઉનકા સર્વ પ્રવર્તન આત્મામય હી હૈ.**' અંતર ભગવાન આત્મા જ્ઞાનસ્વરૂપ (હૈ). તો મુનિરાજકા સર્વ વર્તન જ્ઞાનમય હી હૈ. જાનના-દેખનામય હી ઉસકી ક્રિયા હૈ.

'**આત્માકે આશ્રયસે બડી નિર્ભયતા પ્રગટ હુઈ હૈ.**' આહા..હા..! મૈં આત્મા શાશ્વત સત્તા, ઉસકો કોઈ સ્પર્શ કર સકે નહીં તો ઉસકો કોઈ માર સકે ઐસી ચીજ હૈ નહીં. ધર્મીકી યહ દૃષ્ટિ હૈ. આહા..હા..! મેરા આત્મા, ઉસકે આશ્રયસે.. આશ્રય લિયા ત્રિકાલી જ્ઞાયક સ્વરૂપકા. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! અભી તો બાહરમેં સ્થૂલતા ચલતી હૈ, ઈસલિયે યહ બાત સમજનેમેં કઠિન પડે, પરંતુ અશક્ય નહીં હૈ. સંતોંને પંચમ આરેકે જીવોંકે લિયે યહ કહા હૈ. પંચમ આરાકે સાધુ, પંચમ આરાકે શ્રોતાકે લિયે કહા હૈ. આહા..હા..! ઐસા નહીં સમજના કિ યહ તો ચૌથે આરેકી બાત હૈ. આહા..હા..! કુંદકુંદાચાર્ય, અમૃતચંદ્રાચાર્ય, પદ્મપ્રભમલધારીદેવ સબ પંચમ આરેકે સાધુ થે ઔર પંચમ આરાકે શ્રોતાકો સમજાતે હૈં. ઐસા નહીં હૈ કિ પંચમ આરાકે પ્રાણીકો યહ બાત સમજમેં ન આવે. આહા..! ઉસકે લિયે તો શાસ્ત્ર બનાયા. આહા..હા..! પંચમ આરાકે..

સમયસાર ૩૮વીં ગાથામેં હૈ, અપ્રતિબુદ્ધ થા. અનાદિસે અપ્રતિબુદ્ધ થા, ઉસકો ગુરુને સમજાયા. પંચમ આરાકા પ્રાણી. આહા..હા..! સમજમેં આયા? પંચમ આરાકા અબુધ પ્રાણી, અપ્રતિબુદ્ધ-ભાન બિનાકે પ્રાણીકો... ૩૮ ગાથામેં હૈ, સમયસાર. ઉસકો ગુરુને સમજાયા. શાસ્ત્રમેં ૩૮ (ગાથામેં) તો ઐસા લેખ હૈ કિ સમજાયા તો વહ સમજ ગયા. ઓહો..! મૈં તો આત્મા આનંદ ઔર જ્ઞાનસ્વરૂપ હૂં. સમજ તો ગયા, પરંતુ ઉસકો ઐસા નિર્ણય હો ગયા, પંચમ આરાકે પ્રાણીકો, ઉસકી બાત કરતે હૈં. પંચમ આરાકે પ્રાણીકો (સમજાયા). સાધુ થે વે પંચમ આરાકે થે ઔર શ્રોતા ભી પંચમ આરાકા હૈ. પંચમ આરાકા શ્રોતા અપ્રતિબુદ્ધ થા, બિલકુલ અજ્ઞાની (થા). પરંતુ ગુરુને સમજાયા (તો) ઐસા સમજ ગયા.. આહા..હા..! સંસ્કૃત ટીકામેં પાઠ ઐસા હૈ કિ ઐસા સમજ ગયા કિ અબ મૈં મેરી ચીજસે કભી છૂટુંગા નહીં. મેરા સમકિત અબ ગિરેગા નહીં. સેઠ! પાંચવે આરાકા (શિષ્ય કહતા હૈ).

મુમુક્ષુ :- કોઈ-કોઈ સમજે.

ઉત્તર :- ભલે કોઈ સમજે. પરંતુ યહાં તો યહ કહના હૈ કિ વહ ઐસા સમજા, સમ્યગ્દર્શન ઐસા પ્રાપ્ત કિયા, જ્ઞાન-ચારિત્ર ભી પ્રાપ્ત કિયા ઔર કહે કિ મૈં ઉસસે-સમ્યગ્દર્શનસે કભી ગિરુંગા નહીં. નિઃશંક હૂં. પંચમ આરામેં અપ્રતિબુદ્ધ થા, મુઝે ગુરુને સમજાયા ઔર મૈં અપના સ્વરૂપ સમજા તો મૈં કહતા હૂં કિ મૈં સમ્યગ્દર્શનસે... ભગવાનકા વિરહ હૈ, કેવલીકા વિરહ હૈ, લેકિન મૈં કહતા હૂં મેરે આત્માકી સાક્ષીસે. ઐસા કહતા હૈ. ૩૮વીં ગાથામેં હૈ. મૈં નહીં ગિરૂંગા. આહા..હા..! મૈં સમ્યગ્દર્શનસે, ભલે પંચમ આરામેં આયા, પરંતુ મૈં નહીં ગિરૂંગા. નિઃશંક ઐસા કહતા હૈ. ભગવાનકા વિરહ હૈ, ભગવાન હૈ નહીં. આત્મા હૈ ન! આહા..હા..! અરે..! ઐસી બાતેં હૈં.

યહાં વહ કહતે હૈં, '**બડી નિર્ભયતા પ્રગટ હુઈ હૈ.**' આહા..હા..! કોઈ ભય હી નહીં હૈ. પક્કે કિલેમેં જૈસે કિસીકા ભય નહીં હો. પક્કા કિલા હો, કિલા અરે..! વજ્રકા કિલા હો તો કિસીકા ભય નહીં (હોતા). ઐસે ભગવાન આત્મા શાશ્વત સનાતન ચૈતન્યપ્રભુ, ઉસકી જહાં દૃષ્ટિ ઔર ભાન હુઆ તો નિર્ભયતા પ્રગટ હુઈ હૈ. '**બડી નિર્ભયતા પ્રગટ હુઈ હૈ.**' મુનિકી બાત કરતે હૈં.

'**ઘોર જંગલ હો, ઘની ઝાડી હો, સિંહ-વ્યાઘ્ર દહાડતે હોં,...**' સિંહ ઔર બાઘ દહાડતે હો અર્થાત્ પુકાર કરતે હો. પુકાર કરતે હૈં. સિંહ ઔર બાઘકી આવાજ જંગલમેંસે આતી હો, ફિર ભી મુનિ અંદર ધ્યાનમેં આનંદમેં રહતે હૈં. આહા..હા..! યહ આત્માકી ચીજ હૈ. આહા..હા..! કહતે હૈં, સિંહ ઔર બાઘ દહાડતે હોં, યાની આવાજ-પુકાર કરતે હો. આહા..! પરંતુ મુનિકો ભય નહીં હૈ. અંતરમેં આનંદમેં રહતે હૈં. આહા..હા..! હૈ? '**મેઘાચ્છન્ન ડરાવની રાત હો,...**' ઐસે કાલે બાદલ આ ગયે ઔર ડરાવની રાત હો. '**ચારોં ઓર અંધકાર વ્યાપ્ત હો, વહાં ગિરિગુફામેં મુનિરાજ બસ અકેલે ચૈતન્યમેં હી મસ્ત હોકર...**' આહા..હા..!

વૈસે ભી ચૈતન્યકે સિવા બાહર કહાં જા સકતે હૈં. કલ્પના કર સકતા હૈ કિ મૈં ઐસા કરું, મૈં ઐસા કરું, ઐસા કરું. ઐસી કલ્પના કરતે હૈં. બાકી બાહરકો તો છૂતા ભી નહીં. પરદ્રવ્યકો તો આત્મા કભી તીન કાલમેં છૂતા નહીં. ઐસા સમયસારકી તીસરી ગાથામેં આયા હૈ. એક દ્રવ્ય-તત્ત્વ દૂસરે તત્ત્વકો કભી છૂતા નહીં. આહા..હા..! કૈસે બૈઠે? પૂરા દિન શરીરસે કામ લેતા હૈ, દિખતા હૈ, વાણીસે કામ લેતા હૈ, દિખતા હૈ. આહા..! નૌકરચાકરસે કામ લેતે હૈં, ઉસે દેખતે હૈં ઔર ઉસકો કહના કિ વહ કુછ કરતા નહીં. ક્યા કરતા હૈ? વહ તો અંદર અભિમાન કરતા હૈ, ઉતના કરતા હૈ, બસ! વહ ક્રિયા નહીં કર સકતા હૈ. આહા..હા..! યહ બાત અંદરમેં બૈઠની..

વીતરાગ સર્વજ્ઞ પરમેશ્વર.. ઉસકી ઐસી પર્યાય હો ગયી હૈ. દ્રવ્ય તો ત્રિકાલી ધ્રુવ હૈ. પરંતુ પર્યાય ઐસી હો ગઈ. પર્યાય સમજે? અવસ્થા.

'**ગિરિગુફામેં મુનિરાજ બસ અકેલે ચૈતન્યમેં હી મસ્ત...**' યહ પર્યાય. ચૈતન્યમેં મસ્ત રહતે હૈં વહ પર્યાય હૈ. આહા..! પર્યાય અર્થાત્ અવસ્થા. આહા..હા..! ત્રિકાલી ધ્રુવ ચૈતન્ય ભગવાન, ઉસમેં પર્યાયમેં મસ્ત રહતે હૈં. અંદરમેં પર્યાય ધ્રુવ સન્મુખ એકાકાર કર લેતે હૈં. આહા..હા..! ઐસા માર્ગ હૈ, પ્રભુ! કઠિન લગે, ક્યા કરે? ભગવાનકા વિરહ પડા. આહા..! દૂસરા માર્ગ હો જાતા હૈ? જયપુરમેં મનોહરલાલજી આયે થે. મનોહરલાલજી. સેઠ! વર્ણીજીકે શિષ્ય મનોહરલાલજી. મનોહરલાલજી ચલ બસે. કિસીને માર ડાલા. વહાં જયપુર આયે થે. ઔર પ્રશ્ન કિયા થા. દો પ્રશ્ન કિયે. એક તો- મહારાજ! રાગ ઔર દ્વેષ, પુણ્ય ઔર પાપકો ભગવાનને પુદ્‌ગલ કહા, ઐસા ક્યોં? મનોહરલાલજીને પ્રશ્ન કિયા.

મુમુક્ષુ :- વે સાથમેં થે. ઉન્હોંને કહા કિ આપ બાહર જાઈયે, મુઝે મહારાજસે પૂછના હૈ.

ઉત્તર :- આહા..હા..! વહ બાત ઐસી પૂછી કિ, મહારાજ! ભગવાનને ઐસા ક્યોં કહા? દયાકા ભાવ, સત્યકા ભાવ, ભક્તિકા ભાવ પુદ્‌ગલ? કહા, ભાઈ! વહ ચીજ નિકલ જાતી હૈ. અપની ચીજ હો તો નિકલે નહીં. અપનેમેં હૈ વહ નિકલે નહીં ઔર નિકલે વહ અપની નહીં. સિદ્ધમેં રાગ-દ્વેષ રહતે નહીં. યદિ અપની ચીજ હો તો સિદ્ધમેં ભી હોની ચાહિયે. આહા..હા..! એક પ્રશ્ન યહ થા.

દૂસરા પ્રશ્ન યહ થા. આપ ઉદ્દેશિકકા સ્પષ્ટિકરણ કીજિયે તો બહુત (લાભ હોગા). ક્યા સ્પષ્ટીકરણ? (ઉનકો ઐસા કહના થા કિ), ગૃહસ્થ બનાતે હૈં. કરનેકો કહતે નહીં કિ મેરે લિયે બનાઓ. તો ઉસકે લિયે બનાયા ઔર લેતે હૈં તો ઉસમેં ક્યા હૈ? ઉસમેં ઉદ્દેશિક દોષ ક્યા આયા? ઐસા પ્રશ્ન કિયા. ભાઈ! મૈં તો ઐસા કહતા હૂં, અરે..! ભગવાનકા વિરહ પડા. ત્રિલોકનાથકે વિરહમેં ઐસા અર્થ કરના કિ ઉસકે લિયે બનાયા હુઆ આહાર ઉદ્દેશિક લેતે હૈં, ઉસે ઉદ્દેશિક નહીં કહતે. પ્રભુકા વિરહ પડા હૈ, હમ ઐસા નહીં કહેંગે. આહા..હા..! ઉસકે લિયે બનાતે હૈં, વહ લેતે હૈં, વહ ઉદ્દેશિક નહીં. ક્યોંકિ વહ કરતે નહીં હૈ, કરવાતે નહીં હૈ. વે તો માત્ર બનાયા હુઆ લેતે હૈં. તો વહ ઉદ્દેશિક નહીં, ઐસા કુછ કહો તો બહુત સંપ હો જાય. અરે..! ભાઈ! ભગવાનકા વિરહ પડા, પ્રભુકે પીછે ઐસા અર્થ કરના,..? આહા..હા..! મૈંને તો થોડા શાંતિસે ઐસા ભી કહા,.. ઉનકે મકાનમેં થે ન? ગોદિકાકે મકાનમેં, ઉપરકી મંજિલ પર.

મૈં તો ભૈયા! ઐસા માનતા હૂં કિ વર્તમાને જો દિખતે હૈં, વહ દ્રવ્યલિંગી ક્ષુલ્લક ભી નહીં હૈ. શાંતિસે કહા. કોઈ અપમાન, અનાદર કરનેકા અપના ભાવ નહીં થા. માત્ર સત્ય ક્યા હૈ? ભગવાન ત્રિલોકનાથકા વિરહ પડા, ઉનકે પીછે ઉસકા અર્થ વિપરીત કરના, પ્રભુ! ઐસા અભી નહીં હો સકતા. ક્યોંકિ આહાર ઉસકે લિયે બનાતે હૈં ઔર વહ લેતે હૈં તો વહ અનુમોદન હૈ. મન-વચન-કાયા, કરના-કરવાના-અનુમોદન ઈન નવ કોટિમેં અનુમોદન હૈ. અનુમોદન હૈ તો નવ કોટિ ટૂટ જાતી હૈ. આહા..! સમજમેં આયા? થોડા ઉનકો ઐસા લગા. મૈંને તો કહા, મુઝે તો કોઈ દ્રવ્યલિંગી ક્ષુલ્લક ભી દિખતે નહીં. ક્યોંકિ ઉસકે લિયે બનાતે હૈં ઔર લેતે હૈં. દૂસરા તો કોઈ ઉપાય નહીં હૈ. કાલ ઐસા હૈ. ઐસે કોઈ તૈયાર હૈ નહીં, ધર્મી તૈયાર હૈ નહીં, ઔર ઐસા ઘરમેં તૈયાર માલ હૈ નહીં. સાધુકો ધ્યાનમેં રખકર ઉસકે લિયે પાની બનાયે, આમરસ બનાયે, મોસંબીકા પાની બનાયે ઔર બાદમેં વ્હોરતે હૈં. વહ સબ પ્રભુકા માર્ગ નહીં હૈ, ભાઈ!

યહાં તો કહતે હૈં, આહા..હા..! ગિરિગુફામેં મુનિરાજ ચલે જાતે હૈં. જિન્હેં દુનિયાકી કોઈ દરકાર નહીં હૈ. '**મુનિરાજ બસ અકેલે ચૈતન્યમેં મસ્ત હોકર નિવાસ કરતે હૈં.**' ચૈતન્યમેં મસ્ત હોકર નિવાસ કરતે હૈં. આહા..! બાહરમેં દિખતા હૈ, માનોં યહ કરતે હૈં, ચલતે હૈં, ફિરતે હૈં, વહ સબ ક્રિયાકે કર્તા વે હૈં નહીં. અંતર ચૈતન્યમેં રાગાદિ દયા, દાન મહાવ્રતકા આતા હૈ. ઉસકા ભી વે કર્તા નહીં. આહા..હા..! વે તો ચૈતન્યસ્વરૂપ ભગવાન આત્મા ઉસમેં મસ્ત હૈં. હૈ? '**અકેલે ચૈતન્યમેં મસ્ત હોકર...**' અકેલે ભાષા હૈ. '**મુનિરાજ બસ અકેલે ચૈતન્યમેં મસ્ત હોકર નિવાસ કરતે હૈં.**' આહા..હા..!

'**આત્મામેંસે બાહર આયેં તો શ્રુતાદિકે ચિંતવનમેં ચિત્ત લગતા હૈ...**' અંતરમેંસે બાહર આયેં તો શાસ્ત્ર સ્વાધ્યાય કરતે હૈં. '**ઔર ફિર અંતરમેં ચલે જાતે હૈં.**' આહા..હા..! યહ સંયમ. આજ સંયમકા દિન હૈ. સુગંધ દસમી. દસમી હૈ ન? સુગંધ દસમી. સુગંધ કૌન-સી? યહ સુગંધ. આત્માકી સુગંધ. આહા..હા..! આત્મામેંસે અતીન્દ્રિય આનંદ આતા હૈ, વહ આત્મામેં સુગંધ હૈ. આહા..હા..! બાત હી અલગ હૈ. આહા..!

યહાં કહતે હૈં, ધર્માત્મા મુનિરાજ તો અપને ચૈતન્યમેં હી મસ્ત રહતે હૈં. કભી અંદર નહીં રહ સકે તો શાસ્ત્ર વાંચનમેં આ જાયેં. ફિર અંતરમેં ચલે જાતે હૈં. છઠે-સાતવેં ગુણસ્થાનમેં રહતે હૈં. મુનિકો છઠા-સાતવાં ગુણસ્થાન એક ક્ષણમેં દો બાર આતા હૈ. છઠે આતે હૈં, ક્ષણમેં સપ્તમમેં વિકલ્પ છૂટકર નિર્વિકલ્પ આનંદમેં આ જાતે હૈં. ખાતે હૈં, પીતે હૈં, બોલતે હૈં, ચલતે હૈં, લેકિન છઠે-સાતવેમેં આ જાતે હૈં.

આહા..હા..! અરેરે..! યહ ભી માલૂમ નહીં.

'સ્વરૂપકે ઝૂલેમેં ઝૂલતે હૈં.' આહા..! ઝૂલા જૈસે ઝૂલતા હૈ, વૈસે મુનિરાજ તો સ્વરૂપકે ઝૂલેમેં ઝૂલતે હૈં. ઉસકો સંયમ કહતે હૈં. આહા..હા..! અંતર સ્વરૂપ આત્માકા ચૈતન્ય, રાગકે વિકલ્પસે ભિન્ન ચીજ, ઉસકે અનુભવમેં વે ઝુલતે હૈં. આહા..હા..! **'મુનિરાજકો એક આત્મલીનતાકા હી કામ હૈ.'** હૈ તો યહ એક હી કામ હૈ. ઉપદેશ કરના, દુનિયામેં પુસ્તક બનાના, યહ કરના, વહ કરના વહ કુછ ઉનકા કામ નહીં હૈ. વહ તો બન જાઓ તો બન જાઓ, ઉસકે કારણસે. યહ ટીકા અમૃતચંદ્રાચાર્યને બનાયી. ટીકા કરતે હુએ આખિરમેં ઐસા કહા, મૈંને ટીકા નહીં બનાયી હૈ. વહ તો શબ્દસે બન ગયી હૈ. મૈં તો મેરે જ્ઞાનસ્વરૂપમેં ગુપ્ત હૂં. મૈં વિકલ્પમેં આયા નહીં. ટીકા મેરેસે બની હૈ, ઐસે માનના નહીં. આહા..હા..! ગજબ બાત! સમયસારકી ટીકા હૈ ન! અભી ભરતક્ષેત્રમેં ઐસી ટીકા હૈ હી નહીં. ઐસી ટીકા. એક-એક શબ્દમેં ગંભીરતાકા પાર નહીં. ઓહો..! ગૂઢ ભાષા. ઐસી ટીકા બનાકર કહતે હૈં કિ મૈંને બનાયી નહીં હૈ, હાં! ભાઈ! વહ જડકી પર્યાયસે બન ગઈ હૈ. મૈં તો મેરે જ્ઞાનસ્વરૂપમેં ગુપ્ત હૂં. આહા..હા..! યે મુનિરાજ. હૈ?

'મુનિરાજકો એક આત્મલીનતાકા હી કામ હૈ. અદ્ભુત દશા હૈ.' વહ કોઈ અલૌકિક દશા હૈ, બાપૂ! આહા..હા..! ૩૯૪ હુઆ ન? ફિર? ૩૯૬?

તીન લોકકો જાનનેવાલા તેરા તત્ત્વ હૈ ઉસકી મહિમા તુઝે ક્યોં નહીં આતી? આત્મા સ્વયં હી સર્વસ્વ હૈ, અપનેમેં હી સબ ભરા હૈ. આત્મા સારે વિશ્વકા જ્ઞાતા-દ્રષ્ટા એવં અનંત શક્તિકા ધારક હૈ. ઉસમેં ક્યા કમ હૈ? સર્વ ઋદ્ધિ ઉસીમેં હૈ. તો ફિર બાહ્ય ઋદ્ધિકા ક્યા કામ હૈ? જિસે બાહ્ય પદાર્થોંમેં કૌતૂહલ હૈ, ઉસે અંતરકી રુચિ નહીં હૈ. અંતરકી રુચિકે બિના અંતરમેં નહીં પહુંચા જાતા, સુખ પ્રગટ નહીં હોતા. ૩૯૬.

૩૯૬. **'તીન લોકકો જાનનેવાલા તેરા તત્ત્વ હૈ.'** પ્રથમ પંક્તિ. આહા..હા..! **'તીન લોકકો જાનનેવાલા...'** ક્યા કહતે હૈં? તીન લોકમેં અપની કોઈ ચીજ હૈ ઐસા માનનેવાલા આત્મા નહીં હૈ. અપને સિવા-અલાવા સબ ચીજ, વિકલ્પસે લેકર કોઈ ચીજ મેરી હૈ, ઐસા મુનિ, સમકિતી માનતે નહીં. આહા..હા..! **'ઐસા તીન લોકકો જાનનેવાલા તેરા તત્ત્વ હૈ...'** જાનનેવાલા તત્ત્વ હૈ. તીન લોકમેં કોઈ ચીજકો કરે, બનાવે, રચે, વ્યવસ્થા કરે વ્યવસ્થાપક હોકર (ઐસા તત્ત્વ નહીં હૈ). સેઠને કહા થા ન? વ્યવસ્થાપક. પ્રશ્ન કિયા થા. કિસીકી વ્યવસ્થા કરનેવાલા વ્યવસ્થાપક. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં કિ તેરા તત્ત્વ તો તીન લોકકો જાનનેવાલા તેરા તત્ત્વ હૈ. આહા..! એક દયા, ભક્તિકે રાગસે લેકર પૂરી દુનિયાકો જાનનેકા આત્માકા સ્વભાવ હૈ. રાગકા કરના વહ ભી આત્માકા સ્વભાવ નહીં હૈ. આહા..હા..! અરે..! કબ બૈઠે? '**ઉસકી મહિમા તુઝે ક્યોં નહીં આતી**?' તીન લોકકો જાનનેવાલા તેરા તત્ત્વ હૈ, ઉસકી મહિમા તુઝે ક્યોં નહીં આતી હૈ? આહા..હા..! '**આત્મા સ્વયં હી સર્વસ્વ હૈ,...**' આત્મા સ્વયં હી સર્વસ્વ હૈ. જ્ઞાન વહ, આનંદ વહ, વીર્ય વહ, શાંતિ વહ, પુરુષાર્થ વહ, વહી સબ હૈ. અંદરમેં સબ ભરા હૈ. આહા..હા..! '**આત્મા સ્વયં હી સર્વસ્વ...**' કોઈ ભી અલ્પતા ઉસમેં હૈ નહીં. પૂર્ણાનંદકા નાથ, એક-એક ગુણ પૂર્ણ ઐસે અનંત ગુણકા પૂર્ણ નાથ આત્મા હૈ અંદર. અરેરે..! ઉસકે સામને કભી દેખા નહીં ઔર ઉસકા અનાદર કરકે, જગતકા આદર કરકે (ભટકા). જિસકા આદર કિયા ઉસકા સંયોગ મિલે બિના રહે નહીં. તો પરિભ્રમણમેં રખડેગા. આહા..હા..!

યહાં તો કહતે હૈં, '**આત્મા સ્વયં હી સર્વસ્વ હૈ, અપનેમેં હી સબ ભરા હૈ.**' હૈ? અપનેમેં હી. અપની ચીજમેં હી સબ ભરા હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદ ભરા હૈ, અતીન્દ્રિય શાંતિ ભરી હૈ, અનંત જ્ઞાન હૈ, અનંત દર્શન હૈ, અનંત વીર્ય હૈ.. ઓહો.! અનંત દર્શનઉપયોગ હૈ, અનંત પ્રભુતા હૈ, અનંત પરમેશ્વરતા હૈ. ઐસી અનંત-અનંત શક્તિકા તો ભંડાર તેરા હૈ. આહા..હા..! મૌજૂદગી રખનેવાલી ચીજ હૈ, ઉસકી નજર ન કરે ઔર મૌજૂદ નહીં હૈ, અનિત્ય હૈ (ઉસ પર નજર કરતા હૈ). ક્યોંકિ અપના સ્વભાવ ધ્રુવ હૈ, નિત્ય હૈ, ઐસા પરિણામ જાનતા હૈ. ધ્રુવકો ધ્રુવપને નહીં જાના તો દૂસરી ચીજકો ધ્રુવ કરનેકી ઇચ્છા હૈ. દૂસરી ચીજ હમેશા રહે ઐસી ભાવના હૈ. મેરી ચીજ કાયમ રહે ઐસી ભાવના છોડકર, યહ ચીજ કાયમ રહે (ઐસી ભાવના ભાતા હૈ). આહા..હા..! સમજમેં આયા?

ધ્રુવ તો યહ આત્મા ભગવાન હૈ. ઐસા પર્યાય જાનતી હૈ. વહ પર્યાય ધ્રુવકો નહીં જાનતી હૈ, તબ પરકો કાયમ રખનેકા ભાવ (કરતી હૈ). જૈસે કાયમ સ્વયં રહતા હૈ, અપની ખબર નહીં તો દૂસરી ચીજ કાયમ રહે-સ્ત્રી, કુટુંબ, પરિવાર, લક્ષ્મી, ઈજ્જત, મકાન.. આહા..હા..! જો નાશવાન, ક્ષણમેં નાશવાન (હૈ). આહા..હા..! અપની ધ્રુવતા, અપની નિત્યતા કાયમ રહનેકી ભાવના નહીં હૈ. હૈ કાયમ રહનેવાલી ચીજ, ઉસકી દૃષ્ટિ નહીં હૈ તો પરકો કાયમ રખનેકા ભાવ હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ. પુસ્તકમેં માલ-માલ આ ગયા હૈ. આહા..હા..!

કલ તો એક વૈષ્ણવકા.. કૌન વહ? મકોડી ડૉક્ટર. ડૉક્ટર? રાજકોટ. વ્યાખ્યાનમેં હંમેશા આતે થે. વૈષ્ણવ અન્યમતિ. ઉસને લિખા હૈ, માસિક. બહિનકે જન્મદિનકા

લેખ. વહ ગયા ઔર પઢકર... કલ પત્ર આયા હૈ. આહા..હા..! ઈસમેં ક્યા-ક્યા નહીં હૈ? ઈસમેં સબ ભરા હૈ. આહા..હા..! ઈસ પુસ્તકકો તો.. ક્યા કહા? મ્યુઝિયમમેં (રખના ચાહિયે). સંગ્રહાલય. ઐસા બોલા. ચંદુભાઈ પઢકર સુનાતે થે. યહ રાજકોટસે આયા હૈ. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં, '**અપનેમેં હી સબ ભરા હૈ. આત્મા સારે વિશ્વકા જ્ઞાતા-દૃષ્ટા...**' આહા..હા..! ભગવાન આત્મા સારે વિશ્વકા. સારે અર્થાત્ પૂરા વિશ્વ. વિશ્વ અર્થાત્ સમસ્ત પદાર્થ. દેવ, ગુરુ, શાસ્ત્ર યા સ્ત્રી, કુટુંબ, પરિવાર ઔર યહ શરીર, વાણી ઔર મન. '**સારે વિશ્વકા જ્ઞાતા-દૃષ્ટા...**' હૈ. જાનનેવાલા ઔર દૃષ્ટા-દેખનેવાલા હૈ. '**એવં અનંત શક્તિકા ધારક હૈ.**' ઐસી તો અનંત શક્તિ. જ્ઞાતા-દૃષ્ટા તો હૈ, ઉસકે સિવા અનંત શક્તિકા ધારક હૈ. આહા..હા..! જીવતર શક્તિ, ચિતિ, દર્શિ, જ્ઞાન, સુખ, વીર્ય, પ્રભુત્વ, વિભુત્વ ઐસી અનંત શક્તિકો ધારણ કરનેવાલા હૈ. આત્માકો સમજનેકા પ્રયત્ન નહીં ઔર દૂસરી ચીજમેં પૂરી જિંદગી નિકાલ દે. આહા..હા..! ઉસસે પરિભ્રમણમેં જાયે. જાયે કહાંકા કહાં ભવ કરે.. આહા..હા..! અનંત કાલમેં મનુષ્યપના મિલના મુશ્કિલ. આહા..હા..!

'**ઉસમેં ક્યા કમ હૈ?**' હૈ? ઉસમેં ક્યા કમી હૈ? ભજનમેં નહીં આયા થા?

પ્રભુ મેરે તૂ સબ બાતે પૂરા, પ્રભુ મેરે તૂ સબ બાતે પૂરા.

પરકી આશ કહાં કરે પ્રીતમ, હે પ્રિય આત્મા! અપનેકો છોડકર 'પરકી આશ કહાં કરે પ્રીતમ, કિણ બાતે તૂ અધૂરા?' તૂ કિસ બાતસે અધૂરા હૈ? પ્રભુ! આહા..હા..! ભક્તિ આતી હૈ, ભજન આતા હૈ. હિંમતભાઈ એક બાર બોલે થે. આહા..હા..!

'**ઉસમેં ક્યા કમ હૈ?**' તેરેમેં ક્યા કમી હૈ? પ્રભુ! અનંત આનંદ, અનંત જ્ઞાન, અનંત શાંતિ, અનંત સ્વચ્છતા, અનંત પ્રભુતા-પરમેશ્વરતા (ભરી હૈ). તુમ પરમેશ્વર હો, ભગવાન હો. આહા..હા..! ઐસી શક્તિ ઔર સ્વભાવ તેરા અંદરમેં પડા હૈ. '**સર્વ ઋદ્ધિ ઉસીમેં હૈ.**' આનંદકી, જ્ઞાનકી, શાંતિકી ઋદ્ધિ આત્માકી સબ ઋદ્ધિ તેરેમેં હૈ. '**તો ફિર બાહ્ય ઋદ્ધિકા ક્યા કામ હૈ?**' આહા..હા..! તો ફિર બાહ્ય ઋદ્ધિકા ક્યા કામ હૈ? તેરેમેં અંદર અનંત શાંતિ આદિ સમૃદ્ધિકી ઋદ્ધિ ભરી હૈ. અનંત! તો ફિર તુઝે બાહ્યકા ક્યા કામ હૈ? પ્રભુ! કઠિન બાત. ક્રિયાકાંડ કરે તો ઉસે સૂઝ પડે. વ્રત કરે, તપસ્યા કરે, આહા..હા..! વહ તો રાગકી મંદતા હૈ, કોઈ ધર્મ તો હૈ નહીં. આહા..હા..!

વહ યહાં કહતે હૈં, '**જિસે બાહ્ય પદાર્થોમેં કૌતૂહલ હૈ...**' જિસકો બાહ્ય પદાર્થમેં... આહા..હા..! અપને સિવા કોઈ ભી ચીજમેં વિસ્મયતા હૈ, કૌતૂહલ હૈ, ઠીક હૈ, આશ્ચર્ય

હૈ, ઐસા હૈ ઉસકો આત્માકા અનાદર હૈ. '**ઉસે અંતરકી રુચિ નહીં હૈ.**' હૈ? આહા..હા..! '**જિસે બાહ્ય પદાર્થોમેં કૌતૂહલ હૈ...**' કૌતૂહલ નામ વિસ્મયતા, અધિકતા, આશ્ચર્યતા, વિશેષતા, અપને સિવા બાહ્ય પદાર્થમેં કુછ ભી વિશેષ, વિસ્મય, આશ્ચર્ય લગે,.. આહા..હા..! ઉસે અંતરકી રુચિ નહીં. આહા..હા..! ઉસે અંતરમેં આત્મા અનંત ઋદ્ધિકા ધની હૈ, ઉસકી રુચિ નહીં હૈ.

'**અંતરકી રુચિકે બિના અંતરમેં નહીં પહુંચા જાતા,...**' આહા..હા..! અંતર સ્વભાવ ચૈતન્યમૂર્તિ પ્રભુ, ઉસકી રુચિ બિના.. ક્યોંકિ રુચિ અનુયાયી વીર્ય. જહાં રુચિ હૈ, વહાં વીર્ય કામ કરતા હૈ. જિસ ઓરકી રુચિ હૈ વહાં પુરુષાર્થ કામ કરતા હૈ. જો આત્માકી રુચિ હો તો પુરુષાર્થ વહાં કામ કરે. બાહ્યમેં રુચિ હૈ તો પુરુષાર્થ બાહ્યમેં કામ કરતા હૈ. ભાવમેં. કામ કર નહીં સકતા. આહા..હા..! અકેલે હીરે ભરે હૈં!! આહા..! હીરેકા.. મકોડી કહા ન? ડૉક્ટર, વૈષ્ણવ. રાજકોટમેં નવરંગભાઈકે યહાં આયે. ઉસકા પત્ર આયા, ઈસ બાર માસિક પત્ર પઢકર. અપના માસિક હૈ ન? આત્મ ધર્મ. બહિનકે જન્મ દિવસકા પઢકર ખુશ હો ગયા. આહા..હા..! ઈસમેં ક્યા હૈ! બહિનકે વચનામૃતમેં ક્યા બાકી હૈ? ઓહો..! વૈષ્ણવ. મધ્યસ્થ આદમી હો, કુછ સત્યકી જિજ્ઞાસા કરનેકી રુચિ હો, કુછ રુચિ હો તો ઉસકો મહિમા આયે બિના રહે નહીં. આહા..હા..! યહ ચીજ!

'**અંતરકી રુચિકે બિના અંતરમેં નહીં પહુંચા જાતા,...**' આહા..હા..! બાહરકી રુચિમેં બાહર હી રુક જાતા હૈ. અંતરકી રુચિ બિના અંતરમેં જા સકતા નહીં. આહા..હા..! જ્ઞાનકા સૂક્ષ્મ ઉપયોગ કરકે અંદરમેં પકડના, વહ રુચિ બિના હો સકતા નહીં. આહા..હા..! રુચિ કહીં રુક ગઈ હૈ. જો અંતરમેં પકડનેકી શક્તિ નહીં હૈ, તો રુચિ કહીં ન કહીં અટક ગઈ હૈ. આહા..હા..! ઉસકો છોડકર અંદરમેં જાતા નહીં. આહા..હા..! '**રુચિકે બિના અંતરમેં નહીં પહુંચા જાતા, સુખ પ્રગટ નહીં હોતા.**' અંતરમેં ગયે બિના આનંદ નહીં આતા. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- કાલલબ્ધિ નથી પાકી.

ઉત્તર :- નહીં, નહીં, નહીં. પત્ર ઐસા તો પહલે હમારે પાસ આતા થા. મૈં તો ઉસકો ઐસા જવાબ દેતા થા કિ કાલલબ્ધિ તુમને ભાષા સુન લી હૈ ન? કાલલબ્ધિકા યથાર્થ જ્ઞાન કિયા હૈ? યદિ કાલલબ્ધિકા જ્ઞાન કર લે તો દૃષ્ટિ અંદરમેં ગઈ, ઉસકો કાલલબ્ધિકા જ્ઞાન હોતા હૈ. યહ (ચર્ચા) તો હમારે સાથ (સંવત) ૧૯૯૦કી સાલસે રાજકોટમેં સંપ્રદાયમેં ચલતી થી. કાલલબ્ધિ હોગી તબ ચલે. અરે..! સંપ્રદાયમેં પહલે ચલતી થી ન. (સંવત) ૧૯૭૨કી સાલ, ૭૨કી સાલ. કિતને સાલ હુએ? ૬૪. સાઠ

ઔર ચાર. હમારે ગુરુભાઈ બારંબાર ઐસા કહતે થે કિ ભગવાન કેવલીને દેખા હોગા તબ પુરુષાર્થ હોગા. અપને ક્યા કરે? ઐસા કહતે થે. યહ તો ૭૨કી સાલ. સેઠ! આહા..હા..! હમ તો સુનતે થે. દો સાલકી દીક્ષા (થી). ૧૯૭૦મેં દીક્ષા (લી). ૧૯૭૨ તક દો સાલ સુના. ભગવાનને દેખા હોગા વૈસા હોગા, અપને ક્યા કરે? અરે..! મૈંને કહા, સુનો! દો સાલ સુના. અબ મુજસે રહા નહીં જાતા.

ભગવાન કેવલજ્ઞાની જગતમેં હૈં, એક જ્ઞાનગુણકી એક પર્યાયમેં તીન કાલ તીન લોક જાનતે હૈં, ઐસી પર્યાયકી સત્તા જગતમેં હૈ, ઐસા સ્વીકાર કિયે બિના કેવલીને દેખા વૈસા હોગા, ઐસા કહાંસે આયા? સેઠ! કેવલીને દેખા, તો કેવલજ્ઞાની હૈ ઐસી પ્રતીતિ હૈ? પ્રતીતિકે બિના તૂ ઐસે હી બાત કરતા હૈ. આહા..હા..! કિસે પડી હૈ? બહુત ચલી થી. હમારે ગુરુ તો બેચારે ભદ્રિક થે. બહુત ગંભીર થે. ઉન્હેં યહ બાત માલૂમ નહીં થી. આહા..હા..!

ભગવાનને દેખા વૈસા હોગા. બાત તો ઐસી હી હૈ. સ્વામી કાર્તિકેયમેં લિખા હૈ. સ્વામી કાર્તિકેય. જૈસા ભગવાનને દેખા, જિસ સમય, જિસ કાલમેં જહાં હોગા વહ હોગા. ઉસમેં શંકા કરે વહ મિથ્યાદૃષ્ટિ હૈ. પરંતુ ઉસકી દૃષ્ટિ હૈ કહાં? આહા..હા..! ભગવાનને દેખા તો ભગવાનકી દૃષ્ટિ, ભગવાનકા જો જ્ઞાન હૈ, ઉસ જ્ઞાનકી જિસકો પ્રતીતિ હુઈ,.. આહા..હા..! ઐસે હી બાત કરે... કાલલબ્ધિકા આતા હૈ ઉસમેં- કલશટીકામેં. દૂસરી જગહ કાલલબ્ધિ આદિ આતા હૈ. કાલલબ્ધિ આદિ. યહાં અકેલી કાલલબ્ધિ લી હૈ. પરંતુ કાલલબ્ધિ.. બાપૂ! સંસારકે કોઈ કામમેં તૂ કભી ઐસા વિચાર કરતા હૈ કિ કાલલબ્ધિ પકી નહીં, ઈસલિયે કામ નહીં હુઆ. વહાં તૂ ઐસા વિચાર કરતા હૈ? ઔર આત્માકે ધર્મકા વિચાર કરતા હૈ, તબ કાલલબ્ધિ પકેગી તબ ધર્મ હોગા. તુઝે આત્માકી રુચિ નહીં હૈ. આહા..હા..! સંસારકા કામ કરનેમેં કભી વિચાર કરતા હૈ? કિ કાલલબ્ધિ હોગી તબ મિલેગા, પૈસા મિલેગા, સ્ત્રી મિલેગી, ઈજ્જત મિલેગી, ઐસા વિચાર કરતા હૈ? વહાં તો કહતા હૈ, મૈં પુરુષાર્થ કરુંગા તો મિલેગા. આહા..હા..! તેરા પાગલપન તો દેખ. યે પાગલપના! પરકી ચીજમેં તુઝે કાલકી દરકાર નહીં ઔર તેરી ચીજમેં કાલકી દરકાર! ઔર તેરા પુરુષાર્થ જબ અંદરમેં જાયેગા, તેરી કાલલબ્ધિ પક જાયેગી.

ટોડરમલજી તો વહાં તક કહતે હૈં, મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશકમેં, આહા..હા..! કાલલબ્ધિ ઔર ભવિતવ્યતા કોઈ વસ્તુ નહીં હૈ, ઐસા લિખા હૈ. જિસ સમય તૂ કામ કરેગા, વહ કાલલબ્ધિ. ઔર ઉસ સમય ભાવ આયા વહ ભવ્યત્વતા. મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશક. ટોડરમલ. ઓહોહો..! હજારોં બોલકા સ્પષ્ટીકરણ કિયા હૈ. ઐસા સ્પષ્ટીકરણ કરતે-

કરતે બ્રાહ્મણમેં વિરોધ હો ગયા. બ્રાહ્મણમેં વિરોધ હો ગયા તો બ્રાહ્મણને ઐસા કિયા કિ ઉસકી... ક્યા કહતે હૈં? જેબમેં શંકરકી મૂર્તિ રખ દી. ગુપ્તતાસે. ઔર રાતકો રાજાકો કહા, પ્રભુ! યહ શંકરકી મૂર્તિકા અનાદર કરતે હૈં. કૌન જાને કૈસા કાલ! આહા..હા..! રાજાને હુકુમ કિયા, હાથીકે પૈરોં તલે કુચલ દો. અરર..ર..! મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશક બનાનેવાલે. રાજાને હુકુમ કર દિયા, હમારે પરમેશ્વરકા અનાદર કરતે હો, મૂર્તિ જેબમેં રખતે હો? ગુંજા.. ગુંજા સમજે? જેબ. આહા..હા..!

હાથીકો કહા, ઈસે માર દે. હાથી મારતા નહીં થા. હાથી ડરતા થા બેચારા. અરેરે..! ઈસ મનુષ્યકો કૂચલ દૂં? ટોડરમલજી બોલે, અરે..! હાથી! રાજાકો દરકાર નહીં હૈ તો તુઝે ક્યોં દરકાર હોતી હૈ? પૈર રખ દે. પૈર મેરે પર રખ. પૈર રખા, કૂચલ દિયા. દેહ છૂટ ગયા. આહા..હા..! ઐસા કાલ. ઉસ વક્ત કોઈ જૈન હોગા, નહીં હોગા, ક્યા (હોગા)? જૈન બિનાકી નગરી તો હોગી નહીં. પરંતુ રાજાકા હુકમ હુઆ વહાં..

ઈસલિયે વે કહતે હૈં, વહાં કાલલબ્ધિ નહીં દેખતા. આત્મામેં પુરુષાર્થ કરના હૈ વહાં કાલલબ્ધિ દેખે તો ઉસકો આત્માકી દરકાર, રુચિ હૈ નહીં. આહા..! વહ કહા, દેખો! **'અંતરકી રુચિકે બિના અંતરમેં નહીં પહુંચા જાતા, સુખ પ્રગટ નહીં હોતા.'** ૩૯૬ હુઆ ન? વિશેષ કહેંગે...

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા સુદ-૧૧, શનિવાર, તા. ૨૦-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩૯૭, ૩૯૮. પ્રવચન નં. ૩૯

આજ સાતવાં દિન હૈ. તપ, તપ. પહલે નવકાર લેના હૈ ન? ણમો લોએ સવ્વ ત્રિકાલવર્તી અરિહંતાણં ઐસા બોલે. ઐસા પાઠ હૈ. ષટ્‌ખંડાગમમેં ઐસા પાઠ હૈ કિ ણમો લોએ સવ્વ સાહૂણં જો કહતે હૈં, વહ પાંચોંમેં લાગૂ પડતા હૈ. ઈસકે અતિરિક્ત ત્રિકાલવર્તીકો ભી (લે સકતે હૈં). ણમો લોએ સવ્વ ત્રિકાલવર્તી અરિહંતાણં. ઐસા પાઠ હૈ. આહા..હા..! ણમો લોએ સવ્વ ત્રિકાલવર્તી સિદ્ધાણં. ઐસા પાઠ હૈ. વહ તો પાઠકો છોટા કરકે ઐસા બોલનેમેં આયા. ણમો લોએ સવ્વ ત્રિકાલવર્તી આઈરિયાણં. ણમો લોએ સવ્વ ત્રિકાલવર્તી ઉવ્વજ્ઝાયાણં, ણમો લોએ સવ્વ ત્રિકાલવર્તી સાહૂણં. ત્રિકાલવર્તી. આહા..હા..! તીન કાલમેં વર્તનેવાલે પંચ પરમેષ્ઠી. અભી કોઈ તો નર્કમેં પડા હો. પરંતુ હમ તો ત્રિકાલવર્તી પંચ પરમેષ્ઠીકો નમસ્કાર કરતે હૈં. આહાહા..!

આજ સાતવાં દિવસ હૈ. તપ.. તપ. તપ કિસકો કહતે હૈં? કઠિન બાત હૈ, ભાઈ!

इहपरलोयसुहाणं, णिरवेक्खो जो करेदि समभावो।
विविहं कायकिलेसं, तवधम्मो णिम्मलो तस्स।।४००।।

અન્વયાર્થ :- 'જો મુનિ ઈસ લોક પરલોક સુખકી અપેક્ષાસે રહિત...' આહા..હા..! **'સુખ-દુઃખ, શત્રુ-મિત્ર, તૃણ-કંચન, નિંદા-પ્રશંસા આદિમેં રાગદ્વેષ રહિત સમભાવી હોતા હુઆ...'** આહા..હા..! અપનેમેં ચારિત્રકા ઉદ્યમ ઔર ઉપયોગ કરતા હૈ વહ તપ હૈ. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! જિસકો સમ્યગ્દર્શન હુઆ હો, ઉસકો ચારિત્ર હુઆ હો અંતરમેં, ઉસ ચારિત્રમેં **'ચારિત્રકે લિયે જો ઉદ્યમ ઔર ઉપયોગ કરતા હૈ સો તપ કહા હૈ.'** યહ કભી સુના નહીં હોગા. સેઠ હૈ, અગ્રેસર હૈ. પાઠ હૈ. **'ચારિત્રકે લિયે...'** અંદર આત્મદર્શન હુઆ હો, સમ્યગ્દર્શન, સમ્યગ્જ્ઞાન તદુપરાંત સ્વરૂપકી રમણતા ચારિત્ર, નગ્નદશા દિગંબર દશા ઔર અંતરમેં દિગંબર વિકલ્પ રહિત દશા, ઉસ **'ચારિત્રકે લિયે જો ઉદ્યમ ઔર ઉપયોગ કરતા હૈ સો તપ કહા હૈ.'** આહા..હા..! યહ ઉપવાસાદિ કરના વહ તો સાધારણ રાગકી મંદતા કદાચિત્ હો તો શુભ-પુણ્ય હૈ. ધર્મ-બર્મ હૈ નહીં.

મુમુક્ષુ :- ધર્મ માનકર કરતે હૈં.

ઉત્તર :- ભ્રમણા હૈ ન.

યહાં તો આચાર્ય યહ કહતે હૈં. ચારિત્રકે લિયે જો ઉદ્યમ ઔર ઉપયોગ કરતા હૈ વહ તપ હૈ. **'ઈસલિયે આત્માકી વિભાવપરિણતિકે સંસ્કારકો મિટાનેકે લિયે ઉદ્યમ કરતા હૈ. અપને શુદ્ધસ્વરૂપ ઉપયોગમેં ચારિત્રમેં રોકતા હૈ,...'** ગજબ બાત હૈ! અપને શુદ્ધાત્મ ઉપયોગકો... દયા, દાન, વ્રત, તપ, ભક્તિ શુભભાવ, ઉપવાસાદિ શુભભાવ, વહ કોઈ તપ નહીં હૈ. આહા..હા..! તપ તો સર્વજ્ઞ ભગવાન ત્રિલોકનાથ ઉસકો કહતે હૈં, અપને શુદ્ધસ્વરૂપ ઉપયોગકો ચારિત્રમેં રોકતા હૈ. આહા..હા..! ક્યા કહા? અપના શુદ્ધસ્વરૂપ ઉપયોગ. પુણ્ય-પાપ, શુભ-અશુભ રાગ વિકલ્પ નહીં. મૈં ઉપવાસ કરું, યહ કરું ઐસા જો વિકલ્પ હૈ વહ ભી નહીં. ઉપ-વાસ. ઉપ નામ આત્મામેં સમીપમેં બસના. આનંદસ્વરૂપ ભગવાન આત્મા... આહા..હા..! ઉસમેં શુદ્ધસ્વરૂપ ઉપયોગકો. શુભ નહીં. દયા, દાન, વ્રત, તપકા વિકલ્પ હૈ વહ શુભરાગ હૈ. વહ તપ નહીં હૈ. તપ તો ઉસકો યહાં કહા (કિ) અપને શુદ્ધસ્વરૂપ ઉપયોગકો ચારિત્રમેં રોકના. આહા..હા..! અપના સ્વરૂપ શુદ્ધ, સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ, ઉસસે અતિરિક્ત સ્વરૂપકી રમણતાકા ચારિત્ર હોતા હૈ, ઉસમેં ઉપયોગકો રોકના વહ તપ હૈ. આહા..હા..! પૂરી વ્યાખ્યા હી અલગ હૈ. હૈ? મૂલ પાઠ હૈ.

દો બાત (કહી). એક તો યહ આયા કિ ચારિત્રકે લિયે જો ઉદ્યમ ઔર ઉપયોગ કરતા હૈ વહ તપ હૈ. પરંતુ અભી સમ્યગ્દર્શનકા ઠિકાના નહીં હૈ, (તો) ચારિત્ર તો હૈ કહાં? આહા..હા..! યહાં સમ્યગ્દર્શન સહિત ચારિત્ર-અંદરકી રમણતા, આનંદમેં રમણતા, ઉસ ચારિત્રકે લિયે જો ઉદ્યમ ઔર ઉપયોગ કરતા હૈ, ઉસે તપ કહા હૈ. આહા..હા..! રામજીભાઈ! કભી સુના નહીં હૈ. દૂસરી બાતેં સુનકર ચલ દિયે.

દો બાત (કહી). એક તો અપને ચારિત્રકે લિયે ઉદ્યમ ઔર ઉપયોગ (કરે) વહ તપ. દૂસરા અપને શુદ્ધાત્મ ઉપયોગકો ચારિત્રમેં રોકના. આહા..હા..! આત્મા સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ અનંત સર્વાંગ અતીન્દ્રિય આનંદ ઔર જ્ઞાનસે ભરા પડા હૈ. ઉસકા ભાન અનુભવ કરકે સ્વરૂપમેં રમના ચારિત્ર હૈ. ઉસ ચારિત્રકે લિયે વિશેષ ઉદ્યમ કરના, **'શુદ્ધસ્વરૂપ ઉપયોગકો ચારિત્રમેં રોકતા હૈ, બલપૂર્વક રોકતા હૈ ઐસા બલ કરના હી તપ હૈ.'** સ્વામી કાર્તિકેયમેં (હૈ). પુરાના પુસ્તક હૈ. સમયસારસે ભી ૨૦૦ સાલ પહલેકા પુસ્તક હૈ. આહા..હા..! ઉસકા નામ તપ ધર્મ હૈ. દસલક્ષણી ધર્મમેં સાતવાં તપ ધર્મ ચારિત્રમેં ઉદ્યમ કરના. અંદરમેં ચારિત્ર તો હૈ, ઉસકી બાત હૈ. જિસકો ચારિત્ર નહીં હૈ, દર્શન નહીં હૈ, સમ્યગ્દર્શન નહીં હૈ, ઉસકી બાત નહીં હૈ. આહા..હા..!

અંતરમેં સમ્યગ્દર્શન-આત્માકે દર્શનપૂર્વક જો સ્વરૂપમેં ચારિત્ર-રમણતા દશા હૈ, ઉસમેં શુદ્ધઉપયોગકો રોકના. શુભ ઔર અશુભભાવમેં જાને નહીં દેના, ઉસકા નામ યહાં તપ કહતે હૈં. ઈસ તપકો સાતવાં ધર્મ કહનેમેં આયા હૈ. કઠિન વ્યાખ્યા. તપકી વ્યાખ્યા કઠિન (હૈ). એક ઉપવાસ કર દિયા યા દસ ઉપવાસ કિયે યા રસ છોડ દિયા, રસ ખાયા નહીં તો હો ગયા તપ. પ્રભુ! સર્વજ્ઞદેવ ત્રિલોકનાથકી દિવ્યધ્વનિમેં ચારિત્રમેં જો ઉદ્યમ, ઉત્તમ ઉદ્યમ, ચારિત્રમેં ઉત્તમ ઉદ્યમ (કરતા હૈ), ઉસકા નામ ભગવાન તપ કહતે હૈં. સેઠને કભી સુના નહીં હૈ. હૈ તો અગ્રેસર.

મુમુક્ષુ :- કોઈ સુનાનેવાલા..

ઉત્તર :- આયે હૈં ન, અભી આતે હૈં. બાત બહુત કઠિન હૈ, સેઠ! માર્ગ બહુત અલગ જાતકા હૈ. આહા..હા..! દુનિયા કહીં ચલતી હૈ, માર્ગ કહીં પડા હૈ. આહા..હા..! તપકી વ્યાખ્યા યહ. સેઠ! મકખનલાલજી! કભી સુના હી નહીં વહાં.

મુમુક્ષુ :- પૂરી માન્યતા..

ઉત્તર :- પૂરી અલગ હૈ, બાત સચ્ચી. પૂરી માન્યતા અલગ હૈ, પ્રભુ! સબકા કલ્યાણ હોઓ! માર્ગ તો કોઈ દૂસરી ચીજ હૈ, ભાઈ! આહા..! કલ્યાણ ઐસે હોતા નહીં. અપના સ્વરૂપ શુદ્ધ સ્વરૂપ, પુણ્ય-પાપકે વિકલ્પસે-ભાવસે રહિત, ઐસી દૃષ્ટિ હોકર ઉસમેં ચારિત્ર નામ રમણતા કરના, ઉસ રમણતામેં ઉદ્યમ વિશેષ કરના ઉસકા નામ તપ કહતે હૈં. કભી સુના ભી નહીં હોગા. .. સેઠ! બાત તો હૈ, ભગવાન! આહા..હા..! અરેરે..!

તીન લોકકે નાથ,.. યહ મુનિરાજ કહતે હૈં. કુંદકુંદાચાર્યકો દો હજાર સાલ હુએ. ઉસકે ૨૦૦ સાલ પહલે સ્વામી કાર્તિકેય હુએ. મુનિ હુએ. સ્વામી કાર્તિકેય. બહુત ઉપદ્રવ થા, ઉસમેં દેહ છૂટ ગયા. સ્વામી કાર્તિકેયને યહ બનાયા હૈ. ઉસમેં યહ વ્યાખ્યા કી હૈ. આહા..હા..! અબ અપને બહિનશ્રીકે વચનામૃત-૩૯૭. ૩૯૬ હો ગયા.

ચૈતન્ય મેરા દેવ હૈ; ઉસીકો મૈં દેખતા હૂં. દૂસરા કુછ મુઝે દિખતા હી નહીં હૈ ન! -ઐસા દ્રવ્ય પર જોર આયે, દ્રવ્યકી હી અધિકતા રહે, તો સબ નિર્મલ હોતા જાતા હૈ. સ્વયં અપનેમેં ગયા, એકત્વબુદ્ધિ ટૂટ ગઈ, વહાં સબ રસ ઢીલે હો ગયે. સ્વરૂપકા રસ પ્રગટ હોને પર અન્ય રસમેં અનંત ફીકાપન આ ગયા. ન્યારા, સબસે ન્યારા હો જાનેસે સંસારકા રસ ઘટકર અનંતવાં ભાગ રહ ગયા. સારી દિશા પલટ ગઈ. ૩૯૭.

૩૯૭. આહા..હા..! **'ચૈતન્ય મેરા દેવ હૈ;...'** આહા..હા..! ધર્મીજીવ ઐસા માનતે હૈં કિ ચૈતન્ય મેરા દેવ હૈ. અરિહંત દેવ તો વ્યવહાર દેવ હૈ. આહા..હા..! હૈ? યહ બહિનકે શબ્દ હૈં. અરેરે..! સત્ય બાત સુનને મિલે નહીં. પ્રભુ! દેહ ચલા જાતા હૈ. કિતનોંકા સુનતે હૈં, આજ ઈસકા દેહ છૂટા, આજ યે મર ગયા.. આહા..હા..! કલ નહીં (સુના)? ચીમનભાઈકા ઐસા શરીર થા. ચીનીલાલકે પુત્ર. શરીર દેખો તો હાથી જૈસા શરીર. મજબૂત. ૬૧ વર્ષ દિખે નહીં, માનો ૩૫-૪૦ સાલ હુએ હો. એક મિનટમેં (છૂટ ગયા). સ્ત્રીકો ઐસા કહા કિ ચાય બનાઓ. ઐસા કહા ઔર વહ ચાય બનાને ગઈ, વાપસ આતી હૈ તો કુછ નહીં. આહા..હા..! યહ દેહકી સ્થિતિ. ઉસ દેહકો અપના માનકર જિંદગી નિકાલના. આહા..!

યહાં કહતે હૈં કિ અરિહંત દેવ હૈં વે તો વ્યવહાર હૈ. પુણ્ય, શુભભાવ હૈ. **'ચૈતન્ય મેરા દેવ હૈ;...'** આહા..હા..! શ્લોકમેં આતા હૈ. સ્વયં દેવ. કલશમેં, સમયસારકે કલશમેં આતા હૈ. **'ઉસીકો મૈં દેખતા હું.'** આહા..હા..! **'ચૈતન્ય મેરા દેવ હૈ;...'** જાનનશક્તિ-સ્વભાવ, જો જાનના.. જાનના.. જાનના ઐસા ઉપયોગ અથવા સ્વરૂપ ચૈતન્યદ્રવ્ય વસ્તુ હૈ, વહ પુણ્ય-પાપકે રાગસે ભિન્ન હૈ. વહી મેરા દેવ હૈ, ઐસા ધર્મી માનતે હૈં. આહા..હા..! ઉસીમેં મૈં દેખતા હું. **'ઉસીકો મૈં દેખતા હું.'** આહા..હા..! ચૈતન્ય મેરા દેવ હૈ, ઉસીકો મૈં દેખતા હું. પરકો નહીં. આહા..હા..! ઐસી બાત, બહિનકી વાણી (હૈ). અન્યમતિ પઢતે હૈં તો ભી ઉનકો ઐસા હો જાતા હૈ, યે ક્યા! અમૃત ભરા હૈ! આહા..હા..!

'દૂસરા કુછ મુઝે દિખતા હી નહીં ન!' આહા..હા..! ચૈતન્ય મેરા ભગવાન શુદ્ધ ચૈતન્યપ્રભુ પુણ્ય ઔર પાપ, શુભાશુભ ભાવસે રહિત ચીજ, વહ મેરા દેવ હૈ. **'દૂસરા કુછ મુઝે દિખતા હી નહીં ન!'** આહા..હા..! મેરેકો તો યહ દિખતા હૈ. દૂસરી ચીજ દિખતી નહીં. દૂસરી ચીજ તો અપની દેખનેકી શક્તિમેં દિખતી હૈ. દૂસરી ચીજ અપની દેખનેકી શક્તિમેં દિખતી હૈ. વહ તો અપની શક્તિ હૈ. પરસે નહીં. આહા..હા..! સમજમેં આયા? આહા..! **'દૂસરા કુછ મુઝે દિખતા હી નહીં ન!-ઐસા દ્રવ્ય પર...'** દ્રવ્ય યાની વસ્તુ. ત્રિકાલી સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ ચૈતન્યદેવ અપ્પા. તારણસ્વામીને કહા હૈ, અપ્પા સો પરમપ્પા. ઉસકી ભી કહાં ખબર હૈ સુનનેવાલોંકો. સેઠ બરાબર... ઉસમેં શબ્દ હૈ. અપ્પા સો પરમપ્પા. આત્મા સો પરમાત્મા હૈ. ઐસા બહુત આતા હૈ. જ્ઞાનસમુચ્ચય સાર. અપને વ્યાખ્યાન હો ગયે હૈં. આહા..હા..! યહ તો અલૌકિક બાતેં હૈં, ભાઈ! જન્મ-મરણ રહિત હોનેકી બાત હૈ, યહાં તો દૂસરી બાત હૈ નહીં. જિસમેં જન્મ-મરણ એક ભી ભવ કરનેકા ભાવ (હૈ), ઉસકો અનંત ભવ કરનેકા

ભાવ હૈ. આહા..હા..! જિસકો અપને ચૈતન્યકે સિવા, કહીં પર ભી પ્રેમ રહ ગયા અંદરમેં ઔર આત્મા રહ ગયા (તો) પરિભ્રમણ કરેગા.

યહાં તો કહતે હૈં, **'ઐસા દ્રવ્ય પર જોર આયે,...'** દ્રવ્ય અપની ચીજ પર, મૈં હી મેરા દેવ હું ઔર મૈં મુઝે દેખતા હું, **'ઐસા દ્રવ્ય પર જોર આયે,...'** દ્રવ્ય અર્થાત્ વસ્તુ. ત્રિકાલી તત્ત્વ, ઉસ પર જોર આયે. **'દ્રવ્યકી હી અધિકતા રહે,...'** સર્વ સ્થાનમેં કહીં ભી હો, પરંતુ અપને દ્રવ્યકી અધિકતા રહે, ગુણભેદકી અધિકતા ભી ન રહે. તો રાગકી, દયા, દાનકી ઔર પરકી અધિકતા રહે, વહ તો મિથ્યાત્વ હૈ. આહા..હા..! ગજબ બાત હૈ! **'ઐસા દ્રવ્ય પર જોર આયે, દ્રવ્યકી હી અધિકતા રહે, તો સબ નિર્મલ હોતા જાતા હૈ.'** તો આત્માકે જો અનંત ગુણ હૈં, વહ પર્યાયમેં-અવસ્થામેં નિર્મલ હોતે જાતે હૈં. આહા..હા..! બહુત માલ-માલ ભરા હૈ.

મુમુક્ષુ :- દૃષ્ટિકા જોર હૈ.

ઉત્તર :- દૃષ્ટિકા જોર વહી ચીજ ઔર વહી દ્રવ્ય. દૃષ્ટિકા જોર હૈ, પરંતુ દૃષ્ટિ કહાં હૈ? દ્રવ્ય (પર હૈ).

ત્રિકાલી વસ્તુ અખંડાનંદ પ્રભુ જ્ઞાયકભાવ ત્રિકાલી સત્તા સનાતન પ્રભુ, ઉસકી દૃષ્ટિ (હુયી), હોના **'તો સબ નિર્મલ હોતા જાતા હૈ. સ્વયં અપનેમેં ગયા,...'** આહા..હા..! પુણ્ય-પાપ, શુભાશુભ રાગસે ભી રહિત **'સ્વયં અપનેમેં ગયા,...'** આહા..હા..! સ્વયં, કિસીકી મદદ બિના. દેવ, ગુરુ ઔર શાસ્ત્રકી મદદ બિના. આહા..હા..! .. આના પડે, પરંતુ યહાં તો યહ બાત હૈ. નહીંતર ઐસે પર્યુષણમેં તો ઉપવાસકી બાત કરતે હો, યહ કરના, વહ કરો, યહ કરો, વહ કરો.. ફિર ઉસકા મહોત્સવ કરો. અરે..! પ્રભુ! વહ સબ બાહ્યકી ક્રિયા અપની હૈ નહીં.

યહાં તો કહતે હૈં, **'સ્વયં અપનેમેં ગયા,...'** અપનેમેં અપનેસે અંતરમેં ગયા. આહા..હા..! બહુત સૂક્ષ્મ શબ્દ હૈ. સ્વયં અર્થાત્ આત્મા. અપનેમેં અર્થાત્ શુદ્ધ ચૈતન્યમેં અંદર દૃષ્ટિ ગઈ, ઉસમેં કિસીકા સહારા હૈ નહીં. આહા..હા..! સમજમેં આયા? ઈસે ઉત્કીર્ણ કરનેવાલે હૈં. સબ શબ્દ ઉત્કીર્ણ હોંગે. આહા..હા..! લોગ કહતે થે, સુનના હૈ. હમને કહા નહીં. કભી કુછ કહા નહીં, એક પુસ્તક બનાનેકો કહા, યહ પુસ્તક બહિનકા. એક લાખ પુસ્તક બનાઓ, કહા. ઓહોહો..! યહ ચીજ બાહર આ ગયી. આહા..હા..! ઉસે કોઈ ગિને નહીં, જાને નહીં ઔર વસ્તુ બાહર આ ગયી. આહા..હા..!

'સ્વયં અપનેમેં ગયા,...' ક્યા કહા? આત્મા આનંદ ઔર જ્ઞાનસ્વરૂપ, વહ સ્વયં અપનેસે વિકલ્પ શુભરાગકા ભી સહારા નહીં, દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્ર તો પર રહ ગયે, ઉનકા તો સહારા નહીં (હૈ). **'સ્વયં અપનેમેં ગયા, એકત્વબુદ્ધિ ટૂટ ગઈ,...'** આહા..હા..!

રાગ, શુભરાગ હો યા અશુભ, ઉસસે એકત્વપના ટૂટ ગયા. આહા..હા..! ઐસી બાત.

વહ ભાઈ કહતે થે ન? દેવીલાલજી, દેવલીલાજી. એક-દો પૈરાગ્રાફ હૈ, ઉસે સૌ બાર પઢા. સૌ બાર. દેવીલાલજી કહતે થે. ઐસે દો બાર પઢા. પોપટભાઈને ચાર બાર પઢા. પોપટભાઈકા યહાં અભી કોઈ નહીં હૈ ન? પોપટભાઈકો છઃ પુત્ર. ઔર કોઈ તો ઐસા કહતા થા, એક-એક પુત્રકે પાસ એક-એક ક્રોડ હૈ. છઃ પુત્રકે પાસ છઃ ક્રોડ હૈં. અભી પ્રવીણભાઈ આયે થે ન? વહ તો બડા ક્રોડપતિ હૈ. આહા..હા..! પાંચ-પાંચ લાખકા તો રહનેકા મકાન. સબકે અલગ-અલગ હૈ. પાંચ-પાંચ લાખકા એક. ઉસકે પિતાજી ચલ બસે, વહ અલગ. આહા..હા..! ઉસને યહ પુસ્તક ચાર બાર પઢા. સેઠ! ક્રોડપતિ છ-છ પુત્ર બડે. થાના હૈ ન? મુંબઈમેં. થાના ગાંવ હૈ ન? મુંબઈમેં હૈ. વહાં ઉસકી પત્થરકી પંદ્રહ લાખકી બડી દુકાન હૈ, કારખાના હૈ. ઉસકે સિવા દૂસરે કારખાને ભી બહુત હૈં. આહા..હા..! ઈસે ચાર બાર પઢા. ચલ બસે. પોપટભાઈ ક્રોડપતિ ચલ બસે. યહાં આતે થે, હંમેશા બૈઠતે થે. યહાં મકાન હૈ. દૂસરા એક મકાન લિયા હૈ. જમીન લી હૈ. અઢાઈ લાખકી. આહા..હા..!

'**સ્વયં અપનેમેં ગયા,...**' આત્મા જ્ઞાનાનંદ સહજાનંદ સ્વરૂપ, વહ સ્વયં અપનેમેં ગયા તો '**એકત્વબુદ્ધિ ટૂટ ગઈ,...**' રાગ દયા, દાન, ચાહે તો ભક્તિ ભગવાનકી (કરે), વહ રાગ હૈ. રાગસે એકત્વબુદ્ધિ ટૂટ ગઈ. રાગ મેરી ચીજ હી નહીં હૈ. આહા..હા..! વહ તો પુદ્ગલ વ્યાપક હોકર બના હૈ. આહા..હા..! ઐસા સમયસારમેં આતા હૈ. જૈસે કુમ્હાર ઘડા બનાતા નહીં. ઘડા તો મિટ્ટીસે બનતા હૈ. ઘડા મિટ્ટીસે બનતા હૈ. કુમ્હારસે નહીં. ઐસે રાગ અપનેસે નહીં, પુદ્ગલસે હોતા હૈ. મૈં તો ઉસકા જાનને-દેખનેવાલા હૂં. આહા..હા..! અરે..! ઐસી બાત!

શરીર નિરોગી હૈ, પૈસા કુછ ઠીક હો, અનુકૂલ કુટુંબ હો તો કુછ સૂઝે નહીં, દૂસરા વિચાર આયે નહીં. અરે..! મૈં કહાં જાઉંગા? દેહ છૂટેગા. આત્મા અનાદિ સનાતન સત્ય વસ્તુ, ઉસકા કભી નાશ નહીં હોતા. કહાં રહેગા? વહ કહતે હૈં, '**એકત્વબુદ્ધિ ટૂટ ગઈ, વહાં સબ રસ ઢીલે હો ગયે.**' આહા..હા..! આત્મા આનંદમૂર્તિ ઔર રાગ વિકલ્પ, દોકા જહાં ભેદજ્ઞાન હો ગયા તો સબ રસ ઢીલે હો ગયે. '**સ્વરૂપકા રસ પ્રગટ હોને પર...**' સ્વરૂપકા રસ આનંદરસ. આહા..હા..! આનંદકા રસ પ્રગટ હોને પર '**અન્ય રસમેં અનંત ફીકાપન આ ગયા.**' આહા..હા..! જહાં પ્રભુકા આનંદકા અતીન્દ્રિયકા રસ આયા, વહાં દૂસરી સબ ચીજકા રસ ફીકા હો ગયા. આહા..હા..! એક મ્યાનમેં દો તલવાર રહ સકતી નહીં. આહા..હા..! વૈસે અપને રસમેં પરકા રસ ઔર પરકે રસમેં અપના રસ, ઐસે નહીં રહ સકતા. જિસકો અપના રસ લગા,

ઉસકો પરકા રસ ટૂટ ગયા. જિસકો પરકા રસ હૈ, ઉસકો અપના રસ હૈ નહીં. આહા..હા..! અકેલે સિદ્ધાંત ભરે હૈં. વીતરાગકી અમૃત વાણી યહ હૈ. અરેરે..!

'સ્વરૂપકા રસ પ્રગટ હોને પર અન્ય રસમેં અનંત ફીકાપન આ ગયા. ન્યારા, સબસે ન્યારા હો જાનેસે...' આહા..હા..! સબસે ન્યારા. દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્રસે ભી ન્યારા. ઉનકી ભક્તિકા ભાવ રાગ, ઉસસે ભી મૈં ન્યારા. અરેરે..! કભી અપની ચીજ ક્યા હૈ ઔર કૈસે પ્રાપ્ત હો, સુનને મિલે નહીં, ઉસકા ભવકા અભાવ કબ હો? ભવકા અભાવ. યહાં કહતે હૈં, **'ન્યારા, સબસે ન્યારા હો જાનેસે સંસારકા રસ ઘટકર અનંતવાં ભાગ રહ ગયા.'** થોડા રહતા હૈ. જબતક વીતરાગ ન હો, કેવલજ્ઞાન ન હો તબ આત્માકા રસ હુઆ, થોડા રાગાદિ રહતા હૈ, શુભ-અશુભ રાગ, અશુભ રાગ ભી જ્ઞાનીકો આ જાતા હૈ, પરંતુ વહ અનંતવેં ભાગમેં રહ ગયા. આહા..હા..! હૈ? **'સબસે ન્યારા હો જાનેસે સંસારકા રસ ઘટકર અનંતવાં ભાગ રહ ગયા.'** અભી કેવલજ્ઞાની પરમાત્મા હુઆ નહીં, તબ તક થોડા રાગ આતા હૈ, પરંતુ રસ ટૂટ ગયા. વહ રાગ મેરા હૈ, ઐસી બુદ્ધિ ટૂટ ગઈ. **'રસ ઘટકર અનંતવાં ભાગ રહ ગયા.'** આહા..હા..! થોડા રાગ હૈ. જબતક વીતરાગ ન હો તો થોડા ભી (રાગ હૈ). લેકિન રાગકા રાગ નહીં હૈ. રાગસે લાભ માનતા નહીં. આહા..હા..! ઐસી ચીજ.

'સારી દિશા પલટ ગઈ.' આહા..હા..! જો પર ઓરકી દિશાકી દશા થી, દશા અપની, અપની જો દશા પર ઓરકી દિશાવાલી થી, વહ અપની દશા અંતર સ્વદિશા ઓર હો ગઈ. આહા..હા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! પરંતુ ધીરે-ધીરે સમજના ચાહિયે. અરે..! ઐસા અવસર કબ મિલેગા? દુનિયાકો માલૂમ નહીં હૈ કિ યહ ક્યા ચીજ હૈ. યહ મનુષ્યપના મિલા, વાણી વીતરાગકી મિલી, સબ કબ મિલેગા? આહા..! અભી તો ગડબડ બહુત ચલી હૈ, ધર્મકે નામ પર.

યહાં કહતે હૈં, આત્માકા આનંદકા રસ જહાં સમકિતકા રસ આયા, વહાં અનંતવે ભાગમેં બહારકા રસ રહ ગયા. અભી પૂર્ણ વીતરાગ નહીં હુઆ તો થોડા રાગ રહ ગયા હૈ. ભક્તિ આદિકા, પૂજાકા, દયા-દાનકા રાગ થોડા આ જાતા હૈ. પરંતુ ઉસસે લાભ માનતે નહીં. આહા..હા..! ઉસકા જાનનેવાલા રહતે હૈં. ૩૯૭ હુઆ ન? ઉસકે બાદ? ૩૯૮?

મૈંને અપને પરમભાવકો ગ્રહણ કિયા ઉસ પરમભાવકે સામને તીન લોકકા વૈભવ તુચ્છ હૈ. ઔર તો ક્યા પરંતુ મેરી સ્વાભાવિક પર્યાય-નિર્મલ પર્યાય પ્રગટ હુઈ વહ ભી, મૈં દ્રવ્યદૃષ્ટિકે બલસે કહતા હૂં કિ, મેરી નહીં

है. मेरा द्रव्यस्वभाव अगाध है, अमाप है. निर्मल पर्यायका वेदन भले हो परंतु द्रव्यस्वभावके आगे उसकी विशेषता नहीं है. -ऐसी द्रव्यदृष्टि कब प्रगट होती है कि जब चैतन्यकी महिमा लाकर, सबसे विमुख होकर, जीव अपनी ओर झुके तब. ३९८.

३९८. कहते हैं, ध्याता पुरुष-आत्माका अंदर ध्यान करनेवाला समकिती जीव ऐसा भाता है कि सकलनिरावरण त्रिकाल निरावरण भगवान आत्मा अखंड एक प्रत्यक्ष प्रतिभास अविनश्वर शुद्ध पारिणामिक परमभावलक्षण. शुद्ध त्रिकाली सहज स्वभावलक्षण निज परमात्म द्रव्य, वहीं मैं हुं. यह संस्कृतकी टीका है. जयसेनाचार्य, समयसार. समयसारकी टीका दो है. एक-अमृतचंद्राचार्य, एक जयसेनाचार्य. जयसेनाचार्यकी टीकामें यह है. आहा..हा..!

मैं तो एक निज परमात्मद्रव्य वही मैं हुं. भावना-पर्याय ऐसा कहती है. पर्याय ऐसा नहीं कहती है कि मैं हुं. पर्याय-अवस्था ऐसा कहती है कि मैं यह हुं. आहा..हा..! वही, निज परमात्मद्रव्य वही मैं हुं. आहा..हा..! अपनी मोक्षमार्गकी निर्मल पर्याय प्रगट हुई, वह पर्याय ऐसा कहती है कि मैं यह हुं. मैं तो त्रिकाली द्रव्य हुं. आहा..हा..! बडा लेख है. यह तो आखिरका संस्कृतमें है. संस्कृतमेंसे गुजराती बनाया है.

अविनश्वर सकलनिरावरण अखंड एक प्रत्यक्ष प्रतिभासमय, मेरे ज्ञानमें प्रत्यक्ष जाननेमें आये ऐसा मैं, अविनश्वर-कभी नाश नहीं हो ऐसा शुद्ध पारिणामिक परमभाव लक्षण. शुद्ध स्वभाव सहज त्रिकाली परम स्वभाव लक्षण जिसका, ऐसा निज परमात्मद्रव्य वही मैं हुं. आहा..हा..! निज परमात्मद्रव्य. भगवान भी नहीं. आहाहा...! निज परमात्मद्रव्य. मेरा परमात्मद्रव्य मैं त्रिकाली. आहा..हा..! संस्कृत टीका है, जयसेनाचार्यकी.

परंतु ऐसा भाता नहीं कि खंड ज्ञानरूप मैं हुं. वर्तमान पर्याय खंड ज्ञान है, वह मैं हुं, ऐसी भावना नहीं करते. आहा..हा..! पुण्य-पापकी भावना तो नहीं, निमित्तकी, संयोगकी बात तो है नहीं, परंतु निर्मल पर्याय प्रगट हो, त्रिकाली द्रव्यके आश्रयसे, वह पर्याय ऐसा जानती है, मैं तो त्रिकाली निरावरण आत्मद्रव्य हुं. आहा..हा..! लेख है. आहा..हा..! क्या कहते हैं?

यहां बहिन कहते हैं, और तो क्या (कहना)? दूसरी बात तो क्या करनी? स्त्री, पुरुष, ये पैसा, लक्ष्मी, ईज्जत, मकान, वह चीज तो दूर रह गयी, तेरेमें तो ए ही नहीं. परंतु राग और द्वेष भी मैं नहीं. वह तो ठीक, वह भी कुछ

નહીં. આહા..હા..! '**પરંતુ મેરી સ્વાભાવિક પર્યાય નિર્મલ પર્યાય...**' આહા..! અંતર આનંદસ્વરૂપ ભગવાન, ઉસકે આશ્રયસે ઉત્પન્ન હુઈ મોક્ષમાર્ગકી નિર્મલ પર્યાય, મોક્ષકે માર્ગકી પર્યાય. આહા..! '**મૈં દ્રવ્યદૃષ્ટિકે બલસે કહતા હું,...**' મૈં ત્રિકાલી દ્રવ્ય. ત્રિકાલી દ્રવ્યકી દૃષ્ટિસે મૈં કહતા હું કિ વહ મેરી પર્યાય નહીં. આહા..હા..! ગજબ બાત હૈ! યહ કભી સુના નહીં, સેઠ! સુનને મિલા નહીં. ભાગ્યશાલી હૈ તો બરાબર સમય પર આ ગયે.

મુમુક્ષુ :- જિસ પર લકડી ફિર જાયે, વહ સુનને આયે.

ઉત્તર :- યહાં બરાબર પર્યુષણકે સમય આ ગયે. ઐસા લેખ હૈ. આહા..હા..!

ભગવાન ઐસા કહતે હૈં, યહાં બહિન ઐસા કહતે હૈં, પરંતુ વહ પરમાત્માકી વાણી હૈ. આહા..હા..! '**ઔર તો ક્યા...**' દૂસરી કોઈ ચીજ તો મેરી હૈ નહીં. દયા, દાન, ભક્તિ તો મેરેમેં હૈ હી નહીં, મેરી હૈ નહીં. આહા..હા..! અરે..! શિષ્ય ભી મેરા નહીં. અરે..! ગુરુ પર હૈ, વે ભી મેરે નહીં. ઔર અરિહંતાદિ દેવ ભી મેરે નહીં. આહા..હા..!

'**પરંતુ મેરી સ્વાભાવિક પર્યાય...**' નિર્મલ મોક્ષમાર્ગકી પર્યાય પ્રગટ હુઈ અર્થાત્ નિર્મલ પર્યાય પ્રગટ હુઈ, '**વહ ભી, મૈં...**' આહા..હા..! '**દ્રવ્યદૃષ્ટિકે બલસે કહતા હું...**' મૈં દ્રવ્ય યાની વસ્તુ ત્રિકાલી. ઉસકી દૃષ્ટિકે બલસે કહતા હું કિ વહ '**મેરી નહીં હૈ.**' મૈં તો ત્રિકાલી હું. આહા..હા..! પર્યાય પર નજર રહે તો બુદ્ધિ મિથ્યા હો જાયે. આહા..! ઐસી બાત, ભગવાન! દિગંબર મુનિઓં સંતો તો કેવલીકે કેડાયત હૈં. કેવલજ્ઞાની પરમાત્મા, ઉસકે પગડંડી પર ચલકર કેવલજ્ઞાન લેંગે. આહા..હા..! યહ ભાષા. દૂસરી ચીજ તો મેરી નહીં હૈ, પરંતુ મેરી દ્રવ્યદૃષ્ટિસે મૈં કહતા હું, દ્રવ્ય-વસ્તુ ત્રિકાલ સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ ધ્રુવ સ્વરૂપ, નિત્ય સ્વરૂપ ઉસકી દૃષ્ટિકે બલસે મૈં કહતા હું કિ વહ પર્યાય મેરેમેં નહીં હૈ. આહા..હા..! વહ પર્યાય મેરેમેં નહીં હૈ, ઐસા ભી નહીં લિયા હૈ. વહ મેરી પર્યાય હી નહીં હૈ. આહા..! પર્યાય ઐસા કહતી હૈ કિ મૈં પર્યાય હી નહીં હું. મૈં તો દ્રવ્ય હું. આહા..હા..! ઐસા ઉપદેશ. પાંચ-પાંચ હજાર, દસ-દસ હજાર લોગ (ઈકઠ્ઠે હો), બાહરમેં યહ કરો, ઈસકા વૈસા કરો, દૂસરકો મદદ કરની, સંપ કરના, દૂસરોંકે સબકે સાથ સંપ રખના. યહાં કહતે હૈં કિ પર્યાયકે સાથ ભી સંપ નહીં હૈ, તો પરકે સાથ કહાં હૈ? આહા..હા..! નિર્મલ પર્યાય! આહા..હા..! કિસકે સાથ તુઝે સંબંધ રખના હૈ? આહા..હા..! કિસકે સંગમેં તુઝે રહના હૈ? આહા..હા..! યહાં તો નિર્મલ પર્યાય ભી ઐસા કહતી હૈ, કહતી તો વહ હૈ ન! આહા..! '**મૈં દ્રવ્યદૃષ્ટિકે બલસે કહતા હું કિ, મેરી નહીં હૈ.**' મૈં

તો ત્રિકાલી હું. આહા..! એક સમયકી પર્યાય જો હૈ, વહ દૂસરે સમય રહતી નહીં. આહા..! પહલે સમય ઉત્પન્ન હુઈ, દૂસરે સમય નાશ હોતી હૈ. આહા..હા..! સમજમેં આયા? આહા..હા..!

'**મૈં દ્રવ્યદૃષ્ટિકે બલસે કહતા હું...**' આહા..હા..! દ્રવ્ય જો ત્રિકાલી જ્ઞાયક સ્વરૂપ મૈં હું, ઉસકે બલસે મૈં કહતા હું. આહા..હા..! હૈ? વહ '**મેરી નહીં હૈ. મેરા દ્રવ્યસ્વભાવ અગાધ હૈ,...**' પર્યાય તો એક સમયકી હૈ. આહા..હા..! ઔર '**મેરા દ્રવ્યસ્વભાવ અગાધ હૈ,...**' મહા ખજાના ગંભીર. સ્વયંભૂરમણ સમુદ્ર જૈસે અસંખ્ય યોજનમેં ગંભીર (પડા હૈ). સ્વયંભૂરમણ સમુદ્રમેં નીચે રેતી નહીં હૈ. રત્ન ભરે હૈં. અંતિમ સમુદ્ર હૈ, ઉસમેં નીચે અકેલે રત્ન ભરે હૈં. રેતીકે બદલે. રેતી-બાલુ. આહા..હા..! વૈસે મૈં સ્વયંભુ ભગવાન આત્મા, મેરેમેં અનંત ગુણરૂપી રત્ન ભરે હૈં. આહા..હા..! અરે..! સ્વયંભૂરમણકા તો દૃષ્ટાંત દિયા હૈ. આહા..હા..! મેરી ચીજ તો યહ હૈ. આહા..હા..!

દ્રવ્યસ્વભાવ તો અગાધ હૈ. આહા..હા..! '**અમાપ હૈ.**' માપ નહીં હૈ ઉસકા. '**નિર્મલ પર્યાયકા વેદન ભલે હો...**' ગજબ અધિકાર આ ગયા હૈ! નિર્મલ પર્યાય. વેદન તો પર્યાયકા હૈ. વેદન દ્રવ્યકા નહીં (હોતા). દ્રવ્ય તો ધ્રુવ ત્રિકાલ હૈ. વેદનમેં-અનુભવમેં તો પર્યાય હૈ. તો કહતે હૈં, '**પર્યાયકા વેદન ભલે હો પરંતુ દ્રવ્યસ્વભાવકે આગે ઉસકી વિશેષતા નહીં હૈ.**' આહા..હા..! માલ-માલ આ ગયા હૈ. આહા..હા..! જગતકા ભી પુણ્ય હૈ કિ બરાબર (બાહર આ ગયા હૈ) ઔર હમારે સેઠ યહાં આયે ઔર ઠીક મૌકે પર ઐસા આયા. આહા..હા..! ગજબ બાત હૈ, સેઠ!

ધર્મી તો ઉસે કહતે હૈં... આહા..હા..! કિ અપની પર્યાયમેં નિર્મલ દશા મોક્ષકે માર્ગકી, સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્રાણિ મોક્ષમાર્ગઃ, યહ પર્યાય પ્રગટ હો તો ભી મૈં દ્રવ્યદૃષ્ટિકે બલસે કહતા હું કે વહ મેરી નહીં હૈ. વહ મેરી નહીં. આહા..હા..! ગજબ હૈ! યહાં તો અભી બાહરકી પૂજા, ભક્તિ, દયા, દાન, વ્રત કરતે-કરતે કલ્યાણ હો જાયેગા (ઐસા માનતે હૈં). અરે..! પ્રભુ! આહા..હા..! બહુત અલૌકિક બાત આ ગયી હૈ! આહા..! યહાં સેઠકી મૌજૂદગીમેં કુદરતી આ ગયા. આજ યહ આયેગા ઐસા તો મુઝે ભી માલુમ નહીં થા. આહા..!

મેરા દ્રવ્યસ્વભાવ-વસ્તુસ્વભાવ જ્ઞાયકભાવ ત્રિકાલી દ્રવ્યભાવ અગાધ હૈ. ઉસકે આગે પર્યાયકી ક્યા કિંમત? અમાપ હૈ. પર્યાયમેં તો માપ (હૈ). એક સમયકી પર્યાય માપ આ ગયા. મેરા વસ્તુકા સ્વભાવ તો અમાપ હૈ. આહા..હા..! ગજબ બાત હૈ! ૩૯૮. આહા..હા..! ગજબ બાત આયી હૈ! '**નિર્મલ પર્યાયકા વેદન ભલે હો...**' અનુભવ તો પર્યાયકા હોતા હૈ, દ્રવ્યકા અનુભવ હોતા નહીં. આહા..હા..! વેદનમેં

ધર્મ હોતા હૈ. મોક્ષકે માર્ગકી પર્યાયકા વેદન હૈ. વેદન દ્રવ્યકા નહીં હૈ. દ્રવ્ય તો ધ્રુવ હૈ. '**પરંતુ...**' આહા..! વેદન પર્યાયકા ભલે હો '**પરંતુ દ્રવ્યસ્વભાવકે આગે ઉસકી વિશેષતા નહીં હૈ.**' ત્રિકાલી સ્વભાવકી અપેક્ષાસે પર્યાયકી વિશેષતા નહીં હૈ. આહા..હા..! વિશેષ હૈ, વહ પર્યાય વિશેષ હૈ. વેદન પર્યાયમેં હૈ, અનુભવ પર્યાયમેં હૈ. વેદન-ભોગના પર્યાયમેં હી હૈ.

(પ્રવચનસાર) ૧૭૨ ગાથામેં તો ઐસા ભી કહા કિ મૈં તો જિતના વેદનમેં આતા હું, વહી મૈં આત્મા હું. આહા..હા..! પ્રવચનસાર. વહ આયા ન? ૨૦વાં બોલ. ૨૦ બોલ હૈ, અલિંગગ્રહણ. ૨૦ બોલ. સબ વ્યાખ્યાન હો ગયે હૈં. મુંબઈસે પુસ્તક છપેગા. દો પુસ્તક આયે હૈં. સાત લાખકે પુસ્તક છપેંગે. આહા..હા..! ક્યા કહતે હૈં? કિ મેરે આત્મામેં જો પર્યાય હૈ, વહ વેદનમેં આતી હૈ. વહાં ૧૭૨ ગાથામેં ઐસા કહા કિ વેદનમેં આયા વહી મૈં હું. ધ્રુવ તો વેદનમેં આતા નહીં. ફિર ભી દૃષ્ટિ ધ્રુવ પર હૈ. સમજમેં આયા? વેદનમેં પર્યાય હૈ વહી મૈં હું. ઐસા સંસ્કૃત પાઠ હૈ. આચાર્ય-અમૃતચંદ્રાચાર્ય. મુનિ પ્રવચનસારકી ટીકા કરનવાલે. વેદનમેં મુઝે આનંદ આતા હૈ, વહી મૈં હું. રાગ તો મૈં નહીં, પરંતુ દ્રવ્ય ભી મૈં નહીં. આહા..હા..!

યહાં ઉસસે દૂસરી બાત કરતે હૈં. '**પર્યાયકા વેદન ભલે હો પરંતુ દ્રવ્યસ્વભાવકે આગે ઉસકી વિશેષતા નહીં હૈ.-ઐસી દ્રવ્યદૃષ્ટિ કબ પ્રગટ હોતી હૈ...**' ઐસી દ્રવ્યદૃષ્ટિ.. આહા..હા..! ત્રિકાલ જ્ઞાયકભાવ, જ્ઞાયક ત્રિકાલી ધ્રુવ સ્વભાવ ઉસકી દૃષ્ટિ કબ હોતી હૈ? '**કિ જબ ચૈતન્યકી મહિમા લાકર,...**' આહા..હા..! ઐસી દૃષ્ટિ કબ હોતી હૈ? આહા..! '**જબ ચૈતન્યકી મહિમા લાકર, સબસે વિમુખ હોકર, જીવ અપની ઓર ઝુકે તબ.**' જીવ અપની ઓર ઝુકે દ્રવ્ય. આહા..હા..! ગજબ બાત હૈ! ૩૯૮. વહ દ્રવ્યદૃષ્ટિ કબ પ્રગટ હોતી હૈ? '**જબ ચૈતન્યકી મહિમા લાકર, સબસે વિમુખ હોકર, જીવ અપની ઓર ઝુકે તબ.**' આહા..હા..! જબ, તબ. જબ ચૈતન્યકી મહિમા લાકર, સબસે વિમુખ હોકર, સ્વરૂપકે સન્મુખ હોકર '**જીવ અપની ઓર ઝુકે તબ.**' આહા..હા..! થોડી-થોડી ભાષામેં ગંભીરતા બહુત હૈ. ૩૯૮ બહુત સૂક્ષ્મ આ ગયા. આહા..હા..!

મેરી દ્રવ્યદૃષ્ટિ, દ્રવ્યકી અપેક્ષાસે રાગાદિ, પુણ્યાદિ, વ્રતાદિકે વિકલ્પકી મહિમા તો હૈ નહીં, પરકી મહિમા ભી હૈ નહીં, પરંતુ અપને દ્રવ્યકી મહિમાકે આગે ઉસકી પર્યાયકી મહિમા નહીં હૈ. ઉસકી વિશેષતા નહીં હૈ. આહા..હા..! હૈ? '**ચૈતન્યકી મહિમા લાકર, સબસે વિમુખ હોકર, જીવ અપની ઓર ઝુકે તબ.**' તબ ઐસી દશા હોતી હૈ. સમજમેં આયા? કબ હોતી હૈ ઐસી મહિમા? પર્યાય દ્રવ્યકી ઓર ઝુકે તબ. અપની વર્તમાન નિર્મલ પર્યાયકો દ્રવ્યકી ઓર ઝુકનેસે યહ મહિમા આતી હૈ. ઉસકે પહલે મહિમા આતી નહીં. આહા..હા..! વિશેષ કહેંગે... (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા સુદ-૧૨, રવિવાર, તા. ૨૧-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૪૦૧, ૪૦૩. પ્રવચન નં. ૪૦

આજ પર્યુષણકા આઠવાં દિન હૈ. ત્યાગ ધર્મ, ત્યાગ ધર્મ. ત્યાગ ધર્મ કિસકો કહતે હૈં? આઠવા બોલ હૈ.

जो चयदि मिट्ठभोज्जं, उवयरणं रायदोससंजणयं।
वसदिं ममत्तहेदुं, चायगुणो सो हवे तस्स।।४०१।।

યહ મુનિકી બાત હૈ ન? મુનિ હૈ, વે પ્રથમ તો વિરક્ત (હોતે હૈં). અંદરમેં આત્મજ્ઞાન સહિત પુણ્ય-પાપકે ભાવસે વિરક્ત (હોં) વે મુનિ (હૈં). અંતરમેં અતીન્દ્રિય આનંદકા ઝરના બહે. ઔર પુણ્ય એવં પાપકે ભાવકે સાથ વિરક્ત (હોં), વે મુનિ હૈં. ઈષ્ટ ભોજનકા... ભોજનમેં ઈષ્ટપના છોડ દેના. યહ બાત. બાકી તો અંદર આનંદસ્વરૂપમેં મુનિ હૈં. સમ્યગ્દર્શન સહિત પુણ્ય-પાપકે ભાવસે વિરક્તિ સહિત અપને સ્વરૂપમેં રમણતા કરતે હૈં. આહાર, બસ્તી ઔર ઉપકરણ, તીનકે સાથ સંસર્ગ રહતા હૈ. તો તીનોંમેં રાગ-દ્વેષ નહીં કરના. બસ્તીમેં, આહારમેં ઔર જિસકા સંગ હોતા હૈ, ઉસમેં. સમજમેં આયા? આહા..! ઉપકરણમેં. અપને ઉપકરણમેં રાગકા ત્યાગ. ઔર વૈરાગ્ય. અંદરમેં આનંદસ્વરૂપ, ઉસમેં રાગકા અભાવસ્વરૂપ સ્થિરતા-અંદરમેં રમણતા, ઉસકા નામ ત્યાગ ધર્મ કહનેમેં આતા હૈ. યહ હૈ.

મુમુક્ષુ :- વહ તો મુનિઓંકા ત્યાગ હુઆ.

ઉત્તર :- યહાં તો મુનિકી હી બાત હૈ. યે દસ પ્રકારકે ધર્મ મુનિકે હી હૈં.

મુમુક્ષુ :- હમેં કોઈ ત્યાગ નહીં કરનેકા હૈ ન?

ઉત્તર :- ઉસે સમ્યગ્દર્શન પ્રથમ કરના, વહ હૈ. વહ તો યહાં આ ગયા. યહાં ભી કહા કિ પ્રથમ તો સમ્યગ્દર્શન ઔર પુણ્ય-પાપસે વિરક્ત. યહ દશા તો હોતી હી હૈ. ઈસ દશાકે બિના ત્યાગ ધર્મ યથાર્થ હોતા નહીં. બાહ્યકા ત્યાગ વહ ત્યાગ નહીં હૈ. અંતરકા ત્યાગ ભી મુનિકો અંતરમેં આત્માકા સ્વભાવ-નિધાન અપનેમેં માનકર, અનુભવ કરકે પુણ્ય ઔર પાપ દોનોંસે વિરક્ત નામ વૈરાગ્ય કરકે, બસ્તી, ઉપકરણ ઔર આહાર, તીનકા ઉનકો પ્રસંગ હૈ, ઉસકે પ્રતિકે રાગકા ત્યાગ.

ઉપકરણ જો પીછી, કમંડલ આહા..! ઉસમેં ભી રાગ-દ્વેષ નહીં. '**वसदिं ममत्तहेदुं**'.

બડી બસ્તી મિલી હો, વહાં ન રહે. એકાંતમેં શાંત, જિસમેં આત્માકે આનંદકી, વૈરાગ્યકી વૃદ્ધિ હો, ઐસે સ્થાનમેં રહે. ઉસકા નામ ત્યાગ ધર્મ કહતે હૈં. આહા..હા..! યહ તો બાહ્ય ત્યાગ કિયા તો ત્યાગ હો ગયા. ઐસા નહીં. ઐસા ત્યાગ તો અનંત બાર કિયા હૈ. 'મુનિવ્રત ધાર અનંત બૈર ગ્રૈવેયક ઉપજાયો'. અનંત બૈર મુનિપના લિયા હૈ. દ્રવ્યલિંગી જૈન સાધુ દિગંબર (હુઆ). એક આત્મજ્ઞાન બિના, પંચ મહાવ્રત આદિ સબ ક્રિયા નિર્મલ. ઉસકે લિયે, પ્રાણ જાયે તો ભી એક પાનીકા બિંદુ બનાયા હો તો ભી ન લે. આહા..હા..! ઐસી ક્રિયા તો અનંત બાર કી. પરંતુ આત્મજ્ઞાન બિન લેશ સુખ ન પાયા. આહા..હા..! આત્મજ્ઞાન, જિસમેં મિથ્યાત્વકા ત્યાગ ઔર સ્વરૂપકા ગ્રહણ, ત્રિકાલ ભગવાન આત્મા, ઉસકા શુદ્ધ ચૈતન્ય આનંદ, આનંદકી નગરી આત્મા હૈ. જૈસે નગરમેં બહુત બસ્તી હોતી હૈ, વૈસે આત્માકે આનંદનગરીમેં બહુત ગુણકી બસ્તી હૈ. આહા..હા..! ઉસમેં રહનેમેં ઉપકરણ ઔર બસ્તીકે સાથ... આહા..હા..! ઔર આહાર. ઉસકે પ્રતિ ભી રાગ આતા હો તો છોડ દે. ભવિષ્યકી ઈચ્છા, તૃષ્ણા તો હૈ નહીં. વર્તમાનમેં લોભ થોડા હો ઉસે કમ કર દે. અંતર આત્માકા આનંદ, ભાન સહિત. ઉસકો યહાં ત્યાગ ધર્મ કહતે હૈં.

જ્ઞાનીકા પરિણમન વિભાવસે વિમુખ હોકર સ્વરૂપકી ઓર ઢલ રહા હૈ. જ્ઞાની નિજ સ્વરૂપમેં પરિપૂર્ણરૂપસે સ્થિર હો જાનેકો તરસતા હૈ. 'યહ વિભાવભાવ હમારા દેશ નહીં હૈ. ઈસ પરદેશમેં હમ કહાં આ પહુંચે? હમેં યહાં અચ્છા નહીં લગતા. યહાં હમારા કોઈ નહીં હૈ. જહાં જ્ઞાન, શ્રદ્ધા, ચારિત્ર, આનંદ, વીર્યાદિ અનંતગુણરૂપ હમારા પરિવાર બસતા હૈ વહ હમારા સ્વદેશ હૈ. અબ હમ ઉસ સ્વરૂપસ્વદેશકી ઓર જા રહે હૈં. હમેં ત્વરાસે અપને મૂલ વતનમેં જાકર આરામસે બસના હૈ જહાં સબ હમારે હૈં.' ૪૦૧.

અબ, બહિનકા ૪૦૧ (વચનામૃત). ૪૦૧. બહુત અચ્છી બાત હૈ. આહા..! '**જ્ઞાનીકા પરિણમન...**' ૪૦૧. ધર્મી ઉસે કહેં.. આહા..હા..! જિસકો અંદર પુણ્ય ઔર પાપકે રાગસે ભી ભિન્ન ઔર અપની આનંદાદિ નગરીમેં અભિન્ન, એકાકાર.. આહા..હા..! ઐસે '**જ્ઞાનીકા પરિણમન...**' ધર્મીકી દશા-અવસ્થા '**વિભાવસે વિમુખ હોકર...**' હૈ? આહા..! અભી વિભાવકી ભી ખબર ન હો. ચાહે તો દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિકા પરિણામ (હો), વહ વિભાવ હૈ, વિકાર હૈ, શુભ હૈ, અરે..! આત્માકે અમૃતસ્વરૂપસે વિરુદ્ધ ઝહર હૈ. શુભભાવ. આહા..! '**જ્ઞાનીકા પરિણમન વિભાવસે**

વિમુખ હોકર...' વિભાવ નામ શુભ ઔર અશુભભાવ. આહા..હા..! ઉસસે ભી વિમુખ હોકર '**સ્વરૂપકી ઓર ઢલ રહા હૈ.**' સ્વરૂપકી ઓર-સમીપ અંદરમેં ઢલ રહા હૈ. આહા..હા..! યહ માર્ગ.

'**જ્ઞાની નિજ સ્વરૂપમેં પરિપૂર્ણરૂપસે સ્થિર હો જાનેકો તરસતા હૈ.**' આહા..હા..! ક્યા કહતે હૈં? ધર્મીજીવ.. ૪૦૧ હૈ ન? ૪૦૧. જ્ઞાની નામ ધર્મીજીવ '**નિજ સ્વરૂપમેં પરિપૂર્ણરૂપસે સ્થિર હો જાનેકો તરસતા હૈ.**' આહા..હા..! જૈસે લોભીકો ચાહે જિતના પૈસા મિલે, તો ભી નયા પ્રાપ્ત કરનેકો તરસતા હૈ. ક્રોડ હો તો દો ક્રોડ, દો ક્રોડ હો તો પાંચ ક્રોડ. ઔર દૂસરેકો દેખે કિ ઉસકે પાસ દસ ક્રોડ હૈ, મેરે પાસ તો એક ક્રોડ હૈ. તૌ નવ ક્રોડ કમ હૈ. આહા..હા..! મેરે પાસ એક હૈ, ઉસકે પાસ દસ હૈ. નવ ક્રોડ કમ હૈ. નવ ક્રોડ હો, તબ મેરી તૃષ્ણા પૂરી હોગી, ઐસા માને. માને. લેકિન દસ ક્રોડ હો જાય તો પંદ્રહ ક્રોડવાલેકી દૃષ્ટિ કરકે તૃષ્ણા રહે.

યહાં કહતે હૈં કિ '**વિભાવસે વિમુખ હોકર સ્વરૂપકી ઓર ઢલ રહા હૈ.**' આહા...! સૂક્ષ્મ બાત. ૪૦૧ બહુત ઊંચા (બોલ) હૈ, ઊંચી બાત હૈ. આહા..! જ્ઞાની-ધર્મી '**નિજ સ્વરૂપમેં પરિપૂર્ણરૂપસે સ્થિર હો જાનેકો તરસતા હૈ.**' અપની દશાકી પૂર્ણતા પ્રાપ્ત કરનેકો તરસતા હૈ. ભાવના ઔર અભિલાષા યહી હૈ કિ મૈં પૂર્ણ હો જાઉં. કેવલજ્ઞાન (પ્રાપ્ત કર લૂં). આહા..હા..! જો દશા વર્તતી હૈ, મુનિ છઠે-સાતવેંમેં હજારોં બાર (ઝુલતે હૈં). સચ્ચે ભાવલિંગી સંત હોતે હૈં, ભાવલિંગી સંતકો ક્ષણમેં છઠ્ઠા, ક્ષણમેં સાતવાં (ગુણસ્થાન હોતા હૈ). ... ધ્યાન હો જાય. ઐસી દશા હોતી હૈ. વે પૂર્ણકો તરસતે હૈં. ઈતની દશામેં ભી પૂર્ણ કેવલજ્ઞાનકી તૃષ્ણા-તરસતા હૈ. મૈં કબ પાઉં? કબ પાઉં? કેવલજ્ઞાન મૈં કબ પાઉં? મૈં પૂર્ણ કબ હો જાઉં? આહા..હા..! મુનિકી અંદરમેં ઐસી ભાવના (હોતી હૈ). આહા..હા..!

'**યહ વિભાવભાવ હમારા દેશ નહીં હૈ.**' આહા..હા..! ક્યા કહા? દયા, દાન, ભક્તિકા ભાવ આતા હૈ, વહ વિભાવભાવ હમારા દેશ નહીં હૈ. આહા..હા..! ગજબ બાત હૈ! અરે..! ઉસને કભી અંદરકી સુની નહીં. અંદરકી ક્યા ચીજ હૈ? અરે..! ચૌરાસી લાખકે અવતારમેં એક-એકમેં અનંત અવતાર કરતા હૈ. અપની ચીજકી સંભાલ કી નહીં. આહા..હા..! બાહરકી સંભાલ કરનેમેં તત્પરતા. '**યહ વિભાવભાવ હમારા દેશ નહીં હૈ.**' આહા..હા..! કહો, સેઠ! પુણ્ય પરિણામ હમારા દેશ નહીં, ઐસા કહતે હૈં. શુભભાવ દયા, દાન, ભક્તિ, વ્રત, પૂજા આદિ યા તપ-યહ ઉપવાસ, આત્માકે ભાન બિના, વહ સબ શુભભાવ હમારા દેશ નહીં હૈ. આહા..હા..! હૈ? '**વિભાવભાવ હમારા દેશ નહીં હૈ.**' યહ દેશ નહીં. સૌરાષ્ટ્ર યા મહારાષ્ટ્ર. વહ દેશ તો જડ હૈ,

પર હૈ. યહાં તો અંદરમેં શુભ-અશુભભાવ હોતા હૈ,.. આહા..હા..! વહ હમારા દેશ નહીં. ધર્મીકો અંતરમેં ઐસી ભાવના વર્તતી હૈ. આહા..હા..! ગજબ હૈ! ૪૦૧ તો એક નંબરકા (બોલ) હૈ!

'યહ વિભાવભાવ...' 'યહ' શબ્દ પડા હૈ ન? ક્યોંકિ ઉસકો ભી આતા તો હૈ. શુભભાવ આદિ, ભક્તિ આદિ. પરંતુ **'યહ વિભાવભાવ હમારા દેશ નહીં હૈ.'** 'યહ' શબ્દ પડા હૈ ન? ઈસલિયે હૈ તો સહી, આતા તો હૈ. આત્મજ્ઞાની-ધર્મીજીવકો ભી અશુભસે બચનેકો શુભભાવ આતા હૈ, પરંતુ વહ હમારા દેશ નહીં હૈ. હમ તો પરદેશમેં ચલે ગયે હૈં. અરેરે..! દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિકા પરિણામ પરદેશ હૈ. કભી સુના ન હો. આહા..હા..! આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- યહ બાત હી કહીં ચલતી નહીં થી.

ઉત્તર :- સચ્ચી બાત હૈ. હમારે લાલંચદભાઈ હૈ ન? લાલચંદ મોદી. વે કહતે હૈં, યહ ચર્ચા કહાં થી? યહ કરો, વહ કરો, યહ રખો, વહ લો..

યહાં તો કહતે હૈં, પ્રભુ! બહિન કહતે હૈં,. આહા..હા..! અપને અનુભવમેંસે વાણી નિકલી હૈ. ઉસ વાણીમેં ઐસા આયા. યહ શુભભાવ આતા હૈ. અરે..! જ્ઞાનીકો જબ તક પૂર્ણ ચારિત્ર ન હો, તબ તક મુનિકે સિવાકો શુભભાવ ભી આતા હૈ. ઔર મુનિકો ભી કભી આર્તધ્યાન ભી હો જાતા હૈ. આહા..હા..! લેકિન વહ હમારા દેશ નહીં. આહા..હા..!

શ્રીમદ્‌ને કહા ન? શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર. 'અશેષ કર્મનો ભોગ છે, ભોગવવો અવશેષ રે..' અરેરે..! કુછ ભી રાગ અભી મુઝે છૂટતા નહીં. સમ્યગ્દર્શન હોને પર ભી. અભી રાગ છૂટતા નહીં હૈ તો ઐસા લગતા હૈ, 'અશેષ કર્મનો ભોગ છે, ભોગવવો અવશેષ રે..' અરે..! અભી થોડા રાગ ભોગના બાકી રહતા હૈ. 'તેથી દેહ એક ધારીને, તેથી દેહ એક ધારીને જાશું સ્વરૂપ સ્વદેશ રે...' આહા..હા..! ગૃહસ્થાશ્રમમેં થે શ્રીમદ્. લાખોંકા વ્યાપાર. ઝોહરીકા લાખોંકા ધંધા (થા). પરંતુ ભિન્ન. નારિયેલકા ગોલા જૈસે.. ક્યા કહતે હૈં? અલગ હોતા હૈ, વૈસે ભિન્ન રહકર કામ કરતે થે. ઔર (રાગ) બાકી રહનેસે (કહતે હૈં), અરે..! અભી અમુક જાતકા રાગ આતા હૈ તો ઐસા લગતા હૈ કિ એકાદ દેહ કરના પડેગા. આહા..હા..! ઔર બાદમેં એક દેહ ધારણ કરકે 'જાશું સ્વરૂપ સ્વદેશ.' અપના સ્વદેશ અંદર આનંદકી નગરી.. આહા..હા..! શાંતિકા સાગર.. લો, સેઠ! યે આપકા સાગર આયા. સાગર આપકા ગાંવ. સાગર ગાંવ નહીં હૈ, કહતે હૈં.

મુમુક્ષુ :- આપ ટિકટ દીજિયે તો હમ જાતે હૈં.

ઉત્તર :- કૌન દે? કૌન લે? આહા..હા..!

અપને પરિણામકા કર્તા કર્મ ભી નહીં. નિર્મલ સમ્યગ્દર્શન પરિણામકા કર્તા કર્મ નહીં. આહા..હા..! કર્તા આત્મા ઔર સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્રકા પરિણામ વહ અપના કર્મ, કર્મ નામ કાર્ય. આહા..હા..!

કરે કર્મ સો હી કરતારા, જો જાને સો જાનનહારા.
જાને સો કરતા નહીં હોઈ, કરતા સો જાને નહીં કોઈ.

આહા..હા..! બનારસીદાસને વર્ણન કિયા હૈ. કુંદકુંદાચાર્યકી ટીકા કી હૈ. આત્મા અપને નિર્મલ પરિણામકા કર્તા હોતા હૈ. સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાનકા કર્તા ઔર વહી ઉસકા કાર્ય હૈ. સમ્યગ્દર્શનકા કાર્ય, કર્મ કર્તા ઔર સમ્યગ્દર્શન કાર્ય, કર્મ થોડે હટ જાયે તો મુઝે ધર્મ હો, તો કર્મ કરતા ઔર ધર્મકા પરિણામ કાર્ય, ઐસા હોતા નહીં. આહા..હા..! ઐસી બાત કહાં હૈ? કર્તાકર્મમેં આ ગયા હૈ ન? અપને પરિણામકા કર્તા કર્મ નહીં ઔર કર્મકિ પરિણામકા કર્તા આત્મા નહીં. આહા..હા..! ૭૫ સે ૭૮ ગાથા. સમયસાર. આહા..હા..!

જૈસે ઘડેકા કર્તા કુમ્હાર નહીં હૈ, ઘટ-ઘટ, ઉસકા કર્તા કુમ્હાર નહીં હૈ, મિટ્ટી કર્તા હૈ. મિટ્ટી કર્તા, મિટ્ટીકા કાર્ય. આહા..હા..! ઔર ઘડેકી પર્યાયમેં ષટ્કારક પરિણમન અપને સ્વતંત્ર (હોતા હૈ). આહા..હા..! મિટ્ટીસે ભી નહીં. ઘડેકી પર્યાય કર્તા, કર્મ, કરણ, સંપ્રદાન, અપાદાન, અધિકરણ ષટ્કારકસે ઘડાકા પરિણમન હોતા હૈ. કુંભારસે તો નહીં, પરંતુ મિટ્ટીસે ભી નહીં (હોતા). અરેરે..! ઐસી બાતેં. સમજમેં આયા? પ્રવચનસારમેં જ્ઞેય અધિકારમેં લે લિયા હૈ. ૧૦૧-૧૦૨ ગાથા. આહા..! યહ આત્મા, ધર્મકા પરિણામ જો હૈ, વહ આત્માકા કાર્ય હૈ. વહ કાર્ય કોઈ કર્મકા હૈ યા દેવ-ગુરુકા કાર્ય હૈ, ઐસા હૈ નહીં. યહ કહતે હૈં.

યહાં તો **'વિભાવભાવ હમારા દેશ નહીં હૈ.'** આહા..હા..! એક વિકલ્પ ઉઠે ભગવાનકી ભક્તિકા યા શાસ્ત્રકી ભક્તિ ઉઠે, વહ વિભાવભાવ, વહ વિકારભાવ (હૈ). ધર્મી જાનતે હૈં કિ વહ હમારા દેશ નહીં. આહા..હા..! આજ આઠવાં દિન હૈ. રવિવાર હૈ. આહા..હા..! ભગવાન આત્મા અપના શુદ્ધ સ્વભાવકી નગરીમેં વિરાજમાન હૈ. અનંત અનંત શુદ્ધ સ્વભાવકી નગરીમેં વિરાજમાન હૈ. ઉસકા ધર્મકા શુદ્ધ પરિણામ, આત્મા કર્તા ઔર ઉસકા કર્મ, વહ ભી વ્યવહાર કહનેમેં આતા હૈ. બાકી નિશ્ચયસે તો વહ વીતરાગી ધર્મ પરિણામ અપના કર્તા ઔર અપના હી કાર્ય હૈ. વહ પરિણામ કર્તા, કર્મ હૈ. તો ઉસ પરિણામકા દૂસરા કર્તા હો, વ્યવહાર રત્નત્રય કરતે-કરતે નિશ્ચયરત્નત્રય હો, ઐસા હોતા નહીં. આહા..હા..!

બહિન યહાં વહ કહતી હૈ, **'યહ વિભાવભાવ હમારા દેશ નહીં હૈ.'** આહા..હા..! હૈ? મકખનલાલજી સેઠ! કભી સુની નહીં ઐસી બાત યહાં હૈ. સેઠ! ઐસી બાત હૈ ન! આહા..! પુણ્ય, દયા, દાન, ભક્તિકા પરિણામકો યહાં પરદેશ કહા. વહ અપના દેશ નહીં. ભગવાન કભી સુના નહીં, પ્રભુ! આહા..હા..! તેરી અંદર નગરી, અંદર બસતી હૈ. જિસમેં અનંત.. અનંત.. અનંત ગુણકી બસ્તી બસતી હૈ. આહા..! ઐસે અપને નગર પર નજર નહીં હૈ ઔર વિભાવભાવ વિકલ્પ ઉત્પન્ન હોતે હૈં, વહ હમારા દેશ નહીં.

'ઈસ પરદેશમેં હમ કહાં આ પહુંચે?' આહા..હા..! ધર્મીકો અપના જ્ઞાનસ્વરૂપ ઔર આનંદસ્વરૂપકે આગે, ભક્તિકા રાગ આયા, ભગવાનકી ભક્તિકા, પરમાત્માકે સ્મરણકે.. અરે..! **'ઈસ પરદેશમેં હમ કહાં આ પહુંચે?'** આહા..હા..! થોડા કઠિન તો હૈ, પ્રભુ! માર્ગ પ્રભુ! ઐસા હૈ. દૂસરે લોગ ભલે ઢીલા કર-કરકે (કહે), લોગ સમજે નહીં, ઉનકો દિમાગ નહીં હૈ. ઉપર જો કહે ઉસે જય નારાયણ (કરકે) હાં, હાં કરે. 'પ્રભુનો માર્ગ છે શૂરાનો, એ કાયરના નહિ કામ'. વહાં કાયરકા કામ નહીં હૈ, પ્રભુ! આહા..હા..! યહાં તો વહાં તક કહા, યહ વિભાવભાવ, **'ઈસ પરદેશમેં હમ કહાં આ પહુંચે?'** આહા..હા..! અરે..! પુણ્ય ઔર પાપકા ભાવ પરદેશ હૈ. અપની નગરીમેં, અપને દેશમેં વહ નહીં. અપના સ્વરૂપદેશ, ઉસમેં પુણ્ય-પાપકા ભાવ હૈ નહીં. આહા..હા..! ઐસા કહાં મિલે? વહાં કહીં મિલે ઐસા હૈ? રૂપયા મિલે-ધૂલ.

મુમુક્ષુ :- વહ તો પરદેશ હૈ.

ઉત્તર :- વહ પરદેશ નહીં, પૈસેકી મમતા હૈ વહ પરદેશ હૈ. આહા..હા..! યે તો લાખો રૂપયા પૈદા કરતે હૈં. આહા..હા..! સમજમેં આયા? આહા..! યે શાંતિભાઈ ઝવેરીકે છોટે ભાઈ હૈ. હોંગકોંગમેં રહતે હૈં. લાખોંકી કમાઈ. બડી દુકાન હૈ. ધૂલ હૈ સબ.

યહાં તો ઉસે છોડકર બાત કરતે હૈં, પ્રભુ! એક બાર સુન તો સહી નાથ! તેરી નગરીમેં તો આનંદ, શાંતિ, સ્વચ્છતા ઔર પ્રભુતા બસતી હૈ ન, પ્રભુ! તું તો પરમેશ્વર હૈ ન! યહ પુણ્ય ઔર પાપકે પરદેશમેં કહાં આ ચડા? યહ સુના નહીં હૈ, સેઠ! કભી સુના નહીં. એ.. માણિકચંદજી! શોભાલાલજી તો યહાં બહુત આતે થે. યહાં બહુત રહતે થે. હમારે સાથ ચલતે થે. સબેરે બાહર જંગલ જાતે થે, તબ બાતચીત કરતે થે. ચલે ગયે. દેહકી સ્થિતિ પૂરી હો જાતી હૈ. રામ-લક્ષ્મણકી જોડી થી. એક ગયા. દુનિયામેં ઐસા હૈ, પ્રભુ!

યહાં તો કહતે હૈં, **'ઈસ પરદેશમેં હમ કહાં આ પહુંચે?'** આહા..હા..! હૈ? પરદેશ કૌન? પુણ્ય ઔર પાપ, વિભાવભાવ. આહા..હા..! ગજબ બાત હૈ! એક બાર નાસ્તિકકો તો ઐસા લગે, યહ ક્યા કહતે હૈં? પ્રભુ! તેરી ચીજ કોઈ અલૌકિક અંદર હૈ, ભગવાન! આહા..હા..! તેરે શહરમેં તો ગલી-ગલીમેં ગુણ ભરે હૈં. આહા..હા..! ઔર એક-એક ગુણમેં અનંતી-અનંતી શક્તિ પડી હૈ. આહા..! એક-એક ગુણ, અનંતી પર્યાય કરનેકી શક્તિવાલા ગુણ હૈ. અનંતી પર્યાય કરનેવાલા એક-એક ગુણ. ઐસે અનંત ગુણકા શહર પ્રભુ અંદર હૈ. આહા..હા..! અરે..! યહ વિકલ્પ આયા, શુભરાગ, હમ કહાં આ પહુંચે? **'ઈસ પરદેશમેં હમ કહાં આ પહુંચે?'** આહા..હા..! ભાષા તો આસાન હૈ. ભાવ તો કઠિન હૈ.

'હમેં યહા અચ્છા નહીં લગતા.' આહા..હા..! હૈ? ધર્મીજીવકો ઉસકો કહેં કિ જિસકો આત્મભાન હુઆ હો. વે ઐસા કહતે હૈં કિ હમેં શુભભાવ ભી અચ્છા નહીં લગતા.

મુમુક્ષુ :- ખેદ હોતા હૈ યા જ્ઞાન હોતા હૈ?

ઉત્તર :- જ્ઞાન ભી હોતા હૈ ઔર સાથમેં થોડા ખેદ ભી હોતા હૈ. મુનિકો ભી ખેદ હોતા હૈ. આતા હૈ ન? સમયસારમેં આતા હૈ. અરેરે..! દુનિયા યહ ક્યોં કરતી હૈ? હમકો આશ્ચર્ય તો હોતા હૈ, પરંતુ ઉસકે સાથ ખેદ ભી હોતા હૈ. મુનિ કુંદકુંદાચાર્ય, અમૃતચંદ્રાચાર્ય (કહતે હૈં). રાગ હૈ ન, થોડા અંશ હૈ. સંજ્વલનકા આખિરી કષાય. વહ ભી વિભાવ પરદેશ હૈ. આહા..હા..! અરેરે..! ઐસી બાત!

'ઈસ પરદેશમેં હમ કહાં આ પહુંચે? હમેં યહાં અચ્છા નહીં લગતા.' આહા..હા..! યહાં હમેં અચ્છા નહીં લગતા. ધર્મીકો શુભભાવ ભી અચ્છા લગતા નહીં. આહા..હા..! ગજબ બાત હૈ, પ્રભુ! આહા..હા..! **'યહાં હમારા કોઈ નહીં હૈ.'** શુભ ઔર અશુભ ભાવમેં હમારા કોઈ નહીં હૈ. અરે..! હમ કહાં આ ગયે? જહાં હમારા દેશ હૈ, ઉસે છોડકર હમ પરદેશમેં આ ગયે. દેશકા ભાન હૈ, ફિર ભી અસ્થિરતાકે કારણ પૂર્ણ વીતરાગતા પ્રગટ નહીં હુઈ હૈ તો ઐસા રાગ આતા હૈ. તો ધર્મીકો ઐસા લગતા હૈ, અરેરે..! હમ કહાં આ પહુંચે? હમકો યહ અચ્છા નહીં લગતા, **'યહાં હમારા કોઈ નહીં હૈ.'** આહા..હા..! કભી સુના નહીં હૈ, સેઠ! ઐસી બાત કભી સુની નહીં. યહ બાત ઐસી હૈ, ભગવાન! આહા..હા..!

'યહાં હમારા કોઈ નહીં હૈ.' જિસ ભાવસે તીર્થંકર ગોત્ર બંધે વહ ભાવ હમારા નહીં. આહા..હા..! જિસસે બંધ પડે વહ ભાવ હમારા નહીં. આહા..હા..! અરેરે..! બાત માલુમ નહીં, ઉસકી સમજ તો કહાંસે હોગી? ઔર આત્માકી સમજપૂર્વક દૃષ્ટિ

વહ કોઈ અલૌકિક હૈ! ઉસમેં લૌકિક ભાવ આયા. અલૌકિક નગરીકો દેખા, અપની નગરીકો દેખા, નિધાનકો, તબ વહાં રાગ આતા હૈ, વહ તો વિભાવ ઔર પરદેશ દિખતા હૈ. અરેરે..! યહાં હમકો અચ્છા નહીં લગતા હૈ. યહ હમારા દેશ નહીં હૈ, હમ કહાં આ ગયે? **'યહાં હમારા કોઈ નહીં હૈ.'**

'જહાં જ્ઞાન, શ્રદ્ધા, ચારિત્ર, આનંદ, વીર્યાદિ...' અંદર શક્તિ-ગુણ. **'જહાં જ્ઞાન, શ્રદ્ધા, ચારિત્ર, આનંદ, વીર્યાદિ અનંતગુણરૂપ હમારા પરિવાર બસતા હૈ...'** આહા..હા..! શોભાલાલ આદિકા પરિવાર નહીં, ઐસા કહતે હૈં. આહા..હા..! ડાલચંદજીકા પરિવાર નહીં. આહા..હા..! યહાં તો કહતે હૈં, હમારા પરિવાર જ્ઞાન. અંદર જ્ઞાનસ્વરૂપ જો આત્મા-જ્ઞાન. શ્રદ્ધા, ઉસકી શ્રદ્ધા. ઉસકી રમણતા-ચારિત્ર જ્ઞાનમેં. આનંદ-અતીન્દ્રિય આનંદ જહાં બસતા હૈ. ઔર વીર્ય અર્થાત્ પુરુષાર્થ આદિ અર્થાત્ અનંત. ઐસે **'અનંતગુણરૂપ હમારા પરિવાર બસતા હૈ વહ હમારા સ્વદેશ હૈ.'** આહા..હા..!

'અબ હમ ઉસ સ્વરૂપસ્વદેશકી ઓર જા રહે હૈં.' આહા..હા..! સમજમેં આયા? **'અબ હમ ઉસ સ્વરૂપસ્વદેશકી ઓર...'** સ્વરૂપસ્વદેશ. આનંદ ઔર જ્ઞાન, શાંતિ જહાં ભરી હૈ. જહાં લબાલબ અતીન્દ્રિય આનંદ, અતીન્દ્રિય જ્ઞાન ઔર શાંતિ, ચારિત્ર, વીતરાગતા લબાલભ ભરી હૈ. ઐસા હમારા દેશ હૈ અંદર. આહા..હા..! **'અબ હમ ઉસ સ્વરૂપસ્વદેશકી ઓર જા રહે હૈં.'** ધર્મીકો યહ ભાવના હૈ. રાગ હોતા હૈ ગૃહસ્થાશ્રમમેં. સમકિતીકો ભી રાગ તો આતા હૈ. આહા..હા..! વિષયકા રાગ આતા હૈ. અરેરે..! યહ ઝહર કહાંસે આયા? યહ હમારા દેશ નહીં. અરેરે..! હમ કહાં આ પહુંચે? પશ્ચાતાપકા પાર નહીં રહતા. આહા..હા..! રાગ આતા હૈ તબ પશ્ચાતાપ ભી હોતા હૈ સાથમેં. આહા..હા..! અરે..! યે ક્યા ચીજ? મૈં કહાં હું ઔર કહાં આ ગયા?

'અબ હમ ઉસ સ્વરૂપસ્વદેશકી ઓર જા રહે હૈં.' હમારા સ્વરૂપસ્વદેશ જ્ઞાન, આનંદ, શાંતિ અંદર પૂર્ણ ભરી હૈ. વીતરાગતાસે સારી નગરી ભરી હૈ. આહા..! ઉસ ઓર હમ જા રહે હૈં. હૈ? જહાં **'હમારા પરિવાર બસતા હૈ વહ હમારા સ્વદેશ હૈ. અબ હમ ઉસ સ્વરૂપસ્વદેશકી ઓર જા રહે હૈં.'** આહા..હા..! બહુત અલૌકિક બાત આ ગયી હૈ આજ. ૪૦૧. આહા..હા..! કિસીને ઈસમેં લિખા હૈ કિ યહ પઢના. ભલે કિસીને ભી લિખા હો, વહી પઢતે હૈં. દૂસરે છોડ દિયે હૈં. નહીં તો પહલેસે પઢતે. કિસીને ઈસમેં લિખા હૈ, ભલે કિસીને ભી રખા હો. આહા..હા..!

કહતે હૈં, **'અબ હમ...'** ધર્મી.. ધર્મી.. સમ્યગ્દૃષ્ટિ ઉસકો કહતે હૈં. આહા..હા..! **'અબ હમ ઉસ સ્વરૂપસ્વદેશકી ઓર જા રહે હૈં.'** રાગાદિમેં હમારા દેશ નહીં હૈ.

વહાં હમારા વતન નહીં હૈ. વહ હમારા વતન નહીં. વહ હમારી દુકાન નહીં, હમારા ઘર નહીં. વહ હમારા પરિવાર નહીં. આહા..હા..! '**હમેં ત્વરાસે...**' અબ તો કહતે હૈં, જિસકો આત્માકા ભાન હુઆ વહ ઐસા (કહતે હૈં), અબ તો ત્વરાસે '**અપને મૂલ વતનમેં જાકર...**' આહા..હા..! મૂલ વતનમેં જાકર. મૂલ વતન પાલનપુર હોગા? આહા..હા..! ભાષા તો દેખો બહિનકી!

મુમુક્ષુ :- ભાષા સરલ પરંતુ ભાવ ગંભીર હૈ.

ઉત્તર :- ગંભીર હૈ. ભાષા સાદી હૈ. પુસ્તક તો મિલા હૈ ન? યહ પુસ્તક મિલા હૈ ન? સેઠકો નહીં મિલા હોગા.

મુમુક્ષુ :- આજ સુબહ દશ-બારહ કૉપી લે આયે. ઓફીસમાંથી.. દશ-બાર કોપી લે આયે.

ઉત્તર :- લે આયે? ઠીક. આહા..હા..!

કહતે હૈં, ધર્મીજીવ અપનેમેં ઐસા માનતા હૈ, અપને આત્માકા જ્ઞાન ઔર આનંદ હુઆ હૈ તો '**હમેં ત્વરાસે અપને મૂલ વતનમેં જાકર આરામસે બસના હૈ...**' વહાં આરામ હૈ. યહાં આરામ કરતે હૈં ન? થોડી દેર આરામ કરો, આરામ કરો, આરામ કરો. ક્યા આરામ? પ્રભુ! બાહરમેં આરામ કૈસા? યહ તો મૂલ વતનમેં જાકર.. આહા..હા..! ધન્ય.. ધન્ય.. ધન્ય!! જ્ઞાન, દર્શન, આનંદ, ચારિત્ર, વીર્ય, પ્રભુતા, સ્વચ્છતા ઐસે અનંત ગુણ જો હમારેમેં ભરે હૈં, વહાં ત્વરાસે, જલ્દીસે જલ્દીસે. આહા..હા..! '**મૂલ વતનમેં જાકર આરામસે બસના હૈ...**' વહાં આરામસે બસના હૈ. આહા..હા..! '**જહાં સબ હમારે હૈં.**' વહાં હમે બસના હૈ, વહ હમારા હૈ અંદર. જ્ઞાન, દર્શન, આનંદ આદિ નગરી પ્રભુકી-આત્માકી, ઉસ નગરીમેં-નગરી-નકર. નગરી કહતે હૈં ન? નગર-ન કર. ઉસકે સર પર કર (-કર્જા) નહીં હોતા. રાજકી બડી નગરી હો. ઉસકે સર પર કોઈ કર્જા નહીં હોતા. નગર ઈસલિયે નગરી કહતે હૈં. વૈસે ભગવાનકે સર પર કોઈ કર્જ નહીં હૈ. આનંદકી નગરી હૈ. આહા..હા..! વહાં જાકર આરામસે બસના હૈ. જહાં સબ હમારે હૈં. આહા..હા..! ૪૦૧. આહા..હા..! હોંગકોંગમે કભી સુના ન હો. ધૂલકે આડે. ધૂલ.. ધૂલ. ભલે ઉસકે હીરે માણિક (હો).

મુમુક્ષુ :- હૃદયમેં ઉત્કીર્ણ કરને જૈસે હૈં.

ઉત્તર :- આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ. ૪૦૧. કરીબ ૪૦ મિનિટ હુયી. ૪૦ મિનિટ. અબ? ૪૦૩.

જૈસે પૂર્ણમાસીકે પૂર્ણ ચંદ્રકે યોગસે સમુદ્રમેં જ્વાર આતા હૈ, ઉસી પ્રકાર મુનિરાજકો પૂર્ણ ચૈતન્યચંદ્રકે એકાગ્ર અવલોકનસે આત્મસમુદ્રમેં જ્વાર આતા હૈ;-વૈરાગ્યકા જ્વાર આતા હૈ, આનંદકા જ્વાર આતા હૈ, સર્વ ગુણ-પર્યાયકા યથાસંભવ જ્વાર આતા હૈ. યહ જ્વાર બાહરસે નહીં, ભીતરસે આતા હૈ. પૂર્ણ ચૈતન્યચંદ્રકો સ્થિરતાપૂર્વક નિહારને પર અંદરસે ચેતના ઉછલતી હૈ, ચારિત્ર ઉછલતા હૈ, સુખ ઉછલતા હૈ, વીર્ય ઉછલતા હૈ-સબ કુછ ઉછલતા હૈ. ધન્ય મુનિદશા! ૪૦૩.

૪૦૩. '**જૈસે પૂર્ણમાસીકે પૂર્ણ ચંદ્રકે યોગસે...**' જગતકા ઐસા નિયમ હૈ કિ જબ ચંદ્ર પૂર્ણિમા હો તબ ભરતી-બાઢ પૂરી આતી હૈ. ક્યા કહા? સમુદ્રકા ઔર ચંદ્રકા ઐસા સ્વભાવ હૈ કિ ચંદ્ર જબ પૂર્ણ રૂપ-પૂર્ણિમા રૂપ હો, તબ સમુદ્રકે પાનીમેં જ્વાર બઢા હૈ. ચંદ્રકા ઔર ઉસકા ઐસા નિમિત્ત-નૈમિત્તિક સંબંધ હૈ. ચંદ્રકી પૂર્ણતા જબ પ્રગટ હૈ, પૂર્ણિમા-(તબ) સમુદ્રમેં જ્વાર બહુત આતા હૈ. પૂર્ણિમાકે દિન બાઢ બહુત આતી હૈ. વહ કહતે હૈં. '**પૂર્ણમાસીકે પૂર્ણ ચંદ્રકે યોગસે...**' પૂર્ણિમાકે દિન પૂર્ણ ચંદ્રકે યોગસે '**સમુદ્રમેં જ્વાર આતા હૈ,...**' સમુદ્રમેં બાઢ આતી હૈ. પાની બહુત આતા હૈ.

'**ઉસી પ્રકાર...**' વહ દૃષ્ટાંત હૈ. '**મુનિરાજકો...**' મુખ્ય મુનિરાજકી બાત લી હૈ. '**પૂર્ણ ચૈતન્યચંદ્રકે...**' આહા..હા..! '**પૂર્ણ ચૈતન્યચંદ્રકે એકાગ્ર અવલોકનસે...**' આહા..હા..! મુનિદશા તો અલૌકિક હૈ, બાપૂ! ક્રિયાકાંડમેં લોગ માન બૈઠે હૈં, વસ્તુ અંતરકી દૂસરી ચીજ હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદકા જહાં જ્વાર આતા હૈ. જ્વાર કહતે હૈં ન તુમ્હારેમેં? બાઢ આતી હૈ. આહા..હા..! અંતર ભગવાન આત્મા અતીન્દ્રિય જ્ઞાન, આનંદ, શાંતિ, વીતરાગમૂર્તિકા સાગર, ઉસકે કારણ પૂર્ણમાસીકે દિન જૈસે સમુદ્રમેં જ્વાર આતા હૈ, '**ઉસી પ્રકાર મુનિરાજકો પૂર્ણ ચૈતન્યચંદ્રકે એકાગ્ર અવલોકનસે આત્મસમુદ્રમેં જ્વાર આતા હૈ.**' આહા..હા..! પૂર્ણ આત્માકો દેખનેસે પર્યાયમેં ઉસકા જ્વાર આતા હૈ. આહા..હા..! ઐસી ભાષા. ચંદ્રમા સમુદ્રમેં દિખે ન. હમ તો સમુદ્રકે કિનારે બહુત રહે હૈં ન. કૌન? રમણિકભાઈ, મુંબઈ. ઉનકા ઘર સમુદ્ર કિનારે હૈ. પાંચ-છ ક્રોડ રૂપયા. દિગંબર હૈ. બહુત પ્રેમ હૈ, દો ભાઈ હૈ. ઉસકી માતાકો બહુત પ્રેમ થા. અભી સ્વર્ગવાસ હુઆ. પાંચ-છઃ ક્રોડ રૂપયે. દરિયાકે કિનારે હી ઉનકા ઘર થા. ઉસ ઘરમેં ઠહરે થે. વ્યાખ્યાન દૂસરી જગહ દેતે થે. સમુદ્રમેં બાઢ આતી થી. જૈસે શુક્લ પક્ષકે દિન આગે બઢે, દૂજ, તૃતીયા, ચતુર્થી, પંચમી, છઠ, સપ્તમી, અષ્ટમી વૈસે પાની બઢતા જાતા થા. પૂર્ણમાસીકે દિન પૂર્ણ.

એક સાલ તો ઐસા હો ગયા, વહાં ઉપર બગૂલે ઉડ રહે થે. બગૂલા હોતા હૈ ન? સૈંકડો બગૂલે મચ્છી લેનેકો. મૈંને ભાઈકો પૂછા, યે બગૂલે કહાં તક જાતે હોંગે? સમુદ્રમેં કહીં વૃક્ષ નહીં, સ્થાન નહીં. તો ઉસને કહા કિ.. ક્યા કહા? બીસ માઈલ તક જાતે થે. આહા..હા..! મચ્છી લેનેકો બીસ માઈલ બગૂલા જાકર લેકર ખાકર વાપસ ચલે આયે. આહા..! હમને ઐસા પૂછા થા. એકદમ સમીપ સમુદ્ર થા. બીસ માઈલ બગૂલે મચ્છી લેનેકો જાતે થે. આહા..હા..! ઔર બીસ માઈલ વાપસ આતે થે. ઔર ફિર નર્કમેં જાના હૈ. આહા..હા..! મચ્છી ખાતા હૈ તો નર્કમેં જાના હૈ. અરેરે..! ઐસે અવતાર અનંત કિયે. દેખો તો સૈંકડો. એકદમ કિનારે પર બડા ઘર હૈ. બડા ઘર. કિતનેકા? સત્તર લાખકા તો ઘર હૈ. સત્તર લાખકા તો એક ઘર હૈ. નર્મ આદમી હૈ. ઉસને વિનંતી કી હૈ કિ મેરે ઘર પ્રભુ! (પધારિયે). વ્યાખ્યા દૂસરી જગહ દેતે થે. સત્તર લાખકા તો એક ઘર. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- પહલે મહિમા બતાયી, ફિર ધૂલ ઉડાતે હો.

ઉત્તર :- મહિમા નહીં, વહ મહિમા નહીં, ધૂલ હૈ. સત્તર લાખકા ઘર વહ ધૂલ હૈ, પરદેશ હૈ. અપના દેશ નહીં. આહા..હા..! ઈસલિયે તો બાત કરતે હૈં. આહા..!

યહાં કહતે હૈં, '**મુનિરાજકો પૂર્ણ ચૈતન્યચંદ્રકે એકાગ્ર અવલોકનકસે આત્મસમુદ્રમેં જ્વાર આતા હૈ;...**' વૈરાગ્યકા જ્વાર આતા હૈ. આહા..હા..! અંતર ભગવાન પૂર્ણાનંદ પ્રભુ, જ્ઞાયક સ્વરૂપ અપને અનંત ગુણકી નગરીકો દેખનેસે... ધ્રુવ.. ધ્રુવ, અંદર ધ્રુવ પર નજર કરનેસે.. આહા..હા..! '**આત્મસમુદ્રમેં જ્વાર આતા હૈ; વૈરાગ્યકા જ્વાર આતા હૈ,...**' અંદર દૃષ્ટિ જહાં જ્ઞાયક પર પડી, માત્ર જાનના.. જાનના.. જાનના.. જાનના.. જાનનેકા સમુદ્ર ભરા હૈ, ઉસ પર જબ નજર પડી, દૃષ્ટિ હુયી તો કહતે હૈં કિ '**આત્મસમુદ્રમેં જ્વાર આતા હૈ;...**' સબ ગુણકી પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ. આહા..હા..! ઔર '**વૈરાગ્યકા જ્વાર આતા હૈ,...**' એક તો ગુણકી પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ ઔર પર ઓરસે વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન હોતા હૈ. આહા..હા..! વૈરાગ્યકા ભી જ્વાર આતા હૈ. આહા..!

અપને સ્વભાવમેં અનંત ગુણ ભરે હૈં. ઉસ ઓર જાનેસે અપની પર્યાયમેં અનંત ગુણકી દશા પ્રગટ પર્યાય બાઢ-જ્વાર આતા હૈ ઔર પર ઓરસે વૈરાગ્યકા જ્વાર આતા હૈ. પર ઓરસે બિલકુલ ઉદાસીન (હૈં). સ્વકે સમીપ જાના ઔર પરસે દૂર હો જાના. દૂર નામ પુણ્ય-પાપકે ભાવસે. દૂસરી બાહ્ય ચીજ નહીં. આહા..હા..! ઐસી બાતેં. સમયસાર, પૂરા સમયસાર ભરા હૈ. આહા..હા..! ક્યા કહતે હૈં?

અપના જો દેશ-સ્વદેશ આત્મા અનંત ગુણકી નગરી હૈ, ઉસ પર જો દૃષ્ટિ કરતે

હૈં તો અનંત ગુણ હૈ ઉસમેંસે અંશ બાઢ આતી હૈ. પર્યાયમેં બાઢ આતી હૈ. જૈસે પૂર્ણમાસીકે ચંદ્રસે સમુદ્રમેં બાઢ આતી હૈ, ઐસે આત્મામેં શાંતિ.. શાંતિ.. શાંતિ.. આનંદ, સ્વચ્છતા, પ્રભુતા અનંત ગુણકા જ્વાર આતા હૈ. ઔર ઈસ ઓરસે વૈરાગ્ય આતા હૈ. હૈ? દો બાત લી. દેખો! આહા..! '**વૈરાગ્યકા જ્વાર આતા હૈ,...**' ઉદાસ.. ઉદાસ.. મુનિરાજ. ઉસકે બિના મુક્તિ નહીં. મુનિપના ચીજ અભી તો ઉસકી દૃષ્ટિ ક્યા હૈ, યહ માલૂમ નહીં ઔર મુનિપના કહાંસે આયે? સમ્યગ્દર્શન ક્યા ચીજ હૈ? આહા..હા..!

સબકો સુખી તો હોના હી હૈ, ભાવ હૈ, પરંતુ વસ્તુકી ખબર નહીં. ઔર ધર્મીકી ભાવના કોઈ ભી પ્રાણી દુઃખી હૈ, ઐસા હૈ નહીં. આહા..હા..! સબ પ્રાણી આત્મ કલ્યાણ કરકે સુખી હોઓ. આહા..! કોઈ પ્રાણી વિરુદ્ધ રહો નહીં. કિસીકો અપને સ્વરૂપકી ઓરકા ભી વિરોધ હો નહીં. આપકા જો સ્વરૂપ હૈ, ઉસસે ભી વિરુદ્ધ તુમ ન રહો. આહા..હા..! ધર્મીકી ઐસી ભાવના હૈ. આહા..હા..!

'**આનંદકા જ્વાર આતા હૈ,...**' તીન બાત લી. એક તો અંતરકી દશા આતી હૈ. બાહરસે વૈરાગ્ય હો જાતા હૈ, અંદર આનંદકા જ્વાર આતા હૈ. અંતર અવલોકનસે. અંદર ચૈતન્ય ભગવાન.. આહા..હા..! પૂર્ણાનંદકા નાથ ઉસકી દૃષ્ટિ કરનેસે એક તો શાંતિકી બાઢ આતી હૈ. વૈરાગ્યકી બાઢ આતી હૈ. પરસે રહિત ઉદાસીન. ઔર આનંદકા જ્વાર આતા હૈ. અરે..! '**સર્વ ગુણ-પર્યાયકા યથાસંભવ જ્વાર આતા હૈ.**' આહા..હા..! ક્યોંકિ સર્વ ગુણસે ભરા પ્રભુ, ઉસમેં દૃષ્ટિ હોનેસે સર્વ ગુણ-પર્યાયકા, જિતને ગુણ હૈ, ઉન સબ ગુણકી પર્યાયકા અવસ્થામેં '**યથાસંભવ જ્વાર આતા હૈ.**' આહહા..! ગજબ બાત! બહુત અચ્છા બોલ હૈ. ૪૦૧ ઔર ૪૦૩.

'**યહ જ્વાર બાહરસે નહીં,...**' કોઈ બાહ્યકી ક્રિયા કરનેસે યહ જ્વાર નહીં આતા. આહા..હા..! હૈ? '**ભીતરસે આતા હૈ.**' અંદરમેં જાનેસે અંતર સ્વદેશમેં અંદર જાનેસે વહ ભરતી આતી હૈ-બાઢ આતી હૈ. હમ ભરતી કહતે હૈં. ગુજરાતીમેં, સમુદ્રમેં ભરતી આયી. સમુદ્રકે કિનારે, મુંબઈમેં ભી સમુદ્રકે કિનારે એક બાર રહે થે. એકદમ સમુદ્રકે (સમીપ). '**પૂર્ણ ચૈતન્યચંદ્રકો સ્થિરતાપૂર્વક નિહારને પર...**' આહા..! પૂર્ણ ચૈતન્ય, પૂર્ણ ચૈતન્ય અનંત ગુણકા પિંડ પ્રભુ, ઉસકો સ્થિરતાપૂર્વક નિહારને પર. સ્થિરતા.. સ્થિરતા.. સ્થિરતા.. ધીરજ, શાંતિ. સ્થિરતાપૂર્વક અંદરમેંસે નિહારને પર '**અંદરસે ચેતના ઉછલતી હૈ,...**' ઉછલતી હૈ. આહા..હા..! ઉછાલા મારતા હૈ ન? ઐસે ઉછલતી હૈ. ચેતન પર નજર કરનેસે ચેતના ઉછલતી હૈ. આહા..હા..! ઐસા ઉપદેશ. નહીં ઈસમેં કથા, નહીં કહાની. રાજા ઔર રાની, ઐસા વૈસા.. કોઈ બાત નહીં. રાજા

ભી તું ઔર રાની ભી તું. તેરી નિર્મલાનંદ પરિણતિ વહ તેરી રાની. ઔર તું ભગવાન પૂર્ણાનંદકા નાથ રાજા. યહાં તો યહ બાત હૈ. સમજમેં આયા? આહા..હા..!

'અંદરસે ચેતના ઉછલતી હૈ,...' ઉછલતી હૈ ન? પાતાલ હૈ ન? પાતાલ. પાતાલકા આખિરકા પત્થરકા સ્તર હોતા હૈ, આખિરકા, વહ ટૂટ જાયે તો પાની ઉછલકર (બાહર આતા હૈ). યહાં હૈ ન? જનડા... જનડા. હમ વહાંસે નિકલે થે. અઠારહ કોસ પાની રહતા થા. વહાં બહુત ખોદા થા. ખોદતે-ખોદતે કાયર હો ગયે તો ચલે ગયે. ઉસમેં એક બરાત નિકલી, બરાત. દસ બજ ગયે. યહાં પાની હૈ (ઐસા સમજકર) બરાત વહાં રુક ગયી. ઐસા દેખા તો પાની નહીં થા. પહલે પાની હોગા ઐસા સમજકર રુકે. ઉપરસે એક બડા બીસ-પચીસ મનકા પત્થર ડાલા. ઔર ફૂટા, પાનીકા ફવ્વારા ફૂટા. જનડા.. જનડા. યહાં બોટાદકે પાસ હૈ. બોટાદકે રાસ્તે (પર આતા હૈ).

એક બાર ઉમરાલાસે વડોદ ગયે થે. છ કોસ, છ ગાઉ વિહાર કરકે ગયે થે. ફિર વહાંસે આગે જાકર બોટાદ જાતે સમય બીચમેં જનડા આયા. અભી તો બડા કૂંઆ હૈ. ચારોં ઓર પાની ભરતે હૈં, ફિર ભી કમ નહીં હોતા. ઇતના પાની. પાતાલમેંસે પાની આયા હૈ.

વૈસે યહાં કહતે હૈં.. આહા..હા..! **'પૂર્ણ ચૈતન્યચંદ્રકો સ્થિરતાપૂર્વક નિહારને પર અંદરસે ચેતના ઉછલતી હૈ,...'** આહા..હા..! **'ચારિત્ર ઉછલતા હૈ,...'** સ્થિરતા ઉછલતી હૈ અંદર, સ્થિરતા આનંદ. આહા..હા..! **'સુખ ઉછલતા હૈ, વીર્ય ઉછલતા હૈ,...'** આહા..હા..! **'સબ કુછ ઉછલતા હૈ. ધન્ય મુનિદશા!'** હૈ? આખિરમેં હૈ. ધન્ય મુનિદશા! અંતિમ શબ્દ હૈ. દૂસરે પન્ને પર. આહા..હા..! યહ મુનિદશા, બાપુ! મુનિદશા કિસકો કહે! આહા..હા..!

સમ્યગ્દર્શનપૂર્વક જહાં મુનિ અંદર જાતે હૈં તો સબ ગુણ ઉછલતે હૈં. આહા..હા..! પર્યાયમેં-અવસ્થામેં સબ ગુણ પ્રગટ હોતે હૈં. આહા..હા..! ધન્ય મુનિદશા! બહિન (કહતે હૈં). ઐસી દશા, બાપુ! વહ ૪૦૩ (પૂરા) હુઆ. વિશેષ કહેંગે...

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા સુદ-૧૩, સોમવાર, તા. ૨૨-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૪૦૫, ૪૦૭. પ્રવચન નં. ૪૧

આજ પર્યુષણકા નૌંવા દિન હૈ. અકિંચન ધર્મ. આકિંચન નૌંવે ધર્મકા નામ. હૈ તો સાધુકે દસ ધર્મ. ઉસકે નીચે ગૃહસ્થાશ્રમમેં ભી આંશિકરૂપસે સબ સમજ લેના ચાહિયે. યહ આકિંચન ધર્મ નૌંવા. સાધુકે દસમેંસે નવવાં હૈ. વહ કહતે હૈં.

तिविहेण जो विवज्जदि, चेयणमियरं च सव्वहा संगं।
लोयववहारविरदो, णिग्गथंत्तं हवे तस्स।।४०२।।

અન્વયાર્થ :- **'જો મુનિ...'** મુનિકી મુખ્યતા હૈ ન મુખ્ય? દસ પ્રકારકા (ધર્મ). **'લોક વ્યવહારે વિરક્ત હોકર...'** લોકકે વ્યવહારસે તો વિરક્ત હોકર. આકિંચન હૈ ન? કોઈ મેરી ચીજ નહીં હૈ બાહરમેં. મૈં તો જ્ઞાયક સ્વરૂપ હૂં. જ્ઞાયક સ્વરૂપકે અલાવા કોઈ આકિંચન-અ નામ નહીં. કોઈ ચીજ મેરી હૈ હી નહીં. માન્યતામેં તો મેરી હૈ નહીં. વહ તો પહલે સમ્યગ્દર્શન હુઆ હૈ. પરંતુ અસ્થિરતામેં ભી મેરી કોઈ ચીજ નહીં. ચારિત્રદોષમેં ભી મેરી કોઈ ચીજ હૈ નહીં. આહા..હા..! યહ દસ પ્રકારકા ધર્મ પ્રગટ પાલે બિના કભી મુક્તિ હોતી નહીં. આહા..! પરંતુ યહ સમ્યગ્દર્શન સહિતકી બાત હૈ. આહા..હા..! અંતરમેં આત્મા..

યહાં કહતે હૈં, **'જો મુનિ લોક વ્યવહારસે વિરક્ત હોકર ચેતન અચેતન પરિગ્રહકો સર્વથા...'** ચેતન કૌન? અપના શિષ્ય ઔર સંઘ. શિષ્ય ઔર સંઘ પર ભી કિંચિત્ મમતા ન રખે. અકિંચન-કુછ મેરા નહીં હૈ. શિષ્ય મેરા કૈસા? સંઘ મેરા કૈસા? આહા..હા..! **'અચેતન-પુસ્તક, પિચ્છિકા, કમંડલુ ધર્મોપકરણ...'** વહ ભી કોઈ મેરી ચીજ હૈ નહીં. અચેતન. ઔર **'આહાર, વસતિકા, દેહ યે અચેતન ઇનસે ભી સર્વથા મમત્વ છોડે. ઐસા વિચારે કિ મૈં તો આત્મા હી હૂં.'** મૈં તો આત્મા હી હૂં. આહા..હા..! મૈં તો જ્ઞાયક અંદર જાનન સ્વભાવ સ્વરૂપ ઐસા ભગવાન આત્મા, વહી મૈં હૂં. દૂસરા કોઈ શિષ્ય, સંઘ, પુસ્તક ઉપકરણ કોઈ ચીજ મેરી હૈ નહીં. આહા..હા..! અકિંચન નૌંવા ધર્મ હૈ. કિંચન-કોઈ ભી ચીજ મેરી (નહીં હૈ). આનંદ ઔર જ્ઞાનસ્વભાવકે સિવા કોઈ ચીજ મેરી જગતમેં હૈ નહીં. ધર્માત્મા અપની ભાવનામેં ઐસી ભાવના કરતે હૈં, ઉસકો સચ્ચા ભાવલિંગી મુનિ કહનેમેં આતા હૈ. આહા..હા..! હૈ?

'સર્વથા મમત્વ છોડે. ઐસા વિચારે કિ મૈં તો આત્મા હી હૂં, અન્ય મેરા

કુછ ભી નહીં હૈ.' યહાં આયે બિના કભી મુક્તિ નહીં (હોતી). અકેલે સમ્યગ્દર્શનસે મુક્તિ નહીં, અકેલી ક્રિયાકાંડસે, સમ્યગ્દર્શન બિના ક્રિયાકાંડસે મુક્તિ નહીં. આહા..! અકેલે સમ્યગ્દર્શનસે ભી મુક્તિ નહીં (હોતી). ક્યોંકિ સાથમેં જ્ઞાન ઔર ચારિત્ર આયે તબ મુક્તિ હોગી. ઔર અકેલા ત્યાગ સમ્યગ્દર્શન બિના બાહ્ય ત્યાગાદિસે ભી મોક્ષ યા ધર્મ હોતા નહીં. વહ કહતે હૈં.

'**મૈં તો આત્મા હી હૂં, અન્ય મેરા કુછ ભી નહીં હૈ. મૈં અકિંચન હૂં...**' આહા..હા..! અકિંચન. કોઈ ભી ચીજ મેરી નહીં હૈ. મેરી હો વહ મુજસે ભિન્ન ન રહે. ભિન્ન રહે મુજસે વહ મેરી ચીજ નહીં. આહા..હા..! '**ઐસા નિર્મમત્વ હો ઉસકે આકિંચન્ય ધર્મ હોતા હૈ.**' નૌંવા ધર્મ. આજ નૌંવા દિન હૈ ન?

અજ્ઞાની જીવ ઐસે ભાવસે વૈરાગ્ય કરતા હૈ કિ-'યહ સબ ક્ષણિક હૈ, સાંસારિક ઉપાધિ દુઃખરૂપ હૈ', પરંતુ ઉસે 'મેરા આત્મા હી આનંદસ્વરૂપ હૈ' ઐસે અનુભવપૂર્વક સહજ વૈરાગ્ય નહીં હોનેકે કારણ સહજ શાંતિ પરિણમિત નહીં હોતી. વહ ઘોર તપ કરતા હૈ, પરંતુ કષાયકે સાથ એકત્વબુદ્ધિ નહીં ટૂટી હોનેસે આત્મપ્રતપન પ્રગટ નહીં હોતા. ૪૦૫.

વચનામૃત-૪૦૫. ૪૦૫ હૈ ન? વચનામૃત-૪૦૫. આહા..હા..! '**અજ્ઞાની જીવ ઐસે ભાવસે વૈરાગ્ય કરતા હૈ કિ-'યહ સબ ક્ષણિક હૈ,...**' ઐસા કરતા હૈ. પરંતુ આત્મા અંદર નિત્યાનંદ કૌન હૈ? જ્ઞાયકભાવ જો અનાદિઅનંત હૈ, જિસકી ઉત્પત્તિ ઔર વિનાશ કભી નહીં હૈ, ઐસી અંતર્મુખ દૃષ્ટિ કરતા નહીં ઔર યહ સબ ક્ષણિક હૈ, ઐસા માનતા હૈ, વહ યથાર્થ વૈરાગ્ય નહીં હૈ. '**સાંસારિક ઉપાધિ દુઃખરૂપ હૈ**' ઐસા અજ્ઞાની માનતા હૈ. સાંસારિક ઉપાધિ દુઃખરૂપ હૈ. પરંતુ મેરી ચીજ અંદર નિરૂપાધિક હૈ,.. આહા..હા..! હૈ?

'**પરંતુ ઉસે 'મેરા આત્મા હી આનંદસ્વરૂપ હૈ' ઐસે અનુભવપૂર્વક...**' આહા..હા..! મેરા આત્મા હી આનંદસ્વરૂપ હૈ. 'હી' (કહકર) એકાંત લે લિયા હૈ. અતીન્દ્રિય આનંદ હો તો વહ મેરી સત્તામેં હૈ. મેરે સિવા મેરા આનંદ કોઈ ચીજમેં હૈ નહીં. ઓહોહો..! બહુત કઠિન બાત. એક રાગકા રજકણ, રજકણ ઔર રાગ દોનોં મેરી ચીજ નહીં. 'રજકણ કે ઋદ્ધિ વૈમાનિક દેવની' રજકણસે લેકર વૈમાનિક દેવકી (ઋદ્ધિ) પુદ્ગલ સ્વભાવ હૈ. 'રજકણ કે ઋદ્ધિ વૈમાનિક દેવની, સર્વે માન્યા પુદ્ગલ સ્વભાવ'. વહ તો જડ સ્વભાવ હૈ. સમયસારમેં આતા હૈ કિ જો કોઈ પ્રાણી અપને આત્માકી ક્રિયા

જ્ઞાનાદિ કરે ઔર રાગ ઔર પરકી ક્રિયા ભી મૈં કર સકતા હું, દો વહ દો ક્રિયાવાદી મિથ્યાદષ્ટિ હૈ. આહા..હા..! ૮૫ ગાથા, સમયસાર. મૂલ પાઠ હૈ. આહા..હા..! મૈં અપના ભી કર સકતા હું ઔર મૈં પરકા, શરીરકા, વાણીકા, મનકા, સ્રીકા, કુટુંબકા, પરકા કર સકતા હું. ભગવાનને સમયસાર ૮૫વીં ગાથામેં કહા હૈ કિ વહ દો ક્રિયાવાદી- અપની ભી ક્રિયા કરતા હૈ ઔર પરકી ક્રિયા કરતા હું ઐસા માનતા હૈ તો દો ક્રિયાવાદી મિથ્યાદષ્ટિ હૈ. આહા..હા..! અરેરે..! ઐસી બાત.

એક પરમાણુકી ક્રિયા ભી અપની તીન કાલમેં નહીં હૈ. આહા..હા..! ક્યોંકિ પરમાણુ જગતકી ચીજ જડ હૈ ઔર પરમાણુમેં ભી... યે તો એક પરમાણુ નહીં હૈ, યે તો અનંત હૈ. એક-એક પરમાણુ.. પંચાસ્તિકાયમેં ૮૧ ગાથામેં હૈ ન? ભાઈ! સ્કંધ હૈ ઉસમેં ભી પરમાણુ તો અપના હી કામ કરતે હૈં. આહા..હા..! ક્યા કહા? યહ પિંડ હૈ. ઉસમેં એક-એક પરમાણુ અપના ભિન્ન કામ કરતે હૈં. પરકે પરમાણુકે સાથ કુછ સંબંધ નહીં હૈ. આહા..હા..! કૌન માને? પંચાસ્તિકાય, કુંદકુંદાચાર્ય ભગવાન. સમયસાર, પ્રવચનસાર, પંચાસ્તિકાય, નિયમસાર ઔર અષ્ટપાહુડ આદિ. પંચાસ્તિકાયમેં ૮૧ ગાથામેં હૈ કિ યહ વસ્તુ હૈ સબ પૂરા સ્કંધ પિંડ. ઉસ પિંડમેં એક-એક પરમાણુ બિલકુલ ભિન્ન હૈ. બિલકુલ ભિન્ન (રહતે હુએ) અપનસે અપનેમેં ક્રિયા કરતે હૈં. પર કે સાથ કુછ ભી સંબંધ નહીં હૈ. આહા..હા..! કૌન માને? યહ અનંત પરમાણુકા પિંડ હૈ. ઉસમેં એક-એક પરમાણુ અપના ભિન્ન કામ કરતે હૈં. પરકે સાથ મિલકર સ્કંધ હો ગયા ઔર દો મિલકર દોકી એક ક્રિયા કરતે હૈં, ઐસા હૈ નહીં. આહા..હા..! ઐસી સૂક્ષ્મ બાત પ્રભુ.

યહાં વહ કહતે હૈં, અજ્ઞાની, '**મેરા આત્મા હી આનંદસ્વરૂપ હૈ**' ઐસા જાનકર વૈરાગ્ય નહીં કરતા. સંસાર ક્ષણિક હૈ, યહ ઉપાધિ હૈ, ઐસા માનકર વૈરાગ્ય કરતા હૈ, વહ વૈરાગ્ય નહીં હૈ. આહા..હા..! '**મેરા આત્મા હી આનંદસ્વરૂપ હૈ' ઐસે અનુભવપૂર્વક...**' સૂક્ષ્મ બાત હૈ. મૈં આનંદસ્વરૂપ, અતીન્દ્રિય આનંદસ્વરૂપ જ્ઞાયક સ્વરૂપ અતીન્દ્રિય આનંદ ઉસકા અનુભવપૂર્વક. ઉસકા અનુભવ હો કિ મેરી ચીજ યહ હૈ, ઉસકી દૃષ્ટિમેં અનુભવમેં આયા હો. યહ ચીજ મેરી હૈ, ઐસા ખ્યાલ આ ગયા હો. આહા..હા..! '**અનુભવપૂર્વક સહજ વૈરાગ્ય નહીં હોનેકે કારણ...**' અજ્ઞાનીકો ઐસા મેરા આત્મા આનંદ હૈ, ઐસે '**અનુભવપૂર્વક સહજ વૈરાગ્ય નહીં હોનેકે કારણ...**' આહા..હા..! ઉપરસે વૈરાગ્ય હૈ. શરીર નાશવાન હૈ, ફલાની ઉપાધિ હૈ, યહ હૈ... વહ વાસ્તવિક વૈરાગ્ય નહીં હૈ, વહ વાસ્તવિક તત્ત્વ નહીં હૈ. આહા..હા..! ગજબ બાત હૈ!

'સહજ શાંતિ પરિણમિત નહીં હોતી.' 'ઐસે અનુભવપૂર્વક સહજ વૈરાગ્ય નહીં હોનેકે કારણ સહજ શાંતિ...' આહા..હા..! આત્મા શાંતિકા સાગર હૈ. ઉસ પર દૃષ્ટિ નહીં હૈ, ઉસકા અનુભવ તો હૈ નહીં. તો શાંતિપૂર્વક સહજ વૈરાગ્ય નહીં હોનેકે કારણ. આહા..હા..! બહિનકી વાણીમેં ભી સૂક્ષ્મ આયા. દોપહરકો સમયસારમેં ભી બાત તો બહુત સૂક્ષ્મ હૈ, ભાઈ! દેહકા એક-એક રજકણ દૂસરે રજકણકે કારણ કુછ કરતા નહીં. એક-એક રજકણ અપની પર્યાયમેં પરિણમન કરતા હૈ. પર્યાયકે પરિણમન બિનાકા કોઈ પરમાણુ હૈ નહીં. આહાહા...! તો દૂસરે પરમાણુકી પર્યાયસે પરિણમન કરે, ઐસા હૈ નહીં. ઐસી બુદ્ધિ અંતરમેં અનુભવ બિના સહજ વૈરાગ્ય નહીં હોનેકે કારણ **'સહજ શાંતિ પરિણમિત નહીં હોતી.'** આહા..હા..! સ્વાભાવિક અંદર શાંતિ-અકષાયભાવ, જો આત્મામેં ત્રિકાલી શાંતિ પડી હૈ, આત્મા શાંતિકા સાગર હૈ. આહા..હા..!

સ્તવનમેં ભી આતા હૈ ના? 'ઉપશમરસ વરસે રે પ્રભુ તારા નયનમાં'. નયનમેં. આહા..હા..! 'ઉપશમરસ વરસે રે પ્રભુ તારા નયનમાં'. પૂરા શરીર ઉપશમ. ભગવાન તીર્થંકરકે આત્માકા જો શરીર હૈ, વહ તો જગતમેં જિતને શાંત પરમાણુ થે વહ આકર શરીર હો ગયા હૈ. ભક્તામરમેં હૈ. ભક્તામર સ્તોત્ર હૈ. માનતુંગ આચાર્ય મુનિ થે, દિગંબર સંત. જબ ભક્તામર બનાયા તબ કૈદમેં રખે થે. ભક્તામર એક-એક પદ બોલતે હૈં, ૪૮ તાલે થે, ૪૮ તાલે ટૂટ ગયે. આહા..હા..! ઉસમેં ઐસા કહા હૈ. ભક્તામરમેં હૈ. સમજમેં આયા? ક્યા કહા?

જગતકે જિતને શાંત પરમાણુ (થે), પરમાણુમેં ભી શીતલતા આતી હૈ. ઐસી શીતલતાકે જિતને પરમાણુ હૈ, વહ પ્રભુ! આપકે શરીરમેં આકર શાંતરસ હો ગયે (હૈં). આપ તો શાંતિકે સાગર હૈં હી, પરંતુ પરમાણુ શાંતિરૂપ આપકો પરિણમિત દેખકર શાંત-શાંત ઢાલા, શાંતિકા ઢાલા માનો ઢલ ગયા હો! સમ્યગ્દર્શનપૂર્વક (સહજ વૈરાગ્ય નહીં હોનેકે કારણ) ઐસી શાંતિ પરિણમતિ નહીં. આહા..હા..! બાહરકા ચાહે જિતના ત્યાગ-વૈરાગ્ય કરે, પરંતુ અંતર આત્માકી ચીજકે અનુભવ બિના શાંતિ પરિણમિત નહીં હોતી. આહા..! હૈ? કૈસી? **'સહજ શાંતિ...'** કૃત્રિમ શાંતિ નહીં. આહા..હા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! વીતરાગ પરમાત્માકા માર્ગ બહુત સૂક્ષ્મ ઔર બારીક હૈ. લોગોંને સ્થૂલ કર દિયા હૈ. માર્ગસે દૂસરા હી માર્ગ બના દિયા. આહા..હા..! માને ઈસલિયે કહીં દૂસરા હો જાતા હૈ? માર્ગ તો માર્ગ હી હૈ. આહા..!

કહતે હૈં કિ અંતરમેં બાહરકા ક્ષણિક વૈરાગ્ય કરનેસે શાંતિ પરિણમિત નહીં હોતી. ક્યોંકિ અનુભવપૂર્વક જો શાંતિ હોની ચાહિયે વહ શાંતિ નહીં હૈ. આહા..હા..! કષાય

જો રાગ, પુણ્ય-પાપ ઉસસે રહિત શાંતિ હોની ચાહિયે, વહ શાંતિ અજ્ઞાનીકો નહીં હોતી. ક્યોંકિ અજ્ઞાની બાહરસે ક્ષણિક વૈરાગ્યકો વૈરાગ્ય માનતા હૈ. પરંતુ મેરે અનુભવપૂર્વક પુણ્ય-પાપસે વિરક્ત વૈરાગ્ય, પુણ્ય-પાપ શુભાશુભ ભાવસે વિરક્ત વૈરાગ્ય, ઐસા વૈરાગ્ય અજ્ઞાનીકો હોતા નહીં. આહા..હા..! નયી ચીજ લગે, સેઠ! હૈ તો અનાદિકી. અનંત તીર્થંકર કહતે આયે હૈં. બાત ગુપ્ત રહ ગઈ. બાહરમેં ધમાલ.. ધમાલ.. ધમાલ. આહા..હા..!

કહતે હૈં કિ '**શાંતિ પરિણમિત નહીં હોતી. વહ ઘોર તપ કરતા હૈ,...**' આહા..હા..! કહતે હૈં કિ ભલે હી એક-એક મહિનેકા ઉપાવસ કરતા હો, અરે..! છઃ-છઃ મહિનેકા ઉપવાસ કરતા હો, પરંતુ અંતરમેં આત્મજ્ઞાન બિના કભી કહીં શાંતિ નહીં હૈ. આહા..હા..! એ.. શાંતિભાઈ! કહીં શાંતિ નહીં હૈ, ઐસા કહતે હૈં. લાખોંકી કમાઈમેં શાંતિ હૈ કિ નહીં? આહા..હા..! પાંચ-પાંચ, દસ-દસ લાખકી કમાઈ (હો તો) ખુશી-ખુશી હો જાય. આહા..હા..! ક્યા હૈ? પ્રભુ! તુઝે અભી પરદ્રવ્યસે ભિન્નતાકી ખબર નહીં હૈ, તો તેરેમેં અનુભવપૂર્વક જો વૈરાગ્ય સાથમેં હોના ચાહિયે વહ તો હૈ નહીં. આહા..! વહ કહતે હૈં, ભલે '**વહ ઘોર તપ કરતા હૈ,...**' હૈ? પરંતુ આત્મજ્ઞાન બિના સબ નિરર્થક હૈ. આહા..હા..! જિસકો આત્મા અંદર આનંદસ્વરૂપ પ્રભુ, ઐસે આનંદપૂર્વક અનુભવ નહીં હૈ, વહ ઘોર તપ કરતા હૈ, '**પરંતુ કષાયકે સાથ એકત્વબુદ્ધિ નહીં ટૂટી હોનેસે...**' આહા..હા..! અંદરમેંસે જ્ઞાયકભાવ ભગવાન ધ્રુવ ચૈતન્ય જ્ઞાયક ઔર વિકલ્પ દયા, દાન, તપ, ભક્તિ આદિ, તપ આદિકા વિકલ્પ રાગ હૈ. ઉસ રાગકે સાથ એકતાબુદ્ધિ નહીં ટૂટી. આહા..હા..!

'**એકત્વબુદ્ધિ નહીં ટૂટી હોનેસે આત્મપ્રતપન પ્રગટ નહીં હોતા.**' યહ તપ. યહ આચાર્યકા શબ્દ હૈ. બહિનને યહ શબ્દ આચાર્યકા શબ્દ રખા હૈ. આત્મપ્રતપન. હૈ? આત્મા પ્રતપન. આત્મામેં પ્રતપન-વિશેષ તપન. રાગરહિત સ્થિરતાકી શાંતિ. આત્મામેં આત્મપ્રતપન વહ આત્મ તપસ્યા. આહા..હા..! સમજમેં આયા? બાહરકી તપસ્યા તો અનંત બાર કી. પરંતુ આત્મપ્રતપન-અંદર ભગવાન આત્મા આનંદસ્વરૂપ.. વહ આ ગયા અપને કિ તપ કિસકો કહતે હૈં. પરસોં તપકા દિન થા ન? વહ આ ગયા કિ આત્મામેં ચારિત્ર જો હૈ, સમ્યગ્દર્શનપૂર્વક સ્વરૂપકી રમણતા હૈ, ઉસમેં ઉગ્ર પ્રયત્ન ઔર શુદ્ધઉપયોગકી દશા, ઉસકો તપ કહતે હૈં. આહા..હા..! યહ પરસોં આ ગયા. તપ કિસકો કહે? આહા..હા..!

અનુભૂતિ અંદર આત્માકા જ્ઞાનકા અનુભવ, ઉસ પૂર્વક જો ચારિત્ર અંદરમેં હૈ, ચારિત્ર નામ ચરના, રમના, આનંદમેં રમના, ઉસ ચારિત્રમેં ઉપયોગ કરના, ચારિત્રમેં

વિશેષ ઉપયોગ રખના ઉસકા નામ હી તપ હૈ. આહા..હા..! એક-એક વ્યાખ્યામેં ફર્ક. મધુભાઈ! વહાં આપકી ધૂલમેં કુછ મિલે ઐસા નહીં હૈ. બડા વ્યાપારી. લાખોંકી કમાઈ. ધૂલમેં ભી નહીં હૈ. યહાં એક લાખ રૂપયા ખર્ચ કરે તો ઉસે ઐસા હો જાયે કિ અપનને કુછ કિયા. શાંતિભાઈ! યહાં લાખ દિયા. વહ ભી બહુત પૈસા દેતે હૈં. હોંગકોંગ રહતે હૈં, હોંગકોંગ. આહા..હા..!

યહાં તો કહતે હૈં, આત્મામેં અંતર પ્રતપન, અંતર ચૈતન્યમૂર્તિકા અનુભવ ઉસમેં લીનતારૂપી ચારિત્ર, ઉસમેં શુદ્ધઉપયોગકી રમણતા, વહ આત્મપ્રતપનરૂપી આત્માકા તપ હૈ. સેઠ! કભી સુના હી નહીં. સુના હૈ તો દરકાર નહીં કરી. યે તો સબકી બાત હૈ ન. અનંત કાલ હુઆ. આહા..હા..! યહ શબ્દ આચાર્યકા હૈ. ટીકામેં હૈ. તપસ્યા કિસકો કહની? તપ કિસકો કહતે હૈં? આત્મ પ્રતપન. આત્મામેં શુદ્ધ સમ્યગ્દર્શન સહિત, ચારિત્ર સ્વરૂપ સહિત ઉગ્ર પુરુષાર્થ અંદર ચારિત્રમેં કરના, અંદરમેં ઉગ્ર પુરુષાર્થ કરકે પ્રતપન-આત્માકી શોભા (બઢાના, વહ તપ હૈ).

જૈસે સોનેમેં ગેરુ લગાતે હૈં ન? ગેરુ. તો વહ સોના ઓપિત-શોભિત હોતા હૈ. ઐસે આત્મામેં સમ્યગ્દર્શન સહિત ચારિત્રમેં ઉગ્ર પુરુષાર્થ.. આહા..હા..! ઉગ્ર પુરુષાર્થકી પ્રયત્ન દશા, ઉસકા નામ ભગવાન તપ કહતે હૈં. આરે..! ઐસી વ્યાખ્યા. બાકી બાહ્યકી તપસ્યા વહ તો સાધારણ (હૈ). રાગ મંદ કરે તો શુભભાવ પુણ્ય હો, પુણ્ય. ધર્મ-બર્મ નહીં. ધર્મ કોઈ દૂસરી ચીજ હૈ. આહા..હા..!

આત્મ પ્રતપન. સમ્યગ્દર્શન બિના, અંદર સચ્ચે વૈરાગ્ય બિના... આહા..હા..! '**આત્મ પ્રતપન પ્રગટ નહીં હોતા.**' આહા..હા..! સબેરે ભી ઐસી બાત, દોપહરકો ભી ઐસી બાત. ભગવાન! તુને તેરા ઘર દેખા નહીં. આહા..હા..! પરઘરમેં જાંચ કરતે.. કરતે.. કરતે.. કરતે અનંત કાલ ચલા ગયા. અનંત શરીર, વાણી, મન, કર્મ, સ્ત્રી, કુટુંબ, પરિવાર, લક્ષ્મી, ઈજ્જત, કીર્તિ.. આહા..હા..! ઉસકી સંભાલ કરતે-કરતે અનંત કાલ ચાર ગતિમેં પરિભ્રમણ કિયા. પરંતુ તેરા આત્મા અંદર દેહસે ભિન્ન હૈ, ઉસકા તો ભાન કિયા નહીં. તો પ્રતપન-તપ તો કહાંસે આયેગા? આહા..હા..! '**આત્મ પ્રતપન પ્રગટ નહીં હોતા.**' આત્માકે જ્ઞાન બિના ક્ષણિક વૈરાગ્યમેં આત્મ પ્રતપન ઉત્પન્ન નહીં હોતા. આહા..હા..! ૪૦૫ (પૂરા હુઆ).

યહાં (શ્રી પ્રવચનસાર પ્રારંભ કરતે હુએ) કુંદકુંદાચાર્ય ભગવાનકો પંચ પરમેષ્ઠીકે પ્રતિ કૈસી ભક્તિ ઉલ્લસિત હુઈ હૈ! પાંચોં પંચપરમેષ્ઠી ભગવંતોંકા સ્મરણ કરકે ભક્તિભાવપૂર્વક કૈસા નમસ્કાર કિયા હૈ! તીનોં કાલકે તીર્થંકરભગવંતોંકો-સાથ હી સાથ મનુષ્યક્ષેત્રમેં વર્તતે વિદ્યમાન તીર્થંકરભગવંતોંકો અલગ સ્મરણ કરકે-'સબકો એકસાથ તથા પ્રત્યેક-પ્રત્યેકકો મૈં વંદન કરતા હૂં' ઐસા કહકર અતિ, ભક્તિભીને ચિત્તસે આચાર્યભગવાન નમ ગયે હૈં. ઐસે ભક્તિકે ભાવ મુનિકો-સાધકકો-આયે બિના નહીં રહતે. ચિત્તમેં ભગવાનકે પ્રતિ ભક્તિભાવ ઉછલે તબ, મુનિ આદિ સાધકકો ભગવાનકા નામ આને પર ભી રોમરોમ ઉલ્લસિત હો જાતા હૈ. ઐસે ભક્તિ આદિકે શુભ ભાવ આયેં તબ ભી મુનિરાજકો ધ્રુવ જ્ઞાયકતત્ત્વ હી મુખ્ય રહતા હૈ ઈસલિયે શુદ્ધાત્માશ્રિત ઉગ્ર સમાધિરૂપ પરિણમન વર્તતા હી રહતા હૈ ઔર શુભ ભાવ તો ઉપર-ઉપર હી તિરતે હૈં તથા સ્વભાવસે વિપરીતરૂપ વેદનમેં આતે હૈં. ૪૦૭.

૪૦૭. અબ યહાં પહલી ભક્તિ લેતે હૈં. આહા..હા..! '(**શ્રી પ્રવચનસાર પ્રારંભ કરતે હુએ)...**' પ્રવચનસાર હૈ ન? સમયસાર ઔર પ્રવચનસાર. પ્રવચનસાર કુંદકુંદાચાર્યકા બનાયા હૈ. જો ભગવાનકે પાસે ગયે થે ઔર ઉસસે યહ શાસ્ત્ર બનાયા. ઔર તીસરે નંબરમેં વે આતે હૈં. મંગલં ભગવાન વીરો, મંગલં ગૌતમો ગણી, વે દૂસરે નંબરમેં. તીસરે નંબર પર મંગલં કુંદકુંદાર્યો, જૈન ધર્મોસ્તુ મંગલં. વહ ચૌથા (પદ) હૈ. આહા..! વે કુંદકુંદાચાર્ય કહતે હૈં... '**કુંદકુંદાચાર્યભગવાનકો પંચ પરમેષ્ઠીકે પ્રતિ કૈસી ભક્તિ ઉલ્લસિત હુઈ હૈ!**' હૈ મુનિ હૈ, સમકિતી જ્ઞાની હૈં. ફિર ભી ભક્તિ આતી હૈ. ભગવાનકે પ્રતિ, ત્રિલોકનાથ તીર્થંકરકે પ્રતિ ભક્તિ આતી હૈ. '**કુંદકુંદાચાર્યભગવાનકો પંચ પરમેષ્ઠીકે પ્રતિ કૈસી ભક્તિ ઉલ્લસિત હુઈ હૈ!**' પ્રવચનસારમેં ટીકામેં હૈ, મૂલ ગાથામેં હૈ. '**પાંચોં પરમેષ્ઠીભગવંતોંકા સ્મરણ કરકે...**' પાંચોં પરમેષ્ઠી ભગવંતોંકા સ્મરણ કરકે. વહ શુભભાવ આતા હૈ. પરંતુ જાનતે હૈં કિ વહ હેય હૈ ઔર બંધકા કારણ હૈ. પરંતુ વહ આયે બિના રહતા નહીં. જબ તક વીતરાગતા ન હો, જબ તક કેવલજ્ઞાન ન હો, તબ જ્ઞાનીકો ભી ઐસા શુભરાગ (આતા હૈ). કુંદકુંદાચાર્યને સ્વયંને શાસ્ત્ર બનાયા. આહા..હા..! ઉનકો ભી પંચ પરમેષ્ઠી ભગવંતોંકા '**સ્મરણ કરકે ભક્તિભાવપૂર્વક કૈસા નમસ્કાર કિયા હૈ!**'

'**તીનોં કાલકે તીર્થંકરભગવંતોંકો...**' સાથમેં લિયે હૈં. પ્રવચનસાર. મૂલ પાઠ, પહલી પાંચ ગાથા. પ્રવચનસારકી પહલી પાંચ ગાથા. '**તીનોં કાલકે તીર્થંકરભગવંતોંકો...**'

આહા..હા..! અભી તો તીર્થંકર હુએ નહીં, પરંતુ ભવિષ્યમેં જો હોંગે. તો '**તીનોં કાલકે તીર્થંકરભગવંતોંકો-સાથ હી સાથ મનુષ્યક્ષેત્રમેં વર્તતે વિદ્યમાન તીર્થંકરભગવંતોંકો અલગ સ્મરણ કરકે...**' ઉસમેં અલગ સ્મરણ કિયા હૈ. તીન કાલકે તીર્થંકર ભગવંતોંકો યાદ કિયા હૈ, સ્મરણ કિયા હૈ. હૈ તો શુભભાવ, પુણ્ય પરિણામ. પરંતુ ઐસી ભક્તિ કુંદકુંદાચાર્યકો ભી આતી હૈ. આહા..હા..! વીતરાગ નહીં હૈ તો શુભરાગ આતા હૈ. જાનતે હૈં કિ બંધકા કારણ હૈ, મેરી કમજોરી હૈ. પરંતુ આયે બિના રહતા નહીં. આહા..!

'**તીનોં કાલકે તીર્થંકરભગવંતોંકો...**' નમસ્કાર કરતે હૈં. પ્રવચનસાર. '**સાથ હી સાથ મનુષ્યક્ષેત્રમેં વર્તતે વિદ્યમાન...**' સીમંધર ભગવાન આદિ. આહા..! વર્તમાન બીસ તીર્થંકર બિરાજતે હૈં. આહા..હા..! '**વિદ્યમાન તીર્થંકરભગવંતોંકો અલગ સ્મરણ કરકે...**' આહા..હા..! તીન કાલકે તીર્થંકરમેં તો વર્તમાન તીર્થંકર આ જાતે હૈં. પરંતુ વહાં ગયે થે. યહાં ભી અંતરમેં ભક્તિ ઉલ્લસિત હુઈ હૈ. પ્રવચનસાર બનાતે હૈં. પાંચ ગાથા, પહલી પાંચ ગાથા. આહા..હા..! મૈં તીન કાલકે તીર્થંકરોંકો તો નમસ્કાર કરતા હૂં, પરંતુ '**મનુષ્યક્ષેત્રમેં વર્તતે વિદ્યમાન તીર્થંકરભગવંતોંકો અલગ સ્મરણ કરકે...**' તીન કાલકે તીર્થંકરોંકો. સીમંધર ભગવાન આદિ વર્તમાન તીર્થંકરકા અલગ સ્મરણ કિયા હૈ. આહા..! વહ ભક્તિભાવ આતા હૈ. પરંતુ આત્મજ્ઞાન સહિત હૈ તો ઉસકો હેય માનતે હૈં. હેય હૈ. જ્ઞાનીકો ભાવ આતા હૈ, પરંતુ હૈ હેય. આહા..હા..! તો લાતે હૈં ક્યોં? આયે બિના રહે નહીં. ભાઈ! કમજોરી હૈ. પૂર્ણ વીતરાગતા કેવલજ્ઞાન જબ તક નહીં હોતા, તબ તક ભક્તિકા ભાવ (આતા હૈ). તીન કાલકે તીર્થંકરોંકા સ્મરણ કરકે (ભક્તિ કરતે હૈં). તીન કાલમેં તો વર્તમાન તીર્થંકર આ ગયે. તો ભી વર્તમાન તીર્થંકરકો યાદ કિયા. પાઠ હૈ, મૂલ પાઠ. આહા..હા..!

'**વિદ્યમાન તીર્થંકરભગવંતોંકો અલગ સ્મરણ કરકે...**' જુદા કિયા. આહા..! ક્યોંકિ ઉનકા ઉપકાર વર્તમાનમેં (વર્તતા હૈ). આહા..! ઉનકા ઉપકાર સ્મરણ (કરતે હૈં). ધર્મીજીવ દૂસરેકા ઉપકાર ભૂલતે નહીં. આહા..! હૈ રાગ, પરંતુ ઉપકાર આયે બિના રહતા નહીં. વહ નિયમસારમેં કહેંગે. નિયમસાર. મુક્તિ જો હોતી હૈ વહ સમ્યગ્જ્ઞાનસે હોતી હૈ. મુક્તિ જો હોતી હૈ વહ સમ્યગ્જ્ઞાન-આત્મજ્ઞાનસે હોતી હૈ. વહ જ્ઞાન સુશાસ્ત્રસે હોતા હૈ. નિયમસારમેં શ્લોક હૈ. હૈ યહાં? નિયમસાર. ક્યા કહા? કૌન-સી ગાથા હૈ? છઠ્ઠી ગાથા? યહ આયા, દેખો! આયા. મૂલ પાઠ ટીકા હૈ.

'**ઇષ્ટ ફલકી સિદ્ધિકા ઉપાય સુબોધ હૈ.**' ઇષ્ટ જો મુક્તિ, ઉસકા ઉપાય સુબોધ-સમ્યગ્જ્ઞાન હૈ. અર્થાત્ મુનિ (પદકી) પ્રાપ્તિકા ઉપાય સમ્યગ્જ્ઞાન હૈ. આહા..હા..! મુનિપના

ભી સમ્યગ્જ્ઞાન બિના હોતા નહીં. તો પહલે સમ્યગ્જ્ઞાન હોના ચાહિયે. '**સુબોધ...**' સમ્યગ્જ્ઞાન '**સુશાસ્ત્રસે હોતા હૈ,...**' આહા..હા..! એક ઓર ઐસા કહે કિ શાસ્ત્રમેં લક્ષ્ય કરે તો બુદ્ધિ વ્યભિચારી હો જાતી હૈ. એક ઓર કહે કિ, સુશાસ્ત્રસે જ્ઞાન હોતા હૈ. સ્યાદ્વાદ કથન હૈ. ઉસસે હોતા નહીં, હોતા તો અપનેસે હૈ. પરંતુ નિમિત્ત હૈ તો ઐસા કહનેમેં આતા હૈ. સુબોધ, સુશાસ્ત્ર ઔર '**સુશાસ્ત્રકી ઉત્પત્તિ આપ્તસે હોતી હૈ;...**' આપ્ત-પરમાત્મા આદિ સબ આપ્ત પુરુષ હૈં. '**ઈસલિયે ઉનકે પ્રસાદકે કારણ આપ્ત પુરુષ બુધજનોં દ્વારા પૂજનેયોગ્ય હૈ...**' આહા..હા..! ઉનકે પ્રસાદ દ્વારા. સર્વજ્ઞ ભગવાન ત્રિલોકનાથકા પ્રસાદ, દેખો! લો, પરસે કુછ હોતા નહીં. પરંતુ ભક્તિમેં ઔર સે બોલનેમેં આતા હૈ.

'**ઉનકે પ્રસાદકે કારણ આપ્ત પુરુષ બુધજનોં દ્વારા પૂજનેયોગ્ય હૈ (અર્થાત્ મુક્તિ સર્વજ્ઞદેવકી કૃપાકા ફલ...)**' લિખા હૈ. ઉસકે જ્ઞાનમેં આયા ન?કિ યે કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત કર મોક્ષ (જાયેગા). '**(સર્વજ્ઞદેવ જ્ઞાનિયોં દ્વારા પૂજનીય હૈ), ક્યોંકિ કિયે હુએ ઉપકારકો સાધુ પુરુષ (સજ્જન) ભુલતે નહીં હૈ.**' આહા..હા..! (જિસકા) અપને પર ઉપકાર હુઆ હૈ.. આહા..હા..! ઉસકે ઉપકારકો સજ્જન ભુલતે નહીં. શ્લોક હૈ, મૂલ શ્લોક હૈ. વિદ્યાનંદીસ્વામી. વિદ્યાનંદીસ્વામીકા યહ શ્લોક હૈ, ઉસકા અર્થ હૈ. આહા..! ભક્તિ આતી હૈ. આહા..હા..!

'**મનુષ્યક્ષેત્રમેં વર્તતે વિદ્યમાન તીર્થંકરભગવંતોંકો અલગ સ્મરણ કરકે-'સબકો એકસાથ તથા પ્રત્યેક-પ્રત્યેકકો'...**' આહા..હા..! પાંચ ગાથામેં હૈ. પ્રવચનસાર. '**સબકો એકસાથ તથા પ્રત્યેક-પ્રત્યેકકો મૈં વંદન કરતા હું**'. આહા..હા..! '**ઐસા કહકર અતિ, ભક્તિભીને ચિત્તસે...**' આહા..! ઐસા શુભભાવ હેય હૈ, ફિર ભી આયે બિના રહતા નહીં. આહા..! હૈ તો હેય. '**ઐસા કહકર અતિ, ભક્તિભીને ચિત્તસે આચાર્યભગવાન નમ ગયે હૈં.**' પંચ પરમેષ્ઠીકો નમ ગયે હૈં. આહા..હા..!

સર્વજ્ઞ ભગવાન ત્રિલાકનાથ, ઉન્હોંને જો દેખા ઔર ઉન્હોંને કહા હુઆ માર્ગ કહીં ઔર નહીં હૈ. આહા..હા..! ઐસા જાનકર ઉનકો નમન ઔર ભક્તિકા ઉપકાર આયે બિના રહતા નહીં. હૈ શુભભાવ, હૈ પુણ્યભાવ. સમજમેં આયા? '**ઐસે ભક્તિકે ભાવ મુનિકો-સાધકકો-આયે બિના નહીં રહતે.**' દેખો! આહા..હા..! '**ચિત્તમેં ભગવાનકે પ્રતિ ભક્તિભાવ ઉછલે...**' જિસકા ઉપકાર અપનેમેં હુઆ, કુછ સમજતા નહીં થા ઔર જિસકે પાસ સુના ઔર ઉસકા ઉપકાર હુઆ, ઉસ ઉપકારકો સજ્જન ભુલતે નહીં. આહા..હા..! '**ચિત્તમેં ભગવાનકે પ્રતિ ભક્તિભાવ ઉછલે તબ, મુનિ આદિ સાધકકો ભગવાનકા નામ આને પર ભી રોમરોમ ઉલ્લસિત હો જાતા હૈ.**' આહા..હા..!

હૈ? આહા..હા..! તીન લોકકે નાથ સર્વજ્ઞ ભગવાનકા સ્મરણ કરતે હુએ, ભલે પર હૈ, પરંતુ રોમરોમ ઉલ્લસિત હો જાતા હૈ. શુભભાવ. આહા..હા..! નિશ્ચયપૂર્વક શુભભાવ. અપના નિશ્ચય સ્વભાવકા અનુભવપૂર્વક ઐસા ભક્તિભાવ આતા હૈ, ઉસકી બાત કરતે હૈં. આહા..હા..!

'ઐસે ભક્તિ આદિકે શુભ ભાવ આયેં...' ઐસે ભક્તિ આદિકે. આદિ. વાંચન, શ્રવણ, મનન આદિ શુભ ભાવ આતે હૈં ન. ભગવાનકી વાણી સુનના વહ ભી શુભભાવ હૈ. આહા..હા..! **'ભક્તિ આદિકે શુભ ભાવ આયેં તબ ભી મુનિરાજકો ધ્રુવ જ્ઞાયકતત્ત્વ હી મુખ્ય રહતા હૈ...'** આહા..હા..! ઐસા ભાવ આયા તો ભી **'મુનિરાજકો ધ્રુવ જ્ઞાયકતત્ત્વ...'** મૈં તો જ્ઞાયક ત્રિકાલ હું, યહ દૃષ્ટિ હટતી નહીં. વહ મુખ્ય રહતી હૈ. શુભભાવ કભી મુખ્ય નહીં હો જાતા. આહા..હા..! અંતરમેં આત્મ સ્વભાવકી મુખ્યતા, જ્ઞાયક ધ્રુવકી મુખ્યતા તો ધર્મી કભી ભુલતે નહીં. શુભ ભાવ આતા હૈ. પહલે કહા ન? પંચ પરમેષ્ઠીકો નમસ્કાર કિયા. વર્તમાન ભગવાનકો યાદ કિયા ઔર સબકો પૃથક્ પૃથક્ નમસ્કાર કિયા. ફિર ભી **'મુનિરાજકો ધ્રુવ જ્ઞાયકતત્ત્વ...'** અંદર જો જ્ઞાયકતત્ત્વ જો ધ્રુવ હૈ, ઉસકી મુખ્યતા રહતી હૈ. આહા..હા..! શુભ ભાવ આતા હૈ, પરંતુ ઉસકી મુખ્યતા નહીં રહતી હૈ. શુભ ભાવ આયે ફિર ભી મુખ્યતા નહીં હો.

મુમુક્ષુ :- શુભ ભાવમેં તલ્લીન હોતે હૈં?

ઉત્તર :- તલ્લીન નહીં હોતે. તલ્લીન તત્ત્વમેં હૈ. ધ્રુવ.. ધ્રુવ. ધ્રુવ નિત્યાનંદ પ્રભુમેં તલ્લીનતા હૈ. શુભ ભાવકો પૃથક્ રખકર, શુભ ભાવ આતા હૈ ઉસકો જાનતે હૈં. ગજબ બાત હૈ, ભાઈ! જિનેશ્વરકે પંથમેં જન્મ લિયા ઈસલિયે જૈન હો ગયા, ઐસા હૈ નહીં. ઐસા તો અનંત બાર જન્મ લિયા હૈ. આહા..હા..! ઉન્હોંને જો ભાવ કહા, ઉસે સમજમેં ન લિયા. આહા..હા..!

ક્યા કહા? બહિન સ્વયં કહતે હૈં. આહા..! કલ જ્ઞાનચંદજીકા પત્ર આયા. જ્ઞાનચંદજી, દિલ્હી. પહલે સેઠિયાકે કારણ થોડા.. કલ પત્ર આયા. વચનામૃત પઢકર તો.. આહા..હા..! ક્યા હૈ ઉસમેં! ક્યા લિખા હૈ? ગાગરમેં સાગર ભરા હૈ. જ્ઞાનચંદજી. દિલ્હીવાલે હૈં. યહાં પહલે આતે થે. વહ ઔર એક જયકુમાર આતે થે. જયકુમારકે પાસ તો અભી પૈસે બહુત હો ગયે હૈં. આઠ-દશ લાખ. તો પૈસેમેં ઘુસ ગયે. કભી યાદ ભી નહીં કરતે હૈં, યહાં આનેકે લિયે. નહીં તો યહાં તો બહુત આતે થે. લાખોંકી કમાઈ હૈ, કોઈ બડા વ્યાપાર હૈ. દશ લાખ રૂપયા હૈ ઉસકે પાસ. જયકુમાર. જ્ઞાનચંદજી ઔર જયકુમાર દોનોં દિલ્હીસે સાથમેં આતે થે. કલ જ્ઞાનચંદજીકા પત્ર થા કિ ગાગરમેં સાગર

ભર દિયા હૈ. યહ પુસ્તક પઢા. પ્રમોદ બતાતે હૈં. આહા..હા..! પત્ર આયા હૈ.

યહાં કહતે હૈં, ઐસે '**શુભ ભાવ આયેં તબ ભી મુનિરાજકો ધ્રુવ જ્ઞાયકતત્ત્વ હી મુખ્ય રહતા હૈ...**' મુખ્યતા શુભ ભાવકી નહીં હો જાતી. આહા..હા..! શુભ ભાવ તો પુણ્ય હૈ ઔર બંધકા કારણ હૈ. આહા..! હેય (હોને પર) ભી આયે બિના રહતા નહીં. આહા..! '**ઈસલિયે...**' '**મુનિરાજકો ધ્રુવ જ્ઞાયકતત્ત્વ હી મુખ્ય રહતા હૈ ઈસલિયે શુદ્ધાત્માશ્રિત...**' શુદ્ધ આત્મા આશ્રિત આહા..! '**ઉગ્ર સમાધિરૂપ પરિણમન વર્તતા હી રહતા હૈ...**' આહા..હા..! શુદ્ધાત્માશ્રિત. શુદ્ધ પરમાત્મા અંદર સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ, પૂર્ણાનંદકા નાથ પુણ્ય-પાપકે વિકલ્પસે ભી રહિત, એક સમયકી પર્યાય ભી જિસમેં નહીં હૈ, ઐસે શુદ્ધાત્માશ્રિત. આહા..હા..! વહ આશ્રિત પર્યાય હૈ. પરંતુ શુદ્ધાત્મા દ્રવ્ય હૈ, ધ્રુવ. આહા..હા..!

'**શુદ્ધાત્માશ્રિત ઉગ્ર સમાધિરૂપ...**' સમાધિ અર્થાત્ શાંતિ. કલ કહા થા. આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિસે રહિત સમાધિ. સમાધિ, વહ અન્યમતિકે બાવા લગાયે વહ નહીં. યહાં તો વીતરાગ માર્ગકી સમાધિ. સમાધિકા અર્થ. જો બાહરકી ઉપાધિ હૈ, ઉસસે રહિત. ઉપાધિકે બાદ વ્યાધિ. શરીરમેં વ્યાધિ-રોગ. ઉસસે રહિત. ફિર તીસરી આધિ. પુણ્ય-પાપકા સંકલ્પ-વિકલ્પ વહ આધિ. આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિ તીનસે રહિત સમાધિ. આહા..હા..! લોગસ્સમેં આતા હૈ. લોગસ્સ. અપને દિગંબરમેં ભી હૈ, પરંતુ પ્રચલિત નહીં હૈ. શ્વેતાંબરમેં પ્રચલિત સામાયિકમેં લોગસ્સ આતા હૈ. યહાં અપને હૈ, દિગંબરકા પુસ્તક ભી હૈ. લોગસ્સ. તીર્થંકરકી સ્તુતિ. ઉસમેં ઐસા પાઠ હૈ, 'સમાહિવર મુત્તં દિંતુ'. હે નાથ! મુઝે સમાધિ ચાહિયે. અપનેમેં હૈ, પરંતુ પ્રચલિત નહીં હૈ. દિગંબરમેં પુસ્તક હૈ. યહાં પુસ્તક હૈ, ઉસમેં લોગસ્સકા પાઠ ભી હૈ. નમોત્થુણંકા ભી પાઠ હૈ. આહા..હા..! પરંતુ પ્રચલિત નહીં હૈ. શ્વેતાંબરમેં અકેલી ક્રિયાકાંડ હૈ ઈસલિયે પ્રચલિત હો ગયા હૈ.

યહાં કહતે હૈં, '**સમાધિરૂપ પરિણમન વર્તતા હી રહતા હૈ...**' મુનિકો પંચ પરમેષ્ઠીકી ઉલ્લસિત ભક્તિકે કાલમેં ભી અપને શુદ્ધાત્માશ્રિત ઉગ્ર શાંતિરૂપ પરિણમન વર્તતા હી રહતા હૈ. અકેલા શુભભાવ હી હૈ, ઐસા નહીં. આહા..હા..! શુદ્ધાત્મા પરમાત્મા સ્વયં જો જ્ઞાયકભાવ, જ્ઞાયકભાવકા પિંડ અનાદિઅનંત પ્રભુ, ઉસકા આશ્રિતપના, ઉગ્ર સમાધિરૂપ પરિણમન વર્તતા હી રહતા હૈ. આહા..હા..! '**ઔર શુભ ભાવ તો ઉપર-ઉપર હી તરતે હૈં...**' હૈ? શુભ ભાવ આતે હૈં. ઉપર-ઉપર હી તરતે હૈં. આહા..હા..! સમયસારમેં પ્રથમ અધિકારમેં હૈ કિ પર્યાય દ્રવ્યકે ઉપર તિરતી હૈ. શાંતિકી પર્યાય હાં! મોક્ષમાર્ગકી પર્યાય. મોક્ષમાર્ગ ભી પર્યાય હૈ. દ્રવ્ય જો ધ્રુવ હૈ, ઉસકે ઉપર તિરતી

હૈ. ઐસા શ્લોક હૈ. સમયસાર. અપના જો શુદ્ધ સમાધિ ત્રિકાલી સ્વભાવ, પર્યાય ઉસકે ઉપર તિરતી હૈ. આહા..હા..! '**સમાધિરૂપ પરિણમન વર્તતા હી રહતા હૈ ઔર શુભ ભાવ તો ઉપર-ઉપર હી તરતે હૈં...**' આહા..હા..! ગાગરમેં સાગર ભર દિયા હૈ.

'**તથા સ્વભાવસે વિપરીતરૂપ વેદનમેં આતે હૈં.**' શુભ ભાવ આતા હૈ. ઉલ્લસિત હુઆ હૈ, ભક્તિ હૈ, ઉપકાર હૈ ઈસલિયે આયે બિના રહે નહીં. પરંતુ સ્વભાવસે વિપરીતરૂપ, અપને સ્વભાવસે વિપરીત વેદન હૈ. શુભકા વેદન દુઃખરૂપ હૈ. આહા..હા..! સ્વભાવ જો ચૈતન્ય ત્રિકાલી હૈ, ઉસકે સ્વભાવસે શુભભાવ વિપરીત હૈ. આતે હૈં, પરંતુ વિપરીત હૈ. '**વિપરીતરૂપ વેદનમેં આતે હૈં.**' દેખો! ઐસા નહીં હૈ કિ, જાનનેલાયક હૈ, જાનનેલાયક હૈ, જાનનેલાયક હૈ. જાનનેલાયક હૈ, પરંતુ સાથમેં વેદન ભી હૈ. કિસકા? શુભાશુભ ભાવકા. આહા..હા..!

સરદારશહેર. દીપંચદજી સેઠિયાકા બદલ ગયા થા ન. સોગાનીજીકા દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રકાશ. જ્ઞાનીકો દુઃખ હોતા હી નહીં. જ્ઞાન હુઆ તબસે દુઃખ હોતા હી નહીં. દુઃખ હોવે તો તીવ્ર કષાય હૈ, ઐસા કહતે થે. ઐસા હૈ નહીં. સેઠ! સેઠિયા. પીછેસે સબ બદલ ગયા થા. લડકે આયે થે. લડકે આદિ સબ આયે થે. આખિરમેં દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રકાશ, સોગાનીકા. કલ આયે થે ન? રમેશભાઈ. ડૉક્ટરકે સાથ. ઉનકે પુત્ર વહાં મુંબઈમેં રહતે હૈં. દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રકાશ બનાયા હૈ. ઉસે પઢકર ઉસકી દૃષ્ટિ બદલ ગઈ થી. અરે..! યે તો ઐસા કહતે હૈં કિ શુભ ભાવસે તો દુઃખ હોતા હૈ. શુભ ભાવ તો અગ્નિ જૈસા લગતા હૈ. ઐસા કહતે હૈં. ઐસા નહીં હૈ. ધર્મીકો શુભ-અશુભકા વેદન હોતા હી નહીં, ઐસા માનતે થે. ઐસા હૈ નહીં.

યહાં આયા ન? '**સ્વભાવસે વિપરીપરૂપ...**' શુભ ભાવ આતા હૈ. પંચ પરમેષ્ઠીકી ભક્તિ ઉલ્લસિત હોતી હૈ. પરંતુ વેદનમેં '**સ્વભાવસે વિપરીતરૂપ વેદનમેં આતે હૈં.**' આહા..હા..! અરે.! ઈસમેં કહાં ફુરસદ હૈ, સંસારકે પાપ આડે. અંદર ભગવાનકી જો દૃષ્ટિ, સમાધિ-શાંતિ હુઈ હૈ, ઉસકી મુખ્યતા કભી ધર્મીકો હટતી નહીં, ટલતી નહીં. આયા, શુભ ભાવ ભી આયા, અરે..! ચૌથે, પાંચવેમેં તો પાપકા પરિણામ ભી આતા હૈ. સમકિતી હૈ. ભરત ઔર બાહુબલી લડાઈમેં આયે. સમકિતી થે. શ્રેણિક રાજા સમકિતી થા, હજારોં રાનિયાં થી. ઉસકી વાસના આતી હૈ, પરંતુ ઉસ વાસનાકા વેદન દુઃખરૂપ વેદન કરતે હૈં. આહા..હા..! ધર્મીજીવકો ઐસા શુભ-અશુભ ભાવ આતા હૈ, પરંતુ ઉસકા દુઃખરૂપ વેદન કરતે હૈં. આહા..હા..! ક્રિયા તો મિથ્યાદૃષ્ટિ કરે ઐસી ક્રિયા દિખે, ઉસસે ભી વિશેષ, મિથ્યાદૃષ્ટિને તો આજીવન બ્રહ્મચર્ય ભી લે લિયા. હૈ મિથ્યાદૃષ્ટિ. શરીરસે બ્રહ્મચર્ય પાલતા હૈ તો શુભ ભાવ હૈ. ઔર યહાં તો વિષય

લેતા હૈ ફિર ભી આત્માકા ભાન હૈ.. આહા..હા..! શુદ્ધાત્માકી પરિણતિકી શ્રદ્ધા કભી હટતી નહીં. સમજમેં આયા? યે અટપટી બાતેં હૈં. અજ્ઞાની ઈતને સારે શુભ ભાવ કરે, ઉસકા ફલ ચાર ગતિ હૈ. ઔર જ્ઞાનીકો અશુભભાવ ભી આયે.. આહા..હા..! જાને, વેદે ફિર ભી સંસાર બઢે નહીં. સંસાર તો બઢે નહીં, પરંતુ જબ તક પરભવકા આયુષ્ય જબ સમકિતીકો બંધતા હૈ, શુભભાવ આતા હૈ તબ આયુષ્ય બંધેગા. જબ તક બીચમેં અશુભ ભાવ હૈ, તબ તક આયુષ્ય નહીં બંધેગા. અશુભ ભાવ રહતા હૈ. આહાહા...! સમજમેં આયા? ભવિષ્યકા આયુષ્ય બંધતા હૈ તબ શુભ ભાવ હોતા હૈ. આહા..! ઐસા ૪૦૭ આયા. ઉસકે બાદ ક્યા ૪૦૯ હૈ? સમય હો ગયા હૈ. સમય હો ગયા.

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા સુદ-૧૪, મંગળવાર, તા. ૨૩-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૪૦૯, ૪૧૦. પ્રવચન નં. ૪૨

આજ પર્યુષણકા દસવાં દિન હૈ. આખિરકા દિન હૈ, બ્રહ્મચર્યકા દિન હૈ. દસ પ્રકારકા ચારિત્રકા જો પ્રકાર હૈ, વહી યહ દસ પ્રકાર હૈ. મુનિકે દસ પ્રકારમેં આખિરમેં બ્રહ્મચર્યકા બડા અચ્છા અધિકાર હૈ. પરંતુ વહ સમ્યગ્દર્શન સહિત. અપના આત્મા ચૈતન્યસ્વરૂપ આનંદસ્વરૂપ, ઉસકે અનુભવ બિના તો યહ બ્રહ્મચર્ય આદિ ક્રિયા હોતી નહીં. વ્યવહાર હોતા હૈ તો શુભ ભાવ હૈ.

યહાં બ્રહ્મચર્ય તો ઉસકો કહતે હૈં.. દેખો! બ્રહ્મચર્ય.

जो परिहरेदि संगं, महिलाणं णेव पस्सदे रूवं।
कामकहादिणिरीहो, णव विह बंभं हवे तस्स।।૪૦૩।।

'**जो परिहरेदि संगं**' સ્ત્રિયોંકી સંગતિ છોડ દેના. આહા..હા..! ઉસકે પરિચયમેં તો રાગ, કામ આયે બિના રહે નહીં. ક્યોંકિ મનમેં જો કામ આતા હૈ, વહ કષાયસે ભી વિશેષ હૈ. મનમેં કામ આતા હૈ. આહા..હા..! કહતે હૈં, '**જો મુનિ સ્ત્રિયોંકી સંગતિ નહીં કરતા હૈ, ઉનકે રૂપકો નહીં દેખતા હૈ...**' આહા..! યહાં બ્રહ્મકી વ્યવહારસે બાત કરતે હૈં. બાદમેં કહેંગે. '**કામકી કથા આદિ શબ્દસે, સ્મરણાદિકસે રહિત હો. ઐસા નવધા કહિયે મનવચનકાય કૃતકારિતઅનુમોદના...**'સે બ્રહ્મચર્ય કરતે હૈં, ઉસકો બ્રહ્મચર્ય કહતે હૈં.

વાસ્તવમેં બ્રહ્મચર્ય તો ઉસકો કહતે હૈં, વહ ભાવાર્થમેં આયેગા, બ્રહ્મ નામ આત્મા, ઉસમેં લીન હોના વહ બ્રહ્મચર્ય હૈ. આહા..હા..! કાયાસે બ્રહ્મચર્ય પાલે, વહ તો અનંત બાર પાલા. વાણી, મનસે ભી નહીં બોલે. પરંતુ અંદરમેં બ્રહ્મસ્વરૂપ ભગવાન આત્મા... આહા..હા..! ઉસમેં ચર્ય નામ લીનતા, બ્રહ્મ નામ આત્મા, ઉસમેં લીન હોના સો બ્રહ્મચર્ય (હૈ). આહા..હા..! જિસકો જો જ્ઞાયક સ્વરૂપ દૃષ્ટિમેં આયા નહીં ઔર દૃષ્ટિમેં જ્ઞાયકકા આશ્રય-અવલંબન લિયા નહીં, ઉસકો તો બ્રહ્મચર્ય હોતા હી નહીં. આહા..હા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! બ્રહ્મચર્ય-સ્ત્રીકા સંગ હી છોડ દેના. ઉસકે સાથ બૈઠના ઔર બાતેં કરના, ઉન સબકા બ્રહ્મચર્યમેં ત્યાગ હૈ. નવ વાડસે બ્રહ્મચર્ય હૈ. નવ વાડ. સ્ત્રી જહાં બૈઠી હો વહાં બૈઠના નહીં. સ્ત્રીકી કથા કરના નહીં, સ્ત્રીકા

સ્મરણ કરના નહીં. આહા..હા..! મિષ્ટ ભોજન ઐસા નહીં કરના કિ જિસસે મનમેં કામભોગ આયે. આહા..હા..! બાત તો કઠિન હૈ.

વહ યહાં કહતે હૈં, બ્રહ્મ નામ આત્મા, '**ઉસમેં લીન હોના સો બ્રહ્મચર્ય હૈ. પરદ્રવ્યોંમેં આત્મા લીન હો ઉનમેં સ્ત્રીમેં લીન હોના પ્રધાન હૈ...**' પરદ્રવ્યમેં જો લીન હોતા હૈ, વહ હૈ તો અબ્રહ્મચર્ય. પરંતુ ઉસમેં સ્ત્રી પ્રધાન હૈ, મુખ્ય સ્ત્રી હૈ. આહા..હા..! ભાઈને લિયા હૈ ન? હુકમચંદજીને. દસ પ્રકારકે ધર્મમેં. વહ પુસ્તક આયા હૈ, સેઠ! દસ પ્રકારકે ધર્મકા પુસ્તક. ઉસમેં ઉસને લિયા હૈ કિ ભગવાન મહાવીરને વિવાહ નહીં કિયા થા. ક્યોં? કિ વહ દુર્ઘટના હૈ. ઉસમેં લિખા હૈ. સ્ત્રીકા સંગ તો દુર્ઘટના (હૈ). આત્માકો ભૂલ જાના ઔર આત્માકા પ્રેમ-રસ છોડના, તબ ઉસમેં પ્રેમ-રસ આ જાતા હૈ. આહા..હા..! તો વહ પ્રેમ-રસ, પરકા, સ્ત્રીકા મુખ્ય હૈ. યહાં લિયા હૈ, દેખો!

'**ક્યોંકિ કામ મનમેં ઉત્પન્ન હોતા હૈ, ઈસલિયે યહ અન્ય કષાયોંસે ભી પ્રધાન હૈ...**' કામ અંદર ઉત્પન્ન હોતા હૈ. દૂસરે કષાયસે ભી યહ કષાય વિશેષ હૈ. આહા..હા..! સંસારમેં ભી બ્રહ્મ નામ આત્મામેં લીન (હોના). જ્ઞાયકભાવ ચૈતન્ય સ્વરૂપકે અંતર અનંત કાલમેં ઉસ ઓર કભી નજર કી હી નહીં. ઉસ ઓર નજર કરકે ઉસમેં લીન હોના. ક્યોંકિ મનમેં કામ ઉત્પન્ન હોતા હૈ, વહ સબ કષાયસે મુખ્ય હૈ. તો ઉસે છોડનેમેં... આહા..હા..! આત્મામેં લીન હોના. આહા..! '**ઈસ કામકા આલંબન સ્ત્રી હૈ સો ઈસકા સંસર્ગ છોડનેપર અપને સ્વરૂપમેં લીન હોતા હૈ.**' સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! મુખ્ય સાધુપનાકી બાત હૈ ન. ઉન્હેં તો સ્ત્રીકે સંગમેં બૈઠના હી નહીં. આહા..હા..! ઉસકે સંગમેં અંદર કુછ ભી વૃત્તિ, મનમેં કામાદિકી વૃત્તિ ઉત્પન્ન હોતી હૈ તો ઉસકો છોડકર, આત્મા આનંદસ્વરૂપમેં લીન હોના વહી બ્રહ્મચર્ય હૈ. વહ બાત તો આયી. જ્ઞાયકભાવ. આહા..હા..!

રાત્રિકો કહા થા ન? કિ એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા નહીં. આહા..હા..! યહાં તો સ્ત્રીકે અવયવકો ભી છૂતા નહીં. આહા..હા..! વહ તો ઉસકી માન્યતા કલ્પના હૈ કિ મૈં સ્ત્રીસે ઐસા લેતા હું, ઐસા લેતા હું. ઐસા કામભોગ લેતા હું. બાકી એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા નહીં. યહ તો જૈન સિદ્ધાંતકા મૂલ હૈ. આહા..હા..! રાત્રિકો બહુત કહા થા. સેઠ! રાત્રિકો બહુત લિયા થા. પહલે શુરૂઆતમેં (આતા હૈ). એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા નહીં, સ્પર્શતા નહીં. આહા..હા..! ઉસ સ્પર્શમેં ઐસા માનના કિ મૈં સ્પર્શ કરતા હું ઔર મુઝે મજા હૈ. વહ તો મિથ્યાત્વભાવ હૈ. ગજબ બાત હૈ, ભાઈ!

અંતરમેં આનંદસ્વરૂપ ભગવાન, ઉસકે રસકે આગે મનમેં સ્ત્રીકે કામકા રસ ભી છૂટ જાતા હૈ. ઉસકા નામ યહાં, આજ ચૌદશ હૈ ન? આજ પર્યુષણકા-ધર્મકા આખિરકા દિન હૈ, તો ઉસકા બ્રહ્મચર્ય આખિરકા (દિવસ) હૈ. આહા..હા..! ઉસકે તો અઠારહ હજાર આદિ બહુત ભેદ હૈ. પરંતુ સબ પરકી ઓરકા લક્ષ્ય છોડકર, પરમેં ભી સ્ત્રીકી મુખ્યતા હૈ. ઉસકા લક્ષ્ય છોડકર અપને ચૈતન્ય સ્વરૂપમેં લક્ષ્ય કરના ઔર ઉસમેં લીન હોના, ઉસકા નામ દસવાં બ્રહ્મચર્ય ધર્મ કહતે હૈં. આહા..હા..! લો, વહ બ્રહ્મચર્યકી બાત (હુઈ).

જિસ પ્રકાર વટવૃક્ષકી જટા પકડકર લટકતા હુઆ મનુષ્ય મધુબિંદુકી તીવ્ર લાલસામેં પડકર, વિદ્યાધરકી સહાયતાકી ઉપેક્ષા કરકે વિમાનમેં નહીં બૈઠા, ઉસી પ્રકાર અજ્ઞાની જીવ વિષયોંકે કલ્પિત સુખકી તીવ્ર લાલસામેં પડકર ગુરુકે ઉપદેશકી ઉપેક્ષા કરકે શુદ્ધાત્મરુચિ નહીં કરતા, અથવા 'ઈતના કામ કર લૂં, ઈતના કામ કર લૂં' ઈસ પ્રકાર પ્રવૃત્તિકે રસમેં લીન રહકર શુદ્ધાત્મપ્રતીતિકે ઉદ્યમકા સમય નહીં પાતા, ઈતનેમેં તો મૃત્યુકા સમય આ પહુંચતા હૈ. ફિર 'મૈંને કુછ કિયા નહીં, અરેરે..! મનુષ્યભવ વ્યર્થ ગયા' ઈસ પ્રકાર વહ પછતાયે તથાપિ કિસ કામકા? મૃત્યુકે સમય ઉસે કિસકી શરણ હૈ? વહ રોગકી, વેદનાકી, મૃત્યુકી, એકત્વબુદ્ધિકી ઔર આર્તધ્યાનકી ચપેટમેં આકર દેહ છોડતા હૈ. મનુષ્યભવ હારકર ચલા જાતા હૈ.

ધર્મી જીવ રોગકી, વેદનાકી યા મૃત્યુકી ચપેટમેં નહીં આતા, ક્યોંકિ ઉસને શુદ્ધાત્માકી શરણ પ્રાપ્ત કી હૈ. વિપત્તિકે સમય વહ આત્મામેંસે શાંતિ પ્રાપ્ત કર લેતા હૈ. વિકટ પ્રસંગમેં વહ નિજ શુદ્ધાત્માકી શરણ વિશેષ લેતા હૈ. મરણાદિકે સમય ધર્મી જીવ શાશ્વત ઐસે નિજસુખસરોવરમેં વિશેષ-વિશેષ ડુબકી લગા જાતા હૈ-જહાં રોગ નહીં હૈ, વેદના નહીં હૈ, મરણ નહીં હૈ, શાંતિકી અખૂટ નિધિ હૈ. વહ શાંતિપૂર્વક દેહ છોડતા હૈ, ઉસકા જીવન સફલ હૈ.

તુ મરણકા સમય આનેસે પહલે ચેત જા, સાવધાન હો, સદા શરણભૂત-વિપત્તિકે સમય વિશેષ શરણભૂત હોનેવાલે-ઐસે શુદ્ધાત્મદ્રવ્યકો અનુભવનેકા ઉદ્યમ કર. ૪૦૯.

યહાં અપને વચનામૃત-૪૦૯. વચનામૃતકા ૪૦૯ (બોલ). '**જિસ પ્રકાર વટવૃક્ષકી જટા પકડકર...**' દૃષ્ટાંત આતા હૈ ન? વટવૃક્ષકી જટા પકડકર.

મુમુક્ષુ :- ઉસકી ડાલ પકડકર.

ઉત્તર :- ડાલ.. ક્યા કહતે હૈં? વડવાઈ... વડવાઈ. બરોહ હોતી હૈ **ન**? વટવૃક્ષમેંસે લંબે-લંબે બરોહ હોતી હૈ. તો બરોહકો પકડકર '**લટકતા હુઆ...**' જટા કહા **ન**? વટવૃક્ષકી જટા કહા. વહ વડવાઈ. વડવાઈ નહીં સમજતે? વટવૃક્ષકી ડાલમેં જો લટકતી હૈ **ન**? (ઉસે) વડવાઈ કહતે હૈં. જટા. યહાં તો જટા લિખા હૈ. આહા..હા..! ઉસકો '**પકડકર લટકતા હુઆ મનુષ્ય મધુબિંદુકી તીવ્ર લાલસામેં...**' વહ જહાં લટકતા હૈ, ઉસકે પર મધુબિંદુ હૈ. ઉસમેંસે એક-એક બિંદુ ટપકતા હૈ. આહા..હા..! જટા પકડકર લટકતા હૈ. ઉસે લાલસા મધુબિંદુકી હૈ. એક-એક મધુકા બિંદુ મુખમેં આતા હૈ. ઉસ '**તીવ્ર લાલસામેં પડકર, વિદ્યાધરકી સહાયતાકી ઉપેક્ષા કરકે...**' વિદ્યાધર આયા (ઔર કહા કિ), તુમ યહાં બૈઠ જાઓ. ઉસે છોડ દો. પરંતુ વહ રસ છોડતા નહીં. એક-એક બિંદુ આવે.. મધુકા બિંદુ.. આહા..હા..! ઉસકે રસમેં વિદ્યાધર વિમાનમેં આયા (ઔર કહા કિ), ભૈયા! છોડ દે તૂ. મર જાયેગા. લેકિન છોડતા નહીં. '**ઉપેક્ષા કરકે વિમાનમેં નહીં બૈઠા,...**' '**વિદ્યાધરકી સહાયતાકી ઉપેક્ષા કરકે...**' ઉપેક્ષા બેદરકારી. '**તીવ્ર લાલસામેં પડકર,...**' મધુબિંદુકી તીવ્ર લાલસામેં પડકર '**વિમાનમેં નહીં બૈઠા...**'

'**ઉસી પ્રકાર...**' વહ તો દૃષ્ટાંત હુઆ. '**અજ્ઞાની જીવ વિષયોંકે કલ્પિત સુખકી...**' આહા..હા..! સુખ હૈ હી નહીં. સુખ તો આત્મામેં હૈ. આનંદકા ખજાના-ભંડાર સુખસાગર વહ તો પ્રભુ હૈ. ઉસમેં સુખ હૈ ઔર સુખ તો બાહર કોઈ ચીજમેં, તીન કાલ તીન લોકમેં હૈ નહીં. આહા..હા..! અપને સુખકી તીવ્ર લાલસાસે, ઐસે અપને સુખકી તીવ્ર લાલસા કરે તો પરકી તીવ્ર લાલસા છૂટ જાયે. '**ઉસી પ્રકાર અજ્ઞાની જીવ વિષયોંકે કલ્પિત સુખકી તીવ્ર લાલસા..**' કલ્પિત સુખકી કલ્પિત લાલસા. આહા..હા..! '**તીવ્ર લાલસામેં પડકર ગુરુકે ઉપદેશકી ઉપેક્ષા કરકે...**' જૈસે વહ વિદ્યાધરકી ઉપેક્ષા કરકે વિમાનમેં બૈઠા નહીં. ઐસે ગુરુને કહા કિ ભૈયા! છોડ દે યહ સંસાર જન્મ-મરણ, ચૌરાસીકે અવતાર કરને હૈં. આહા..હા..! '**ગુરુકે ઉપદેશકી ઉપેક્ષા કરકે...**' ખુબી તો ક્યા હૈ? કિ '**શુદ્ધાત્મરુચિ નહીં કરતા,...**' ક્યા કહતે હૈં ઉસકા અર્થ? ગુરુકા ઉપદેશ શુદ્ધાત્મરુચિ કરનેકા હૈ. આહા..હા..! ગુરુ ઉસે કહે કિ એક શુદ્ધાત્માકી રુચિકા ઉપદેશ દે. વીતરાગભાવકા હી ઉપદેશ કરતે હૈં. આહા..હા..! તો વહ ઉપદેશ સુનકર ઉસને શુદ્ધાત્મરુચિ કી નહીં. ઉપદેશમેં યહ આયા.

સિદ્ધાંતમેં ભી ઐસા લિખા હૈ, પંચાસ્તિકાયકી ૧૭૨ ગાથા હૈ કિ ચારોં અનુયોગકા સાર વીતરાગતા હૈ. કથાનુયોગ હો, દ્રવ્યાનુયોગ હો, ચરણાનુયોગ હો, કુછ ભી હો, પરંતુ ચારોં અનુયોગકા સાર વીતરાગતા પ્રગટ કરના હૈ. તો વહ વીતરાગતા કૈસે

પ્રગટ હો? કિ ત્રિકાલી વીતરાગસ્વરૂપ ભગવાન જ્ઞાયકભાવ, ત્રિકાલી જ્ઞાયકભાવ વીતરાગસ્વરૂપ આત્મા, ઉસકે અવલંબન બિના વીતરાગતા હોતી નહીં. ચારોં અનુયોગકા સાર ઔર આજ્ઞા યહ હૈ. સમજમેં આયા? પંચાસ્તિકાયકી ૧૭૨વીં ગાથામેં આયા હૈ કિ ચારોં અનુયોગકા સાર (વીતરાગતા હૈ). કોઈ કહતા હૈ, ચરણાનુયોગમેં ઐસા કરનેકો કહા હૈ. દ્રવ્યાનુયોગમેં ઉસસે દૂસરા કહા હૈ. કરણાનુયોગમેં કર્મકી પ્રકૃતિમેં દૂસરા કહા હૈ. ઐસા હૈ નહીં. સબમેં કહનેમેં આયા હૈ-વીતરાગતા. સમજમેં આયા? સબમેં સારમેં સાર વીતરાગતા (હૈ). ક્યોં? કિ સર્વજ્ઞ ભગવાન વીતરાગ હો ગયે. વીતરાગ હો ગયે તો વીતરાગકા હી ઉપદેશ દિયા. પરંતુ વીતરાગતા ઉત્પન્ન કૈસે હોતી હૈ? આહા..હા..!

ત્રિકાલી જ્ઞાયકભાવ વીતરાગસ્વરૂપ હી આત્મા હૈ. અંદર ચૈતન્ય સ્વરૂપ વીતરાગસ્વરૂપ હૈ. આહા..હા..! ઉસકા અવલંબન લિયે બિના વીતરાગતા ઉત્પન્ન હોતી નહીં. વીતરાગ સ્વરૂપી આત્મા, ઉસકા અવલંબન લિયે બિના વીતરાગતા ઉત્પન્ન હોતી નહીં. ઔર ચારોં અનુયોગકા સાર વીતરાગતા હૈ. ચરણાનુયોગકી ક્રિયામેં શુભભાવ આતા હૈ. પંચ મહાવ્રત ઐસે કરો, અતિચાર ટાલો.. પરંતુ તાત્પર્ય તો વીતરાગતા હૈ. ઉસકો છોડકર વીતરાગતા પ્રગટ કરના હૈ. આહા..હા..! પંચાસ્તિકાયમેં કુંદકુંદાચાર્યકી ગાથામેં ઔર ટીકામેં અમૃતચંદ્રાચાર્યકી ટીકામેં ઐસે લિયા હૈ કિ કોઈ ઐસા કહે કિ ઈસ અનુયોગમેં ઐસા કહા હૈ ઔર ઉસ અનુયોગમેં વૈસા કહા હૈ, દૂસરે અનુયોગમેં દૂસરા કહા હૈ, ઐસી બાત હૈ નહીં. ચારોં અનુયોગોંમેં વીતરાગતાકા હી વર્ણન હૈ.

વીતરાગતા નામ રાગસે રહિત, શુભ ઔર અશુભ વિકલ્પ જો રાગ હૈ ઉસસે રહિત જ્ઞાયકભાવ હૈ, ઉસકા અવલંબન લેનેકા ચારોં અનુયોગકા સાર હૈ. આહા..હા..! વહ ન લે ઔર દૂસરી બાત લાખ, ક્રોડ કરે તો ઉસસે જન્મ-મરણકા અંત નહીં આતા. આહા..હા..! બાત ઐસી હૈ.

'**ગુરુકે ઉપદેશકી ઉપેક્ષા કરકે...**' જૈસે વિદ્યાધરને કહા કિ આ જા વિમાનમેં. ઐસે ગુરુને ક્યા કહા? ચાર ગતિમેં ભટકતે જીવકો ગુરુને ક્યા કહા? શુદ્ધાત્મરુચિ (કરો). ઉન્હોંને કહા કિ શુદ્ધાત્મરુચિ કર. પરંતુ નહીં કરતા હૈ. હૈ? જૈસે વિદ્યાધરને કહા કિ વિમાનમેં આ જા. લેકિન આયા નહીં. વૈસે ગુરુને કહા કિ તું શુદ્ધાત્મરુચિમેં આ જા. વટવૃક્ષકી જટા છોડકર નીચે મર જાયેગા. ચૂહા કાટતા હૈ, વહ આતા હૈ ન? ચિત્ર આતા હૈ. વટવૃક્ષકી ડાલી ઉસકો ચૂહા ખાતા હૈ. યદિ વહ ડાલ ટૂટ ગઈ તો જટા પકડકર નીચે કૂંએમેં ગિરેગા. કૂંએકે ઉપર હી જટા થી બરાબર. આહા..હા..! વહ જટા કૂંએકે ઉપર થી ઔર વહ પકડકર બૈઠા થા. ઔર એક બિંદુ ઉપરસે ગિરતા

થા, ઉસકી લાલસામેં વિદ્યાધરકે વિમાનમેં બૈઠના છોડ દિયા.

ઐસે ચાર ગતિકે સુખકી લાલસામેં અજ્ઞાની પ્રાણી.. આહા..હા..! એકકે બાદ એક સ્ત્રીકા સુખ, પુત્રકા સુખ, પૈસેકા સુખ, શરીરકા સુખ, ઈજ્જતકા સુખ ઔર બડી-બડી અનેક વિચિત્રતા. ઉસ લાલસામેં ગુરુકા ઉપદેશ, જૈસે વિમાનમેં બૈઠનેકા થા, વૈસે ગુરુકા ઉપદેશ શુદ્ધાત્મામેં બૈઠનેકા હૈ. આહા..હા..! હૈ?

'**ગુરુકે ઉપદેશકી ઉપેક્ષા કરકે...**' તો ઉસકા અર્થ ક્યા હુઆ? કિ ગુરુને શુદ્ધાત્મરુચિ કરનેકા કહા થા. વહ નહીં કી. સમજમેં આયા? શુદ્ધાત્મરુચિ કરનેકા કહા થા. વહ નહીં કી. ક્યા કહા થા, વહ ભી આ ગયા. જૈનકા સાધુ હો યા ગૃહસ્થ હો, પરંતુ ઉસમેં પ્રથમ શુદ્ધાત્માકી રુચિકા હી ઉપદેશ હોના ચાહિયે. આહા..હા..! પહલી યહ બાત. ઉસકે બિના, જૈસે વિમાનમેં બૈઠ સકતા નહીં, વૈસે શુદ્ધાત્મરુચિ બિના આત્મામેં વિશ્રાંતિ હોતી નહીં. ઔર બાહરકી થકાવટ છૂટતી નહીં. આહા..હા..! હૈ? '**શુદ્ધાત્મરુચિ નહીં કરતા,...**' ખુબી ક્યા હૈ? કિ શુદ્ધાત્મરુચિ કરનેકા હી ઉપદેશ હૈ. ચારોં અનુયોગમેં ઔર અનેક લેખમેં, ચાહે કોઈ ભી ઉપદેશ હો, પરંતુ ઉસ ઉપદેશમેં જ્ઞાયકભાવકી ઓર ઝુકના (કહા હૈ). આહા..હા..! યહ ઉપદેશ સુનકર, જૈસે વિદ્યાધરને કહા કિ આ જા. વૈસે યહાં યે વિદ્યાધર. વિદ્યા અર્થાત્ આત્માકો ધારનેવાલા ગુરુ. ગુરુને ઐસા ઉપદેશ દિયા. ક્યા? કિ શુદ્ધાત્મરુચિમેં આ જા, પ્રભુ! બાકી સબ છોડ દે. જન્મ-મરણ કરતે-કરતે અનંત અવતાર હો ગયે. આહા..! શુદ્ધાત્મરુચિ કરે બિના તુઝે સમ્યગ્દર્શન નહીં હોગા. સમ્યગ્દર્શન બિના જન્મ-મરણકા અંત આતા નહીં. અબ તો યહ બાત થોડી ચલતી હૈ. કૈલાસચંદ્રજીને કલ બહુત લિખા હૈ. કૈલાસચંદ્રજી પંડિત હૈ ન? આત્મદર્શન, જ્ઞાન બિના યહ સબ ત્યાગ ઔર તપ કરકે નિકલ પડે હૈં. બહુત લિખે હૈં. ક્યોંકિ બાત તો અબ બહુત ચલી હૈ. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં, શુદ્ધાત્મરુચિ, દુનિયાકે પ્રેમમેં, રસમેં અનેક પ્રકારકી રુચિમેં '**શુદ્ધાત્મરુચિ નહીં કરતા, અથવા 'ઈતના કામ કર લું'...**' ક્યોં નહીં કરતા હૈ? ઈતના કામ કર લું, લડકી બડી હો ગઈ હૈ, ૨૦ સાલકી. ઉસકા વિવાહ કર દૂં, લડકા ૨૫ સાલકા હો ગયા હૈ તો .. વિવાહ કર દું. ઈતના કર લું, ઈતના કર લું, ઈતના કર લું. આહા..હા..! '**ઈતના કામ કર લું' ઈસ પ્રકાર પ્રવૃત્તિકે રસમેં લીન રહકર...**' પ્રવૃત્તિકે રસમેં લીન હુઆ. આહા..! બાત બડી કઠિન. આહા..હા..! '**શુદ્ધાત્મપ્રતીતિકે ઉદ્યમકા સમય નહીં પાતા,...**' જૈસે વહ વિમાનમેં બૈઠનેકી ભાવના નહીં કરતા. વૈસે યહાં '**શુદ્ધાત્મપ્રતીતિકે ઉદ્યમકા સમય...**' ક્યોંકિ ગુરુ તો યહ કહતે થે કિ શુદ્ધાત્માકી પ્રતીતિ કર. સબ છોડકર એક હી બાત-ભગવાન અંદર બિરાજતા

હૈ. આહા..હા..! આજ અંતિમ દિન હૈ. બાત તો બહુત અચ્છી આયી હૈ. આહા..હા..! પૂરે શાસ્ત્રમેં યહ.. પૂરા શાસ્ત્ર પઢકર યહ ન નિકાલે તો શાસ્ત્ર પઢના નહીં આતા. કુછ કરના નિકાલે, ઐસા-વૈસા નિકાલે તો વહ શાસ્ત્ર સમજતા હી નહીં.

યહાં તો યહી કહા, '**પ્રવૃત્તિકે રસમેં લીન રહકર શુદ્ધાત્મપ્રતીતિકે ઉદ્યમકા સમય નહીં પાતા,...**' શુદ્ધાત્મપ્રતીતિકા ઉદ્યમકા સમય નહીં પાતા. ઉસકો પ્રવૃત્તિકે આડે સમય હી નહીં મિલતા. આહા..હા..! એકકે બાદ, એકકે બાદ કામમેં ઘુસ ગયા. આહા..! '**પ્રવૃત્તિકે રસમેં લીન રહકર શુદ્ધાત્મપ્રતીતિકે ઉદ્યમકા સમય..**' ઉદ્યમકા સમય નહીં લેતા. મૈં કૌન હું અંદર? ક્યા હૈ યહ? યે પરિભ્રમણકા ભાવ ક્યા હૈ ઔર મૈં ચીજ ક્યા હું? ઐસા સમય શુદ્ધાત્માકે વિચારમેં મિલે ઐસા લેતા નહીં. ઐસા સમય નિકાલતા નહીં. આહા..હા..! બાત તો બહુત અચ્છી (આયી હૈ). '**ઈતનેમેં તો મૃત્યુકા સમય આ પહુંચતા હૈ.**' આહા..હા..! ઈતના કર લું, ઈતના કર લું, ઉસકા કર લું, ઉસકા કર લું, ઉસકા કર લું. આહા..હા..! લડકીકા કર લું, લડકેકા કર લું. લડકેકા લડકા હુઆ હો, ઉસકા કર લું. આહા..હા..!

કથામેં તો ઐસી એક બાત આતી હૈ કિ મનુષ્ય હૈ તો દો પૈર હૈ. પરંતુ જબ સ્ત્રીસે શાદી કરતા હૈ તો વહાં ચાર પૈર હો ગયે. તો પશુ હુઆ. પશુકો ચાર પૈર હૈ. આહા..હા..! મનુષ્ય એક હૈ, સ્ત્રી દૂસરી હો ગઈ, દો હુઆ તો ચાર પૈર હુએ. ચાર પૈર તો પશુકો હોતે હૈં. ઉસમેં ઉસકો લડકા હુઆ. તો છઃ પૈર હુએ. છઃ પૈર ભંવરેકો હોતે હૈં. ભંવરા હોતા હૈ ન? ભંવરા, ઉસકો છઃ પૈર હોતે હૈં. ઔર ઉસમેં લડકેકી શાદી કી. આઠ પૈર હુએ. મકડીકો આઠ પૈર હોતે હૈં. મકડી.. મકડી. આઠ પૈર હોતે હૈં. ફિર લાર નિકાલકર ઉસમેં ઘુસ જાયે. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- સ્વયં જાલ બનાતા હૈ, ઉસીમેં ફંસતા હૈ.

ઉત્તર :- ઉસમેં ફંસ ગયા. મકડી લાર નિકાલતા હૈ, ઉસમેં ફંસ ગયા. આહા..હા..!

'**મૃત્યુકા સમય આ પહુંચતા હૈ.**' આહા..હા..! '**ફિર 'મૈંને કુછ કિયા નહીં, અરેરે!'**' દામનગરમેં એક આદમી થા. ખુશાલભાઈ કરકે. ગાંવમેં હોશિયાર ગિને જાતે થે. ગાંવકે કામમેં સબ લે જાયે. કામ નિપટા દે. ગાંવમેં ઈજ્જત બહુત થી. ઉસકા જબ મૃત્યુ હુઆ તો સેઠ ભી દેખને જાયે ન? ગાંવકે સેઠ. ફિર વહ આખિરમેં ઐસા બોલા, અરેરે..! મૈંને મેરા કુછ નહીં કિયા. મૈં ગાંવકા કરનેમેં રુક ગયા, મેરા કુછ નહીં કિયા. આંખમેંસે આંસુ બહે. ખુશાલભાઈ થે. યહાં પહલે જબલબેન થે. જબલબેન રહતી થી, ઉસકે પિતા. જબલબેન યહાં રહતે થે. ચલ બસે ન? ચલ બસે. જબલબેન દામનગરવાલે. ગઢડામેં શાદી કી થી. શાદી ગઢડામેં (હુઈ થી), પરંતુ છોટી ઉમ્રમેં

વિધવા હો ગયે. ઉસકે પિતાજી થે, ખુશાલભાઈ. દેહ છૂટતે સમય આંસુકી ધારા. અરેરે..! સ્થિતિ પૂરી હો ગઈ. મૈં ગાંવકે કામમેં પડકર મેરા કુછ મૈંને કિયા નહીં. આહા..! પીછેસે બોલે, લેકિન પહલે કર.

હમારે યહાં આણંદજી થા. કુંવરજીભાઈકા ભતીજા. હમ લોગ સાથમેં રહતે થે ન. વહ ભી લૌકિકમેં હોંશિયાર થા. માલ મુંબઈ લેને જાયે. વ્યાપાર બડા થા ન. એક મહિનેકા તો... ક્યા કહતે હૈં? પાસ રખતા થા. એક મહિનેકા પાસ. ક્યોંકિ ચૌથે દિન પાલેજસે મુંબઈ માલ લેનેકો જાના પડે. વહ માલ લાયે ઔર બહુત હોંશિયાર થા, સંસારમેં. ક્યા ભાવસે માલ આયા હૈ, કિતના ખપ ગયા ઔર કિતના બાકી હૈ ઔર અભી ક્યા ભાવ હૈ, ઐસે એક-એક ચીજકા તીનોં ઓરકા ખ્યાલ થા. ક્યા ભાવસે આયા થા, કિતના ખપા હૈ, કિતના બાકી હૈ ઔર અભી ક્યા ભાવ હૈ. આખિરમેં શરીર જીર્ણ હો ગયા. મૈંને બહુત કહા થા, ભૈયા! અબ છોડ દે. કુછ તો કર. મરતે સમય બોલા, અરેરે..! મૈંને કિસીને કર ઐસા નહીં કહા. પરંતુ કૌન કહે? મજદૂર મુફ્તકા દુકાન પર આકર મજદૂરી કરે. મુઝે કિસીને કહા નહીં. મૈંને કિયા થા, વહ માને નહીં. ઉસકે કુટુંબકે લોગોંકો કહે, મુઝે કિસીને કહા નહીં કિ તેરા કર. કૌન કહે? તું મજદૂરી કરતા હૈ ન ઉસકી. આહા..! ઉસકા અનુકૂલતાકે લિયે તો તું રુકતા હૈ. તો વહ ઐસા કહે કિ હમારી અનુકૂલતા છોડ દે?

દૂસરી બાત. મૃત્યુ હોનેકે બાદ લોગ રોતે હૈં. કિસકો રોતે હૈં? અપની અનુકૂલતા જાતી હૈ, ઉસકો રોતે હૈં. વહ મરકર નર્કમેં ગયા, પશુમેં ગયા ઉસમેં મુઝે ક્યા? આહા..હા..! મૃત્યુકે બાદ કહાં ગયા, વહ કોઈ પૂછતા નહીં. ઉસકો કોઈ રોતા નહીં, શોક કરતે નહીં. ઉસકે લિયે કોઈ રોયા? કિ અરેરે..! ઇસને કુછ નહીં કિયા, મરકર નર્કમેં, પશુમેં ગયા. વહ રોતે હૈં, અપની અનુકૂલતા કરતા થા, વહ છૂટ ગઈ, ઉસકો રોતે હૈં. આહા..હા..! યે સંસાર!

યહાં વહ કહતે હૈં, **'અરેરે! મનુષ્યભવ વ્યર્થ ગયા.'** મૈંને કુછ કિયા નહીં. ક્યા કરે? સમય આયા ઔર કરે નહીં. આહા..! **'ઇસ પ્રકાર વહ પછતાયે તથાપિ કિસ કામકા?'** બાદમેં પછતાયે વહ કિસ કામકા? આહા..હા..! **'મૃત્યુકે સમય ઉસે કિસકી શરણ હૈ?'** આહા..હા..! દેહકે છૂટનેકે સમય શરણ કિસકા? **'વહ રોગકી, વેદનાકી, મૃત્યુકી, એકત્વબુદ્ધિકી ઔર આર્તધ્યાનકી ચપેટમેં આકર દેહ છોડતા હૈ.'** આહા..હા..! બહુત બાત.. ક્યા કહતે હૈં? મૃત્યુકે સમય યા તો રોગકી ચપેટમેં એકાકાર અથવા વેદનામેં. મૃત્યુમેં એકાકાર અથવા એકત્વબુદ્ધિ રાગમેં ઔર આર્તધ્યાનકી ચપેટ. આર્તધ્યાનકે ભાવમેં જાકર દેહ છોડતા હૈ. આહા..હા..! વૈરાગ્યકી બાત હૈ.

વૈરાગ્ય કિસકો કહતે હૈં? પહલે આત્મજ્ઞાન હો ઔર બાદમેં પુણ્ય-પાપકે ભાવસે વૈરાગ્ય હો, ઉસકા નામ વૈરાગ્ય હૈ. સબકી વ્યાખ્યા હી અલગ. પહલે આત્મજ્ઞાન અંદર હો, બાદમેં પરસે, પુણ્ય ઔર પાપ, શુભ ઔર અશુભ ભાવ દોનોં, દોનોંસે વિરક્ત હો તો વૈરાગ્ય હૈ. સમજમેં આયા? આહા..હા..! '**મનુષ્યભવ હારકર ચલા જાતા હૈ.**' આહા..હા..! મનુષ્યભવ હારકર ચલા જાતા હૈ.

'**ધર્મી જીવ...**' આહા..હા..! '**રોગકી, વેદનાકી યા મૃત્યુકી ચપેટમેં નહીં આતા,...**' ઉસમેં એકત્વબુદ્ધિ નહીં હોતી. આહા..હા..! મૈં તો જ્ઞાયક હું, યહ સબ ચીજ તો જડકી હૈ. રોગ જડકા હૈ, વેદના જડકી હૈ, મૃત્યુ ભી શરીરકા હૈ, ઉસકી ચપેટમેં-એકત્વમેં ધર્મી નહીં આતા. આહા..હા..! '**ક્યોંકિ ઉસને શુદ્ધાત્માકી શરણ પ્રાપ્ત કી હૈ.**' કારણ કહતે હૈં. શુદ્ધાત્મા પવિત્ર ભગવાન અંદર પુણ્ય-પાપકે શુભાશુભ ભાવસે રહિત ઔર આનંદસે સહિત ઐસે જ્ઞાયકભાવકા તો શરણ લિયા હૈ. આહા..હા..! હૈ? ઐસે '**શુદ્ધાત્માકી શરણ પ્રાપ્ત કી હૈ. વિપત્તિકે સમય...**' પ્રતિકૂલતાકે સમયમેં '**વહ આત્મામેંસે શાંતિ પ્રાપ્ત કર લેતા હૈ.**' આહા..હા..! પ્રતિકૂલતા આવે તબ ભી આત્મામેંસે શાંતિ પ્રગટ કરતા હૈ. આહા..! પ્રતિકૂલતામેં દબ નહીં જાતા. આહા..હા..! મુઝે પ્રતિકૂલતા હુયી, ઐસા નહીં માનતા. આહા..હા..! ધર્મી. મૈં તો જ્ઞાયક હું. જ્ઞાયક કિસીકી ચપેટમેં આતા નહીં. આહા..હા..! કિસીકે દબાવમેં, કિસીકે એકત્વમેં વહ આતા નહીં. આહા..!

'**વિકટ પ્રસંગમેં વહ નિજ શુદ્ધાત્માકી શરણ વિશેષ લેતા હૈ.**' વિકટ પ્રતિકૂલ વિશેષ સંયોગ હો, આહા..હા..! તબ તો '**વહ નિજ શુદ્ધાત્માકી શરણ વિશેષ લેતા હૈ.**' સાધારણ રૂપસે તો આત્માકા વિચાર કરતે હૈં, આત્માકા ધ્યાન કરતે હૈં, આત્માકો પહચાનતા હૈ, પરંતુ વિકટ પ્રતિકૂલ સમયમેં તો.. આહા..! '**શુદ્ધાત્માકી શરણ વિશેષ લેતા હૈ.**' આહા..હા..! દૃષ્ટાંત આયા થા ન? લડકા હો, ઉસકી માતાકા કપડા પકડકર ખડા હો. ઉસમેં કોઈ કુત્તા આયા તો માંકા વિશેષ શરણ લેતા હૈ. માંકી ગોદમેં ચલા જાતા હૈ. વૈસે ધર્મી જીવ.. આહા..હા..! અપનેકો પકડ લિયા હૈ, ઉસમેં પ્રતિકૂલતા આ જાયે તો વિશેષ અંદર જાતે હૈં. બહિનકે (વચનમેં) વહ દૃષ્ટાંત આ ગયા હૈ. માંકા કપડા પકડકર ખડા હો ઔર ઉસમેં કોઈ કુત્તા, બિલ્લી યા સુવર આ ગયા તો બાલક કપડેકો પકડ લેતા હૈ, માંકી શરણમેં જાતા હૈ.

વૈસે ધર્મી જીવ.. પહલેસે જિસને આત્મા રાગ ઔર પુણ્ય-પાપકી ક્રિયાસે ભિન્ન.. આહા..હા..! રાત્રિકો તો બહુત બાત કી થી. આહા..! એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકા કભી કુછ કરતા નહીં. કભી કર સકતા નહીં. આહા..હા..! ઔર એક દ્રવ્ય ક્રમસર પર્યાય

હોનેવાલી પર્યાય હોતી હૈ, ઉસમેં તું પરકો ક્યા કરે? તીસરા, જો આત્મામેં ઉત્પાદ હોતા હૈ, ઉત્પાદવ્યયધ્રુવ સમય-સમયમેં વહ પરકી અપેક્ષા નહીં રખતા. આહા..હા..! જો ઉત્પાદ હૈ, વહ વ્યયકી અપેક્ષા નહીં રખતા, ધ્રુવકી નહીં રખતા. ઐસે ઉસકી.. આહા..હા..! પર્યાયમેં પરકી અપેક્ષા નહીં હૈ, ઉસકો હી શરણ આત્માકા હૈ. ઉસકા લક્ષ્ય આત્મા પર હૈ. આહા..હા..! વહ પર્યાય અંદર દ્રવ્યમેં જાતી નહીં, પરંતુ પર્યાય સ્વતંત્ર હોકર, કર્તા હોકર દ્રવ્યકા લક્ષ્ય કરતી હૈ. આહા..હા..! ઓહો..! ક્રમબદ્ધ હોતા હૈ. ધર્મીકી દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર હોનેસે જ્ઞાયક પર હોનેસે ક્રમબદ્ધકી પર્યાય જો હોતી હૈ, ઉસે જાનને-દેખનેવાલા રહતા હૈ, ઉસકા કરનેવાલા રહતા નહીં. આહા..હા..! શુદ્ધભાવ બહુત સંક્ષેપ...

એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છુતા નહીં, સ્પર્શ કરતા નહીં. આહા..હા..! યહ બાત..!એક પરમાણુ દૂસરે પરમાણુકો છુતા નહીં, સ્પર્શ કરતા નહીં. તો આત્મા પરમાણુકો સ્પર્શ કરતા હૈ, યહ બાત હૈ નહીં. આહા..હા..! પ્રત્યેક પદાર્થ અપને સ્વચતુષ્ટયમેં રહતા હૈ. અપના દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ, ભાવ દોપહરકો આયા થા. અપને દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ, ભાવમેં પ્રત્યેક પદાર્થ રહતે હૈં. અપને દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ, ભાવમેં સબ પદાર્થ રહતે હૈં. પરપદાર્થકો તો છુતે હી નહીં. આહા..હા..! કૈસે માને? પ્રત્યક્ષ દિખે કિ...

કહા થા ન? (સંવત) ૧૯૯૭કી સાલ. વ્યાખ્યાન ચલતા થા. ચીમન ચકુ હૈ ન લીંબડીવાલા? મુંબઈ. વકીલ હૈ. વ્યાખ્યાન ચલતે-ચલતે (આયા કિ), એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકા કુછ કર નહીં સકતા. યે કિયા, ઐસા કહા. ક્યોં નહીં કર સકતા? યે કિયા. ૧૯૯૭કી સાલ. મંદિર હોતા થા તબ. યે તો ફાલ્ગુનમેં થા, ઔર યહ બાત તો માર્ગશીર્ષકી બાત હૈ. આહા..હા..! ઉસકે પહલેકી બાત હૈ. (સંવત) ૧૯૯૭ સાલ. વ્યાખ્યાન ચલતા થા. કિતને સાલ હુએ? ૪૦? ૪૦ સાલ પહલે બાત કરતે થે કિ એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકા કર્તા હૈ નહીં, કભી કર નહીં સકતા. યહાં તો યહ આયા કિ, એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છુતા નહીં. સ્પર્શ કરતા નહીં. આહા..હા..! તો ઉસને ઐસા કહા.. અભી મુંબઈમેં સ્થાનકવાસીમેં અગ્રેસર હૈ. જહાં-તહાં હમ સેવા કરતે હૈં, હમ સેવા કરતે હૈં. હમ સબકી સેવા કરતે હૈં, ઐસા કરકે લોગોંસે માન લેતા હૈ. ઉસ દિન યહાં વ્યાખ્યાનમેં ભી કહતા થા કિ લો, યહ કિયા. ક્યોં નહીં કર સકતા આત્મા? ભાઈ! ક્યા હુઆ? આત્માને ક્યા કિયા ઔર ઉસને ક્યા કિયા? તુમ આત્માકો જાનતે હો? આત્મા તો જ્ઞાનસ્વરૂપ હૈ. જ્ઞાનસ્વરૂપ તો જ્ઞાન કરતા હૈ ઔર યહ ક્રિયા તો જડસે હોતી હૈ. આહા..હા..!

'ધર્મી જીવ રોગકી, વેદનાકી યા મૃત્યુકી ચપેટમેં નહીં આતા, ક્યોંકિ ઉસને

શુદ્ધાત્માકી શરણ પ્રાપ્ત કી હૈ.' '**વિકટ પ્રસંગમેં વહ નિજ શુદ્ધાત્માકી શરણ વિશેષ લેતા હૈ. મરણાદિકે સમય ધર્મી જીવ શાશ્વત...**' આહા..હા..! દેહ છુટનેકા પ્રસંગ હો તો '**ધર્મી જીવ શાશ્વત ઐસે નિજસુખસરોવર...**' નિજસુખસરોવર અંદર ભગવાન. સુખકા સરોવર ભરા હૈ અંદર. આહા..હા..! સુખકા સાગર કહો, યહાં સરોવર કહા. ક્યોંકિ સમીપ જા સકે. વાયુ બહુત હો ગયા હૈ. બહુત વાયુ, સબેરે તો બહુત વાયુ થા. કારણ કુછ માલુમ નહીં.

'**મરણાદિકે સમય ધર્મી જીવ શાશ્વત ઐસે નિજસુખસરોવરમેં વિશેષ વિશેષ ડુબકી લગા જાતા હૈ...**' આહા..હા..! અંતરમેં જ્ઞાયકભાવમેં ઉતર જાતા હૈ. અંતરમેં લક્ષ્ય કરતા હૈ. જૈસે પ્રતિકૂલતા આતી હૈ તો ઉતને પ્રમાણમેં જોર કરકે લક્ષ્ય અંદર કરતે હૈં. આહા..હા..! પરંતુ જિસે ઉસકી ખબર ભી નહીં, આત્મા ક્યા હૈ, ક્યા જ્ઞાયક હૈ, જ્ઞાયકકી ચીજ કૈસી હૈ? વહ અરૂપી હૈ, નજરમેં આતા નહીં, આંખ બંદ કરે તો ભી અંધેરા દિખે. પરંતુ વહ અંધેરા દેખનેવાલા કૌન? યહ અંધેરા હૈ, ઐસા દેખતા હૈ કૌન? જ્ઞાન દેખતા હૈ. અંધેરા અંધેરેકો દેખતા નહીં. આહા..!

'**જહાં રોગ નહીં હૈ,...**' વહાં ડુબકી લગાતે હૈં. આત્મા જ્ઞાયકમેં રોગ નહીં હૈ. '**વેદના નહીં હૈ,...**' અંદર જ્ઞાયક સ્વરૂપ ભગવાનમેં દૃષ્ટિ દેતે હૈં ઉસમેં રોગ નહીં હૈ. ઉસમેં વેદના નહીં હૈ, '**મરણ નહીં હૈ,...**' મરે કૌન? શાશ્વત વસ્તુ પ્રભુ આત્મા હૈ. આહા..હા..! મરણ નહીં હૈ. '**શાંતિકી અખૂટ નિધિ હૈ.**' આહા..! હૈ? '**શાંતિકી અખૂટ નિધિ હૈ.**' ઉસમેંસે શાંતિ.. શાંતિ.. શાંતિ.. ખતમ ન હો, ખતમ ન હો. અખૂટ-ખતમ ન હો. અર્થાત્? કમી કભી હોતી નહીં. ઐસી શાંતિ નિધિ હૈ. આહા..હા..! જ્ઞાયક સ્વરૂપ શાંતિકા સરોવર અખૂટ નિધિ હૈ. '**વહ શાંતિપૂર્વક દેહ છોડતા હૈ,...**' ધર્મી જીવ શાંતિપૂર્વક દેહ છોડતા હૈ. '**ઉસકા જીવન સફલ હૈ.**' આહા..હા..! (સફલ) જીવન કિયા ઔર દેહ છૂટ ગયા તો ઉસકા જીવન સફલ હો ગયા.

'**તું મરણકા સમય આનેસે પહલે ચેત જા,...**' દેહ છુટનેકા સમય આનેસે પહલે ચેત જા. '**સાવધાન હો,...**' સાવધાન સ્વરૂપમેં હો. આહા..હા..! યહ બાત કિસીને ઈસમેં લિખી હૈ. વહી બાત વહાં ૪૧૯મેં હૈ. કિસીને પત્રમેં લિખા હૈ. યહી બાત વહાં હૈ. હમ દુખિયારેકો કૌન શરણ? દુખિયારેકો શરણ અંદર આત્મા હૈ. આહા..હા..! આત્મા તો અંદર અનંત ગુણકા નિધાન વહાં શરણ હૈ. દુખિયારેકો દૂસરા કોઈ શરણ હૈ નહીં. હમ દુખિયારેકો કહાં જાના? દુખિયારાકો જાના અંદરમેં. દુઃખ તો તુને માના હૈ. સ્વરૂપમેં દુઃખ હૈ નહીં. સ્વરૂપ તો આનંદ ઔર શાંતિ હૈ. આહા..! '**મરણકા સમય આનેસે પહલે ચેત જા, સાવધાન હો, સદા શરણભૂત-વિપત્તિકે સમય વિશેષ**

શરણભૂત હોનેવાલે...' આહા..હા..! વિપત્તિ-પ્રતિકૂલતા વિશેષ હો, (ઉસ સમય) '**ઐસે શુદ્ધાત્મદ્રવ્યકો અનુભવનેકા ઉદ્યમ કર.**' શુદ્ધાત્મદ્રવ્યકા અનુભવ કરનેકા ઉદ્યમ કર. આહા..હા..! પ્રતિકૂલતાકે કાલમેં પરિષહ ઔર ઉપસર્ગ મૃત્યુકા, રોગકા, વેદનાકા અરે..! કોઈ બાહરમેં નુકશાન ગયા હો.. યે સેઠ લોગ મર જાતે હૈં ન? અપને પાસ પુંજી હો લાખ, દો લાખકી. ઉસમેં કોઈ જુગાર ખેલા ઔર ઉસમેં પચીસ લાખ ગયા તો કરના ક્યા? અહમદાબાદમેં એક સેઠ થા ન? અહમદાબાદમેં. સારાભાઈ. મૃત્યુ કિયા થા. ઝહર પીયા થા. આહા..હા..! સેઠ કહલાતા હો ઔર અંદર (પૈસા) કમ હો ગયા હો. બાહરમેં દિખાવ બડા હો. ઉલઝનમેં આ ગયે, ઉલઝનમેં. સારાભાઈ સેઠ થે, શ્વેતાંબરકે. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં, પહલે ચેત જા ન, પ્રભુ! આહા..! હૈ? '**ઐસે શુદ્ધાત્મદ્રવ્યકો અનુભવનેકા ઉદ્યમ કર.**' ઐસે શુદ્ધાત્મદ્રવ્ય. આહા..હા..! ૪૧૯ કિસીને લિખા હૈ, ઉસમેં યહ હૈ. શુદ્ધાત્મા અંદર પ્રભુ સહજાત્મ શુદ્ધ સ્વરૂપ પરમાત્મા અંદર હૈ ઉસકા શરણ લે. ૪૦૯ પૂરા હુઆ. બાદમેં? ૪૧૦ હૈ?

જિસને આત્માકે મૂલ અસ્તિત્વકો નહીં પકડા, 'સ્વયં શાશ્વત તત્ત્વ હૈ, અનંત સુખસે ભરપૂર હૈ' ઐસા અનુભવ કરકે શુદ્ધ પરિણતિકી ધારા પ્રગટ નહીં કી, ઉસને ભલે સાંસારિક ઈન્દ્રિયસુખોંકો નાશવંત ઔર ભવિષ્યમેં દુઃખદાતા જાનકર છોડ દિયા હો ઔર બાહ્ય મુનિપના ગ્રહણ કિયા હો, ભલે હી વહ દુર્ધર તપ કરતા હો ઔર ઉપસર્ગ-પરિષહમેં અડિગ રહતા હો, તથાપિ ઉસે વહ સબ નિર્વાણકા કારણ નહીં હોતા, સ્વર્ગકા કારણ હોતા હૈ; ક્યોંકિ ઉસે શુદ્ધ પરિણમન બિલકુલ નહીં વર્તતા, માત્ર શુભ પરિણામ હી-ઔર વહ ભી ઉપાદેયબુદ્ધિસે-વર્તતા હૈ. વહ ભલે નૌ પૂર્વ પઢ ગયા હો તથાપિ ઉસને આત્માકા મૂલ દ્રવ્યસામાન્યસ્વરૂપ અનુભવપૂર્વક નહીં જાના હોનેસે વહ સબ અજ્ઞાન હૈ.

સચ્ચે ભાવમુનિકો તો શુદ્ધાત્મદ્રવ્યાશ્રિત મુનિયોગ્ય ઉગ્ર શુદ્ધપરિણતિ ચલતી રહતી હૈ, કર્તાપના તો સમ્યગ્દર્શન હોને પર હી છૂટ ગયા હોતા હૈ, ઉગ્ર જ્ઞાતૃત્વધારા અટૂટ વર્તતી રહતી હૈ, પરમ સમાધિ પરિણમિત હોતી હૈ. વે શીઘ્ર-શીઘ્ર નિજાત્મામેં લીન હોકર આનંદકા વેદન કરતે રહતે હૈં; ઉનકે પ્રચુર સ્વસંવેદન હોતા હૈ. વહ દશા અદ્ભુત હૈ, જગતસે ન્યારી હૈ. પૂર્ણ વીતરાગતા ન હોનેસે ઉનકે વ્રત-તપ-શાસ્ત્રરચના આદિકે શુભ ભાવ આતે હૈં અવશ્ય, પરંતુ વે હેયબુદ્ધિસે આતે હૈં. ઐસી પવિત્ર મુનિદશા મુક્તિકા કારણ હૈ. ૪૧૦.

૪૧૦. '**જિસને આત્માકે મૂલ અસ્તિત્વકો નહીં પકડા,...**' આહા..હા..! જિસને આત્માકા મૂલ હયાતી ત્રિકાલી હયાતી, ત્રિકાલી સત્તા, મૌજૂદગીકો નહીં પકડા '**સ્વયં શાશ્વત તત્ત્વ હૈ...**' આહા..! '**સ્વયં શાશ્વત તત્ત્વ હૈ,...**' કિસીકે કારણસે વહ રહતા હૈ ઔર કિસીકે કારણસે ઉત્પન્ન હુઆ હૈ, ઐસા હૈ નહીં. '**સ્વયં શાશ્વત તત્ત્વ હૈ, અનંત સુખસે ભરપૂર હૈ**' આહા..હા..! '**ઐસા અનુભવ કરકે...**' ઐસા અનુભવ કરકે '**શુદ્ધ પરિણતિકી ધારા પ્રગટ નહીં કી,...**' શુદ્ધ પરિણતિ-શુદ્ધ દશા. શુભાશુભ ભાવ, પુણ્ય-પાપકે ભાવસે ભિન્ન. આહા..હા..! દયા, દાન, ભક્તિ, વ્રત, પૂજા આદિકા ભાવ હૈ, વહ સબ તો રાગ હૈ. આહા..! '**શુદ્ધ પરિણતિકી ધારા પ્રગટ નહીં કી,...**' હૈ? તીસરી પંક્તિ. '**શુદ્ધ પરિણતિકી ધારા...**' શુભાશુભ ભાવસે રહિત શુદ્ધ, મૈં પવિત્ર હું, આનંદ હું, ઐસી ધારા '**પ્રગટ નહીં કી, ઉસને ભલે સાંસારિક ઇન્દ્રિયસુખોંકો નાશવંત...**' માને. ઇન્દ્રિયસુખકો નાશવાન માને, '**ભવિષ્યમેં દુઃખદાતા જાનકર છોડ દિયા હો...**' પરંતુ અંતરકી ચીજકો પકડે બિના સબ મિથ્યા હૈ. આહા..હા..!

'**ઔર બાહ્ય મુનિપના ગ્રહણ કિયા હો,...**' આહા..! પંચ મહાવ્રત આદિ લિયા, અટ્ઠાઈસ મૂલગુણ પાલે, ઐસા મુનિપના ગ્રહણ કિયા હો, '**ભલે હી વહ દુર્ધર તપ કરતા હો...**' ઉપવાસ આદિ દુર્ધર-ઉગ્ર એક-એક મહિના, દો-દો મહિનેકે ઉપવાસ (કરતા હો). '**ઉપસર્ગ-પરિષહમેં અડિગ રહતા હો,...**' પ્રતિકૂલતામેં ભી અડિગ રહતા હો, '**તથાપિ ઉસે વહ સબ નિર્વાણકા કારણ નહીં હોતા,...**' મોક્ષકા કારણ નહીં (હોતા). આહા..હા..! વહ પુણ્ય આદિ બંધકા કારણ હૈ. આહા..હા..! '**સ્વર્ગકા કારણ હોતા હૈ;...**' મોક્ષકા કારણ નહીં હોતા. સ્વર્ગમેં જાયે. ફિર વહાંસે ગિરે ઔર જાયે ચાર ગતિમેં રખડે. આહા..હા..!

'**ક્યોંકિ ઉસે શુદ્ધ પરિણમન બિલકુલ નહીં વર્તતા,...**' શુદ્ધ પરિણમન જો હૈ, શુભરાગ ઔર પુણ્ય-પાપકે ભાવસે રહિત, ઐસી દૃષ્ટિ સહિત પરિણતિ હૈ નહીં, '**માત્ર શુભ પરિણામ હી...**' અકેલે શુભ પરિણામ હી કિયે '**ઔર વહ ભી ઉપાદેયબુદ્ધિસે-વર્તતા હૈ.**' શુભભાવ ઉપાદેય હૈ, અપના હૈ, ઐસા માનકર વર્તતા હૈ. '**વહ ભલે નૌ પૂર્વ પઢ ગયા હો...**' આહા..હા..! કહતે હૈં, નૌ પૂર્વ ભી પઢ ગયા હો, ઉપર કહી ઐસી ક્રિયા ભી કરતા હો, આહા..હા..! '**તથાપિ ઉસને આત્માકા મૂલ દ્રવ્યસામાન્યસ્વરૂપ...**' આત્માકા મૂલ દ્રવ્ય-ત્રિકાલી ભગવાન, ઉસે '**અનુભવપૂર્વક નહીં જાના...**' ઉસને અનુભવપૂર્વક નહીં જાના '**હોનેસે વહ સબ અજ્ઞાન હૈ.**' આહા..હા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! અંતર આત્માકે અવલંબનસે...

'સચ્ચે ભાવમુનિકો તો...' સચ્ચે ભાવમુનિકો **'શુદ્ધાત્મદ્રવ્યાશ્રિત મુનિયોગ્ય ઉગ્ર શુદ્ધપરિણતિ ચલતી રહતી હૈ,...'** ઉન્હેં તો ઉગ્ર શુદ્ધ અવસ્થા કાયમ હૈ. **'કર્તાપના તો સમ્યગ્દર્શન હોને પર હી છુટ ગયા હોતા હૈ,...'** મૈં રાગકા કર્તા હું, દયા ભાવકા કર્તા હું, વહ તો સમ્યગ્દર્શન હોતે હી છૂટ ગયા. આહા..હા..! અપને આત્માકે સિવા રાગાદિ પરકા કર્તા સમ્યગ્દર્શન હોને પર હી છૂટ જાતા હૈ. 'કરે કરમ સો હી કરતારા, જો જાને સો જાનનહારા. જાને સો કર્તા નહીં હોઈ, કર્તા સો જાને નહીં કોઈ.' ઐસી સૂક્ષ્મ બાત! વિશેષ કહેંગે.. (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા વદ-૧, ગુરુવાર, તા. ૨૫-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૪૧૫. પ્રવચન નં. ૪૩

મુનિરાજ કહતે હૈં :- હમારા આત્મા તો અનંત ગુણોંસે ભરપૂર, અનંત અમૃતરસસે ભરપૂર, અક્ષય ઘટ હૈ. ઉસ ઘટમેંસે પતલી ધારસે અમૃત પિયા જાય ઐસે સ્વસંવેદનસે હમેં સંતોષ નહીં હોતા. હમેં તો પ્રતિસમય પૂર્ણ અમૃતકા પાન હો ઐસી પૂર્ણ દશા ચાહિયે. ઉસ પૂર્ણ દશામેં સાદિઅનંત કાલ પર્યંત પ્રતિસમય પૂરા અમૃત પિયા જાતા હૈ ઔર ઘટ ભી સદા પરિપૂર્ણ ભરા રહતા હૈ. ચમત્કારિક પૂર્ણ શક્તિવાન શાશ્વત દ્રવ્ય ઔર પ્રતિસમય ઐસી હી પૂર્ણ વ્યક્તિવાલા પરિણમન! ઐસી ઉત્કૃષ્ટ-નિર્મલ દશાકી હમ ભાવના ભાતે હૈં. (ઐસી ભાવનાકે સમય ભી મુનિરાજકી દૃષ્ટિ તો સદા શુદ્ધ આત્મદ્રવ્ય પર હી હૈ). ૪૧૫.

વચનામૃત-૪૧૫, ૪૧૫. યહાં શબ્દ ઐસા હૈ કિ '**મુનિરાજ કહતે હૈં...**' ઐસા શબ્દ હૈ. વાસ્તવમેં તો યહ આત્મા કહતા હૈ, ઐસા હૈ. યહ આત્મા જો દેહસે ભિન્ન વહ કહતા હૈ, '**હમારા આત્મા તો અનંત ગુણોંસે ભરપૂર,...**' હૈ. આહા..! ધર્મી જીવકી દૃષ્ટિમેં અપના આત્માકે અલાવા કોઈ ચીજ ભરપૂર દિખનેમેં નહીં આતી. સમજમેં આયા? '**હમારા આત્મા તો અનંત ગુણોંસે ભરપૂર,...**' થોડી બાત બાદમેં આયેગી. '**અનંત અમૃતરસસે ભરપૂર,...**' પહલે અનંત ગુણ કહા, ફિર અનંત અમૃતરસ (કહા). આહા..! પ્રત્યેક આત્મા ઐસી પુકાર કરતે હૈં-ધર્મી, કિ અપના આત્મા અનંત અમૃતરસસે ભરપૂર હૈ. વિશેષ આયેગા.

'**અક્ષય ઘટ હૈ.**' વહ ઐસા ઘટ હૈ કિ અક્ષય હૈ. અક્ષય ક્યોં કહા? ઉસકા સ્પષ્ટીકરણ કરતે હૈં. '**ઉસ ઘટમેંસે પતલી ધારસે અલ્પ અમૃત પિયા જાય...**' આહા..હા..! ભગવાન અમૃતધારાસે ભરપૂર ભરા હૈ. ઉસ ઓર દૃષ્ટિ કરકે ઉસમેંસે અમૃતકી પર્યાય દ્રવ્ય ઔર ગુણસે અનંતવે ભાગમેં હૈ. પરંતુ એક દ્રવ્યમેં ગુણ ઔર પર્યાય તીન હૈ, ઉત્પાદ, વ્યય ઔર ધ્રુવ. વહ ઉત્પાદ ભી ધ્રુવકી અપેક્ષા રખતા નહીં. ઐસી અમૃતધારા આતી હૈ, કહતે હૈં. આહા..હા..! ઉત્પાદ હૈ ન? ત્રિકાલી વસ્તુ જો અમૃતકા ભંડાર, ઉસકા પહલે વિકલ્પસે નિર્ણય તો કરે કિ યહ ચીજ ઐસી હૈ. સબ બાત છોડકર યહ આત્મા હી અમૃતકા ઘટ હૈ. વહ '**અક્ષય ઘટ હૈ.**' અક્ષયકી વ્યાખ્યા કરેંગે. ચાહે જિતની પતલી ધારા અંદરમેં શુદ્ધ ચૈતન્ય અમૃતકા ઘન પ્રભુ,

ઉસકી દૃષ્ટિ કરકે, અનુભવ કરકે જો પર્યાયમેં આનંદકી પતલી ધારા નામ અલ્પ અનુભવ હોતા હૈ. પૂરે દ્રવ્ય-ગુણકા તો અનુભવ હોતા નહીં. વહ તો કહા થા.

એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો તો છૂતા નહીં, પરંતુ એક દ્રવ્યમેં પર્યાયકા વેદન હૈ વહ ધ્રુવકા વેદન નહીં હૈ. ઔર ધ્રુવકા આલંબન હૈ, વહ વેદનકા આલંબન નહીં હૈ. આહા..હા..! સમજમેં આયા? અપનેમેં જહાં દો ભેદ હૈ, વહાં પરકે સાથ ક્યા સંબંધ? આહા..! પરકા આત્મા ઔર પરકા શરીરાદિ, યે દુનિયા, પૈસા, લક્ષ્મી, ઈજ્જત-કીર્તિ, ઉસકે સાથ તો કોઈ સંબંધ હૈ હી નહીં. નિમિત્ત-નૈમિત્તિક સંબંધકા અર્થ યહ હૈ કિ એકદૂસરેકો કુછ કરતે નહીં. નિમિત્ત-નૈમિત્તિક સંબંધ કહનેમેં આતા હૈ. પરંતુ ઉસકા અર્થ યહ હૈ, નિમિત્ત-નૈમિત્તિક. એક નિમિત્ત હૈ વહ અપની પર્યાય કરતા હૈ, ઉપાદાન અપની પર્યાય કરતા હૈ. તબ ઉસકો નિમિત્ત-નૈમિત્તિક સંબંધ કહનેમેં આતા હૈ. કોઈ ભી દ્રવ્યકી પર્યાયમેં દૂસરે દ્રવ્યસે કુછ ભી હોતા હૈ, ઐસા તીન કાલમેં હૈ નહીં. આહા..હા..! ઐસી બાત.

યહાં કહતે હૈં, હમેં અમૃતધારા... એક તો દ્રવ્ય લિયા, આત્મા લિયા ન? આત્મા દ્રવ્ય, બાદમેં અનંત ગુણ લિયે. અમૃતધારાસે ભરા ગુણ. અક્ષયઘટ. ફિર ઉસમેં (પતલી ધાર) પર્યાય લી. આહા..હા..! સમજમેં આતા હૈ? ૪૧૫. અલૌકિક બાત હૈ, ભાઈ! આત્મા વસ્તુ ઔર અનંત-અનંત અમૃત ગુણસે ભરી શક્તિ-ગુણ. ઔર ઉસકી દૃષ્ટિ કરનેસે.. પરકા તો સંબંધ હૈ નહીં. આહા..હા..! એક દ્રવ્યકા દૂસરે દ્રવ્યકે સાથ તો કોઈ સંબંધ હૈ નહીં. પરંતુ અપનેમેં ભી ઉત્પાદ હૈ, ઉસકે સાથ ધ્રુવકા સંબંધ નહીં હૈ. આહા..હા..! જો યહ ધારા ઉત્પન્ન હોતી હૈ.. પહલે કહા, આત્મા દ્રવ્ય હૈ, અનંત ગુણ ભરપૂર હૈ. ફિર ભી પતલી પર્યાય જો નિર્મલ પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ, ઉસ ઉત્પાદકો દ્રવ્ય-ગુણકી અપેક્ષા હૈ નહીં.

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- ઉત્પાદ હૈ. અમૃતધારા ઉત્પાદ હૈ.

મુમુક્ષુ :- ઘટમેંસે પર્યાય આતી હૈ.

ઉત્તર :- કથન હૈ. '**ઘટમેંસે પતલી ધારસે અલ્પ અમૃત...**' વહ તો સમજાતે હૈં. બાત ઐસે હી હૈ. પર્યાય દ્રવ્યમેંસે આતી હૈ. પરંતુ પર્યાય હુઈ ઉસકો અપેક્ષા કોઈ નહીં હૈ. બાદમેં દ્રવ્યકી અપેક્ષા નહીં હૈ. વહ બાત કરતે હૈં. સમજમેં આયા? ઘટમેંસે પતલી.. નિમિત્ત તો હૈ ન? પર્યાય આતી હૈ દ્રવ્યમેંસે, પરંતુ પર્યાય હુઈ ઉસકો દ્રવ્યકી અપેક્ષા નહીં હૈ. હુઈ ઉસકો અપેક્ષા નહીં હૈ. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- હૈ ઉસમેં દ્રવ્ય નિમિત્ત હૈ, ઐસા તો આયા ન?

ઉત્તર :- વહ આયા, ઉતના નિમિત્તકા કથન હૈ, વહ તો કથન હૈ. એક સમજાના હૈ કિ પર્યાય ઉપરસે નહીં આતી હૈ. પર્યાય આતી હૈ દ્રવ્યમેંસે, પર્યાય જાતી હૈ દ્રવ્યમેં. જો પર્યાય વ્યય હોતી હૈ, વહ ભી જાતી હૈ દ્રવ્યમેં. તો ઉસ અપેક્ષાસે તો દ્રવ્ય એકરૂપ ન રહા. અપેક્ષાસે હૈ. બાકી ધ્રુવકો તો કોઈ ઉત્પાદકી અપેક્ષા નહીં હૈ, વ્યયકી અપેક્ષા નહીં હૈ, ઉત્પાદકો ધ્રુવકી અપેક્ષા નહીં હૈ. ઐસી બાત હૈ. દરકાર નહીં કી. આહા..હા..!

વહ તો ઠીક, પરંતુ ઉસ પર્યાયકા ક્ષેત્ર હૈ, વહ દ્રવ્યકા ક્ષેત્ર નહીં હૈ. આહા..હા..! જિતનેમેં પર્યાય ઉત્પન્ન હોતી હૈ, ઉતના ક્ષેત્ર ઔર ધ્રુવકા ક્ષેત્ર ભિન્ન હૈ. આહા..હા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! ઔર વહ પ્રત્યેક ઉત્પાદ, વ્યય ઔર ધ્રુવ પ્રત્યેક સ્વતંત્ર હૈ. કિસીકે અવલંબનસે કોઈ હૈ, વહ કથન વ્યવહારસે હૈ. આહા..હા..! સમજમેં આયા? પતલી ધાર હૈ, કહતે હૈં, ઉસમેં ભી ષટ્કારક હૈ. ક્યા ષટ્કારક હૈ? પર્યાય જો આતી હૈ, વહ કર્તા સ્વતંત્ર હોકર આતી હૈ. ઘટમેંસે કહા, વહ તો લક્ષ્ય (વહાં) થા ઈસલિયે. પરંતુ કર્તા હોકર લક્ષ્ય કરતી હૈ, વહ સ્વતંત્ર કરતી હૈ. ઘટમેંસે, ઉસકી વ્યાખ્યા કી. વહ પર્યાય જો ઉત્પન્ન હુઈ, વહ કર્તા સ્વતંત્રપને હોકર ઉત્પન્ન હુઈ હૈ. સ્વતંત્રપને કર્તા કબ કહનેમેં આતા હૈ? વહ પર્યાય સ્વતંત્રપને દ્રવ્યકા લક્ષ્ય કરતી હૈ. સ્વતંત્રપને લક્ષ્ય કરતી હૈ. આહા..હા..! અભી તો દૂસરી બહુત બાતેં આયેગી. આહા..!

એક-એક પર્યાયમેં ષટ્કારક પરિણમન સ્વતંત્ર હોતા હૈ. આહા..હા..! રાતકો કહા થા ન? આત્મા વસ્તુ હૈ. ઉસમેં એક ભાવ નામકા ગુણ હૈ. ભાવ નામકા ગુણ આત્મામેં તીન હૈ. એક ભાવ નામકા ગુણ હૈ, વહ દ્રવ્યમેં હૈ. તો દ્રવ્યકી જહાં દૃષ્ટિ હુઈ તો ભાવગુણકે કારણ પર્યાય ઉત્પન્ન હોતી હૈ. પર્યાય ઉત્પન્ન કરના ઔર મૈં કરું, ઐસા હૈ નહીં. આહા..હા..! ૪૭ ગુણ હૈ ન. શક્તિ. ભાવ નામકી એક શક્તિ હૈ કિ જો શક્તિવાનકો પકડકર જો પર્યાય પ્રગટ હુઈ, વહ ભાવગુણકે કારણસે પ્રગટ હુઈ ઐસા કહનેમેં આતા હૈ. ભાવગુણસે. બાકી ગુણ તો ગુણ હૈ ઔર પર્યાય પર્યાય હૈ. પરંતુ દૂસરેસે નહીં (હુઈ) ઈતના સિદ્ધ કરનેકો ભાવગુણકી પર્યાય ભાવવાનકો પકડા.. આહા..હા..! જ્ઞાયકભાવ ધ્રુવભાવ અચલભાવ અવિનાશી ત્રિકાલી એકરૂપ સનાતન સત્તા, ઉસ સત્તાકે સમીપ ગયા ઔર પક્કડ કી ઔર જો પર્યાય ઉત્પન્ન હુઈ,.. આહા..હા..! ઉસ પર્યાયકો ઉસકી અપેક્ષા નહીં હૈ, બાદમેં ઐસા કહતે હૈં. આહા..!

ઉસ પર્યાયકા ક્ષેત્ર ભિન્ન હૈ. પર્યાયકા ક્ષેત્ર ભિન્ન હૈ, ધ્રુવકા ક્ષેત્ર ભિન્ન હૈ, પર્યાયકા

પ્રદેશ ભિન્ન હૈ, ધ્રુવકા પ્રદેશ ભિન્ન હૈ. પર્યાયકા સૂક્ષ્મત્વ, પર્યાયકા સૂક્ષ્મત્વકા કારણ પર્યાયકા હૈ. દ્રવ્યકા સૂક્ષ્મત્વ કારણ પર્યાયકો નહીં હૈ. આહા..હા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! અંદરમેં યહ વાસ્તવિક તત્ત્વ, ઉસકી સ્થિતિ ન બૈઠે તબ તક શાસ્ત્રકા વાંચન કરે તો ભી અપની દષ્ટિસે કરે. અપની દષ્ટિસે ખતાયે. પરંતુ વાસ્તવિક તત્ત્વદષ્ટિ વસ્તુ ક્યા હૈ? ઔર કૈસે હૈ? યહ સમજે બિના અર્થ સહી હોતા હી નહીં. આહા..હા..! સમજમેં આયા?

પર્યાય જો આતી હૈ, ઐસા કહના વહ ભી વ્યવહાર હૈ. ઔર હૈ, વહ હૈ, ઉસકો કોઈ અપેક્ષા નહીં હૈ. આહા..હા..! વહ હૈ, ષટ્કારકસે પરિણમન કરતી ઉત્પન્ન હુઈ હૈ. સમજમેં આયા? આહા..! ઐસી બાત. પર્યાય ભી કર્તા, કર્મ, કરણ, સંપ્રદાન, અપાદાન ઔર અધિકરણ. ષટ્કારકસે પર્યાય ઉત્પન્ન હોતી હૈ. ઉસ ષટ્કારકકો દ્રવ્ય ઔર ગુણકી અપેક્ષા નહીં હૈ. ગુણ બિના પર્યાય ઉત્પન્ન હોતી હૈ. હૈ કહીં? દો ભિન્ન હૈ. ચિદ્‌વિલાસ નહીં હૈ? ચિદ્‌વિલાસ-૮૯ પૃષ્ઠ પર હૈ. ચિદ્‌વિલાસ હૈ ન? દીપચંદજીકા. ઉસકે ૮૯ પૃષ્ઠ પર હૈ કિ ગુણ બિના પર્યાય પર્યાયસે ઉત્પન્ન હુઈ હૈ. ઐસા પાઠ હૈ. ગુણ બિના. આહા..હા..! ક્યા હૈ! ઐસા માર્ગ. યહાં પુસ્તક નહીં હૈ ન? કોઈ બાત નહીં.

ઉસમેં તો ઐસા લિખા હૈ કિ ગુણ બિના પર્યાય અપનેસે હોતી હૈ. ઐસા લિયા હૈ. ઔર પર્યાયકા ષટ્કારક અપનેસે હોતા હૈ. તો પર્યાય જો હૈ ઉસકા ક્ષેત્ર ભી ભિન્ન (હૈ). તાકાત, ઉસકી શક્તિ ભી ભિન્ન. આહા..! ફિર ભી વેદન તો પર્યાયકા હી હોતા હૈ. અલિંગગ્રહણકા ૨૦વાં બોલ. અપને પૂરે દ્રવ્યકો સ્પર્શ કિયે બિના, પૂરે દ્રવ્ય-ગુણકો સ્પર્શ કિયે બિના મૈં તો પર્યાય હૈ વહી મૈં આત્મા હૂં. આહા..હા..! ક્યોંકિ મેરે વેદનમેં આયા-અનુભવમેં આયા, વહ મૈં આત્મા. ધ્રુવ અનુભવમેં આતા નહીં. આહા..હા..! ઐસી સૂક્ષ્મ બાત. એક બાર સુને તો સહી, ખ્યાલમેં તો લે. આહા..હા..! ક્યા ચીજ હૈ! આહા..હા..!

એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા નહીં. એક દ્રવ્યકી પર્યાય ઉત્પન્ન હોતી હૈ વહ ભી ક્રમસર હોતી હૈ. ક્રમસર. ઔર વહ પર્યાય ઉત્પન્ન હોતી હૈ, ઉસ પર્યાયકો દૂસરી પર્યાય-વ્યય યા ધ્રુવકી અપેક્ષા નહીં હૈ. અપેક્ષા નહીં હૈ, પરંતુ વહ પર્યાય.. આહા..હા..! અપની શક્તિ ઔર તાકતસે ઉત્પન્ન હોતી હૈ.

યહાં વહ કહતે હૈં, ઘટમેંસે કહા. ક્યોંકિ વસ્તુ હૈ ઉસકો બતાના હૈ. ધાર ઘટમેં હૈ ઐસા બતાના હૈ ન. '**પતલી ધારસે અલ્પ અમૃત પિયા જાય...**' આહા..! પૂરા આત્મા તો પિયા જાતા નહીં-અનુભવમેં આતા નહીં. યહાં સમ્યગ્દર્શનમેં ચૈતન્ય પૂર્ણ

સ્વરૂપ ભગવાન, ઉસકા અંતર અનુભવમેં પર્યાયમેં જો વેદન આતા હૈ, વહ પર્યાયકા હૈ. વેદનકા આલંબન નહીં ઔર ધ્રુવકા વેદન નહીં. ધ્રુવકા અવલંબન હૈ, પરંતુ વેદન પર્યાયકા હૈ. આહા..હા..! સેઠ! ક્યા કહતે હૈં?

મુમુક્ષુ :- બાહરમેં યહ બાત કૌન સમજે?

ઉત્તર :- તો હો ગયા, રખડ મરના. ચાર ગતિ. બાત સચ્ચી હૈ. આહા..હા..!

યહાં તો ઈતનેમેં તીન બોલ લિયે-દ્રવ્ય, ગુણ ઔર પર્યાય તીન ઈતનેમેં. એક પંક્તિમેં તો ઈતના હૈ.

યહ બહિનકે વચનામૃત હૈ. વહ પર્યાય.. આહા..હા..! ક્રમબદ્ધ હોતી હૈ. ક્રમબદ્ધ હોતી હૈ, ઉસકા અર્થ ક્યા? ઉસકે દ્રવ્ય-ગુણકી અપેક્ષા રહી નહીં. તો ક્રમબદ્ધપર્યાય અપનેસે હોતી હૈ. ઔર ઉસમેં ભી વહ પર્યાય ષટ્કારકસે ઉત્પન્ન હોતી હૈ. ઉસમેં ભાવ જો અભી કહા કિ આત્મામેં તીન પ્રકારકા ભાવ હૈ. એક ભાવ યહ કિ આત્માકો પકડા ઉસકો નિર્મલ પર્યાય પ્રગટ-ઉત્પન્ન હોતી હી હૈ. ઉસે નિર્મલ પર્યાય પ્રગટ કરના યહ હૈ નહીં. સમજમેં આયા? આત્મામેં એક ભાવગુણ ઐસા હૈ કિ જો આત્માકી દૃષ્ટિ કી ઉસે ભાવગુણકે કારણ વીતરાગી પર્યાય ઉત્પન્ન હોતી હી હૈ. વહ ભાવગુણકે કારણ. કારણ કહા વહ ભી.. આહા..હા..!

દૂસરા ભાવ. જો આત્મામેં અનંત ગુણ હૈ, ઉસમેં જો નિમિત્તકે વશ હોકર વિકાર હોતા હૈ, નિમિત્તસે હોતા નહીં, નિમિત્તકે વશસે હોતા હૈ. ઉસમેં બડા ફર્ક હૈ. નિમિત્તસે હોતા હૈ ઔર નિમિત્તકે વશસે હોતા હૈ, ઉસમેં પૂર્વ-પશ્ચિમ જિતના અંતર હૈ. આત્મામેં નિર્મલ પર્યાય જો ઉત્પન્ન હોતી હૈ, ઉસકા દો પ્રકાર. એક સમયકી પર્યાયમેં વિકાર ષટ્કારકસે ઉત્પન્ન હોતા હૈ, ઉસસે રહિત નિર્મલ પર્યાયકા ઉત્પન્ન હોના, વહ ભાવગુણકા કાર્ય હૈ. આહા..હા..! સમજમેં આયા? દો ભાવ કહે. દો ભાવ કહે? ધ્યાન તો રખે કિ કુછ આતા હૈ, હૈ કુછ. આહા..!

એક ભાવગુણકે કારણ નિર્મલ પર્યાય અનંત ગુણકી પર્યાય ઉત્પન્ન હુએ બિના રહતી નહીં. એક ભાવગુણકે કારણ, વિકાર જો પર્યાયમેં હોતા હૈ, ઉસસે નિવૃત્ત હોકર નિર્મલ પર્યાયકા અસ્તિત્વ ઉત્પન્ન હુએ બિના રહતા નહીં. સમજમેં આયા? એક ભાવકે કારણ અનંત ગુણકી નિર્મલ પર્યાય પ્રગટ હોતી હી હૈ. ઔર દૂસરે ભાવગુણકે કારણ.. યહ દૂસરા ગુણ હૈ. સમય-સમયમેં વિકૃત અવસ્થા હોતી હૈ, વહ સિદ્ધ કિયા હૈ. પરંતુ ઉસ ભાવગુણકે કારણ વિકૃતસે રહિત નિર્મલ પર્યાય રહતી હૈ. આહા..હા..! પર્યાયમેં અધર્મ-વિકાર ઉત્પન્ન હોતા હૈ, ફિર ભી આત્મામેં એક ભાવગુણ ઐસા હૈ કિ ઉસસે રહિત વેદન હૈ. વિકારકા વેદન નહીં. ઐસા યહાં કહા. એક

ઓર વિકાર ઔર આનંદ દોનોંકા વેદન હૈ. આહા..હા..! અરેરે..!

તીસરા એક ભાવ. નિક્ષેપકા ભાવ. નામ, સ્થાપના, દ્રવ્ય ઔર ભાવ. વહ દો ભાવ અલગ, યહ ભાવ અલગ. યહ ભાવ પર્યાય, બસ. દ્રવ્યકી પર્યાય ભાવનિક્ષેપ હૈ. આહા..હા..! કૌન ધ્યાન દે? લાલચંદભાઈ! યે સબ બડે સેઠ. ધ્યાન કૌન દે? ધ્યાન દિયા નહીં, સેઠ! ઠપકા હૈ. આહા..હા..! વહ ભાવ-પર્યાય ભાવનિક્ષેપસે હૈ, વહ ભી ભાવ. આહા..હા..! ઔર વહ દો ભાવ (જો પહલે કહે), વહ ભી ભાવ (હૈ). ઔર તીસરા-અનંત ગુણકી પરિણતિ નિર્મલ જો હોતી હૈ, ઉસ ગુણકા નામ ક્રિયા ગુણ હૈ. ૪૭ ગુણમેં. નિર્મલ હી ઉત્પન્ન હોતી હૈ.

યહાં કહા ન? '**પતલી ધારસે અલ્પ અમૃત પીયા જાય ઐસે સ્વસંવેદનસે હમેં સંતોષ નહીં હોતા.**' ક્યા કહતે હૈં? આહા..હા..! અપની પર્યાયમેં, ગુણમેં પૂર્ણ અમૃત ભરા હૈ, તો ઉસકી પર્યાયમેં અલ્પ અમૃત આતા હૈ, ઉસસે હમકો સંતોષ નહીં હોતા. આહા..હા..! યે પૈસે બિના સંતોષ હોતા નહીં, ઐસા કહતે હૈં? પાંચ લાખ હો, પચીસ લાખ હો, ક્રોડ, પાંચ ક્રોડ હો, દસ ક્રોડવાલેકો દેખે તો, ઉસકે પાસ દસ ક્રોડ હૈ, મેરે પાસ પાંચ ક્રોડ હૈ. પાંચ ક્રોડ કમ ગિને. આહા..હા..! યહાં કહતે હૈં કિ હમારા સ્વભાવ અમૃતસે પરિપૂર્ણ ભરા હૈ. અતીન્દ્રિય અમૃતસે. ઉસમેંસે પર્યાયમેં તો અલ્પ ધારા આતી હૈ. આહા..હા..! ઉસસે હમેં સંતોષ નહીં. આહા..હા..! હૈ?

'**હમેં તો પ્રતિસમય...**' પ્રત્યેક સમયમેં '**પૂર્ણ અમૃતકા પાન હો...**' આહા..હા..! ધર્મીકી યહ ભાવના હૈ. વર્તમાન પર્યાયમેં અલ્પ આનંદ ઔર અલ્પ ધર્મકી દશા હૈ. ઉસે ઉતનેમેં સંતોષ નહીં હૈ. મૈં પર્યાયમેં પૂર્ણ હો જાઉં. પર્યાયમેં, હો!

મુમુક્ષુ :- મિથ્યાદૃષ્ટિકો ભી સંતોષ નહીં ઔર સમ્યગ્દૃષ્ટિકો સંતોષ નહીં?

ઉત્તર :- સંતોષકા અર્થ-ઈતની પર્યાયમેં મૈં રહના નહીં ચાહતા હું, મુઝે તો પૂર્ણ ચાહિયે. હૈ ઈતનેમેં સંતોષ હૈ, પરંતુ નહીં મિલી.. આહા..! વહ ભી કહા થા ન?

તૃષ્ણા ઔર લોભ, દોનોંકા અર્થ ભિન્ન હૈ. તૃષ્ણા ઉસે કહે, ભવિષ્યકી ઈચ્છા. વસ્તુ નહીં મિલી વહ મિલનેકી ભાવના ઉસકા નામ તૃષ્ણા. ઔર લોભ ઉસે કહેં કિ વસ્તુ પ્રાપ્ત હૈ, ઉસમેં ઈચ્છા ઉસકા નામ લોભ. સ્વામી કાર્તિકેયમેં આતા હૈ. સમજમેં આયા?

વૈસે યહાં તૃષ્ણા ઔર લોભકો પલટકર.. બાલચંદભાઈ! તૃષ્ણા. વર્તમાન પર્યાય પરિણમતી હૈ વહ. ઔર લોભ.. વર્તમાનમેં હૈ ઈતના નહીં, મૈં તો પૂર્ણ હું. આહા..હા..! કિસીકી અપેક્ષા નહીં. આહા..હા..! દેવ-ગુરુ ઔર શાસ્ત્રકી ભી અપેક્ષા મેરી પર્યાયકે

લિયે નહીં હૈ. આહા..હા..! સમજમેં આયા? ઓહો..!

‘**હમેં તો પ્રતિસમય પૂર્ણ અમૃતકા પાન હો ઐસી પૂર્ણ દશા ચાહિયે.**’ આહા..હા..! ધર્માત્માકો પહલે સમ્યગ્દર્શન પ્રાપ્ત કરનેકે બાદ ભી ઐસી ભાવના હૈ, ઐસા કહના હૈ. આહા..! સમ્યગ્દર્શન પ્રથમ પ્રગટ કરના, વહ ત્રિકાલી દ્રવ્યકે અવલંબનસે હોતા હૈ. સમ્યગ્દર્શન હૈ પર્યાય. પરંતુ પર્યાયસે ષટ્કારકસે કર્તાપનાસે સ્વતંત્ર, દ્રવ્ય પર સ્વતંત્ર કર્તાપનેસે લક્ષ્ય કરતી હૈ, આશ્રય કરતી હૈ. પર્યાયકો દ્રવ્ય આશ્રય કરવાતા હૈ પરાધીન (કરકે), ઐસા નહીં. આહા..હા..! યહાં તો અભી વિશેષ કહના હૈ. આહા..હા..! ઐસા જો આત્મા પૂર્ણાનંદકા નાથ, ઉસકી દૃષ્ટિ હુઈ, ઉસકા સ્વીકાર હુઆ, સત્કાર હુઆ, ઉપાદેયબુદ્ધિ હુયી (તો) પર્યાયમેં આનંદકા અંશ આતા હૈ. પૂરા આનંદ નહીં આતા. તો ઈતને આનંદસે ભી ધર્મીકો સંતોષ નહીં હોતા. હૈ ઉતના સંતોષ હૈ, પરંતુ ઉતનેસે નહીં હોતા નામ વૃદ્ધિ કરના હૈ.

ષટ્ખંડાગમમેં તો ઐસા કહા હૈ, મતિજ્ઞાન હુઆ હૈ, વહ મતિજ્ઞાન કેવલજ્ઞાનકો બુલાતા હૈ. આહા..હા..! ષટ્ખંડાગમ. વીતરાગકી વાણી, ત્રિલોકનાથકી દિવ્યધ્વનિ. ષટ્ખંડાગમકે ૪૦ પુસ્તક હૈં. યહાં સબ હૈ. દો-તીન બાકી હૈ વહ છપતે હૈં. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં કિ એક સમયકી પર્યાયમેં મુઝે સંતોષ નહીં હૈ, મુઝે તો પૂર્ણ ચાહિયે. આહા..હા..! ધર્મીકી ભાવના-પૈસા બહુત ચાહિયે, સ્ત્રી-કુટુંબ ચાહિયે ઔર યહ ચાહિયે, વહ બાત તો મિથ્યાદૃષ્ટિ માનતા હૈ. આહા..! પરદ્રવ્યકા સંયોગ મિલે, વહ તો મિથ્યાદૃષ્ટિ માને. સંયોગમેં લક્ષ્ય જાનેસે તો રાગ ઉત્પન્ન હોતા હૈ. સંયોગમેં લક્ષ્ય જાનેસે,.. સંયોગી ચીજ દુઃખકા કારણ નહીં હૈ. નર્કમેં દુઃખકે સંયોગકા પાર નહીં, પરંતુ વહ સંયોગ દુઃખકા કારણ નહીં હૈ. માત્ર ઉસ ઓર લક્ષ્ય કરકે રુક જાતા હૈ, વહ દુઃખ હૈ. આહા..હા..! લાલચંદભાઈ! ઐસી બાત હૈ. બિચ્છુકા કાટનેકા ઔર સર્પ કાટનેકા દુઃખ નહીં હૈ. સંયોગકા દુઃખ નહીં હૈ. સંયોગ તો જ્ઞેય હૈ. જ્ઞેયમેં ઐસી કોઈ ચીજ નહીં હૈ કિ ઈષ્ટ ઔર અનિષ્ટ ઐસા કોઈ જ્ઞેયકા ભાગ નહીં હૈ. આહા..હા..! માત્ર અજ્ઞાની અપને સ્વરૂપસે હટકર, ઉસ ઓરકે લક્ષ્યમેં રુક જાતા હૈ, વહ મહાવિકારકી પરિણતિ દુઃખરૂપ હૈ. સંયોગ દુઃખરૂપ નહીં, દ્રવ્ય-ગુણ દુઃખરૂપ નહીં. આહા..હા..! ઈસમેં કિતના યાદ રખના?

‘**ઉસ પૂર્ણ દશામેં...**’ આહા..હા..! ‘**સાદિઅનંત કાલ...**’ દેખો! પૂર્ણ દશા ભી સાદિઅનતં કાલ. સિદ્ધ દશા હુઈ (ઉસકી) સાદિ હુઈ, આદિ હુઈ, અંત નહીં. આહા..હા..! ઐસી ‘**પૂર્ણ દશામેં સાદિઅનંત કાલ પર્યંત પ્રતિસમય...**’ થોડા ધ્યાન રખના. સૂક્ષ્મ બાત આયેગી. ‘**અનંત કાલ પર્યંત પ્રતિસમય પૂરા અમૃત પિયા જાતા**

હૈ...' પૂર્ણ સિદ્ધ. મૈં તો પૂર્ણ પરમાત્મા હો જાઉં. મૈં પરમાત્મા હી હું. સ્વભાવમેં-શક્તિમેં-ગુણમેં-સત્‌કે સત્ત્વમેં, સત્ આત્મા ઉસકા સત્ત્વ પરમાત્મપના વહી ઉસકા સત્ત્વ હૈ. આહા..! પરંતુ પર્યાયમેં પૂર્ણાનંદકી પર્યાય પ્રાપ્ત હો... આહા..હા..! '**પૂરા અમૃત પિયા જાતા હૈ ઔર ઘટ ભી સદા પરિપૂર્ણ ભરા રહતા હૈ.**' અબ યહ દેખો! ઘટમેંસે પતલી પર્યાય નિકલતી થી તો ભી વહ પૂરા થા ઔર વિશેષ નિકલતી હો તો ભી ઘટ તો પૂરા હી હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત! યહ તો અભી દૃષ્ટાંત હૈ, હો!

'**ચમત્કારિક પૂર્ણ શક્તિવાન શાશ્વત દ્રવ્ય...**' ક્યા કહતે હૈં? મેરી પર્યાયમેં પરિપૂર્ણ અમૃતકી પર્યાય પ્રગટ હો તો ભી દ્રવ્ય તો હૈ વહી હૈ. દ્રવ્યમેં કમી-બઢતી (બેસી), કમ-જ્યાદાપના હોતા નહીં. આહા..હા..! ઘટમેંસે પતલા પ્રવાહ નિકલે તો ભી ઘડા પરિપૂર્ણ ઔર પૂરા વિશેષ નિકલે તો ભી પરિપૂર્ણ! વહ તો દૃષ્ટાંત. ભગવાન આત્મામેં પરિપૂર્ણ પર્યાય નિકલે તો ભી પરિપૂર્ણ ઔર સાધકકી અપૂર્ણ પર્યાય નિકલે તો ભી આત્મા પરિપૂર્ણ. ઔર વિકારપણે પર્યાયમેં પરિણમે તો ભી દ્રવ્ય તો પરિપૂર્ણ હૈ હી. આહા..હા..! અરે..! ઐસી બાત! મૂલ ચીજ સ્પર્શ કિયે બિના સુનને મિલે નહીં ઔર બાહરસે હા-હો, હા-હો ધમાલ. આહા..હા..!

યહાં તો કહતે હૈં, '**ચમત્કારિક પૂર્ણ શક્તિવાન શાશ્વત દ્રવ્ય...**' ઐસા ક્યોં કહા? '**ચમત્કારિક પૂર્ણ શક્તિવાન શાશ્વત દ્રવ્ય...**' યહ વસ્તુ. ક્યોં? કિ '**પ્રતિસમય ઐસી હી પૂર્ણ વ્યક્તિવાલા પરિણમન!**' આહા..હા..! પ્રતિસમય પૂર્ણ વ્યક્તિ પ્રગટ. દ્રવ્યમેં જિતની શક્તિ હૈ, વૈસી પર્યાયમેં પરિપૂર્ણ શક્તિ વ્યક્ત હો ગઈ તો ભી દ્રવ્ય તો વૈસાકા વૈસા, ઉતનાકા ઉતના હૈ. સમજમેં આયા? ભાષા તો સાદી હૈ, ભગવાન! આહા..હા..! પર્યાયમેં.. અરે..! નિગોદકી પર્યાય હો, અક્ષરકે અનંતવે ભાગમેં, તો ભી દ્રવ્ય તો પરિપૂર્ણ ભરા હૈ. ઔર કેવલજ્ઞાન પ્રગટ હો. પૂર્ણ કહા ન? તો ભી દ્રવ્ય તો પરિપૂર્ણ ભરા હૈ વૈસા હી હૈ. કેવલજ્ઞાન પ્રગટ હુઆ તો અંદરકી શક્તિમેંસે ઘટ ગયા, બાહરમેં ઇતની શક્તિ પ્રગટ હુઈ કિ એક સમયમેં એક જ્ઞાનકી એક સમયકી પર્યાય.. આહા..હા..! તીન લોકકો જાને, અપને દ્રવ્ય-ગુણકો જાને, અપની અનંતી પ્રગટ પર્યાયકો જાને. એક સમયકી પર્યાય, બસ, ઉસમેં પૂર્ણ આ ગયા.

એક જ્ઞાનકી એક સમયકી, વહ પર્યાય એક સમયકી પૂરે દ્રવ્ય-ગુણકો જાને, અપના ત્રિકાલી દ્રવ્ય-ગુણ. અપની પર્યાયકો જાને, અપની અનંતી પર્યાય દૂસરી હૈ, ઉસકો જાને. અનંત કેવલી ઔર સિદ્ધ ભગવાનકો જાને. એક સમયકી પર્યાયમેં કોઈ બાકી નહીં રહા કિ અમુક જાનનેમેં ન આયે. આહા..હા..! ઐસી એક સમયકી પર્યાય પૂર્ણ

પ્રગટ હો, તો ભી દ્રવ્ય સ્વરૂપ તો વૈસાકા વૈસા હૈ. આહા..હા..! કોઈ ચમત્કારિક દ્રવ્ય હૈ. આત્મા ચમત્કારિક હૈ, ભાઈ! ઐસે બાહરમેં ગિનતી ગિને કિ અલ્પ પર્યાય પ્રગટ હુઈ તો અંદર દ્રવ્ય વિશેષ પુષ્ટ હૈ, ઔર પરિપૂર્ણ પ્રગટ હુઈ તો અંદરમેં થોડા કમ હો ગયા, ઐસી બાહરસે લોગ કલ્પના કરે. પરિપૂર્ણ વસ્તુ. આહા..હા..!

'**ચમત્કારિક પૂર્ણ શક્તિવાન શાશ્વત દ્રવ્ય...**' આહા..! દેખા! ચમત્કારિક વસ્તુ હૈ, વહ વસ્તુ ચમત્કારિક હૈ. બાહરકા ચમત્કાર ધૂલકા, એક પ્રતિમા થી ઔર ઉસમેંસે પસીના નિકલા, ઉસમેંસે વહ હુઆ, એક ચમત્કાર હુઆ, ઢીકના હુઆ.. આહા..હા..! અરેરે..! દુનિયા કહાં જાતી હૈ ઔર કહાં (માર્ગ હૈ). યહ ચમત્કારિ પ્રભુ, કિ જિસમેંસે અનંતી.. અનંતી.. અનંતી.. પૂર્ણ શક્તિ કેવલજ્ઞાનકી, કેવલદર્શનકી... કેવલજ્ઞાનકી એક પર્યાય, ઐસે દર્શનકી એક પર્યાયમેં ભી વૈસા હૈ, વૈસે શ્રદ્ધાકી એક પર્યાયમેં ભી ઐસા હૈ, વીર્યકી એક પર્યાયમેં ભી ઐસા પૂર્ણ હૈ. આહા..હા..! સમજમેં આતા હૈ? યહ કથા નહીં હૈ, વાર્તા નહીં હૈ. યે તો ભગવાનકા ઘર હૈ! આહા..હા..!

અનંત-અનંત અંદર વસ્તુ પરિપૂર્ણ પડી હૈ. ઉસકી પરિપૂર્ણ (પર્યાય)... '**પ્રતિસમય ઐસી હી પૂર્ણ વ્યક્તિવાલા પરિણમન!**' આહા..હા..! તો ભી વસ્તુ તો હૈ ઐસી હૈ. યહ કૈસે બૈઠે? મતિજ્ઞાન ઔર શ્રુતજ્ઞાન અલ્પ જ્ઞાન હૈ. શાસ્ત્ર તો ઐસા કહતે હૈં, બારહ અંગ જો ભગવાનકે મુખસે નિકલે, બારહ અંગ, હોં! ચૌદહ પૂર્વકિ ઉપર. ક્યોંકિ બારહવાં અંગ ચૌદહ પૂર્વ તો એક ભાગ હૈ ઔર બારહ અંગ તો પરિપૂર્ણ હૈ. તો ભી કહતે હૈં, પંચાધ્યાયીકાર કહતે હૈં કિ, વહ તો સ્થૂલ કથન હૈ. અંદરમેં ગંભીરતા તુ જાને તબ તુઝે આયે. આહા..હા..! બારહ અંગકા જ્ઞાન! આહા..હા..! એક-એક આચારાંગમેં ૧૮ હજાર પદ, એક-એક પદમેં ૫૧ ક્રોડ શ્લોક. ઐસે-ઐસે ડબલ સૂયગડાંગ, ઠાણાંગ આદિ. તો કહતે હૈં કિ ગ્યારહ અંગ તો ઠીક, પરંતુ બારહ અંગ. સમકિતીકો દશ પૂર્વકિ જ્ઞાનમેં તો સમકિત હોતા હી હૈ. નૌ પૂર્વ જ્ઞાન મિથ્યાદૃષ્ટિકો ભી હોતા હૈ. પર્યાયમેં દ્રવ્ય ઔર કા માહાત્મ્ય ન હો, તો ભી પર્યાયમેં વિભંગ આદિ પ્રગટ હોતા હૈ. સાત દ્વીપ, સાત સમુદ્ર દેખે. મિથ્યાત્વમેં. ઔર સમકિતકી પર્યાયમેં ભલે ઉસસે બહુત કમ દેખે, પરંતુ ભગવાન ચમત્કારિકકો પકડા હૈ. ચમત્કારિક વસ્તુકો પકડી હૈ તો વહ પર્યાય અલૌકિક હૈ. વહ પર્યાય ભવકા અંત લાયેગી. ઔર મિથ્યાત્વકે વેદનમેં.. આહા..હા..!

યહાં તો ઐસા કહતે હૈં કિ બારહ અંગકા જ્ઞાન ભગવાનકે મુખસે નિકલા. 'ૐકાર ધ્વનિ સુની અર્થ ગણધર વિચારે'. ભગવાનકી ૐ ધ્વનિ છૂટે. ભગવાનકો ઐસી વાણી નહીં હોતી. હોઠ બંદ હો, કંઠ કંપે નહીં. પૂરે શરીરમેંસે ૐ ઐસી આવાજ આતી

હૈ. ૐકાર ધ્વનિ. ભગવાનકી ૐકાર ધ્વનિ સુની ગણધર. 'ૐ કાર ધ્વનિ સુણી અર્થ ગણધર વિચારે'. ઉસકે અર્થકા વિચાર કરે. આહા..હા..! ઉસમેંસે બારહ અંગકી રચના કરે. ભગવાનકે મુખસે નિકલા વહ ભી અનંતવે ભાગમેં ઔર ગણધર રચના કરે વહ ભી અનંતવે ભાગમેં. આહા..હા..! ક્યા કહના હૈ? પ્રભુ! તેરા માહાત્મ્ય કોઈ અલૌકિક હૈ! બાહરકી કોઈ પર્યાય, રાગકી તો ક્યા બાત કરની, પરકી તો ક્યા બાત કરની, પરંતુ તેરી પર્યાયમેં અલ્પતા યા વિશેષતા, વહ સબ ભેદ પર્યાયમેં હૈ. દ્રવ્યમેં અલ્પ ઔર વિશેષતા ઐસા કુછ હૈ નહીં. ઐસા ચમત્કારિક આત્મા. યહ ચમત્કાર નહીં હૈ?

અનંત ગુણ હૈ આત્મામેં. એક-એક ગુણમેં અનંત ગુણકા રૂપ હૈ. આહા..! યે ક્યા? ઐસે એક-એક ગુણમેં અનંત ગુણકા રૂપ. ઐસે અનંત ગુણ. ઐસે અનંત ગુણકા પિંડ સો દ્રવ્ય-વસ્તુ. ઉસમેં કભી કમી-બઢત (બેસી) હોતી નહીં, ઐસી ચમત્કારિક ચીજ હૈ. બારહ અંગ આઓ, ગ્યારહ અંગ આઓ, પાંચ સમિતિ ઔર તીન ગુપ્તિ આઓ,.. આહા..હા..! કહના ક્યા હૈ? પહલેસે ક્યા કહતે હૈં? હમારા અનંત ગુણોંસે ભરપૂર (હૈ). મુનિરાજ ભલે શબ્દ લિયા હૈ. સાધકજીવ અપને આત્માકો પરિપૂર્ણ માનતે હૈં. આહા..હા..! પહલી શુરૂઆત યહાંસે કરતે હૈં. ઈસ શુરૂઆતકે બિના ચાહે જિતને શુભભાવ કરે, ઉસકે સંસારકા અંત નહીં. વહ સ્વયં સંસાર હૈ. શુભભાવકો તો નિયમસારમેં ઘોર સંસાર કહા હૈ. આહા..હા..! દિગંબર મુનિકો જગતકી કહાં પડી હૈ. નાગા બાદશાહથી આઘા. આહા..હા..! સત્યકો જાહિર કરતે હુએ, દુનિયાકી કુછ નહીં પડી હૈ. દુનિયાકો બૈઠેગા યા નહીં બૈઠેગા, વસ્તુ ઐસી હૈ.

'**ચમત્કારિક પૂર્ણ શક્તિવાન શાશ્વત દ્રવ્ય...**' યહ ક્યોં કહા? કિ ઈતની પર્યાય પ્રગટ હો તો ભી વસ્તુ તો ઉતની હી રહતી હૈ. '**ચમત્કારિક પૂર્ણ શક્તિવાન શાશ્વત દ્રવ્ય...**' આહા..હા..! '**ઔર પ્રતિસમય ઐસી હી પૂર્ણ વ્યક્તિવાલા પરિણમન!**' ઐસા ચમત્કારિક પૂર્ણ શક્તિવાલા દ્રવ્ય-વસ્તુ ઔર પ્રતિસમય ઐસી પૂર્ણ વ્યક્તિવાલા પરિણમન. આહા..હા..! પર્યાય. '**ઐસી ઉત્કૃષ્ટ-નિર્મલ દશાકી હમ ભાવના ભાતે હૈં.**' આહા..હા..! ઈસલિયે કહા હૈ. ધર્મીકી દૃષ્ટિ દ્રવ્યદૃષ્ટિ પર હૈ. વહાં દૃષ્ટિ સ્થિર નહીં હોતી. પરંતુ પર્યાયમેં તો જિતના વિકાસ હુઆ હૈ, ઉતનેમેં ભી સંતોષ નહીં હૈ. સમકિત વહ પર્યાય હૈ. સમકિત વહ ભી પર્યાય હૈ. પરંતુ ઉસકા વિષય હૈ વહ પરિપૂર્ણ હૈ. ઉસ પર્યાયમેં ભી પૂર્ણ પર્યાયકા સંતોષ નહીં હૈ. વહ પર્યાય દ્રવ્યકે અવલંબનસે હુઈ, દ્રવ્યકે આશ્રયસે હુઈ. આહા..હા..! ફિર ભી પૂર્ણ સ્વરૂપ નહીં હૈ, ઈસલિયે સંતોષ નહીં હૈ. આહા..હા..! દુનિયાકી ક્રિયાકાંડકી યહાં બાત હૈ નહીં. આહા..! આતા હૈ, ધર્મીકો ભી શુભભાવ આતા હૈ. અશુભસે બચનેકો. ધર્મકા અંશ ઔર

ઉસસે કોઈ પરંપરા ધર્મ હોતા હૈ, ઐસા હૈ નહીં.

શાસ્ત્રમેં આતા હૈ, શુભભાવ પરંપરા કારણ હૈ, ઐસા આતા હૈ. કિસકો? અપના પૂર્ણ સ્વરૂપકી દૃષ્ટિ હુઈ હૈ, ઉસકો અશુભસે બચનેકો શુભ આયા, વહ શુભ છોડકર શુદ્ધમેં જાયેગા હી. આહા..હા..! ઈસલિયે શુભભાવકો પરંપરા કારણ કહનેમેં આયા હૈ. ક્યોં? કિ શુભમેં સમકિત તો હૈ, અકેલા શુભ નહીં હૈ. સમકિત હૈ ઉસકે સાથ શુભભાવ હૈ. ઈતને શુભભાવસે અશુભસે બચે. ઔર કદાચિત્ પંચમ કાલ હૈ તો કેવલ તો હૈ નહીં, પરંતુ જબ આયુષ્ય બંધનેકા કાલ આયેગા તબ શુભભાવ હી આયેગા. સમકિતીકો શુભભાવમેં હી આયુષ્ય બંધેગા. આહા..હા..! અશુભભાવ આતા હૈ, ભવિષ્યકા આયુષ્ય બંધ નહીં કરેગા. આહા..હા..! સમજમેં આયા? અશુભ આતા હૈ. બંધ નહીં કરેગા. ઐસી સમકિતદર્શનકી શક્તિ હૈ. ઔર ઉસસે ભી દ્રવ્યકી શક્તિ અનંતગુની હૈ. મહા ચમત્કારિક ચીજ જહાં દૃષ્ટિમેં આયી, ઉસ દૃષ્ટિવાનકો ઈસ ભવમેં કદાચિત્ કેવલ ન હો તો ઉસકો વૈમાનિકમેં સ્વર્ગમેં હી જાના હૈ. ભવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષ હૈ ઉસમેં નહીં જાતે હૈં. આહા..! ઐસી તાકાત તો પર્યાયકી હૈ. ઐસી પૂર્ણ પર્યાય હો તો ભી ચમત્કારિક દ્રવ્યમેં ઘટતા નહીં-કમી નહીં હોતી. આહા..હા..!

ઐસે '**પ્રતિસમય ઐસી હી પૂર્ણ વ્યક્તિવાલા પરિણમન!**' શાશ્વત દ્રવ્ય, '**ચમત્કારિક પૂર્ણ શક્તિવાન શાશ્વત દ્રવ્ય...**' વહ દૃષ્ટિમેં હૈ. '**ઔર પ્રતિસમય ઐસી હી પૂર્ણ વ્યક્તિવાલા પરિણમન!**' આહા..હા..! '**ઐસી ઉત્કૃષ્ટ–નિર્મલ દશાકી હમ ભાવના ભાતે હૈં.**' દેખો! ધર્માત્મા મુનિ લિયે હૈં, પરંતુ સમકિતીકો ભી ઐસા હી હૈ. '**ઐસી ઉત્કૃષ્ટ–નિર્મલ દશાકી...**' ક્યા ઉત્કૃષ્ટ દશા? ચમત્કારિક પૂર્ણ દ્રવ્ય ઔર પૂર્ણ પર્યાય જો અંદરસે આયી, ફિર ભી અંદરમેં તો પરિપૂર્ણ રહા. આહા..હા..! યે દ્રવ્ય કૈસા! એક મતિકા અંશ અક્ષરકા અનંતવા ભાગ નિગોદકે જીવકો પ્રગટ હૈ. તો ભી દ્રવ્ય તો પરિપૂર્ણ હૈ. આહા..હા..! યે ચૈતન્ય ચમત્કાર..! આહા..હા..!

ઉસમેં તો એક બાત ઐસી ભી કહી હૈ કિ પ્રત્યેક સમય કેવલજ્ઞાન આદિ હૈ, ઉસમેં ભી ષટ્ગુણહાનિવૃદ્ધિ હોતી હૈ. ક્યા કહા? અંદરસે આતા હૈ. એક સમયકી કેવલજ્ઞાનકી પર્યાય, ઉસમેં અનંતગુણ હાનિ ઔર અનંતગુણ વૃદ્ધિ એક સમયમેં (હોતી હૈ). ક્યા હૈ યહ? હૈ ક્યા? શાસ્ત્રકાર બોલતે હૈં કિ યહ બાત શાસ્ત્રગમ્ય હૈ. સબ બાત શ્રુતજ્ઞાનમેં આ જાયે તો કેવલજ્ઞાનકી મહિમા ક્યા રહે? સમજમેં આયા? પંચાસ્તિકાયમેં હૈ. પંચાસ્તિકાય, ટીકામેં. અગુરુલઘુ. અનંતગુણી વૃદ્ધિ અનંતગુણ હાનિ. કેવલજ્ઞાન તો તીન કાલ તીન લોકકો જાને. પર્યાય પરિપૂર્ણ હૈ. પરિપૂર્ણમેં અનંતગુણ હાનિ ઔર અનંતગુણ વૃદ્ધિ! ઐસી કોઈ પર્યાયમેં ભી અલૌકિક મહિમા હૈ. દ્રવ્યમેં

તો અલૌકિક મહિમા હૈ, કેવલજ્ઞાન પ્રગટ હુઆ તો ભી દ્રવ્ય તો વૈસાકા વૈસા રહા. પરંતુ પર્યાયમેં ભી ઐસા ચમત્કાર હૈ કિ એક-એક પર્યાયમેં ષટ્ગુણહાનિવૃદ્ધિ. ઐસી અનંતી પર્યાય આત્મામેં અનંત ગુણકી. અનંત ગુણકી અનંતી પર્યાય સબકી પ્રગટ હૈ, પ્રતિસમય. કોઈ ભી દ્રવ્ય વિશેષ-પર્યાય બિનાકા અકેલા દ્રવ્ય રહતા નહીં. ઔર કોઈ ભી પર્યાય દ્રવ્ય બિના રહતી નહીં.

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- હાં. સામાન્ય-વિશેષસ્વરૂપ હૈ. આહા..હા..! સૂક્ષ્મ બાત બહુત આયી, બાપુ! ઈસ ૪૧૫વે બોલમેં. યહ બહિનકા બોલ હૈ. આહા..હા..! અરેરે..!

'ઐસી ઉત્કૃષ્ટ-નિર્મલ દશાકી હમ ભાવના ભાતે હૈં.' આહા..હા..! ફિર ભી ઉસ ભાવના ભાતે સમય ભી દૃષ્ટિ તો ધ્રુવ પર હૈ. સમજમેં આયા? દૃષ્ટિ તો ધ્રુવ પર હૈ. ભલે પૂર્ણતાકી ભાવના ભાયે પર્યાયમેં. દૃષ્ટિમેં કોઈ ફેરફાર (હોતા નહીં). ધ્રુવ પર દૃષ્ટિ પડી હૈ વહ તો ત્રિકાલ ઐસે હી પડી હૈ. ઉસમેં તો ફેરફાર હૈ નહીં. ચાહે તો ચૌથા ગુણસ્થાન હો યા ચાહે તો છઠ્ઠા-સાતવાં હો. આહા..હા..! થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ. યે બહુત લોગ આયે હૈં, એક બાર સુને તો સહી કિ ઐસી કોઈ બાત હૈ. યે કોઈ સોનગઢકા મુફ્તકા નહીં હૈ. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- પદ્મપુરીમેં ચમત્કાર માનતે થે.

ઉત્તર :- વહ તો સબ માનતે થે. પદ્મપુરીમેં યહ ચમત્કાર, ફલાનેમેં યહ ચમત્કાર હૈ. યહ ચમત્કાર યહાં (અપનેમેં) હૈ. આહા..!

'(ઐસી ભાવનાકે સમય ભી મુનિરાજકી દૃષ્ટિ તો સદા શુદ્ધ આત્મદ્રવ્ય પર હી હૈ).' દૃષ્ટિ આત્મદ્રવ્ય પરસે કભી હટતી નહીં. ઈતની બાત...

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા વદ-૩, શનિવાર, તા. ૨૭-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૪૧૦, ૪૧૨. પ્રવચન નં. ૪૪

વચનામૃત-૪૧૦. પહલા પૈરેગ્રાફ ચલ ગયા હૈ. ફિરસે. એક પૈરેગ્રાફ બાકી હૈ. શુરૂસે. '**જિસને આત્માકે મૂલ અસ્તિત્વકો નહીં પકડા,...**' મુદ્દેકી રકમ હૈ.

મુમુક્ષુ :- મૂલ અસ્તિત્વ ક્યા?

ઉત્તર :- મૂલ અસ્તિત્વ-યહ આત્મા સત્તા. અકેલા જ્ઞાન ઔર આનંદ. સર્વાંગ આનંદ ઔર સર્વાંગ શાંતિસે ભરા હુઆ ભગવાન, વહ મૂલ અસ્તિત્વ. મૂલ અસ્તિત્વ. મૌજૂદગી. અસ્તિત્વ અર્થાત્ મૂલ સત્તાકી મૌજૂદગી. આહા..હા..! આત્માકી મૂલ સત્તાકી મૌજૂદગી, ઉસકા નામ અસ્તિત્વ કહનેમેં આતા હૈ. આહા..હા..!

'**જિસને આત્માકે મૂલ અસ્તિત્વકો...**' પૂર્ણાનંદકા નાથ શુદ્ધ ચૈતન્ય જ્ઞાયકભાવ અખંડ એકરૂપ સ્વરૂપ, ઉસકો જિસને પકડા નહીં, ઉસકા અસ્તિત્વ જિસકી દૃષ્ટિમેં હૈ નહીં ઔર ઉસકા અનુભવ કિયા નહીં.. આહા..! '**સ્વયં શાશ્વત તત્ત્વ હૈ,...**' દેખો! આયા ન? મૂલ અસ્તિત્વકો નહીં પકડા, વહ અસ્તિત્વ ક્યા? ઉસ અસ્તિત્વમેં ક્યા હૈ? '**સ્વયં શાશ્વત તત્ત્વ હૈ,...**' ઉસમેં સ્પષ્ટતા હૈ. સ્વયં.. આયા હૈ ન? '**સ્વયં શાશ્વત તત્ત્વ હૈ,...**' આહા..હા..! મૂલ અસ્તિત્વકો પકડા નહીં, માને ક્યા? કિ '**સ્વયં શાશ્વત તત્ત્વ હૈ,...**' આત્મા. '**અનંત સુખસે ભરપૂર હૈ**'. અનંત અતીન્દ્રિય આનંદકે સુખસ્વરૂપસે ભરપૂર ભરા હૈ. આહા..હા..! ઐસા સ્વયં શાશ્વત તત્ત્વ, ઉસકા મૂલ જિસને પકડા નહીં, જિસકી દૃષ્ટિ હુઈ નહીં. ઉસકો છોડકર કુછ ભી કરે, ઉસમેં કોઈ જન્મ-મરણ મિટેગા નહીં. આહા..!

વહ કહતે હૈં, '**સ્વયં શાશ્વત તત્ત્વ હૈ, અનંત સુખસે ભરપૂર હૈ**' **ઐસા અનુભવ કરે...**' આહા..! ઐસા અપના સ્વયં શાશ્વત તત્ત્વ. ઉસકા અનુભવ કરકે '**શુદ્ધ પરિણતિકી ધારા...**' શુદ્ધ દૃષ્ટિ, શુદ્ધ દશા. વસ્તુ તો ત્રિકાલી કહા. પરંતુ ત્રિકાલીકો પકડનેસે અનુભવનેસે શુદ્ધ પરિણતિકી ધારા પ્રગટ ન કી. આહા..હા..! સ્વયં શાશ્વત ચૈતન્ય તત્ત્વ ભગવાન, જો મૂલ અસ્તિત્વ, મૂલ હયાતી. ઉસકો પકડકર અનુભૂતિ, શુદ્ધ પરિણતિકી અનુભૂતિ. શુદ્ધ દશાકી ધારા પ્રગટ ન કી. આહા..હા..!

'**ઉસને ભલે સાંસારિક ઇન્દ્રિયસુખોંકો નાશવંત...**' જાને. આહા..હા..! ઉસમેં કુછ હૈ નહીં. ભલે '**સાંસારિક ઇન્દ્રિયસુખોંકો નાશવંત ઔર ભવિષ્યમેં દુઃખદાતા જાનકર**

છોડ દિયા હો...' આહ..! ઇન્દ્રિયકા સુખ. વર્તમાનમેં ભોગેગા પાપ તો ભવિષ્યમેં દુઃખ હોગા. નર્ક અથવા તિર્યંચમેં જાના પડેગા. ઐસે વિચારસે '**છોડ દિયા હો...**' ઇન્દ્રિયકા વિષય. '**ઔર બાહ્ય મુનિપના ગ્રહણ કિયા હો,...**' બાહ્યમેં પંચ મહાવ્રત, નગ્નપના આદિ ગ્રહણ કિયા હો. '**ભલે હી વહ દુર્ધર તપ કરતા હો...**' હૈ? '**તપ કરતા હો...**' દુર્ધર નામ ધાર ન સકે ઐસા. માસ-માસખમણ દો-દો મહિને, તીન મહિને, છઃ મહિનેકે ઉપવાસ ભલે કરે. '**ઔર ઉપસર્ગ-પરિષહમેં અડિગ રહતા હો,...**' બાહરમેં ઉપસર્ગ નામ અનુકૂલતાસે વિરુદ્ધ હો, ઉસે સહન કરે, અડિગ રહે. '**તથાપિ ઉસે વહ સબ નિર્વાણકા કારણ નહીં હોતા,...**' આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ.

અંતર ભગવાન મૂલ અસ્તિત્વ, શાશ્વત સ્વયં તત્ત્વ જો હૈ. ઉસકો અંતર દૃષ્ટિમેં લિયે બિના ચાહે તો ઇન્દ્રિયસુખ નાશવાન હૈ ઐસા જાનકર ઔર ઇન્દ્રિયકા સુખ ભોગેગા તો ભવિષ્યમેં દુઃખ હોગા, નર્ક-નિગોદમેં જાયેગા, ઐસા જાનકર ઇન્દ્રિયકા વિષય છોડ દે... આહા..! તો ભી ઉસમેં કુછ આત્માકા લાભ નહીં. આહા..હા..! '**ઉપસર્ગ-પરિષહમેં અડિગ રહતા હા, તથાપિ ઉસે વહ સબ નિર્વાણકા કારણ નહીં હોતા,...**' તથાપિ ઉસે વબ નિર્વાણકા-મોક્ષકા કારણ નહીં હોતા. આહા..હા..! વૃક્ષ હોતા હૈ ન? વૃક્ષ. ઉસકા જિસને મૂલ નહીં કાટા ઔર ઉપરસે પત્ર ઔર ફલ, ફૂલ તોડે, વહ તો પંદ્રહ દિનમેં વાપસ આ જાયેગા. મૂલ કાટે બિના વૃક્ષકે પત્ર, ફલ, ફૂલ સૂખેંગે નહીં. ઐસે ભગવાન આત્મા રાગકી એકતા તોડે નહીં ઔર સ્વભાવકી એકતા કરે નહીં, તબ તક ચાહે જિતની ક્રિયાકાંડ કરે,.. આહા..! ઐસી કઠિન બાત હૈ.

તો ભી નિર્વાણકો પ્રાપ્ત નહીં હોતા. આયા ન? '**સ્વર્ગકા કારણ હોતા હૈ;...**' સ્વર્ગમેં જાયે તો અનંત બૈર સ્વર્ગમેં ગયા હૈ. અનંત બૈર. સ્વર્ગમેં જાકર વહાંસે તિર્યંચમેં જાયે. આઠવે સ્વર્ગમેં જાયે... આહા..હા..! દેહ છોડકર સ્વર્ગમેં જાયે, તિર્યંચમેં જાયે. પશુ. આઠવેં સ્વર્ગમેં જાયે, વહ મરકર પશુમેં જાયે. આહા..હા..! ઐસી શુક્લલેશ્યાકી ક્રિયા કી. જિસસે આઠવે સ્વર્ગમેં ગયા. પરંતુ વહાંસે નિકલકર તિર્યંચમેં જાયેગા. પશુમેં. આહા..હા..! ઔર વહ પશુ મરકર નર્કમેં જાયેગા. ઐસા શાસ્ત્રમેં અનેક લેખ પડે હૈં. અરેરે..! ઉસને મૂલ તત્ત્વકો પકડનેકી ઔર અનુભવ કરનેકી દરકાર કી નહીં. દુનિયાકી શર્મ ઔર દુનિયાકા બડપ્પન, ઉસીમેં રુક ગયા. આહા..હા..!

'**ક્યોંકિ ઉસે શુદ્ધ પરિણમન બિલકુલ નહીં વર્તતા,...**' સ્વર્ગમેં ક્યોં જાતા હૈ ઐસી ક્રિયા કરકે? કિ શુદ્ધ આત્મા અંદર, ઉસકી પરિણતિ નિર્મલ વીતરાગી દશા ક્રિયાકાંડીકો બિલકુલ હોતી નહીં. આહા..હા..! ઇતને-ઇતને પરિષહ સહન કરે, ઇન્દ્રિયકે

વિષય છોડ દે, પરંતુ શુદ્ધ સ્વરૂપકી દૃષ્ટિ પરિણતિ બિના, વહ સબ નિરર્થક સ્વર્ગ ઔર નર્કકા કારણ હૈ. ગતિ, ચાર ગતિકા કારણ હૈ. આહા..હા..! '**ક્યોંકિ ઉસે શુદ્ધ પરિણમન બિલકુલ નહીં વર્તતા,...**' શુભ ઔર અશુભભાવ દોનોં અશુદ્ધ હૈ. ઉસસે ભિન્ન શુદ્ધ પરિણતિ બિલકુલ નહીં હોતી. આહા..હા..! હૈ? '**ઉસે શુદ્ધ પરિણમન બિલકુલ નહીં વર્તતા, માત્ર શુભ પરિણામ હી...**' આહા..હા..! શુભભાવ. પંચ મહાવ્રત, પરિષહ સહન કરે, ઈન્દ્રિયકા ત્યાગ કરે વહ શુભભાવ હૈ. '**માત્ર શુભ પરિણામ હી- ઔર વહ ભી ઉપાદેયબુદ્ધિસે-વર્તતા હૈ.**' ભાષા ક્યા કહતે હૈં? શુભભાવ હોતા હૈ, પરંતુ ઉસકી ઉપાદેયબુદ્ધિ હૈ. ઉસસે લાભ હોગા. ક્યોંકિ ચૈતન્ય જ્ઞાયકસ્વરૂપ શુભ-અશુભ પરિણામ-ભાવસે ભિન્ન, ઉસકી દૃષ્ટિ ઔર પરિણતિ હુઈ નહીં. ઈસલિયે વહ શુભભાવકો ઉપાદેય માને બિના રહે નહીં. આહા..! ઉપાદેય નામ આદરણીય. આહા..હા..! બહુત કઠિન બાત.

શરીર હી ઐસા હૈ... આહા..! કહતે હૈં, બહિનકો આજ રાતકો થોડા હો ગયા થા. વજુભાઈ કહતે થે. ઐસા દેહ. આહા..! વે તો દેહ છોડકર સ્વર્ગમેં જાયેંગે. વૈમાનિક. ઉસમેં દૂસરી કોઈ બાત હૈ નહીં. કભી ભી દેહ છોડે. આહા..હા..! ઐસી સ્થિતિ હૈ.

યહાં કહતે હૈં કિ '**વહ ભલે નૌ પૂર્વ પઢ ગયા હો...**' ભલે શુભભાવ ઉપાદેયબુદ્ધિસે કિયા ઔર '**નૌ પૂર્વ પઢ ગયા હો તથાપિ ઉસને આત્માકા મૂલ દ્રવ્યસામાન્યસ્વરૂપ અનુભવપૂર્વક નહીં જાના...**' આત્મા હૈ ઐસા તો જાના થા. ગ્યારહ અંગ પઢા ઉસમેં વહ બાત આયી ન? ધારણામેં આયા થા કિ આત્મા હૈ. આનંદસ્વરૂપ હૈ, ઐસા ધારણામેં આયા થા. પરંતુ ધારણામેં આયા ઉસસે ક્યા? વહ તો શુભભાવ હૈ. આહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ!

માર્ગ ઐસા હૈ કિ મુનિઓંકો ભી ઐસા કહના પડા.. બ્રહ્મચર્યકી બાત કહી. આહા..! પદ્મનંદી મુનિને પદ્મનંદી પંચવિંશતિકા શાસ્ત્ર બનાયા. બહુત ઊંચા પુસ્તક હૈ. પદ્મનંદી પંચવિંશતિકા હૈ. બ્રહ્મચર્યકી વ્યાખ્યા કરતે-કરતે (કહા), કાયાસે તુમ બ્રહ્મચર્ય પાલો, આજીવન બાલ બ્રહ્મચારી (રહો) તો ભી વહ શુભભાવ હૈ. વહ ધર્મ નહીં. વહ બ્રહ્મચર્ય નહીં. આહા..! તબ કહા, બ્રહ્મચર્ય કિસકો કહતે હૈં? બ્રહ્મ નામ આત્મા અંદર આનંદસ્વરૂપ હૈ ઉસમેં ચરના, અંદર રમના. આત્માકે આનંદસ્વરૂપમેં રમના ઉસકા નામ બ્રહ્મચર્ય હૈ. આહા..હા..! આચાર્યોં ઔર મુનિઓંકો ભી ઐસા કહકર (કહના પડા), અરે..! શ્રોતાઓ! ઐસા કહા. મેરી બાત સુનકર તુમકો ગ્લાનિ હોગી. કદાચિત્ તુમકો ન રુચે.. આહા..હા..! ઐસી બાત. શરીરસે આજીવન બ્રહ્મચર્ય પાલે તો ભી

વહ ધર્મ નહીં, વહ શુભભાવ હૈ. આહા..હા..! આત્મા બ્રહ્મ નામ ચિદાનંદ પ્રભુ, ઉસકી પક્કડ ઔર અનુભવ બિના તેરા આજીવન બાલ બ્રહ્મચારીપના ભી શુભભાવ હૈ, ધર્મ નહીં. યહ સુનકર તુઝે ન રુચે, મુનિ કહતે હૈં, આહા..હા..! માફ કરના! દૂસરા ક્યા કહેં? માર્ગ તો જૈસા હૈ વૈસા કહતે હૈં, ઐસા કહતે હૈં. મુનિ ઐસા કહતે હૈં કિ મૈં તો જૈસા માર્ગ હૈ વૈસા કહતા હૂં. ઔર તુમકો દૂસરી દૃષ્ટિમેં કુછ ચલા ગયા હો ઔર તુમકો યહ રુચે નહીં (તો) માફ કરો, પ્રભુ! દૂસરા ક્યા કરના? યહાં તો જો હૈ વહ આયેગા, દૂસરા ક્યા આયે? આહા..! પદ્મનંદી પંચવિંશતિકામેં, ભાઈ! હૈ છબ્બીસ અધિકાર, પરંતુ ઉસકા નામ પંચવિંશતિ હૈ. છબ્બીસવાં અધિકાર બ્રહ્મચર્યકા હૈ. ઉસમેં યહ બાત લી હૈ. આહા..હા..!

વૈસે યહાં કહતે હૈં કિ આત્માકે ભાન, અનુભવ બિના તેરી ક્રિયાકાંડ લાખ કર, બાલ બ્રહ્મચારી હો, પરિષહ ઔર ઉપસર્ગ ચાહે જિતને સહન કરે, સબ શુભભાવ હૈ. આહા..હા..! '**ઉસને આત્માકા મૂલ દ્રવ્યસામાન્યસ્વરૂપ અનુભવપૂર્વક નહીં જાના હોનેસે વહ સબ અજ્ઞાન હૈ.**' આહા..હા..! ઐસી બાત સુનની મુશ્કિલ પડે. ઈસલિયે આસાન લગે વૈસી બાત સુનને પર પ્રેમ લગે. ફિર વહીં અટક જાયે. વહાં અટક જાયે. આહા..! યહાં તક તો ચલા થા.

'**સચ્ચે ભાવમુનિકો...**' યહાં તક તો પૈરેગ્રાફ આ ગયા થા. ફિર યહાંસે નહીં ચલા થા. ઉતના પહલે આ ગયા થા. સચ્ચા ભાવમુનિ જો હૈ, સચ્ચા ભાવ. વીતરાગી પ્રગટ દશા જિસકો હો ગઈ, જિસમેં આત્માકા આનંદકા વેદન હો ગયા ઔર આત્માકે વેદનકે અતિરિક્ત ઉગ્ર આનંદકી દશા પ્રગટ હુઈ. ક્યોંકિ આનંદકી દશાકી ધારા તો સમકિતીકો ભી અલ્પ તો આનંદ આતા હૈ. તો મુનિકો તો આનંદકી ધારા.. કલ આયા થા ન? કલ યા પરસોં. મુનિ કહતે હૈં કિ મુઝે આનંદકી પતલી ધારા અબ નહીં પુસાયેગી. આનંદકી પતલી ધારા. જૈસે ઘટમેંસે પતલી ધારા નિકલતી હો, વૈસે યહ ઘટ-ભગવાન આત્મા ઉસમેં સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન યા ચારિત્રસે પતલી ધારા આનંદકી આયી, વહ નહીં. હમેં તો પૂર્ણ આનંદ ચાહિયે. આહા..હા..! ધર્મીકી યહ ભાવના (હૈ). આહા..હા..! પૂર્ણ આનંદકી ધારા ચાહિયે, પતલી નહીં. પહલેમેં આ ગયા થા. ભાઈ!

ઘડા હૈ ઉસમેંસે જૈસે પતલા પાનીકા પ્રવાહ નિકલે. ફિર ભી વહ ઘડા તો ઉતના હી રહે. બાત તો કઠિન હૈ. વૈસે ભગવાન આત્મા, ઉસમેંસે આનંદકી ધારા સમ્યગ્દર્શન ઔર જ્ઞાન, ચારિત્રસે ભી જો વિશેષ ધારા પ્રગટ હો તો ભી વસ્તુ તો પૂર્ણ આનંદ ઔર પૂર્ણ સ્વરૂપ હૈ, વૈસીકી વૈસી હૈ. ઐસી શુદ્ધ પરિણતિ બહુત બઢ ગઈ તો

અંદરમેં-દ્રવ્ય સ્વભાવમેં કુછ કમી હો ગઈ (ઐસા નહીં હૈ). આહા..હા..! ઐસી બાત વીતરાગકે અલાવા, સર્વજ્ઞકે અલાવા કૌન કહે? પર્યાયમેં અલ્પજ્ઞપના હો તો ભી વસ્તુ તો પૂર્ણાનંદકા નાથ પૂર્ણ હૈ વહી હૈ. ઔર પર્યાયમેં સર્વજ્ઞપના આઓ, કેવલજ્ઞાન હો જાઓ તો ભી વસ્તુ તો પૂર્ણાનંદ જૈસી હૈ વૈસી રહી હૈ. આહા..હા..! ઐસી ચમત્કારિક વસ્તુ હૈ. ચૈતન્ય. ઉસને મૂલ પકડે બિના બાકી સબ ભક્તિ, પૂજા, દાન, દયા, ક્રોડોંકે બડે મકાન બનાયે, બડે મંદિર બનાયે. ફિર ભક્તિ ઠાઠ.. ક્યા કહતે હૈં? હાથી, ગજરથ.. ગજરથ. બડે ગજરથ નિકાલે. દસ-દસ લાખ રૂપયેકા ખર્ચ કરકે. ક્યા હૈ? વહ કોઈ ધર્મ નહીં. વહ ક્રિયા હોતી હૈ વહ તો પરસે હોતી હૈ. બહુત કરનેકા ભાવ હો તો ઉસકા શુભભાવ (કરે), વહ ક્રિયા નહીં. ક્રિયા તો જડસે, પરસે હોતી હૈ. ઉસમેં લીન હો જાતા હૈ. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં.. આહા..! '**સચ્ચે ભાવમુનિકો તો શુદ્ધાત્મદ્રવ્યાશ્રિત મુનિયોગ્ય ઉગ્ર શુદ્ધપરિણતિ ચલતી રહતી હૈ,...**' આહા..હા..! અપના નામ હૈ ઉસે ભૂલ જાતા હૈ? નિદ્રામેં બુલાવે તો ભી હાં.. કરે. ઐસે જિસને આત્માકી દૃષ્ટિ કી ઔર આત્માકા અનુભવ હુઆ, ઉસે કોઈ ભી પ્રસંગમેં મુનિકો '**શુદ્ધાત્મદ્રવ્યાશ્રિત મુનિયોગ્ય ઉગ્ર શુદ્ધપરિણતિ ચલતી રહતી હૈ,...**' યહ મુનિકી વિશેષ બાત હૈ. સમકિતીકો થોડી પરિણતિ હૈ. અલ્પ પરિણતિ શુદ્ધ શુભભાવસે ભિન્ન. આહા..! યે મુનિ!

'**કર્તાપના તો સમ્યગ્દર્શન હોને પર હી છૂટ ગયા હોતા હૈ,...**' ક્યા કહતે હૈં? કિ જો દયા, દાન, વ્રત, પંચ મહાવ્રતકા પરિણામ આતા હૈ, ઉસકા કર્તાપના મેરા કર્તવ્ય હૈ, વહ દૃષ્ટિ તો મિથ્યાત્વ છૂટ ગયા, જહાં સમ્યગ્દર્શન હુઆ વહાં છૂટ ગયા. આહા..હા..! કર્તાપના-પંચ મહાવ્રત પરિણામ મેરા કાર્ય હૈ, દેહકા નગ્નપના તો જડકી ક્રિયા હૈ, ઉસકી ક્રિયા વ્યવહારસે ભી નહીં હૈ. અંદર પંચ મહાવ્રતકા, અટ્ઠાઈસ મૂલગુણકા પરિણામ આતા હૈ.. આહા..હા..! ઉસકા કર્તાપના તો પ્રથમસે હી છૂટ ગયા હૈ. સમ્યગ્દર્શન હુઆ, ઉસી સમય રાગ મેરી ચીજ નહીં ઔર કર્તાપના નહીં હૈ, મૈં તો ઉસકો જાનને-દેખનેવાલા હૂં, ઐસા કર્તાપના તો સમ્યગ્દર્શન હોતે હી છૂટ ગયા. તો મુનિપનાકી તો બાત ક્યા કરની! આહા..હા..!

'**ઉગ્ર જ્ઞાતૃત્વધારા અટૂટ વર્તતી રહતી હૈ,...**' મુનિકો તો ઉગ્ર જ્ઞાતૃધારા. જાનન.. જાનન.. જાનન.. જાનન.. જાનન.. જાનન.. જ્ઞાતા-દૃષ્ટાકી જો ધારા, જો દયા, દાન, વ્રત વિકલ્પસે ભિન્ન, ઐસી જો ધારા-ધારા નામ પરિણતિ, પરિણતિ નામ પર્યાય, પર્યાય નામ અવસ્થા, ઐસી અટૂટ વર્તતી રહતી હૈ. આહા..હા..! ઐસા માર્ગ. '**પરમ સમાધિ પરિણમિત હોતી હૈ.**' મુનિકો તો પરમસમાધિ-શાંતિ.. શાંતિ.. શાંતિ.. (હોતી હૈ).

સમાધિકા અર્થ અન્ય સાધુ કહે વહ સમાધિ નહીં. અન્યમતિમેં સાધુ કહે કિ મૈંને ઐસી સમાધિ લગા દી. ધૂલ ભી નહીં હૈ વહાં. વીતરાગ સર્વજ્ઞકે માર્ગકે સિવા કહીં ભી અંશ ભી નહીં હૈ. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં, સમાધિ. આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિ તીનસે રહિત સમાધિ. આહા..હા..! ઉપાધિ નામ ઈસ શરીરસે લેકર સબ સંયોગ વહ ઉપાધિ. વ્યાધિ-શરીરમેં રોગ હો વહ વ્યાધિ. ઔર અંદર સંકલ્પ ઔર વિકલ્પ વૃત્તિ ઉઠતી હૈ વહ આધિ. આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિસે રહિત સમાધિ. આહા..હા..! ઐસા કઠિન માર્ગ. લોગોંકો હજમ નહીં હો ઈસલિયે ફિર ઉડા દે. કુછ ઉસકા સાધન વ્યવહાર હૈ કિ નહીં? શાસ્ત્રમેં આતા ભી હૈ. વ્યવહાર સાધન-નિશ્ચય સાધ્ય. વહ તો સાધન આરોપસે કથન હૈ. ઐસે વ્યવહારસે હોતા હો તો અનંત બાર વ્યવહાર આ ગયા. નૌંવી ગ્રૈવેયક ગયા તો અભી તો ઐસા વ્યવહાર હૈ ભી નહીં. ઐસા વ્યવહાર નૌંવી ગ્રૈવેયક ગયા, શુક્લલેશ્યા.. શુક્લલેશ્યા. કૈસી શુક્લલેશ્યા? ચમડી નિકાલકર નમક છિડકે તો ભી ક્રોધ ન કરે, ઐસી શુક્લલેશ્યા. પરંતુ વસ્તુકી ખબર નહીં. આહા..હા..! આત્મદર્શન, આત્મપ્રતીતિ આત્મઅનુભવ ક્યા હૈ, ઉસકી ખબર નહીં. ઉસકે બિના સબ કિયા. આહા..!

મુનિકો તો 'પરમ સમાધિ પરિણમિત હોતી હૈ.' દેખા! પરમ સમાધિ લિયા. '**વે શીઘ્ર-શીઘ્ર નિજાત્મામેં લીન હોકર આનંદકા વેદન કરતે રહતે હૈં;...**' આહા..! મુનિરાજ મુનિ કિસકો કહેં! આહા..હા..! '**વે શીઘ્ર-શીઘ્ર નિજાત્મામેં લીન હોકર આનંદકા વેદન કરતે રહતે હૈં;...**' અતીન્દ્રિય આનંદકા અનુભવ. આહા..હા..! '**ઉનકે પ્રચુર સ્વસંવેદન હોતા હૈ.**' દેખા! મુનિકો તો પ્રચુર સ્વસંવેદન હોતા હૈ. યહ શબ્દ બહિનને કહાંસે નિકાલા હૈ? પાંચવી ગાથા, સમયસાર. કુંદકુંદાચાર્ય કહતે હૈં, મૈં પ્રચુર સ્વસંવેદન મેરા નિજ વૈભવસે સમયસાર કહૂંગા. આહા..હા..! પાઠ હૈ. મેરા વૈભવ, વહ કોઈ શરીર, વાણી, મનકા વૈભવ નહીં, દયા, દાન, પંચ મહાવ્રતકા પરિણામ વહ મેરા વૈભવ નહીં હૈ. આહા..! મેરા વૈભવ જો આત્માકા આનંદ આદિ અનતં ગુણકા અંશ જો પ્રગટ હુઆ હૈ, અનંત ગુણકા અંશ જો પર્યાયમેં પ્રગટ હુઆ હૈ, વહ મેરા નિજ વૈભવ હૈ. પાંચવી ગાથામેં (હૈ). ઐસે મેરે નિજ વૈભવસે.. આહા..હા..! ઔર વહ નિજ વૈભવ પ્રચુર સ્વસંવેદન (હૈ). ઐસા પાઠ લિયા હૈ. વહ શબ્દ યહાં બહિનકા હૈ. પ્રચુર.. પ્રચુર હૈ ન? પ્રચુર સ્વસંવેદન. મુનિ. આહા..હા..! ઉન્હેં તો ઉત્કૃષ્ટ સ્વસંવેદન પ્રચુર બહુત હોતા હૈ. મુનિપના.. આહા..! ધન્ય અવતાર! મુનિ કિસકો કહેં! આહા..! વહ દશા પ્રાપ્ત કરકે દેહ છૂટકર મનુષ્યપના સફલ કર દિયા. આહા..હા..! ઔર એકાવતારી બનકર, એકાધ દેહ ધારણ કરના પડે તો હોગા, ફિર મોક્ષ હી હોગા. પંચમ કાલકે

મુનિકી બાત હૈ. આહા..હા..!

'પ્રચુર સ્વસંવેદન હોતા હૈ. વહ દશા અદ્‌ભુત હૈ, જગતસે ન્યારી હૈ.' જગતસે ન્યારી વહ દશા હૈ, ભાઈ! આહા..હા..! **'પૂર્ણ વીતરાગતા ન હોનેસે...'** મુનિકી ઐસી દશા હોને પર ભી **'પૂર્ણ વીતરાગતા ન હોનેસે ઉનકે વ્રત-તપ-શાસ્ત્રરચના આદિકે શુભભાવ આતે હૈં...'** દેખો! પૂર્ણ વીતરાગ ન હોનેસે શુદ્ધ પરિણતિ હોને પર ભી ઉનકો વ્રતકા, તપકા, શાસ્ત્રરચનાકા આદિકા ઉપદેશ દેનેકા, ઉપદેશ સુનનેકા સબ શુભભાવ હૈ. વહ શુભભાવ આતા હૈ અવશ્ય **'પરંતુ વે હેયબુદ્ધિસે આતે હૈં.'** આહા..હા..! હેયબુદ્ધિસે આતે હૈં. આહા..હા..! હૈ? **'હેયબુદ્ધિસે આતે હૈં.'** છોડને લાયકકી દૃષ્ટિસે આતે હૈં. આહા..હા..! સમજમેં આયા? **'ઐસી પવિત્ર મુનિદશા મુક્તિકા કારણ હૈ.'** આહા..હા..! ઐસી પવિત્ર દશા, અતીન્દ્રિય આનંદકી દશા, પૂર્ણાનંદી આત્મા સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ, ઉસકી અંતર દશા મુક્તિકા કારણ હૈ. બાકી કોઈ ક્રિયાકાંડ મુક્તિકા કારણ હૈ નહીં. આહા..હા..! ૪૧૦ (પૂરા) હુઆ. ૪૧૨. કિસીને લિખા હૈ. પહલે યહ પઢના બાકી હૈ વહ બાદમેં પઢ લેંગે.

મરણ તો આના હી હૈ જબ સબ કુછ છૂટ જાયગા. બાહરકી એક વસ્તુ છોડનેમેં તુઝે દુઃખ હોતા હૈ, તો બાહરકે સમસ્ત દ્રવ્ય-ક્ષેત્ર-કાલ-ભાવ એકસાથ છૂટને પર તુઝે કિતના દુઃખ હોગા? મરણકી વેદના ભી કિતની હોગી? 'કોઈ મુઝે બચાઓ' ઐસા તેરા હૃદય પુકારતા હોગા. પરંતુ ક્યા કોઈ તુઝે બચા સકેગા? તૂ ભલે હી ધનકે ઢેર લગા દે, વૈદ્ય-ડૉક્ટર ભલે સર્વ પ્રયત્ન કર છૂટેં, આસપાસ ખડે હુએ અનેક સગે-સંબંધિયોંકી ઓર તૂ ભલે હી દીનતાસે ટુકુર-ટુકુર દેખતા રહે, તથાપિ ક્યા કોઈ તુઝે શરણભૂત હો ઐસા હૈ? યદિ તૂને શાશ્વત સ્વયંરક્ષિત જ્ઞાનાનંદસ્વરૂપ આત્માકી પ્રતીતિ-અનુભૂતિ કરકે આત્મ-આરાધના કી હોગી, આત્મામેંસે શાંતિ પ્રગટ કી હોગી, તો વહ એક હી તુઝે શરણ દેગી. ઈસલિયે અભીસે વહ પ્રયત્ન કર. 'સિર પર મૌત મંડરા રહા હૈ' ઐસા બારંબાર સ્મરણમેં લાકર ભી તૂ પુરુષાર્થ ચલા કિ જિસસે 'અબ હમ અમર ભયે, ન મરેંગે' ઐસે ભાવમેં તૂ સમાધિપૂર્વક દેહત્યાગ કર સકે. જીવનમેં એક શુદ્ધ આત્મા હી ઉપાદેય હૈ. ૪૧૨.

૪૧૨. **'મરણ તો આના હી હૈ...'** દેહ તો છૂટેગા. દેહ તો જડ હૈ, મિટ્ટી-ધૂલ હૈ. આહા..! ભગવાન અંદર સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ, સત્ કાયમ રહનેવાલા આનંદરૂપ

પ્રભુ, વહ તો સચ્ચિદાનંદ શાશ્વત હૈ, અનાદિઅનંત સનાતન હૈ. દેહ તો છૂટેગા. યહ તો ધૂલ હૈ, મટ્ટી હૈ. '**મરણ તો આના હી હૈ જબ સબ કુછ છૂટ જાયગા.**' આહા..હા..! સબ છૂટ જાયગા. દેહ છૂટેગા તો ફિર ક્યા રહેગા? મિટ્ટી તો ખલાસ હો ગયી. આહા..હા..! સમજમેં આયા? દેહ છૂટ જાયગા તો સબ કુછ છૂટ જાયગા. તેરા એક આત્મા અંદર હૈ વહ શાશ્વત આત્મા રહેગા. આહા..હા..! શાશ્વત પ્રભુ...

લોગ ભી દેહ છૂટને પર ઐસા કહતે હૈં ન? જીવ ગયા. જીવ ગયા ઐસા કહતે હૈં. જીવકા નાશ હુઆ ઐસા નહીં કહતે. દેહ છૂટનેકે સમય. જીવ ગયા લગતા હૈ. અંદરસે ભગવાન ગયા લગતા હૈ. આહા..હા..! વહ ચૈતન્ય સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ અંદર વિરાજતા હૈ. ઉસકી ઉસે અનંત કાલમેં ખબર નહીં. 'અનંત કાળથી આથડ્યો વિના ભાન ભગવાન'. અનંત કાલસે ચૌરાસીકે અવતારમેં રખડતા હૈ. પરંતુ યહ ભગવાન અંદર આત્મા કૌન હૈ, ક્યા હૈ, ઉસમેં સમૃદ્ધિ ક્યા હૈ, ઋદ્ધિ ક્યા હૈ, સંપદા.. આહા..હા..! સંપદા, ક્યા સંપદા અંદર પડી હૈ, અંદર આત્મામેં ખબર નહીં.

વહ કહતે હૈં, '**મરણ તો આના હી હૈ જબ સબ કુછ છૂટ જાયગા. બાહરકી એક વસ્તુ છોડનેમેં તુઝે દુઃખ હોતા હૈ, તો બાહરકે સમસ્ત દ્રવ્ય-ક્ષેત્ર-કાલ-ભાવ એકસાથ છૂટને પર...**' બાહરકી ચીજ તો એકસાથ છૂટ જાયેગી. આહા..હા..! '**તુઝે કિતના દુઃખ હોગા?**' પર ઉપર તેરી દૃષ્ટિ હૈ ઔર તેરા આત્મા અંદર ભગવાન વિરાજતા હૈ, ઉસકી તો તુઝે ખબર નહીં. ફિર ભલે હી બડા રાજ હો, પાંચ-પાંચ ક્રોડ ઔર દસ ક્રોડકી કમાઈવાલા. આહા..હા..! કમાઈ, હાં! અપને એક બનિયે હૈ ન? જામનગરકા. રામજીભાઈકા પુત્ર જિસમેં નૌકર હૈ ન? ઉસે એક સાલકી સાડે તીન ક્રોડકી કમાઈ હૈ. મુંબઈ. મિલે થે, યહાં આયે થે. લેકિન ધૂલમેં એકાકાર. આહા..! બનિયેકો સાડે તીન ક્રોડકી એક સાલકી કમાઈ. ઔર અભી બઢાનેવાલે હૈં, ઐસા સુના હૈ. પાંચ ક્રોડકી કમાઈ હો ઉતના કરનેવાલે હૈં. રામજીભાઈકા પુત્ર જિસમેં નૌકર હૈ ન. જામનગરકા બનિયા દેરાવાસી શ્વેતાંબર હૈ. આહા..! મિલા થા, યહાં આયા થા. મુંબઈમેં મિલા થા. અરેરે..! ધૂલમેં ક્યા હૈ? પાંચ ક્રોડકી કમાઈ હો યા દસ ક્રોડકી, ઉસમેં આત્મામેં ક્યા આયા? માન ઔર મમતા.

યહાં વહ કહતે હૈં, તુઝે થોડા છૂટને પર દુઃખ હોતા હૈ '**તો બાહરકે સમસ્ત દ્રવ્ય-ક્ષેત્ર-કાલ-ભાવ એકસાથ છૂટને પર તુઝે કિતના દુઃખ હોગા?**' સબ છૂટ જાયગા. લક્ષ્મી, સ્ત્રી, કુટુંબ, કબીલા, મકાન, ઇજ્જત.. આહા..હા..! '**મરણકી વેદના ભી કિતની હોગી?**' આહા..હા..! શરીરમેં ભી મરણકી ઐસી સ્થિતિમેં એકતાબુદ્ધિ હૈ, રાગસે એકતાબુદ્ધિ હૈ તો વેદનામેં... આહા..હા..! હમને તો દેખા હૈ. હાર્ટ એટેક આતા

હૈ ન? હાર્ટકા હમલા. છટપટાયે. આહા..હા..! (સંવત) ૧૯૭૬કી સાલમેં એક દેખા થા. ધ્રાંગધ્રા. એક બનિયા થા, જેઠાલાલ. ૭૬કી બાત હૈ. પીડા.. પીડા.. પીડા.. એક બાર ૧૯૮૨કી સાલમેં વઢવાણ ચાતુર્માસ થા. દાદભાવાલે. જિનકે યહાં કામધેનુ ગાય થી. બારહ મહિને દૂધ દે. કામધેનુ ગાય થી ઉસકે પાસ. ક્યા કહતે હૈં? જબ ભી દુહે તબ દૂધ દે. ઐસી કામધેનુ ગાય થી. ઉસકે કુટુંબમેં કિસીકો હાર્ટ એટેક આયા થા. હમારા ચાતુર્માસ થા. મહારાજકો બુલાઓ. માંગલિક સુનો. પરંતુ વહ પીડા.. પીડા.. પીડા.. સબ દેખને આયે થે. દેખને આયે ઉસમેં ક્યા હુઆ? ડૉક્ટર ભી મર જાતા હૈ. ડૉક્ટર ભી એક ક્ષણમેં ચલા જાતા હૈ. હેમંતકુમાર. ભાવનગર હોસ્પીટલકે બડે સર્જન. હેમંતકુમાર. યહાં આયે થે. દો-તીન બાર આયે થે. વહ કિસીકા કુછ કરતે થે, ઉસમેં મુઝે કુછ હોતા હૈ, કુર્સી પર બૈઠે ઔર દેહ છૂટ ગયા. હોસ્પિટલકા સર. સર..ક્યા કહતે હૈં? સર્જન. સર-જન. આહા..હા..! અરે..! પ્રભુ! ઉસમેં તુઝે ક્યા મિલા? અંદર ભગવાન આત્મા કૌન હૈ, ઉસે તો તુને સુના હી નહીં. ઔર ધૂલમેં પાંચ ક્રોડ, ધૂલ ક્રોડ, શરીર બડા મકખન જૈસા, સુંદર. યહ તો મિટ્ટી હૈ. સ્મશાનમેં રાખ હોગી, યહાં અગ્નિ લગેગી. રાખ હોગી. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં, પ્રભુ! '**મરણકી વેદના ભી કિતની હોગી? 'કોઈ મુઝે બચાઓ' ઐસા તેરા હૃદય પુકારતા હોગા. પરંતુ ક્યા કોઈ તુઝે બચા સકેગા?**' આહા..હા..! ડૉક્ટર વહાં આયે થે ન? ક્યા નામ? રસ્તોગી. ડૉક્ટર બડા. વહ વહાં મર ગયા. સબકી જાંચ કરતા થા. જાંચ કરતે-કરતે.. મુઝે કુછ હોતા હૈ. એક પલંગ ખાલી થા. એક આદમી થા વહ ચલા ગયા થા. પલંગ ખાલી થા, વહાં સો ગયા. દેહ છૂટ ગયા. રસ્તોગી ડૉક્ટર, બડા ડૉક્ટર. ઔર ઉસકા છોટા ભાઈ. અભી આયા થા. ઉસકી બહુ આયી થી. ઉસકે વહાં હમ દો બાર તો ભોજનકે લિયે ગયે થે. બડી હોસ્પિટલ હૈ ન? બડા ડૉક્ટર હૈ. બહુત વિનંતી કી થી, મહારાજ! મેરે યહાં (પધારિયે). દો બાર ભોજનકે લિયે ગયે થે. પરસોં આયા થા. રસ્તોગીકી બહુ ઔર ઉસકી પુત્રી. કાંપમેં રહતે હૈં. હોસ્પિટલમેં નૌકરી હૈ. એક બાર ઉસકે કારણ હોસ્પિટલમેં ગયે થે. બહુત પ્રેમસે.. આહા..! ડૉક્ટર મરે. અરે..! લેકિન ડૉક્ટર ક્યા હૈ? ઉસકી દેહકી સ્થિતિ હો તબ તક રહતા હૈ.

ભગવાન અંદર સનાતન અનાદિ શાશ્વત વસ્તુ, ઉસકી તો ખબર નહીં ઔર બાહરમેં ઢિંઢોરા પિટે,.. આહા..હા..! કહાં જાના હૈ તુઝે? વહ કહતે હૈં. '**પરંતુ ક્યા કોઈ તુઝે બચા સકેગા? તૂ ભલે ધનકે ઢેર લગા દે;...**' ધનકે ઢેર લગા દે. ક્રોડ રૂપયા ખર્ચ કરે કિ બચાઓ, કોઈ ડૉક્ટર બુલાઓ, કલકત્તાસે, મુંબઈસે, અમેરિકાસે. પ્રભુ!

યહ સબ તો નાશવાન ચીજ હૈ. એક સનાતન શાશ્વત સ્વયં શાશ્વત તો પ્રભુ હૈ અંદર. આહા..હા..! સ્વયં શાશ્વત હૈ ઉસકી ખબર નહીં ઔર નાશવાનકો અપના માનકર હૈરાન-હૈરાન હો ગયા. આહા..હા..! કહા ન? **'તૂ ભલે ધનકે ઢેર લગા દે; વૈદ્ય-ડાક્ટર ભલે સર્વ પ્રયત્ન કર છૂટેં,...'** વૈદ્ય ઔર ડાક્ટર આયે. ક્યા હુઆ હૈ? કુછ માલૂમ નહીં પડતા. કિતનોંકો તો માલૂમ નહીં પડતા હૈ. અભી કોઈ કહતા થા, કિસીકો ખૂનકી ઉલટી હોતી થી. કોઈ થા. મીઠાવાલા ક્રોડપતિ. ગુણવંત ક્રોડપતિ. સ્વામિનારાયણ, ભાવનગરકે. ઉસકો? આહા..! ઉસકે પુત્રકો. ખૂનકી ઉલટી (હોતી થી) તો બડે ડાક્ટરકે પાસ ગયે. કાટકર દેખા, સબ દેખા, ક્યોં હૈ? ઉલટી બંદ ન હો. ખૂન.. ખૂન. કહાંસે આતા હૈ, વહ ડાક્ટરકો માલૂમ નહીં પડા. આહા..હા..! દેહ છૂટ ગયા. આહા..! ઐસા સમય (આયેગા). અંદર ભગવાન... આહા..હા..! નરસિંહ મહેતા ભી કહતે હૈં, નરસિંહ મહેતા હુએ ન? જૂનાગઢ. 'જ્યાં લગી આત્મા તત્ત્વ ચિહન્યો નહીં, ત્યાં લગી સાધના સર્વ જૂઠી'. જ્યાં લગી આત્મા તત્ત્વ ચિહ્નિયો નહીં. યહ આત્મા કૌન હૈ, ક્યા હૈ ઉસકા જ્ઞાન ઔર અનુભવ કિયા નહીં, તબ તક તેરી સાધના-વ્રત, તપ, ભક્તિ, પૂજા સબ શૂન્ય હૈ. આહા..હા..! ગજબ બાત હૈ!

મુમુક્ષુ :- સચ્ચે ડાક્ટર તો આપ હૈં.

ઉત્તર :- સચ્ચા ઈંજેક્શન યહ હૈ.

'વૈદ્ય-ડાક્ટર ભલે સર્વ પ્રયત્ન કર છૂટેં, આસપાસ ખડે હુએ અનેક સગે-સંબંધિયોંકી ઓર તૂ ભલે હી દીનતાસે ટુકુર-ટુકુર દેખતા રહે...' અરેરે..! મુઝે કોઈ બચાઓ, મુઝે બચાઓ. મુઝે કહીં અચ્છા નહીં લગતા, અંદરમેં ઘાવ લગતા હૈ. આહા..હા..! યહ કહનેકા કારણ ક્યા? કિ ઉસકે પહલે તૂ આત્માકા જ્ઞાન કર લે. દેહ છૂટનેસે પહલે... આહા..હા..! **'તથાપિ ક્યા કોઈ તુઝે શરણભૂત હો ઐસા હૈ? યદિ તૂને શાશ્વત સ્વયંરક્ષિત...'** અબ આયા. **'તૂને શાશ્વત સ્વયંરક્ષિત જ્ઞાનાનંદસ્વરૂપ આત્માકી પ્રતીતિ-અનુભૂતિ કરકે આત્મ-આરાધના કી હોગી,...'** તો તુઝે દેહ છૂટતે સમય અંદરસે શરણ મિલેગી. આહા..હા..! અરેરે..! ઐસે બડે મકાન. છબ્બીસ લાખકા યહ મકાન. ઉસમેં ક્યા? વહ તો ધૂલકા ઢેર હૈ. ઉસમેં હૈ ક્યા? વહ તો જહાં બનના હોતા હૈ વહ બનતા હૈ. ઉસમેં ખુશી હો જાય કિ હમને ઐસા કિયા, હમ વહાં રહતે હૈં. અરે..! પ્રભુ! ક્યા કરતા હૈ? આહા..!

યહાં કહતે હૈં, ઐસે પ્રતિકૂલ સંયોગમેં **'યદિ તૂને શાશ્વત સ્વયંરક્ષિત...'** આત્મા તો અપનેસે રક્ષિત હૈ હી. ઉસકો કોઈ રખે તો રહે, નહીં તો નાશ હો જાય, ઐસા

હોતા નહીં. વહ તો અનાદિ શાશ્વત સનાતન તત્ત્વ તેરા આત્મા હૈ. દેહમેં સનાતન ભગવાન વિરાજતા હૈ. દેહમંદિરમેં. આહા..હા..! સ્વયં.. આહા..હા..! '**શાશ્વત સ્વયંરક્ષિત...**' વહ ક્યા કહતે હૈં? અપનેસે રક્ષિત હૈ. ઉસકી કોઈ રક્ષા કરે તો આત્મા રહે, નહીં તો આત્મા ન રહે, ઐસા નહીં હૈ. વહ તો શાશ્વત વસ્તુ હૈ સનાતન. અનાદિઅનંત નિત્યાનંદ પ્રભુ સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ અંદર હૈ. પરંતુ રંક, ગરીબકો વહ માલૂમ નહીં પડતા. ઉસે માલૂમ નહીં પડતા હૈ કિ મૈં ક્યા હૂં ઔર યે ક્યા હોતા હૈ? આહા..હા..!

'**સ્વયંરક્ષિત જ્ઞાનાનંદસ્વરૂપ...**' દેખો! કૈસા હૈ ભગવાન આત્મા? જ્ઞાનાનંદ. જ્ઞાનકા આનંદસે ભરા પડા હૈ. આહા..હા..! જૈસે હિરનકી નાભિમેં કસ્તુરી, હિરનકી નાભિમેં કસ્તુરી હૈ, ઉસકી ગંધ વનમેં ઢૂંઢને જાતા હૈ. કસ્તૂરી મેરે પાસ યહાં હૈ, વહ માલૂમ નહીં. વૈસે હિરન જૈસે મનુષ્ય સુખકે લિયે બાહરમેં વ્યર્થ પ્રયત્ન કરતે હૈં. પૈસેસે મિલેગા, સ્ત્રીસે મિલેગા, ઈજ્જતસે મિલેગા,.. હિરન જૈસે. આહા..હા..! વહ આતા હૈ ન? પશુ ચરન્તિ. આહા..! મૃગકી ભાંતિ પશુ ચરંતિ ઐસા પાઠ આતા હૈ. ઉસે આત્માકી ખબર નહીં. ઈસ દેહમેં શાશ્વત પ્રભુ વિરાજતા હૈ. દેહમંદિરમેં. આહા..! દેહમંદિરમેં શાશ્વત. હૈ? સ્વયંરક્ષિત. કોઈ ઉસે રખે તો રહે, ઐસી ચીજ નહીં હૈ. વહ તો ત્રિકાલી અનાદિ સનાતન હૈ. આહા..હા..!

ઐસે '**જ્ઞાનાનંદસ્વરૂપ આત્માકી પ્રતીતિ-અનુભૂતિ કરકે આત્મઆરાધના કી હોગી...**' આહા..હા..! મૈં તો અંદર જ્ઞાન-જાનનસ્વરૂપ પ્રજ્ઞાબ્રહ્મ, પ્રજ્ઞા નામ જ્ઞાન ઔર બ્રહ્મ નામ આનંદ. મૈં તો જ્ઞાન ઔર આનંદસે સર્વાંગ ભરા પડા પ્રભુ હૂં. અરે..! કૈસે બૈઠે? યહાં દો બીડી-સિગરેટ બરાબર પીએ તબ દસ્ત ઉતરે. ઐસે તો અપલક્ષણ. આહા..હા..! દો સિગારેટ પીએ. ઐસે પીએ. હમે તો માલૂમ નહીં હૈ. હમને તો કભી બીડી પી નહીં, પૂરી જિંદગી. ૯૧ સાલ હુએ. ૯૧. ૯૦ ઔર ૧. શરીરકો. શરીરકો, હાં! આત્મા તો અનાદિઅનંત ભિન્ન હૈ. બીડી પીએ ફિર દસ્ત ઉતરે. ચાયકી પ્યાલી પીએ, પાઉ શેર, ડેઢ શેર તો દિમાગ ઠીક રહે. આહા..હા..! ઐસે અપલક્ષણ.

ઉસે ઐસા આત્મા સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ સ્વયંરક્ષિત શાશ્વત આત્મા, ઉસકી આરાધના યદિ કી હો, '**પ્રતીતિ-અનુભૂતિ કરકે આત્મઆરાધના કી હોગી, આત્મામેંસે શાંતિ પ્રગટ કી હોગી...**' આહા..હા..! '**આત્મામેંસે શાંતિ પ્રગટ કી હોગી,...**' બાહર કુછ હૈ નહીં. આહા..હા..! ડાકટર-બાકટર ઈંજેક્શન લગાયે. ક્યા કહતે હૈં? ઈંજેક્શન. ધૂલમેં ભી કામ ન આયે. ઈંજેક્શન લગાયે ઔર ઉડ જાયે. યહાં કહા થા ન? યહાં હુઆ

થા ન? શિવા પટેલ. કોઈ વ્યાધિ નહીં. ખાકર આયે, બૈઠે થે. કૈસા હૈ? શિવા પટેલ! ખાકર આયે. કૈસા હૈ? અંતિમ સ્થિતિ. ક્યા હૈ? અંદરસે શ્વાસ ઉઠા હૈ. અભી તો ખાકર આયે, ખાકર બૈઠે થે. અંતિમ સ્થિતિ. આહા..હા..! ડોક્ટર કૌન થા? ધરમચંદભાઈ ડોક્ટર થે. ઉન્હોંને ઈંજેક્શન લગાયા, લગાતે હી દેહ છૂટ ગયા. આહા..હા..! મૈં દેખકર આયા થા. યહાં કમરા થા. વહાં થે. હમ દેખને આયે. દેખકર આયા, તબ તક તો દેહ છૂટ ગયા. ડોક્ટર, સ્વયં ધરમચંદ ડોક્ટર ખંડવાવાલે થે. ક્યા કરે? બાપુ! ભાઈ! યે સબ નાશવાન ચીજ એક ક્ષણમેં પલટનેમેં દેર નહીં લગતી. આહા..હા..! આપને તો ઘર પર શોભાલાલજીકા દેખા હૈ. કૈસા શરીર થા! અલમસ્ત શરીર. કિતના બેચારેકો પ્રેમ! યહાં આયે તબ. આહા..હા..! સાથમેં સુનને આયે દો વક્ત. ફિર રાત્રિમેં ચર્ચા, તીન બાર (આતે થે). ક્યા કરે? બાપુ! કૌન રખે ઉસે?

યહાં કહતે હૈં, '**આત્મામેંસે શાંતિ પ્રગટ કી હોગી, તો વહ એક હી તુઝે શરણ દેગી.**' મૃત્યુકે સમય કોઈ શરણ નહીં હૈ. આહા..હા..! બડે ડોક્ટર ભી ચલે જાતે હૈં. એક ક્ષણમેં ચલે જાતે હૈં. '**ઈસલિયે અભીસે વહ પ્રયત્ન કર.**' પ્રભુ! આત્માકો યહાં તો પ્રભુ કહતે હૈં. ભગવાન આત્મા! પ્રભુ! અભીસે પ્રયત્ન કર ન, પ્રભુ! બાદમેં નહીં હોગા. આહા..હા..! શરીર, વાણી, મન યે સબ તો મિટ્ટી-ધૂલ હૈ. પરંતુ અંદર દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિકા પરિણામ હૈ વહ ભી વિકાર હૈ, રાગ હૈ, દુઃખ હૈ. પ્રભુ! તેરી ચીજ કોઈ અંદરસે ભિન્ન હૈ. દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજાકે પરિણામસે ભી તેરી ચીજ ભિન્ન હૈ. વહ પરિણામ તો રાગ હૈ. ઉસમેં ધર્મ માનકર જિંદગી નિકાલે. આહા..હા..! મરણકે સમય ભીંસ મરકર ચાર ગતિમેં રખડને જાયે. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં, '**આત્મામેંસે શાંતિ પ્રગટ કી હોગી, તો વહ એક હી તુઝે શરણ દેગી. ઈસલિયે અભીસે વહ પ્રયત્ન કર. 'સિર પર મૌત મંડરા રહા હૈ**'. વહ તુમ્હારી ભાષા હૈ. સિર પર મૌત. '**સિર પર મૌત મંડરા રહા હૈ**' અર્થાત્ ભમે છે. કિસ ક્ષણ દેહ છૂટેગા, ઐસા. હિન્દી ભાષા હૈ ન. '**ઐસા બારંબર સ્મરણમેં લાકર ભી તૂ પુરુષાર્થ ચલા કિ જિસસે 'અબ હમ અમર ભયે, ન મરેંગે**'. આહા..હા..! 'અબ હમ અમર ભયે, ન મરેંગે.' આહા..હા..! ભગવાન આત્મા અંદર શાશ્વત નિત્યાનંદ પ્રભુ, ઉસકા જિસને બોધ-જ્ઞાન કિયા, ઉસકો અબ જન્મ-મરણ નહીં હૈ. આહા..હા..! ઉસકે બિના લાખ દાન, તપસ્યા, મંદિર, પૂજા, ભક્તિ, ક્રોડ બનાયે, દયા, દાન, દયામંડલકા, પાંજરાપોલકા બડા અધિકારી, વહ સબ રખડેંગે બેચારે. અરેરે..! ઐસી બાત સુનને મિલે નહીં.

યહાં કહતે હૈં, '**પુરુષાર્થ ચલા કિ જિસસે 'અબ હમ અમર ભયે ન મરેંગે**'.ઐસા

તુઝે હો જાયગા. **'ઐસે ભાવમેં તૂ સમાધિપૂર્વક દેહત્યાગ કર સકે.'** પહલેસે યદિ અંદરસે અભ્યાસ કિયા હો, રાગકા વિકલ્પ, દયા, દાન, ભક્તિ, વ્રત, તપકા પરિણામ ભી રાગ હૈ. વહ વિકલ્પ હૈ. વિકલ્પકા ઉત્થાન સંસાર હૈ. આહા..હા..! ઉસસે ભિન્ન ભગવાન આત્મા, ઉસકા જિસે જ્ઞાન હુઆ, વહ 'અબ હમ અમર ભયે' અબ હમ અમર (હો ગયે), હમેં મરના હૈ નહીં. આહા..! વહ આનંદઘનજીકા વાક્ય હૈ. 'અબ હમ અમર ભયે, ન મરેંગે.' આહા..! કૌન મરે? પઢા હૈ બહુત, પરંતુ યાદ કિતના રહે? પૂરા પઢા થા, પૂરા પુસ્તક પઢા થા. હજારોં પુસ્તક પઢે હૈં. પૂરી નિવૃત્તિ (હૈ).

'ઐસે ભાવમેં તૂ સમાધિપૂર્વક દેહત્યાગ કર સકે. જીવનમેં એક શુદ્ધ આત્મા હી ઉપાદેય હૈ.' લો, યહ સરવાળો. ઈસ જીવનમેં એક અંદર ભગવાન આત્મા સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ શુદ્ધ, શુદ્ધ, શુદ્ધ. પુણ્ય-પાપકે ભાવ અશુદ્ધ. દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિકે પરિણામ વહ શુભભાવ અશુદ્ધ હૈ. વહ તો મલિન ભાવ હૈ. આહા..હા..! ભગવાન તો ઉસ પરિણામસે ભિન્ન અંદર હૈ. આહા..હા..! સુના ન હો. ઔર બાહરમેં ભ્રાંતિમેં જિંદગી ચલી જાય. આહા..હા..!

આજ એક સુના. ભાંજેકા એક લડકા થા. હીરાભાઈ, મુંબઈ. વહ મર ગયા. આહા..! યહાં આતા નહીં થા, મુંબઈ થા. ૫૫ સાલકી ઉમ્ર હોગી. હમારી બહનકે લડકેકા લડકા થા. આજ એક બહિન કહતી થી. દેહ છૂટે, ઉસમેં ઉસે કહાં... ઉસકા સમય નિશ્ચિત હૈ. જિસ સમય, જિસ ક્ષેત્રમેં, જિસ સ્થિતિમેં દેહ છૂટનેવાલા હૈ વૈસે હી છૂટકર છૂટકારા હૈ. ઉસમેં ફેરફાર ઈન્દ્ર, નરેન્દ્ર આયે તો ફેરફાર કર સકે નહીં. આહા..હા..!

'જીવનમેં એક શુદ્ધ આત્મા હી ઉપાદેય હૈ.' ઉપાદેય અર્થાત્ આદરણીય. ઉપ-આદેય. ત્રિકાલી સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ, ઉપ નામ સમીપ જાકર એક ગ્રહણ કરને-અનુભવ કરને લાયક હૈ. બાકી સબ વ્યર્થ, બિના અંકકે શૂન્ય હૈં. વિશેષ કહેંગે...

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા વદ-૪, રવિવાર, તા. ૨૮-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૪૧૩, ૪૧૪. પ્રવચન નં. ૪૫

સર્વજ્ઞભગવાન પરિપૂર્ણજ્ઞાનરૂપસે પરિણમિત હો ગયે હૈં. વે અપનેકો પૂર્ણરૂપસે-અપને સર્વગુણોંકે ભૂત-વર્તમાન-ભાવી પર્યાયોંકે અવિભાગ પ્રતિચ્છેદોં સહિત-પ્રત્યક્ષ જાનતે હૈં. સાથ હી સાથ વે સ્વક્ષેત્રમેં રહકર, પરકે સમીપ ગયે બિના, પરસન્મુખ હુએ બિના, નિરાલે રહકર લોકાલોકકે સર્વ પદાર્થોંકો અતીન્દ્રિયરૂપસે પ્રત્યક્ષ જાનતે હૈં. પરકો જાનનેકે લિયે વે પરસન્મુખ નહીં હોતે. પરસન્મુખ હોનેસે તો જ્ઞાન દબ જાતા હૈ-રુક જાતા હૈ, વિકસિત નહીં હોતા. જો જ્ઞાન પૂર્ણરૂપસે પરિણમિત હો ગયા હૈ વહ કિસીકો જાને બિના નહીં રહતા. વહ જ્ઞાન સ્વચૈતન્યક્ષેત્રમેં રહતે હુએ, તીનોં કાલકે તથા લોકાલોકકે સર્વ સ્વ-પર જ્ઞેય માનોં જ્ઞાનમેં ઉત્કીર્ણ હો ગયે હોં ઉસ પ્રકાર, સમસ્ત સ્વ-પરકો એક સમયમેં સહજરૂપસે પ્રત્યક્ષ જાનતા હૈ; જો બીત ગયા હૈ ઉસ સબકો ભી પૂરા જાનતા હૈ, જો આગે હોના હૈ ઉસ સબકો ભી પૂરા જાનતા હૈ. જ્ઞાનશક્તિ અદ્‌ભુત હૈ. ૪૧૩.

વચનામૃત-૪૧૩. સર્વજ્ઞ ભગવાન.. પહલે સર્વજ્ઞ ભગવાનકી પહચાન કરવાતે હૈં. સર્વજ્ઞ ભગવાન જગતમેં હૈ, ઐસી જિસકો અંદર પ્રતીત હો, ઉસકો અપના સ્વભાવ હી સર્વજ્ઞ હૈ. ક્યોંકિ સર્વજ્ઞ નામ શક્તિ-સર્વજ્ઞશક્તિ આત્મામેં પડી હૈ. ઉસકા અર્થ કિ આત્માકા સ્વભાવ હી સર્વજ્ઞ હૈ. જિસમેં સર્વજ્ઞ ભગવાનકા યથાર્થ બોધ હુઆ ઔર સર્વજ્ઞને દેખા ઉસ અનુસાર હોગા, ઐસી જિસકી શ્રદ્ધા હોતી હૈ, ઉસકો અપના સ્વભાવ સન્મુખ દૃષ્ટિ હોતી હૈ. આહા..! કહા ન? યહ બાત (સંવત) ૧૯૭૨કી સાલમેં (ચલી થી). ... ૪૧૩ (બોલ) હૈ ન?

‘**સર્વજ્ઞભગવાન પરિપૂર્ણજ્ઞાનરૂપસે પરિણમિત હો ગયે હૈં.**’ કિસે? જિસને માના હો ઉસે. વે તો હૈ હી. કહા થા ન? કારણપરમાત્મા આત્મા હૈ, પરંતુ કિસકો? જિસને કારણપરમાત્માકી પ્રતીતિ કરકે, દૃષ્ટિ નિર્મલ બનાયી હૈ, ઉસકો કારણપરમાત્મા હૈ. આહા..! યહાં ભી સર્વજ્ઞ ભગવાન કિસકો હૈ? હૈ તો સર્વજ્ઞ ભગવાન, સર્વજ્ઞ ભગવાન. પરંતુ સર્વજ્ઞ ભગવાનકી પ્રતીતિ, ઉસકે ખ્યાલમેં આનેવાલી ચીજ,.. ૮૦ ગાથામેં આતા હૈ ન? પ્રવચનસાર-૮૦ ગાથા. ‘**जो जाणदि अरहंतं दव्वत्तगुणत्तपज्जयत्तेहिं**’

યહ ગાથા. જો કોઈ જીવ અરિહંતકે દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાયકો જાનતે હૈં, '**सो जाणदि अप्पाणं**'. '**जो जाणदि अरहंतं दव्वत्तगुणत्तपज्जयत्तेहिं**' જો દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાયકો જાને વહ '**सो जाणदि अप्पाणं**'. ઉસકા અર્થ ક્યા હૈ? આહા..હા..! '**मोहो खलु जादि तस्स लयं**'. ઐસા પાઠ હૈ. યહ બાત યહાં બતાતે હૈં. આહા..હા..!

સર્વજ્ઞ એક સમય, એક સેકંડકા અસંખ્યાવે ભાગમેં તીન કાલ તીન લોક ભગવાન દેખતે હૈં. ઐસે દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાય, અરિહંતકા દ્રવ્ય-વસ્તુ, અરિહંતકા ગુણ ત્રિકાલી ઔર પર્યાય સર્વજ્ઞ. દ્રવ્ય-ગુણ ઔર પર્યાય તીનોંકો જો યથાર્થ જાનતા હૈ. ૮૦વીં ગાથામેં હૈ, પ્રવચનસાર.

जो जाणदि अरहंतं दव्वत्तगुणत्तपज्जयत्तेहिं।
सो जाणदि अप्पाणं मोहो खलु जादि तस्स लयं॥८०॥

આહા..હા..! જિસને અરિહંતકે દ્રવ્ય, ગુણ ઔર પર્યાય જાને, ઉસને આત્માકો જાના, વહાં ઐસા લિયા હૈ. નહીં તો વે તો પરદ્રવ્ય હૈ. પરદ્રવ્ય હૈ તો પરદ્રવ્યકે લક્ષ્યમેં તો રાગ હી હોતા હૈ. પરદ્રવ્યકા જ્ઞાન કરનેમેં તો વિકલ્પ હી ઉઠતા હૈ. પરંતુ યહાં ઐસા લિયા હૈ કિ જિસને અરિહંતકે દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાય જાનકાર અપના જાના.. આહા..! '**सो जाणदि अप्पाणं**' વહ આત્માકો જાનતા હૈ. ઉસે સર્વજ્ઞદેવકી સર્વજ્ઞપર્યાય ઔર દ્રવ્ય-ગુણ ઉસકી પ્રતીતિમેં આયે. આહા..હા..!

'**સર્વજ્ઞભગવાન પરિપૂર્ણજ્ઞાનરૂપસે પરિણમિત હો ગયે હૈં. વે અપનેકો પૂર્ણરૂપસે-અપને સર્વગુણોંકે...**' અપને સર્વ ગુણોંકે, અનંત ગુણોંકે '**ભૂત-વર્તમાન-ભાવી...**' ભૂતકાલ, વર્તમાન ઔર ભવિષ્ય, '**પર્યાયોંકે અવિભાગ પ્રતિચ્છેદોં સહિત...**' આહા..હા..! અનંત દ્રવ્ય, ઉસકે અનંત ગુણ, ઉસકી અનંતી પર્યાય, ઉસકે અનંત પર્યાયમેં અનંત અવિભાવગ પ્રતિચ્છેદ. અર્થાત્ વહ શક્તિ એક પર્યાયમેં અનંતગુની હૈ. આહા..હા..! એક પર્યાયમેં, હાં! જિસને અરિહંતકી પર્યાયકો ઔર દ્રવ્ય-ગુણકો યથાર્થ જાના, ઉસકો અંતર આત્માકે સમીપ, (ઉસ) ઓર જાનેકી ભાવના હુએ બિના જાને નહીં. આહા..હા..! જહાં સર્વજ્ઞસ્વભાવ આત્મામેં પડા હૈ, તો સર્વજ્ઞકો જો જાને.. વહ કૈસા જાને? કિ ઐસા. અપને પરિપૂર્ણરૂપસે અપને સર્વ ગુણોંકે, સર્વ ગુણ યાની અનંત ગુણ. આહા..હા..! સર્વ ગુણોંકે ભૂત, વર્તમાન, ભાવિ પર્યાયોંકે. સર્વ ગુણોંકે ઔર ઉન ગુણોંકી પર્યાય-અવસ્થા. આહા..હા..! ભૂતકાલકી અનંતી અવસ્થા, વર્તમાનકી અનંતી અવસ્થા ઔર ભવિષ્યકી અનંતી અવસ્થા, અપની, હોં! અપની યાની સર્વજ્ઞકી.

'**અવિભાગ પ્રતિચ્છેદો સહિત-પ્રત્યક્ષ જાનતે હૈં.**' આહા..હા..! સમજમેં આતા હૈ? વહ ૮૦ ગાથાકી શૈલી હૈ. બાત ચલી હોગી બહિનકે (સાથ). આહા..હા..!

'સાથ હી સાથ...' સર્વજ્ઞ ભગવાન અપને ગુણકી ત્રિકાલી પર્યાય જાનતે હૈં, ઉસકે સાથ હી સાથ '**વે સ્વક્ષેત્રમેં રહકર,...**' અપને અસંખ્ય પ્રદેશમેં રહકર. આહા..! '**પરકે સમીપ ગયે બિના,...**' પરકો જાનતે હૈં, પરંતુ પરકે સમીપ ગયે બિના. આહા..હા..! ઔર '**પરસન્મુખ હુએ બિના...**' ગજબ બાત હૈ! લોકાલોકકો જાનતે હૈં, પરકે સમીપ હોકર જાનતે નહીં. અપને સમીપમેં રહકર જાનતે હૈં. આહા..! ઈસકી ભી ખબર નહીં કિ કેવલજ્ઞાન કૌન હૈ. આહા..હા..! '**પરસન્મુખ હુએ બિના, નિરાલે રહકર...**' લોકાલોકકો જાનતે હૈં, પરંતુ '**સ્વક્ષેત્રમેં રહકર, પરસન્મુખ હુએ બિના,...**' આહા..હા..! હૈ? પરસન્મુખ હુએ બિના ઔર પરકે સમીપ ગયે બિના. દો બોલ આયે ન? આહા..હા..! ભગવાન પરકો જાને, લોકાલોકકો જાને. અલોકકા તો અંત નહીં. પરંતુ લોક ચૌદ બ્રહ્માંડ હૈ, ઉસકી ચારોં ઓર આકાશ હૈ. આકાશકા અંત કહાં કિ આકાશ ખલાસ હો ગયા. ઐસા હૈ કહીં? યહ ચૌદહ બ્રહ્માંડ હૈ, વહ અસંખ્ય યોજનમેં હૈ. ઔર પીછે અનંત.. અનંત.. અનંત.. અનંત.. અનંત... અનંત જોજનમેં આકાશ હૈ. ઉસકો ભી જાનતે હૈં, પરંતુ ઉસકે સન્મુખ હુએ બિના ઔર ઉસકે સમીપ ગયે બિના. આહા..હા..! યહ સર્વજ્ઞકી સત્તાકી સામર્થ્યતા કૈસી હૈ, યહ બતાતે હૈં. ઉસે જાને વહ આત્માકો યથાર્થ જાને બિના રહે નહીં. આહા..હા..!

'**સ્વક્ષેત્રમેં રહકર,...**' એક બાત. '**પરકે સમીપ ગયે બિના,...**' દો બાત. '**પરસન્મુખ હુએ બિના...**' તીન બાત. '**નિરાલે રહકર...**' લોકાલોકકો જાનતે હૈં, પરંતુ નિરાલે રહકર. આહા..હા..! બહુત કઠિન બાત. લોકાલોકકો જાનતે હૈં પરંતુ લોકાલોકકે સમીપ જાકર નહીં. લોકાલોક સન્મુખ હુએ બિના નહીં. ઔર લોકાલોકકો જાનતે હૈં, પરંતુ નિરાલે રહકર જાનતે હૈં. આહા..હા..! યે તો અભી સર્વજ્ઞકી-ણમો અરિહંતાણં પ્રથમ પદ હૈ. આહા..હા..! વૈસે તો સબ ણમો અરિહંતાણં, ણમો અરિહંતાણં (બોલે). પરંતુ અરિહંત કૌન?

જિસકો અપને અનંત ગુણ, ઉસકી અનંતી ભૂત-ભવિષ્યકી એક-એક ગુણકી અનંતી પર્યાય, ઐસે અનંત ગુણકી અનંતી પર્યાયકો સાક્ષાત્ જાનતે હૈં. પહલે વહ આયા ન? વહ ભી પર્યાયકે અનંત અવિભાગ. ક્યોંકિ એક પર્યાય હૈ કેવલીકી, કેવલીકી એક પર્યાયમેં અનંત કેવલી જાનનેમેં આયે હૈં. એક પર્યાયમેં ભી અનંતા પ્રતિચ્છેદ હો ગયા. ઐસે-ઐસે અનંત કેવલી. આહા..હા..! ભૂત-ભવિષ્ય-વર્તમાન અનંત કેવલીકો, વર્તમાન અનંત સિદ્ધકો.. આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ. ક્યા કરના? પહલે જાને તો સહી કિ યહ ચીજ હૈ. જાને બિના ક્યા કરેગા? આહા..હા..!

વહ કહતે હૈં, '**પરસન્મુખ હુએ બિના, નિરાલે રહકર લોકાલોકકે સર્વ પદાર્થોંકો...**'

લોક ઔર અલોક. લોક યહ ચૌદ રાજૂ (લોક). ઉસમેં અનંત સિદ્ધ, અનંત નિગોદ. આહા..હા..! લોકકો જાનતે હૈં ઔર અલોક-ખાલી ભાગ. કહીં અંત નહીં. આકાશકા અંત કહાં? ખાલી ભાગમેં અબ આકાશ ખલાસ હો ગયા, ઐસા કહાં હૈ? ઐસે **'લોકાલોકકે સર્વ પદાર્થોંકો...'** આહા..! **'અતીન્દ્રિયરૂપસે...'** ભગવાન કહીં ઇન્દ્રિયસે નહીં જાનતે. **'અતીન્દ્રિયરૂપસે પ્રત્યક્ષ જાનતે હૈં.'** આહા..હા..!

'પરકો જાનનેકે લિયે વે પરસન્મુખ નહીં હોતે.' આહા..હા..! કેવલજ્ઞાનકી વ્યાખ્યા. પરકો જાનનેકે લિયે પરસન્મુખ નહીં હોતે. **'પરસન્મુખ હોનેસે તો...'** આહા..હા..! અપના ઉપયોગ અપનેમેં નહીં રખકર પરસન્મુખ કરેગા તો **'જ્ઞાન દબ જાતા હૈ...'** ક્યા કહતે હૈં? અપને સ્વરૂપ સન્મુખ હોકર અપનેકો જાનતે હૈં. પરસન્મુખ ઔર પર સમીપકો છોડકર નિરાલે (રહતે હૈં). ક્યોંકિ પરસન્મુખ યદિ લક્ષ્ય જાયે તો જ્ઞાન દબ જાતા હૈ, ઢક જાતા હૈ. આહા..હા..! ક્યોં? કિ અપના જો ઉપયોગ, અપની ઓર જો ઝુકાવ હૈ, ઉસમેં તો ઉપયોગમેં વિકાસ હોતા હૈ. પરંતુ અપની સન્મુખતા ઔર સમીપતા છોડકર, પરસન્મુખ ઔર (ઉસકે) સમીપ જાકર લક્ષ્ય કરે તો જ્ઞાનકી પર્યાય ઢક જાતી હૈ. આહા..હા..! સમજમેં આયા? ઐસી બાત હૈ. અભી તો અરિહંતકી વ્યાખ્યા.

'પરસન્મુખ હોનેસે તો જ્ઞાન દબ જાતા હૈ-રુક જાતા હૈ,...' ઉસકા ક્યા અર્થ? ભગવાન આત્મા જ્ઞાનસ્વરૂપી જો સર્વજ્ઞ પરમાત્મા પૂર્ણ દશા પ્રગટ હુઈ, પરસન્મુખ યદિ ઉપયોગ જાય તો જ્ઞાનકી દશા હીન હો જાતી હૈ, જ્ઞાન દબ જાતા હૈ, જ્ઞાન ઢક જાતા હૈ. આહા..હા..! યે ભાષા તો દેખો! અપને સમીપ ઔર.. આહા..હા..! સમજમેં આયા? અપને સ્વરૂપકે સન્મુખ ઔર સમીપ જાકર લોકાલોકકો જાનતે હૈં. આહા..હા..! યે તો અરિહંતકા સ્વરૂપ. ઔર પર લોકાલોકકો જાનતે સમય પરસન્મુખ ઔર પરકે સમીપ ગયે બિના અપને ક્ષેત્રમેં રહકર પરક્ષેત્રકો છુએ બિના જ્ઞાન કરતે હૈં. આહા..હા..! ઐસી અરિહંતકી વ્યાખ્યા. ણમો અરિહંતાણં, ણમો અરિહંતાણં..

ભાઈ! વીતરાગ માર્ગકા એક-એક બોલ બહુત સૂક્ષ્મ. આહા..હા..! કહતે હૈં કિ જો જ્ઞાન પરસન્મુખ હો જાય તો જ્ઞાન ઢક જાતા હૈ, રુક જાતા હૈ, **'વિકસિત નહીં હોતા.'** વિકસિત નામ પ્રકાશ પ્રગટ. અપને સ્વરૂપ સન્મુખ હો તો વહ વિકસિત હોતા હૈ. પરસન્મુખ યદિ લક્ષ્ય કરે તો દબ જાતા હૈ. અસ્તિ-નાસ્તિ કહી. અપના ઉપયોગ... શશીભાઈ! અલગ બાત હૈ, ભાઈ! અપના ચૈતન્યકા ઉપયોગ સ્વસન્મુખ ઔર સ્વ સમીપ જાય તો વિકસિત હોતા હૈ. જ્ઞાનકા વિકાસ હોતા હૈ. જ્ઞાનમેં શક્તિકી વ્યક્તતા પ્રગટ હોતી હૈ ઔર યદિ પરસન્મુખ લક્ષ્ય જાય તો જ્ઞાન દબ જાતા હૈ, ઢક જાતા

હૈ. આહા..હા..!

કેવલી લોકાલોકકો જાનતે હૈં ન. જાનતે હૈં વહ તો અપની પર્યાયકી તાકત હૈ. અપને સન્મુખમેં એકાગ્ર હુએ... આહા..હા..! ઉસમેં લોકાલોકકા જ્ઞાન તો જાનનેમેં આ ગયા. ઉસ ઓર લક્ષ્ય નહીં કરતે. લક્ષ્ય તો અપને સ્વરૂપકી ઓર કિયા ઔર કેવલજ્ઞાન હુઆ, ઉસમેં સબ જાનનેમેં આ ગયા. આહા..હા..! યહ અરિહંતકી સર્વજ્ઞકી શક્તિકા વર્ણન હૈ. ક્યા કરે? આહા..હા..! '**પરસન્મુખ હોનેસે તો જ્ઞાન દબ જાતા હૈ-રુક જાતા હૈ, વિકસિત નહીં હોતા.**'

'**જો જ્ઞાન પૂર્ણરૂપસે પરિણમિત હો ગયા હૈ...**' આહા..હા..! ભગવાન સર્વજ્ઞ પરમાત્મા.. અભી તો બીસ તીર્થંકર બિરાજતે હૈં. લાખોં કેવલી મહાવિદેહમેં વિરાજતે હૈં. લાખોં કેવલી. કેવલીપને, હાં! અરિહંતપદમેં. અનંત સિદ્ધ હુએ કેવલી, લેકિન વે તો શરીર રહિત. વે ભી કેવલજ્ઞાની પરમાત્મા અનંત સિદ્ધ, વે તો શરીર રહિત (હો ગયે). યે તો શરીર સહિત કેવલજ્ઞાની લાખોં મહાવિદેહમેં બિરાજતે હૈં. આહા..હા..! ઔર તીર્થંકર બીસ. તીર્થંકર ક્ષત્રિય હોતે હૈં. બનિયે તીર્થકર નહીં હોતે. આહા..હા..! બનિયા-વ્યાપારી કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરતા હૈ. અપને સમીપ જાકર કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરતા હૈ, પરંતુ તીર્થંકર નહીં હોતે. આહા..હા..! તીર્થંકર તો ક્ષત્રિય હોતે હૈં. અનંત તીર્થંકર હુએ, હૈં, હોંગે, સબ ક્ષત્રિય હોંગે. આહા..હા..! બનિયે નહીં.

મુમુક્ષુ :- શૂરવીર.

ઉત્તર :- ક્ષત્રિયકી જાત હી શૂરવીર (હોતી હૈ). આહા..!

અનંત તીર્થંકર હુએ ઔર વર્તમાનમેં હૈં, વે સબ ક્ષત્રિય હૈં. ઉસકે અલાવા કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરતે હૈં. બનિયે, બ્રાહ્મણ, .. જાત કેવલજ્ઞાનકો પ્રાપ્ત હોતે હૈં. હરિજન કેવલજ્ઞાનકો પ્રાપ્ત નહીં હોતે. ઉસકે અલાવા દૂસરે પ્રાણી (પ્રાપ્ત કરતે હૈં). ક્યોંકિ અપનેમેં સર્વજ્ઞપના પડા હી હૈ. વે પ્રાપ્ત કરતે હૈં. પરંતુ પહલે અરિહંત કૈસે હૈં, ઉસકા જ્ઞાન હુઆ હો, ઉસકા જ્ઞાન હોનેકે બાદ ફિર અપનેમેં પ્રયોગ કરે તો ઉસકો હોતા હૈ. આહા..હા..! લેકિન અભી જિસકો અરિહંતકે જ્ઞાનકી કિતની શક્તિ, કિસ પ્રકારકી, ક્યા પ્રકાર હૈ (યહ માલુમ નહીં, ઉસે પ્રાપ્ત નહીં હોતા).

ચૌદહ રાજૂ લોક યહ બ્રહ્માણ હૈ, વહ અસંખ્ય યોજનમેં હી હૈ. જડ-ચૈતન્યકા જો યહ સંગ્રહ હૈ, જડ-ચૈતન્યકા સંગ્રહ છઃ દ્રવ્ય. રાત્રિમેં કહા થા ન? છઃ દ્રવ્યસ્વરૂપ લોક. છઃ દ્રવ્યસ્વરૂપ લોક.. આહા..હા..! જ્ઞેય હૈ. છઃ દ્રવ્યસ્વરૂપ જ્ઞેય હૈ. વ્યક્ત હૈ, ઉસસે ભગવાન આત્મા નિરાલા હૈ. આહા..! આહા..હા..! ઈસલિયે સમ્યગ્જ્ઞાન દીપિકામેં ધર્મદાસ ક્ષુલ્લક થે. ભાવલિંગી થે, પંચમ ગુણસ્થાન થા. ઉન્હોંને કહા કિ

આત્મા છઃ દ્રવ્યસે ભિન્ન સપ્તમ હો ગયા. નિરાલ હો ગયા. છઃ દ્રવ્યસે ભિન્ન સપ્તમ હો ગયા. સપ્તમ હો ગયા, ઐસા પાઠ હૈ. હૈ તો છઃ દ્રવ્યમેં. પરંતુ છઃ દ્રવ્યકે સમીપ ગયે બિના, સન્મુખ હુએ બિના અપની પર્યાયમેં કેવલજ્ઞાન પ્રગટ કરતે હૈં તો વહ આત્મા એક ઓર ઔર એક ઓર લોકાલોક. લોકાલોક છઃ દ્રવ્ય હૈ, ઉસસે નિરાલા ભગવાન આત્મા હૈ, તો ઉસકો સપ્તમ દ્રવ્ય કહ દિયા. છઃ દ્રવ્યસે ભિન્ન સપ્તમ દ્રવ્ય. પરમાત્મા સપ્તમ (દ્રવ્ય) હો ગયે. આહા..હા..!

ઐસે યહાં કહતે હૈં, '**જો જ્ઞાન પૂર્ણરૂપસે પરિણમિત હો ગયા હૈ વહ કિસીકો જાને બિના નહીં રહતા.**' આહા..! જ્ઞાનમેં તો તીન કાલ તીન લોક જાનનેમેં આતા હૈ. ક્રમબદ્ધપર્યાય પ્રત્યેક દ્રવ્યકી સમય.. સમય.. સમયમેં પર્યાય હોતી હૈ, વહ ક્રમબદ્ધ-ક્રમસર હોતી હૈ, આગેપીછે નહીં... આગેપીછે નહીં. ક્રમબદ્ધપર્યાયકા યથાર્થ જ્ઞાન કિસકો હોતા હૈ? કિ જિસકો સર્વજ્ઞકી શક્તિકી-તાકતકી પ્રતીત હુઈ ઔર વહ પ્રતીત કરનેમેં સ્વસન્મુખ હુઆ, જ્ઞાયક સન્મુખ હુઆ તબ ઉસકો ક્રમબદ્ધકી ઔર સર્વજ્ઞકી પ્રતીતિ સમ્યગ્દર્શનમેં આ ગયી હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાતેં. અનાદિકા અનભ્યાસ. બહિન થોડા અંતરસે બોલે થે, વહ બાત આ ગયી.

'**જ્ઞાન પૂર્ણરૂપસે પરિણમિત હો ગયા હૈ વહ કિસીકો જાને બિના નહીં રહતા.**' જિસકો ક્રમબદ્ધ નહીં બૈઠતા, જિસ સમય જો પર્યાય જિસ દ્રવ્યકી હોનેવાલી હૈ વહી હોતી હૈ, આગેપીછે નહીં. યહ બાત કિસીકો ન બૈઠે તો સર્વજ્ઞ... સર્વજ્ઞ હૈ કિ નહીં? સર્વજ્ઞ હૈં વે દેખતે હૈં કિ નહીં? સર્વજ્ઞકે જ્ઞાનમેં જિસ સમય જો પર્યાય હોનેવાલી હૈ, ઐસા જ્ઞાન આતા હૈ યા નહીં? સમજમેં આયા? આહા..હા..! બાત સૂક્ષ્મ પડે, ક્યા હો? અંતર માર્ગ કોઈ અલગ હૈ.

અરિહંતકો જાને તો ભી કહતે હૈં કિ વહ તો પરકા જ્ઞાન હુઆ. દૂસરે ઠિકાને ઐસા આતા હૈ કિ પરદ્રવ્ય પર લક્ષ્ય જાયેગા તો રાગ હી હોગા. યહાં તો કહતે હૈં કિ અરિહંતકે દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાયકો જાને વહ આત્માકો જાને. વહ નિમિત્તકા જ્ઞાન કરાયા. નહીં તો દૂસરી જગહ શાસ્ત્રમેં જહાં-તહાં હજારોં જગહ (ઐસા આયે) કિ અપના જ્ઞાન પર ઓર લક્ષ્ય જાયે તો ઉસકો રાગ હુએ બિના રહે નહીં. ક્યોંકિ રાગી હૈ. રાગી હૈ તો રાગ હુએ બિના રહે નહીં. આહા..હા..!

યહાં ઐસા કહતે હૈં કિ જો અરિહંતકે દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાયકો જાને વહ આત્માકો જાને. ... વહાં વિકલ્પકી બાત યહાં ઉડા દી. અરિહંતકો સર્વજ્ઞકો જૈસા હૈ વૈસા જાના, વહ ઈસ ઓરકા લક્ષ્ય કરકે વિકલ્પકો ઉડા દિયા. આહા..હા..! ઐસી બાત. રોજ કુછ નયા-નયા, નયા-નયા (આયે). ... યે તો રાત્રિમેં બહિન બોલે હોંગે,

કિસીને લિખ લિયા હૈ. તો યહ બાહર આ ગયા હૈ, નહીં તો બાહર આયે ભી નહીં. આહા..હા..!

'**વહ જ્ઞાન સ્વચૈતન્યક્ષેત્રમેં રહતે હુએ,...**' ક્યા કહા? દેખો! પરકો જાને, તીન કાલ તીન લોક અપને સન્મુખ ઔર સમીપ રહકર, '**વહ જ્ઞાન સ્વચૈતન્યક્ષેત્રમેં રહતે હુએ,...**' અપના ચૈતન્યક્ષેત્ર અસંખ્ય પ્રદેશ, ઉસમેં રહતે હુએ જાનતે હૈં. અપને પ્રદેશસે બાહર જાતે હૈં ઔર પરકો જાનતે હૈં, ઐસા હૈ નહીં. આહા..! યહ તો અરિહંતકે કેવલજ્ઞાનકી બાત હૈ અભી. એક જીવકે, એક ગુણકી એક પર્યાય. લાલચંદભાઈ! એક જીવકી કહા ન? એક જીવકી, એક ગુણકી એક પર્યાય. ઐસે અનંત ગુણોંકી અનંતી પર્યાય. આહા..! યહાં તો અભી એક જ્ઞાનગુણ, ઉસકી એક સમયકી પર્યાય તીન કાલ તીન લોકકો જાને. હૈ વિકલ્પ, પરંતુ યહાં ઐસા આત્મા લિયા હૈ કિ જો ઉનકો જાને વહ અપને સન્મુખ હો જાતા હૈ. પરસન્મુખતા છોડકર.. આહા..હા..! પરસન્મુખ લક્ષ્ય રહે તબ તક તો વિકલ્પ આતા હૈ, રાગ હૈ. અરિહંતકે ગુણ-પર્યાયકો જાને વહ આત્માકો જાનતા હૈ, ઐસા પાઠ હૈ. ૮૦ ગાથા. ... વિકલ્પ છોડ દિયા. લક્ષ્ય પરદ્રવ્યકા થા, વહાં જો વિકલ્પ થા. છોડકર અંદર ગયા. તબ આત્માકે સર્વજ્ઞસ્વભાવીકી પ્રતીતિ હુઈ. તબ સમ્યગ્દર્શન હુઆ. આહા..હા..! સમ્યગ્દર્શન બિના ચાહે જિતની ક્રિયાકાંડ કરે, જાનપના કરે ... વહ અપને ૧૨વીં ગાથામેં આયેગા. આ ગયા ન? ... ૪૧૦મેં આ ગયા. ૪૧૦. ૪૧૦મેં આ ગયા હૈ. તું ચાહે જિતને ... સહન કર, પરંતુ આત્માકે ભાન બિના સબ મિથ્યા હૈ. ૪૧૦.

'**જિસને આત્માકે મૂલ અસ્તિત્વકો નહીં પકડા, 'સ્વયં શાશ્વત તત્ત્વ હૈ, અનંત સુખસે ભરપૂર હૈ' ઐસા અનુભવ કરકે શુદ્ધ પરિણતિકી ધારા પ્રગટ નહીં કી, ઉસને ભલે સાંસારિક ઈન્દ્રિયસુખોંકો નાશવંત...**' યહ આ ગયા હૈ. '**ભવિષ્યમેં દુઃખદાતા જાનકર છોડ દિયા હો ઔર બાહ્ય મુનિપના ગ્રહણ કિયા હો, ભલે હી દુર્ધર તપ કરતા હો ઔર ઉપસર્ગ-પરિષહમેં અડિગ રહતા હો, તથાપિ ઉસે વહ સબ નિર્વાણકા કારણ નહીં હોતા,...**' આહા..હા..! વહ આ ગયા હૈ. કલ હી આયા થા ન? કલ હી આયા થા. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં, સર્વજ્ઞકા આત્મા લોકાલોક જાનતે હૈં તો સ્વક્ષેત્રમેં રહકર જાનતે હૈં. અપના ઉપયોગ પરક્ષેત્રમેં જાકર જાનતા હૈ, ઐસા હૈ નહીં. આહા..હા..! યે તો એક-એક આત્માકી ઋદ્ધિ બતાતે હૈં. તેરે એક આત્મામેં સર્વજ્ઞપદ પડા હૈ, પ્રભુ! સર્વજ્ઞપદ, સર્વદર્શીપદ, અનંત આનંદ સર્વાંગ.. આહા..હા..! ઐસી તેરી ચીજ હૈ, વહ પ્રગટ હુઈ હૈ, ઐસા અરિહંતકા જિસકો યથાર્થ જ્ઞાન હોતા હૈ તો અપને આત્મામેં

ऐसा है, ऐसी दृष्टि किये बिना रहता नहीं. समजमें आया? आहा..!

वह ज्ञान परको, लोकालोकको जाने, वह **'स्वचैतन्यक्षेत्रमें रहते हुए,...'** चैतन्यके क्षेत्रमें यहां रहते हुए जानते हैं. उपयोग बाहर नहीं जाता. आहा..हा..! **'तीनों कालके तथा लोकालोकके सर्व स्व-पर ज्ञेय मानों वे ज्ञानमें उत्कीर्ण हो गये हों...'** ज्ञानमें मानों सब आ गया हो. वह गाथा है, प्रवचनसारकी. प्रवचनसार-९९ गाथा. प्रवचनसार, नहीं? भगवान जानते हैं तो सब मानों यहां आ गया हो? उत्कीर्ण हो गया हो, घुस गया हो. ऐसा शब्द है. प्रवचनसार. मूल संस्कृत टीका. भगवानका और कुंदकुंदाचार्यका वचन है. लोकालोक मानों यहां आ गये हो, घुस गया हो, उत्कीर्ण हो गया हो,...! आहा..हा..! **'स्व-पर ज्ञेय मानों ज्ञानमें उत्कीर्ण हो गये हों...'** आहा..हा..! **'उस प्रकार समस्त स्व-परको एक समयमें...'** आहा..हा..! **'सहजरूपसे...'** वह भी सहजरूपसे, स्वाभाविकरूपसे **'प्रत्यक्ष जानता है;...'**

'जो बीत गया है,...' जो पर्याय द्रव्यकी बीत गई उसको भी जाने. **'उन सबको भी पूरा...'** **'जो बीत गया है उस सबको भी पूरा जानता है,...'** आहा..हा..! अभी परमें पर्याय प्रगट हुई नहीं, वह भी केवली पहलेसे जानते हैं. आहा..हा..! ऐसा आत्माका स्वभाव है. सर्वज्ञशक्ति पड़ी है अंदर. आहा..हा..! अनंत परमात्मामें, सब आत्मामें अंदर एक सर्वज्ञशक्ति है. ४७ शक्तिका वर्णन हो गया है. उसमें यह आया है-सर्वदर्शी, सर्वज्ञ, स्वच्छत्व, प्रत्यक्ष, ... प्रत्यक्ष होनेके लायक ही आत्मा है. आहाहा...! आत्माकी बात छोड़कर बाहरकी सब लंबी-लंबी बात करे. परंतु मूल बातका माल नहीं.

यहां यह कहते हैं, **'पूरा जानता है,...'** **'सबको भी पूरा जानता है, जो आगे होना है, उस सबको भी पूरा जानता है.'** अभी तो पर्याय हुई नहीं. केवलज्ञानी तो प्रत्यक्ष जानते हैं कि यह पर्याय. ऐसे प्रत्यक्ष जानते हैं. जैसे एक आटा है, आटा. रोटी बनानी है. ... उसके ख्यालमें आया नहीं कि पहले यह आटा था, अब रोटी होगी. छद्मस्थको भी ख्यालमें आता है कि नहीं? सेठ! क्या कहते हैं? आटा बांधते हैं न? ... रोटीके लिये थोड़ा. रोटी अभी बनी नहीं. छद्मस्थको भी ख्यालमें है कि ईसमेंसे अब रोटी बनेगी. कर्ता नहीं है. आहाहा...! उसका कर्ता नहीं. बनेगी, बनती है, ऐसा देखता है. पहले आटा था. गेहू था, फिर आटा था, आटेकी रोटी होगी. बस, ऐसा जानते हैं. आहा..हा..! पहलेसे जानते हैं कि नहीं? ... ऐसा-ऐसा करतें हैं, तब ख्यालमें नहीं आता? अभी हुआ नहीं, उसके पहले ख्यालमें आता है कि .... अंदरमेंसे रस निकलेगा. आहा..हा..!

વર્તમાનમેં ખ્યાલમેં ભવિષ્યકી ભી પર્યાય છદ્મસ્થકો ભી જાનનેમેં આતા હૈ. આહા..હા..! તો કેવલજ્ઞાનીકી બાત ક્યા કરના! આહા..! ઔર એક કેવલજ્ઞાનમેં તીન કાલ તીન લોક પ્રત્યક્ષ જાનતે હૈં, ઐસા હી પ્રભુ! તેરા સ્વભાવ હૈ. રાગ નહીં, પુણ્ય નહીં, નિમિત્ત ભી નહીં ઔર અલ્પજ્ઞપના ભી નહીં. આહા..હા..!

નિમિત્તકા લક્ષ્ય છોડ દે, રાગકા લક્ષ્ય છોડ દે, અલ્પજ્ઞ દશા હૈ ઉસકા લક્ષ્ય છોડ દે. આહા..હા..! અંદર સર્વજ્ઞ સ્વભાવ પડા હૈ, ભગવાન! ઉસકા લક્ષ્ય કર લે. આહા..હા..! ઈસકે બિના સમ્યગ્દર્શન હોતા નહીં ઔર ઈસકે બિના જન્મ-મરણકા અંત કભી આતા નહીં. આહા..હા..! વહ યહાં કહતે હૈં. ...

'જો આગે હોના હૈ ઉસ સબકો ભી પૂરા જાનતા હૈ. જ્ઞાનશક્તિ અદ્ભુત હૈ.' આખરી શબ્દ યહ આયા. આહા..હા..! ઈસ આત્મામેં જ્ઞાનશક્તિ કોઈ અદ્ભુત હૈ! દીપચંદજીને લિયા હૈ, દીપંચદજી-અનુભવપ્રકાશકે કર્તા. પ્રભુ! ક્યા તેરી બાત કહું? તેરે દર્શન ઔર જ્ઞાન એક સમયમેં જો હોતા હૈ, કેવલજ્ઞાન ઔર કેવલદર્શન. કેવલદર્શન, હૈ-ઈતના બસ (દેખતા હૈ). યહ આત્મા હૈ ઔર યહ ગુણ હૈ ઔર યહ પર્યાય હૈ, ઉસકા બિલકુલ ભેદ નહીં કરતે. કેવલદર્શનકા સ્વભાવ-હૈ-ઈતના હી જાને, બસ! ઉસકે સાથ જ્ઞાન હૈ, વહ તીન કાલકે દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાય, પર્યાયકે અવિભાગ પ્રતિચ્છેદ, સબકો ભિન્ન-ભિન્ન જાને. પ્રભુ! તેરી એક સમયકી પર્યાય ઐસી હૈ કિ હૈ ઈતના (દેખે). ઔર ઉસી સમયકી જ્ઞાનકી પર્યાય ઈતના જાને! યે કોઈ અદ્ભુત રસ હૈ! ઐસા પાઠ લિયા હૈ, દીપચંદજીને. પરમ અધ્યાત્મ, રાતકો નહીં નિકાલા થા? પર્યાયમેં.. ઉસમેં યહ હૈ. અધ્યાત્મ પંચ સંગ્રહમેં. આહા..હા..! ક્યા કહા? એક સમયકી પર્યાયમેં તીન કાલ તીન લોક જાનતે હૈં, પ્રત્યક્ષ જાનતે હૈં. વહ અપની પર્યાયકા સ્વભાવ હૈ. આહા..!

મુમુક્ષુ :- કેવલદર્શન..

ઉત્તર :- હાં, વહ કહના થા. આહા..હા..! એક સમયમેં કેવલદર્શન ઔર કેવલજ્ઞાન, દોનોં એક સમયમેં ભગવાનકે પાસ હૈ. દર્શનકા સ્વભાવ-હૈ-... યહ જીવ હૈ ઔર યહ જીવ હૈ, ઐસા ભેદ ભી વહાં નહીં. કેવલદર્શન. આહા..હા..! કેવલદર્શનમેં ભેદ નહીં હૈ કિ યહ જીવ હૈ ઔર યહ ભગવાન હૈ. મેરેમેં યહ ગુણ હૈ, પર્યાય હૈ, ઐસા ભેદ બિલકુલ નહીં હૈ. કેવલદર્શન ભેદ નહીં માનતા, ભેદ માનતા નહીં. હૈ, બસ. ઉસી સમય કેવલજ્ઞાનકી પર્યાય, જિસ સમય દર્શનકી પર્યાય ભેદરહિત જાનતી હૈ, ઉસી સમય જ્ઞાનકી એક સમયકી પર્યાય ભેદ કર-કરકે (જાનતી હૈ). એક-એક દ્રવ્ય ભિન્ન, દ્રવ્યકા ગુણ ભિન્ન, ગુણકી પર્યાય ભિન્ન, પર્યાયમેં અનંત અવિભાગપ્રતિચ્છેદ.

સબકો કેવલજ્ઞાનકી એક સમયકી પર્યાય, દર્શનકી પર્યાય ભેદ નહીં માને ઔર યહ પર્યાય (ભેદ) માને. પ્રભુ! યહ તો અદ્‌ભુત રસ હૈ! ઐસા લિખા હૈ. અદ્‌ભુત રસ લિખા હૈ. આહા..હા..! યહ દર્શન ઔર યહ જ્ઞાન, કિતના ફર્ક હૈ! યહ તો કોઈ ચૈતન્યકા અદ્‌ભુત રસ હૈ. અદ્‌ભુત રસ ડાલા હૈ. અધ્યાત્મ પંચ સંગ્રહમેં.

યહાં **'જ્ઞાનશક્તિ અદ્‌ભુત હૈ.'** બસ. ૪૧૩ પૂરા હુઆ.

કોઈ સ્વયં ચક્રવર્તી રાજા હોને પર ભી, અપને પાસ ઋદ્ધિકે ભંડાર ભરે હોને પર ભી, બાહર ભીખ માંગતા હો, વૈસે તું સ્વયં તીન લોકકા નાથ હોને પર ભી, તેરે પાસ અનંત ગુણરૂપ ઋદ્ધિકે ભંડાર ભરે હોને પર ભી, 'પર પદાર્થ મુઝે કુછ જ્ઞાન દેના, મુઝે સુખ દેના' ઈસ પ્રકાર ભીખ માંગતા રહતા હૈ! 'મુઝે ધનમેંસે સુખ મિલ જાય, મુઝે શરીરમેંસે સુખ મિલ જાય, મુઝે શુભ કાર્યોમેંસે સુખ મિલ જાય, મુઝે શુભ પરિણામમેંસે સુખ મિલ જાય' ઈસ પ્રકાર તું ભીખ માંગતા રહતા હૈ! પરંતુ બાહરસે કુછ નહીં મિલતા. ગહરાઈસે જ્ઞાયકપનેકા અભ્યાસ કિયા જાય તો અંતરસે હી સબ કુછ મિલતા હૈ. જૈસે ભોંયરેમેં જાકર યોગ્ય કુંજી દ્વારા તિજોરીકા તાલા ખોલા જાયે તો નિધાન પ્રાપ્ત હોં ઔર દારિદ્ર દૂર હો જાયે, ઉસી પ્રકાર ગહરાઈમેં જાકર જ્ઞાયકકે અભ્યાસરૂપ કુંજીસે ભ્રાંતિરૂપ તાલા ખોલ દિયા જાયે તો અનંત ગુણરૂપ નિધાન પ્રાપ્ત હોં ઔર ભિક્ષુકવૃત્તિ મિટ જાયે. ૪૧૪.

૪૧૪. 'કોઈ સ્વયં ચક્રવર્તી રાજા હોને પર ભી,...' **'સ્વયં ચક્રવર્તી રાજા હોને પર ભી, અપને પાસ ઋદ્ધિકે ભંડાર ભરે હોને પર ભી,...'** આહાહા..! ભંડાર ભરા હૈ ચક્રવર્તીકિ પાસ. નૌ નિધાન. એક-એક નિધાનકા દેવ સ્વામી હૈ. ઐસા ભંડાર. વહ **'બાહર ભીખ માંગતા હો,...'** આહા..હા..! ઐસા જો ચક્રવર્તી રાજા, જિસકે પાસ ભંડારકા પાર નહીં, વહ ભીખ માંગે.

'વૈસે તૂ સ્વયં તીન લોકકા નાથ...' ચક્રવર્તી, યહાં **'સ્વયં તીન લોકકા નાથ હોને પર ભી, તેરે પાસ અનંત ગુણરૂપ ઋદ્ધિકે ભંડાર ભરે હોને પર ભી...'** આહા..હા..! **'તેરે પાસ અનંત ગુણરૂપ ઋદ્ધિકે ભંડાર ભરે હોને પર ભી 'પર પદાર્થ મુઝે કુછ જ્ઞાન દેના,'** પર પદાર્થ મુઝે કુછ જ્ઞાન દે. પરંતુ જ્ઞાનભંડાર યહાં ભરા હૈ ન. ભીખા માંગતા હૈ બાહર. આહા..હા..! હૈ? આહા..! **'પર પદાર્થ મુઝે કુછ જ્ઞાન દેના,...'** ગુરુ મુઝે કુછ દે દેગા, દેવ દે દેગા. આહા..હા..! ક્યા દે? પ્રભુ! તેરેમેં હૈ. ભંડારકા પાર નહીં હૈ. આહા..હા..! **'મુઝે સુખ દેના'**, **'પર પદાર્થ**

મુઝે કુછ જ્ઞાન દેના,' ઔર મુઝે સુખ દો. મુઝે સુખકા સાધન દો. લક્ષ્મી, ઈજ્જત-કીર્તિ... ભીખ માંગતા હૈ, ભિખારી હૈ. ચક્રવર્તી રાજા હોકર ભીખ માંગતા હૈ, અનંત ભંડાર યહાં ભરા હૈ. અનંત જ્ઞાન, અનંત શાંતિ, અનંત આનંદ, અનંત વીર્ય ભરા હૈ. ચક્રવર્તી રાજાસે ભી અનંતગુની ઋદ્ધિ તેરેમેં હૈ. ઔર ભીખ માંગતા હૈ, મુઝે જ્ઞાન દો, મુઝે સુખ દો. યહાં જ્ઞાનકા ભંડાર હૈ ન! આનંદકા સાગર હૈ ન પ્રભુ! આહા..હા..!

'**સ્વયં તીન લોકકા નાથ હોને પર ભી, તેરે પાસ અનંત ગુણરૂપ ઋદ્ધિકે ભંડાર ભરે હોને પર ભી...**' પરપદાર્થ મુઝે કુછ જ્ઞાન દો, જ્ઞાન દો, જ્ઞાન દો. અરે..! જ્ઞાનકા તો ભંડાર હૈ ન, ભગવાન! આહા..હા..! '**મુઝે સુખ દેના,**' મુઝે કુછ અનુકૂલતા હો, અનુકૂલ કરો, અનુકૂલ દો. આહા..હા..! '**ઈસ પ્રકાર ભીખ માંગતા રહતા હૈ!**' આહા..હા..! બરાબર હૈ? શાંતિભાઈ! યહાં તો બહુત ભરા હૈ, પરંતુ ... ઐસા હો તો ઠીક, આહા..હા..! અપનેકો નિવૃત્તિ મિલે. ભિખારી! પરમેં ક્યા માંગતા હૈ? વહ કહાં ... આહા..હા..! ... ઈસકા પુત્ર અમેરિકા જાકર આયા. ચંદુભાઈ ડોક્ટર. ઉનકે ભાઈ હૈ. ... અબ નિવૃત્તિ લે તો હરકત નહીં. ઐસી બાતેં. ... આહા..હા..! જુદા હોકર અમેરિકા ચલા ગયા. વહાં કમાયેગા.

યહાં યહ કહા, '**મુઝે ધનમેંસે સુખ મિલ જાય,...**' હૈ? '**મુઝે ધનમેંસે સુખ મિલ જાય, મુઝે શરીરમેંસે સુખ મિલ જાય,...**' આહા..હા..! હિરનકી નાભિમેં કસ્તૂરી હૈ, પરંતુ વહ કસ્તૂરીકી ગંધ પૂરે વનમેં ઢૂંઢને જાતા હૈ. વૈસે ભગવાન આત્માકે અંદર જ્ઞાન ઔર આનંદ (ભરા હૈ). વહ બાહર ઢૂંઢને જાતા હૈ, (માનો) બાહરસે જ્ઞાન ઔર આનંદ આતા હો! આહા..હા..! હિરન જૈસા હૈ, ભિખારી હૈ. આહા..હા..! હૈ? '**મુઝે શરીરમેંસે સુખ મિલ જાય, મુઝે શુભ કાર્યોંમેંસે સુખ મિલ જાય,...**' હૈ? શુભ કાર્ય કરેંગે તો અનુકૂલતા (મિલે), દૂસરોંકો પૈસે દે, ગરીબોંકો આહાર દે, પાની દે, ઔષધ દે. રહનેકા સ્થાન બના દે. આહા..હા..! '**શુભ કાર્યોંમેંસે સુખ મિલ જાય,...**' ઐસા અજ્ઞાની માનતે હૈં. આહા..! તો ક્યા વહ નહીં કરના? લેકિન કરે કૌન? વહ બનનેકે સમય બનેગા હી. આહા..હા..! જિસ ક્ષણ પરમાણુકી પર્યાય હોનેવાલી હૈ, બનેગી. તું કર તો બનેગી, ન કરે તો નહીં બને ઐસા હૈ નહીં. આહા..હા..!

'**મુઝે શુભ પરિણામમેંસે સુખ મિલ જાય,...**' કિતને શબ્દ લિયે હૈં, દેખો! '**મુઝે શુભ કાર્યોંમેંસે સુખ મિલ જાય, મુઝે શુભ પરિણામોંમેંસે સુખ મિલ જાય,...**' બાહરકે કાર્ય કરે ઉસમેંસે ઔર અંદર શુભ પરિણામ. ઉસમેંસે સુખ મિલેગા. .. શુભ પરિણામ

તો દુઃખ હૈ. આહા..હા..! શુભભાવ તો દુઃખ હૈ. ભગવાન આનંદસે ઊલટી દશા હૈ. સમયસારમેં ભગવાન કુંદકુંદાચાર્યને તો કહા કિ શુભભાવ તો વિષકુંભ હૈ. ઝહરા ઘડા હૈ. ઐસે લિયા હૈ. આહા..! સમયસાર, મોક્ષ અધિકાર. આહા..હા..! યહાં કહે કિ શુભભાવ મૈં કરું તો કુછ તો મિલેગા ન. મિલેગા કુછ નહીં, મિથ્યાત્વ મિલા હૈ. આહા..હા..! શુભભાવસે મુઝે કુછ તો મિલેગા. મુઝે જ્ઞાન દેના, મુઝે સુખ દેના. ભીખ માંગતા હૈ. '**મુઝે ધનમેંસે સુખ મિલ જાય, મુઝે શરીરમેંસે સુખ મિલ જાય, મુઝે શુભ કાર્યોમેંસે સુખ મિલ જાય, મુઝે શુભ પરિણામમેંસે સુખ મિલ જાય' ઈસ પ્રકાર તું ભીખ માંગતા રહતા હૈ.**' આહા..હા..!

'**પરંતુ બાહરસે કુછ નહીં મિલતા.**' બાહર તો કુછ હૈ નહીં. જ્ઞાન ભી યહાં પડા હૈ, સુખ ભી યહાં પડા હૈ, અંદરમેં હૈ. અંદરમેં દૃષ્ટિ કરનેસે જ્ઞાન ઔર સુખ મિલતા હૈ. બાહરમેં દૃષ્ટિ કરનેસે સુખ ઔર જ્ઞાન નહીં મિલતા. આહા..હા..! હૈ? '**પરંતુ બાહરસે કુછ નહીં મિલતા. ગહરાઈસે જ્ઞાયકપનેકા અભ્યાસ કિયા જાય...**' આહા..હા..! ગહરાઈસે જ્ઞાયકપનેકા (અભ્યાસ). મૈં જાનનસ્વરૂપ હું, મૈં જાનનસ્વરૂપ હું, '**ઐસા જ્ઞાયકપનેકા અભ્યાસ કિયા જાય તો અંતરસે હી સબ કુછ મિલતા હૈ.**' તો અંતરમેંસે સબ કુછ મિલતા હૈ. અંદરમેં સબ ભરા હૈ. જ્ઞાન ભરા હૈ, આનંદ ભરા હૈ, શાંતિ ભરી હૈ, વીર્ય ભરા હૈ. આહા..હા..! સ્વચ્છતા ભરી હૈ, પૂર્ણતા પ્રભુતા ભરી હૈ, પરમેશ્વરતા ભરી હૈ. આહા..હા..! તેરેમેં ક્યા (નહીં હૈ)? પ્રભુ મેરે તું કિસ બાતે અધૂરા? આહા..હા..! કિસ બાતસે તું અધૂરા હૈ? પ્રભુ મેરે તું સબ બાતે પૂરા. પરકી આશ કહાં પ્રતીમ...

પ્રભુ મેરે તું સબ બાતે પૂરા, પ્રભુ મેરે તું સબ બાતે પૂરા,
પરકી આશ કહાં કરે પ્રીતમ, કિસ બાતસે તું અધૂરા?

પ્રભુ! તું કિસ બાતસે અધૂરા હૈ? આહા..હા..! દિખે નહીં. અંદર દેખનેવાલા દિખે નહીં. પરંતુ દેખનેવાલા દિખતા નહીં, ઐસા નિર્ણય કિસને કિયા? કિસકી સત્તામેં નિર્ણય હુઆ? મૈં દિખતા નહીં હું, ઐસા નિર્ણય કૌનસી સત્તામેં કિયા? વહ તો અપની સત્તામેં નિર્ણય હુઆ. પરકી સત્તામેં જ્ઞાનકા નિર્ણય હોતા નહીં. આહા..હા..!

'**ગહરાઈસે જ્ઞાયકપનેકા અભ્યાસ કિયા જાય...**' મૈં જ્ઞાયક.. જ્ઞાયક.. જાનનશરીર. જ્ઞાન-જાનનશરીર મેરી ચીજ હૈ. યહ શરીર નહીં. જ્ઞાયકસ્વરૂપ યહી મેરા શરીર હૈ. યહ મેરી ચીજ હૈ. જ્ઞાયકસ્વરૂપકા ગહરાઈસે નામ ગંભીરતાસે. આહા..હા..! '**જ્ઞાયકપનેકા અભ્યાસ કિયા જાય તો અંતરસે હી સબ કુછ મિલતા હૈ.**' આહા..! '**જૈસે ભોંયરેમેં જાકર યોગ્ય કુંજી દ્વારા...**' અબ, ... '**યોગ્ય કુંજી દ્વારા...**' ઉસકે યોગ્ય જો કુંજી

ચાહિયે. ... '**તિજોરીકા તાલા ખોલા જાય...**' તિજોરીકા તાલા ખુલ જાયે '**તો નિધાન પ્રાપ્ત હોં...**' ભોંયરેમેં નિધાન ભરા હૈ. આહા..હા..!

શ્વેતાંબરમેં વસ્તુપાલ-તેજપાલકી એક બાત આતી હૈ. શ્વેતાંબરમેં. પૈસે બહુત થે. યાત્રાકે લિયે નિકલના થા. પૈસે બહુત થે, કહાં ગાડના? ઉસ વક્ત ક્રોડો રૂપયા ચાંદિકા. તો અપને ... ખાલી જગહ હોતી હૈ, ઉસમેં ગાડનેકો ગયે. જહાં ખોદના શુરૂ કિયા તો વહાં ચરુ નિકલે. ખોદકર ગાડને ગયે, ઉસમેંસે ચરુ નિકલે. આહા..હા..! ઉસકી સ્ત્રી કહતી હૈ કિ, કિતના ગાડતે હો? તુમ્હારે કદમ-કદમ પર નિધાન ભરા હૈ ન! ગાડના હૈ? ખર્ચ કરો. યહાં ભગવાન કહતે હૈં, ક્ષણ-ક્ષણમેં ભંડાર ભરા હૈ ન! આહા..હા..! વિશ્વાસ અંતરમેં આના, પરકા વિશ્વાસ છોડકર.. આહા..!

'**જૈસે ભોંયરેમેં જાકર યોગ્ય કુંજી દ્વારા તિજોરીકા તાલા ખોલા જાયે તો નિધાન પ્રાપ્ત હોં ઔર દારિદ્ર દૂર હો જાયે, ઉસી પ્રકાર ગહરાઈમેં જાકર...**' જ્ઞાયકભાવ-અંતર જાનન-જાનન સ્વભાવ, ઉસ જ્ઞાયકભાવમેં ગહરાઈમેં, દ્રવ્ય સ્વભાવમેં ગહરાઈમેં જા. આહા..હા..! ઊંડે કહતે હૈં? ગહરાઈ. '**ગહરાઈમેં જાકર જ્ઞાયકકે અભ્યાસરૂપ કુંજીસે...**' આહા..હા..! '**ભ્રાંતિરૂપ તાલા ખોલ દિયા જાયે...**' આહા..હા..! રાગસે લાભ હૈ, પુણ્યસે લાભ હો, પરસે સુખ હો, ઐસી ભ્રાંતિકા તાલા ખુલ જાયે.. આહા..હા..! '**તો અનંત ગુણરૂપ નિધાન પ્રાપ્ત હોં...**' અનંત ગુણરૂપ નિધાન અંદર ભરા હૈ, વહ નિધાન પ્રાપ્ત હો. '**ભિક્ષુકવૃત્તિ મિટ જાયે.**' આહા..હા..! ભિક્ષુકવૃત્તિ મિટ જાયે. યહાં અંદરમેં સબ હૈ. બાહરમેં કહીં નહીં હૈ. પૈસેસે, લક્ષ્મીસે, ઇજ્જતસે, અરે..! પરમેશ્વરસે ભી યહાં કુછ નહીં મિલતા. પરમેશ્વર ભી પરપદાર્થ હૈ. પરસન્મુખ ઔર પરકે સમીપ જાયે તો રાગ-દ્વેષ હોતા હૈ. આહા..! સ્વસન્મુખ ઔર સ્વ સમીપ જાયે તો અંદર અરાગી દશા પ્રગટ હોતી હૈ. વહાં સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન પ્રગટ હોતા હૈ. આહા..હા..! '**ભિક્ષુકવૃત્તિ મિટ જાયે.**' ૪૧૪ પૂરા હુઆ.

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા વદ-૫, સોમવાર, તા. ૨૯-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૪૧૬, ૪૧૭. પ્રવચન નં. ૪૬

ભવભ્રમણ ચલતા રહે ઐસે ભાવમેં યહ ભવ વ્યતીત હોને દેના યોગ્ય નહીં હૈ. ભવકે અભાવકા પ્રયત્ન કરનેકે લિયે યહ ભવ હૈ. ભવભ્રમણ કિતને દુઃખોંસે ભરા હૈ ઉસકા ગંભીરતાસે વિચાર તો કર! નરકકે ભયંકર દુઃખોંમેં એક ક્ષણ નિકલના ભી અસહ્ય લગતા હૈ વહાં સાગરોપમ કાલકી આયુ કૈસે કટી હોગી? નરકકે દુઃખ સુને જાયેં ઐસે નહીં હૈ. પૈરમેં કાંટા લગને જિતના દુઃખ ભી તુઝસે સહા નહીં જાતા, તો ફિર જિસકે ગર્ભમેં ઉસસે અનંતાનંતગુને દુઃખ પડે હૈં ઐસે મિથ્યાત્વકો છોડનેકા ઉદ્યમ તૂ ક્યોં નહીં કરતા? ગફલતમેં ક્યોં રહતા હૈ? ઐસા ઉત્તમ યોગ પુનઃ કબ મિલેગા? તૂ મિથ્યાત્વ છોડનેકે લિયે જી-જાનસે પ્રયત્ન કર, અર્થાત્ સાતા-અસાતાસે ભિન્ન તથા આકુલતામય શુભાશુભ ભાવોંસે ભી ભિન્ન ઐસે નિરાકુલ જ્ઞાયકસ્વભાવકો અનુભવનેકા પ્રબલ પુરુષાર્થ કર. યહી ઈસ ભવમેં કરને યોગ્ય હૈ. ૪૧૬.

વચનામૃત-૪૧૬. ૪૧૫ ચલ ગયા હૈ. '**ભવભ્રમણ ચલતા રહે ઐસે ભાવમેં...**' અર્થાત્ મિથ્યાત્વમેં '**યહ ભવ વ્યતીત હોને દેના યોગ્ય નહીં હૈ.**' ક્યા કહતે હૈં? '**ભવભ્રમણ ચલતા રહે...**' ચાર ગતિ. એકકે બાદ, એકકે બાદ. '**ઐસે ભાવમેં...**' અર્થાત્ મિથ્યાત્વમેં. આયેગા. મિથ્યાત્વ એક ઐસી પાપકી ચીજ હૈ કિ જિસમેં નરક ઔર નિગોદકે ભવ ઉસકે ગર્ભમેં-મિથ્યાત્વમેં પડે હૈં. આહા..હા..! ઉસમેં હૈ. મિથ્યાત્વમેં અનંત ભવ પડે હૈં. મિથ્યાત્વ કિસકો કહના, યહ લોગોંકો વિચારમેં (નહીં આતી). બાહ્ય ક્રિયાકાંડમેં ભવ વ્યતીત કરતે હૈં.

યહાં કહતે હૈં, '**ભવભ્રમણ ચલતા રહે...**' અરેરે..! '**ઐસે ભાવમેં...**' રાગકી એકતા ઔર પરદ્રવ્યકી એકતા, ઐસા જો મિથ્યાત્વભાવ. અથવા પર્યાયમૂઢ પરસમયા. ઐસા પ્રવચનસારમેં પાઠ હૈ. પર્યાયમૂઢા પરસમયા. દૂસરી ચીજ તો નહીં, એક ઓર રહી, પરંતુ અપને આત્મામેં જો પર્યાય-અવસ્થા હૈ, ઉસ અવસ્થામેં જિસકી રુચિ, ઔર અનાદિસે પરિભ્રમણ હૈ, વહ મિથ્યાદૃષ્ટિ પરસમય હૈ. આહા..હા..! પ્રવચનસાર. દૂસરા જ્ઞેય અધિકાર. ઉસ જ્ઞેય અધિકારમેં યહ ગાથા કુંદકુંદાચાર્યકી હૈ. પ્રભુ! આહા..હા..!

જો અંદરમેં અનાદિ.... પર ચીજ હૈ વહ તો દૂર રહી, ઉસકે સાથ તેરા સંબંધ નહીં હૈ. શરીર, વાણી, કર્મ, સ્ત્રી, કુટુંબ, પરિવાર, અરે..! દેવ-ગુરુ ઔર શાસ્ત્ર, વહ તો પરપદાર્થ હૈ. ઉસકે સાથ તો તેરા કોઈ સંબંધ હૈ નહીં. ઔર ઉસકે સંબંધસે જન્મ-મરણ કભી મિટતા નહીં.

યહાં તો ઉસસે વિશેષ લેના હૈ. '**ભવભ્રમણ ચલતા રહે ઐસે ભાવમેં...**' પર્યાયબુદ્ધિ. આહા..હા..! ત્રિકાલી દ્રવ્ય ધ્રુવ ભાવ, ઉસમેં જો એક સમયકી પર્યાય હૈ. કભી સામાન્ય, વિશેષ બિના હોતા નહીં. સામાન્ય ઔર વિશેષ તો અનાદિઅનંત વસ્તુકા સ્વરૂપ હૈ. સિદ્ધ ભી સામાન્ય ઔર વિશેષ હૈ. સિદ્ધકી પર્યાય વિશેષ હૈ ઔર ઉસકા દ્રવ્ય હૈ વહ સામાન્ય હૈ. આહા..! પરંતુ યહાં કહતે હૈં, પ્રવચનસાર, જ્ઞેય અધિકાર. પરસમયા. પર્યાયમૂઢા પરસમયા. જો કોઈ અપના ત્રિકાલી આનંદમૂર્તિ પ્રભુ ધ્રુવ અનંત-અનંત ગુણકા સાગર, ઉસકી દૃષ્ટિ ન કરકે એક સમયકી પર્યાય પર બુદ્ધિ હૈ,.. આહા..હા..! વહ ભવભ્રમણકા કારણ હૈ. ગજબ બાત હૈ!

ભગવાન, તીર્થંકર ઔર દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્ર તો પર રહ ગયે. ઉન પર લક્ષ્ય કરનેસે તો રાગ હી હોતા હૈ. યહાં તો અપની પર્યાય પર લક્ષ્ય કરનેસે, પૂરી ત્રિકાલી ચીજકા અનાદર હોતા હૈ. સમજમેં આયા? આહા..! ભવભ્રમણ ચલતા રહે ઐસા ભાવ યાની પર્યાયબુદ્ધિ. ફિર ઉસકે ચાહે જિતને પ્રકાર (હોં). આહા..હા..! '**યહ ભવ વ્યતીત હોને દેના યોગ્ય નહીં હૈ.**' આહા..હા..! '**ભવકે અભાવકા પ્રયત્ન કરનેકે લિયે યહ ભવ હૈ.**' આહા..!

મુમુક્ષુ :- અભાવ કરનેકે લિયે હી યહ ભવ મિલા હૈ.

ઉત્તર :- યહ ભવ ઉસકે લિયે હૈ.

'**ભવકે અભાવકા પ્રયત્ન કરનેકે લિયે યહ ભવ હૈ.**' યહ ભવ કોઈ વ્યાપાર-ધંધા યા ઐસા-વૈસા કરનેકે લિયે (નહીં હૈ). ઉસકે લિયે તો પૂરી દુનિયા અજ્ઞાનીને કી હૈ. માન્યતા, હાં! કુછ કર નહીં સકતા. 'મૈં ધંધા કરતા હૂં, મૈં કુટુંબકો પાલતા હૂં, પૈસેકા બ્યાજ પૈદા કરતા હૂં.' દો-પાંચ ક્રોડ હો તો ... ન કરે. પાંચ-પચીસ અચ્છે લોગ તૈયાર કરે. પાંચ-પાંચ લાખ રૂપયા દેકર ધંધા કરવાયે. પાંચ લાખ દે ઉસમેં આધા હિસ્સા. ઔર પાંચ લાખકા બ્યાજ ભી સ્વયં લે. ઐસા સબ આપકા સુના હૈ. આપકા યાની દુનિયાકા.

એક સેઠ થા. બહુત ક્રોડપતિ. એકકો પાંચ લાખ, દો લાખ દેકર દુકાન ચલાયે. ઔર દુકાનમેં આધા હિસ્સા. ઔર મહિનેકા બ્યાજ (લે). ઉન દિનોંમેં તો આઠ આના, દસ આના બ્યાજ થા. અભી ડેઢ રૂપયા હો ગયા. બ્યાજ લેના, આધા મુનાફા લેના

ઔર હર મહિને જાંચ કરને જાના. યે ખા તો નહીં જાતા? આહા..હા..! ઈસકે લિયે ભવ હૈ?

'ભવકે અભાવકા પ્રયત્ન કરનેકે લિયે યહ ભવ હૈ.' આહા..હા..! **'ભવભ્રમણ કિતને દુઃખોંસે ભરા હૈ...'** ભવભ્રમણ. આહા..! **'કિતને દુઃખોંસે ભરા હૈ ઉસકા ગંભીરતાસે વિચાર તો કર!'** આહા..હા..! ઉપર-ઉપરસે નહીં, પરંતુ ગહરાઈસે વિચાર કર. અનંત.. અનંત.. અનંત.. અનંત.. નરકકે અનંત, નિગોદકે અનંત, તિર્યંચકે અનંત.. આહા..હા..! ઐસે અનંતાનંત ભવ. અકેલે દુઃખકા મૂલ હૈ. આહા..! વાદિરાજ કહતે હૈં, સ્તોત્ર બનાયા હૈ ન? વાદિરાજને. રાજાને એક કમરેમેં વાદિરાજકો બંદ કર દિયા થા. ૪૭ (તાલોંમેં). સબકો ૪૮ તાલે લગાયે. વાદિરાજ.

મુમુક્ષુ :- માનતુંગ આચાર્ય.

ઉત્તર :- માનતુંગ આચાર્ય, વહ ભક્તામર. ભક્તામર (બનાયા). યે તો વાદિરાજ. ઉનકો તો કોઢ હુઆ થા ન? વાદિરાજકો કોઢ થા. લેકિન ભક્તામર સ્તુતિ કરતે-કરતે તાલે ટૂટ ગયે, વહ બાત નિમિત્તસે હૈ. ભક્તામરસે તાલે ટૂટ જાયે, એક દ્રવ્યકે કારણ પરદ્રવ્યકી પર્યાય હો જાયે, ઐસી બાત હૈ નહીં. પરંતુ બન ગયા, બનનેકી પર્યાય થી તો. આહા..હા..! ભક્તામર.

વાદિરાજ (મુનિકો) તો પૂરે શરીરમેં કોઢ થા. બાદમેં એક શ્રાવક થા, વહ રાજાકે પાસ ગયા. રાજાએ ઉસ શ્રાવકકો ઐસા કહા કિ, તેરે ગુરુ તો કોઢી હૈ. ઈસને કહા, સાહબ! મેરે ગુરુ કોઢી નહીં હૈ. કોઢી તો થે. પરંતુ કોઢી નહીં હૈ ઐસા શ્રાવકને કહા. બાદમેં વાદિરાજકે પાસ આયા. પ્રભુ! મૈંને રાજાકો ઐસા કહા હૈ કિ મેરે કોઢ નહીં હૈ. કોઢ તો હૈ. પરેશાન મત હો, ભાઈ! પ્રભુકા શાસન હૈ, સબ અચ્છા હોગા. ઐસા કહકર વાદિરાજને સ્તુતિકા પ્રારંભ કિયા હૈ. ભક્તામર અલગ. સ્તુતિ કરતે-કરતે કોઢ મિટ ગયા. ફિર ભી થોડા કોઢ રખા. કોઢ થા, વહ બાત ભી જૂઠી નહીં થી, ઈતના કહનેકો થોડા રખા. સ્તુતિ કરતે-કરતે બાદમેં કહતે હૈં, અરે..! પ્રભુ! કોઢ તો ઠીક, વહ તો સનતકુમાર ચક્રવર્તી, છઃ ખંડકા ધની, તદ્ભવ મોક્ષગામી, ઉસકો ૭૦૦ વર્ષ ગલત કોઢ રહા. અંગૂલી ગલને લગે. આહા..હા..! મુનિરાજ! શરીરકી ક્રિયા હૈ, શરીરમેં હોતી હૈ. આત્મા આત્માકે કારણ ભિન્ન હૈ. આહા..હા..!

વાદિરાજ ઐસા કહતે થે, પ્રભુ! મૈં ભૂતકાલકે દુઃખ યાદ કરતા હૂં, મૈં દુઃખકો સ્મરણ કરતા હૂં,.. યહાં કહા ન? **'ભવભ્રમણ કિતને દુઃખોંસે ભરા હૈ...'** આહા..હા..! ઉસકા વિચાર ભી કિયા હૈ? અરે..! પ્રભુ! તૂ કહાં રહા? યહ કહતે હૈં. વાદિરાજ તો કહતે હૈં કિ મૈં ભૂતકાલકે મેરે દુઃખકો યાદ કરતાં હૂં પ્રહાર હોતા હૈ. છાતીમેં

પ્રહાર હોતા હૈ. અરરર..!

વહ યહાં કહતે હૈં, '**ભવભ્રમણ કિતને દુઃખોંસે ભરા હૈ ઉસકા ગંભીરતાસે વિચાર તો કર! નરકકે ભયંકર દુઃખોંમેં એક ક્ષણ નિકલના ભી...**' આહા..હા..! નરકકે અંદર, બાપૂ! પ્રભુ! તુને વિચાર કિયા નહીં. ભગવાન તો ઐસા કહતે હૈં, એક ક્ષણ નરકમેં નિકલના... આહા..હા..! વહ અસહ્ય લગતા હૈ. '**ભયંકર દુઃખોંમેં એક ક્ષણ નિકલના ભી અસહ્ય લગતા હૈ.**' આહા..હા..! શાસ્ત્ર તો વહાં તક કહતા હૈ કિ પહલી નર્કમેં ઉષ્ણ વેદના ઈતની હૈ કિ એક લાખ મનકા લોહેકા ગોલા વહાં રખે તો ઉસકી ઉષ્ણતાસે ગલ જાયે. જૈસે પારા હોતા હૈ ન? પારા. પારા હોતા હૈ ન? ઐસા હો જાયે. ઐસી એક-એક ક્ષણમેં તુને ૩૩ સાગર નરકમેં નિકાલે. પહલી નરકમેં એક સાગર, દૂસરીમેં તીન, ફિર સાત. આહા..હા..! પ્રભુ! તૂને ભવભ્રમણકે અભાવકે લિયે યહ ભવ, ઉસકા પ્રયત્ન તૂન નહીં કિયા. ઉસકા પ્રયત્ન તૂને કિયા નહીં. આહા..હા..! હૈ?

'**નરકકે ભયંકર દુઃખોંમેં એક ક્ષણ નિકલના ભી અસહ્ય લગતા હૈ વહાં સાગરોપમ કાલકી આયુ કૈસે કટી હોગી?**' આહા..હા..! એક ક્ષણકે દુઃખકા અસહ્ય વેદન. ભગવાન તો રત્નકરંડ શ્રાવકાચારમેં કહતે હૈં, નરકકા એક ક્ષણકા દુઃખ ક્રોડ જીભસે ઔર ક્રોડ ભવમેં કહ સકે નહીં, ઉતના દુઃખ હૈ. વિચાર કબ કિયા હૈ? અરે..! યહ ભવભ્રમણ. નરક ઔર નિગોદમેં જાના હોગા. યહ ભવ તો ભવરહિત હોનેકે લિયે હૈ, ઉસકી જગહ તૂને યે ક્યા કિયા? ભવભ્રમણકા ભાવકા સેવન કિયા. વહ યહાં કહતે હૈં.

'**નરકકે દુઃખ સુને જાયેં ઐસે નહીં હૈ.**' આહા..હા..! હૈ? નરકકે દુઃખ સુને જાયે નહીં, ઐસી બાત હૈ. વહાં અનંત કાલ વ્યતીત કિયા હૈ, ભાઈ! તૂ ભૂલ ગયા. અબ તક અનંત.. અનંત.. અનંત.. અનંત.. ભૂતકાલ અનંત.. નરકમેં અનંત કાલ વ્યતીત કિયા. શાસ્ત્ર પાઠ તો ઐસા કહતા હૈ કિ અનંત કાલકે બાદ એક બાર મનુષ્ય ભવ મિલતા હૈ, તો ભી અનંત-અનંત બાર મિલા હૈ. ઔર ઉસસે અસંખ્યગુના અનંત ભવ નરકકે કિયે. મનુષ્યભવકી જો સંખ્યા અનંત ભવ હૈ અથવા અનંત કાલકે બાદ એક કાલ મિલે, ઐસે અનંત ભવ મિલે. ઉસસે અનંતગુના નરકકે ભવ અસંખ્યગુના અનંત. એક મનુષ્યકા ભવ, અસંખ્ય નારકીકે. એક મનુષ્યકા ભવ, અસંખ્ય નારકીકે. ઐસા ભગવાન કહતે હૈં. આહા..હા..! મનુષ્યકી સંખ્યા જો અનંત હૈ, ઉસસે અસંખ્યાત ગુના અનંત (ભવ) નરકમેં રહા તૂ. તૂન વિચાર ભી નહીં કિયા હૈ, પ્રભુ! ઐસા કહતે હૈં. આહા..હા..! ઉસસે અસંખ્યગુના અનંત ભવ સ્વર્ગકે ભી કિયે. શુભભાવ બહુત કિયા તો નરકકી સંખ્યાસે દેવકી સંખ્યાકે ભવ અસંખ્યગુના, નારકીકે ભવસે

અસંખ્યગુના અનંત દેવકે ભવ (કિયે). વહાંસે મરકર નિકલકર તિર્યંચ પશુમેં જાયે. ઔર નિગોદકે એવં તિર્યંચકે ભવ તો અનંત-અનંત કિયે. આહા..હા..! યહાં એક ક્ષણ જ્યાદા ગરમી લગે તો... આહા..! ઈસસે તો અનંતગુના ગરમી પહલી નરકમેં હૈ. ઔર અનંતગુના ઠંડી સાતવીં નરકમેં હૈ.

તો કહતે હૈં, **'નરકકે દુઃખ સુને જાયે ઐસે નહીં હૈ.'** મિથ્યાત્વકા જોર દેતે હૈં. મિથ્યાત્વમેં અનંત ભવ કરનેકી તાકત હૈ. ઈસલિયે મિથ્યાત્વકા કિસી ભી પ્રકારસે ત્યાગ કર. વહ આતા હૈ, અભી આયેગા. **'પૈરમેં કાંટા લગને જિતના દુઃખ ભી તુઝસે સહા નહીં જાતા,...'** પૈરમેં કાંટા લગને જિતના દુઃખ ભી તુઝસે સહા નહીં જાતા **'તો ફિર જિસકે ગર્ભમેં...'** ગર્ભમેં યાની શક્તિમેં. મિથ્યાત્વ. મિથ્યાશ્રદ્ધા વહ ચીજ હી કોઈ ઐસી હૈ. બહુત કઠિન બાત. આહા..હા..! શુભભાવ કરતે-કરતે ધર્મ હોગા. અશુભભાવમેં ભી મજા આતી હૈ. અનુકૂલ સામગ્રીમેં મુઝે ઠીક પડતા હૈ. પરંતુ સામગ્રી અનુકૂલ-પ્રતિકૂલ કોઈ હૈ હી નહીં. પરમાત્મા તો ઐસા કહતે હૈં કિ તેરા સ્વરૂપ જ્ઞાન ઔર સારી દુનિયા જ્ઞાનકા જ્ઞેય. જ્ઞેય-જાનને લાયક જ્ઞેય. ઉસમેં યહ ભગવાન અચ્છે, ઐસે દો ભાગ નહીં હૈ. જ્ઞેયકે દો ભાગ નહીં હૈ, ઐસા કહતે હૈં. આહા..હા..! ગજબ બાત હૈ! તેરા સ્વભાવ જ્ઞાન ઔર વહ સબ જ્ઞેય. જ્ઞેયમેં દો ભાગ મત કર. યહ ઈષ્ટ હૈ ઔર યહ અનિષ્ટ હૈ, ઐસે દો ભાગ મત કર. જાનને લાયક હૈ. તૂ જાનનેવાલા ભિન્ન હૈ. આહા..!

યહાં કહા, **'જિસકે ગર્ભમેં...'** યાની શક્તિમેં **'ઉસસે અનંતાનંતગુને દુઃખ પડે હૈં...'** નરકસે ભી અનંતાનંત દુઃખ નિગોદમેં પડા હૈ. **'ઐસે મિથ્યાત્વકો છોડનેકા ઉદ્યમ તૂ ક્યોં નહીં કરતા?'** આહા..હા..! હૈ? **'ઐસે મિથ્યાત્વકો છોડનેકા ઉદ્યમ તૂ ક્યોં નહીં કરતા?'** વિપરીત માન્યતા છોડનેકા ઉદ્યમ તો નહીં કરતા. વિપરીત માન્યતા કિસકો કહના, ઈસકી ભી તુઝે ખબર નહીં પડતી. આહા..હા..! એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂએ નહીં. આહા..હા..! ગજબ બાત હૈ! એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો ચૂંબે નહીં, છૂએ નહીં, સ્પર્શે નહીં. આહા..હા..! ઐસી ચીજમેં અનંતાનંત ભવ કિયે. મૈં પરકો કર સકતા હૂં. યહાં તો કહતે હૈં, તૂ શરીરકો છૂતા નહીં. ઔર શરીર મેરા હૈ ઐસા માના. તો સ્ત્રીકો છૂતા નહીં, સ્ત્રીકો મેરી માની. યે તૂને ક્યા કિયા? આહા..હા..! **'જિસકે ગર્ભમેં ઉસસે અનંતાનંતગુને દુઃખ પડે હૈં ઐસે મિથ્યાત્વકો છોડનેકા ઉદ્યમ તૂ ક્યોં નહીં કરતા?'** આહા..!

રાત્રિમેં બહનોંકે બીચ બોલે હોંગે, તો લિખ લિયા હૈ. બહિન બોલે. બહિનકી વાણી હૈ ન યહ! આહા..હા..! ઐસા ભગવાન! નરકકે એક ક્ષણકે દુઃખ સુને જાયે

નહીં. ઐસે અનંત-અનંત ભવ કરનેકા જિસમેં ગર્ભ યાની શક્તિ મિથ્યાત્વ-વિપરીત માન્યતામેં હૈ. વિપરીત માન્યતાકે સ્થૂલ અસંખ્ય પ્રકાર, સૂક્ષ્મ અનંત પ્રકાર હૈ. આહા..હા..! સમયસારમેં કહા હૈ ન? કિ પરકો મૈં જીવિત રખ સકતા હૂં, વહ મિથ્યાત્વ હૈ. પરકો મૈં માર સકતા હૂં, વહ મિથ્યાત્વ હૈ. આહા..હા..! પરકો મૈં બચા સકૂ, પર મુઝે બચા સકે, વહ મિથ્યાત્વ હૈ. વહ તો ઠીક હૈ, પરંતુ ઉસમેં ઐસા લિખા હૈ કિ મિથ્યાત્વકા યહ એક ભાગ હૈ. પૂરા મિથ્યાત્વ નહીં. સમજમેં આયા? વહાં ટીકામેં હૈ. મિથ્યાત્વકા એક ભાગ હૈ. પરકો જીવિત રખ સકતા હૂં, માર સકતા હૂં ઉસમેં પૂરા મિથ્યાત્વ આ ગયા, ઐસા હૈ નહીં. આહા..હા..! પાઠ હૈ, સમયસારમેં. આહા..હા..!

પર અનંત-અનંત ચીજોમેંસે પ્રત્યેકકો તૂને અપની માની હૈ. આહા..! ઔર યહાં તો કહતે હૈં, આહા..! તેરી ચીજકે સિવા દૂસરી ચીજકો તો તૂ છૂ સકતા નહીં ઔર યે તૂને ક્યા કિયા? મિથ્યાત્વકા અભિમાન. આહા..હા..! વહ ભી વહાં ઐસા કહા, મૈં સત્ય બોલ સકતા હૂં, શરીરસે બ્રહ્મચર્ય પાલ સકતા હૂં, વહ ભી મિથ્યાત્વ હૈ. આહા..હા..! ઔર વહ ભી મિથ્યાત્વકા એક ભાગ હૈ. સમજમેં આયા? મિથ્યાત્વકા એક અવયવ હૈ. પૂરા મિથ્યાત્વ નહીં. આહા..! પૂરા મિથ્યાત્વમેં તો અસંખ્ય ઔર અનંત પ્રકારકી વિપરીતતા પડી હૈ. આહા..હા..! જો કભી ઉસને ખ્યાલમેં, વિચારમેં લિયા હી નહીં. આહા..હા..! ઐસા સમયસાર શાસ્ત્રમેં પાઠ હૈ. પરકો મૈં જિંદા રખ સકતા હૂં, પરસે મૈં જિંદા રહ સકતા હૂં, પરકો મૈં સુખી કર સકતા હૂં, પરસે મૈં સુખી હોતા હૂં, પરકો મૈં દુઃખી કર સકતા હૂં, પરસે મૈં દુઃખી હોતા હૂં. યહ સબ મિથ્યાત્વભાવ હૈ. ફિર ભી વહાં ઐસા લિયા હૈ કિ યે તો મિથ્યાત્વકા એક અવયવ હૈ. આહા..હા..! સારા મિથ્યાત્વ નહીં-પૂરા મિથ્યાત્વ નહીં. આહા..હા..! યહ તો એક મિથ્યાત્વકા અવયવ હૈ.

જિસમેં અનંત ભવ પડે હૈં, ઐસી જો અનાદિકી મહા પર્યાયબુદ્ધિ-મિથ્યાત્વ બુદ્ધિ.. આહા..હા..! '**મિથ્યાત્વકો છોડનેકા તૂ ઉદ્યમ ક્યોં નહીં કરતા? ગફલતમેં ક્યોં રહતા હૈ?**' આહા..હા..! '**ઐસા ઉત્તમ યોગ પુનઃ કબ મિલેગા?**' ઐસા મનુષ્યપના, પંચેન્દ્રિયપના, નિરોગપના, લંબા આયુષ્ય, આર્યક્ષેત્ર, જૈનકુલમેં જન્મ, જૈન વાણી સુનનેકા યોગ.. આહા..! '**ઐસા ઉત્તમ યોગ પુનઃ...**' વાપસ '**કબ મિલેગા?**' આહા..હા..! યદિ યહ ભવ ગંવાયા તો પુનઃ કબ મિલેગા? પ્રભુ! આહાહા...! '**ઐસા ઉત્તમ યોગ પુનઃ કબ મિલેગા? તૂ મિથ્યાત્વ છોડનેકે લિયે...**' વિપરીત માન્યતા છોડનેકે લિયે '**જી-જાનસે પ્રયત્ન કર,...**' મરકર ભી પ્રયત્ન કર. આહા..! વહ આતા

હૈ ન? જઘન્ય અંતર્મુહૂર્તમેં મિથ્યાત્વકા નાશ હોતા હૈ, ઉત્કૃષ્ટ છઃ મહિનેમેં કર, ઐસા કહા હૈ. મરકર ભી કર, ઐસા પાઠ હૈ. અમૃતચંદ્રાચાર્ય, સમયસાર. મરકર ભી ઉદ્યમ કર. મરકરકા અર્થ? દુનિયાકી દરકાર છોડ દે. મરકર અર્થાત્ મૈં હૂં હી નહીં. પરકે સાથ મેરા કોઈ સંબંધ હૈ હી નહીં. ઐસે અંદર મરકર આત્માકા પ્રયત્ન કર. આહા..હા..! ફૂરસદ કબ મિલે? બચ્ચોંકો સંભાલના, સ્ત્રીકો સંભાલની.... મરકર, વહાં સમયસારમેં ઐસા પાઠ હૈ. મરકર ભી. મરકરકા અર્થ? ભલે જાન ચલી જાયે ઐસે કોઈ પ્રસંગ હો, પરંતુ મિથ્યાત્વકો છોડનેકા પ્રયત્ન કર. આહા..! દુનિયાકી દરકાર રહે નહીં, દુનિયા તેરા માને નહીં, દુનિયા પ્રતિકૂલ હો જાયે. ચાહે જો પ્રસંગ હો, પરંતુ મિથ્યાત્વ છોડનેકા પ્રયત્ન તૂ કર. આહા..હા..! સમજમેં આયા?

‘**તું મિથ્યાત્વ છોડનેકે લિયે જી-જાનસે...**’ આહા..હા..! મરણ પર્યંતકા પ્રયત્ન કર. ‘**અર્થાત્ સાતા-અસાતાસે ભિન્ન...**’ સાતા ઔર અસાતા જો હૈ, ઉસસે તો પ્રભુ ભિન્ન હૈ. આહા..હા..! સાતા-અસાતામેં રુક ગયા તો વસ્તુ પડી રહી. અભી અસાતા ટલે, બાદમેં સાતા હોગી તો મૈં ધર્મ કરુંગા. અનુકૂલ શરીર નિરોગ હો તો મૈં ધર્મ કરુંગા. અભી પ્રતિકૂલ હૈ, મુજસે હોતા નહીં. અરે..! ઐસા તો અનંત બાર શુભભાવ કિયા. ‘**સાતા-અસાતાસે ભિન્ન...**’ ચાહે તો અસાતા હો, ચાહે તો સાતા હો. ઉસ ક્ષણ ભી તેરી ચીજ તો ભિન્ન હૈ.

દુસરી બાત. ‘**તથા આકુલતામય શુભાશુભભાવોંસે ભી ભિન્ન...**’ લિયા દો? એક સાતા-અસાતા સંયોગ. શરીરમેં રોગાદિ, નિરોગ આદિ. વહ ભી તેરી ચીજ નહીં, છોડ. યહ ધ્યાન કર. ઔર ‘**આકુલતામય શુભાશુભભાવોંસે...**’ આહા..હા..! અશુભભાવ હિંસા, જૂઠ, ચોરી તો આકુલતા હૈ-દુઃખ હૈ. પરંતુ દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજા આદિ ભી દુઃખ હૈ. શુભભાવ દુઃખ હૈ. ગજબ બાત હૈ! યે કહાં માને? હૈ? ‘**આકુલતામય શુભાશુભભાવોંસે ભી ભિન્ન...**’ આહા..હા..! શુભ-અશુભભાવ વિકલ્પ જો શુભ-અશુભ વૃત્તિ ઉઠતી હૈ, ભગવાનકી ભક્તિ આદિ યા પૂજા યા નામ સ્મરણ, શાસ્ત્ર બનાના યા શાસ્ત્ર વંદન કરના વહ સબ આકુલતામય ભાવ હૈ. આહા..હા..! શુભાશુભભાવ.. આકુલતામયસે પ્રભુ તો ભિન્ન હૈ. આહા..હા..! સાતા-અસાતાસે તો ભિન્ન હૈ, પરંતુ આકુલતામય શુભ-અશુભભાવસે ભી આત્મા ભિન્ન હૈ. આહા..હા..! લક્ષ્મી, શરીર, કુટુંબસે તો ભિન્ન હૈ, પરંતુ શુભાશુભભાવ.. શુભ ઔર અશુભ દોનોં, હાં! દોનોં દુઃખરૂપ હૈ. આહા..!

‘**શુભાશુભભાવોંસે ભી ભિન્ન...**’ તેરી ચીજ અંદર ભિન્ન-જુદી હૈ. આહા..હા..! ‘**શુભાશુભભાવોંસે ભી ભિન્ન નિરાકુલ જ્ઞાયકસ્વભાવકો...**’ આહા..હા..! શુભાશુભ

આકુલતા દુઃખ હૈ. સાતા-અસાતા તો પર. પરંતુ ઉસ આકુલતાસે ભિન્ન તેરા સ્વભાવ નિરાકુલ જ્ઞાયકસ્વભાવ. આનંદસ્વરૂપ જ્ઞાયકસ્વભાવ. નિરાકુલ અર્થાત્ આકુલતા બિના. આનંદસ્વરૂપ તેરા ભગવાન અંદર (હૈ). આહા..હા..! '**નિરાકુલ જ્ઞાયકસ્વભાવકો અનુભવનેકા...**' આહા..હા..! જાણક.. જાણક.. જાણક સ્વભાવ જો અનાકુલ હૈ. શુભાશુભ આકુલતા હૈ. શુભાશુભ આકુલતાસે ભિન્ન '**નિરાકુલ જ્ઞાયકસ્વભાવકો અનુભવનેકા પ્રબલ પુરુષાર્થ કર.**' આહા..હા..! હૈ ઉસમેં?

સાતા-અસાતાસે ભિન્ન, શુભાશુભભાવ આકુલતામય હૈ ઈસલિયે દુઃખરૂપ હૈ. નિરાકુલ જ્ઞાયકભાવ.. આહા..હા..! ઉસકો અનુભવનેકા-ઉસકા અનુભવ કરનેકા '**પ્રબલ પુરુષાર્થ કર.**' આહા..હા..! અભી તો સત્ય બાત સુનને મિલે નહીં... આહા..હા..! એક જીવ દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા નહીં. ઐસી બાત. ઔર પ્રત્યેક દ્રવ્યમેં ક્રમબદ્ધ પર્યાય હોતી હૈ. એકકે બાદ એક. આહા..હા..! ઔર પ્રત્યેક પદાર્થ એક સમયમેં ઉત્પાદ, વ્યય ઔર ધ્રુવવાલા હૈ. ઉત્પાદ ધ્રુવકી અપેક્ષા રખતા નહીં. ધ્રુવ ઉત્પાદકી અપેક્ષા રખતા નહીં. આહા..હા..! ઐસા સમજનેકે પ્રયત્નમેં તો મહા પુરુષાર્થ હૈ. આહા..હા..! એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા નહીં તીન કાલમેં. કભી સુના નહીં. ઔર પુણ્ય-પાપકા ભાવ આકુલતા ઔર દુઃખમય હૈ. ભગવાન આત્મા નિરાકુલ જ્ઞાયકભાવ હૈ. આહા..હા..! ઔર સમય-સમયમેં જો પર્યાય ઉત્પન્ન હોતી હૈ, ઉસ પર્યાયકો દૂસરે દ્રવ્યકી અથવા ઉસકે ઉત્પાદ ઔર વ્યયકી અપેક્ષા નહીં હૈ. ઐસે તત્ત્વકો દૃષ્ટિમેં લે, તેરે મિથ્યાત્વકા નાશ હોગા ઔર અનુભવ હોગા. આહા..હા..!

શ્રીમદ્‌મેં ભી રાતકો આયા થા ન? સ્વદ્રવ્ય. આહા..હા..! સ્વદ્રવ્ય ઔર પરદ્રવ્યકો ભિન્ન-ભિન્ન જાન. સ્વદ્રવ્યકી રક્ષાકે લિયે તીવ્ર પ્રયત્ન કર. ઉસમેં તૈયાર હો. ઐસે ... હૈ. આહા..હા..! તેરે સ્વદ્રવ્યકી રક્ષાકે લિયે તીવ્ર હો. આહા..હા..! પરકી રક્ષા આત્મા કર સકતા નહીં. આહા..હા..!

વહ યહાં કહા, '**નિરાકુલ જ્ઞાયકસ્વભાવકો અનુભવનેકા પ્રબલ પુરુષાર્થ કર. યહી ઈસ ભવમેં કરને યોગ્ય હૈ.**' આહા..હા..! ૪૧૬ હૈ. ઉસકે બાદ ૪૧૭ હૈ? ૪૧૭ હૈ. ઈસમેં તો અબ થોડે બાકી હૈ. યહાં તો એક દિન રહના હૈ, પરસોં તો મુંબઈ જાનેકા હૈ. લોગોંકા (ભાવ હૈ). ૪૧૭ ન?

સમ્યગ્દર્શન હોનેકે પશ્ચાત્ આત્મસ્થિરતા બઢતે-બઢતે, બારંબાર સ્વરૂપલીનતા હોતી રહે ઐસી દશા હો તબ મુનિપના આતા હૈ. મુનિકો સ્વરૂપકી ઓર ઢલતી હુઈ શુદ્ધિ ઈતની બઢ ગઈ હોતી હૈ કિ વે ઘડી-

ઘડી આત્મામેં પ્રવિષ્ટ હો જાતે હૈં. પૂર્ણ વીતરાગતાકે અભાવકે કારણ જબ બાહર આતે હૈં તબ વિકલ્પ તો ઉઠતે હૈં પરંતુ વે ગૃહસ્થદશાકે યોગ્ય નહીં હોતે, માત્ર સ્વાધ્યાય-ધ્યાન-વ્રત-સંયમ-તપ-ભક્તિ ઈત્યાદિ સંબંધી મુનિયોગ્ય શુભ વિકલ્પ હી હોતે હૈં ઔર વે ભી હઠ રહિત હોતે હૈં. મુનિરાજકો બાહરકા કુછ નહીં ચાહિયે. બાહ્યમેં એક શરીરમાત્રકા સંબંધ હૈ, ઉસકે પ્રતિ ભી પરમ ઉપેક્ષા હૈ. બડી નિસ્પૃહ દશા હૈ. આત્માકી હી લગન લગી હૈ. ચૈતન્યનગરમેં હી નિવાસ હૈ. 'મૈં ઔર મેરે આત્માકે અનંત ગુણ હી મેરે ચૈતન્યનગરકી બસ્તી હૈ. ઉસીકા મુઝે કામ હૈ. દૂસરોંકા મુઝે ક્યા કામ?' ઈસ પ્રકાર એક આત્માકી હી ધુન હૈ. વિશ્વકી કથાસે ઉદાસ હૈં. બસ, એક આત્મામય હી જીવન હો ગયા હૈ;-માનોં ચલતે-ફિરતે સિદ્ધ! જૈસે પિતાકી ઝલક પુત્રમેં દિખાયી દેતી હૈ ઉસી પ્રકાર જિનભગવાનકી ઝલક મુનિરાજમેં દિખતી હૈ. મુનિ છઠવેં-સાતવેં ગુણસ્થાનમેં રહેં ઉતના કાલ કહીં (આત્મશુદ્ધિકી દશામેં આગે બઢે બિના) વહીંકે વહીં ખડે નહીં રહતે, આગે બઢતે જાતે હૈં; કેવલજ્ઞાન ન હો તબ તક શુદ્ધિ બઢાતે હી જાતે હૈં.-યહ મુનિકી અંતઃસાધના હૈ. જગતકે જીવ મુનિકી અંતરંગ સાધના નહીં દેખતે. સાધના કહીં બાહરસે દેખનેકી વસ્તુ નહીં હૈ, અંતરકી દશા હૈ. મુનિદશા આશ્ચર્યકારી હૈ, વંદ્ય હૈ. ૪૧૭.

૪૧૭. '**સમ્યગ્દર્શન હોનેકે પશ્ચાત્...**' યહાં પહલે સમ્યગ્દર્શનકી બાત લી હૈ. '**સમ્યગ્દર્શન હોનેકે પશ્ચાત્...**' આહા..હા..! '**આત્મસ્થિરતા બઢતે-બઢતે...**' તબ આત્માકી સ્થિરતા બઢતી હૈ. સમ્યગ્દર્શન બિના ચારિત્ર-ફારિત્ર તીન કાલમેં હોતા નહીં. હૈ? ૪૧૭. '**સમ્યગ્દર્શન હોનેકે પશ્ચાત્ આત્મસ્થિરતા બઢતે-બઢતે, બારંબાર સ્વરૂપલીનતા હોતી રહે...**' આહા..હા..! બાદમેં સ્વરૂપમેં લીનતા બઢતી રહે '**ઐસી દશા હો તબ મુનિપના આતા હૈ.**' આહા..હા..! યહાં તો મુનિપના બાહરકી ક્રિયા-પંચ મહાવ્રત, નગ્નપના, કપડે છોડે. આહા..હા..! મુનિપના તો પરમેશ્વરપદ! પંચ પરમેષ્ઠી. પંચ પરમેષ્ઠી હૈ મુનિ. વહ દશા તો અલૌકિક હૈ!

વહ યહાં કહતે હૈં કિ '**સમ્યગ્દર્શન હોનેકે પશ્ચાત્...**' તબ તક .. નહીં હૈ, ઐસા કહતે હૈં. '**આત્મસ્થિરતા બઢતે-બઢતે બારંબાર સ્વરૂલીનતા હોતી રહે ઐસી દશા હો તબ મુનિપના આતા હૈ.**' ઔર મુનિપના બિના ચારિત્ર હોતા નહીં ઔર ચારિત્ર બિના મુક્તિ હોતી નહીં. યે ચારિત્ર. વસ્ત્રકા એક ટૂકડા રખકર ભી મુનિપના માને, મનાવે તો નિગોદમેં જાયે, ઐસા શાસ્ત્રમેં પાઠ હૈ. સૂત્રપાહુડ. કુંદકુંદાચાર્ય. આહા..હા..! વસ્ત્રકા એક ટૂકડા રખકર, તિલ.. તિલ. તિલકા છિલકા. એક છિલકે જિતની ચીજ

ભી યદિ રખે, પરવસ્તુ... મુનિ કિસકો કહેં! '....' નિર્વિકલ્પ દૃષ્ટિ-જ્ઞાન, અનુભવ નગ્નપના ઔર બાહરમેં વસ્ત્ર બિનાકા નગ્નપના. પાઠ હૈ, પાહુડમેં '...' ઐસે નગ્નકો મોક્ષ હૈ. ઉસકે સિવા '...' સબ ઉન્માર્ગ હૈ.

મુમુક્ષુ :- ચૌથે કાલકે મુનિકી બાત હૈ.

ઉત્તર :- તીનોં કાલકે મુનિકી બાત હૈ. આહા..હા..! પાંચવે આરેકે મુનિ તો બાત કરતે હૈં. સમયસાર. સમયસાર (કે રચયિતા) પાંચવે આરેકે મુનિ થે. પ્રવચનસાર, પંચાસ્તિકાય, પાંચવે આરેકે મુનિ થે ઔર પાંચવે આરેકે જીવકો કહતે હૈં. યહાં કહતે હૈં. ચૌથેવાલેકો નહીં. આહા..હા..! અરે..! અપ્રતિબુદ્ધકો કહતે હૈં, આયા ન? તબ તક આયા? અપ્રતિબુદ્ધ. કુછ ભાન નહીં હૈ. જ્ઞાનકી ખબર નહીં હૈ ઉસકો કહતે હૈં. સુન રે સુન, પ્રભુ! આહા..હા..! ઐસા અવસર તુઝે મિલના મુશ્કિલ હૈ.

યહાં વહ કહતે હૈં, **'બારંબાર સ્વરૂપલીનતા હોતી રહે...'** સ્વરૂપલીનતા. બારંબાર પંચ મહાવ્રતકે પરિણામ ઔર ક્રિયા (હોતી રહે), વહ નહીં. આહા..હા..! હોતા હૈ, પરંતુ વહ ચીજ નહીં હૈ. વહ તો બંધકા કારણ હૈ. આહા..હા..! સ્વરૂપલીનતા હોતી હૈ, **'ઐસી દશા હો તબ મુનિપના આતા હૈ.'** યહ પંચમકાલકે કુંદકુંદાચાર્ય, ભગવાન જો કહતે હૈં, વહ બાત યહ હૈ. આહા..હા..! ઔર પંચમકાલકે પ્રાણીકો કહતે હૈં. યા ચૌથે કાલકે પ્રાણીકો કહતે હૈં? આહા..હા..!

'મુનિકો સ્વરૂપકી ઓર ઢલતી હુઈ શુદ્ધિ...' આહા..હા..! **'સ્વરૂપકી ઓર ઢલતી હુઈ શુદ્ધિ ઈતની બઢ ગઈ હોતી હૈ...'** આહા..હા..! ઉસકો ખ્યાલ ભી ન હો કિ દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્ર કૈસે હો? દેવ અરિહંત કૈસે હોતે હૈં, વહ બાત તો કલ આયી થી. આજ ગુરુકી બાત આયી. મુનિ.. મુનિ. મુનિ કૈસે હોતે હૈં? આહા..હા..! વસ્ત્ર રહિત, અંદર વિકલ્પ રહિત જંગલમેં રહનેવાલે. બાઘ ઔર ભેડિયેકે બીચ રહનેવાલે. આહા..હા..! **'મુનિકો સ્વરૂપકી ઓર ઢલતી હુઈ શુદ્ધિ ઈતની બઢ ગઈ હોતી હૈ કિ વે ઘડી-ઘડી આત્મામેં પ્રવિષ્ટ હો જાતે હૈં.'** આહા..હા..! દેખો! યે મોક્ષકા માર્ગ. અંદર સ્થિરતા દૃષ્ટિ-સમકિત સહિત. આત્મઅનુભવ સહિત મુનિપના આયા હૈ તો વહ સ્થિરતા બારંબાર અંદરમેં જાતી હૈ. હૈ? **'ઘડી-ઘડી આત્મામેં પ્રવિષ્ટ હો જાતે હૈં.'** આહા..હા..! ક્ષણમેં સાતવાં, ક્ષણમેં છઠવાં. એક ક્ષણમેં તો નિર્વિકલ્પ આનંદ. દૂસરે ક્ષણમેં વિકલ્પ આતા હૈ. વહ બંધકા કારણ હૈ. આહા..હા..! ઉસકો ભી છોડકર પુનઃ સ્વરૂપમેં જાતે હૈં. આહા..હા..! જૈસે ઝુલા હોતા હૈ ન? ઝુલા. ઝુલા ઝુલતે હૈં ન? વૈસે મુનિ છઠવેં-સાતવેંમેં ઝુલતે હૈં. આહાહા...! અભી યહ ભી માલૂમ ન હો કિ મુનિ કિસકો કહેં. યહ તો અભી વ્યવહારશ્રદ્ધા હૈ. આહા..હા..!

વ્યવહારશ્રદ્ધાસે ભી ભિન્ન ભગવાન આત્મા હૈ. પરંતુ વ્યવહારશ્રદ્ધાકા ભી ઠિકાના નહીં, તો નિશ્ચય તો કહાંસે આયેગી? આહા..હા..!

'ઘડી-ઘડી આત્મામેં પ્રવિષ્ટ હો જાતે હૈં. પૂર્ણ વીતરાગતાકે અભાવકે કારણ...' આહા..હા..! પંચમ કાલકે મુનિ વીતરાગતા પ્રગટ હુઈ હૈ, પરંતુ પૂર્ણ વીતરાગતા નહીં હૈ. કેવલજ્ઞાન હો તબ પૂર્ણ વીતરાગતા હોતી હૈ. '**પૂર્ણ વીતરાગતાકે અભાવકે કારણ જબ બાહર આતે હૈં...**' અંતરમેંસે. આનંદકે ધ્યાનમેંસે. આહા..હા..! અતીન્દ્રિય આનંદમેં પ્રવેશ કિયા હૈ જિસને. ઉસકે આનંદમેંસે બાહર આના પડે.. આહા..હા..! તો વિકલ્પ તો ઉઠતે હૈં, રાગ તો મુનિકો ભી ઉઠતા હૈ. અંતરમેં ધ્યાન, શ્રદ્ધા-સમકિત હૈ. ધ્યાનમેંસે ઉપયોગ હટ ગયા, પરંતુ સ્વરૂપકી દૃષ્ટિ ઔર સ્થિરતા ઔર શુદ્ધ પરિણતિ તો હૈ. તો કહતે હૈં, જો વિકલ્પ ઉઠા.. આહા..હા..! '**પરંતુ વે ગૃહસ્થદશાકે યોગ્ય નહીં હોતે...**' ઉસકો રાગ આતા હૈ. પરંતુ ગૃહસ્થાશ્રમમેં જૈસા રાગ (હોતા હૈ), વૈસા રાગ મુનિકો હોતા નહીં. આહા..હા..! પૈસે ઈકઠે કરના..

મુમુક્ષુ :- પૂછતે હૈં કિ આજકે જો મુનિ હૈ, વે સચ્ચે મુનિ હૈ કિ નહીં?

ઉત્તર :- આપ સમજ લો. આહા..હા..! ...

મુમુક્ષુ :- વે કહતે હૈં, જૈસે શ્રાવક ઐસે મુનિ.

ઉત્તર :- ઐસા નહીં ચલે. શ્રાવક તો સમકિતી હો તો રાજપાટમેં ભી પડે હો. મુનિકો તો એક વસ્ત્રકા ટૂકડા ભી નહીં (હોતા), ઔર વિકલ્પ ઉઠે વહ ભી દુઃખરૂપ લગે. આહા..હા..! અંતરમેં ધ્યાનમેં ઈતની લીનતા હૈ કિ બાહર નિકલના પડે વહ તો દુઃખ, દુઃખ, દુઃખ લગતા હૈ. પંચ મહાવ્રતકા પરિણામ ભી દુઃખરૂપ લગતા હૈ. આહા..હા..! અરે..! ઐસા મુનિપના. પરંતુ સેઠ લોગોંકો દરકાર નહીં હોતે. અપને તો બહુત પાપ કરતે હૈં ઔર યે પાપ કરતે નહીં. જય નારાયણ કરો. યહ તો... આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- સેઠ કહતે હૈં, ગાંવમેં મુનિ આયે તો ભૂખે જાને દેના?

ઉત્તર :- વ્યક્તિગત... ઈસમેંસે સમજ લો ન. કિસને પૂછા? આહા..હા..! સેઠ. વ્યક્તિગત બાબત નહીં, કિસીકિ પ્રતિ હમેં તો અનાદર હૈ નહીં. વહ ભી ભગવાન હૈ, ભૂલ ગયા હૈ. આહા..હા..! મુનિદશા.. આહા..હા..! વહ તો કહા થા ન. મનોહરલાલજી, વર્ણીજીકે શિષ્ય. જયપુરમેં આયે થે. ચલ બસે, કિસીને માર ડાલા. પુસ્તકકા વ્યાપાર કરતે હૈં, પુસ્તક બનાતે હૈં ઉસમેં પાંચ લાખ રૂપયા ઈકઠા કિયા હોગા. ક્ષુલ્લકકો ઐસા ધંધા હોતા હૈ? .. આધે ઘંટે પહલે કુછ નહીં થા. ... કોઈ કહતા થા, મૂલ હેતુ તો ઐસા લગતા હૈ કિ પાંચ લાખ રૂપયેકા પુસ્તક બેચે ન.

વહ ઉસકે પાસ થે. અબ, મુઝે યહાંસે છોડકર વહાં ઈસરી જાના હૈ, તો પૈસા લાઈએ. ફિર કુછ ભી હો.

મુઝે તો દૂસરા કહના હૈ કિ જયપુર મેરે પાસ આયે થે. તો ઉસને પ્રશ્ન કિયા. દો પ્રશ્ન (કિયે) કિ રાગ ઔર દ્વેષકો દુઃખ ક્યોં કહતે હૈં? રાગ ઔર દ્વેષ, પુણ્યભાવકો ધર્મ નહીં હૈ ઐસા ક્યોં કહતે હૈં? ઔર પુદ્‌ગલ ક્યોં કહતે હૈં? દયા, દાન, પાંચ મહાવ્રતકા પરિણામકો પુદ્‌ગલ ક્યોં કહતે હૈં? ઐસા પ્રશ્ન કિયા. મૈંને કહા, વહ જડ હૈ, ચૈતન્ય નહીં. ઉસમેં ચૈતન્ય સ્વભાવકા રાગમેં અભાવ હૈ. ઈસલિયે ઉસકો છુડાનેકે લિયે પુદ્‌ગલકા કહા. ઔર દૂસરી બાત વહ કહી કિ, અભી વર્તમાન સાધુ, શ્રાવકકે લિયે, ક્ષુલ્લકકે લિયે આહાર બનાકર દેતે હૈં, તો વહ ક્ષુલ્લક અથવા સાધુ તો કહતે નહીં હૈ કિ હમારે લિયે બનાઓ. તો કરતે નહીં, કરવાતે નહીં. તો ઉસકે લિયે બનાયા હુઆ લે ઉસમેં ઉદ્દેશિક હૈ કિ નહીં? મૈંને કહા, ઉદ્દેશિક હૈ. મૈંને તો શાંતિસે કહા. શાંતિસે સુનતે થે. જયપુર. ગોદિકાજીકે બંગલેમેં. મૈંને કહા, ઉદ્દેશિક (હૈ). મૈંને કહા, ક્યા કહૂં? જિસકે લિયે (બનાયા) વહ આહાર લેતે હૈં, ભલે ઉસને કરવાયા નહીં, પરંતુ ઉસકે લિયે બનાયા હુઆ લેતે હૈં, વહ દ્રવ્યલિંગી ક્ષુલ્લક ભી નહીં હૈ. દ્રવ્યલિંગી ક્ષુલ્લક ભી નહીં હૈ. શાંતિસે કહા થા. મૈંને તો કહા, ભગવાનકા પ્રભુકા વિરહ પડા, તીર્થંકર દેવ યહાં નહીં હૈ ઔર ઉનકે અર્થ વિપરીત કરના કિ ઉનકે લિયે કિયા હૈ, પરંતુ વહ કરતા નહીં હૈ ઔર કરવાતા નહીં હૈ, ઈસલિયે ઉસકો ક્યા? અરે..! ઉસે માલુમ પડતા હૈ કિ યહ મેરે લિયે બના હૈ. સમજમેં આયા? ઔર લેતે હૈં તો વહ તો હૈ નહીં, માર્ગ નહીં હૈ. અપનેકો વ્યક્તિકા ક્યા કામ હૈ? સબકે પરિણામકી જિમ્મેદારી સબકી હૈ. યહ તો વસ્તુકા સ્વરૂપ ભગવાન કહતે હૈં, વૈસા કહતે હૈં. કોઈ વ્યક્તિકે પ્રતિ (દ્વેષ નહીં હૈ). વ્યક્તિ-ભગવાન બેચારા દુઃખી મિથ્યાત્વકા સેવન કરેગા તો દુઃખ હોગા. કોઈ દુઃખી હો, ઐસી ભાવના હોતી હૈ ક્યા? કોઈ પ્રાણી દુઃખી ન હો, સબ ભગવાન હોઓ! મિથ્યાત્વ ઔર અજ્ઞાનકો ટાલકર પરમાત્મપદકો પ્રગટ કરો, પ્રભુ! ઐસી ભાવના હોતી હૈ. ધર્મીકી તો ઐસી ભાવના હોતી હૈ. દ્રવ્ય સંગ્રહમેં હૈ. દ્રવ્ય સંગ્રહમેં યહ પાઠ હૈ. સંસ્કૃત ટીકા. અવાય.

ધર્મી અવાય નામ વિચાર કરતે હૈં, આણાએ વિચય, ... અવાય વિચય, ઐસે ચાર બોલ હૈ. ધર્મકે વિચારકે ચાર બોલ. ઉસમેં એક અવાય હૈ. દ્રવ્ય સંગ્રહમેં પાઠ હૈ. ધર્મી ઐસા વિચાર કરતે હૈં કિ મૈં તો મેરા સ્વરૂપ પ્રાપ્ત કરકે આઠ કર્મકા નાશ કરુંગા હી. મેરી ચીજમેં વહ હૈ હી નહીં. મૈં તો અતીન્દ્રિય આનંદમય હું. મેરી પર્યાય એક સમયકી હૈ વહ ભી મેરી ચીજમેં નહીં. મૈં તો પૂર્ણાનંદકા નાથ હું, (ઐસા)

પર્યાય નિર્ણય-અનુભવ કરતી હૈ. અનુભવ કહીં દ્રવ્યકા નહીં હોતા. અનુભવ તો પર્યાયકા હોતા હૈ. વહ પર્યાય ઐસા અનુભવ કરે કિ મૈં તો આઠોં કર્મસે રહિત હો જાઉંગા. મૈં તો નહીં, અપિતુ સર્વ જીવ આઠ કર્મસે રહિત હો જાઓ. ઐસા પાઠ હૈ. કોઈ વ્યક્તિકે પ્રતિ દ્વેષ યા રાગ હો સકતા નહીં. વ્યક્તિકી જિમ્મેદારી વ્યક્તિ (પર હૈ).

વહાં તો ઐસી ભાવના લી હૈ. આહા..હા..! સર્વ પ્રાણી. પ્રભુ! તુમ આત્મા હૈ ન! આઠોં કર્મસે રહિત હો જાઓ. આહા..હા..! દ્રવ્ય સંગ્રહમેં હૈ. અવાય વિચયકે પાઠમેં. આહા..હા..! ઔર ૩૮ ગાથામેં હૈ. હે જીવો! સર્વ લોકાલોકકો જાનનેકી ચીજ ઉસમેં આ જાઓ. હૈ ન? ભાઈ! ૩૮ ગાથામેં હૈ. આ જાઓ. સર્વ જીવ, મૈં એક હી નહીં, સર્વ જીવ. જ્ઞાયક સ્વરૂપ ભગવાન લોકાલોકકો જાનનેવાલા હૈ, ઉસમેં આ જાઓ. આહા..હા..! સમયસારકી ૩૮ ગાથામેં હૈ. કિસીકે પ્રતિ નહીં, સબ ભગવાન હો જાઓ. હૈ ન વહ શબ્દ? ક્યા શબ્દ હૈ? '**मज्जन्तु**'. અંદર આ જાઓ. અંતરમેં આ જાઓ. '**मज्जन्तु**' યાની અંતરમેં આ જાઓ. ઐસા પાઠ હૈ. સમયસાર. આહા..હા..! કિસીકે પ્રતિ.. અરેરે..! ભાઈ! દુઃખકા અંશ દૂસરોંકો હો, ઉસકા તું અનુમોદન કરે તો તુઝે ભી પાપ લગા. પરકો દુઃખ હો, તો તુને દુઃખકા અનુમોદન કિયા. આહા..હા..! ગજબ બાત હૈ! સબ ભગવાન અંતર સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ હૈ.

વહ કહતે હૈં, પૂર્ણ વીતરાગતા ન હો તો મુનિકો વિકલ્પ ઉઠતે હૈં, '**પરંતુ વે ગૃહસ્થદશાકે યોગ્ય નહીં હોતે,...**' ગૃહસ્થાશ્રમમેં સ્ત્રી, પુત્ર, કુટુંબ, વ્યાપાર હો, ઐસા વિકલ્પ નહીં હોતા. માત્ર પંચ મહાવ્રતાદિ, શાસ્ત્ર શ્રવણકા, શાસ્ત્ર રચનાકા ઐસા વિકલ્પ મુનિકો આયે. '**માત્ર સ્વાધ્યાય-ધ્યાન-વ્રત-સંયમ-તપ-ભક્તિ ઈત્યાદિ સંબંધી મુનિયોગ્ય...**' વહ મુનિકે લાયક '**શુભ વિકલ્પ હી હોતે હૈં...**' શુભરાગ હોતા હૈ. આહા..હા..! '**ઔર વે ભી હઠ રહિત હોતે હૈં.**' હઠ નહીં, સહજ આ જાતા હૈ. અશુભસે બચનેકો કહના વહ ભી વ્યવહાર હૈ. પરંતુ ઉસ સમય ક્રમબદ્ધમેં શુભ આતા હી હૈ. શુદ્ધતામેં તો દૃષ્ટિ પડી હૈ, શુદ્ધ પરિણતિ તો હૈ. પરંતુ ક્રમમેં આનેવાલેમેં વહ રાગ ક્રમબદ્ધમેં આ જાતા હૈ. ઉસકો જાનતે હૈં, હઠ નહીં હૈ. હઠસે શુભભાવ બનાઉં (ઐસા નહીં હોતા). સમજમેં આયા? આહા..હા..! '**હઠ રહિત હોતે હૈં.**'

'**મુનિરાજકો બાહરકા કુછ નહીં ચાહિયે.**' બાહરકા કુછ નહીં ચાહિયે. અંદરકા પરિપૂર્ણ ચાહિયે. આહા..હા..! '**બાહ્યમેં એક શરીરમાત્રકા સંબધ હૈ,...**' મુનિકો તો એક શરીર હોતા હૈ, દૂસરી કોઈ ચીજ હૈ નહીં. શ્વેતાંબર મત તો દો હજાર સાલ પહલે નિકલા. દિગંબરમેંસે નિકલા હૈ. ઉસે વસ્ત્ર, પાત્ર (હોતે હૈં), વહ સબ તત્ત્વસે

વિરુદ્ધ હૈ. આહા..હા..! દૂસરોંકો દુઃખ લગે. વસ્ત્રકી ગઠરી ઉઠાયે ઔર કહલાયે નિર્ગ્રંથ. નિર્ગ્રંથ! યહાં કહતે હૈં, મુનિકો તો શરીરમાત્ર અકેલા હોતા હૈ. આહા..હા..!

શ્રીમદ્‌મેં ભી આતા હૈ ન? માત્ર શરીર. સંયમ હેતુ.. શરીર. સંયમ હેતુ હોય જો. સંયમકે હેતુસે, નિમિત્તસે શરીર હોતા હૈ. બાકી કોઈ ચીજ નહીં. શ્રીમદ્ અપૂર્વ અવસરમેં ભાવના ભાતે હૈં. અપૂર્વ અવસર ઐસા કબ આયેગા? કબ બાહ્યાભ્યંતર નિર્ગ્રથ હોઉં. પુસ્તક હૈ હિન્દીમેં? હિન્દી હૈ, અપૂર્વ અવસર. શ્રીમદ્‌કા હૈ ન. દેખો!

યહ અપૂર્વ અવસર મેરા કબ આયેગા?
કબ હોઉંગા બાહ્યાંતર નિર્ગ્રથ મૈં?
સબ પ્રકારકે મોહ બંધકો તોડકર,
કબ વિચરુંગા મહત્ પુરુષકે પંથમેં.
કબ દિગંબર મુનિ મુદ્રાકો પાઉંગા
અપૂર્વ અવસર ઐસા કબ પ્રભુ આયેગા?

હિન્દીમેં હૈ. રાજમલ પવૈયા હૈ ન? ભોપાલ. રાજમલ પવૈયા. ઉસને બનાયા હૈ. પૂરા હિન્દીમેં.

યહાં ઈતના કહતે હૈં, **'શરીરમાત્રકા સંબંધ હૈ, ઉસકે પ્રતિ ભી પરમ ઉપેક્ષા હૈ. બડી નિઃસ્પૃહ દશા હૈ. આત્માકી હી લગન લગી હૈ.'** વિશેષ હૈ, લો...

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા વદ-૬, મંગળવાર, તા. ૩૦-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૪૧૭, ૪૧૯. પ્રવચન નં. ૪૭

મુનિકી દશાકી બાત ચલતી હૈ. વચનામૃત. યહાં તક આયા હૈ. શરીરમાત્રકા સંબંધ હૈ. મુનિકો તો શરીરમાત્રકા સંબંધ હૈ, દૂસરા કોઈ સંબંધ હૈ નહીં. અંતર આનંદકા નિધાન જાગા.. આહા..હા..! અતીન્દ્રિય આનંદકા ખજાના જહાં ખુલ ગયા, ઉસે ... મુનિપના કિસકો.. વહ જાન સકતે નહીં, બાહ્ય ક્રિયા હો તો માને.

યહાં કહતે હૈં કિ ઉન્હેં શરીરસંબંધ હૈ, '**ઉસકે પ્રતિ ભી પરમ ઉપેક્ષા હૈ.**' શરીર પર ભી પરમ ઉપેક્ષા હૈ, આદર જરા ભી નહીં હૈ. અંતર અતીન્દ્રિય આનંદકે વેદનકે આગે શરીર પ્રતિ ભી ઉપેક્ષા હૈ. '**બડી નિઃસ્પૃહ દશા હૈ.**' બહુત નિસ્પૃહ દશા હોતી હૈ. '**આત્માકી હી લગન લગી હૈ.**' આહા..હા..! મુનિકો તો અંતરકી લગન લગી હૈ, બાહર કિસીકા સંબંધ હી નહીં કરતે. '**ચૈતન્યનગરમેં હી નિવાસ હૈ.**' આહા..હા..! ચૈતન્યનગર. અનંત-અનંત ચૈતન્ય રત્નાકરસે ભરા ઐસા ભંડાર ભગવાન આત્મા. અનંત ચૈતન્ય રત્ન આકર-ઉસકા દરિયા હૈ આત્મા. આહા..હા..! ઉસમેં નિવાસ હૈ. ચૈતન્યનગરમેં નિવાસ હૈ. વહાં સ્થાન હૈ. બાહર શરીર, વાણી, મન, રાગમેં નિવાસ નહીં હૈ. આહા..હા..!

'**મૈં ઔર મેરે આત્માકે અનંત ગુણ હી મેરે ચૈતન્યનગરકી બસ્તી હૈ.**' ધર્મી મુનિ ઐસા જાનતે હૈં, '**મૈં ઔર મેરે આત્માકે અનંત ગુણ હી મેરે ચૈતન્યનગરકી બસ્તી હૈ.**' ચૈતન્યનગરકી તો યહ બસ્તી હૈ અંદર. આહા..હા..! જ્ઞાન, દર્શન, આનંદ, શાંતિ, સ્વચ્છતા, જીવતર, ચિતિ, દર્શિ, જ્ઞાન, સુખ, વીર્ય, પ્રભુત્વ, વિભુત્વ ઐસી-ઐસી અનંત શક્તિયોંસે ભરા પડા ભગવાન હૈ. ઉસ પર તો નજર નહીં હૈ ઔર ક્રિયાકાંડ પર નજર હૈ, વહ કોઈ મુનિપના ઔર ધર્મ હૈ નહીં. આહા..હા..!

યહાં વહ કહતે હૈં, મેરે ચૈતન્યનગરીમેં મેરી બસ્તી હૈ. '**ઉસીકા મુઝે કામ હૈ. દૂસરોંકા મુઝે ક્યા કામ? ઈસ પ્રકાર એક આત્માકી હી ધુન હૈ.**' આહા..હા..! '**વિશ્વકી કથાસે ઉદાસ હૈં.**' અપને આત્માકે સિવા દુનિયાકી વાર્તા-કથા જગતકી કોઈ ભી, ઉસસે ઉદાસ હૈં. '**બસ, એક આત્મામય હી જીવન હો ગયા હૈ;...**' આહા..હા..! ઈસ જીવનકે બિના મુનિપના હૈ નહીં ઔર ઉસકે બિના મુક્તિ હૈ નહીં. અકેલે સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાનસે ભી મુક્તિ નહીં હોતી. સાથમેં ઐસે આનંદ ઔર ચારિત્રકી રમણતા

હોતી હૈ, તબ તીનોં મિલતે હૈં. સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર. તબ ઉસકી મુક્તિ હોતી હૈ. આહા..હા..!

'માનોં ચલતે-ફિરતે સિદ્ધ!' આહા..હા..! મુનિ યાની આહા..હા..! નિયમસારમેં તો લિખા હૈ કિ મુનિમેં ઔર વીતરાગમેં કુછ ભી ફર્ક માને, અરેરે..! હમ જડ હૈ. યહ શ્રીમદ્‌મેં ડાલા હૈ. શ્રીમદ્‌કા પુસ્તક હૈ ન, પુણ્યવિજયકા. પુણ્યવિજય શ્વેતાંબર થે ન? યહાં એક મહિને રહે થે. બાદમેં વવાણિયા રહે. ઉસને ઈસમેંસે સબ નિકાલકર ડાલા હૈ. ઉસમેં યહ ભી ડાલા હૈ. નિયમસારમેં ઐસા કહતે હૈં, ઐસા ડાલા હૈ. આહા..હા..! અરે..! મુનિ તો કિસે કહે! આહા..! જિસકે અંદર વીતરાગતાકે ઢાલે ઢલ ગયે હૈં. જિસકી બસ્તીમેં અકેલી આનંદ ઔર શાંતિ ભરી હૈ. આહા..! (આત્મામય હી) જીવન હો ગયા હૈ. **'માનોં ચલતે-ફિરતે સિદ્ધ!'** હૈ.

'જૈસે પિતાકી ઝલક પુત્રમેં દિખાયી દેતી હૈ...' ક્યા કહતે હૈં? પિતાકા જો શરીરકા આકાર આદિ હૈ, વહ **'પિતાકી ઝલક પુત્રમેં દિખાયી દેતી હૈ...'** પિતાકી ઝલક પુત્રમેં દિખાયી દેતી હૈ. સમજમેં આયા? પુત્રકે અંદર ઉસકે પિતાકી ઝલક દિખતી હૈ. ઉસકે ચહેરે પર, ઉસકે આકારમેં... **'ઉસી પ્રકાર જિનભગવાનકી ઝલક મુનિરાજમેં દિખતી હૈ.'** આહા..હા..! ગજબ બાત હૈ! પિતાકી ઝલક પુત્રમેં દિખતી હૈ, ઐસે વીતરાગ ત્રિલોકનાથ ભગવાનકી ઝલક. વીતરાગ.. વીતરાગ બિંબ. શાંત. અંતરમેં ઉતર ગયે હૈં. પાતાલ તલમેં. ધ્રુવ તલમેં ઉતર ગયે હૈં. ઉપરકી પર્યાયમેં અંદરમેં તલમેં ઉતર ગયે હૈં. ઐસે ભગવાનકી ઝલક ઉસમેં ભી દિખનેમેં આતી હૈ, ઐસા કહતે હૈં. આહા..હા..!

'મુનિ છઠવેં-સાતવેં ગુણસ્થાનમેં રહેં ઉતના કાલ કહીં (આત્મશુદ્ધિકી દશામેં આગે બઢે બિના) વહીંકે વહીં ખડે નહીં રહતે...' ક્યા કહતે હૈં? મુનિદશા તો છઠવા ગુણસ્થાન ઔર સાતવાં ક્ષણમેં. ક્ષણમેં નિર્વિકલ્પ આનંદ ઔર ક્ષણમેં છઠ્ઠા. ઐસે કાલમેં ભી શુદ્ધિ વૃદ્ધિ રહતી હૈ, ઐસા કહતે હૈં. વહીં છઠવેં-સાતવેંમેં ખડે હૈં ઈસલિયે છઠ્ઠી-સાતવી ભૂમિકાકી એક હી દશા હૈ, ઐસા નહીં હૈ. આહા..હા..! છઠ્ઠે-સાતવેં ભી અંદર શુદ્ધિ-શુદ્ધિ આનંદકા નાથ, ચૈતન્યનગરીમેં બસે. ઐસી સંતોકી વીતરાગી દશા. પિતાકી ઝલક જૈસે પુત્રમેં આતી હૈ, વૈસે વીતરાગકી કેવલજ્ઞાનકી ઝલક હૈ ઉસમેં. આહા..હા..! હૈ?

ક્યા કહતે હૈં? છઠવેં-સાતવેં ગુણસ્થાનમેં રહતે હૈં તો શુદ્ધિ બઢતી નહીં હૈ ઔર વહીં ખડે હૈં, ઐસા નહીં હૈ. છઠવે-સાતવેંમેં ભી પર્યાયકી શુદ્ધિ તો બઢતી હૈ. ભલે ગુણસ્થાન ન બદલે. ગુણસ્થાન છઠ્ઠા-સાતવા (રહતા હૈ), પરંતુ શુદ્ધિકી વૃદ્ધિ અંદર

હોતી રહતી હૈ. આહા..હા..! **'વહીંકે વહીં ખડે નહીં રહતે, આગે બઢતે જાતે હૈં; કેવલજ્ઞાન ન હો તબ તક શુદ્ધિ બઢાતે હી જાતે હૈં.'** આહા..હા..! દેખો! યે માર્ગ મોક્ષકા. **'યહ મુનિકી અંતઃસાધના હૈ. જગતકે જીવ મુનિકી અંતરંગ સાધના નહીં દેખતે.'** બાહર દેખતે હૈં. ક્રિયા કૈસી હૈ? નગ્ન હુએ ઔર યહ કિયા, વહ કિયા. આહા..હા..! **'જગતકે જીવ મુનિકી અંતરંગ સાધના નહીં દેખતે. સાધના કહીં બાહરસે દેખનેકી વસ્તુ નહીં હૈ,...'** આહા..હા..! **'અંતરકી દશા હૈ.'** અંતર આત્મા સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર અંતરકી દશા વહ મુનિપના હૈ. બાહ્યકી ક્રિયા કોઈ મુનિપના હૈ નહીં. **'મુનિદશા આશ્ચર્યકારી હૈ, વંદ્ય હૈ.'** વંદનીક હૈ. લેકિન યહ મુનિદશા હો વહ. અબ યહાં એકદમ લેકર પૂરા કિયા થા.

પ્રશ્ન :- હમ અનંત કાલકે દુખિયારે; હમારા યહ દુઃખ કૈસે મિટેગા?

ઉત્તર :- 'મૈં જ્ઞાયક હું, મૈં જ્ઞાયક હું, વિભાવસે ભિન્ન મૈં જ્ઞાયક હું' ઈસ માર્ગ પર જાનેસે દુઃખ દૂર હોગા ઔર સુખકી ઘડી આયગી. જ્ઞાયકકી પ્રતીતિ હો ઔર વિભાવકી રુચિ છૂટે-ઐસે પ્રયત્નકે પીછે વિકલ્પ ટૂટેગા ઔર સુખકી ઘડી આયગી. 'મૈં જ્ઞાયક હું' ઐસા ભલે હી પહલે ઉપરી-ભાવસે કર, ફિર ગહરાઈસે કર, પરંતુ ચાહે જૈસે કરકે ઉસ માર્ગ પર જા. શુભાશુભ ભાવસે ભિન્ન જ્ઞાયકકા જ્ઞાયકરૂપસે અભ્યાસ કરકે જ્ઞાયકકી પ્રતીતિ દૃઢ કરના, જ્ઞાયકકો ગહરાઈસે પ્રાપ્ત કરના, વહી સાદિ-અનંત સુખ પ્રાપ્ત કરનેકા ઉપાય હૈ. આત્મા સુખકા ધામ હૈ, ઉસમેંસે સુખ પ્રાપ્ત હોગા. ૪૧૯.

બહિનકો પ્રશ્ન કિયા હૈ. ૪૧૯ હૈ? યહ તો અંતરકી બાત હૈ. આહા..હા..! બહિનકો પ્રશ્ન કિયા કિ **'હમ અનંત કાલકે દુખિયારે...'** આહા..હા..! કિસીને બહિનકો પ્રશ્ન કિયા હોગા. હમ અનંત કાલકે દુખિયારે હૈં, ઈતના તો નિર્ણય હુઆ. હમ દુઃખી હૈ. ચાહે તો લક્ષ્મીકા સાધન આદિ હો બાહરકા કુછ ભી, આહા..હા..! કલ આયા થા ન? કિતને? દસ-બારહ ક્રોડ રૂપયે હૈ ઉસકે પાસ. દસ-બારહ ક્રોડ-ધૂલ. પરંતુ હૈ નરમ આદમી. ઉદ્ધત નહીં. સ્થાનકવાસી. સ્થાનકવાસી હૈ ફિર ભી દિગંબરમેં દિયા. પાંચ લાખકી જમીન ઔર અઢાઈ લાખ રૂપયા ઉપર દિયા. સાડે સાત લાખ. દિગંબર મંદિર બનાનેકે લિયે.

મુમુક્ષુ :- આપકી લકડી ઘુમી.

ઉત્તર :- ... ઈતના તો ઉસે હુઆ કિ, વહાં પાંચ લાખકી જમીન દી થી. ઔર એક લાખ ગ્યારહ હજાર કહા થા. પરંતુ યહાં આકર દર્શન કરકે ઐસા લગા..

ઓહોહો..! યહ! એક લાખ ગ્યારહ હજાર કહા થા, ઉસકે અઢાઈ લાખ કિયે. ઈતના બઢાયા. ક્રોડપતિ. દસ-બારહ ક્રોડ, કહતે હૈં. આઠ-દસ ક્રોડ. વહ બાહરકી ચીજ હૈ. ઉસમેં રાગકી મંદતા હો તો પુણ્ય હો. પાંચ લાખ ક્યા પચાસ ક્રોડ દે દે ન, રાગકી મંદતા હો તો પુણ્ય બંધ જાય. ધર્મ નહીં, ઉસમેં કિંચિત્ ધર્મ નહીં હૈ. આહા..હા..!

યહાં બહિનકે પાસ ઐસા પ્રશ્ન રખા ગયા હૈ, **'હમ અનંત કાલકે દુખિયારે...'** આહા..હા..! હમ અનંત કાલકે દુઃખી (હૈં). ઈતના નક્કી હુઆ કિ હમ સુખી નહીં હૈ. યહ સાધન-બાધન, શરીર, પૈસા, ઈજ્જત.. આહા..હા..! શાંતિભાઈ! દુખિયારે (હૈં). હીરા-માણેકકા બડા વ્યાપાર હો, સબ સુખી કહતે હૈં. કરોડપતિ હૈ. આહા..હા..! યહાં બહિનકો પ્રશ્ન કિયા, **'હમ અનંત કાલકે દુખિયારે...'** અનંત કાલસે દુઃખી. **'હમારા યહ દુઃખ કૈસે મિટેગા?'** બહુત અચ્છી બાત આયી હૈ. આહા..હા..! ઈસકે પહલેવાલા જલ્દીસે લે લિયા. યહ .. હૈ ન. આહા..હા..! **'હમારા યહ દુઃખ કૈસે મિટેગા?'** આહા..હા..!

બહિનકા ઉત્તર હૈ, **'મૈં જ્ઞાયક હૂં'** આહા..હા..! કહાં લે ગયે? તલમેં લે ગયે. મૈં તો જ્ઞાયક.. જ્ઞાયક.. જ્ઞાયક.. જ્ઞાયક.. જાનન-દેખન ઐસા જ્ઞાયકભાવકા પિંડ મૈં હૂં. જ્ઞાયક મૈં જ્ઞાયક હૂં, જ્ઞાયક હૂં, **'વિભાવસે ભિન્ન મૈં જ્ઞાયક હૂં'** આહા..હા..! પુણ્ય ઔર પાપકા, દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, કામ, ક્રોધ ભાવ વિભાવસે મેરી ચીજ વિરક્ત (હૈ). વૈરાગ્યકી વ્યાખ્યા આયી હૈ. વૈરાગ્ય યાની સ્ત્રી, કુટુંબ છોડ દે, લાખોંકી કમાઈવાલા ધંધા છોડ દે ઈસલિયે વૈરાગ્ય હૈ, ઉસકી ભગવાન ના કહતે હૈં. વૈરાગ્યકી વ્યાખ્યા સમયસારમેં, પુણ્ય-પાપમેં ઐસે કી હૈ કિ શુભ ઔર અશુભભાવસે હટકર સ્વભાવમેં આયે તો વૈરાગ્ય કહે. આહા..હા..! ઉસકા નામ વૈરાગ્ય. અકેલા નગ્ન મુનિ હોય ઔર હજારોં રાનિયાં છોડ દી, બાહરકા પરિષહ-ઉપસર્ગ સહન કરે. સમજમેં આયા? ઈસલિયે વહ ધર્મી હૈ, ઐસા હૈ નહીં. આહા..હા..!

'વિભાવસે ભિન્ન...' યહ પુણ્ય-પાપ અધિકારમેં હૈ. વૈરાગ્ય કિસકો કહતે હૈં? વૈરાગ્યકી વ્યાખ્યા ક્યા? ઐસા પુણ્ય-પાપ અધિકારમેં હૈ. શુભભાવ ઔર અશુભભાવ. દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજા શુભભાવ. ઔર અશુભભાવ-દોનોંસે રક્ત હૈ, વહ સંસારમેં દુઃખી પ્રાણી હૈ. ઉસસે વિરક્ત હૈ ઔર સ્વભાવકી દૃષ્ટિ સહિત પુણ્ય-પાપકે ભાવસે રહિત હૈ, ઉસકા નામ વૈરાગ્ય કહનેમેં આતા હૈ. આહા..હા..! નિર્જરા અધિકારમેં હૈ ન? ભાઈ! જ્ઞાન ઔર વૈરાગ્ય. શુરૂઆતકી ગાથાઓંમેં. પંડિતજી! શુરૂઆતકી ગાથામેં જ્ઞાન ઔર વૈરાગ્ય ધર્મીકો હોતે હૈં. જ્ઞાન સમ્યક્ ઔર વૈરાગ્ય. નિર્જરા અધિકારકી પ્રથમ ગાથાઓંમેં. જ્ઞાનકા અર્થ જ્ઞાયક. મૈં જ્ઞાયક ઐસા અનુભવ, દૃષ્ટિમેં આના..

આહા..હા..! મૈં તો ચૈતન્યજ્યોતિ જળહળ જ્યોતિ આનંદકા નાથ જ્ઞાયક. આહા..હા..! મેરી પર્યાયમેં ભી સમૃદ્ધિ ઋદ્ધિકા પાર નહીં. પરંતુ ઉતના હી નહીં. આહા..હા..! મેરી પર્યાય અનંત સિદ્ધકો સ્વીકારે, અનંત તીન કાલકે તીર્થંકરોંકો સ્વીકારે, ફિર ભી ઉસકી કિંમત નહીં હૈ. આહા..હા..! અંતરમેં જ્ઞાયક સ્વભાવ ચૈતન્યજ્યોત જળહળ જ્યોત વિરાજતી હૈ, વહ અસ્તિ-જ્ઞાયક. ઔર વિભાવસે ભિન્ન-યહ નાસ્તિ. યહ અનેકાંત.

અજ્ઞાની અનેકાંત ઐસા કહતા હૈ કિ આત્માકા જ્ઞાન ઔર શુભરાગ, શુભરાગ કરતે-કરતે કલ્યાણ હોગા. વહ તો મિથ્યાત્વભાવ હૈ. આહા..હા..! યહાં તો એક અસ્તિરૂપ જ્ઞાયકભાવ ત્રિકાલ જ્ઞાયકભાવ. ચૈતન્યકી મૂર્તિ અકેલી અરૂપ જ્ઞાનઘન આનંદઘન, યહ અસ્તિ. ઈસ સત્તાકા સ્વીકાર યહ અસ્તિ. ઔર પુણ્ય, શુભ-અશુભભાવસે વિરક્ત, વિભાવસે ભિન્ન, વહ વૈરાગ્ય. આહા..હા..! યહ જ્ઞાન ઔર વૈરાગ્ય, દોનોં એકસાથ હોતે હૈં. સમજમેં આયા? વૈરાગ્ય હુઆ ઔર જ્ઞાન નહીં હૈ, ઐસા ભી નહીં હૈ. ઔર જ્ઞાન હુઆ ઔર વૈરાગ્ય નહીં હૈ (ઐસા ભી નહીં હોતા). આહા..હા..!

જ્ઞાન તો ઈસકો કહતે હૈં કિ, અપને ચૈતન્યકા અનુભવ. ઈસસે અતિરિક્ત પુણ્ય-પાપકે વિકલ્પસે વિરક્ત-વૈરાગ્ય. દુખિયારેકા દુઃખ કૈસે છૂટે ઉસકા ઉત્તર (હૈ). આહા..હા..! કોઈ બહનને પૂછા હોગા, ઐસા લગતા હૈ. હમ અનંત કાલકે દુખિયારે. આહા..હા..! એકેન્દ્રિયસે લેકર નૌંવી ગ્રૈવેયકકે ભવ, સબ દુઃખરૂપ ભવ. ક્રોડોપતિ, અરબોપતિ મનુષ્ય અનંત બાર હુઆ. પરંતુ મૈં દુખિયારા, મૈં દુઃખી હૂં. આહા..હા..! મુનિ પંચ મહાવ્રત ધારણ કરકે નૌંવી ગ્રૈવેયક ગયા, તો ભી દુખિયારા હૈ. આહા..હા..! બડી કઠિન બાતેં. ઈસ પ્રશ્નકા ઉત્તર હૈ.

'**હમ અનંત કાલકે દુખિયારે...**' અનંત કાલકે દુખિયારે. '**હમારા યહ દુઃખ કૈસે મિટેગા**?' યહ મુદ્દેકા પ્રશ્ન હૈ. અંદર અસ્તિ-નાસ્તિકી દૃષ્ટિ કર. એક તો જ્ઞાયક સ્વરૂપ મૈં ત્રિકાલી હૂં, ઐસી. ઔર પરભાવસે વિરક્ત, વિભાવસે વિરક્ત ભિન્ન. વિરક્ત કહો કિ ભિન્ન કહો. વિભાવસે વિરક્ત-ભિન્ન મૈં જ્ઞાયક હૂં. આહા..હા..! યહ દુઃખ છૂટનેકા ઉપાય હૈ. દૂસરી કોઈ ક્રિયાકાંડ (નહીં હૈ). લોગોંકો કઠિન લગતા હૈ. આહા..હા..! ઐસા કહતે હૈં કિ ચારિત્રકો માનતે નહીં હૈ. બાપૂ! ચારિત્ર તો મહા પરમેશ્વર હૈ. ચારિત્ર કિસકો કહના? કિસકો કહના ચારિત્ર? બાહરસે છોડકર નગ્ન હો ગયા તો ચારિત્ર હો ગયા? આહા..હા..!

અંતર જ્ઞાયકભાવકા અનુભવ ઔર વિભાવસે ભિન્ન વિરક્ત. યહ જ્ઞાન ઔર વૈરાગ્ય, દુઃખસે મુક્ત હોનેકા ઉપાય હૈ. આહા..હા..! હૈ? '**ઈસ માર્ગ પર જાનેસે...**' ઈસ માર્ગ પર અંદર જાનેસે '**દુઃખ દૂર...**' આહા..હા..! કિસીને યહ પ્રશ્ન કિયા થા, લિખા

થા. ૪૧૯ પઢના. જબ આયેગા તબ બાત. આજ આ ગયા. કિસીને લિખા હોગા. ક્યા કહતે હૈં?

'ઈસ માર્ગ પર જાનેસે...' ક્યા માર્ગ? મૈં જ્ઞાયક અસ્તિરૂપસે જ્ઞાયક સ્વભાવ ત્રિકાલ જાનન (સ્વભાવકા) પિંડ સ્વભાવ, ધ્રુવ, જ્ઞાયક ધ્રુવ ઔર પરભાવસે વિરક્ત. યહ દુઃખસે મુક્ત હોનેકા એક હી ઉપાય હૈ. પરમાત્મા ત્રિકાલનાથને ફરમાયા હૈ. આહા..હા..! **'ઔર સુખકી ઘડી આયગી.'** દુઃખકા નાશ હોગા ઔર સુખકી ઘડી આયગી, આનંદ આયગા. આહા..! ઐસા પૂછા થા ન કિ હમ દુખિયારે હૈં, હમારા દુઃખ કૈસે ટલે? યહાં જ્ઞાયકભાવ અંદર ઔર પરભાવસે વિરક્ત, યહ દુઃખસે મુક્ત હોનેકા માર્ગ ઔર સુખકી ઘડી આયગી. તેરે આનંદકા અનુભવ હોગા. અતીન્દ્રિય આનંદકા સ્વાદ આયગા. ૪૧૯ હૈ ન? સમજમેં આયા? આહા..હા..!

'જ્ઞાયકકી પ્રતીતિ હો ઔર વિભાવકી રુચિ છૂટે...' આહા..હા..! કૈસા પ્રયત્ન કરના? કૈસા પુરુષાર્થ કરના? ૪૭ શક્તિ હૈ. અનંત શક્તિ આત્મામેં હૈ. પરંતુ ૪૭ નામ હૈ. સમયસારમેં. ઉસમેં એક વીર્યશક્તિ-પુરુષાર્થ (હૈ). ઈસ પુરુષાર્થકા ફલ ક્યા? તેરે સ્વરૂપકી રચના કરે સો પુરુષાર્થ. પરકી રચના તો કર સકતે હી નહીં, પરંતુ શુભ-અશુભ ભાવકી રચના કરે વહ ભી પુરુષાર્થ નહીં, વહ નપુંસક હૈ. આહા..હા..! નપુંસક સમજે? નપુંસકકો વીર્ય નહીં હોતા તો પુત્ર નહીં હોતા. યે હીજડા. ઐસે વહાં સમયસારમેં પરમાત્માકા ફરમાન હૈ... આહા..હા..! પુણ્ય-પાપ અધિકારમેં ઔર અજીવ અધિકારમેં, દો જગહ, દો જગહ અધિકાર હૈ. ક્લિબ. જો કોઈ પ્રાણી.. આહા..હા..! અપના સ્વભાવ સન્મુખ હોકર શુદ્ધતા નહીં પ્રગટ કરતા હૈ ઔર શુદ્ધતાકો ધર્મ નહીં માનતા હૈ ઔર શુભભાવ કરનેસે ધર્મ માનતા હૈ, વહ નપુંસક-હીજડા હૈ. સાધુકો કહાં પડી હૈ? સેઠકો ઠીક લગે યા ન લગે. પાઠમેં લિયા હૈ. ક્લિબ. સંસ્કૃતમેં ક્લિબ (હૈ), અર્થમેં નપુંસક (હૈ). આહા..હા..!

યહાં યહ કહતે હૈં, **'જ્ઞાયકકી પ્રતીતિ હો ઔર વિભાવકી રુચિ છૂટે ઐસે પ્રયત્નકે પીછે વિકલ્પ ટૂટેગા...'** ઐસે પ્રયત્નકે પીછે રાગ ટૂટ જાયગા. આહા..! નિર્વિકલ્પ દૃષ્ટિ સમ્યગ્દર્શન હોગા. આહા..! યહ રીત હૈ. બાકી સબ રીતકી બાતેં કરે. લાખ બાતકી બાત.. આતા હૈ ન છહ ઢાલામેં? છહ ઢાલામેં. લાખ બાત ક્યા, અનંત બાત. 'લાખ બાતકી બાત નિશ્ચય ઉર આણો, છોડી જગત દ્વંદ્વ ફંદ નિજ આતમ ધ્યાવો.' આહા..હા..! છહ ઢાલામેં આતા હૈ. સમજમેં આયા? ભગવાન આત્મા જ્ઞાયક સ્વભાવ ઔર ઉસકે પ્રયત્ન કરનેસે વિકલ્પ ટૂટેગા. ઔર સુખકી ઘડી આયગી. આહા..હા..! ઔર આનંદકા કાલ-આનંદદશા તુઝે પ્રગટ હોગી. આહા..હા..! અનંત

કાલકા દુઃખ, અનંત કાલમેં અરબોપતિ હુઆ, અનંત બાર નૌંવી ગ્રૈવેયકકા દેવ હુઆ, સબ દુઃખી. ઉસ દુઃખસે મુક્ત હોનેકા ઉપાય, એક જ્ઞાયકભાવ ઔર વિભાવ-પુણ્ય-પાપસે વિરક્ત, ઉસકો દુઃખકી એકતા ટૂટ જાયગી ઔર સુખકી ઘડી નામ કાલ, તેરે આનંદકા સ્વકાલ પ્રાપ્ત હોગા. આહા..હા..! યહ ઉપાય હૈ.

'**વિકલ્પ ટૂટેગા ઔર સુખકી ઘડી આયગી.**' ઘડી સમજે? સુખકા કાલ. અંતર આનંદકા કાલ તુઝે આયગા. દુઃખકા કાલ નાશ કર આનંદકા કાલ, ઘડી અર્થાત્ કાલ (આયગા). આહા..હા..! પરંતુ અંદર જ્ઞાયક સ્વરૂપ પર દૃષ્ટિ જાકર, શુભ-અશુભભાવ જો વિભાવ ઉસસે ભિન્ન હોકર જ્ઞાયકમેં જાનેસે તેરે સુખકા કાલ આયગા. તેરે સ્વકાલમેં-પર્યાયમેં આનંદ આયગા. આહા..હા..! જો દુઃખ અનંત કાલકા હૈ. ઉસ દુઃખકા વ્યય હોગા ઔર આનંદકી ઉત્પત્તિ હોગી. ઔર ધ્રુવકી દૃષ્ટિ હોગી. આહા..હા..! અનંત કાલકે દુઃખકા નાશ હોગા ઔર અપૂર્વ-અનંત કાલમેં નહીં પ્રાપ્ત હુઆ ઐસે સુખકા કાલ મિલેગા, આનંદ આયગા. આનંદ હૈ વહ ઉત્પાદ, દુઃખકા નાશ સો વ્યય. ઔર આનંદકી ઉત્પત્તિ દ્રવ્યકે આશ્રયસે-જ્ઞાયકકે આશ્રયસે હોતી હૈ. આહા..હા..! ઈસકે સિવા કોઈ ઉપાય નહીં. આહા..હા..! હૈ?

'**મૈં જ્ઞાયક હું**' દેહમેં જાનનેવાલા મૈં હું. બસ, જ્ઞાયક હી એક હું. મેરેમેં કોઈ શરીર, વાણી, મન તો નહીં, પરંતુ દયા, દાન, ભક્તિકા પરિણામ ભી મેરેમેં નહીં. વહ મેરી ચીજ નહીં. આહા..હા..! દુખિયારેકા દુઃખ છૂટનેકા ઉપાય કહતે હૈં. આહા..હા..! બહિનકી વાણી યહ હૈ. પરંતુ યહ ભગવાનકી વાણી હૈ. ભગવાનને કહા વહ કહતે હૈં. આહા..હા..! સમયસારમેં પુણ્ય-પાપ અધિકારમેં વહ કહા હૈ. આહા..હા..! અથવા નિર્જરા અધિકારમેં. જ્ઞાન ઔર વૈરાગ્ય શક્તિ ધર્મીકી હોતી હૈ. પહલી ગાથામેં હૈ. જ્ઞાનકા અર્થ આત્માકા અનુભવ ઔર વૈરાગ્યકા અર્થ પુણ્ય-પાપસે વિરક્ત. જ્ઞાન ઔર વૈરાગ્ય દો શક્તિ ધર્મીકો કાયમ હોતી હૈ. આહા..હા..!

યહ કહતે હૈં '**મૈં જ્ઞાયક હું' ઐસા ભલે હી પહલે ઉપરી-ભાવસે કર...**' ક્યા કહતે હૈં? ભલે વિકલ્પસે પહલે કર કિ મૈં તો જ્ઞાયક હું. જાનનેવાલા હું. ઐસા પહલે વિકલ્પસે ઉપર-ઉપરસે તો કર. આહા..હા..! ઈસકે સિવા કોઈ ઉપાય નહીં હૈ, ઈસકે સિવા કોઈ માર્ગ નહીં હૈ, ઈસકે સિવા કોઈ રાસ્તા હી નહીં હૈ. આહા..હા..! સિવા કહતે હૈં ન? અલાવા. ઈસકે અલાવા-સિવા કોઈ ચીજ હી નહીં હૈ. આહા..હા..! તો કહતે હૈં કિ પહલે '**મૈં જ્ઞાયક હું' ઐસા ભલે હી પહલે ઉપરી-ભાવસે કર...**' ઉપરી-ભાવસે અર્થાત્ વિકલ્પ, રાગ ઔર મનકે સંબંધસે પહલે કર. આહા..હા..!

બાકી તો અલિંગગ્રહણકે ૨૦ બોલમેં ઐસા લિયા હૈ, મન ઔર ઈન્દ્રિયસે ભગવાન

રહિત હૈ. આત્માકા જીવન મન ઔર ઇન્દ્રિયસે રહિત જીવન વહ આત્માકા હૈ. અલિંગગ્રહણકે ૨૦ બોલ હૈ. ઐસા હૈ ઉસમેં. મન ઔર ઇન્દ્રિયસે જિસકા જીવન નહીં હૈ. આહા..હા..! મન ઔર ઇન્દ્રિયાં-ભાવઇન્દ્રિય ઔર જડઇન્દ્રિય ઔર મન. ઇન્દ્રિય ઔર મનસે જિસકા જીવન નહીં હૈ. આહા..હા..! કઠિન બાત હૈ. ૨૦ બોલમેં હૈ. આહા..હા..!

મન ઔર ઇન્દ્રિય, આહા..હા..! ઉસકા જિસકા જીવન નહીં. મન, ઇન્દ્રિયસે પાર જ્ઞાયકભાવ હું, ઐસી દૃષ્ટિ કર. તેરે મન ઔર ઇન્દ્રિયાં ભિન્ન હો જાયગી. ઔર પરકા લક્ષ્ય છૂટેગા તો ઉતના દુઃખકા નાશ હોગા ઔર તેરા સુખકા કાલ આયગા. તેરે સ્વકાલમેં આનંદ આયગા. આહા..! આનંદ આયગા વહી ધર્મ હૈ. આહા..હા..! કઠિન બાત હૈ. માર્ગ તો યહ હૈ. અપને આપ મના લે, કુછ ભી માને ઔર મનવાનેવાલે મિલે.

કલ એક વિરોધ આયા હૈ. સનાવતમેં. સોનગઢવાલે ચારિત્રકે વિરોધી હૈ. ચારિત્રકે વિરોધી! અરે..! પ્રભુ! ચારિત્ર કિસે કહના? બાહરકી ક્રિયા કરે ઉસે ચારિત્ર માને. પંચ મહાવ્રત ભી કહાં હૈ? ઉસકે લિયે ચૌકા બનાકર તો લેતા હૈ. આહા..! જહાં પર્વત પર રહતા હૈ વહાં ઘર ભી કહાં હૈ? વિદ્યાસાગર પર્વત પર રહતે હૈં. ... બાહરસે ચૌકા કરનેકે લિયે ગયે.

મુમુક્ષુ :- મુનિ તો નહીં કહતે હૈં, ચૌકા લગાઓ.

ઉત્તર :- વહ બાત તો કલ કહી થી. નહીં કહતે હૈં, પરંતુ બનાતે હૈં ઉસકે લિયે ન? લેતે હૈં, ઉસીમેં નૌ કોટિ ટૂટતી હૈ. યહ પ્રશ્ન તો.. કહા થા ન? સંવત ૧૯૬૯કી સાલ. દીક્ષા લેનેસે પહલે. દીક્ષા લેનેસે પહલે પ્રશ્ન (કિયા થા). ગુલાબચંદજી ગાંધી થે, રાજકોટકે. ઉસને દીક્ષા લી થી. યે ગાંધી નહિ? વજુભાઈકી લડકી દી હૈ ન. ગાંધી કુટુંબ, રાજકોટ. ગુલાબચંદ ગાંધી થે. સ્ત્રી થી, પુત્ર થા. ક્યા કહતે હૈં? ... થે. આપકે પિતાજી .. થે. દીક્ષા લી થી. વૈરાગ્ય બહુત થા. પરંતુ દૃષ્ટિ, તત્ત્વ ક્યા હૈ ઉસકી ખબર નહીં. મિલે થે. પહલે વહાં મિલે થે. ગુલાબચંદજી મિલે. ઉનકો ઐસા થા કિ વૈરાગી હો ગયે. ઐસા તો અનંત બાર હુઆ હૈ. પરંતુ તત્ત્વદૃષ્ટિકી ખબર નહીં. આહા..હા..! અંતર ચીજ ક્યા હૈ?

પહલે હમ તો દુકાન છોડકર ચલે આયે થે. હમકો તો હમારા ગુરુ ઉસકો માનતે થે બહુત. તો ઉસ સમય ઉન્હોંને ઐસા કહા... (સંવત) ૧૯૬૮-૬૯ ચૌમાસેકી બાત હૈ. ૬૮, સંવત-૧૯૬૮. સાધુકે લિયે મકાન બનાયા ઔર સાધુ ઇસ્તમાલ કરે, વહ સાધુ નહીં. પહલી બાર સુના. યે ક્યા? હમારે હીરાજી મહારાજ ગુરુ, જિનકે પાસ દીક્ષા લેની હૈ, વે ભી ઉપાશ્રય તો ઇસ્તમાલ કરતે હૈં. ઔર બહુત શાંત થે, બહુત

શાંત થે. સજ્જન થે. બહુત સજ્જન થે. યહ વસ્તુ થી નહીં. બાકી સજ્જન ઉતને થે. શાંત, ગંભીર. દો-દો હજાર લોગોંકે બીચ વ્યાખ્યાન દે તો નજર બાહર જાય નહીં. ઔર શાંતિસે કહે, ભાઈ! પ્રભુકા માર્ગ, પરકી હિંસા બિલકુલ કરના નહીં, યહ સિદ્ધાંતકા સાર હૈ. ભલે દૃષ્ટિમેં કુછ માલૂમ નહીં થા. ઐસે સજ્જન. કિસીકે સાથ વૈર, વિરોધ કુછ નહીં. વહ બાત હમેં માલૂમ નહીં થી કિ સાધુકે લિયે ઉપાશ્રય કરે.. વહ સાધુકી બાત તો સુની હી નહીં થી. બોટાદમેં પહલે સુના, ૧૯૬૮મેં. તો હમારે ગુરુકો મૈંને પ્રશ્ન કિયા, ૧૯૬૯મેં. યહ સુના ૧૯૬૮મેં. ફિર ૧૯૬૯મેં પ્રશ્ન કિયા, રાણપુરમેં. મહારાજ! સાધુકે લિયે ઉપાશ્રય કરે ઔર ઈસ્તમાલ કરે તો કૌન-સી કોટિ ટૂટતી હૈ? કૌન-સી કોટિ અર્થાત્ મન, વચન ઔર કાયા. કરના, કરવાના ઔર અનુમોદન. નૌમેંસે કૌન-સી કોટિ ટૂટતી હૈ?

યહ તો ૧૯૬૯, દીક્ષા લેનેસે પહલેકી બાત હૈ. કહા, પરીક્ષા કિયે બિના કુછ માનતે નહીં. હમકો તો પરીક્ષા કરકે, અંતરમેં બૈઠે વહ માનતે હૈં. તો ગુરુકો ઐસા હો ગયા કિ યે તો હમારે પાસ દીક્ષાકે પાસ લેનેવાલા હૈ. યહ મકાન તો હમ ઈસ્તમાલ કરતે હૈં. ફિર જવાબ દિયા, તુમ્હારે ભાઈ ખુશાલભાઈને મકાન બનાયા હો ઔર આપ ઈસ્તમાલ કરો, ઉસમેં ક્યા? પરંતુ ઈસ્તમાલ કરે, વહ અનુમોદન હૈ. દસવૈકાલિકમેં પાઠ હૈ. ઉસ વક્ત કંઠસ્થ કિયા થા. ઉસ વક્ત, ૧૯૬૯કી સાલ. દીક્ષા લેનેસે પહેલે. દશવૈકાલિક. આઠવે અધ્યયનમેં હૈ કિ ઉસકે લિયે બનાયા હો ઔર વહ સ્વયં બનાયે નહીં, બનાનેકો કહે નહીં પરંતુ બનાયા હો ઉસે લે તો ઉસકી નૌ કોટિ ટૂટતી હૈ. અનુમોદન કોટિ ટૂટતી હૈ. અનુમોદન ટૂટતા હૈ તો સબ ટૂટ જાતા હૈ.

ઔર અષ્ટપાહુડમેં તો ઐસા ભી કહા, જિસકે મૂલગુણમેં પાપ-દોષ હૈ, ઉસમેં સબ કુછ વ્યવહાર ઔર નિશ્ચય કુછ નહીં હૈ. ઐસા અષ્ટપાહુડમેં (હૈ). જિસકે લિયે આહાર બનાયા. સેઠ બરાબર બનાયે. નિમંત્રણ દિયા હો. મોસંબીકા રસ, આમકા રસ હો તો રસ, મોસંબીકા પાની. દશ શેર, પંદ્રહ શેર પાની-જલ. એક બિંદુમેં અસંખ્ય જીવ. આહા..હા..! દશ શેર, પંદ્રહ શેર પાની બનાયે, ઉસકે કમંડલમેં ડાલનેકે લિયે. યહાં તો કહતે હૈં, એકાંત પાપ (હૈ). દેના-લેના દોનોં પાપ હૈ. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં, પ્રભુ! દૂસરી બાત છોડ દે અબ, તેરી કર. '**મૈં જ્ઞાયક હું' ઐસા ભલે હી પહલે ઉપરી-ભાવસે કર,...**' ઉપર-ઉપરસે પહલે કર, નહીં તો નક્કી તો કર. અંદરમેં બાદમેં. આહા..હા..! ઈસકે અલાવા કોઈ ચીજ નહીં હૈ. મૈં તો જ્ઞાયક હી હું. પુણ્ય, દયા, દાન, વ્રતકા ભાવ ભી રાગ હૈ, મેરી ચીજ નહીં. ઐસા ઉપર-ઉપરસે તો નિર્ણય કર, ઐસા કહતે હૈં. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- ઉપર-ઉપરસે થોડા વ્યવહારસે હુઆ.

ઉત્તર :- ઉપર-ઉપરસે કહા, પરંતુ જાના હૈ અંદરમેં. ઉસકો ઉપર-ઉપરસે કહતે હૈં. ઉપર-ઉપરસે ક્યા? યહાં ક્રિયાકી કહાં બાત હૈ? ઉપર-ઉપર તો... જ્ઞાયક ઔર પરસે ભિન્ન, યહ ઉપર-ઉપરસે હૈ. સમજમેં આયા? વહી કહા ન? દેખો!

'**મૈં જ્ઞાયક હું**', યે ઉપર-ઉપરસે. '**ઐસા ભલે હી પહલે ઉપરી-ભાવસે કર,...**' પરંતુ વહ જ્ઞાયકકે ઉપરી-ભાવસે, ક્રિયાકે ઉપરી-ભાવસે ઐસા નહીં. આહા..હા..! બડી કઠિન બાત. યહ તો બહિનને જવાબ દિયા હૈ. હમ દુખિયારે, અરે..! હમારા દુઃખ કૈસે ટૂટે? ઉસકા બહિન યહ જવાબ દેતે હૈં. આહા..હા..! ઉપર-ઉપરકી બાત.. દેખા! સેઠને કહા, ક્રિયા ઉપરકી કહતે હૈં ન? વહ યહાં નહીં. યહાં તો ઉપર-ઉપરસે, જ્ઞાયક હું, ભલે અનુભવમેં બાદમેં જાયેગા-વેદનમેં, પરંતુ પહલે જ્ઞાયક હું, યહી ચીજ મૈં હું, બાકી રાગ, પુણ્ય-પાપ, દયા, દાન મેરી ચીજ નહીં હૈ. ઐસે પહલે ઉપરસે યાની અંદરમેં અનુભવ પહલે ઐસા તો કર કિ મૈં જ્ઞાયક હી હું, દૂસરી કોઈ ચીજ મૈં હું નહીં ઔર મેરેમેં કોઈ દૂસરી ચીજ હૈ નહીં. આહા..હા..! યહ તો પ્રથમ સમ્યગ્દર્શન પ્રાપ્ત કરનેકી રીતકી બાત હૈ. ઉપરકી ક્રિયાકાંડ હૈ, વહ તો ઉપરકી ભી નહીં હૈ.

યે તો મૈં જ્ઞાયક હું,.. આહા..હા..! અનંત-અનંત સર્વજ્ઞ, સિદ્ધ જો હૈ, યા તીર્થંકર હૈં, વે મેરે જ્ઞાનમેં જ્ઞેય હૈં. મેરી ચીજ નહીં. મૈં તો જ્ઞાયક-જાનનેવાલા, વહ ભી ઉસ ચીજકો નહીં જાના, મૈં તો અપનેકો જાનતા હું, ઉસમેં વહ જાનનેમેં આ જાતા હૈ. આહા..હા..! સમજમેં આયા? '**ઉપરી-ભાવસે તો કર,...**' પરંતુ ભાવસે કહા હૈ. પાઠ હૈ? '**મૈં જ્ઞાયક હું' ઐસા ભલે હી પહલે ઉપરી-ભાવસે...**' ઉપરી-ભાવસે. ક્રિયાસે ઐસા નહીં. આહા..હા..! ઉસ વક્ત એકાંતમેં બહિન બૈઠે હો ઔર કિસીને પૂછા હોગા તો જવાબ દિયા હોગા. આહા..હા..! યહ સબ શબ્દ ઉત્કીર્ણ હોનેવાલે હૈં.

'**ફિર ગહરાઈસે કર,...**' દેખો! પહલે ઉપર-ઉપરસે અર્થાત્ યહ જ્ઞાયકકા ઉપર-ઉપરસે. આહા..હા..! જાનન.. જાનન.. જાનન.. ચૈતન્યકે પ્રકાશકા પુર, ચૈતન્યકે પ્રકાશકા પુર. ચૈતન્યકા નૂરકા પુર. ચૈતન્યકા નૂર નામ તેજકા પુર. આહા..હા..! જ્ઞાયકભાવ હું, ઐસા પહલે ઉપરી-ભાવસે. વહ ભી ભાવસે, હાં! ક્રિયાસે નહીં. આહા..! અંદર વિકલ્પ ઉઠા, ભાવસે વહ તો કર. '**ફિર ગહરાઈસે કર,...**' આહા..હા..! ફિર અંદર ગહરાઈમેં જા. પ્રભુ અંદર વિરાજતે હૈં. ભોંયરેમેં જૈસે ભગવાન વિરાજતે હૈં, ઐસે પર્યાયકે પીછે તલમેં પરમાત્મા વિરાજતે હૈં. પર્યાય એક સમયકી અવસ્થા હૈ. ઉસમેં ઐસા પહલે ઉપરસે વિચાર કર કિ મૈં તો અકેલા જ્ઞાયક હું. પર્યાય ભી નહીં. મૈં

તો જ્ઞાયક હું.

પર્યાયમેં ઐસા વિચાર કર કિ મૈં તો જ્ઞાયક હું. મૈં પર્યાય હું, ઐસા ભી નહીં. આહા..હા..! મૈં દયા, દાન, વ્રતકા કરનેવાલા વહ બાત તો હૈ નહીં, વહ તો મિથ્યાત્વ હૈ. ઉસકા કર્તા માનના વહ તો મિથ્યાત્વ હૈ. પરંતુ યહાં તો કહતે હૈં, જ્ઞાયક હું, ઉસકા જો ભાવ હૈ, ઉસ ભાવસે જ્ઞાયક હું, ઐસા કર. વિકલ્પસે અંદર વિચારમેં વહ લે. દેહ તો મિટ્ટીકા પિંડ હૈ ઔર પુણ્ય-પાપકા ભાવ તો વિકાર ઔર દુઃખ હૈ. મૈં તો જ્ઞાયક ઔર આનંદ હું. આહા..હા..! પંચ પરમેષ્ઠીકો ભી મૈં તો જાનનેવાલા હું. વાસ્તવમેં તો પંચ પરમેષ્ઠીસ્વરૂપ હી આત્મા હૈ. આહા..હા..! આતા હૈ? યોગસાર, વહ આતા હૈ. આહા..હા..! પંચ પરમેષ્ઠી હુએ, વે આત્મામેંસે હુએ. તો મેરે આત્મામેં પંચ પરમેષ્ઠીકા સ્વરૂપ પડા હી હૈ. આહા..હા..! કહાં જાના?

પહલે (ઉપરી-ભાવસે કર), '**ફિર ગહરાઈસે કર,...**' ગહરાઈમેં જા. બાદમેં ગહરાઈમેં જા. ચૈતન્યમૂર્તિ.. યે વિચાર કરતા હૈ પર્યાયમેં, ધ્રુવમેં વિચાર નહીં ચલતે. વિચાર ચલતા હૈ ભાવકા, વહ સબ પર્યાયમેં (ચલતા હૈ). ક્યોંકિ પર્યાયમેં કાર્ય હોતા હૈ. વસ્તુ તો ત્રિકાલી પડી હૈ. વહ કાર્ય હો, આત્માકા અનુભવ તબ ત્રિકાલ ચીજકો કારણ કહનેમેં આતા હૈ. બાકી ત્રિકાલ ચીજ તો ધ્રુવ હૈ. ધ્રુવમેં તો પરિણમન ભી નહીં, પલટા નહીં, ફેરફાર નહીં. એકરૂપ અનાદિઅનંત ચૈતન્યસત્તા. આહા..! ઐસે પહલે ઉપર-ઉપરકે ભાવસે કર. '**ફિર ગહરાઈસે કર,...**' બાદમેં ગહરાઈમેં અંદર જા. આહા..હા..! વિકલ્પકો ભી છોડકર ગહરાઈમેં પૂર્ણ આનંદસ્વરૂપ વિરાજતા હૈ, વહાં જા.

'**પરંતુ ચાહે જૈસે કરકે...**' ચાહે જૈસે કરકે '**ઉસ માર્ગ પર જા.**' દૂસરા કોઈ રાસ્તા નહીં હૈ. હૈ? '**ચાહે જૈસે કરકે...**' ચાહે જૈસે કરકે અર્થાત્ અંદરમેં યહ કરનેકા હૈ વહી કર. '**ઉસ માર્ગ પર જા.**' ઉસકે સિવા દૂસરા કોઈ માર્ગ હૈ નહીં. આહા..હા..! '**શુભાશુભ ભાવસે ભિન્ન...**' દેખો! જો ક્રિયાકાંડકા શુભભાવ હૈ, દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજા વહ શુભભાવ. ઔર હિંસા, જૂઠ, ચોરી, વિષયભોગ, ધંધેકા ભાવ વહ પાપ. પાપ ઔર પુણ્ય દોનોંસે ભિન્ન હૈ. શુભ પુણ્ય હૈ ઔર અશુભ પાપ હૈ. આહા..હા..! શુભ ઔર અશુભભાવસે ભિન્ન '**જ્ઞાયકકા જ્ઞાયકરૂપસે અભ્યાસ કરકે...**' આહા..હા..! યે અભ્યાસ. બહુત સાદી ભાષામેં (આયા હૈ).

જ્ઞાયકકા, જ્ઞાયકકા જ્ઞાયકરૂપસે અભ્યાસ. જ્ઞાયકકા-જાનનકા જાનનરૂપસે અભ્યાસ. આહા..હા..! મૈં ચૈતન્ય હીરા જ્ઞાયક હું. જ્ઞાયકકા જ્ઞાયકરૂપસે અભ્યાસ. જ્ઞાયકકા દૂસરી રીતસે અભ્યાસ, ઐસા નહીં. આહા..! કિસીને વિનંતી કી થી, પાંચ-સાત દિન પહલે. ૪૧૯ પઢેં. અબ બરાબર આ ગયા. કલ તો મુંબઈ જાના હૈ. આહા..હા..! શરીરમેં

બરાબર ઠીક નહીં હૈ. અંદરમેં કુછ ભી હો. પિશાબમેં બહુત (પીડા હોતી હૈ). ઐસી શરીરકી સ્થિતિ હૈ. ક્યા હોતા હૈ શરીરમેં..

યહાં કહતે હૈં, યે કર લિયા તો સબ હો ગયા. આહા..હા..! ગહરાઈ સે ઉપર... '**શુભાશુભ ભાવસે ભિન્ન...**' આહા..હા..! દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, મહાવ્રત આદિ. ગહરાઈ સે ઉતરે.. વહ તો શુભભાવ હૈ. ઉસસે તો ભગવાન ભિન્ન હૈ. આહા..હા..! હૈ? '**શુભાશુભ ભાવસે ભિન્ન જ્ઞાયકકા જ્ઞાયકરૂપસે અભ્યાસ કરકે...**' અભ્યાસકી બાત ભી યે. જ્ઞાયક-જાનનકા જ્ઞાયકરૂપસે અભ્યાસ. વિકલ્પસે ઔર રાગસે ભી નહીં. આહા..હા..! પહલે ઉપરસે કહા થા, ફિર અંદર ગહરાઈમેં ચલ ગયા. ફિર જ્ઞાયકકા જ્ઞાયકરૂપસે. પહલે ઉપરસે કહા થા, અબ જ્ઞાયકકા જ્ઞાયકરૂપસે (કહા). આહા..હા..! વાણી આ ગયી હૈ ન કુદરતી! પત્થરમેં ઉત્કીર્ણ કરનેવાલે હૈં. પૌને તીન લાખ રૂપયે આ ગયે હૈં. પૌને તીન લાખ. પાંચ-સાત લાખ રૂપયેકા હોગા, ઐસા કહતે હૈં. કોઈ કહતા થા, હમેં કુછ માલુમ નહીં. હમ કિસીકો કહતે નહીં, કર યા લે યા દે. યહાં તો પ્રવચનકે સિવા કુછ નહીં. કુછ ભી હો. આહા..હા..! દુનિયામેં બનનેવાલા હોગા ઐસા બનેગા. ઉસમેં કિસીકા અધિકાર પરમેં કરનેકા ક્યા? જિસ સમય જહાં હોના હોગા, ઉસ સમય વહાં ક્રમબદ્ધકી પર્યાય હોગી. જિસ સમય, જિસ ક્ષેત્રમેં, જિસ સમયમેં ક્રમબદ્ધ આનેવાલા હૈ, વહાં આનેવાલા હૈ. કલ અપને આયા થા. ક્રમ. દોપહરકો.

આત્મામેં અનિત્ય નહીં માનનેવાલા અકેલા નિત્ય માનતા હૈ ઔર કોઈ ભી સમયમેં અનિત્ય બિનાકા હૈ હી નહીં. અનિત્યમેં ઐસા લિયા થા. ઉછલતી હુઈ નિર્મલ પર્યાયકા ક્રમ. આહા..હા..! ધ્રુવ તો ધ્રુવ હૈ. પરંતુ ઉસકા નિર્ણય કિયા હૈ પર્યાયને. વહ પર્યાય કૈસી હૈ? નિર્મલ ઉછલતી ક્રમસર પર્યાય હોતી હૈ. આહા..હા..! પરંતુ જો કોઈ અનિત્યકો નહીં માનતા હૈ, નિત્યકો માનનેવાલા અનિત્ય ઐસી પર્યાયકો ન માને. પર્યાય બિનાકા દ્રવ્ય ત્રિકાલમેં હોતા નહીં. ઐસા ન માને તો વહ મિથ્યાદૃષ્ટિ દ્રવ્યકા નાશ કરતા હૈ. કલ આયા થા. આહા..હા..! ઔર ગહારાઈમેં રહી ચીજ ઔર ઉસકી નિર્મલ પર્યાય. નિત્ય ભી મૈં હું ઔર અનિત્યસે નિર્ણય કરનેવાલા મૈં અનિત્ય ભી હું. નિર્ણય હોતા હૈ અનિત્યમેં. નિત્યમેં નિર્ણય નહીં હોતા. નિર્ણય સમકિત, જ્ઞાન સબ પર્યાયમેં હોતા હૈ. તો પર્યાય ન હો તો વસ્તુ હૈ હી નહીં. વેદાંત યહ માનતા હૈ. સામાન્યકો માનને ગયે તો પૂરે આત્માકા નાશ કર દિયા. વેદાંત.

યહાં કહતે હૈં, '**જ્ઞાયકકા જ્ઞાયકરૂપસે અભ્યાસ કરકે જ્ઞાયકકી પ્રતીતિ દૃઢ કરના,...**' આહા..હા..! જાનનસ્વભાવકી પ્રતીતિ. આહા..હા..! મૈં તો જ્ઞાયક હી હું. કોઈ ભી

વિકલ્પ ઔર કોઈ ભી બાહરકી ચીજ, ઉસકા મૈં કર્તા નહીં ઔર મેરેમેં વહ હૈ હી નહીં. ઐસી પ્રતીતિ દૃઢ કરના. '**જ્ઞાયકકો ગહરાઈસે પ્રાપ્ત કરના,...**' આહા..હા..! જાનનસ્વભાવ જ્ઞાયક, ઉસકો પર્યાયમેં.. આહા..હા..! જ્ઞાયક દ્રવ્ય, ગહરાઈસે પ્રાપ્ત કરના વહ પર્યાયમેં. પર્યાયમેં અંદર ગહરાઈમેં જાકર જ્ઞાયકકો પકડના. આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ. કાર્ય તો પર્યાયમેં હોતા હૈ કિ નહીં? ત્રિકાલી પ્રભુમેં તો પર્યાય હૈ નહીં. વહ પર્યાયસે ભિન્ન હૈ. ભિન્નકા જ્ઞાન કરનેવાલી ચીજ પર્યાય હૈ. ધ્રુવકા ભી જ્ઞાન કરતી હૈ ઔર અપના ભી જ્ઞાન કરતી હૈ. ઐસી ઉછલતી નિર્મલ પર્યાય. આહા..હા..! ઉસમેં '**જ્ઞાયકકી પ્રતીતિ દૃઢ કરના...**' આહા..હા..!

'**જ્ઞાયકકો ગહરાઈસે પ્રાપ્ત કરના,...**' જ્ઞાયક સ્વભાવ ભગવાન આત્મા, ઉસે ગંભીરતાસે, ગહરાઈસે. ગહરાઈ યાની ઊંડાણસે '**પ્રાપ્ત કરના, વહી સાદિ-અનંત સુખ પ્રાપ્ત કરનેકા ઉપાય હૈ.**' લો. યહી એક સાદિ-અનંત સુખ... શ્રીમદ્‌મેં આતા હૈ ન? 'સાદિ અનંત અનંત સમાધિ સુખમાં.' સાદિઅનંત-શુરૂઆત હોતી હૈ. સાદિ-શુરૂઆત હોતી હૈ. સાદિ માને યહ શાદી નહીં, હાં! સાદિ અર્થાત્ શુરૂઆત. 'સાદિ અનંત અનંત સમાધિ સુખમાં, અનંત દર્શન જ્ઞાન અનંત સહિત જો'. અનંત દર્શન, અનંત જ્ઞાન સહિત જો. અપૂર્વ અવસર ઐસા કબ આયગા? સમકિતી યહ ભાવના ભાતે હૈં. પહલે સમ્યગ્દર્શનકી ભાવનામેં આત્મા પાયા, બાદમેં કેવલજ્ઞાનકી ભાવના ભાતે હૈં.

'**સાદિઅનંત સુખ પ્રાપ્ત કરનેકા ઉપાય હૈ.**' સિદ્ધ. સિદ્ધ સાદિઅનંત હૈ ન? સિદ્ધ હોતી હૈ શુરૂઆત, અનાદિકે સિદ્ધ હૈ વે ભી હૈ. સબ સિદ્ધ સાદિ હી હૈં. અનાદિકે સિદ્ધ ભી હૈં. આહા..હા..! પહલે કભી સિદ્ધ નહીં થે ઔર બાદમેં સિદ્ધ શુરૂ હુએ, ઐસા હૈ નહીં. ગજબ બાત હૈ! અનાદિકા સિદ્ધ ભી હૈ ઔર અનાદિકા સંસાર ભી હૈ, દોનોં હૈ. આહા..હા..! ઉસમેંસે તેરી નયી સાદિઅનંત કરના હો તો યહ ઉપાય હૈ. આહા..હા..! '**સાદિઅનંત સુખ પ્રાપ્ત કરનેકા ઉપાય હૈ. આત્મા સુખકા ધામ હૈ,...**' આહા..! શ્રીમદ્‌મેં આતા હૈ ન? સ્વયં જ્યોતિ સુખધામ. શ્રીમદ્‌મેં આતા હૈ. સ્વયં જ્યોતિ સુખધામ. ચૈતન્ય સ્વયં જ્યોતિ. ઉસકા કોઈ કર્તા નહીં, ચૈતન્યમૂર્તિ પુણ્ય-પાપકે વિકલ્પસે, રાગસે રહિત. સ્વયં જ્યોતિ સુખધામ. અતીન્દ્રિય આનંદકા ધામ હૈ. અતીન્દ્રિય સુખકા ક્ષેત્ર વહ હૈ. આહા..હા..! ઉસ ક્ષેત્રમેં તો આનંદ પકતા હૈ. વહ કહતે હૈં, '**સાદિઅનંત સુખ પ્રાપ્ત કરનેકા ઉપાય હૈ. આત્મા સુખકા ધામ હૈ, ઉસમેંસે સુખ પ્રાપ્ત હોગા.**' જો સુખકા ધામ હૈ.. આહા..હા..! ઉસકી દૃષ્ટિસે સુખકા ધામ પ્રાપ્ત હોગા, દૂસરા કોઈ ઉપાય હૈ નહીં. (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા વદ -૭, રવિવાર, તા. ૫-૧૦-૧૯૮૦
વચનામૃત-૪૨૩. પ્રવચન નં. ૪૮

પ્રશ્ન :- ''સર્વગુણાંશ સો સમ્યક્ત્વ કહા હૈ'', તો ક્યા નિર્વિકલ્પ સમ્યગ્દર્શન હોને પર આત્માકે સર્વ ગુણોંકા આંશિક શુદ્ધ પરિણમન વેદનમેં આતા હૈ?

ઉત્તર :- નિર્વિકલ્પ સ્વાનુભૂતિકી દશામેં આનંદગુણકી આશ્ચર્યકારી પર્યાય પ્રગટ હોને પર આત્માકે સર્વ ગુણોંકા (યથાસંભવ) આંશિક શુદ્ધ પરિણમન પ્રગટ હોતા હૈ ઔર સર્વ ગુણોંકી પર્યાયોંકા વેદન હોતા હૈ.

આત્મા અખંડ હૈ, સર્વ ગુણ આત્માકે હી હૈં, ઈસલિયે એક ગુણકી પર્યાયકા વેદન હો ઉસકે સાથ-સાથ સર્વ ગુણોંકી પર્યાયેં અવશ્ય વેદનમેં આતી હૈં. ભલે હી સર્વ ગુણોંકે નામ ન આતે હોં, ઔર સર્વ ગુણોંકી સંજ્ઞા ભાષામેં હોતી ભી નહીં, તથાપિ ઉનકા સંવેદન તો હોતા હી હૈ.

સ્વાનુભૂતિકે કાલમેં અનંતગુણસાગર આત્મા અપને આનંદાદિ ગુણોંકી ચમત્કારિક સ્વાભાવિક પર્યાયોંમેં રમણ કરતા હુઆ પ્રગટ હોતા હૈ. વહ નિર્વિકલ્પ દશા અદ્ભુત હૈ, વચનાતીત હૈ. વહ દશા પ્રગટ હોને પર સારા જીવન પલટ જાતા હૈ. ૪૨૩.

વચનામૃત-૪૨૩. લિખા હૈ ન કિસીને. ઉસમેં દો બોલ બાકી હૈ. ૪૨૩, ૪૨૯. ફિર જો બાકી રહે હૈં, વહ ફિરસે (લેંગે). બાકી રહ ગયે હૈં ન?

'**પ્રશ્ન :- સર્વગુણાંશ સો સમ્યક્ત્વ કહા હૈ,...**' મુદ્દેકી બાત હૈ. સમ્યગ્દર્શન, વહ પ્રથમ ધર્મકી પ્રથમ સીઢી હૈ. પ્રથમ સોપાન. તો વહ સમ્યગ્દર્શન ચીજ ક્યા હૈ? કિ સર્વગુણાંશ સો સમકિત. આહા..હા..! અર્થાત્ જિતને અપને આત્મામેં અનંત.. અનંત.. અનંત.. ગુણ હૈં, ઉન સબ ગુણકા એક અંશ પ્રગટરૂપ, વ્યક્તરૂપ, પ્રગટરૂપ અનુભવમેં આતે હૈં, ઉસકા નામ સમ્યગ્દર્શન કહતે હૈં. આહા..હા..! યે શબ્દ શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર, શ્રીમદ્ રાજચંદ્રકે હૈં. અપને મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશકમેં, રહસ્યપૂર્ણ ચિઠ્ઠી. ટોડરમલ (મેં આતા હૈ).

સમકિત કિસકો કહતે હૈં? જ્ઞાનાદિ અનંત ગુણ જો હૈં, અનંત.. અનંત.. અનંત.. યે જ્ઞાનાદિ અનંત ગુણકા એક અંશ પ્રગટ હો, ઉસકા નામ સમ્યગ્દર્શન હૈ. ઔર જ્ઞાનાદિ સર્વ ગુણ પ્રગટ હો, ઉસકા નામ કેવલજ્ઞાન દેવ પરમાત્મા હૈ. આહા..હા..!

ટોડરમલમેં આતા હૈ. રહસ્યપૂર્ણ ચિઠ્ઠી. આહા..! યહ શ્રીમદ્‌કા વાક્ય હૈ. એક હી બાત હૈ.

સર્વગુણાંશ સો સમકિત કહા હૈ. આહા..હા..! અભી તો પ્રથમમેં પ્રથમ ચીજ. ઉસકે બાદ સમ્યગ્જ્ઞાન હોતા હૈ ઔર બાદમેં ચારિત્ર હોતા હૈ. સમ્યગ્દર્શન બિના જ્ઞાન ભી સચ્ચા નહીં ઔર ચારિત્ર ભી સચ્ચા નહીં, જૂઠા હૈ સબ. વહ ચીજ યહાં પ્રશ્નમેં પૂછા હૈ. '**સર્વગુણાંશ સો સમ્યક્ત્વ કહા હૈ, તો ક્યા નિર્વિકલ્પ સમ્યગ્દર્શન હોને પર...**' આત્મામેં રાગસે, વિકલ્પસે ભિન્ન અપને આત્મ સ્વરૂપકા નિર્વિકલ્પ-રાગ બિના સમ્યગ્દર્શન હોને પર, સમ્યગ્દર્શન હોને પર.. અભી તો પ્રશ્ન હૈ. '**આત્માકે સર્વ ગુણોંકા આંશિક શુદ્ધ પરિણમન વેદનમેં આતા** હૈ?' આહા..હા..! મુદ્દેકી બાત હૈ. શિષ્યકા યહ પ્રશ્ન હૈ કિ જબ સર્વગુણાંશ સો સમકિત કહા તો ક્યા નિર્વિકલ્પ સમ્યગ્દર્શન હોને પર, આત્મામેં સચ્ચા સમ્યગ્દર્શન. નિર્વિકલ્પ કહો યા સચ્ચા કહો. દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્રકી માન્યતા વહ કોઈ સમકિત નહીં હૈ. દેવ, ગુરુ, ધર્મકી શ્રદ્ધા યા શાસ્ત્રકા જ્ઞાન, યા શાસ્ત્રકી સ્વાધ્યાય, યા ભગવાનકી માલા (જપના), વહ કોઈ ધર્મ નહીં હૈ, વહ કોઈ સમ્યગ્દર્શન નહીં હૈ. આહા..હા..!

સમ્યગ્દર્શન. સર્વગુણાંશ સો સમકિત. તો પૂછતે હૈં કિ, '**ક્યા નિર્વિકલ્પ સમ્યગ્દર્શન હોને પર આત્માકે સર્વ ગુણોંકા આંશિક...**' આત્મા, જિતને અનંત.. અનંત.. તીન કાલકે સમયસે ભી અનંતગુને આત્મામેં સંખ્યાસે ગુણ હૈં. સંખ્યાસે. એક ક્ષણમેં અસંખ્ય સમય જાય. ઐસે તીન કાલકે સમય. આહા..હા..! યે તીન કાલકે સમયસે અનંતગુના એક આત્મામેં ગુણ હૈં. તો કહતે હૈં કિ '**નિર્વિકલ્પ સમ્યગ્દર્શન હોને પર આત્માકે સર્વ ગુણોં...**' કિતને? અનંત.. અનંત.. અનંત.. ગુણ હૈં, ઉન સર્વ ગુણોંકા આંશિક-એક અંશ પ્રગટ '**શુદ્ધ પરિણમન વેદનમેં આતા** હૈ?' આહા..! મુદ્દેકી રકમ હૈ. અરે..! લોગ કહાં-કહાં ફંસ ગયે હૈં.

સમજે? પ્રશ્ન સમજમેં આયા? સર્વગુણાંશ સો સમકિત કહા. સર્વ જિતને આત્મામેં ગુણ હૈં, ઉસકા એક અંશ વ્યક્ત-પ્રગટ બાહ્યમેં આયે ઔર ઉસકા વેદન કરના, ઉસકા નામ સમ્યગ્દર્શન કહા હૈ. તો ક્યા નિર્વિકલ્પ સમ્યગ્દર્શન હોને પર રાગકે ભાવસે ભિન્ન અપને સ્વરૂપકી પ્રતીતિ, અનુભવ કરને પર ક્યા જિતને ગુણ હૈં, ઉન સર્વ ગુણોંકા આંશિક.. આહા..હા..! શુદ્ધ પરિણમન. ઉન સર્વ ગુણોંકા અંશ શુદ્ધ પરિણમન પર્યાયમેં ઔર વેદન, દો બોલ લિયે. પ્રશ્નકારને યહ બાત કહી હૈ. આહા..હા..!

'**નિર્વિકલ્પ સમ્યગ્દર્શન હોને પર...**' ક્યા જિતને ગુણ હૈં, અનંત.. અનંત.. અનંત સંખ્યાસે, સબ ગુણકા શુદ્ધ પરિણમન આંશિકરૂપસે પ્રગટ હોતા હૈ, સર્વ ગુણોંકા.

ઔર સબ ગુણોંકે પરિણમનકે સાથ વેદન ભી હોતા હૈ. પ્રશ્ન બડા હૈ. સમજમેં આયા? ઐસા તો કિસીને બહિનકે પાસ પ્રશ્ન કિયા હૈ. ચર્ચા, બાતેં તો બહુત ચલતી હો. ઉસમેં કિસીને યહ પ્રશ્ન કિયા.

'**નિર્વિકલ્પ સમ્યગ્દર્શન હોને પર...**' સચ્ચા. સચ્ચા સમ્યગ્દર્શન નિર્વિકલ્પ. રાગકે આશ્રય બિના. ત્રિકાલી નિર્વિકલ્પ ભગવાન, ઉસકે જિતને ગુણ હૈ, ઉન સબકા એક અંશ પ્રગટ હોના ઉસકા નામ સમ્યગ્દર્શન કહા. તો ક્યા ઉસ નિર્વિકલ્પ સમ્યગ્દર્શનમેં સર્વ ગુણોંકા અંશ પરિણમન હોતા હૈ? સર્વ ગુણોંકા પર્યાયમેં આંશિકરૂપસે પરિણમન હોતા હૈ? ઔર સર્વ ગુણોંકા પર્યાયમેં વેદન હોતા હૈ? આહા..હા..! યહ તો અભી પ્રશ્ન હૈ. સેઠ! લોગ બાહરમેં (ઘુસ ગયે). અંતરકી મૂલ ચીજ પડી રહી ઔર જિંદગી ચલી જાતી હૈ. આહા..! ઉસમેં કોઈ જન્મ-મરણ મિટે ઐસી કોઈ ચીજ બાહ્યમેં લાખો ભક્તિ કરે ઔર ક્રોડો રૂપયા ખર્ચ કરે... દસ લાખ રૂપયા દિયા, કહા ન? કાંદિવલી. ચાલીસ ફૂટ જમીન તો કહા થા. ફિર વહાં જાનેકે બાદ પચાસ બાય પચાસ કી. તો વહ સાઢે સાત લાખકી તો જમીન હુઈ. ઔર અઢાઈ લાખ દૂસરે દિયે. આઠ-દસ ક્રોડવાલા હૈ, હૈ સ્થાનકવાસી. પરંતુ યહાં દેખકર બહુત ખુશી હુઆ. કહા, બાપૂ! તેરે દસ લાખ ક્યા ક્રોડ દે, પાંચ ક્રોડ દે તો ધર્મ હો જાય, ઐસા નહીં હૈ.

ધર્મ તો નિર્વિકલ્પ સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ તબ હોતા હૈ ઔર નિર્વિકલ્પ સમ્યગ્દર્શનકી પીછાન ક્યા? પ્રતીતિ કરના, પરંતુ ઉસકે સાથ કોઈ હૈ કિ નહીં? આહા..હા..! અપની ચીજ અનંત-અનંત ગુણસે ભરી હૈ, ઉસકી નિર્વિકલ્પ પ્રતીતિ ઔર સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ, તબ જિતને ગુણ હૈં ઉતને ગુણકા એક અંશ પરિણમનમેં-પર્યાયમેં આતા હૈ. વિશેષ. સામાન્ય તો ત્રિકાલ હૈ. પરંતુ ઉસ પર દૃષ્ટિ કરનેસે પર્યાયમેં વિશેષ, જિતને ગુણ હૈ, ઉતને ગુણકી પર્યાય એક અંશમેં વિશેષ નામ પર્યાયમેં પ્રગટ હોતી હૈ. ઔર ઉસકા વેદન હોતા હૈ. યહ પ્રશ્ન હૈ. આહા..હા..! યહાં તો કહે, દેવ-ગુરુ-ધર્મકી શ્રદ્ધા કરો, તુમ્હે હો ગયા, જાઓ! અબ વ્રત લે લો.

હમારે ગુરુ ભાઈ ઐસા કહતે થે. યે તો કિસ સાલકી બાત હોગી? (સંવત) ૧૯૭૦ યા ૧૯૭૪કી સાલકી બાત હૈ. અપનેકો તો ગૌતમ જૈસી શ્રદ્ધા મિલ ગયી હૈ. ઐસા કહતે થે. બાત તો બિલકુલ જૂઠી. સ્થાનકવાસી. અબ અપને વ્રત ઔર નિયમ કરના. સમ્યગ્દર્શન તો અપને ગૌતમ જૈસા મિલ ગયા હૈ. અબ વ્રત ઔર નિયમ કરના, વહ ચારિત્ર કરના. વહ અપને કરને જૈસા હૈ. વહ ભી વ્રતાદિ ચારિત્ર. આહા..હા..! યહ તો બહુત સાલ પહલેકી બાત હૈ.

અરે..! યહાં ક્યા કહતે હૈં? પ્રશ્નકારકા યહ પ્રશ્ન હૈ, બહિનકા પ્રશ્ન હૈ, બહનોંમેંસે

હોગા. ઉસકા ઉત્તર. ઈસ પ્રશ્નકા રૂપ સમજમેં આયા? પ્રશ્નકી ક્યા ચીજ હૈ? પ્રશ્નકા રૂપ ક્યા હૈ? કિ સર્વગુણાંશ સો સમકિત કહા. સર્વ ગુણોંકા અંશ પ્રગટ વેદનમેં (આતા હૈ) ઉસે સમકિત કહા. તો ક્યા નિર્વિકલ્પ સમ્યગ્દર્શન હોને પર, સચ્ચા સમ્યગ્દર્શન હોને પર અનંત ગુણ જિતને હૈં, ઉતને પર્યાયમેં પરિણમનમેં અનંત ગુણકા અંશ પર્યાયમેં બાહ્યમેં આતા હૈ? ઔર વહ અંશ ભી, જિતને ગુણકા પરિણમન (હોતા હૈ), ઉતના વેદનમેં આતા હૈ? આહા..હા..! ઐસા તો પ્રશ્ન હૈ? ઈસકે બિના બાહરમેં કર-કરકે ચલા ગયા. ઐસા માને કિ હમ કુછ કરતે હૈં. પઢે, એક ઘંટા સુને,.. આહા..હા..!

'**ઉત્તર :- નિર્વિકલ્પ સ્વાનુભૂતિકી દશામેં...**' આહા..હા..! ૪૨૩ ઔર ૪૨૯ ભાઈ! દો બાકી હૈ. યે લિખે હૈં ઉસમેં. દો પઢ લેતે હૈં. ફિર જો બાકી હૈ (વહ લેંગે). આહા..હા..! નિર્વિકલ્પ સ્વાનુભૂતિ યાની આત્મામેં રાગસે ભિન્ન પર્યાયમેં નિર્વિકલ્પ દશા- રાગ બિનાકી દશા, ઐસી જો અનુભૂતિ અનંત ગુણકી એક સમયમેં પ્રગટ આંશિક પરિણમન (હોતા હૈ). આહા..હા..! ઉસ દશામેં '**આનંદગુણકી આશ્ચર્યકારી પર્યાય પ્રગટ હોને પર...**' આહા..હા..! નિર્વિકલ્પ સમ્યગ્દર્શન ધર્મ. ધર્મકી પહલી-પહલી સીઢી. ધર્મકા પ્રથમ સોપાન. આહા..હા..! નિર્વિકલ્પ સ્વાનુભૂતિ-સ્વ અનુભૂતિ. અંતરકા અનુભવ. દશામેં '**આનંદગુણકી આશ્ચર્યકારી પર્યાય...**' આહા..! એક તો યહ બાત લી. અતીન્દ્રિય આનંદકા સ્વાદ પહલે આતા હૈ. આહા..! અપૂર્વ અનંત કાલમેં નહીં હુઆ ઐસા આનંદગુણકી આશ્ચર્યકારી પર્યાય (પ્રગટ હોતી હૈ). પર્યાય, હોં! ગુણ તો ત્રિકાલ હૈ. આહા..હા..! સમ્યગ્દર્શન હોને પર આનંદ નામકા ગુણ, જો ભગવાનમેં સુખગુણ હૈ, ઉસકા એક અંશ ભી બાહ્ય પ્રગટ હોતા હૈ. આહા..હા..! તબ તો ઉસે ધર્મકી પ્રથમ દશાકા સમ્યગ્દર્શન કહેં. આહા..હા..! ઐસે હી જિંદગી જગતકી ધમાલમેં ઔર પ્રમાદમેં ચલી જાતી હૈ. અનંત કાલ ગયા, મૂલ બાત નહીં હુઈ. બિના એકકે શૂન્ય ચઢા દિયે, ક્રોડોં ઔર લાખોં. અંકમેં નહીં આયા. યે એક અંક હૈ. ધર્મ-સમ્યગ્દર્શન વહ એક અંક હૈ. આહા..હા..! ક્યા કહતે હૈં? એકડા? અંક કહતે હૈં. આહા..હા..!

ઉત્તર યહ દિયા કિ '**નિર્વિકલ્પ સ્વાનુભૂતિકી દશામેં આનંદગુણકી આશ્ચર્યકારી...**' આહા..હા..! પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ. સમ્યગ્દર્શન ભી પર્યાય હૈ. પરંતુ સમ્યગ્દર્શનકે સાથ અતીન્દ્રિય આનંદગુણ જો આત્માકા હૈ, ઉસકા એક અંશ સાથમેં પ્રગટ હોતા હૈ. આહા..હા..! કિતને હી ઐસા કહતે હૈં, સોનગઢવાલોંને સમકિતકો મહંઘા કર દિયા. મહંઘા યા સસ્તા, બાપુ! માર્ગ તો યહ હૈ. આહા..હા..! લોગોંને માનકર દૂસરે રાસ્તે પર ચઢા દિયા હૈ. આહા..હા..! જો-જો સંપ્રદાયમેં જન્મ લિયા, ઉસ સંપ્રદાયકી શ્રદ્ધા

और क्रियाको माना, वह धर्म. वह वस्तु बिलकुल जूठी है. आहा..हा..!

'**निर्विकल्प स्वानुभूतिकी दशामें...**' सम्यग्दर्शनमें '**आनंदगुणकी आश्चर्यकारी...**' आहा..हा..! अनंत कालमें कभी अनुभव नहीं किया. अनंत कालमें कभी अतीन्द्रिय आनंदका खजाना खोला नहीं. वह सम्यग्दर्शनमें खुल गया, खजाना खुल गया. आहा..हा..! गुणकी पर्याय प्रगट होने पर '**आत्माके सर्व गुणोंका...**' देखो! दो तो मुख्य लिये. सम्यग्दर्शन और आनंदगुणकी पर्याय साथमें. अब, वह होने पर '**आत्माके सर्व गुणोंका...**' आहा..हा..! वीर्यगुण, ज्ञानगुण, शांतिगुण, प्रभुत्वगुण, अकार्यकारणगुण. अकार्यकारणगुण है कि जो सम्यक् प्रगट होने पर उसकी प्रतीतमें ऐसा आ जाता है कि मैं कभी किसीका कार्य करनेवाला नहीं हुं और मेरे कार्यमें दूसरा कोई कारण नहीं है. आहा..हा..! अरेरे..! सम्यग्दर्शन प्रगट होने पर.. आया न? '**आत्माके सर्व गुणोंका...**' तो एक अकार्यकारण नामका गुण है. आहा..हा..! जो सम्यग्दर्शन प्रगट हुआ तो आत्मामें अकार्यकारण गुण है उसकी प्रतीति हुई तो उसकी पर्याय प्रगट हुई. तो सम्यग्दृष्टिकी पर्याय किसीके कार्यका कारण नहीं है और कोई कारणका कार्य नहीं है. आहा..हा..! अरे..! समजमें आया? सूक्ष्म बात है, भाई!

अनंत-अनंत कालसे रखडकर मर गया है. देव-गुरु-धर्मके नाम पर श्रद्धासे धर्मकी क्रिया करते-करते भी मर गया चौरासीके अवतारमें. आहा..हा..! मूल चीजको पकडे बिना जन्म-मरणका अंत आये ऐसा नहीं है. आहा..हा..! समजमें आया?

'**आत्माके सर्व गुणोंका (यथासंभव)...**' यथासंभव माने? उसकी पर्यायकी योग्यताके अनुसार अनंत गुणकी पर्याय प्रगट होती है. जो शक्तिरूपसे अनंत गुण हैं, सामान्यमें हैं, सम्यग्दर्शन होने पर उसकी विशेष पर्यायमें अनंत गुणकी यथासंभव पर्याय प्रगट होती है. मीठालालजी! बात आयी है, भगवान! अलौकिक बातें हैं. आहा..हा..! क्या करें? लोग ऐसी ही जिंदगी गंवाते हैं. मूल बात पडी रहती है. जिसके लिये प्रयत्न करना चाहिये, उसे प्रयत्नकी रीतकी खबर नहीं है. आहा..हा..!

यहां तो कहते हैं कि जितने गुण आत्मामें सामान्य शक्तिरूप हैं, गुण अनंतानंत, सम्यग्दर्शन होने पर सर्व गुणोंका एक अंश-विशेष दशा पर्यायमें विशेषपना प्रगट होता है. समजमें आया? विशेष कहो कि गुणकी पर्याय कहो. आहा..हा..! ऐसी सूक्ष्म बात है. '**आत्माके सर्व गुणोंका (यथासंभव) आंशिक...**' अंश '**शुद्ध परिणमन...**' पर्याय विशेष. सर्व गुणोंकी पर्याय प्रगट होती है. आहा..हा..! सम्यग्दर्शन, स्व आत्मामें अंतर्मुख होकर जो प्रतीति अंतर आत्माकी होती है, उसमें

આનંદગુણકી આશ્ચર્યકારી દશાકે સાથ સર્વ ગુણોંકા '**આત્માકે સર્વ ગુણોંકા (યથાસંભવ) આંશિક શુદ્ધ પરિણમન...**' વિશેષ. શુદ્ધ પરિણમન વિશેષ. ગુણ-દ્રવ્ય હૈ વહ સામાન્ય હૈ, ગુણ ભી સામાન્ય હૈ. શુદ્ધ પરિણમન વિશેષ હૈ. આહા..હા..! '**શુદ્ધ પરિણમન પ્રગટ હોતા હૈ...**' આહા..હા..! '**ઔર સર્વ ગુણોંકી પર્યાયોંકા વેદન હોતા હૈ.**' દો બોલ પૂછે થે ન? પરિણમન ઔર વેદન. દો બોલ પૂછે થે. હૈ ન? '**શુદ્ધ પરિણમન વેદનમેં આતા હૈ?**' ઐસા પ્રશ્ન પૂછા થા. આહા..હા..!

ક્યા કહા? ઈસલિયે લોગ ઐસા કહતે હૈં કિ, નિશ્ચય.. નિશ્ચય. પ્રભુ! નિશ્ચય યાની સત્ય. ઔર સબ વ્યવહાર ઉપચારિક કથન. હૈ, વ્યવહાર હૈ. પરંતુ ઉસ વસ્તુકા આશ્રય કરનેસે કોઈ સમકિત હોતા ઐસા તીન કાલમેં હૈ નહીં. સમ્યગ્દર્શન હોનેકે બાદ જો રાગ ભક્તિ દેવ-ગુરુ આદિકી, વ્યવહાર આતા હૈ, વહ પુણ્યબંધ હૈ. વહ ભી પુણ્યબંધકા કારણ સમકિતીકો ભી. સમકિત બિના અકેલા કરતા હૈ વહ તો અકેલા મિથ્યાત્વ સહિત પુણ્યબંધ (હૈ). સમજમેં આયા?

'**આંશિક શુદ્ધ પરિણમન પ્રગટ હોતા હૈ ઔર સર્વ ગુણોંકી પર્યાયોંકા...**' સર્વ ગુણોંકી પર્યાયોંકા. આહા..હા..! ઈસમેં તો જોગ (યોગ) નામકા આત્મામેં એક ગુણ હૈ. અકંપ. અંકપ ગુણકી ભી આંશિક પ્રગટ દશા હોતી હૈ.

મુમુક્ષુ :- સબ ગુણોંકી હોતી હૈ.

ઉત્તર :- સબ ગુણોંકી. આહા..હા..! જો અકંપપના-અજોગપના (અયોગપના) ચૌદહવે ગુણસ્થાનમેં પૂર્ણ પ્રગટ હોતા હૈ, ઉસકા એક અંશ. સર્વ ગુણ હૈ ન? તો જો પૂર્ણ ગુણ પરમાત્માકો પર્યાયમેં પ્રગટ હોતે હૈં, સમકિતીકો ઉસમેંસે અંશ, અપૂર્ણ ભી અંશ સર્વ ગુણોંકા એક અંશ પ્રગટ હોતા હૈ. જિતને ગુણ હૈં, ઉતને ગુણકી સબકી પર્યાય. આહા..હા..! ઐસી બાત સુની ન હો. આહા..હા..! ઐસા માર્ગ હૈ. પહલે સુના હો, ખ્યાલ હો તો પ્રયત્ન કરે ન. પરંતુ સુના નહીં, ખ્યાલમેં બાત નહીં હૈ, પ્રયત્ન ઉસ ઓર અંતરમેં કરનેકા પ્રસંગ કહાં રહા? આહા..હા..!

સર્વ ગુણોંકા આંશિક પરિણમન પ્રગટ હોતા હૈ '**ઔર સર્વ ગુણોંકી પર્યાયોંકા વેદન હોતા હૈ.**' આહા..હા..! અજોગ નામકા આત્મામેં એક ગુણ હૈ. જો અજોગપના ચૌદહવેમેં પૂર્ણ પ્રગટ હોતા હૈ, ઉસકા અજોગ નામકા અંશ સમ્યગ્દર્શનમેં સર્વ ગુણાંશ પર્યાયમેં અકંપપનેકા ભી એક અંશ આતા હૈ. સર્વ ગુણોંકી પર્યાયકે સાથ અકંપપનેકી પર્યાય ભી સાથમેં પ્રગટ હોતી હૈ. આહા..હા..! અકંપપના. જો અજોગ તો ચૌદહવેં ગુણસ્થાનમેં (પ્રગટ હોતા હૈ). ચૌદહવેમેં તો પૂર્ણ (હોતા હૈ) ઔર સમ્યગ્દર્શનમેં અજોગગુણકા અંશ. સર્વ ગુણ આયે ન? કોઈ બાકી હૈ? આહા..હા..! જીવતર, ચિતિ,

દર્શી, જ્ઞાન, સુખ, વીર્ય, પ્રભુત્વ, વિભુત્વ, સર્વદર્શી.. અરે..! સર્વદર્શી ઔર સર્વજ્ઞાન, ઉસકા ભી અંશ પ્રગટ હોતા હૈ. આહા..હા..! અરેરે..!

જીવતરશક્તિ, ચિતિશક્તિ, દર્શીશક્તિ, જ્ઞાન, સુખ સબ. વીર્ય. એક અંશ વીર્ય ભી ઐસા પ્રગટ હોતા હૈ કિ શુદ્ધકી રચના કરે. પવિત્રતા-શુદ્ધઉપયોગ ઔર શુદ્ધ પરિણતિકી રચના કરે. ઐસે ગુણકા એક અંશ, વીર્યગુણમેં ભી પ્રગટ હોતા હૈ. પ્રભુત્વકા અંશ પ્રગટ હોતા હૈ. પ્રભુત્વ. અનંત ગુણમેં પ્રભુત્વકા રૂપ પડા હૈ. એક પ્રભુત્વ નામકા ગુણ આત્મામેં હૈ. પ્રભુત્વ નામકા ગુણ. તો અનંત ગુણમેં પ્રભુત્વ નામકે ગુણકા રૂપ હૈ. અનંત ગુણમેં પ્રભુત્વકા અંશ સમ્યગ્દર્શન હોને પર પ્રગટ હોતા હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત. બાહરસે મનવાકર સંપ્રદાય ચલાના હૈ, વાડા રખના હૈ. અરે..! પ્રભુ! સંપ્રદાય તો અનંત બાર ચલાયા. ઉસમેં જન્મ-મરણ નહીં મિટે, બાપુ! આહા..હા..!

પરસોં કહા ન? પારસી આયા થા, પારસી. વૃદ્ધ. પારસી બહુત વૃદ્ધ (થા). પરંતુ નરમ આદમી થા. ઈસ સાલ આફ્રિકા ગયે તબ ભી દેખને આયા થા. ઉસે ઐસા હુઆ.. આહા..! બાહર નિકલકર કહા, મહારાજકો ઐસા કહો, મુઝે આશીર્વાદ દે. ક્યા? આહા..હા..! ક્યા કહા? તડપ-તડપકર ન મરું ઐસે આશીર્વાદ દે. ક્યોંકિ ડોક્ટર હૈ, ઉસને બહુત દેખે થે. બહુત દર્દી દેખે થે. તડપ-તડપકર મર ગયે હો. આહા..હા..! રિબાઈનેકા (તડપકર) ક્યા શબ્દ હૈ હિન્દી? દુઃખ.. દુઃખ.. દુઃખ. કલ પત્ર આયા હૈ. ... થી. ઉસકા એક છોટા લડકા હૈ. ગૃહસ્થ આદમી. વહાં સબ પૈસેવાલે. લાખોપતિકી ગિનતી નહીં. ઉનકે ઘર ગયે તો તીન હજાર રખે. વૈસે દૂસરે તો કિતને હી ખર્ચ કર દિયે, ભગવાનકે મંદિરકે લિયે. ઉસકે પુત્રકી ઐસી સ્થિતિ હુઈ હૈ. આંખ બંદ હો ગઈ હૈ, ઐસા હુઆ હૈ, ઐસા લિખા હૈ. લડકા બચેગા નહીં. આહા..હા..! કારમણભાઈ. ઉસકા લડકા. આહા..હા..! ઓહો..! ઐસી સ્થિતિ હૈ. ઘર પર કિતને પૈસે. ક્યા કરે પૈસા? ક્યા કહા?

મુમુક્ષુ :- પૈસા ખર્ચ્યા તો ફળમાં લડકા હુઆ ન?

ઉત્તર :- લડકા આયા વહ પૈસેસે કહાં આયા હૈ? ધૂલમેં. આહા..! વહ તો કલ બાત હુઈ ન? પ્રત્યેક દ્રવ્યમેં અપની સામાન્ય ઔર વિશેષ દો શક્તિ પડી હૈ. તો વહ સામાન્ય ઔર વિશેષ શક્તિ, વહ અનેકાંત હૈ. સામાન્ય ભી હૈ ઔર વિશેષ ભી હૈ. કલ દોપહરકો આયા થા. પરકે સાથ કુછ સંબંધ નહીં હૈ. કોઈ દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્ર (કે સાથ સંબંધ નહીં હૈ).

અપનેમેં સામાન્ય ઔર વિશેષ દો નામકી વિરુદ્ધ શક્તિ હૈ. અનેકાંત. અનેકાંત અર્થાત્ પરસ્પર વિરુદ્ધ શક્તિકા પ્રકાશિત હોના વહ અનેકાંત. આહા..હા..! પરસ્પર

વસ્તુકી વ્યવસ્થામેં વિરુદ્ધ શક્તિઓંકા એક સાથ પ્રગટ હોના ઉસકા નામ અનેકાંત હૈ. પરકે સાથ કોઈ સંબંધ નહીં હૈ. આહા..હા..! કલ દોપહરકો બહુત ચલા. પ્રત્યેક પદાર્થ. પરમાણુ એક લો, એક પરમાણુ. ઉસમેં ભી સામાન્ય ઔર વિશેષ દો શક્તિ ભરી હૈ. તો સામાન્ય ઔર વિશેષ શક્તિ પરસ્પર વિરુદ્ધ હૈ. ફિર ભી વહ વસ્તુકો પ્રકાશિત કરનેવાલી હૈ. વસ્તુકી સ્થિતિ સમજાનેવાલી હૈ. વસ્તુ ઐસી હૈ. આહા..હા..! કોઈ ભી દ્રવ્ય એક સમયમેં સામાન્ય ઔર વિશેષ દો શક્તિકે બિના કોઈ દ્રવ્ય હોતા નહીં. ઔર વહ શક્તિ અપને-અપને કારણસે હૈ. ઐસી વિરુદ્ધ શક્તિ અનેકાંત હૈ. આહા..હા..! અનેક અંત નામ વિરુદ્ધ જો ધર્મ હૈં, વહ અનેકાંત હૈ.

૪૭ શક્તિકા વર્ણન હૈ, સમયસારમેં. વિરુદ્ધ શક્તિ (વિરુદ્ધધર્મત્વશક્તિ) નામકી એક શક્તિ હૈ. આત્મામેં વિરુદ્ધ નામકા એક ગુણ હૈ. આહા..હા..! ઉસકા ભી એક અંશ બાહર પ્રગટ હોતા હૈ. ઈસમેં આયા ન? **'સર્વ ગુણોંકા (યથાસંભવ) આંશિક શુદ્ધ પરિણમન પ્રગટ હોતા હૈ ઔર સર્વ ગુણોંકી પર્યાયોંકા વેદન હોતા હૈ.'** આહા..હા..! આખિરમેં કહા ન? આખિરકી કૌન-સી શક્તિ કહી? વિરુદ્ધધર્મત્વ શક્તિ. અંદર આત્મામેં વિરુદ્ધ નામકી શક્તિ નામ ગુણ હૈ. અનાદિ. વિરુદ્ધ. તત્ ચૈતન્યપને ચૈતન્ય રહે. અતત્-ચૈતન્ય જડરૂપ ન હો. વહ અપને સ્વભાવસે હૈ. વહ વિરુદ્ધ શક્તિ ઉસમેં હૈ. વિરુદ્ધ શક્તિસે... આહા..હા..! અપના સ્વભાવ વ્યવસ્થિત હૈ. ભલે એક સમયમેં નિત્ય ભી હૈ ઔર એક સમયમેં અનિત્ય ભી હૈ. ઉસમેં વિરુદ્ધ શક્તિ હૈ. આહા..હા..! સમજમેં આયા? ઐસા સૂક્ષ્મ ઉપદેશ.

યહાં વહ કહતે હૈં, **'સર્વ ગુણોંકા (યથાસંભવ) આંશિક શુદ્ધ પરિણમન પ્રગટ હોતા હૈ...'** તો વિરુદ્ધ શક્તિકા અંશ ભી પ્રગટ હોતા હૈ. આહા..હા..! કિતના સૂક્ષ્મ! **'ઔર સર્વ ગુણોંકી પર્યાયોંકા વેદન હોતા હૈ.'** પરિણમન હોતા હૈ ઔર વેદન ભી હોતા હૈ. આહા..હા..! યહ બહિનને ઉત્તર દિયા. કોઈ બહિનને પ્રશ્ન કિયા હોગા, ઉસકા ઉત્તર બહિનને દિયા. આહા..હા..! યહ પુસ્તક આયા હૈ ન? યહ પઢને કહાં આતા હૈ? ખાતાવહીકા હિસાબ આયે. નહીં? ઐસા કહતે હૈં, કોઈ મિલા નહીં થા. સુનાનેવાલા નહીં મિલા.

મુમુક્ષુ :- પ્રચારકી જરૂરત હૈ.

ઉત્તર :- ઐસા કહકર સેઠ ઐસા કહતે હૈં કિ, પ્રચારકી જરૂરતમેં સાગર આઓ. કહનેકા આશય યહ હૈ. અબ શરીર કામ નહીં કરતા હૈ. આહા..હા..! બહુત અચ્છી બાત આયી.

'આત્મા અખંડ હૈ,...' હૈ? અખંડ હૈ. જિતને ગુણ હૈ, ઉતને સહિત અખંડ

હૈ. આહા..હા..! **'સર્વ ગુણ આત્માકે હી હૈં,...'** જિતને અનંત ગુણ હૈ, સર્વ ગુણ આત્માકે હી હૈ. અખંડ કહા ન? **'આત્મા અખંડ હૈ, સર્વ ગુણ આત્માકે હી હૈં, ઈસલિયે એક ગુણકી પર્યાયકા વેદન હો ઉસકે સાથ-સાથ સર્વ ગુણોંકી પર્યાયેં અવશ્ય વેદનમેં આતી હૈ.'** આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ. પહલે તો સુનને મિલતા નહીં હૈ. બાત સચ્ચી હૈ. બહુત ફેરફાર હો ગયા. ઔર સબકો સુખકી ઈચ્છા તો હૈ, સબ પ્રાણીકો. પરંતુ વસ્તુ મિલતી નહીં હૈ, ક્યા કરે? સ્વયંકો દુઃખી હોનેકા પંથ લેનેકા ભાવ હોતા હૈ? કોઈ પ્રાણીકો દુઃખી હોનેકા પંથ લેનેકા ભાવ હોતા હૈ? પરંતુ મિલા નહીં હૈ. આહા..હા..! ક્યા ચીજ હૈ? ભગવાન તીન લોકકે નાથ તીર્થંકર દેવ કેવલજ્ઞાની ક્યા કહતે હૈં? ઔર ઉસકા વસ્તુકા સ્વભાવ ક્યા હૈ? ભગવાનને તો દેખા હૈ, ભગવાનને કિયા નહીં. સબ દ્રવ્યકે ગુણકો ક્યા ભગવાનને કિયે હૈં? વહ તો ઉસકા ગુણ હૈ. ભગવાનને તો જાના હૈ. જાના હૈ વહ બાત કહતે હૈં. આહા..હા..!

'આત્મા અખંડ હૈ, સર્વ ગુણ આત્માકે હી હૈં,...' એકાંત કિયા. **'સર્વ ગુણ આત્માકે હી હૈં,...'** આહા..હા..! નિત્ય ઔર અનિત્ય ગુણ ભી આત્માકે હી હૈં. ૪૭ નય આતી હૈ ન? ૪૭ નયમેં નિત્ય ઔર અનિત્ય આતા હૈ. દોનોં નય આતી હૈ. નય ભી એક સમયમેં અંદરમેં હૈ. નિત્યપના ભી એક ગુણ હૈ, અરે..! અનિત્યપના ભી એક ગુણ હૈ. આહા..હા..! ઉન સબકી પર્યાય... **'સર્વ ગુણ આત્માકે હી હૈં, ઈસલિયે એક ગુણકી પર્યાયકા વેદન હો...'** એક ગુણકી પર્યાયકા વેદન હો, **'ઉસકે સાથ-સાથ સર્વ ગુણોંકી પર્યાયેં અવશ્ય વેદનમેં આતી હૈં.'** આહા..હા..! બહુત અચ્છી બાત! અભી ઔર સૂક્ષ્મ આયેગા.

'ભલે હી સર્વ ગુણોંકે નામ ન આતે હોં,...' દેખો! અંતર અનંત ગુણ હૈ, ઉસકે નામ ભલે ન આતે હોં. આહા..હા..! તિર્યંચકો શક્કર મુંહમેં દો તો શક્કર નામ આતા હૈ ઉસે? શક્કર. તિર્યંચ. પરંતુ મીઠાસ આતી હૈ. શક્કરકી મીઠાસ આતી હૈ. નામ નહીં આતા હૈ. વૈસે ઈન સબ ગુણોંકે નામ નહીં આતે. અનંત-અનંત ગુણ. આહા..હા..! એક સમયમેં એક ગુણ કહે તો ભી અનંતી-અનંતી ચૌબીસી જાય તો ભી પૂરે ન હો સકે, ઈતને ગુણ હૈં. આહા..! ભલે.. ક્યા કહતે હૈં? જિતને ગુણ હૈં વહ સબ પરિણમનમેં, વેદનમેં આતે હૈં. **'ભલે હી સર્વ ગુણોંકે નામ ન આતે હોં,...'** નામ નહીં આતે. આહા..હા..! પશુકો શક્કર નામ આતા હૈ? સ્વાદ તો આતા હૈ, સ્વાદ આતા હૈ. પરંતુ યહ શક્કર હૈ (ઐસા નામ નહીં આતા). વૈસે ઈન સબ ગુણોંકા સ્વાદ આયે, પરંતુ સબ ગુણ ઐસે-ઐસે હૈં, વહ જાનનેમેં નહીં આતે. આહા..હા..! યહ પુસ્તક તો ૮૦૦૦૦ છપ ગઈ હૈ. પૂરે હિન્દુસ્તાનમેં ઔર

બાહર પરદેશમેં, લંડન, અમેરિકા, આફ્રિકામેં હર જગહ ગયા હૈ. સબ જગહ વ્યાખ્યાન ચલતે હૈં. આહા..હા..!

‘**ભલે હી સર્વ ગુણોંકે નામ ન આતે હોં, ઔર સર્વ ગુણોંકી સંજ્ઞા ભાષામેં હોતી ભી નહીં.**’ ક્યા કહતે હૈં? જિતને ગુણ હૈં ઉતને ભાષામેં આવે કહાંસે? આહા..હા..! વીતરાગકે મુખમેંસે ભી આતે નહીં. અનંત-અનંત ગુણ ભાષામેં કૈસે આયે? આહા..હા..! ‘**સર્વ ગુણોંકી સંજ્ઞા...**’ અર્થાત્ નામ. આહા..! ‘**ભાષામેં હોતી ભી નહીં.**’ સંજ્ઞા ભાષામેં હોતી ભી નહીં. ‘**તથાપિ...**’ આહા..હા..! ઉન ગુણોંકા નામ ભી ન આયે, ઉન ગુણોંકી ભાષા ભી ન હો સકે, ફિર ભી ‘**તથાપિ ઉનકા સંવેદન તો હોતા હી હૈ.**’ આહા..હા..! પરંતુ વેદનમેં તો અનંત ગુણકી પર્યાયકા વેદન આતા હૈ. અનંત ગુણકી પર્યાયકા વેદન. નામ ન આયે, પરંતુ પર્યાય તો અનંત ગુણકી વેદનમેં આતી હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત. લોગોંકો સુનને મિલની મુશ્કિલ પડે. ઈસે સમજનેકે લિયે ધ્યાન ન રખે તો હો ગયા, પૂરી જિંદગી નિકલ જાય. આહા..હા..! બાહરકી નીરોગતા, બાહરકી કુછ અનુકૂલતા.. બસ, પરમેં લક્ષ્ય. સ્વયં કૌન પ્રભુ હૈ? સ્વયંસિદ્ધ આત્મા કૌન હૈ? ઉસે પીછાનનેકી દરકાર ભી નહીં, સ્વકો પીછાનનેકી દરકાર નહીં. પરકી કિંમત કરે. હીરા, માણેક. યહ લાખકા હિરા હૈ, પચાસ હજારકા હૈ ઔર ક્રોડકા હૈ. આહા..હા..!

એક ઐસા આતા હૈ, હીરા-માણેકકા બહુત હોશિયાર પરીક્ષક થા. ફિર સેઠકી ઓરસે અથવા રાજાકી ઓરસે ઉસે ઈનામ દેના થા. ઈસલિયે સેઠકો બુલાયા. બુલાયા ઔર ઈનામ દેનેકા કહા. ઉસમેં એક પ્રધાન-આદમી ઐસા નિકલા, સ્વામી! ઉસે પૂછો કિ યહ આત્મા ક્યા હૈ? ઔર ગુણ ક્યા હૈ? ઔર ધર્મ ક્યા હૈ? આતા હૈ? ઉસે ઈનામ દેનેકે બજાય જૂતે મારો. ખાસડા (જૂતા) સમજે? જૂતા. જૂતા મારો. પૂરી જિંદગી (બીત ગયી) ઔર પરીક્ષા કરનેમેં બાહરમેં હીરા-માણેકકી પરીક્ષા કરી, તુને તેરી નહીં કી. જૂતે મારો ઈસે. ઐસી બાત આતી હૈ. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં કિ ભલે ઉસકે ગુણકે નામ ન આયે, ભલે ઉસ ગુણકી સંજ્ઞા ભાષામેં ન આયે. ‘**તથાપિ ઉનકા સંવેદન તો હોતા હી હૈ. સ્વાનુભૂતિકે કાલમેં અનંતગુણસાગર આત્મા...**’ અનંતગુણસાગર. આહા..હા..! સાગરમેં જૈસે પાનીકે બિંદુકા પાર નહીં, વૈસે અનંત ગુણકી સંખ્યાકા પાર નહીં. આહા..હા..! સ્વયંભૂરમણ સમુદ્ર. જિસમેં નીચે રેત નહીં હૈ. આખિરકા સમુદ્ર. અસંખ્ય જોજનકા. અસંખ્ય જોજન! અકેલે રત્ન ભરે હૈં નીચે. હીરે ઔર માણિક. વહાં કોઈ આદમી હૈ નહીં. અકેલે મચ્છ હૈ. આહા..હા..! વહ ઉસે કોઈ કામકે નહીં હૈ. મેરુ પર્વતકે નીચે સોના પડા

હૈ. અરબોં મન (મણ) સોના મેરુ પર્વતકે નીચે. વહ કિસ કામકા? પત્તા ન લગે વહ કિસ કામકા? વૈસે આત્મામેં અનંત ગુણ પડે હૈં, પરંતુ અંદર પત્તા ન લગે ઉસકા ક્યા કામ? આહા..હા..! સમજમેં આયા? આહા..હા..!

'**સ્વાનુભૂતિકે કાલમેં...**' આત્માકા વિકલ્પ રહિત, રાગ રહિત અનુભૂતિ અર્થાત્ અનુભવ, ઉસકે કાલમેં '**અનંતગુણસાગર...**' અનંતગુણસાગર '**આત્મા અપને આનંદાદિ ગુણોંકી ચમત્કારિક સ્વાભાવિક પર્યાયોંમેં રમણ કરતા હુઆ પ્રગટ હોતા હૈ.**' આહા..હા..! ક્યા કહતે હૈં? બહુત ઊંચી બાત આયી હૈ. અનુભવકે કાલમેં '**આત્મા અપને આનંદાદિ ગુણોંકી ચમત્કારિક સ્વાભવિક પર્યાયોંમેં...**' પર્યાયમેં યહ આનંદાદિ ચમત્કારિક પર્યાય આતી હૈ. આહા..હા..! શક્તિરૂપ-ગુણરૂપ તો હૈ, પરંતુ પર્યાયમેં ચમત્કારિક વેદન આતા હૈ. આહા..હા..! સમ્યગ્દર્શનકે બાદ ચારિત્ર હોતા હૈ. ઈસકે બિના અંકકે શૂન્ય. ચારિત્ર-ફારિત્ર કહાં હૈ? ચારિત્ર અર્થાત્ ચરના. પરંતુ કિસમેં ચરના? કોઈ ચીજ હૈ ઉસમેં કિ નહીં? પશુ ચરતા હૈ તો કોઈ ઘાસ હૈ ઉસમેં ચરતે હૈં યા પત્થરમેં ચરતે હૈં? વૈસે ચરના અપની ચીજકા અનુભવ હુઆ ઉસમેં ચરના. આહા..હા..!

સબ પ્રાણી સુખકા અભિલાષી હૈ. પરંતુ સુખકે પંથકી ખબર નહીં. આહા..હા..! અભિલાષી તો સુખકા હૈ. સબ સુખકે (અભિલાષી) હૈ, પરંતુ સુખ કૈસે મિલે ઉસકી ખબર નહીં હૈ. આહા..! ઐસે અનંત કાલ રખડતે-રખડતે અનંત ભવ ગયે, પરિભ્રમણ કરતે હુએ.

ઉસમેં યહાં કહતે હૈં,.. આહા..હા..! અનુભવ આત્માકા હોતા હૈ, રાગસે ભિન્ન, તબ '**અનંતગુણસાગર આત્મા અપને આનંદાદિ ગુણોંકી ચમત્કારિક સ્વાભાવિક પર્યાયોંમેં...**' આનંદાદિ ગુણોંકી... ગુણ તો ત્રિકાલ. ઉસકી ચમત્કારિક સ્વાભાવિક પર્યાય પ્રગટ, ઉસમેં '**રમણ કરતા હુઆ પ્રગટ હોતા હૈ.**' આહા..હા..! કહતે હૈં કિ આત્મામેં જો અનંત ગુણ હૈં, વહ અપને અનુભવમેં સમ્યગ્દર્શનકે કાલમેં ઉસકી આનંદાદિ ગુણોંકી પર્યાયોંમેં રમણ કરતા હુઆ પ્રગટ હોતા હૈ. પર્યાયમેં રમણ કરતા હૈ. આહા..હા..! યહ બાત ગુપ્ત નહીં રહી. યે તો કિતને પુસ્તક છપ ગયે. દેશ-પરદેશ ચારોં ઓર ચલે ગયે. પરંતુ વિચાર કરનેવાલે હોને ચાહિયે ન. પઢે લેકિન સમજે નહીં. અપને આપ અપની કલ્પનાસે પઢે, ઉસમેં સમજે ક્યા?

'**વહ નિર્વિકલ્પ દશા અદ્ભુત હૈ,...**' આહા..હા..! વહ અંદરકી નિર્વિકલ્પ રાગ બિનાકી અનંત ગુણોંકી પર્યાય પ્રગટ, ઉસકી દશા, દશાકી બાત હૈ ન. વસ્તુ તો વસ્તુ હૈ. પરંતુ નિર્વિકલ્પ વિશેષ, ઉસકી નિર્વિકલ્પ દશા વિશેષ. સામાન્ય તો ગુણ ત્રિકાલ પડા હૈ. પરંતુ ઉસ ઓરકી દૃષ્ટિ હુઈ ઔર અનુભવ હુઆ. '**વહ નિર્વિકલ્પ**

દશા અદ્દ્ભુત હૈ,...' નિર્વિકલ્પ દશા, હાં! પર્યાય. વસ્તુ તો અદ્દ્ભુત હૈ હી. પરંતુ વિશેષ. આહા..હા..! વિશેષ તો અનંત કાલસે વિશેષ બિનાકા સામાન્ય હૈ નહીં. પરંતુ વહ વિશેષ દુઃખમેં હૈ. દુઃખકા વેદન (હૈ). આહા..હા..! સામાન્ય તો ત્રિકાલ આનંદકંદ હૈ. પરંતુ વિશેષમેં અનાદિ કાલસે દુઃખકા વેદન હૈ.

યહાં તો કહતે હૈં, '**વહ દશા પ્રગટ હોને પર સારા જીવન પલટ જાતા હૈ.**' '**નિર્વિકલ્પ દશા અદ્દ્ભુત હૈ, વચનાતીત હૈ.**' આહા..! વચનસે કહ સકે નહીં. એક ઓર વક્તવ્ય હૈ, ઐસા કહનેમેં આતા હૈ. નય આતી હૈ ન? કથંચિત્ વ્યક્તવ્ય, કથંચિત્ અવક્તવ્ય. આહા..હા..! વ્યવહારસે વક્તવ્ય હૈ. આહા..હા..! યહાં કહા, વચનાતીત હૈ. વહ વચનમેં આ સકતા નહીં. અંદરકી દશા વચનમેં આ સકતી નહીં. '**વહ દશા પ્રગટ હોને પર સારા જીવન પલટ જાતા હૈ.**' ભલે ગૃહસ્થાશ્રમમેં હો, સારી દૃષ્ટિ પલટ ગઈ, સારા જીવન પલટ ગયા. આહા..હા..! કોઈ રજકણ યા રાગકા સ્વામી નહીં હોતા. અપને અનંત ગુણકી પર્યાયકા સ્વામી હોતા હૈ. ક્યોં? કિ આત્મામેં એક સ્વસ્વામીસંબંધ નામકા ગુણ હૈ. સ્વસ્વામીસંબંધ. સ્વસ્વામીસંબંધ ૪૭વા હૈ ન? ૪૭ શક્તિમેં આખિરકા. સ્વસ્વામીસંબંધ નામકા એક ગુણ હૈ. આત્મામેં સ્વસ્વામીસંબંધ નામકા ગુણ હૈ. કિ જો અપના સ્વ હૈ, ઉસકે સાથ સંબંધ હૈ. પરકે સાથ કુછ સંબંધ નહીં હૈ. આહા..હા..! ૪૭ શક્તિમેં અંતિમ શક્તિ. ૪૭વીં. સ્વસ્વામીસંબંધ શક્તિ. વહ ક્યા કહતે હૈં? અપને જો દ્રવ્ય-ગુણ હૈ, ઉસકી પર્યાયકે વેદનમેં સંબંધ તો દ્રવ્ય-ગુણકા હી હૈ. સંબંધ કોઈ પરકા હૈ નહીં. એક અપેક્ષાસે. બાકી તો પર્યાયકા વેદન પર્યાયમેં હૈ. દ્રવ્ય-ગુણકી અપેક્ષા બિના પર્યાયકો પર્યાયકા વેદન હૈ. આહા..હા..! ઐસા ઉપદેશ સૂક્ષ્મ લગે. કહો, પંડિતજી! આહા..હા..! વચનાતીત સમ્યગ્દર્શન.

'**વહ દશા પ્રગટ હોને પર સારા જીવન પલટ જાતા હૈ.**' આહા..! શાંતિ.. શાંતિ.. શાંતિ.. શાંતિ.. અનંત ગુણકી પર્યાય અવસ્થામેં પરિણમન હુઆ ઔર પરિણમનકે સાથ વેદન હુઆ. આહા..! તો કહીં રુચિ જમતી નહીં. ઈન્દ્રકા ઈન્દ્રાસન હો. આહા..હા..! અપના આનંદ ઔર અપને ગુણકી પર્યાયકા વેદન, ઔર પરિણમનકે આગે ઈન્દ્રકા ઈન્દ્રાસન ભી સડે હુએ.. આહા..હા..! બિલ્લી અથવા સડે હુએ કુત્તે જૈસા લગે. સમકિતીકો ઈન્દ્રકા સુખ સડે હુએ કુત્તે જૈસા (દિખતા હૈ). આહા..હા..! અજ્ઞાનીકો કલ્પનામેં સુખ (લગતા હૈ). પૈસેમેં, ભોગમેં કલ્પનામેં ઝહરકા પ્યાલા પીતા હૈ.

યહાં કહતે હૈં કિ યે તો અમૃતકા પ્યાલા હૈ. આહા..હા..! અધિકાર બહુત અચ્છા આ ગયા. જીવન પલટ જાતા હૈ. અબ, એક બોલ હૈ.

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા વદ-૮, સોમવાર, તા. ૬-૧૦-૧૯૮૦
વચનામૃત-૪૨૯, ૧, ૨. પ્રવચન નં. ૪૯

પ્રશ્ન :- પ્રથમ આત્માનુભવ હોનેસે પૂર્વ, અંતિમ વિકલ્પ કૈસા હોતા હૈ?

ઉત્તર :- અંતિમ વિકલ્પકા કોઈ નિયમ નહીં હૈ. ભેદજ્ઞાનપૂર્વક શુદ્ધાત્મતત્ત્વકી સન્મુખતાકા અભ્યાસ કરતે-કરતે ચૈતન્યતત્ત્વકી પ્રાપ્તિ હોતી હૈ. જહાં જ્ઞાયકકી ઓર પરિણતિ ઢલ રહી હોતી હૈ, વહાં કૌનસા વિકલ્પ અંતિમ હોતા હૈ (અર્થાત્ અંતમેં અમુક હી વિકલ્પ હોતા હૈ) ઐસા 'વિકલ્પ' સંબંધી કોઈ નિયમ નહીં હૈ. જ્ઞાયકધારાકી ઉગ્રતા-તીક્ષ્ણતા હો વહાં 'વિકલ્પ કૌનસા?' ઉસકા સંબંધ નહીં હૈ.

ભેદજ્ઞાનકી ઉગ્રતા, ઉસકી લગન, ઉસકી હી તીવ્રતા હોતી હૈ; શબ્દ દ્વારા વર્ણન નહીં હો સકતા. અભ્યાસ કરે, ગહરાઈમેં જાય, ઉસકે તલમેં જાકર પહિચાને, તલમેં જાકર સ્થિર હો, તો પ્રાપ્ત હોતા હૈ-જ્ઞાયક પ્રગટ હોતા હૈ. ૪૨૯.

વચનામૃત-૪૨૯. અંતિમ બોલ હૈ. લિખે હૈં ઉસમેં અંતિમ બોલ. ૪૨૯. યહ લિખે હૈં ઉસકા આખિરકા બોલ. બાકી હૈ ન? પ્રશ્ન સૂક્ષ્મ હૈ.

'**પ્રશ્ન :- પ્રથમ આત્માનુભવ હોનેસે પૂર્વ,...**' ક્યા કહતે હૈં? યહ આત્મા જો આનંદ ઔર જ્ઞાનસ્વરૂપી પ્રભુ હૈ, ઉસકા અનુભવ નામ સમ્યગ્દર્શન, ઉસકા સમ્યગ્દર્શન-અનુભવ હોનેસે પૂર્વ '**અંતિમ વિકલ્પ કૈસા હોતા હૈ?**' પ્રશ્ન સમજે? આત્મા આનંદસ્વરૂપ ચૈતન્યગોલા અંદર સનાતન સત્તા, ઉસકા અનુભવ સમ્યગ્દર્શન. અનુભવ વહ પર્યાયકી અપેક્ષાસે બાત હૈ. જ્ઞાન, ચારિત્રકી. શ્રદ્ધા સમકિતકી અપેક્ષાસે. સ્વભાવ તો એક હી હૈ. કહતે હૈં કિ '**પ્રથમ આત્માનુભવ હોનેસે પૂર્વ,...**' અથવા આખિરમેં '**વિકલ્પ કૈસા હોતા** હૈ?' રાગકી વૃત્તિ કૈસી હોતી હૈ? આહા..હા..!

'**ઉત્તર :- અંતિમ વિકલ્પકા કોઈ નિયમ નહીં** હૈ.' સૂક્ષ્મ બાત હૈ. આત્માનુભવ સમ્યગ્દર્શન. અંતર ત્રિકાલી જ્ઞાયકસ્વભાવ, ઉસકી દૃષ્ટિ અનુભવ હોનેસે પહલે રાગ કૈસા હોતા હૈ, ઉસકા કોઈ નિયમ નહીં હૈ. હૈ? '**ભેદજ્ઞાનપૂર્વક...**' કરતા ક્યા હૈ? સમ્યગ્દર્શન હોનેમેં ઔર આત્માનુભવ હોનેમેં હોતા હૈ ક્યા? '**ભેદજ્ઞાનપૂર્વક...**' રાગસે

મૈં ભિન્ન હૂં, ઐસે ભેદજ્ઞાનપૂર્વક રાગ નામ વિકલ્પ, હૈ વિકાર, ઉસસે આત્મા ભેદ-ભિન્ન, ઐસે '**ભેદજ્ઞાનપૂર્વક શુદ્ધાત્મતત્ત્વકી...**' શુદ્ધાત્મતત્ત્વ ત્રિકાલી. આહા..હા..! પવિત્રતાકા પિંડ પ્રભુ જ્ઞાયકભાવ, જો શુદ્ધ ચૈતન્ય અનાદિ નિરાવરણ અખંડાનંદ પ્રભુ, ઉસકા (અનુભવ) હોનેસે પહલે ભેદજ્ઞાન હોતા હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત સૂક્ષ્મ પડે. ઈસલિયે લોગ બાહરસે.. પરંતુ મૂલ વસ્તુકે બિના તેરે બાહરકે વ્યર્થ પ્રયત્ન ક્રિયાકાંડ આદિ વ્યર્થ હૈ. ગ્યારહ અંગકી પઢાઈ અનંત બાર કી હૈ ઔર પંચ મહાવ્રત આદિ અનંત બૈર લિયે હૈં. વહ કોઈ નયી ચીજ નહીં હૈ. વહ તો સંસાર હૈ, રાગ હૈ. આહા..હા..!

યહાં તો ભેદજ્ઞાનપૂર્વક રાગસે ભિન્ન આત્મા રાગસે ભિન્ન હૈ, ઐસે '**ભેદજ્ઞાનપૂર્વક શુદ્ધાત્મતત્ત્વકી સન્મુખતાકા અભ્યાસ કરતે-કરતે...**' આહા..હા..! અંદર શુદ્ધાત્મ તત્ત્વ પરમાનંદ પ્રભુ ત્રિકાલી જ્ઞાયકભાવ, વહ શુદ્ધાત્મતત્ત્વ. ઉસકે સન્મુખકા. ઉસકે સન્મુખ. અનાદિસે રાગ ઔર રાગકી દિશા પર, ઉસ ઓરકી સન્મુખતા હૈ. ઉસસે વિમુખ હોકર. આહા..હા..! સ્વભાવકે સન્મુખ હોકર. આહા..હા..! યહ પહલી બાત. સમ્યગ્દર્શન ભેદજ્ઞાન પ્રથમમેં પ્રથમ કરનેકી યહ રીત હૈ. આહા..હા..! '**ભેદજ્ઞાનપૂર્વક શુદ્ધાત્મતત્ત્વકી સન્મુખતા...**' યાની ક્યા કહા? રાગસે ભિન્ન કરકે ઔર સ્વભાવકે સન્મુખ જાકર '**શુદ્ધાત્મતત્ત્વકી સન્મુખતાકા અભ્યાસ કરતે-કરતે ચૈતન્યતત્ત્વકી પ્રાપ્તિ હોતી હૈ.**' આહા..હા..! મુદ્દેકી રકમ હૈ યહ. અંતર રાગસે ભિન્ન, વિકલ્પમાત્રસે ભિન્ન ઔર શુદ્ધાત્મતત્ત્વ સન્મુખ, અંતર સન્મુખ. રાગ ઔર પરસે ભેદજ્ઞાન યાની વિમુખ. ઉસસે વિમુખ હોકર અંતર ચૈતન્યતત્ત્વ '**શુદ્ધાત્મતત્ત્વકી સન્મુખકા અભ્યાસ કરતે-કરતે ચૈતન્યતત્ત્વકી પ્રાપ્તિ હોતી હૈ.**' લો, યહ મુદ્દેકી રકમ. સમ્યગ્દર્શન ભેદજ્ઞાન આત્મઅનુભવ, યહ સબ એક ચીજ હૈ. ઈસ પ્રકારસે હોતી હૈ. દૂસરી કોઈ ક્રિયાકાંડ લાખ, ક્રોડ કરે ઉસસે તો પુણ્યબંધ હો તો હો, રાગ મંદ કરે તો. આહા..હા..! '**ચૈતન્યતત્ત્વકી પ્રાપ્તિ હોતી હૈ.**'

'**જહાં જ્ઞાયકકી ઓર પરિણતિ ઢલ રહી હોતી હૈ,...**' આહા..હા..! ક્યા કહતે હૈં? જહાં જ્ઞાયકસ્વરૂપ ભગવાન આત્મા પૂર્ણ ચૈતન્યસ્વરૂપ દ્રવ્યસ્વભાવ નિરાવરણ, ઉસ ઓર પરિણતિ ઢલ રહી હોતી હૈ. વર્તમાન પર્યાય, વર્તમાન અવસ્થા ત્રિકાલકી ઓર ઢલ રહી હોતી હૈ. આહા..હા..! ઐસા સૂક્ષ્મ પડે ઈસલિયે લોગોંકો દૂસરે (રાસ્તે પર) ચઢા દિયે. જન્મ-મરણકા અંત... બાપુ! આહા..હા..! ચૌરાસીકે અવતારકા અંત લાનેકી ચીજ તો યહ હૈ. ક્યા કહા?

'**જહાં જ્ઞાયકકી...**' જ્ઞાયક સ્વરૂપ. પહલે કહા થા, શુદ્ધાત્મતત્ત્વ ઉસકે સન્મુખ.

બાદમેં કહા, **'જહાં જ્ઞાયકકી ઓર પરિણતિ ઢલ રહી હોતી હૈ,...'** ચૈતન્ય ભગવાન જાણકસ્વભાવકા પિંડ, ઉસ ઓર વર્તમાન પર્યાય ઢલતી હૈ. અંતર્મુખ ઢલતી હૈ. સમજમેં આયા? **'જ્ઞાયકકી ઓર પરિણતિ...'** પરિણતિ અર્થાત્ પર્યાય. પરિણતિ અર્થાત્ વર્તમાન પર્યાય, વર્તમાન અવસ્થા. વહ ત્રિકાલી પર ઢલતી હૈ. આહા..હા..! ઐસા સૂક્ષ્મ. મૂલ માર્ગ યહ હૈ. શ્રીમદ્‌ને કહા ન? 'મૂળ મારગ સાંભળો જિનનો રે, કરી વૃત્તિ અખંડ સન્મુખ...' કરી વૃત્તિ. વૃત્તિ યાની યહ પરિણતિ. વર્તમાન પરિણતિ 'કરી વૃત્તિ અખંડ સન્મુખ...' અખંડ ચૈતન્ય જ્ઞાયક શુદ્ધાત્મતત્ત્વ, ઉસ ઓર પરિણતિકો ઢાલ, લા. આહા..હા..! યહ જૈનકા મૂલ માર્ગ હૈ. આહા..હા..!

'જહાં જ્ઞાયકકી ઓર પરિણતિ...' નામ વર્તમાન પર્યાય **'ઢલ રહી હોતી હૈ,...'** આહા..હા..! ઉસ ઓર પરિણમન કરતી હૈ. સ્વભાવ સન્મુખ, વિભાવસે વિમુખ. પર્યાયદૃષ્ટિકા ભી લક્ષ્ય છોડકર પર્યાયકો સ્વસન્મુખ કરના.. આહા..હા..! યે ચૈતન્ય પ્રાપ્તિકા ઉપાય હૈ. યહ માર્ગ હૈ. આહા..હા..! **'વહાં કૌનસા વિકલ્પ અંતિમ હોતા હૈ (અર્થાત્ અંતમેં અમુક હી વિકલ્પ હોતા હૈ) ઐસા 'વિકલ્પ' સંબંધી કોઈ નિયમ નહીં હૈ.'** આખિરમેં ભેદ નામ રાગસે ભિન્ન કરનેકે પ્રસંગમેં ઔર સ્વભાવકે સન્મુખ જાનેમેં આખિરમેં વિકલ્પ-રાગ કૈસા હોતા હૈ, વિકલ્પ, ઉસકા કોઈ નિયમ નહીં હૈ. **'ઐસા 'વિકલ્પ' સંબંધી કોઈ નિયમ નહીં હૈ.'**

'જ્ઞાયકધારાકી ઉગ્રતા-તીક્ષ્ણતા...' આહા..હા..! જ્ઞાયક સ્વરૂપ ચૈતન્યકી ઓર જહાં વર્તમાન પરિણતિ.. આહા..હા..! વર્તમાન દશા-પરિણતિ-વર્તમાન પ્રગટ વિશેષ, યહ વિશેષ સામાન્યકી ઓર ઢલતી હૈ. આહા..હા..! સમજમેં આતા હૈ? સૂક્ષ્મ હૈ. યે તો કિસીને પ્રશ્ન કિયા થા ઉસકા ઉત્તર હૈ. આહા..હા..! જ્ઞાયકધારા. યહ ક્યા કહતે હૈં? પહલે શુદ્ધાત્મતત્ત્વ કહા થા. બાદમેં ચૈતન્યકી પ્રાપ્તિ કહી. બાદમેં જ્ઞાયકકી પરિણતિ કહી થી. જ્ઞાયક કહા થા. યહાં જ્ઞાયકધારાકી. આહા..હા..! અંદર જો જ્ઞાયક ચૈતન્યસ્વરૂપ ત્રિકાલી અનાદિઅનંત પ્રભુ, ઉસ જ્ઞાયકધારાકી ઉસ ઓરકે ઝુકાવસે જો ધારા પ્રગટ હોતી હૈ, ઉગ્રતા યાની તીક્ષ્ણતા. **'જ્ઞાયકધારાકી ઉગ્રતા-તીક્ષ્ણતા હો વહાં વિકલ્પ કૌનસા? ઉસકા સંબંધ નહીં હૈ.'** આહા..હા..! યહ કિસીને લિખા હૈ ન કિ, ઈતના પઢના. યહ આખિરકા બોલ હૈ. કિસીને લિખકર રખા હૈ. જિસને ભી રખા હો. યહ અંતિમ બોલ હૈ.

'જ્ઞાયકધારા...' ચૈતન્ય જ્ઞાયકસ્વરૂપકી સન્મુખકી ધારા હૈ. આહા..! અનંત ગુણકા ધામ. સ્વયં જ્યોતિ સુખધામ. ઉસ ઓર જહાં વર્તમાન પરિણતિ અંતર ઢલે. વર્તમાન પરિણતિ બિનાકા તો કોઈ પદાર્થ હો સકતા નહીં. યહ પરિણતિ અનાદિસે પર ઓર

હૈ. રાગ, પુણ્ય, દયા, દાન, કામ, ક્રોધ ઔર શરીર. યે બાહરકી ક્રિયા કરું. કરું યાની ભાવ. કર સકતા નહીં. યે બાહ્યકી પરિણતિ હૈ, ઉસ પરિણતિકો છોડકર.. આહા..હા..! **'જ્ઞાયકધારાકી ઉગ્રતા-તીક્ષ્ણતા હો...'** અંદર ચૈતન્યસ્વરૂપ એકરૂપ વિરાજતા હૈ. ઉસકી જહાં પરિણતિ પ્રગટ હુઈ, ધારા-પર્યાય, આહા..હા..! (વહાં) **'વિકલ્પ કૌનસા? ઉસકા સંબંધ નહીં હૈ.'** વહાં કૌનસા રાગકા વિકલ્પ હૈ, ઉસકા કોઈ સંબંધ હૈ નહીં. ઐસી બાત. કરે તો આઠ સાલકી લડકી ભી કરે.

સમ્યગ્દર્શન અનાદિ નિગોદમેંસે નિકલકર.. આહા..હા..! એકાદ ભવ હોકર ઉસમેં સમ્યગ્દર્શન પા સકતા હૈ. કેવલજ્ઞાન એકાદ ભવ બીચમેં હોતા હૈ. આહા..હા..! ક્યોંકિ ચૈતન્ય જ્ઞાયક સ્વરૂપ ધ્રુવધારા અનાદિસે ચીજ પડી હૈ. ઉસ ઓર જહાં ઝુકાવ હુઆ, બાદમેં ક્યા વિકલ્પ થા, ઉસકે સાથ કોઈ સંબંધ નહીં હૈ. આહા..હા..! બહુત આખિરકી બાત આયી.

'જ્ઞાયકધારાકી ઉગ્રતા...' જ્ઞાયકધારા યાની અંતર ચૈતન્યકી ઓર ઝુકાવસે અર્થાત્ પર્યાયકા વહાં ઝુકનેસે. સામાન્ય જો જ્ઞાયક ત્રિકાલી ભાવ ઉસ ઓર જો વિશેષ પર્યાય હૈ, ઉસ પર્યાયકો જ્ઞાયકકી ઓર ઝુકાકર.. આહા..હા..! વહાં અંદર ધારાકી તીક્ષ્ણતા હોતી હૈ. વહાં વિકલ્પ-રાગ કૌનસા, (ઉસકે સાથ) કોઈ સંબંધ હૈ નહીં. આહા..હા..! વહ તો રાગસે ભિન્ન હોકર, ચાહે જૈસા વિકલ્પ હો, ઉસસે ભિન્ન હોકર સ્વરૂપકી ધારાકી ઓર ઝુકતા હૈ. આહા..હા..! વિષય સૂક્ષ્મ આયા હૈ. આહા..હા..!

'ભેદજ્ઞાનકી ઉગ્રતા...' અંતરમેં રાગકે વિકલ્પસે ભિન્ન કરનેકી. અંતરમેં દયા, દાન, વ્રતાદિ જો વિકલ્પ હૈ ઉસસે ભેદ કરનેકી ઉગ્રતા, **'ઉસકી લગન,...'** આહા..હા..! **'ઉસીકી તીવ્રતા...'** અંતર્મુખકી તીવ્રતા **'હોતી હૈ;...'** **'ભેદજ્ઞાનકી ઉગ્રતા, ઉસકી લગન, ઉસીકી તીવ્રતા હોતી હૈ. શબ્દ દ્વારા વર્ણન નહીં હો સકતા.'** આહા..હા..! ઐસી ચીજ હૈ. શબ્દ દ્વારા વર્ણન નહીં હો સકતા. **'અભ્યાસ કરે,...'** અંતરમેં ઉતરનેકા. પર્યાયમેં પાતાલમેં. અંતર પાતાલ યાની ધ્રુવ. આહા..હા..! પર્યાયકો અંતરમેં લે જાનેકા અભ્યાસ કરે, **'ગહરાઈમેં જાય,...'** ગહરાઈમેં જાય. ગહરા-ગહરા તલ. તલ યાની ધ્રુવ જ્ઞાયક. શુદ્ધાત્મતત્ત્વ. આહા..હા..! અંદર પૂર્ણાનંદકા નાથ, ઉસ ઓર ગહરાઈમેં જાય **'ઉસકે તલમેં જાકર પહિચાને,...'** આહા..હા..! ઉસકે તલમેં યાની પાતાલ યાની ધ્રુવ. પર્યાયકા તલ યાની ધ્રુવ. પર્યાય ધ્રુવકે ઉપર રહતી હૈ. આહા..હા..! સામાન્ય ઉપર વિશેષ હમેશા રહતા હૈ. વિશેષ હૈ વહ પર્યાય હૈ. આહા..હા..! વહ પર્યાય ગહરાઈમેં જાય, **'ઉસકે તલમેં જાકર...'** અંદર ભગવાન પરમાત્મા પૂર્ણાનંદકા નાથ, **'ઉસકે તલમેં જાકર પહિચાને,...'** આહા..! બહુત અચ્છી વિધિ આયી. આહા..હા..!

કભી સુનને મિલે નહીં. ક્યા કરના? મૂલ ચીજ, પહલે કૌન-સી ચીજ કરના? વહ આયે નહીં ઔર ઉપર-ઉપરસે ઉલ્લાસ કરકે જન્મ-મરણકી ઘાનીમેં પિલે ઐસે પિલતા હૈ. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં, '**તલમેં જાકર સ્થિર હો,...**' પર્યાયમેં પર્યાયકો વિશેષકો સામાન્ય તલમેં લે જાકર સ્થિર હો. આહા..હા..! યે .. અંદર. ઐસી ભાષા. વહ સબ તો સમજમેં આયે, વ્રત કરો, ભક્તિ કરો, ફલાના કરો. પર્યુષણકે દિન હૈ, ઈસલિયે ચોવિહારા ઉપવાસ કરો, ઐસા કરો તો કુછ સમજમેં ભી આય. ધૂલમેં ભી ઉસમેં કુછ નહીં હૈ. આહા..હા..! જન્મ-મરણકા અંત લાનેકી ચીજ યહ હૈ. '**તલમેં જાકર સ્થિર હો,...**' તલ-તલ, પાતાલ. આહા..હા..! '**તો પ્રાપ્ત હોતા હૈ...**' તો ભગવાનકા અનુભવ હોતા હૈ. તો આત્માકો આત્મા પ્રાપ્ત હોતા હૈ. આહા..હા..! પર્યાય-વિશેષકો સામાન્ય તલ જો હૈ, ધ્રુવ તલ જ્ઞાયક તલ વહાં વિશેષકો લાકર સ્થિર હો જા. અંદર સ્થિર હો જા. '**તો પ્રાપ્ત હોતા હૈ...**' તો વહાં ભગવાન ચૈતન્ય સ્વરૂપકી પ્રાપ્તિ-સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ. આહા..હા..! ૪૨૯વાં બોલ. આખિરકા વહી હૈ ન? હૈ? લાયે હો? ૪૩૨. આહા..હા..!

'**જ્ઞાયક પ્રગટ હોતા હૈ.**' જો જ્ઞાયકસ્વરૂપ હૈ જાનનેવાલા, ઉસકે સન્મુખ જાકર, પૂરી દુનિયાસે વિમુખ હોકર, સારે લોકાલોકસે વિમુખ હોકર ઔર અંદર સૂક્ષ્મ વિકલ્પ, મૈં જ્ઞાયક હૂં, ઐસા સૂક્ષ્મ રાગ, ઉસસે ભી હટકર. આહા..હા..! અંદરમેં જા. જહાં ભગવાન ત્રિકાલ નિરાવરણ પ્રભુ વિરાજતા હૈ. આહા..હા..! ઐસી વિધિ હૈ, ભગવાન! આહા..હા..! '**જ્ઞાયક પ્રગટ હોતા હૈ.**' લો, ઉસમેં જો લિખે થે, વહ બોલ પૂરે હુએ. અબ શુરૂઆતસે. જો બાકી થે, ઉસકી શુરૂઆત કરતે હૈં. પહલેસે શુરૂઆત કી થી, ફિર ભી આજ પહલા બોલ લેતે હૈં.

હે જીવ! તુઝે કહીં ન રુચતા હો તો અપના ઉપયોગ પલટ દે ઔર આત્મામેં રુચિ લગા. આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ. આત્મામેં આનંદ ભરા હૈ; વહાં અવશ્ય રુચેગા. જગતમં કહીં રુચે ઐસા નહીં હૈ પરંતુ એક આત્મામેં અવશ્ય રુચે ઐસા હૈ. ઈસલિયે તૂ આત્મામેં રુચિ લગા. ૧.

પહલા બોલ. '**હે જીવ!**' પહલા બોલ. '**હે જીવ! તુઝે કહીં ન રુચતા હો...**' યહ શર્ત. પરમેં કહીં ભી રુચતા ન હો, રાગ રુચતા ન હો, રાગકે કારણમેં રુચતા ન હો, સારી દુનિયા જ્ઞાયકકે અલાવા, ઉસ ઓર રુચતા ન હો. '**તો અપના ઉપયોગ પલટ દે...**' યહ પહલા બોલ. ક્યા કહા? '**તુઝે કહીં ન રુચતા હો તો...**' જો કહીં ભી પર રુચે તો અંદર જા નહીં સકેગા. ક્યોંકિ રુચિ અનુયાયી વીર્ય. જિસકી

જિસે રુચિ, ઉસકા પુરુષાર્થ-વીર્ય ગતિ કરે. આહા..હા..! રુચિ અનુયાયી વીર્ય. જિસકી જરૂરત લગે, ઉસ ઓર પુરુષાર્થ કિયે બિના રહે નહીં. આહા..હા..! ઐસા યહાં કહતે હૈં.

'હે જીવ! તુઝે કહીં ન રુચતા હો તો અપના ઉપયોગ પલટ દે...' આહા..હા..! લો, યે આયા. જે જાણન.. જાણન.. મતિ-શ્રુતકા જાનનેકા ઉપયોગ પર ઓર ઝુકે ઔર પર ઓરકી ક્રિયામેં ઉસમેં લક્ષ્ય (કરે), લક્ષ્ય, હાં! પરકા કર સકતા નહીં. આહા..હા..! જો પર્યાય પર ઓરકે ઝુકાવમેં રહી હૈ ઔર વહાં તુઝે રુચતા ન હો તો. યે શર્ત. આહા..હા..! કહીં ભી યદિ રુચે આત્માકે અલાવા, તો અંદર નહીં જા સકેગા. એક ઓર રામ ઔર એક ઓર ગાંવ. ગાંવ યાની સમૂહ. રાગકે વિકલ્પસે લેકર પૂરા જગત. અરે..! દેવ, ગુરુ ઔર શાસ્ત્ર. આહા..હા..! ઉસ ઓરકા ઉપયોગ હૈ ઔર વહાં તુઝે રુચતા ન હો, આનંદ આતા ન હો, શાંતિ મિલતી ન હો (તો) અપના ઉપયોગ પલટ દે. આહા..હા..! મુદ્દેકી બાત હૈ. યહ તો પહલે પઢ લિયા હૈ. લેકિન ફિરસે લેના હૈ. જો ચલ ગયા હૈ, વહ નહીં લેગે. જો નહીં લિયે હૈં, વહ અબ લેતે હૈં. આહા..હા..!

'અપના ઉપયોગ પલટ દે ઔર આત્મામેં રુચિ લગા.' આત્મા જ્ઞાયકસ્વરૂપ અનંત-અનંત ગુણકી ખાન, નિધાન.. આહા..હા..! ઉસ ઓર રુચિ લગા. આહા..! વહી પુસાય. રાગ યા દૂસરી ચીજ પુસાય નહીં. રુચિ નહીં, પુસાય નહીં. અપનેમેં પુસાય નહીં. આહા..હા..! બનિયા લાખ, દો લાખકા માલ લેને જાય, તો વહાં અઢાઈ રૂપયા મણ મિલતા હો ઔર યહાં પૌને તીન યા તીન મિલે તો વહ માલ પુસાતા હૈ ઐસા કહા જાય. પુસાય. પરંતુ વહાં અઢાઈ રૂપયા મણ હો ઔર યહાં સવા દો, દો રૂપયેમેં (ખપતા હો) વહ માલ પુસાય? આહા..હા..! ઐસે જિસકો રાગ ઔર પુણ્ય-પાપ પુસાતા ન હો, ક્યોંકિ વહ દુઃખ હૈ. આહા..હા..! વહ માલ નહીં, તેરા માલ નહીં. વહ ઉપયોગ પલટ દે.

'આત્મામેં આનંદ ભરા હૈ;...' **'આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ...'** હૈ? આત્મામેં રુચિ લગા દે ઔર આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ. આહા..હા..! અંદરમેં ભગવાન આત્મામેં રુચે ઐસા હૈ. વહાં રુચે ઐસા હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત સાધારણ આદમી સમજે નહીં, ઈસલિયે લોગોંકો ક્રિયાકાંડમેં જોડ દે. અવતાર તો ચલા જાતા હૈ, ભાઈ! યહ ભવ, ભવરહિત હોનેકા યહ ભવ હૈ. ભવરહિત હોનેકા, કરનેકા ભવ હૈ. યદિ ભવરહિત ન હુઆ.. આહા..! ભવિષ્યમેં નર્ક, નિગોદ, સુવર, કૌઆ, કૂત્તા.. ઐસે અનંત-અનંત અવતાર કરેગા. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં કિ યદિ વહ સબ તુઝે રુચતા ન હો.. આહા..હા..! તો ભગવાન

રુચે ઐસા હૈ. '**આત્મામેં આનંદ ભરા હૈ;...**' આત્મામેં તો આનંદ ભરા હૈ. શક્કરમેં મીઠાસ ભરી હૈ. આહા..હા..! ઐસે ભગવાનમેં.. ભગવાન યાની આત્મા. આનંદ ભરા હૈ. '**વહાં અવશ્ય રુચેગા.**' વહાં તુઝે જરૂર રુચેગા. આહા..! '**જગતમેં કહીં રુચે ઐસા નહીં હૈ...**' જગતમેં કહીં રુચે ઐસા નહીં હૈ. આહા..હા..! 'કહીં' શબ્દ પડા હૈ ન? '**જગતમેં કહીં રુચે ઐસા નહીં હૈ...**' આહા..હા..! પુણ્ય પરિણામ ભી રુચે ઐસા હૈ નહીં. વહ ભી દુઃખ હૈ. આહા..હા..!

પ્રવચનસારમેં કહા હૈ કિ શુભાશુભ ભાવ.. શુભભાવકા ફલ સ્વર્ગ. તો સ્વર્ગમેં તો ભોગકા અશુભભાવ હૈ. શુભકા ફલ મિલા, પરંતુ હૈ તો ભોગનેકા અશુભભાવ. વહ પાપ હૈ. આહા..હા..! શુભ ઔર અશુભમેં ફર્ક ક્યોં હૈ? ઐસા આચાર્યને કહા હૈ. ક્યા કહા? જબ અશુભભાવસે નરક ઔર તિર્યંચમેં દુઃખ હૈ. તો શુભભાવસે સ્વર્ગમેં ભી દુઃખ હી હૈ. યહાં શુભભાવ હુઆ ઈસલિયે વહાં શુભભાવ કરતા હૈ, ઐસા હૈ? આહા..હા..! યહાં શુભભાવસે સ્વર્ગ મિલા. સ્વર્ગમેં વહાં લક્ષ્ય રહતા હૈ, વહ તો અકેલા અશુભભાવ પાપ હૈ. આહા..હા..! તો આચાર્ય મહારાજ વહાં પ્રવચનસારમેં કહતે હૈં, પ્રભુ! એક બાર સુન. શુભ(કે ફલમેં) સ્વર્ગમેં ભી અશુભ હી અકેલા ભોગનેમેં રહેગા. તો ફિર શુભ ઠીક હૈ ઔર અશુભ અઠીક હૈ, ઐસા તૂ લાયા કહાંસે? આહા..હા..! ગજબ બાત હૈ! ક્યા કહા વહ?

શુભાશુભ ભાવ હેય હૈ, ઐસા પ્રવચનસારમેં પહલે બતાયા. ફિર સ્પષ્ટ કિયા. ક્યોં હેય હૈ? કિ અશુભભાવસે નર્ક ઔર તિર્યંચ મિલે ઔર શુભભાવસે સ્વર્ગ મિલે. પરંતુ વહાં ભોગનેકા ભાવ તો અકેલા અશુભ હૈ. અથવા જો ચીજ મિલી ઉસ ઓર લક્ષ્યકા ઝુકાવ અશુભ હી હૈ. દુઃખ હી હૈ. તો અશુભકે ફલમેં દુઃખ, તો શુભકે ફલમેં ભી દુઃખ. આહા..હા..! પંડિતજી! આહા..હા..! અરેરે..! તુઝે શુભભાવ ઠીક ક્યોં લગતા હૈ? પ્રભુ! ઐસા કહતે હૈં. તુઝે શુભભાવ કૈસે રુચતા હૈ? ક્યોંકિ શુભભાવકા ફલમેં સ્વર્ગ ઔર સેઠાઈ, ઉસ ઓર લક્ષ્ય જાય તો અકેલા દુઃખ હી હૈ. સ્વર્ગમેં ભી અશુભભાવમેં દુઃખ હૈ. આહા..હા..! વહ સબ સામગ્રી મિલી, બત્તીસ લાખ વિમાન, પહલા દેવલોકમેં, પરંતુ ઉસ ઓર લક્ષ્ય જાયગા તો તુઝે પાપ હી હોગા. તો શુભકે ફલમેં પાપ હુઆ, અશુભકે ફલમેં ભી નરક આદિ પાપ, તો દોમેં ફર્ક કહાં હુઆ? અશુભસે શુભ ઠીક હૈ, ઐસા આયા કહાં? આહા..હા..! સમજમેં આયા? કઠિન બાત હૈ, ભગવાન! દુનિયાકો અભી તો શુભ કરો, શુભ કરો, શુભ કરો... કરતે-કરતે (હો જાયગા).

યહાં પ્રભુ ઐસા કહના ચાહતે હૈં, પ્રવચનસાર, કુંદકુંદાચાર્ય. ભગવાનકી વાણી,

દિવ્યધ્વનિ (હૈ). ઉસમેં યહ કહા કિ શુભકો તૂ ઠીક માનતા હૈ, તો હમ તુમકો કહતે હૈં કિ સ્વર્ગ મિલે યા અરબો રૂપયા મિલે, ઉસ ઓર લક્ષ્ય જાયગા તો અકેલા પાપ હી હૈ. અકેલા દુઃખ હૈ. તો શુભકે ફલમેં ભી દુઃખ, અશુભકે ફલમેં ભી દુઃખ. આહા..હા..! દુનિયાસે વિરુદ્ધ હૈ. દોમેં ફર્ક કહાં રહા? કિ શુભ ઠીક રહા કહાં? સમજમેં આયા? કિસ કારણસે? શુભ-અશુભ એક હી હૈ. દોનોં દુઃખકા કારણ હૈ. આહા..હા..! ક્યોંકિ અશુભસે સીધા નરકમેં દુઃખ હૈ ઔર ઈસકો વહાં સામગ્રી પર લક્ષ્ય જાયગા તો અકેલા અશુભભાવ (હોગા). શુભભાવ (યહાં) કિયા ઈસલિયે વહાં શુભભાવ કરેગા, ઐસા હૈ નહીં. આહા..હા..! ઈન્દ્રાણી, ઈન્દ્ર, વિમાન ઔર... આહા..હા..! ઉસકો ક્યા કહતે હૈં? ઘરવખરી. ફર્નીચર. દેવલોકકા ફર્નીચર. વહાં નજર પડેગી તો અશુભ હોગા તુઝે. અશુભ હોગા .. શુભ ઠીક કહાંસે હુઆ? જિસકે ફલમેં દુઃખ, જો વર્તમાનમેં દુઃખ, વહ ઠીક આયા કહાંસે? આહા..હા..! સુના ન હો, સુના નહીં હો. શુભ ઔર અશુભ દોનોં એકસમાન ક્યોં હૈ, યહ બાત સુની નહીં. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- સ્વર્ગમેં તો બહુત મજા આયે.

ઉત્તર :- દુઃખ હૈ. અશુભભાવ હૈ અકેલા. જિતના લક્ષ્ય જાયગા, સ્ત્રી પર, ઈન્દ્રાણી પર, મકાન, વિમાન પર.. અકેલા અશુભ. અકેલા અશુભ-અકેલા દુઃખ. આહા..હા..! આચાર્યને ગજબ કિયા હૈ ન! સમજાનેકી શૈલીમેં ભી શુભકો દુઃખમેં ડાલકર શુભ ભી ઠીક હૈ, ઐસા કહનેવાલેકો યહ બતાતે હૈં. આહા..હા..! ગજબ બાત હૈ! અશુભભાવસે શુભ તો ઠીક હૈ ન. પ્રભુ! શુભભાવમેં ક્યા મિલેગા? ઉસમેં આત્મા તો મિલે નહીં. શુભભાવમેં ગતિ મિલેગી. ગતિ ભલે સ્વર્ગકી હો, પરંતુ વહાં લક્ષ હુઆ.. યે સ્ત્રી, યે ઈન્દ્રાણી, યે દેવ, યે વિમાન, યે મેરા.. અરબોં સાલ, અસંખ્ય અરબ સાલ અશુભમેં જાયગા તેરા. તો શુભકે ફલમેં અશુભભાવ અસંખ્ય અરબ (સાલ) રહે, પ્રભુ! ઉસ શુભકો તૂ ઠીક કૈસે કહતા હૈ? પ્રવચનસારમેં હૈ. અભી વહ ગડબડ થી. શુભ કરતે-કરતે કરો. ઐસે અશુભસે બચેગા, ફિર શુભ છૂટેગા તો ધર્મ હોગા. આહા..હા..!

પરમાત્માકી પુકાર... જૈસે અશુભકે ફલમેં દુઃખ ઔર વર્તમાન દુઃખ અશુભ. વૈસે શુભ વર્તમાન દુઃખ.. શુભ હૈ ન? રાગ હૈ ન? દુઃખ (હૈ). ઉસકે ફલમેં દુઃખ હૈ. અશુભભાવ હોગા ઉસ સામગ્રીમેં. આહા..હા..! બરાબર હૈ? ઈસલિયે કહા કિ તૂ શુભકો ઠીક કહતા હૈ, પ્રભુ! તુઝે રુચતા હૈ ક્યોં? વહ રુચતા હૈ ક્યોં? જિસકે ફલમેં દુઃખ હૈ વહ તુઝે રુચતા હૈ ક્યોં?

યહાં બહિન વહ કહતે હૈં, **'જગતમેં કહીં રુચે ઐસા નહીં હૈ...'** કહીં યાની

શુભ ઔર અશુભ દોનોં. આહા..હા..! હૈ? આહા..હા..! ઐસી બાત કહે કૌન? સેઠ લોગોંકો .. લગે. .. લેકર બૈઠે હો, પાંચ-પચીસ લાખ ખર્ચ કિયે હો. અભી વહ આયા હૈ ન? ગંગવાલ, મિસરીલાલ ગંગવાલ. પચીસ કરોડ રૂપયા. મિસરીલાલ ગંગવાલ હૈ. પચીસ કરોડ રૂપયા હૈ. અભી વહાં પાંચ લાખ દિયે. પાંચ લાખ. લોગોંકો ઐસા હો જાય.. આહા..! પાંચ લાખ! ક્યા હૈ? ભાઈ! ન્યાયસે તુલના કરેગા કિ નહીં? કિ ઐસે હી અનાદિ કાલકા ... પ્રભુ! તુઝે..

બહિન વહ યહાં કહતે હૈં, આહા..! '**જગતમેં કહીં રુચે ઐસા નહીં હૈ...**' દેખા! પુણ્યભાવ રુચે વહ ભી નહીં. ક્યોંકિ ઉસકે ફલમેં ભી સ્વર્ગમેં દુઃખ હૈ. આહા..હા..! સ્ત્રી પર લક્ષ્ય જાયગા, ઇન્દ્રાણીકી ઓર લક્ષ્ય જાયગા વહ શુભભાવ હૈ? શુભકે ફલમેં પાપ આયા, દુઃખ આયા. આહા..હા..! ભાઈને તો વહાં તક કહા, હુકમચંદજી. દસલક્ષણી પર્વ. દસલક્ષણકી પર્વકા પુસ્તક છપા હૈ ન? ઉસમેં લિયા હૈ. લક્ષ્મી આદિ મિલતી હૈ વહ પુણ્યકે કારણ મિલે. પરંતુ વર્તમાનમેં લક્ષ્મીકો પરિગ્રહમેં ગિની હૈ. ચૌબીસ પ્રકારકે પરિગ્રહમેં ગિના હૈ. પરિગ્રહ વહ સ્વયં પાપ હૈ. આહા..હા..! ઔર ઉસ ઓર ઝુકાવ કરના ભી અશુભભાવ પાપ હૈ. પંડિતજી! અરે..! ઐસી બાતેં. ક્યા કહા?

અંતરમેં વર્તમાનમેં શુભભાવ હો, વહ શુભરાગ હૈ. રાગ હૈ વહ દુઃખ હૈ. પુરુષાર્થસિદ્ધિ ઉપાયમેં અમૃતચંદ્રાચાર્ય ફરમાતે હૈં કિ પરકી દયા તો કર સકતા નહીં. ક્યોંકિ પરદ્રવ્ય હૈ. પરંતુ પરદ્રવ્યકી દયાકા ભાવ વહ હિંસા હૈ. પુરુષાર્થસિદ્ધિ ઉપાય, અમૃતચંદ્રાચાર્ય. આહા..હા..! તો જહાં રાગ હૈ, શુભરાગ ઔર ઉસકે ફલમેં અશુભભાવ. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- પહલે તો સુનને મિલના અભી મુશ્કિલ હૈ. ફિર રુચના મુશ્કિલ. બાહરકે ઠાઠમેં માન.. માન.. માન.. માન... આહા..હા..! અભિનંદન. બડી ઉપાધિ દે. અભિનંદન દિયે, ફલાના દિયા. ઉસમેં ક્યા હૈ? અભિનંદનમેં તેરા લક્ષ્ય જાયગા તો વહ અશુભભાવ હૈ. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- માન મિલે.

ઉત્તર :- માન મિલે, ગાલી મિલે. એક બાર ના કહી થી. અભિનંદન દેતે થે, ના કહા. અરે..! .. કોઈ વ્યક્તિકા કામ નહીં હૈ.

યહાં તો ભગવાન ન્યાય, લોજીક, યુક્તિસે વસ્તુકા સ્વભાવ ઐસા (કહતે હૈં)કિ તૂ શુભભાવમેં ઠીક માનેગા તો એક તો શુભભાવ વર્તમાન દુઃખ હૈ ઔર ઉસકે ફલરૂપ

લક્ષ્મી યા સ્વર્ગ મિલે, વહાં તુઝે અકેલા અશુભભાવ હી રહેગા. વહ દુઃખ હૈ. તો શુભ ઔર અશુભમેં તૂ ફર્ક ત્યોં માનતા હૈ? આહા..હા..!

વહ યહાં કહા, '**જગતમેં કહીં રુચે ઐસા નહીં હૈ પરંતુ એક આત્મામેં અવશ્ય રુચે ઐસા હૈ.**' આહા..હા..! હૈ? ક્યોંકિ ઉસમેં આનંદ ભરા હૈ. ઉપર આયા ન? આનંદ ભરા હૈ. આહા..હા..! શાંતિકા કામ હૈ, ભાઈ! પુણ્યકે ફલમેં ચક્રવર્તી પદ મિલે. ચક્રવર્તી પદકી ઓર લક્ષ્ય જાય તો અશુભભાવ હૈ, દુઃખ હૈ. લોગ દુઃખ સંયોગકો કહતે હૈં. સંયોગ દુઃખ નહીં હૈ. નારકીકો પ્રતિકૂલ સંયોગ હૈ ઈસલિયે દુઃખી હૈ, ઐસા હૈ નહીં. સ્વર્ગમેં અનુકૂલ સંયોગ હૈ ઈસલિયે સુખી હૈ, ઐસા હૈ નહીં. સંયોગ પર લક્ષ્ય જાના વહ પાપ હૈ, અશુભ. આહા..હા..! અનુકૂલ સામગ્રી મિલી, દો-પાંચ-દસ ક્રોડ ધૂલ મિલે. આહા..હા..! વહાં તો મુંબઈમેં, ભાઈ! તુરખિયા હૈ. યુવાન હૈ, પૈસા હૈ. બહુત પૈસા. યહાં સુનકર ... ચાલીસ ક્રોડકી જો જમીન થી વહ પચાસ ક્રોડ કર દી. આહા..હા..! એક લાખ ગ્યારહ હજાર થે, ઉસકે અઢાઈ લાખ કર દિયે. અભી ઔર ભી વિશેષ દુંગા. મંદિર બનાઓ, દિગંબર મંદિર. ઐસા ક્રોડોંકા બનાના, ઐસા બનાના કિ કહીં (ન હો). સ્થાનકવાસી હૈ. કહા કિ, ભગવાન! વહ ભાવ શુભ હૈ. હોતા હૈ, પરંતુ ખ્યાલમેં ન આયે કિ ઈસ શુભસે દુઃખ હૈ ઔર ઉસકે ફલમેં ભી દુઃખ હૈ. યે કૌન (માને)? અનુકૂલ પુત્ર, લક્ષ્મી સુખ નહીં? બડા પુત્ર કમાય, છોટા પુત્ર કમાય. નિવૃત્તિ લી. આહા..હા..! અરે..! ભગવાન!

તીર્થંકર દેવ ત્રિલોકનાથ, ઉનકી કોઈ અજબગજબકી બાત હૈ! જૈનદર્શનકા રહસ્ય સમજના, ખ્યાલ પર લેના વહ ભી કોઈ અપૂર્વ પુરુષાર્થ હૈ. ખ્યાલ પર લેના કિ... આહા..હા..! એક ભાઈને કહા થા, ... પુણ્યસે પૈસા મિલે, લેકિન પૈસા પાપ હૈ. પૈસેવાલે પાપી હૈ. ઐસા લિખા હૈ. આહા..હા..! પઢા હૈ? હૈ? પંડિતજી! ઉસમેં હૈ ન. દસ પ્રકારકે ધર્મકા (પુસ્તક). પૈસેવાલે નહીં, શુભ ઔર અશુભ દોનોં ભાવ પિટતે હૈં. સમજમેં આયા?

યહાં કહા ન? '**કહીં રુચે ઐસા નહીં હૈ...**' કહીં રુચે (ઐસા નહીં હૈ). આહા..હા..! શુભ ભી રુચે ઐસા નહીં હૈ. ક્યોંકિ વહ દુઃખ હૈ. ઔર ઉસકે ફલમેં ભી દુઃખ હૈ. આહા..હા..! અરે..! સુનના કિસ વિધિસે? સત્યકે પંથ પર.. આહા..હા..! પ્રભુનો માર્ગ છે વીરાગનો, કાયરના કામ નહીં, ભાઈ! આહા..હા..! ઉસકા રહસ્ય ઔર ઉસકા મર્મ, વીતરાગકા મર્મ ઔર રહસ્ય સમજના, વહ કોઈ અલૌકિક બાત હૈ, પ્રભુ!

યહાં કહતે હૈં, '**જગતમેં કહીં રુચે ઐસા નહીં હૈ પરંતુ એક આત્મામેં અવશ્ય રુચે ઐસા હૈ.**' આહા..હા..! હૈ? એક આત્મામેં જરૂર રુચે ઐસા હૈ. '**ઈસલિયે તૂ**

આત્મામેં રુચિ લગા.' ઈસલિયે તૂ આત્મામેં રુચિ લગા. પહલા બોલ આયા થા. દૂસરા બોલ નહીં આયા થા. દોસે નૌ નહીં આયે હૈં. ફિર ૧૦વાં બોલ આયા હૈ. આહા..હા..!

અંતરકી ગહરાઈસે અપના હિત સાધનેકો જો આત્મા જાગૃત હુઆ ઔર જિસે આત્માકી સચ્ચી લગન લગી, ઉસકી આત્મલગન હી ઉસે માર્ગ કર દેગી. આત્માકી સચ્ચી લગન લગે ઔર અંતરમેં માર્ગ ન હો જાય ઐસા હો હી નહીં સકતા. આત્માકી લગન લગની ચાહિયે; ઉસકે પીછે લગના ચાહિયે. આત્માકો ધ્યેયરૂપ રખકર દિન-રાત સતત પ્રયત્ન કરના ચાહિયે. 'મેરા હિત કૈસે હો?' 'મૈં આત્માકો કૈસે જાનૂં?'-ઈસ પ્રકાર લગન બઢાકર પ્રયત્ન કરે તો અવશ્ય માર્ગ હાથ લગે. ૨.

'**અંતરકી ગહરાઈસે અપના હિત સાધનેકો જો આત્મા જાગૃત હુઆ...**' આહા..હા..! અંતરકી ગહરાઈ. પુણ્ય-પાપસે ભી ભિન્ન અંદર ભગવાન. શુભ-અશુભભાવસે ભી જુદા. '**અંતરકી ગહરાઈસે અપના હિત સાધનેકો જો આત્મા જાગૃત હુઆ ઔર જિસે આત્માકી સચ્ચી લગન લગી,...**' સચ્ચી લગન ક્યોં કહા? બાતેં કરતે દેખતે હૈં, પરંતુ હો બાહર માનકે લિયે. દસ લાખ દે, પચ્ચીસ લાખ દે, ઉસમેં ગહરાઈમેં વહ હોતા હૈ કિ અપનેકો માન મિલે. ઔર ઉસે ક્યા કહતે હૈં? પત્થરકી તખ્તી. તખ્તીમેં નામ રહે. દેનેવાલા યહ, ફલાનેકા યહ, ફલાનેકે નામસે, ફલાનેકે ચરણમેં. આહા..હા..! યહાં તો આત્મા વસ્તુ ક્યા હૈ? ઔર જિનરાજ ત્રિલોકનાથ શુભ ઔર અશુભકી રીત દુઃખમેં ડાલતે હૈં. ઉસકે ફલમેં દુઃખ હૈ.

યહાં કહતે હૈં, ઉસે છોડકર આત્માકી સચ્ચી લગન લગા. આહા..હા..! '**અપના હિત સાધનેકો જો આત્મા જાગૃત હુઆ ઔર જિસે આત્માકી સચ્ચી લગન લગી, ઉસકી આત્મલગન હી ઉસે માર્ગ કર દેગી.**' અંતર લગન લગે આત્માકી. આહા..હા..! લગન.. લગન. લગન નહીં કહતે હૈં? લગન કિયા. લગનમેં લગન લગતી હૈ. વૈસે આત્મામેં લગન લગે. આહા..હા..! વીતરાગ જિનેશ્વરદેવ, ઉનકા તો અભી વિરહ પડા હૈ. ઉનકા જો પરમાર્થ કથન, પરમાર્થ માર્ગ એક ઓર રહ ગયા. દૂસરે રાસ્તે પર ચડા દિયા. ઔર દૂસરોંકો અનાદિકા અભ્યાસ હૈ ઈસલિયે વહ રુચતા હૈ. ઔર ઈસકા તો અભ્યાસ નહીં હૈ અંદરકા ઈસલિયે રુચના કઠિન પડે. આહા..હા..! આત્મા.. આત્મા.. આત્મા.. આત્મા.. પૂરા દિન કરતા રહે. ઐસા કહતે હૈં, મજાક ઉડાતે હૈં.

આહા..હા..! ક્યા કહા?

'ઉસકી આત્મલગન હી ઉસે માર્ગ કર દેગી.' આત્માકી સચ્ચી લગન હોની ચાહિયે. અખંડાનંદકા નાથ આનંદસે ભરા પ્રભુ, ઉસકી લગન. આહા..હા..! ઉસકે સાથ લગન લગા દે. આહા..હા..! વહ માર્ગ કર દેગી. **'ઉસકી આત્મલગન હી ઉસે માર્ગ કર દેગી. આત્માકી સચ્ચી લગન લગે ઔર અંતરમેં માર્ગ ન હો જાય ઐસા હો હી નહીં સકતા.'** આહા..હા..! ઉસકા અર્થ યહ હુઆ કિ પ્રાપ્તિ નહીં હૈ, તબ તક ઉસકી લગન લગી નહીં. આહા..હા..! જો લગન લગની ચાહિયે, વહ લગન નહીં હૈ. આહા..હા..! **'આત્માકી સચ્ચી લગન લગે ઔર અંતરમેં માર્ગ ન હો જાય ઐસા હો હી નહીં સકતા. આત્માકી લગન લગની ચાહિયે;...'** આહા..હા..! **'ઉસકે પીછે લગના ચાહિયે.'** લગન લગની ચાહિયે ઔર ઉસકે પીછે લગના ચાહિયે. આહા..હા..! ક્યા કહતે હૈં? ભગવાન આત્મા જ્ઞાયકકી લગની ચાહિયે ઔર લગન લગાકર લગાની ચાહિયે. ઉસ ઓર લગાની ચાહિયે. ઉસકે પીછે લગના ચાહિયે. આહા..હા..!

'આત્માકો ધ્યેયરૂપ રખકર...' આહા..હા..! હર સમય ઔર હર પલ આત્માકો ધ્યેયરૂપ રખકર **'દિન-રાત સતત પ્રયત્ન કરના ચાહિયે.'** આહા..હા..! કમાના કબ, હમેં સ્ત્રી-પુત્રકો સંભાલના કિ દિન-રાત (લગન લગાયે?) ઉસકા નામ હૈ વહ દિન-રાત યાદ રહતા હૈ કિ નહીં? ભૂલ જાતા હૈ? લક્ષ્મીચંદ નામ હો, વહ કડવીચંદ હો જાય? આહા..હા..! ઔરતોંકા કડવી નામ હોતા હૈ ન? લક્ષ્મી કડવી. જો નામ હો વહ બદલ જાય? **'આત્માકો ધ્યેયરૂપ રખકર દિન-રાત સતત પ્રયત્ન કરના ચાહિયે. 'મેરા હિત કૈસે હો?' 'મૈં આત્માકો કૈસે જાનૂં?'-ઇસ પ્રકાર લગન બઢાકર...'** હૈ? લગન બઢાકર **'પ્રયત્ન કરે તો અવશ્ય માર્ગ હાથ લગે.'** તો જરૂર માર્ગ હાથ લગે બિના રહે નહીં. યહ ઉસકી રીત હૈ. વિશેષ કહેંગે...

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, આસો વદ-૧૪, ગુરુવાર, તા. ૬-૧૧-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩, ૫. પ્રવચન નં. ૫૦

જ્ઞાનીની પરિણતિ સહજ હોય છે. પ્રસંગે પ્રસંગે ભેદજ્ઞાનને યાદ કરીને તેમને ગોખવું નથી પડતું, પણ તેમને તો એવું સહજ પરિણમન જ થઈ ગયું હોય છે-આત્મામાં એકધારું પરિણમન વર્ત્યા જ કરે છે. ૩.

વચનામૃત-ત્રીજો બોલ. '**જ્ઞાનીની પરિણતિ સહજ હોય છે.**' આહા..હા..! સવારે કહ્યું હતું ને? કે અંશ, વસ્તુના અંશમાં પર્યાયના અંશમાં દોષ છે. નથી દ્રવ્યમાં, નથી ગુણમાં. કેમ કે દોષ નથી કર્મ કરાવતું. એ દોષનો અંશ ત્રિકાળી.... ક્રમબદ્ધમાં વાંધો ઈ આવે છે કે ક્રમબદ્ધમાં નિયતવાદ થઈ જાય છે. પણ ક્રમબદ્ધમાં એની દૃષ્ટિ જ્ઞાયક ઉપર જાય છે. ક્રમ-સમયે સમયે જે ક્રમે-ક્રમે પર્યાય થાય, એની દૃષ્ટિ જ્ઞાયક ઉપર, પુરુષાર્થમાં જાય છે. ન્યાં પુરુષાર્થ છે. એ જ્ઞાયક ઉપર જતાં અંશબુદ્ધિ તૂટતા જ્ઞાનની શુદ્ધ પરિણતિ, જેવો એનો સ્વભાવ છે એવી એની પરિણતિ નામ અવસ્થા થાય છે. આ ધર્મની રીત છે. આહા..હા..!

એ જ્ઞાનીની પરિણતિ એટલે અવસ્થા સહજ હોય છે. એટલે? એને નવું કરવું પડતું નથી કે આ રાગની એકતા તોડું કે રાગને તોડું એવું રહેતું નથી. રાગની એકતા તૂટી ગઈ છે અને રાગનું જે જ્ઞાન થાય તે પણ સહજ જ્ઞાન થાય છે. ઝીણી વાત છે. બહુ ટૂંકી ભાષામાં છે. '**જ્ઞાનીની પરિણતિ...**' આહા..હા..! પરિણતિ નામ ધર્મ. ધર્મીનો ધર્મ બીજી ભાષાએ કહીએ તો ધર્મીનો ધર્મ સહજ હોય છે. એને આ દયા પાળું ને વ્રત કરું ને ભક્તિ કરું ને.. એવું એનું કર્તાબુદ્ધિપણું હોતું નથી. આવી સ્થિતિ છે.

'**પ્રસંગે પ્રસંગે ભેદજ્ઞાનને યાદ કરીને તેમને ગોખવું નથી પડતું,...**' પ્રસંગે પ્રસંગે આ રાગ છે તે હું નહિ, એવી રીતે ગોખવું પડતું નથી. રાગથી ભિન્ન જેવો એનો સ્વભાવ છે, એવી દૃષ્ટિ થઈ છે. અંશબુદ્ધિ તૂટી છે, અંશીની બુદ્ધિ થઈ છે. એ કાયમ ધારા રહે છે. આહા..હા..! આવો ધર્મ. વ્રત કરું ને તપ કરું ને અપવાસ કરું ને ભક્તિ કરું, પૂજા કરું ભગવાનની એ કરું એવું એને રહેતું નથી. આવે છે, છતાં ભેદજ્ઞાનને યાદ કરીને એને ગોખવું નથી પડતું. આ રાગ હું નથી, એમ ત્યાં

હવે કરવું પડતું નથી. આહા..હા..! આવી વાત છે ધર્મની.

'પણ તેમને તો એવું સહજ પરિણમન જ થઈ ગયું હોય છે...' ધર્મીને સ્વાભાવિક વસ્તુ જે છે, જે પર્યાયમાં દોષ થવાની લાયકાત છે એને જેણે તોડી નાખી છે અને જેની દૃષ્ટિ દ્રવ્ય અને ગુણ ઉપર પડી છે. ભેદ નહિ. ગુણ એટલે પવિત્રતા ઉપર પડી છે. તેથી એને ભેદ કરવો પડતો નથી. સમજાય છે કાંઈ? ઝીણી વાત છે. આહા..હા..! **'તેમને તો એવું સહજ પરિણમન જ થઈ ગયું હોય છે-આત્મામાં એકધારું પરિણમન થયા જ કરે છે.'** આહા..હા..! આ ધર્મ. રાગથી ભિન્ન એકધારા, જેવી આત્મા સત્તા છે, આત્મા જેવી એક સત્તા ધારા છે, અનાદિ સત્તા જેમ છે એમ ધારા પર્યાયમાં વર્ત્યા કરે છે. આહા..હા..! આવો ધર્મ.

'આત્મામાં એકધારું...' એકધારું એટલે .. રાગમાં એ જોડાય જાય અને પછી રાગથી ભિન્ન પડે એવું હોતું નથી. આહા..હા..! જ્ઞાનીને રાગ આવે, દ્વેષ આવે, વિષય વાસના પણ આવે, છતાં તેનું ભેદજ્ઞાન એકધારું વર્તે છે. હવે જુદું કરવું પડતું નથી. સમજાય છે કાંઈ?

જ્ઞાન અને વૈરાગ્ય એકબીજાને પ્રોત્સાહન આપનારાં છે. જ્ઞાન વગરનો વૈરાગ્ય તે ખરેખર વૈરાગ્ય નથી પણ રુંધાયેલો કષાય છે. પરંતુ જ્ઞાન નહિ હોવાથી જીવ કષાયને ઓળખી શકતો નથી. જ્ઞાન પોતે માર્ગને ઓળખે છે, અને વૈરાગ્ય છે તે જ્ઞાનને ક્યાંય ફસાવા દેતો નથી પણ બધાથી નિસ્પૃહ અને સ્વની મોજમાં ટકાવી રાખે છે. જ્ઞાન સહિતનું જીવન નિયમથી વૈરાગ્યમય જ હોય છે. ૪.

ચોથો બોલ. **'જ્ઞાન અને વૈરાગ્ય...'** આત્માનું જ્ઞાન અને વૈરાગ્ય. એટલે? શુભ-અશુભભાવમાં જે રક્તપણું છે, તેમાંથી વિરક્ત થવું એનું નામ વૈરાગ્ય. વૈરાગ્ય એટલે સ્ત્રી, કુટુંબ-પરિવાર છોડવા અને દુકાન છોડીને એકાંતમાં રહે તે વૈરાગ્ય, એ વૈરાગ્ય નહિ. આહા..હા..! વાતે વાતે ફેર પડે. **'જ્ઞાન અને વૈરાગ્ય...'** ચૈતન્ય સ્વરૂપનું જ્ઞાન, પૂર્ણાનંદનું જ્ઞાન અને આ બાજુમાં પુણ્ય-પાપના ભાવ, શુભાશુભ ભાવ એનાથી વિરક્ત. પુણ્ય-પાપ અધિકારમાં આવે છે, ભાઈ! સમયસાર. વૈરાગ્ય કોને કહેવો? પુણ્ય-પાપ અધિકાર.

વૈરાગ્ય એને કહેવો કે શુભ અને અશુભભાવ, એનાથી વિરક્ત થવું અને સ્વભાવમાં રક્ત થવું એનું નામ વૈરાગ્ય. આહા..હા..! પ્રિયંકરજી! બહુ ભાવમાં ફેર. આહા..હા..! જ્ઞાન અને વૈરાગ્ય. એક અસ્તિ છે, એક નાસ્તિ છે. જ્ઞાન અસ્તિ છે, ત્રિકાળી જ્ઞાયક સ્વભાવની અસ્તિની પ્રતીતિનો અનુભવ. અને વૈરાગ્ય-પુણ્ય અને પાપના શુભ-

અશુભભાવ એનાથી રહિતપણું એનું નામ વૈરાગ્ય. આહા..હા..! બહારથી સ્ત્રી, કુટુંબ છોડે, દુકાન છોડી કે ધંધા છોડ્યા માટે એ વૈરાગી છે, એવી વૈરાગ્યની વ્યાખ્યા વીતરાગ માર્ગમાં નથી. આહા..હા..! જેની સાથે જોડાતો હતો, રાગ સાથે, એ જોડાવું છોડી અને જ્ઞાન સ્વભાવ ઉપર જોડાણ કરવું, અસ્તિપણે જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્મા છે એમ ભાન થયું. પણ રાગથી વિરક્ત થઈ તેમાં જોડાવું એનું નામ વૈરાગ્ય કહેવાય છે. આહા..હા..!

'**જ્ઞાન અને વૈરાગ્ય એકબીજાને...**' એકબીજાને '**પ્રોત્સાહન આપનારાં છે.**' સમ્યગ્જ્ઞાન છે ત્યાં પુણ્ય-પાપના ભાવથી વિરક્ત છે. જ્યાં પુણ્ય-પાપના ભાવથી વિરક્ત છે ત્યાં સમ્યગ્જ્ઞાન છે. આહા..હા..! આવી વાત હવે. '**જ્ઞાન અને વૈરાગ્ય એકબીજાને પ્રોત્સાહન..**' પ્ર-ઉત્સાહ. મદદ કરે છે. જ્ઞાનસ્વરૂપી આત્મા એવી અસ્તિ. એવું અસ્તિપણું જ્યાં છે, એવો જ્યાં અનુભવ થયો એથી આ બાજુ તરફથી, શુભ-અશુભભાવથી વિરક્ત થયો. આહા..હા..! એ એકબીજાને મદદ આપનાર છે. આહા..!

મુમુક્ષુ :- મદદની તો આપ ના પાડો છો.

ઉત્તર :- મદદ કોને? અંદરની. એક ગુણ બીજા ગુણને મદદ આપે, એમ કહેવું છે. એ નિમિત્તથી છે, પણ વસ્તુ એમ છે. પરની વાત અહીં નથી. પર મદદ કરે એ વાત અહીંયા નથી. અંદરમાં જ્ઞાનસ્વરૂપી ભગવાન, એવું જ્યાં ભાન થયું, તે આ બાજુમાં પુણ્ય-પાપના ભાવ એનાથી વિરક્ત થયો. એનું નામ વૈરાગ્ય છે. એ એકબીજાને મદદ કરે છે. જ્ઞાન હોય ત્યાં વૈરાગ્ય હોય, વૈરાગ્ય હોય ત્યાં જ્ઞાન હોય. એ ખુલાસો કરે છે. છે?

'**જ્ઞાન વગરનો વૈરાગ્ય તે ખરેખર વૈરાગ્ય નથી...**' આહા..! આત્મા અંદર સમ્યગ્જ્ઞાન ચૈતન્યમૂર્તિ એના જ્ઞાન વિના વૈરાગ્ય નથી. છે? '**જ્ઞાન વગરનો વૈરાગ્યતે ખરેખર વૈરાગ્ય નથી...**' ખરેખર નામ સાચો વૈરાગ્ય નથી. આહા..હા..! ત્યારે (શું છે?) '**રુંધાયેલો કષાય છે.**' કષાય રુંધાયેલો છે-દબાયેલો છે. આહા..હા..! જેમ પાણી અગ્નિનું નિમિત્ત અને પાણી, આમ ઉભરો આપે, ઉભરો. પણ એ ઉભરો પોલો છે. આમ વધ્યું માટે ત્યાં દૂધ વધ્યું, દૂધ ઊનું થયું (એટલે વધ્યું) કે પાણી વધ્યું આમ ઊનું, એ પાણી વધ્યું આમ ઊંચું થયું માટે વધ્યું છે પાણી, એમ નથી. એ તો પોલું છે. એમ આ જ્ઞાનસ્વરૂપમાં જ્ઞાનના અંતર ભાન વિના રાગ પોલો છે. વૈરાગ્ય પોલો છે. રાગ એટલે શુભરાગ અથવા વૈરાગ્ય એ પોલો છે. આહા..હા..! રુંધાયેલો છે. રુંધાયેલો કીધું ને? પોલો છે. છે નહિ ખરેખર. આહા..હા..! આવો માર્ગ.

'પરંતુ જ્ઞાન નહિ હોવાથી જીવ કષાયને ઓળખી શકતો નથી.' અંતરના ચૈતન્ય સ્વરૂપના જ્ઞાન વિના એ કષાયના અંશને ઓળખી શકતો નથી. આ રાગનો અંશ છે, દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ આદિનો રાગનો અંશ છે. એમ એ જ્ઞાન વગર કષાયને ઓળખી શકતો નથી. એ કષાયને જ પોતાનું સ્વરૂપ માનીને ત્યાં અટકી ગયો છે. આહા..હા..! સમજાણું કાંઈ? **'જ્ઞાન નહિ હોવાથી જીવ કષાયને ઓળખી શકતો નથી.'** આહા..હા..! સાર સાર છે.

'જ્ઞાન પોતે માર્ગને ઓળખે છે...' આહા..હા..! અંતરમાં રાગથી ભિન્ન પડતાં જે આત્માનું જ્ઞાન (થયું) તે જ્ઞાન પોતે માર્ગને ઓળખે છે. એ શ્રદ્ધા, જ્ઞાન, ચારિત્રને ઓળખે છે. આહા..હા..! **'જ્ઞાન પોતે માર્ગને ઓળખે છે...'** એ એનું લક્ષણ કીધું **'અને વૈરાગ્ય છે તે જ્ઞાનને ક્યાંય ફસાવા દેતો નથી...'** આહા..હા..! વૈરાગ્ય ક્યાંય અટકવા દેતો નથી. કોઈ દયા, દાનના રાગમાં અટકવા દેતો નથી. આહા..હા..! એનું નામ વૈરાગ્ય છે. આમ વૈરાગ્ય વૈરાગ્ય (કરે) એ વૈરાગ્ય નથી. બેય વાત લીધી છે. જ્ઞાન માર્ગને ઓળખે છે. જ્ઞાન પોતે માર્ગને ઓળખે છે. પોતે-જાતે ઓળખે છે કોઈની મદદ વિના. **'અને વૈરાગ્ય છે તે જ્ઞાનને ક્યાંય ફસાવા દેતો નથી...'** આહા..હા..! આખી દુનિયાથી ફેર.

૯૬ ગાથામાં કહ્યું છે ને? મનનો વિષય પરમેષ્ઠી, પંચ પરમેષ્ઠી પણ મનનો વિષય (છે). જ્ઞાન યથાર્થ થાય તે મનના વિષયમાં પણ... શું કીધું? રોકાતું નથી. રોકાતું નથી. શું કીધું? આહા..હા..! જ્ઞાન સ્વરૂપી પ્રભુ આત્મા, એવું ભાન થયે પંચ પરમેષ્ઠી જે મનનો વિષય (છે). એ મનનો વિષય છે. આહા..હા..! તેમાં તે જ્ઞાન રોકાતું નથી. તેમાં તે જ્ઞાન અટકતું નથી. આહા..હા..! ઝીણી વાત બહુ. પંચ પરમેષ્ઠીમાં પણ જ્ઞાન રોકાતું નથી. કેમ કે તે રાગ છે અને મનનો વિષય છે. આહા..હા..!

'વૈરાગ્ય છે તે જ્ઞાનને ક્યાંય ફસાવા દેતો નથી...' પંચ પરમેષ્ઠીમાં પણ ફસાવા દેતો નથી. આહા..હા..! વૈરાગ્ય છે.. છે? **'તે જ્ઞાનને...'** એટલે આત્મજ્ઞાનને ક્યાંય રોકાય એમ નથી. એ જ્ઞાન તો વૈરાગ્ય છે તેથી છૂટું રહે છે. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- જ્ઞાનને વૈરાગ્યની જરૂર ખરી.

ઉત્તર :- હોય છે, જરૂર નહીં, હોય છે. જ્યાં જ્ઞાન છે ત્યાં વૈરાગ્ય હોય છે. જ્ઞાન વિનાનો વૈરાગ્ય તે રુંધાયેલો કષાય છે. એ વાત આવી ગઈ. આહા..હા..! રુંધાયેલો અટકાયેલો કષાય છે. આહા..! જ્ઞાન અને વૈરાગ્ય બે સાથે જ હોય છે. આહા..હા..! ત્યાં સુધી લીધું છે, શીલ અધિકાર-અષ્ટપાહુડ. શીલ અધિકાર. નરકમાં પણ શીલ છે. નરકમાં પણ શીલ છે. શીલ એટલે કે મિથ્યાત્વ અને અનંતાનુબંધીનો અભાવ,

એવો શીલ સ્વભાવ ત્યાં પણ છે. આહા..હા..! અને આત્માના ભાન વિના ગમે તેટલો રાગ ઘટાડે અને બહાર છોડે છતાં તેને શીલ કહેવાતું નથી. એ તો સ્વરૂપથી ભ્રષ્ટ છે. આહા..હા..! છે ને પાહુડમાં? ત્યાં સુધી છે પાહુડમાં. એ શીલના પ્રતાપે તીર્થંકર થાય છે. નારકીમાં પણ શીલ હોય છે. આહા..હા..! એટલે કે સ્વભાવની દૃષ્ટિ અને રાગનો વૈરાગ્ય, એ ભાવ નારકીની અંદર (પણ છે).

શ્રેણિક રાજા અત્યારે નરકમાં છે. ચોર્યાસી હજાર વર્ષની સ્થિતિમાં. છતાં તે જ્ઞાન અને વૈરાગ્ય બેય છે. આહા..હા..! ભલે ચોથે ગુણસ્થાને છે. છતાં એ શીલ છે. એટલે? અનંતાનુબંધીનો અભાવ એ જ શીલ છે. અને એના પ્રતાપે આગળ જઈને એ તો તીર્થંકર થવાના છે. એ તો દૃષ્ટાંત છે. પણ ત્યાં સિદ્ધાંત છે, અષ્ટપાહુડમાં. શીલપાહુડમાં સિદ્ધાંત છે કે નરકમાં પણ શીલ છે. શીલપાહુડમાં. અને એ શીલને પ્રતાપે બહારમાં તીર્થંકર થાય છે. આહા..હા..! અને અહીં નગ્ન દિગંબર મુનિ (થાય), હજારો રાણીનો ત્યાગ (કરે), પંચ મહાવ્રત અને શુક્લ લેશ્યા (હોય) છતાં તે અનંત સંસારમાં નરક અને નિગોદમાં રખડશે. આહા..હા..! કેમ કે મિથ્યાત્વ એ જ સંસાર છે. સમકિત એ જ મોક્ષ છે. કળશ આવે છે ને? કળશ. સ એવ મુક્ત. આહા..હા..! જેના ઉપર વજન જોઈએ એના ઉપર વજન નહિ અને બહારમાં વજન આપીને અનંત કાળથી રખડી મરે છે. દુઃખી છે. ચોર્યાસીના અવતારમાં ક્યાંય સુખ નથી. સુખ આત્મામાં છે.

અહીં એ કહે છે, **'વૈરાગ્ય છે તે જ્ઞાનને ક્યાંય ફસાવા દેતો નથી.'** આહા..હા..! એને વૈરાગ્ય કહીએ. તીર્થંકરની ભક્તિમાં પણ વૈરાગ્ય ફસાવા દેતો નથી. આહા..હા..! ઈન્દ્ર, શક્રેન્દ્ર એકાવતારી છે. એક ભવે મોક્ષ જનાર છે. એની સ્ત્રી પણ મોક્ષ જનાર છે. એ નંદીશ્વર દ્વિપમાં શાશ્વત બાવન જિનાલય છે. એમાં ૧૦૮ જિન પ્રતિમા રત્નની છે. એ અષ્ટાહ્નિકામાં ત્યાં જાય છે. ઘુઘરા બાંધીને નાચે અને ભક્તિ કરે છે. આહા..હા..! છતાં એ ક્રિયાથી ભિન્ન છે અને એ તરફનો જે રાગ એનાથી પણ ભિન્ન છે. આહા..હા..! આવી વાત છે. એ ભિન્ન કરવું પડતું નથી, ભિન્ન છે જ. આહા..! એ અહીં કહે છે.

'વૈરાગ્ય છે તે જ્ઞાનને ક્યાંય ફસાવા દેતો નથી.' આહા..હા..! રાગના કણમાં પણ અટકતો નથી. આહા..હા..! એને પણ પોતાથી પૃથક્ (રાખે છે). વૈરાગ્ય છે તે જ્ઞાનને લઈને એને જાણે છે. ક્યાંય અટકતો નથી. આહા..હા..! આવો માર્ગ. **'પણ બધાથી નિસ્પૃહ...'** બધાથી નિસ્પૃહમાં પંચ પરમેષ્ઠી પણ આવી ગયા. આહા..હા..! પંચ પરમેષ્ઠીથી પણ નિસ્પૃહ. વૈરાગ્ય. સ્વભાવના સન્મુખનું જ્ઞાન અને

પર તરફના રાગનો અભાવનો વૈરાગ્ય. આહા..હા..! આવી વાત છે. ધર્મનું આવું સ્વરૂપ છે. સાધારણ રીતે ધર્મ માને છે એ ધર્મ છે નહિ. અને આને એકાંત કહે છે.

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- સમજાતું નથી.

મુમુક્ષુ :- વૈરાગ્ય ન આવે તો ચારિત્ર લેવું?

ઉત્તર :- ચારિત્ર નહિ, અહીં રાગથી રહિતની વાત ચાલે છે. રાગથી રહિત દશાથી રહિત. ચારિત્ર તો ... આ તો ... પણ સાંભળે છે ક્યાં? પહેલી નરકમાં ક્યાં ચારિત્ર છે? પણ શીલ છે. સમ્યગ્દર્શન અને અનંતાનુબંધીનો અભાવ છે. એ શીલ ત્યાં પહેલી નરકમાં છે. ચોથે ગુણસ્થાને. આહા..હા..! ચારિત્રની દશા તો આઘી અને ઊંચી, બહુ ઊંચી છે.

'**નિસ્પૃહ અને સ્વની મોજમાં ટકાવી રાખે છે.**' વૈરાગ્ય જે સમકિતીનો, એ જ્ઞાનને ક્યાંય ફસાવા દેતો નથી પણ બધાથી નિસ્પૃહ... આહા..હા..! ક્યાંય પોતાને પોતાપણું બીજામાં માનવું એ રહેતું નથી. ભગવાનની ભક્તિનો રાગ એ પણ મારો છે, મારામાં છે એમ એ માનતો નથી. આહા..હા..! આવી વાત છે. નિસ્પૃહ '**બધાથી નિસ્પૃહ...**' આ બાજુ. આ બાજુથી નિસ્પૃહ. પર તરફથી. '**અને સ્વની મોજમાં...**' આહા..હા..! આત્માના આનંદની મોજમાં. પર તરફથી નિસ્પૃહ. આહા..હા..! આવી વાત છે. ક્યાંય ફસાવા દેતો નથી. '**બધાથી નિસ્પૃહ અને સ્વની મોજમાં ટકાવી રાખે છે.**' આહા..હા..!

'**જ્ઞાન સહિતનું જીવન...**' ચૈતન્યસ્વરૂપ ભગવાન આત્મા... જ્ઞાન એટલે આત્મા. એ જ્ઞાન સહિત-આત્માના સહિતનું જીવન '**નિયમથી વૈરાગ્યમય જ હોય છે.**' આહા..હા..! પર તરફમાં ક્યાંય સ્પૃહા અને પર તરફમાં ક્યાંય રોકાવું અને આત્મા સિવાય પરપદાર્થમાં ક્યાંય પણ લાભનું કારણ માનવું એ વૈરાગ્ય અને જ્ઞાનમાં રહેતું નથી. આહા..હા..! '**જ્ઞાન સહિતનું જીવન નિયમથી વૈરાગ્યમય જ હોય છે.**' આહા..હા..! સમ્યગ્જ્ઞાન સહિતનું જીવન, આત્માના સમ્યગ્જ્ઞાન સહિતનું જીવન વૈરાગ્યમય જ હોય છે. આહા..હા..! વૈરાગ્યમય 'જ' હોય છે. નિશ્ચયથી ... આહા..હા..! નાળિયેરમાં જેમ ગોળો, આખી કાચલી, કાચલી આખી રહેવા છતાં છૂટા પડ્યો ગોળો એ છૂટો જ રહે છે. આહા..હા..! ચારિત્ર હોતું નથી. એટલે કે કાચલી છૂતી નથી. કાચલી. કાચલી કહતે હૈં ન? નરેટી. ... નથી, છતાં જુદો રહે છે. એમ ચારિત્ર હોતું નથી, છઠ્ઠા ગુણસ્થાનનું ચારિત્ર. આહા..હા..! છતાં ચોથા ગુણસ્થાનની દશામાં એ કાચલીથી જુદો ગોળો (હોય), એમ રાગથી જુદો ગોળો રહે છે. આહા..હા..!

આવી ઝીણી વાત લાગે. અને મુશ્કેલ પડે તેથી આને એકાંત કહીને ઉડાડી દે. બાપુ! હા તો પાડ. માર્ગ આ છે. આહા..હા..! માર્ગ આ જ છે. એ સિવાય કોઈ માર્ગ કહેતા હોય એ માર્ગ છે નહિ. આહા..હા..! એ ચોથો બોલ થયો.

અહો! આ અશરણ સંસારમાં જન્મની સાથે મરણ જોડાયેલું જ છે. આત્માની સિદ્ધિ ન સધાય ત્યાં સુધી જન્મ-મરણનું ચક્ર ચાલ્યા જ કરવાનું. આવા અશરણ સંસારમાં દેવ-ગુરુ-ધર્મનું જ શરણ છે. પૂજ્ય ગુરુદેવે બતાવેલા ચૈતન્યશરણને લક્ષગત કરીને તેના દૃઢ સંસ્કાર આત્મામાં પડી જાય-એ જ જીવનમાં કરવા જેવું છે. ૫.

પાંચમો. '**અહો! આ અશરણ સંસારમાં જન્મની સાથે મરણ જોડાયેલું જ છે.**' અરે..! અશરણ સંસાર. કોઈ પર્યાય રાગાદિ શરણ છે નહિ. આહા..હા..! શરણ પ્રભુ એ આત્મા અંદર છે. અરહંતા શરણમ્, સિદ્ધા શરણમ્, સાહૂ શરણમ્, કેવલી પણ્ણત્તો ધમ્મો શરણમ્, એ પણ વ્યવહાર છે. આહા..! જોકે કેવલી પણ્ણત્તો ધમ્મો એ તો વીતરાગતા છે. પણ એ વીતરાગતાનો આશ્રય વીતરાગી દ્રવ્ય છે. એટલે શરણ દ્રવ્યનું છે, પર્યાયનું પણ નહિ. આહા..હા..! સમજાય છે કાંઈ? '**અહો! આ અશરણ સંસારમાં...**' ક્યાંય શરણ નથી. '**જન્મની સાથે મરણ જોડાયેલું જ છે.**' જન્મ્યો એટલે દેહ છૂટવાનો. જન્મતાવેંત જ દેહ છૂટી જાય. ઘણાંને જન્મ્યા બાદ આવ્યો ત્યાં દેહ છૂટી જાય. કારણ કે બે ભિન્ન ચીજ છે. '**જન્મની સાથે મરણ જોડાયેલું જ છે.**'

'**આત્માની સિદ્ધિ ન સધાય...**' આહા..હા..! આત્માની સિદ્ધિ ન સધાય, શુદ્ધ ચૈતન્યસ્વરૂપ ભગવાન, એની સિદ્ધિ જ્યાં સુધી સિદ્ધ ન થાય '**ત્યાં સુધી જન્મ-મરણનું ચક્ર ચાલ્યા જ કરવાનું.**' આહા..હા..! અનંત ભવ માથે (છે). જ્યાં સુધી મિથ્યાત્વ છે ત્યાં સુધી અનંત ભવનો માથે બોજો છે. આહા..હા..! કેમ કે મિથ્યાત્વ એ પોતે સંસાર છે. અને સંસાર એ જ ચૈતન્યને માથે મોટો બોજો છે. આહા..હા..! બાકી બાહ્ય બીજી ચીજને તો અડતોય નથી, દબાતો નથી. આહા..હા..! '**આત્માની સિદ્ધિ ન સધાય ત્યાં સુધી જન્મ-મરણનું ચક્ર ચાલ્યા જ કરવાનું.**'

'**આવા અશરણ સંસારમાં...**' બેને જરી .. આપી છે. '**દેવ-ગુરુ-ધર્મનું જ શરણ છે.**' નિમિત્તથી. નિશ્ચયથી તો આત્માનું શરણ છે. વ્યવહારથી સાચા દેવ, સાચા ગુરુ, સાચો ધર્મ.. આહા..હા..! એનું શરણ છે. નામ આપ્યું છે મારું. '**પૂજ્ય ગુરુદેવે બતાવેલા ચૈતન્યશરણને લક્ષગત કરીને...**' અંદર સ્વરૂપ ચૈતન્ય છે એને લક્ષગત કરીને.

આહા..હા..! **'તેના દઢ સંસ્કાર આત્મામાં પડી જાય...'** તેના દઢ સંસ્કાર. હું આત્મા જ્ઞાયક.. જ્ઞાયક.. જ્ઞાયક.. જ્ઞાયક.. આહા..હા..! જેનું શરીરનું નામ આપ્યું છે એટલે એ નામ છે નહિ. શરીરનું નામ આપ્યું છે. શાંતિભાઈ નામ છે? શરીરમાં છે? .. છે કાંઈ? પણ છતાં એટલી નામની લગની (કે) ઊંઘમાં એને કહે કે ચંદુ! હં..! પણ ક્યાંથી આવ્યું? આહા..હા..! એવી લગની લાગી કે જેને નથી તેને પોતાનું માનીને સપનામાં પણ હકાર કરે છે. આહા..હા..! જે ચીજ એનામાં છે નહિ, જે ચીજ એની નથી (એને પોતાની માની). આહા..હા..!

'આવા અશરણ સંસારમાં દેવ-ગુરુ-ધર્મનું જ શરણ છે.' '.. તેના દઢ સંસ્કાર આત્મામાં પડી જાય...' આહા..હા..! આત્મામાં દઢ સંસ્કાર પડી જાય **'એ જ જીવનમાં કરવા જેવું છે.'** આ જ જીવનમાં કરવા જેવું છે. બાકી કાંઈ કરવા જેવું નથી. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- ચૈતન્યનું લક્ષ કરીને.

મુમુક્ષુ :- ...

ઉત્તર :- સન્મુખતા ... શરણ બહાર નથી. દેવ-ગુરુ-ધર્મનું શરણ નિમિત્ત છે એ વાત કરી છે. બીજું કોઈ શરણ નથી પણ આ શરણ છે. નિમિત્તમાં પણ અંદર આત્માનું લક્ષ કરવું જોઈએ. **'ચૈતન્યશરણને લક્ષગત કરીને...'** એમ કહ્યું ને? ચૈતન્યના શરણને લક્ષગત કરીને. શરણ તો એ છે.

મુમુક્ષુ :- સ્વાનુભૂતિ નહિ?

ઉત્તર :- સ્વાનુભૂતિ કહો કે ... આહા..હા..! આ તો હજી સ્વાનુભૂતિ પહેલા લક્ષગત કરવાની વાત છે. સ્વાનુભૂતિ પહેલાં લક્ષગત કરવાની વાત છે. આહા..હા..!

'ચૈતન્યશરણને લક્ષગત કરીને...' નિમિત્ત રૂપે ભગવાનનું શરણ.. આને લક્ષગત કરીને. આહા..હા..! સમજાણું કાંઈ? દેવ-ગુરુ-ધર્મ એ તો પરદ્રવ્ય છે. એ તો મનનો વિષય છે. ૯૬ ગાથા. એ મનનો વિષય છે, આત્માનો વિષય નહિ. આહા..હા..! ચૈતન્યનું.. આહા..હા..! શરણને લક્ષગત કરીને. આહા..હા..! અંદર ચૈતન્યસ્વરૂપ જાણનાર-દેખનાર એવો જે ભગવાન આત્મા, તેને લક્ષગત કરીને **'તેના દઢ સંસ્કાર આત્મામાં પડી જાય...'** જોયું. દઢ સંસ્કાર (એટલે) ચૈતન્યના લક્ષના દઢ સંસ્કાર. દેવ-ગુરુ-ધર્મ... એનાથી સંસ્કાર પડી જાય એ ... આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- થાય જ. ... ૩૮ ગાથામાં કહ્યું ને? અનાદિનો અપ્રતિબુદ્ધ, અનાદિનો

... અજ્ઞાનમાં રહેલો. છે બે શબ્દ. ... અનાદિના મોહમાં રાગ મારામાં રહેલો એવો જે અપ્રતિબુદ્ધ. આહા..હા..! એને ગુરુ સમજાવે છે. એને ગુરુએ સમજાવ્યું. આહા..હા..! સમજાવીને લક્ષમાં લીધું. લક્ષમાં લઈને સંસ્કાર પાડ્યા. ઈ કહે છે. જે સંસ્કાર ભવિષ્યમાં પામ્યે છૂટકો. ત્યાં તો ભવિષ્યની વાત લીધી જ નથી. ત્યાં તો પામીને કોલકરાર કરે છે કે આ જે આત્માનું જ્ઞાન મને થયું, એ હવે મિથ્યાત્વના અંશનો અંકુર ઉત્પન્ન થાય એવું છે નહિ. આહા..હા..! અજ્ઞાનના અંશનો અંકુર ઉત્પન્ન થાય એવું છે નહિ. પાંચમા આરામાં? પાચમા આરાના સાધુ પાંચમા આરાના શ્રોતાને કહે છે. ... સમયસાર એટલે મુનિને માટે છે. અહીં તો આ કહે છે. પાંચમા આરાના શ્રાવક ગૃહસ્થ, અપ્રતિબુદ્ધ ગૃહસ્થ.. આહા..! સમકિતી, મુનિ તો નહીં, સમકિતી નહીં, અપ્રતિબુદ્ધ કહે છે. એને ગુરુ વારંવાર સમજાવે છે. આવે છે ને? આહા..હા..! ૩૮ ગાથામાં શરૂઆતમાં આવે છે. એ પોતે વારંવાર અંદર મનન કરે છે. મારું સ્વરૂપ તદ્દન દોષના અંશના અંકુર વિનાનું છે. મારું સ્વરૂપ નિર્દોષ છે. મારું સ્વરૂપ છે ... મારી જાતનું સ્વરૂપ જ ભગવાન છે. આહા..હા..! કેમ બેસે? તેથી...

'ચૈતન્યશરણને લક્ષગત કરીને...' એકલા દેવ-ગુરુ-ધર્મના શરણને લક્ષગત કરીને નહિ. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- ગુરુદેવે બતાવેલા..

ઉત્તર :- બતાવેલા પણ એમાં પોતામાં છે તેને જાણેલા. પોતાનું સ્વરૂપ ચૈતન્ય સ્વરૂપ ચિદાનંદ છે. આહા..હા..! પેલા ... આવ્યા હતા ને? ... કઈ નયની કઈ અપેક્ષા છે, એ સમજી શકે નહિ. ... ગુરુગમ ન મળે. એને સમજવું કઠણ.

અહીં ઈ કહે છે, **'ચૈતન્યશરણને લક્ષગત કરીને...'** એનો અર્થ છે. ચૈતન્યસ્વરૂપ આત્મા એને લક્ષગત કરીને **'તેના દઢ સંસ્કાર આત્મામાં પડી જાય-એ જ જીવનમાં કરવા જેવું છે.'** આહા..હા..! જીવનમાં આ કરવા જેવું છે. ભક્તિ કરવા જેવી છે અને પૂજા કરવી જોઈએ, દયા કરવી જોઈએ, વ્રત પાળવા જેવા છે એમ કહ્યું નથી. આ જીવનમાં કરવા જેવું છે. એ પાંચમો બોલ (પૂરો થયો).

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- સંસ્કાર આવે. પહેલા આ શું છે, એ ખ્યાલ આવ્યા વિના અંદર જશે શી રીતે? એ ચીજ શું છે? સર્વજ્ઞ પરમાત્માએ કહેલો આત્મા અને બીજાએ કહેલો આત્મા, બેમાં ફેર કેમ છે, એટલું લક્ષ કર્યા વિના અંદરમાં જશે શી રીતે? સમજાય છે કાંઈ? પછી .... (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

પાઠકોની નોંધ માટે